

Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004
– med udviklingslinjer tilbage til 1964

af

Trine Bille
Torben Fridberg
Svend Storgaard
Erik Wulff

akf forlaget
2. oplag
juni 2005

Forord

Kulturvaneundersøgelsen 2004 er finansieret af Kulturministeriet og er en opfølgning og opdatering af de tidligere kulturvaneundersøgelser, der har været gennemført i 1964, 1975, 1987, 1993 og 1998 vedrørende voksne og i 1987, 1993 og 1998 vedrørende børn.

Undersøgelsen skal belyse befolkningens (fra syv år og opefter) aktuelle kulturvaner samt ændringer heri over tid fra 1964 til 2004, herunder ændringer i aktivitets- og forbrugsmønstre som følge af nye tilbud og aktiviteter. Dette skal ske med henblik på at afdække relevante, aktuelle kulturfaglige og kulturpolitiske problemstillinger, der kan indgå som grundlag for kulturpolitiske og – faglige overvejelser samt til brug for forskning og befolkningens almene orientering.

I undersøgelsen har deltaget ca. 2900 voksne over 15 år og ca. 1000 børn og unge i alderen 7-15 år. Denne rapport indeholder de væsentligste resultater fra både undersøgelsen blandt voksne og blandt børn. Ud over en præsentation af de væsentligste resultater på de enkelte kulturområde i rapportens første del, indeholder rapportens anden del nogle særlige analyser, der går på tværs af de enkelte kulturområder og især tager udgangspunkt i forskellige befolkningsgruppers kulturvaner og relevante kulturpolitiske problemstillinger.

Undersøgelsen er lavet i et samarbejde mellem akf, amternes og kommunernes forskningsinstitut og TNS Gallup. akf har været ansvarlig for og har udarbejdet spørgeskemaet og har desuden gennemført alle analyser af data og skrevet rapporten. Gallup har været ansvarlig for og har gennemført hele dataindsamlingen.

Seniorforsker, ph.d. Trine Bille, akf, har været ansvarlig for projektets gennemførelse og har skrevet rapporten i samarbejdet med stud.scient. Svend Storgaard og stud.scient.ocean. Erik Wulff, der desuden har udført det statistiske dataarbejde i forbindelse med projektet. Seniorforsker Torben Fridberg, Socialforskningsinstituttet har skrevet udkast til afsnit 11.1 (sport og motion – voksne), afsnit 12.1 (andre fritidsaktiviteter – voksne), kapitel 14 (aktive og passive kulturforbrugere) samt kapitel 15 (sammenhængen mellem børn og deres forældres kulturaktiviteter).

akf og Gallup takker alle, der har bidraget til undersøgelsens gennemførelse, ikke mindst de mange danskere – børn og voksne – der har givet sig tid til at besvare det meget omfattende spørgeskema. Også en tak til Kulturministeriets referencegruppe, der især har bidraget med væsentlige kommentarer i forbindelse med udarbejdelsen af spørgeskemaerne.

Der er i dette 2. oplag foretaget mindre rettelser.

Sidst men ikke mindst skal det understreges, at de data, der er indsamlet i forbindelse med kulturvaneundersøgelsen – sammen med data fra de tidligere undersøgelser – udgør en guldgrube af analysemuligheder, som andre forskere mv. forhåbentlig også kan få glæde af (kan rekvireres via Dansk Data Arkiv). I denne rapport beskrives det, som vi har ment var nogle af de væsentligste resultater. Men der er talrige andre muligheder for at analysere forskellige problemstillinger, afprøve hypoteser og gå i dybden med de forskellige områder. Så med et citat fra tv-avisen: »Dette er, hvad vi valgte at bringe«.

Trine Bille

Juni 2005

Indhold

Sammenfatning	13
1 Indledning	25
1.1 Overordnet formål.....	25
1.2 Indhold og afgrænsning	25
1.2.1 Hvilke kulturområder er undersøgelsens genstandsfelt?	26
1.2.2 Hvilke spørgsmål skal undersøgelsen afdække?	27
1.2.3 Sammenhængen mellem indhold, medier/institutioner og apparater ..	27
1.3 Metode	30
1.3.1 Stikprøven.....	31
1.3.2 Dataindsamlingsmetoder	32
1.3.3 Særlige forhold vedr. interview af børn.....	34
1.3.4 Særlige forhold vedr. interview af danskere med anden etnisk baggrund	38
1.3.5 Svarprocent	39
1.3.6 Bortfaldsanalyse.....	40
1.3.7 Overrepræsentation af ønskelig adfærd?.....	43
1.4 Rapportens indhold.....	43
1. del De enkelte kulturområder	
2 Tv og radio	50
2.1 Tv – voksne	50
2.1.1 Hvor lang tid bruges der på at se tv-udsendelser?.....	50
2.1.2 Hvad ses der på tv?.....	54

2.2 Tv – børn og unge	57
2.2.1 Hvor meget tv ser børn og unge?	57
2.2.2 Hvad ser børn i tv?	59
2.3 Radio – voksne	60
2.3.1 Hvor lang tid bruges der på at høre radio?	60
2.3.2 Hvad høres der i radioen?	64
2.4 Radio – børn og unge	67
2.4.1 Hvor meget radio hører børn og unge?	67
2.4.2 Hvad hører børn i radioen?	69
2.5 Sammenfatning – tv og radio	71
3 Musik	72
3.1 Musik – voksne	72
3.1.1 Afspillet musik	72
3.1.2 Koncerter og musikarrangementer	77
3.1.3 Egen musikudøvelse	82
3.2 Musik – børn og unge	86
3.2.1 Afspillet musik	86
3.2.2 Koncerter og musikfestivaler	90
3.2.3 Hvilken musik interesserer børn og unge sig for?	92
3.2.4 Egen musikudøvelse	93
3.3 Sammenfatning – musik	96
4 Film	98
4.1 Film – voksne	98
4.1.1 Video og dvd	98
4.1.2 Biografbesøg	101
4.1.3 Interessen for forskellige typer af film	106
4.1.4 Film og video som fritidsinteresse	107
4.2 Film – børn og unge	108
4.2.1 Video og dvd	108
4.2.2 Biografbesøg	112
4.2.3 Hvilke filmgenrer er børnene mest interesserede i?	114
4.2.4 Børns egen aktivitet inden for filmmediet	115
4.3 Sammenfatning – film	116

5 Computerspil og internet	117
5.1 Voksne	117
5.1.1 Computere	117
5.1.2 Computerspil	119
5.1.3 Internettet	123
5.1.4 Mobiltelefoner	128
5.2 Børn og unge	129
5.2.1 Computere	129
5.2.2 Computerspil	132
5.2.3 Internet	136
5.2.4 Mobiltelefon	139
5.3 Sammenfatning – computerspil og internet	140
6 Bøger, aviser og blade	142
6.1 Voksne	142
6.1.1 Læsning af bøger	142
6.1.2 Aviser	150
6.1.3 Blade og tidsskrifter	155
6.1.4 Egen skriveaktivitet i fritiden	157
6.2 Børn og unge	158
6.2.1 Læsning	158
6.2.2 Læsning af bøger	160
6.2.3 Læsning af aviser	164
6.2.4 Læsning af blade og tidsskrifter	167
6.2.5 Skriver selv	168
6.3 Sammenfatning – bøger, aviser og blade	169
7 Biblioteker	171
7.1 Voksne	171
7.1.1 Biblioteksbesøg	171
7.1.2 Elektronisk biblioteksbenyttelse	178
7.2 Børn og unge	181
7.2.1 Skolebiblioteker	181
7.2.2 Folkebiblioteket/børnebibliotek	182

7.2.3	Hvad kommer børnene på bibliotekerne efter?	184
7.3	Sammenfatning – biblioteker	187
8	Teater og dans samt forskellige fornøjelser	189
8.1	Teater – voksne.....	189
8.1.1	Set teater og dans.....	189
8.1.2	Spiller selv teater eller danser	193
8.2	Teater – børn og unge	196
8.2.1	Set teater	196
8.2.2	Spiller selv teater eller danser	198
8.3	Sammenfatning – teater og dans.....	200
8.4	Forskellige fornøjelser – voksne.....	201
8.5	Forskellige fornøjelser – børn og unge	204
8.6	Sammenfatning – forskellige fornøjelser	207
9	Museer og billedkunst	208
9.1	Museer og billedkunst – voksne	208
9.1.1	Besøg på kunstmuseer og kunstudstillinger.....	208
9.1.2	Andre slags museer (kulturhistoriske og naturhistoriske museer)	213
9.1.3	Hvor går folk på museer og kunstudstillinger henne?.....	217
9.1.4	Arbejder selv kreativitet med billedkunst eller kunsthåndværk	217
9.2	Museer og billedkunst – børn og unge.....	218
9.2.1	Besøg på museer og udstillinger.....	218
9.2.2	Arbejder selv med billedkunst.....	221
9.3	Sammenfatning – museer og billedkunst	223
10	Kulturhistoriske bygninger og seværdigheder, historiske arkiver og kirken.....	225
10.1	Kulturhistoriske bygninger og seværdigheder	225
10.1.1	Hvor ofte besøges kulturhistoriske bygninger og seværdigheder?	225
10.1.2	Hvor bliver de kulturhistoriske bygninger og seværdigheder set?.....	227
10.1.3	Foreningsmedlemskab.....	227
10.2	Historiske arkiver	228
10.2.1	Hvad bruges arkiverne til?.....	229
10.3	Kirken.....	232

10.4 Sammenfatning – kulturhistoriske bygninger og seværdigheder, historiske arkiver og kirken.....	235
11 Sport og motion	237
11.1 Voksne	237
11.1.1 Sportsgrene.....	241
11.1.2 Tilskuersport	251
11.2 Sport og motion – børn og unge	254
11.2.1 Dyrker forskellige typer af sport eller motion.....	254
11.2.2 Tilskuersport	262
11.3 Sammenfatning – sport og motion.....	264
12 Andre fritidsaktiviteter	266
12.1 Voksne	266
12.1.1 Deltagelse i aftenskoleundervisning eller studiekredse	266
12.1.2 Deltagelse i foredrag eller debatarrangementer	269
12.1.3 Faste fritidsinteresser.....	272
12.1.4 Frivilligt arbejde og hjælp uden for husstanden.....	274
12.2 Andre fritidsaktiviteter – børn og unge	279
12.2.1 Faste fritidsinteresser.....	279
12.2.2 Kammerater	279
12.3 Sammenfatning – andre fritidsinteresser.....	281
13 Penge	283
13.1 Befolkningens syn på de offentlige udgifter til kulturelle formål	283
13.2 Privat forbrug til kulturelle formål.....	286

2. del Generelle tendenser og mønstre i befolkningens kulturvaner

14 De aktive og passive kulturforbrugere	290
14.1 Voksne	290
14.1.1 Befolkningsgrupper med hhv. høj og lav aktivitet	292
14.1.2 Hvem benytter ikke kulturtilbud i snæver forstand?	294
14.1.3 Mønstre i de voksnes fritidsaktiviteter.....	298
14.1.4 Sammenhæng mellem aktiviteter	302

14.2	Børn og unge	303
14.2.1	De aktive og passive børn og unge	304
14.2.2	Sammenfald af aktiviteter	306
14.2.3	Børn og unges aktiviteter på forskellige områder	308
15	Sammenhængen mellem børn og unge og deres forældres interesser og aktiviteter	313
15.1	Børns og forældres aktiviteter	314
15.1.1	De enkelte kulturaktiviteter	318
16	Livsstilsanalyser	321
16.1	Gallup Kompas	321
16.2	Respondenternes placering på livsstilssegmenter	333
16.3	De forskellige livsstilssegmenters deltagelse i forskellige kulturaktiviteter	335
16.4	De forskellige segmenters interesse for forskellige genrer	340
16.5	Resultater børn og unge	348
16.6	Sammenfatning	351
17	Udviklingen i kulturvaner inden for og mellem generationer	352
17.1	Datastrukturen	352
17.2	Generationseffekter for udvalgte kulturområder	355
18	Kulturens geografi	363
18.1	Geografiens betydning for befolkningens kulturvaner	364
18.1.1	Urbaniseringsgradens betydning	364
18.1.2	Landsdelenes betydning	369
18.2	Mobilitet	371
19	Kulturvaner blandt danskere med anden etnisk baggrund	376
19.1	Svarprocent blandt danskere med anden etnisk baggrund	377
19.2	Kulturvaner blandt danskere med anden etnisk baggrund – tentativt belyst	379

Bilag

1 Følgebrev og forældreinstruktion.....	383
2 Regressionsanalyser – voksne.....	387
3 Regressionsanalyser – børn og unge.....	409
4 Sammenhæng mellem livsstilsegmenter og traditionelle baggrundsvariabler.....	414
Litteratur	419
English Summary	423
Noter	435

Sammenfatning

Formålet med undersøgelsen er at belyse befolkningens (fra syv år og op-efter) aktuelle kulturvaner samt ændringer heri over tid fra 1964 til 2004, herunder ændringer i aktivitets- og forbrugsmønstre som følge af nye tilbud og aktiviteter. Dette skal ske med henblik på at afdække relevante, aktuelle kulturfaglige og kulturpolitiske problemstillinger, der kan indgå som grundlag for kulturpolitiske og – faglige overvejelser samt til brug for forskning og befolkningens almene orientering.

Kulturvaneundersøgelsen 2004 er en opfølgning og opdatering af de tidligere kulturvaneundersøgelser, der har været gennemført i 1964, 1975, 1987, 1993 og 1998 vedrørende voksne og i 1987, 1993 og 1998 vedrørende børn.

Rapporten indeholder 2 dele. Bogens 1. del indeholder en analyse og gennemgang af de væsentlige resultater vedrørende de enkelte kulturområder. I bogens 2. del gennemføres nogle delanalyser, hvor særlige problemstillinger behandles mere dybtgående. I denne del går der på tværs af de enkelte kulturområder, og der fokuseres i stedet bl.a. på forskellige befolkningsgruppers kulturvaner og udviklingen over tid.

Voksne

De elektroniske medier

Undersøgelsen viser, at danskerne i 2004 i gennemsnit ser tv i 2,5 time på hverdage og ca. 3 timer og 20 minutter i weekenden. 5% ser sjældent tv. Radioen lyttes der i gennemsnit til i knap 3 timer på hverdage og ca. 2,5 time i weekenden. 8% hører aldrig radio.

36% af de voksne lytter stort set dagligt til musik afspillet fra cd'er, mp3-filer eller lign, og 35% lytter til afspillet musik næsten hver uge, hvilket betyder, at 71% jævnligt lytter til afspillet musik. 10% lytter aldrig til afspillet musik.

30% ser film på video/dvd hjemme hos sig selv eller hos bekendte stort set dagligt eller næsten hver uge, mens 27% ser det næsten hver måned – lidt over 50% ser således video/dvd jævnligt. Et fåtal (5%) er meget hyppige brugere og ser det stort set dagligt, mens 13% aldrig ser det, og 29% ser det sjældnere end en gang om måneden.

Tre fjerdedele af alle voksne bruger en computer i deres fritid. Dem, der bruger computer i deres fritid, bruger den til mange forskellige ting. Flest (80%) bruger den til at gå på internettet. Der er ligeledes en stor del som bruger computerens kontorprogrammer (69%). Herudover er der mange, der bruger computerne til computerspil, høre musik samt redigere film og foto.

Af de adspurgte voksne er der 40%, som en gang imellem spiller computerspil. 7% spiller stort set daglig, 10% spiller næsten hver uge, 7% spiller næsten hver måned, og 16% spiller sjældnere end hver måned. 60% spiller aldrig computerspil.

De fleste voksne bruger internettet i fritiden. Der er 25%, der svarer, at de aldrig bruger internettet i fritiden. 43% bruger det stort set dagligt, 22% bruger det næsten hver uge, og 11% bruger det næsten hver måned eller sjældnere.

Kulturaktiviteter uden for hjemmet

I alt har 48% af den voksne befolkning i 2004 været til en eller anden form for koncert eller musikarrangement inden for det seneste år. 14% har været til klassisk koncert.

66% har været i biografen inden for det seneste år, 23% inden for den seneste måned.

39% af den voksne befolkning har været i teatret (skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater o.l.) inden for det seneste år. 38% har set teater for mere end et år siden, mens 22% aldrig ser teater.

35% af den voksne befolkning har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, og 34% har været det for mere end

et år siden. 31% gør det aldrig. Tilsvarende har 32% været på anden slags museum (kulturhistorisk, naturhistorisk eller andet) inden for det seneste år. 36% har været det for mere end et år siden, og 28% gør det aldrig.

Der er forholdsvis mange, der besøger kulturhistoriske bygninger og seværdigheder. Således har 45% besøgt kulturhistoriske bygninger (fx slotte, herregårde, kirker, fabrikker o.l.), 38% har besøgt bymiljøer, 32% har besøgt fortidsminder (fx gravhøje, ruiner, forsvarsværker o.l.), og 40% har besøgt kulturlandskaber (fx Dyrehaven og Mols Bjerger) inden for det seneste år. 29% har besøgt andre former for kulturhistoriske seværdigheder.

Læsning

I 2004 er der i alt 31%, der læser skønlitteratur (romaner, digte og noveller) stort set dagligt eller næsten hver uge. 24% læser aldrig skønlitteratur. 32% af befolkningen læser faglitteratur (faglige bøger om fx biler, idræt, dyr, psykologi, historie, miljøspørgsmål) stort set dagligt eller næsten hver uge. 22% læser aldrig faglitteratur. 10% angiver, at de aldrig læser hverken skønlitteratur eller faglitteratur.

56% læser dagblade stort set hver dag, og 21% læser flere aviser på en dag. 20% læser sjældent eller aldrig dagblade. Web-aviser læses af 16% stort set dagligt, mens 61% aldrig læser web-aviser. Gratisaviser (fx Søndagsavisen, Urban og MetroXpress) læses af 19% stort set dagligt, mens 26% aldrig læser denne type aviser.

Der er 79%, der stort set dagligt eller næsten hver uge læser distriktsblade/lokalaviser. Fagblade og tidsskrifter læses næsten hver uge af 40%, mens ca. 30% sjældent eller aldrig læser fagblade og tidsskrifter. 51% læser magasiner og ugeblade næsten hver uge, mens 30% sjældent eller aldrig læser disse blade.

Biblioteker og arkiver

10% kommer på biblioteket næsten en gang om ugen, og 19% kommer på biblioteket næsten en gang om måneden, således at der i alt er 29%, der kommer på biblioteket næsten hver måned og må betegnes som jævnlige brugere. Omvendt kommer 22% aldrig på biblioteket, og 11% kommer under en gang om året – altså i alt ca. en tredjedel af befolkningen, der sjældent eller aldrig bruger biblioteket.

12% benytter et eller flere bibliotekers hjemmeside næsten hver uge eller måned, mens 73% af befolkningen aldrig benytter bibliotekernes hjemmesider.

Der er 5% af de adspurgte, der bruger et statsligt eller lokalhistorisk arkiv mindst en gang om året. 8% bruger et arkiv mindre end 1 gang om året, og 84% bruger det aldrig.

Sport og motion

I alt har 58% oplyst, at de mindst en gang om ugen har dyrket sport og motion inden for det seneste år. Det er især de mere motionsprægede aktiviteter, der dyrkes regelmæssigt af større dele af befolkningen. 16% af befolkningen har svaret vandreture, og 16% har oplyst, at de regelmæssigt dyrker jogging, motionsløb/orienteringsløb. 12% dyrker gymnastik under en eller anden form, 11% dyrker vægttræning/bodybuilding, ligesom 11% regelmæssigt svømmer. Herefter følger badminton med 9% og hhv. fodbold og cykelsport med 8%.

35% af befolkningen er medlem af en sportsklub/idrætsforening.

27% af befolkningen har inden for det seneste år været til et sportsarrangement som betalende tilskuer. Det er først og fremmest fodboldkampe, mange har været til.

Andre fritidsaktiviteter

15% af den voksne befolkning har deltaget i aftenskoleundervisning eller studiekredse inden for det seneste år. Hertil kommer, at 47% har deltaget for mere end et år siden, mens 39% aldrig har deltaget.

30% af den voksne befolkning har været til et foredrag eller debatarangement inden for det seneste år.

48% af den voksne befolkning har oplyst, at de har nogle faste fritidsinteresser, som de går til eller dyrker på bestemte ugedage og tidspunkter.

Egne kulturelle aktiviteter

12% spiller musik, 8% synger selv, mens 2% laver deres egen musik. 3% af befolkningen arbejder med film og video som fritidsinteresse. 9% skriver i deres fritid. Af dem, der skriver i deres fritid, er der 40%, der skriver

mindre artikler o.l., 48% skriver digte, noveller, romaner o.l., mens 32% skriver faglitteratur.

Ca. 2% af befolkningen er selv aktive med teater, mens 9% går til dans.

12% tegner eller maler, 11% væver, strikker og/eller syr, 4% fotografere (ikke bare almindelige familiebilleder), og 2% arbejder med keramik og skulptur.

De væsentligste udviklingstendenser over tid

Hvor der i kultur- og fritidsvaneundersøgelserne fra 1964 til omkring 1987 kunne konstateres en væsentlig vækst i befolkningens benyttelse af de fleste kulturaktiviteter, har der i de seneste undersøgelser ikke kunnet konstateres samme vækst, og fra den seneste undersøgelse i 1998 til nu i 2004 er der på mange af kulturområderne ikke de store ændringer, således at andelen af befolkningen, der benytter de forskellige kulturaktiviteter, er stort set på samme niveau som i 1998. Nogle ændringer er der dog sket, hvoraf nogle af de væsentligste er følgende:

De elektroniske medier vinder fortsat frem – ikke mindst internettet. Siden 1998 er der væsentligt flere, som bruger internettet i deres fritid. I 1998 var der således 79%, som aldrig brugte internettet i deres fritid – i 2004 er det 25%. 43% bruger internettet stort set dagligt mod 5% i 1998. 40% spiller en gang imellem computerspil, 17% gør det stort set dagligt eller næsten hver uge. I 1998 var der 24%, der en gang imellem spillede computerspil.

Tv-forbruget har været stadigt stigende over årene, og fra 1998-2004 kan der fortsat konstateres en stigning i det daglige tv-forbrug. For radioens vedkommende kan der kun konstateres en mindre stigning i forbruget i weekenden.

Til gengæld er der lidt færre end i 1998 der stort set dagligt lytter til afspillet musik fra cd'ere, mp3-filer e.l., men på grund af variationen over årene er det ikke muligt at identificere nogen entydig tendens over tid. Ligeledes er der en tendens til, at der ses film på video eller dvd lidt mindre hyppigt end tidligere, men ændringen er ikke markant.

Tilsyneladende er den fortsatte vækst i brugen af elektroniske medier ikke gået ud over læsningen. Stort set samme andel af befolkningen læser

skønlitteratur som tidligere, og der er flere, der læser faglitteratur (faglige bøger om fx biler, idræt, dyr, psykologi, historie, miljøspørgsmål o.l.). Også fagblade og tidsskrifter samt magasiner og ugeblade er der flere, der læser. Til gengæld går det ned ad bakke for den daglige avislæsning. Siden 1964 er der sket et markant fald i andelen, der læser dagblade stort set dagligt – fra 92% i 1964 til 56% i 2004. Samlet set læser 64% enten dagblade, webaviser eller gratisaviser næsten hver dag – hvilket stadig udgør et fald i forhold til 1998, hvor 68% læste dagblade næsten hver dag.

Der er en tendens til, at færre kommer på biblioteket næsten en gang om måneden, men tendensen er ikke markant. I forhold til 1998 er der derimod sket ændringer i brugen af biblioteket, således at væsentligt færre kommer på biblioteket for at benytte håndbøger/opslagsværker og få anden information.

Andelen af befolkningen, der går i teatret, er stort set uændret i forhold til tidligere. Til gengæld er der flere, der går i biografen. I 1993 var det 51%, der havde været i biografen inden for det seneste år, i 1998 var det 60% og nu 66% i 2004. Andelen af befolkningen, der har været på kunstmuseum eller kunstudstilling, er stort set uændret siden 1998, mens færre tilsyneladende har været på anden slags museum (kulturhistorisk, naturhistorisk eller andet) end tidligere.

48% af befolkningen har i 2004 været til en eller anden form for koncert eller musikarrangement inden for det seneste år. I de tidligere undersøgelser var andelen: 1998 52%, 1993 45%, 1987 39% og i 1975 24%. Inden for de sidste år har 14% været til klassisk koncert, hvilket i forhold til de seneste undersøgelser udgør et fald. I 1975 havde 7% været til klassisk koncert, i 1987, 1993 og 1998 havde hhv. 12, 16 og 17% været til klassisk koncert inden for det seneste år.

Der er en fortsat stigning i den voksne befolknings interesse for at dyrke sport og motion. I alt har 58% oplyst, at de mindst en gang om ugen har dyrket sport og motion inden for det seneste år. I 1998 var det 51%, i 1993 47%. For 30 år siden i 1975 var det under 30%.

Det er de mere motionsprægede aktiviteter, der har været i vækst. Andelen, der regelmæssigt jogger/løber motionsløb, er steget fra 9% i 1993 til 16% i 2004. Regelmæssige vandreture/motionsmarcher er i samme periode øget fra 3% til 16%. Også golf og cykelsport har oplevet en stigende inte-

resse. Derimod har der fra 1998 været et fald i andelen, der svømmer, således at niveauet i 2004 svarer til 1993.

En mindre andel af befolkningen har tilsyneladende deltaget i foredrag eller debatarrangementer inden for det seneste år i forhold til 1998. Til gengæld er det uændret ca. halvdelen af befolkningen, der har oplyst, at de har nogle faste fritidsinteresser, som de går til eller dyrker på bestemte ugedage og tidspunkter.

Hvilke befolkningsgrupper deltager i de forskellige kulturaktiviteter?

I undersøgelsen er det for de enkelte kulturaktiviteter analyseret, hvilke baggrundsvariabler der har signifikant betydning for sandsynligheden for, om man deltager i en given kulturaktivitet. En oversigt over, hvilke baggrundsvariable der har betydning for deltagelsen i de forskellige kulturaktiviteter, er givet i bilag 2.

Børn og unge

De elektroniske medier

Også børnenes hverdag synes at være præget af de elektroniske medier. Og mange børn og unge har egne apparater på deres værelser: 69% af børnene har tv på eget værelse, 80% har radio på eget værelse (hvilket er lidt mindre end i 1998, hvor der var 85%), 91% har musikanlæg på eget værelse. 45% af børnene har deres egen video/dvd-afspiller på deres værelse – i 1998 var det 19% og i 1993 10%. Hvor der i 1987 var 17% af børnene, der havde computer på eget værelse, er det i 2004 39%. Spillecomputeren har gennemgået stort set samme forandring fra 15% i 1993 til 42% i 2004. Hvor 4% af børnene i 1998 havde internetadgang på eget værelse, er det i dag hvert femte barn mellem 7 og 15 år. Endelig har 59% af børnene deres egen mobiltelefon – i 1998 var det 3%.

89% af børnene angiver, at de ser tv næsten hver dag, og 31% af børnene hører radio næsten hver dag. Hovedparten af børnene hører radio under ½ time om dagen. Meget få hører over 2 timer. Ældre børn ser ikke tv helt så ofte som de yngre – til gengæld ser de tv i længere tid ad gangen.

I 2004 er der i alt 77% af børnene, der »næsten hver dag« eller »nogle dage om ugen« lytter til musik, som de afspiller fra cd'er, kassettebånd,

mp3-filer eller lign. Piger hører mere musik end drenge, og jo ældre børnene bliver, jo mere tid bruger de på at høre musik.

43% af børnene ser video eller dvd mindst hver uge hjemme hos sig selv eller hos kammerater og venner, hvoraf de 12% ser film på video eller dvd næsten hver dag.

Kun 11% af de adspurgte børn bruger ikke en computer i deres fritid, og det er primært de mindste børn. Hovedparten af børnene bruger computerne til at spille computerspil eller gå på internettet. Men også mange hører musik, bruger kontorprogrammer eller tegner, designer og laver grafik.

Kun 6% af børnene angiver, at de aldrig spiller computerspil, og 64% gør det mindst hver uge, 34% gør det næsten hver dag.

Også de fleste børn benytter internettet i deres fritid. 22% gør det aldrig. 28% af de adspurgte børn benytter det næsten hver dag, 22% benytter det nogle gange om ugen. De fleste bruger internettet til at spille computerspil, men også mange søger information og oplysninger, e-mailer og chatter og surfer.

Kulturaktiviteter uden for hjemmet

29% af børnene har været til en koncert inden for det seneste år. 80% af børnene har været i biografen inden for det seneste halve år. Kun 2% af børnene går aldrig i biografen.

85% af børnene har set en teaterforestilling inden for det seneste år, men heraf er der mange, der kun har set det på skolen eller i klubben/SFO. 42% af børnene har således set teater uden for skolen/SFO.

44% af børnene har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, og 47% af børnene har besøgt andre museer end kunstmuseer.

Læsning

88% af børnene angiver, at de sommetider læser i deres fritid (bøger, blade eller tegneserier). Blandt de 13-15-årige er andelen 90%, men det betyder samtidig, at ca. 10% i denne aldersgruppe aldrig læser i deres fritid. 40% læser bøger (romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr) mindst en gang om ugen. 34% læser aldrig bøger. Ligeledes er der 40%, der læser tegneserier mindst en gang om ugen.

Ca. 10% af børnene læser aviser, man køber, mindst en gang om ugen. 78% læser aldrig avis, 4% læser gratisaviser mindst en gang om ugen, mens 1% læser web-aviser mindst en gang om ugen.

35% af børnene læser underholdende blade (fx Vi Unge og Anders And) mindst en gang om ugen.

39% af børnene kommer på et folkebibliotek/børnebibliotek mindst en gang om måneden, og ca. 75% af børnene kommer på et skolebibliotek mindst en gang om ugen.

Sport og motion og andre fritidsaktiviteter

88% af børnene har dyrket sport eller motion inden for det seneste år. Der er en lidt større andel af de yngste, der regelmæssigt dyrker sport og motion. De mest populære sportsgrene er fodbold og svømning, hvorefter følger gymnastik, aerobic o.l.

69% af børnene har været tilskuere til et sportsarrangement inden for det seneste år, hvoraf flest har været til fodboldkampe.

Langt de fleste af børnene (83%) har nogle faste fritidsinteresser, som de går til på bestemte tidspunkter (fx sport, spejder, guitar, dramatik, filmklub, ridning, syning, dans e.l.). Niveauet er gældende for alle aldersgrupper og både piger og drenge.

Egne kulturaktiviteter

Der er 23% af alle børnene, som spiller et instrument, hvilket er nogenlunde samme andel af børn, som spillede et instrument i 1998 (21%) og i 1987 (25%). Der er ca. 3%, som laver deres egen musik, og 13% som synger i sangkor eller band.

23% af børnene spiller selv teater, hvoraf hovedparten gør det i klubben/SFO. Lidt over 12% af dem, der spiller teater, går på dramaskole, mens lidt under 10% spiller teater i en amatørteaterforening, og ca. 25% spiller rollespil.

10% af børnene går til dans, hvilket udgør en stigning i forhold til 1998, hvor 6% gik til dans.

Der er ca. 2% af alle børnene, der selv arbejder med film og video som fritidsinteresse. Af disse 2% er der 14%, som modtager undervisning, og 29%, som kommer i et film- eller videoværksted.

Mange børn beskæftiger sig selv med billedkunst eller kunsthåndværk i deres fritid. 61% maler og/eller tegner, 6% fotograferer, 8% arbejder med keramik og/eller skulptur, 23% væver, strikker og/eller syr, og 26% arbejder med træ/laver sløjd. Langt hovedparten af de børn, der arbejder med disse aktiviteter, gør det derhjemme eller i SFO. I alle kategorier er der til gengæld få, som går til det. Her drejer det sig om 5-8% af de børn, der nogen gange arbejder med de forskellige aktiviteter. Det er ligeledes kun et fåtal – 3% – der angiver, at de går på billedskole.

31% af børnene skriver selv i deres fritid, fx digte, historier eller dagbog, flest piger i alderen 10-12 år.

De væsentligste udviklingstendenser over tid

For børn og unge ser der ud til at være et mindre fald i tv-forbruget i forhold til tidligere. I 2004 er der 89% af børnene, der siger, at de ser tv næsten hver dag, mod 95% i 1998. Omvendt er der således flere børn og unge i 2004, der ser tv nogle dage om ugen. Børn og unge synes også at høre mindre radio end tidligere. Således er der i 1994 31% af børnene, der hører radio næsten hver dag, mod 43% i 1998.

Børn og unge lytter også lidt mindre til afspillet musik end tidligere. I 2004 lyttede 77% af børnene til afspillet musik »næsten hver dag« eller »nogle dage om ugen«. Dette er noget færre end i 1998, hvor der var tale om 93%, og i 1987, hvor der var 94%.

Det ser ligeledes ud til, at der er sket et mindre fald i, hvor ofte børn og unge ser video/dvd. Der er således lidt færre i 2004 end i 1998, der ser video/dvd nogle dage om ugen, hvorimod der er flere, der gør det sjældnere, dvs. nogle dage om måneden eller sjældnere.

Derimod har der været en vækst i andelen af børn, der spiller computerspil og bruger internettet i fritiden. I 1998 spillede 72% nogen gange computerspil, i 2004 er det 94%. Tilsvarende brugte 13% af børnene nogen gange internettet i fritiden. I 2004 er det 78%.

I 2004 er der færre, der har været til koncert inden for det seneste år – til gengæld er der 32%, som aldrig går til koncert eller musikfestival, hvilket er væsentligt mindre end i 1998, hvor der var 47%, som aldrig havde været til koncert, idet flere har været til koncert for mere end 1 år siden – 37% i 2004 mod 14% i 1998.

80% af børnene har været i biografen inden for det seneste halve år, hvilket svarer til niveauet i 1998.

Der har siden 1998 været en fremgang i andelen af børn, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum – fra 30% i 1998 til 44% i 2004.

Hvad angår andre museer end kunstmuseer, har 47% af børnene besøgt sådan et museum inden for det seneste år. Dette svarer til niveauet i 1998. Til gengæld har der været en vækst i andelen af børn, der har besøgt et oplevelsescenter siden 1998.

Siden 1993 er der sket en mindre stigning i andelen af børn, der læser bøger mindst en gang om ugen.

Andelen af børn over 3. klassetrin, der læser aviser mindst en gang om ugen, er til gengæld faldet fra 49% i 1987 til 13% i 2004.

39% af børnene kommer på et folkebibliotek/børnebibliotek mindst en gang om måneden. Dette er noget mindre end i 1998, hvor 51% af børnene kom mindst en gang om måneden. Derimod er der flere, der kommer sjældnere end 1 gang om måneden. Andelen af børnene, der kommer på et skolebibliotek mindst en gang om ugen, svarer stort set til niveauet i de tidligere undersøgelser.

Andelen af børn og unge, der har dyrket sport eller motion inden for det seneste år, svarer til niveauet i 1998. Ligeledes er andelen af børn (83%), der har nogle faste fritidsinteresser, som de går til på bestemte tidspunkter (fx sport, spejder, guitar, dramatik, filmklub, ridning, syning, dans e.l.), uændret over tid, idet der i 1998 var 84%, som havde faste fritidsaktiviteter, 83% i 1993 og 81% i 1987.

Sammenhængen mellem børnenes og deres forældres kulturaktiviteter

Det forekommer selvindlysende, at forældrenes interesser og aktiviteter må have afgørende betydning for, hvilke aktiviteter børnene kommer til at stifte bekendtskab med og kommer til at interessere sig for. Der ligger i datamaterialet nogle enestående muligheder for at analysere betydningen af dette ved at koble børnenes kulturvaner med de voksnes, idet de ca. 600-700 interviewede børn og unge er børn af de voksne (forældre), som også indgår i undersøgelserne. Dvs. der er gode muligheder for at analysere sammenhængen mellem børn og voksnes kulturvaner.

Undersøgelsen viser generelt, at betydeligt større andele af børnene har været aktive på et kulturområde, hvis forældrene også har været aktive på dette område.

Gennemgående er der således meget klare sammenhænge mellem børns og deres forældres aktiviteter. Men undersøgelsen viser også, at det ikke udelukkende er forældrenes interesser, der har betydning for børnenes aktiviteter. Når det gælder kulturoplevelser, som teater og besøg på museum og udstillinger, er skolen meget vigtig, og for flere af de øvrige aktiviteter er venner og kammerater vigtige.

1 Indledning

1.1 Overordnet formål

Undersøgelsen skal belyse befolkningens (fra syv år og opefter) aktuelle kulturvaner samt ændringer heri over tid fra 1964 til 2004, herunder ændringer i aktivitets- og forbrugsmønstre som følge af nye tilbud og aktiviteter. Dette skal ske med henblik på at afdække relevante, aktuelle kulturfaglige og kulturpolitiske problemstillinger, der kan indgå som grundlag for kulturpolitiske og -faglige overvejelser samt til brug for forskning og befolkningens almene orientering.

1.2 Indhold og afgrænsning

Kulturvaneundersøgelsen 2004 er en opfølgning og opdatering af de tidligere kulturvaneundersøgelser, der har været gennemført i 1964, 1975, 1987, 1993 og 1998 vedrørende voksne og i 1987, 1993 og 1998 vedrørende børn. Følgende overordnede overvejelser og principper ligger til grund for udarbejdelsen af denne kulturvaneundersøgelse i 2004:

1) Kontinuitet

For det første er det vigtigt, at kontinuiteten bevares, således at det bliver muligt at følge udviklingen i befolkningens kulturvaner tilbage i tiden. Danmark har i international sammenhæng en enestående fordel ved med jævne mellemrum at have gennemført mere eller mindre sammenlignelige kulturvaneundersøgelser tilbage til 1964. Der lægges derfor afgørende vægt på at sikre kontinuiteten og sammenligneligheden for de væsentligste

kulturvanespørgsmål, hvor det er interessant at kunne følge den overordnede udvikling.¹

2) Fornyelse

Undersøgelsen skal indeholde spørgsmål om alle væsentlige tilbud og aktiviteter af betydning inden for de forskellige kulturområder. Nye kulturtilbud – og udfoldelsesmuligheder er derfor blevet medinddraget, således at spørgsmålene gøres indholdsmæssigt og sprogligt tidssvarende.

3) Ensartethed

De enkelte kulturområder behandles så ensartet som muligt, hvad angår udformningen af spørgsmål, herunder formuleringer, spørgsmålstyper og kategorisering af svarmuligheder, af hensyn til sammenligneligheden på tværs af disse felter.

Herudover har et fjerde princip være tilstræbt fra starten, nemlig:

4) International sammenlignelighed

Hvor det er muligt, og hvor det ikke er i modstrid med hensynet til kontinuiteten i undersøgelsen, justeres spørgsmålene, således at der sikres en større sammenlignelighed til Nordiske og Europæiske kulturvaneanalyser.² I praksis har det dog vist sig at være vanskeligt at efterleve dette, når hensynet til de tre ovenstående principper først og fremmest har skullet varetagelse.

1.2.1 Hvilke kulturområder er undersøgelsens genstandsfelt?

Følgende kulturområder er omfattet af undersøgelsen:

- Radio og tv
- Musik
- Film
- Computerspil
- Internettet
- Litteratur, blade og aviser
- Biblioteker
- Teater
- Andre fornøjelser (Tivoli m.m.)

- Billedkunst og kunsthåndværk
- Kulturarv, herunder arkiver
- Folkekirken
- Sport og motion
- Foredrag og debatarrangementer
- Aftenskoler og fritid

1.2.2 **Hvilke spørgsmål skal undersøgelsen afdække?**

Med udgangspunkt i de ovenfor nævnte kulturområder skal kulturvaneundersøgelsen helt overordnet afdække følgende spørgsmål om befolkningens kulturvaner:

1. Hvor ofte man gør det (hyppighed/tidsanvendelse)
2. Hvornår man gør det (i hvilke situationer)
3. Hvad man ser eller hører (indhold)
4. Hvordan man gør det (anvendelse af medier og institutioner)
5. Hvorfra man har mediet (fx lånt på biblioteket, købt etc.)
6. Hvor man gør det (på hvilke apparater eller rent geografisk)
7. Egen kreativ udfoldelse
8. Hvem gør det (forskellige befolkningsgrupper)

Ikke alle disse spørgsmål vil imidlertid være relevante for alle kulturområder.

1.2.3 **Sammenhængen mellem indhold, medier/institutioner og apparater**

Når man skal undersøge befolkningens kulturvaner, kan det være hensigtsmæssigt at skelne mellem følgende tre dimensioner:

1. Kulturområde (indhold)
2. Medie/institutioner
3. Apparater

Der tages i undersøgelsen udgangspunkt i de enkelte kulturområder, jf. ovenfor, og skal befolkningens benyttelse af disse forskellige kulturområder afdækkes, er det vigtigt at være opmærksom på de mange forskellige medier og institutioner disse kulturområder kan formidles igennem.

Sammenhængen mellem de forskellige kulturområder og forskellige indholdsbærende medier og institutioner fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 1.1 Sammenhæng mellem kulturområder og indholdsbærende medier og institutioner

Kulturområde Medier, institutioner	Radio/ tv-ud- sen- delse	Musik	Film	Com- puter Spil	Litte- ratur	Blade og aviser	Teater	Billed kunst	Kultur Arv
Radio	x	x							
Tv	x	x	x						
Video/dvd	x		x						
Cd'er/bånd/ Mp3-filer	x	x							
Cd-rom				x	x				
Trykte medier					x	x			
Internet	x	x	x	x	x	x		x	x
Biografer			x						
Koncerter - live		x							
Teatre							x		
Museer /gallerier								x	x
Historiske bygninger/ mindesmærker									x
Arkiver									x
Biblioteker		x	x	x	x	x	x	x	x

Tabellen viser, at de enkelte kulturområder kan »forbruges« via mange forskellige distributionskanaler, medier og institutioner. Kulturvaneundersøgelsen skal kunne afdække alle disse forskellige måder at »forbruge« indholdet på.

Tablet 1.1 viser følgende sammenhænge mellem de forskellige kulturområder og forskellige indholdsbærende medier og institutioner:

- Radio og tv er selvstændige kulturområder med eget indhold. Herudover er det medier, der formidler indhold fra andre kulturområder, primært musik og film. Radio- og tv-udsendelser kan dels formidles og forbruges direkte over radio og tv, dels via internettet. Herudover kan udsendelser lagres på video og kassettebånd/mp3-filer m.m.

- Musik kan høres i radio og på tv, over internettet, på cd'ere, kassettebånd og mp3-filer, live til koncerter og musikarrangementer, og musik kan lånes på biblioteket.
- Film kan ses i tv, over internettet, på video/dvd, og de kan ses i biografen. Desuden kan film ses og lånes på biblioteket.
- Computerspil kan spilles på internettet og på cd-rom, og de kan lånes på biblioteket.
- Litteratur kan læses i trykte medier af alle mulige forskellige slags, litteratur kan downloades fra internettet og fås på cd-rom. Desuden kan litteratur lånes på biblioteket.
- Aviser kan læses i trykt udgave og på internettet.
- Teater ses fortrinsvis i teatre, men også andre steder fx på biblioteket.
- Billedkunst kan opleves på udstillinger, gallerier og kunstmuseer. Herudover er der virtuelle kunststillinger på internettet.
- Kulturarv kan bl.a. opleves på kulturhistoriske museer, i historiske bygninger og fortidsminder. Herudover kan virtuelle udstillinger m.m. opleves på internettet. Endelig er der arkiverne, som både kan benyttes rent fysisk og via internettet.

Med hensyn til medierne og institutionerne, som formidler indholdet, så er der to af de i tabel 1.1 nævnte indholdsbærende medier/institutioner, der skiller sig ud, nemlig:

- Bibliotekerne, der er en formidlingsinstitution, som formidler bredt forskellige kulturformer til forbrug i hjemmet, herunder bøger, film, musik m.m. samt oplevelser på stedet i form af film, teater, foredrag m.m.
- Internettet har på dette punkt mange ligheder med bibliotekerne som formidler af mange kulturområder, her er der blot tale om en virtuel formidling.

Derfor medtages disse to områder som selvstændige analyseområder i undersøgelsen.

Mange af de nævnte medier kan bruges og anvendes på forskellige apparater. Tabel 1.2 illustrerer dette.

Tabel 1.2 Sammenhængen mellem indholds bærende medier og apparater

	Radio	Tv	Internet	Video/dvd	Cd'er, Bånd, Mp3-filer	Cd-rom
Radio-Apparat	x					
Tv-apparat		x				
Video/dvd-afspiller				x		
Musikafspiller					x	
Spillemaskine						x
Computer	x	x	x	x	x	x
Mobiltelefon	x		x		x	

Hvor der for de fem første apparater er en entydig sammenhæng mellem apparattype og indholds bærende medie, gælder det ikke for computere og mobiltelefoner, som kan anvendes til flere forskellige medier. Derfor er det valgt at lade anvendelsen af computere og mobiltelefoner til forskellige kulturformål indgå i kulturvaneundersøgelsen som selvstændige analyseområder.

Ud over ovennævnte kulturområder, indholds bærende medier og apparater, behandles følgende emner i kulturvaneundersøgelsen:

- Andre fornøjelser (Tivoli m.m.)
- Folkekirken
- Sport og motion
- Faste fritidsaktiviteter
- Aftenskoleundervisning og studiekredse
- Foredrag og debatarrangementer
- Spørgsmål om offentlige og private udgifter til kultur.

1.3 Metode

Med udgangspunkt i ovennævnte indholdsmæssige retningslinjer beskrives det i dette afsnit, hvordan undersøgelsen er tilrettelagt og gennemført med henblik på at sikre repræsentativitet m.m.

1.3.1 Stikprøven³

Stikprøven skal kunne danne udgangspunkt for en repræsentativ undersøgelse af befolkningens kulturvaner. Målgruppen består af to undergrupper, henholdsvis børn (7-15 år) og voksne (16+). For både børn og voksne gælder det, at både personer med og uden dansk statsborgerskab på datoen for udvælgelsen er omfattet af universet. Desuden kræves, at de udtrukne personer skal have bopæl i Danmark, ekskl. Færøerne og Grønland.

For at kunne analysere sammenhængen mellem børnenes og deres forældres kulturvaner er en del af de voksne udvalgt qua deres forælderrolle, dvs. via et barn, der indgår i børnesamplet. En ikke-stratificeret stikprøve på ca. 1000 børn (7-15 år) er indhentet via CPR-registret. Herefter er der udvalgt en voksen fra hver familie. I familier med mere end en forælder/værges er den voksne i husstanden, der har fødselsdag tidligst på året, udvalgt.

Som supplement til gruppen af voksne udvalgt via børneudtrækket er der via CPR-registret udvalgt et repræsentativt udtræk af voksne på 1900 adresser.

Denne udvælgelsesprocedure har medført en samlemæssig skævhed i voksenudtrækket, idet voksne med børn bliver overrepræsenteret i det samlede voksenudtræk. Datamaterialet omfattende den voksne del af befolkningen er derfor efterfølgende blevet vægtet (poststratificering).

Stikprøven er udtrukket fra CPR-registeret og udgjorde i alt 3876 personer. Tabel 1.3 viser, hvordan fordelingen af den samlede stikprøve ser ud:

Tabel 1.3 Stikprøvens sammensætning

1.3	Univers	Delunivers	Brutto-stikprøve
	Børnefamilier (med børn i alderen 7-15 år)	Voksne – 1 interview pr. familie	988
	Børnefamilier (med børn i alderen 7-15 år)	Børn – 1 interview pr. familie	988
	Voksne (16 år og derover)	Nej	1900
	I alt		3876

1.3.2 **Dataindsamlingsmetoder**⁴

Der er udarbejdet et selvstændigt spørgeskema til hhv. børn i alderen 7-15 år og voksne (16 år og derover). I det følgende beskrives de valgte dataindsamlingsmetoder. Derefter beskrives nogle overvejelser i forbindelse med de særlige forhold, der gør sig gældende ved interview af hhv. børn og danskere med anden etnisk baggrund.

De to væsentligste udfordringer i forhold til dataindsamlingen er sikring af en høj svarprocent samt kvalitet/pålidelighed i svarene (reliabilitet).

I denne undersøgelse er alle respondenterne blevet tilbudt at vælge mellem tre forskellige måde at besvare spørgsmålene på, idet alle respondenterne kunne vælge mellem at gennemføre et telefoninterview, at besvare spørgsmålene over internettet eller at indsende svarene på et trykt spørgeskema. I det metodiske design ligger således en indbygget frivillighed for svarpersonen, idet svarpersonerne frit kunne vælge, hvilke måde de ønskede at svare på.

Fordelene ved postal dataindsamling er, at svarpersonerne kan se spørgsmålene og give sig bedre tid til omtanke, inden spørgsmålene besvares. Herudover gælder det, at respondenterne har mulighed for at afbryde besvarelsen, når hun eller han bliver træt, og genoptage den på et senere tidspunkt. Præcis de samme fordele gør sig gældende ved den webbaserede løsning, der ligeledes mindsker ulemperne forbundet med lange interview.⁵

Inden dataindsamlingen blev påbegyndt, blev der gennemført en pilottest. Formålet var at teste, hvorvidt spørgeskemaet var forståeligt og kunne besvares af respondenterne. Der blev gennemført 16 pilotinterview pr. skema fordelt på henholdsvis telefoninterviewmetoden og den postale/webbaserede metode, i alt 32 pilotinterview. Pilottesten blev gennemført på tilfældigt udvalgte svarpersoner. Af de nævnte 32 pilotinterview blev 16 gennemført med familier med børn i alderen 7-15 år. I disse familier blev både børneskemaet og voksenskemaet besvaret. På baggrund af pilottesten blev der foretaget nogle mindre korrektioner af spørgeskemaet. Pilotinterviewene med børn gav kun anledning til få kommentarer.

For så vidt muligt at opnå en høj svarprocent og en god kvalitet i svarene er følgende procedure blevet fulgt⁶:

Dataindsamlingsdelen indledes med, at der udsendes orienteringsbrev til alle de udtrukne respondenter. I brevene introduceres undersøgelsen

samt de måder, hvorpå det er muligt at besvare spørgeskemaet. Den del af respondenterne, der har telefon og har åbent nummer, blev efterfølgende kontaktet af Gallup telefonisk. Det drejer sig om ca. 80% af adresserne. Disse respondenter blev spurgt, om de var motiveret for at gennemføre interviewet med det samme over telefonen eller foretrak at udfylde et webbaseret eller et postalt skema.

I de husstande, der er udvalgt via barnet, anvendes så vidt muligt den samme metode på voksen og barn. Her forklares det endvidere til den voksne, at det er nødvendigt, at barnet modtager hjælp til at udfylde dele af spørgeskemaet (se afsnit 1.3.3). Spørgeskemaet til børnegruppen var for omfattende til, at det med held kunne gennemføres telefonisk. Valget stod derfor mellem et webbaseret skema eller et postalt skema for børnenes vedkommende.

De ca. 20% af adresserne, der ikke har nogen telefon eller har hemmeligt nummer, blev kontaktet pr. orienteringsbrev, i hvilket respondenterne blev gjort opmærksom på muligheden for at besvare skemaet på nettet. Det postale spørgeskema blev sendt ud med brevet.

Der er i alt foretaget op til syv kontaktforsøg. Efter udsendelse af introduktionsbrev er respondenterne blevet ringet op, som beskrevet ovenfor. Derefter er spørgeskemaet typisk udsendt. Hvis svarpersonen ikke har svaret inden for tidsfristen, er der sendt op til to påmindelsesbreve. Spørgeskemaet og frankeret svarkuvert blev medsendt ved første påmindelsesbrev. Efterfølgende blev der gennemført en telefonisk rykkerprocedure over for dem, der stadig ikke havde svaret på trods af, at de i telefonen (i andet kontaktforsøg) havde indvilget i at deltage i undersøgelsen. I sidste forsøg blev der i august udsendt et sidste rykkerbrev med spørgeskema og frankeret svarkuvert.

Selve dataindsamlingen fandt sted i perioden fra primo maj til ultimo august 2004. De tidligere kulturvaneundersøgelser er gennemført om efteråret eller vinteren, og den seneste undersøgelse blev gennemført november/december 1998 (Fridberg 2000). Denne forskel i tidspunktet for dataindsamlingens gennemførelse kan have en mindre betydning for nogle af resultaterne vedrørende sæsonafhængige aktiviteter, herunder ikke mindst spørgsmål vedrørende »inden for den seneste uge« eller »seneste måned«.

1.3.3 Særlige forhold vedr. interview af børn⁷

Der er som tidligere nævnt gennemført en særlig undersøgelse blandt børn og unge i alderen 7-15 år. Der er udarbejdet et særligt spørgeskema til denne gruppe, som adskiller sig fra spørgeskemaet til de voksne først og fremmest ved at være væsentlig kortere og enklere. Selve dataindsamlingen er udført ved hjælp af et postalt skema/internetspørgeskema⁸, idet vi i lyset af undersøgelsens emne og karakter har vurderet, at denne dataindsamlingsmetode er hensigtsmæssig i forhold til børnene, hvis man er opmærksom på og tager hensyn til en række forhold, som beskrives i det følgende.

At benytte børn som respondenter er et relativt nyt fænomen. Tidligere har vidensindsamling direkte fra børn primært været i form af kvalitative interview. De seneste år er der kommet stigende opmærksomhed på værdien af, at børn rent faktisk kan være gode respondenter. Dette hænger blandt andet sammen med, at børn i højere grad i dag end for bare 20 år siden betragtes som kompetente individer. Som målgruppe for kvantitative interview er børn fuldt ud lige så anvendelige som andre målgrupper. Dog er kvantitativ dataindsamling blandt børn stadig så nyt, at der stadig skal metodeudvikles og opsamles erfaringer (se bl.a. Andersen og Kjærulff 2003; Andersen og Ottesen 2002; Hansen et al. 2002; Scott 1997 og Scott 2000).

I forhold til at interviewe børn er der en række forhold, som man skal være opmærksom på i forbindelse med selve opbygningen af spørgeskemaet. Når voksne skal interviewes, kan man til en vis grad tage for givet, at respondenterne kan svare på de spørgsmål, der stilles, såfremt spørgsmålene grundlæggende giver mening for voksne. I forhold til børn er det i højere grad nødvendig at være kritisk i forhold til, hvad der giver mening for børn, da børn ikke kan forventes at svare på de samme ting som voksne. Generelt er faktuelle spørgsmål nemmere for børn at svare på end holdningsspørgsmål. Men faktuelle spørgsmål kan have forskellige »sværhedsgrader«. Et eksempel på dette er følgende to måder at spørge til respondentens alder:

- Hvor gammel er du?
- Hvilket år er du født?

Ifølge Scott (2000) vil de fleste børn kunne svare på, hvor gamle de er. Derimod vil en betydelig andel have svært ved at svare på, hvilket år de er født. Jo ældre børnene er, desto flere vil selvfølgelig kunne svare, men selv blandt børn først i puberteten vil der være en andel, som ikke kan fortælle, hvilket år de er født.

Generelt er interviewets kontekst meget vigtig, når børn interviewes, uanset om det er ved selvudfyldelse, »face to face« eller telefonisk. Dette skyldes, at der er større risiko for »responsforurening«, når det er børn, der interviewes. Hvis børn eksempelvis interviewes i skolen, kan de være tilbøjelige til at »sammenligne resultater« eller svare, som de andre gør. Ligeledes kan interview i hjemmet være svære at gennemføre uden tilstedeværelse eller/og indblanding fra forældre og søskende. På den måde kan konteksten være direkte udslagsgivende i forhold til besvarelsen, ligesom det kan være svært at holde besvarelsen anonym. Derfor bør konteksten for besvarelsen altid inddrages i den overordnede planlægning af en undersøgelse.

I undersøgelser, hvor børns besvarelser er blevet sammenlignet med forældrenes opfattelse af deres barn, har det vist sig, at der kan være en stor forskel. Fx i forhold til børns helbred er forældre tilbøjelige til at have et mere positivt billede af børns helbred end børnene selv (Scott 1997). For ældre børns vedkommende kan der være tale om, at de vil skjule adfærd, som eventuelt kan medføre sanktioner eller bekymring, ligesom børnenes personlige udvikling i sig selv kan medføre, at der er ting, som børnene slet og ret vil holde fra forældrene. Omvendt kan der selvfølgelig også være tilfælde, hvor forældrenes svar på spørgsmål vedrørende deres børn er mere »pålidelige« end børnenes svar. Det kan eksempelvis være i forhold til sygdomshistorie eller andet, som kræver viden om faktuelle ting fra den tidlige barndom. Det kan også være antallet af fritidsaktiviteter. I en undersøgelse af Andersen og Kjærulff (2003) steg sandsynligheden for, at børn glemte at nævne en eller flere fritidsaktiviteter, i takt med at det faktiske antal aktiviteter steg. Hvis et barn eksempelvis ikke gik til nogen fritidsaktiviteter, stemte 95% af svarene (hhv. barn og forælder) overens, hvorimod der kun var overensstemmelse i 75% af tilfældene, hvis forældrene havde angivet fire aktiviteter.

Herudover er det bl.a. vigtigt at være opmærksom på følgende forhold, når børn interviewes:

- Det er vigtigt, at børnene får en grundig introduktion til spørgsmålene, og at det understreges, at det er børnenes egne svar, der ønskes. Ligeledes skal fortroligheden og anonymiteten understreges.
- Børn skal eksplicit have at vide, at det er legalt at svare »ved ikke«, da børn er mere tilbøjelige til at gætte eller konstruere et svar, hvis de føler sig forpligtet til at vælge. Desuden skal det understreges, at der ikke er en facitliste, og at alle svar er lige gode.
- Spørgsmålene skal så vidt muligt præsenteres på en letforståelig og overskuelig måde. Der søges at minimere svarmulighederne til de enkelte spørgsmål, så spørgsmålene bliver så enkle som muligt at svare på for børnene.
- Det er lettere for børn at svare på faktuelle spørgsmål end på holdnings-spørgsmål. Når der er tale om faktuelle spørgsmål, vil forældrenes potentielle påvirkning af børnenes svar generelt ikke udgøre nogen væsentlig fejlkilde.

Det er indlysende, at mindre børn har en anden forståelse af spørgsmålene end ældre børn. Spørgeskemaet er derfor tilrettelagt således, at der tages størst mulig hensyn til de mindre børns forståelse af spørgsmålene og mulighed for at besvare dem. Der er desuden fokuseret på at designe spørgeskemaet på en enkel og overskuelig måde, som imødekommer børnenes kognitive færdigheder.

Forældrene har fået en generel instruktion vedrørende deres rolle i forhold til barnets interview (se bilag 1). Rollen vil være forskellig afhængig af barnets alder. For helt unge børns vedkommende skal forældrene således have en styrende rolle, hvilket de er blevet instrueret i. Det vil sige, at de er blevet instrueret i at hjælpe børnene. Generelt kan forældreindflydelse være problematisk, men i lyset af spørgsmålenes meget faktuelle karakter vurderes den positive indvirkning væsentligt større end den potentielt negative. Forældrene kan eksempelvis validere børnenes erindringer om antallet af fritidsaktiviteter og biografbesøg. Desuden har forældrene svaret på lignende spørgsmål og er derfor bekendt med indholdet og har formodentlig også en del fakta om børnenes adfærd frisk i erindringen.

Anderledes forholder det sig med de ældste børn. Her skal børnene som udgangspunkt besvare spørgsmålene selvstændigt og fortroligt uden om forældrene, men skal samtidig have mulighed for at spørge forældrene til råds, hvis der er tvivl om et spørgsmål, eller hvad der skal svares.

På denne baggrund foretages en opdeling af børnene i de 7-10-årige og de 11-15-årige, således at forældrene vejledes forskelligt med hensyn til deres rolle i forbindelse med børnenes besvarelser:

De 7-10-årige:

- Besvarelse foretages sammen med forældrene, da forældrene således har mulighed for at verificere svarene.
- Introduktionen til forældrene er vigtig. Forældrene har selv svaret på lignende spørgsmål, men de skal instrueres i at hjælpe børnene. Blandt andet skal de »spørge ind uden at presse«, ligesom de ikke må afkræve, kritisere eller problematisere svarene eller begrundelserne for svarene.
- Besvarelsen af spørgsmålene foregår via et postalt skema/over internettet. Grunden til at medtage et internetspørgeskema til denne aldersgruppe er, at et spørgeskema på internettet kan have større appel end et på papir for nogle i målgruppen og kan dermed højne besvarelsesprocenten.

De 11-15-årige:

- Børnene skal have mulighed for at spørge forældrene til råds, uden at svarene afsløres for forældrene.
- Kombinationen mellem internet/postalt skema betyder, at børnene kan vælge den form for besvarelse, som de er mest fortrolig med, og som de føler fortroligheden og anonymiteten er størst ved.

Nedenstående skema resumerer i stikord nogle af de vigtige forhold, som der skal tages i betragtning når børn interviewes:

Tabel Opsummering af særlige forhold vedrørende interview af børn

1.4	Yngre børn (7 til 10 år)	Ældre børn (11 til 15 år)	Alle børn
	Visuelle stimuli nyttige, da de er mere konkrete end verbal præsentation.	Adfærd i mindre grad kendt af forældre, sammenlignet med børn under 11 år.	EksPLICIT tilladt at svare »ved ikke« for at undgå »bedste bud«. Børn mere tilbøjelige til at konstruere svar på trods af manglende viden, frem for at svare »ved ikke«.
	»Løse struktur« i spørgsmålene. Kan evt. efterkodes.	Relativ lille tilpasning af »voksenspørgsmål«. Læsevne skal tages i betragtning.	Simple formuleringer tilstræbes. Komplekse spørgsmål altid problematiske.
	Mere tilbøjelige til at fremhæve formodet »rigtige« svar. Kan se spørgeskema som en prøve.		Ved tvivl om spg.: Hellere omformulere end at henvise til subjektiv forståelse.
	7-8-åriges koncentration rækker ikke til mere end 15-20 minutter.		Kan lide at svare på »voksenspørgsmål« uanset holdning/forståelse af spørgsmål.
			Spg. vedrørende far/mor tvetydige, når børn lever med stedfar/-mor.
			Etikken mere stringent end ved voksne, blandt andet ift. anonymitet.
			Børn tilbøjelige til at vælge første svarmulighed, hvis præsenteret for fem eller flere muligheder.

1.3.4 Særlige forhold vedr. interview af danskere med anden etnisk baggrund⁹

I Danmark er der ca. 8% indvandrere og efterkommere, hvoraf omkring en fjerdedel er efterkommere. Ud af de 8% indvandrere og efterkommere er ca. en tredjedel fra Europa (eksklusive EU), en tredjedel fra Asien, en sjettedel fra EU og en tiendedel fra Afrika. Det er altså forholdsvis få af respondenterne, som har en etnisk baggrund, som er fremmed for dansk kultur.

For at sikre repræsentativiteten i kulturvaneundersøgelsen er der gjort en særlig indsats for at sikre en tilstrækkelig repræsentation af danskere med anden etnisk baggrund.

I forbindelse med opringen til respondenterne er der foretaget en skønsmæssig screening af respondenterne, således at eksempelvis en tyr-

kisk talende interviewer har ringet op til respondenter med et tyrkisk klingende navn. Ud over at intervieweren således har været bedst muligt sprogligt rustet ved hvert enkelt opkald, kan denne procedure signalere en vis imødekommenhed i forhold til den ikke-dansktalende respondent, hvis intervieweren kan tale respondentens sprog. Hvis screening ikke kunne gennemføres på grund af sprogvanskeligheder, så er navn og nummer noteret. Efterfølgende er personen blevet ringet op af en interviewer, der kan sproget. Ved således at tage højde for interviewernes sproglige færdigheder i den overordnede planlægning og i selve gennemførelsen af undersøgelsen har potentielle sprogproblemer kunne mindskes.

Det er dog vigtigt at understrege, at selv om der således er taget højde for sproglige barrierer i selve rekrutteringsprocessen, kan det ikke forventes, at motivationen til at deltage i undersøgelsen er lige så høj blandt danskere med anden etnisk baggrund, som den er blandt danskere med en dansk baggrund, hvorfor svarprocenten i denne gruppe må forventes at blive noget lavere end gennemsnittet, hvilket også har vist sig at være tilfældet (jf. kapitel 19).

1.3.5 Svarprocent¹⁰

Den samlede svarprocent for hele undersøgelsen er 65, hvilket må siges at være pænt for en undersøgelse af denne karakter.¹¹

Tabel Svarprocent

1.5

	Bruttostikprøve	Nettostikprøve
Voksne (ikke forældre)	1900	1149 (60%)
Voksne (forældre)	988	681 (69%)
Børn	988	683 (69%)
Sum	3876	2513 (65%)

Ved første henvendelse var der 24% af de voksne, der på forhånd nægtede at deltage i undersøgelsen, hvilket er ensbetydende med, at den maksimalt opnåelige svarprocent ville være 76. Et yderligere frafald i forhold til dette udgangspunkt kan ikke undgås. Effekten på svarprocenten af rykkerproceduren fremgår af nedenstående tabel:

Tabel Effekt af rykkerprocedure

1.6

	Voksen Sample Gennemført	Børn Gennemført	Forældre Gennemført
Før første rykker	631 (55%)	450 (66%)	467 (68%)
Efter første skriftlige rykker	303 (26%)	123 (18%)	74 (11%)
Efter anden skriftlige rykker	91 (8%)	76 (11%)	86 (13%)
Efter tredje skriftlige rykker	124 (11%)	34 (5%)	54 (8%)
I alt	1149 (100%)	683 (100%)	681 (100%)

Herudover der nogle personer, der ikke har besvaret alle spørgsmål i spørgeskemaet¹².

I forhold til de tre forskellige dataindsamlingsmetoder var der klart flest, der valgte at besvare spørgeskemaet postalt. For de voksnes vedkommende blev der således gennemført 1620 interview postalt, 198 på web og 12 pr. telefon. For børnenes vedkommende var de 611 svar postale og 72 på web.

1.3.6 Bortfaldsanalyse

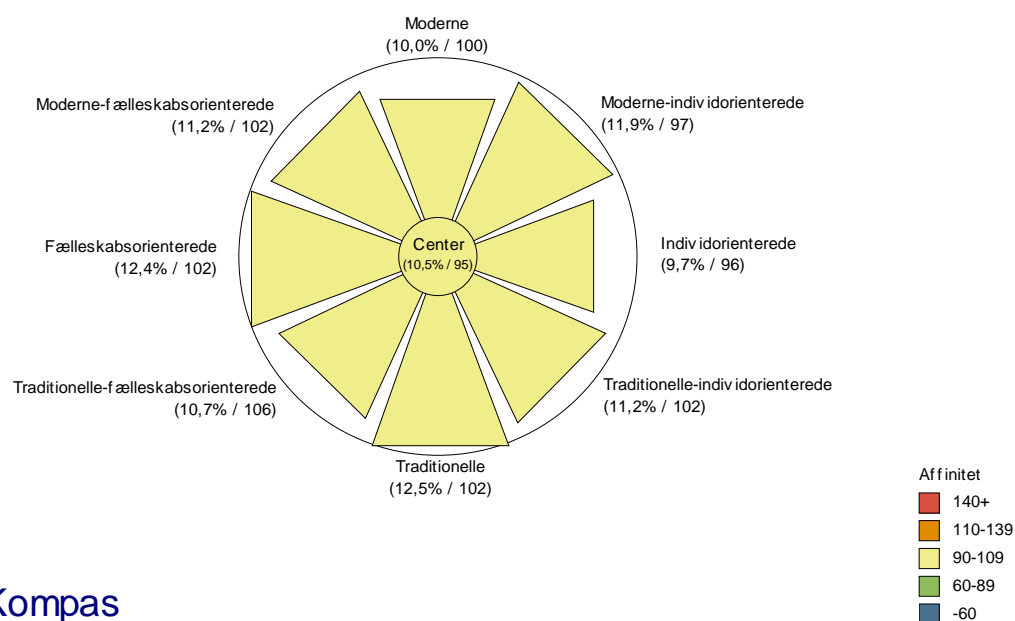
Der er gennemført en bortfaldsanalyse med henblik på, så detaljeret som muligt, at vurdere bortfaldets betydning for stikprøvens repræsentativitet. Baggrundsoplysninger fra stikprøven med gennemførte interview er sammenlignet med baggrundsoplysninger fra hele samplet. Bortfaldsanalysen er foretaget med udgangspunkt i tilgængelige oplysninger fra Danmarks Statistik (via IDA-databasen). Dette muliggør en statistisk test af nettostikprøvens repræsentativitet med hensyn til køn, alder, civilstand, uddannelse, beskæftigelse, antal hjemmeboende børn, geografi etc. Hermed gives der mulighed for en dybdegående analyse af, hvordan bortfaldet er karakteriseret ud fra kendte demografiske data i forhold til bruttostikprøven. Dette sikrer, at der kan korrigeres for evt. skævheder i nettostikprøven, således at datagrundlaget bliver optimalt.

Som nævnt ovenfor er der blevet foretaget en vægtning af voksenudtrækket som følge af at udvælgelsesproceduren har medført en samplemæssig skævhed i voksenudtrækket, idet voksne med børn bliver overrepræsenteret i det samlede voksenudtræk. Sammenligner man herefter den vægtede nettostikprøve med bruttostikprøven, kan der ikke påvises nogen skævheder, som giver anledning til bekymring.

Lidt anderledes forholder det sig, hvis man ser på, hvordan svarene fordeler sig på livsstilssegmenterne i Gallup Kompas, som bygger på befolkningens værdier og holdninger. Som det er nærmere beskrevet i kapitel 16, er Gallup Kompas konstrueret således, at der er stort set lige store andele af befolkningen i de forskellige segmenter, således som det fremgår af figur 1.1, der bygger på Gallup Index, DK.

Figur Gallup Kompas Index DK

1.1 Undersøgelse : Index DK/Gallup Marketing 1H 2004 - 11. okt. 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4564 (000) / Stikprøve : 9486
 Målgruppe : Alder : 18+
 Målgruppestr. : 4182 (000) / Stikprøve : 9020

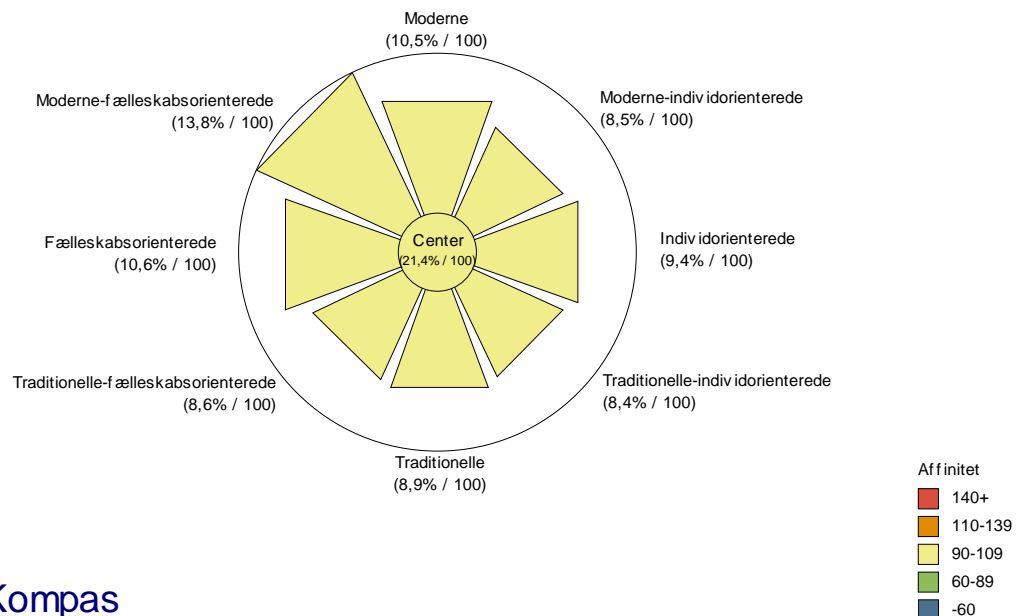

Gallup Kompas

Ser man på dem, der har besvaret kulturvaneundersøgelsen (figur 1.2), fremgår det, at der er en overrepræsentation af de moderne-fællesskabsorienterede, som også er det segment, der er klart mest interesseret i alle former for kultur. Dette er der ikke noget overraskende i, og det har formentlig med lige stor vægt været tilfældet i de tidligere kulturvaneundersøgelser, der har det blot ikke været undersøgt.

Figur 1.2 Gallup Kompas – Kulturvaneundersøgelsen

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
Kontrolgruppe : Alle personer
Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
Målgruppe : Alle personer
Målgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830

Gallup Kompas

Denne konstatering giver anledning til følgende overvejelser:

- man kunne forsøge at vægte stikprøven i forhold til livsstile, men det har vi ikke gjort. Dels ville det være noget utraditionelt, dels ville det betyde, at tallene ikke kunne sammenlignes med tidligere undersøgelser.
- man skal derfor være opmærksom på, at tallene formentlig i en vis udstrækning er overvurderede, idet der er en tendens til, at det er de mest kulturinteresserede, der svarer (og sådan har det formentlig også været tidligere).

I kapitel 16 er der gennemført en nærmere analyse af de forskellige livsstilssegmenters kulturvaner.

1.3.7 **Overrepræsentation af ønskelig adfærd?**

Ud over at man jf. ovenfor kan konstatere, at de meget kulturinteresserede er mere tilbøjelige til at svare på undersøgelsen end resten, skal man være opmærksom på, at der ved denne type surveyundersøgelser er tale om selvrapporteret adfærd, hvilket stiller store krav til, at respondenterne svarer i fuld overensstemmelse med deres faktiske adfærd. Det vil selvfølgelig ikke altid være tilfældet. Således kan der i en undersøgelse som denne fx være en tendens til, at respondenterne overvurderer deres kulturforbrug – især, hvis de mener, at kulturforbrug er godt, og egentlig gerne ville gøre det noget mere, end de faktisk får gjort. Det kan også give sig udtryk i, at respondenterne siger, at de er mere kulturelle, end de egentlig er (går mere i teatret, på museer etc.), fordi de tror, det »forventes« af dem.¹³ Denne form for bias vil normalt være større, når der er en personlig kontakt til interviewerens. En kontakt, der er størst ved besøgsinterview, mindre – men dog tilstedeværende – ved telefoninterview, og mindst ved brev/internetmetoden, hvor respondenterne svarer helt anonymt uden direkte kontakt med et andet menneske (intervieweren).

Da der i denne undersøgelse primært er anvendt brev og internet i respondenternes svar, mens der i de tidligere kulturvaneundersøgelser er anvendt telefoninterview og besøgsinterview, kunne denne form for bias antages at være lidt mindre i denne undersøgelse end i de tidligere, men det er selvsagt ikke noget, der kan siges med sikkerhed.

Under alle omstændigheder er en overvurdering af aktiviteten altså noget, man skal være opmærksom på kan forekomme, og uden tvivl også forekommer i denne type undersøgelser, men der er altså ikke noget, der tyder på, at denne bias skulle være større end i de tidligere gennemførte kulturvaneundersøgelser – måske snarere tværtimod.

1.4 **Rapportens indhold**

Rapporten indeholder to dele.

1. del: Analyse af de enkelte kulturområder

Bogens 1. del indeholder en analyse og gennemgang af resultaterne af de enkelte kulturområder. Dvs. for hvert af kulturområderne gennemføres en

deskriptiv analyse af de generelle tendenser og eventuelle mønstre i befolkningens kulturvaner samt af de vigtigste tendenser inden for de enkelte kulturområder, herunder ændringer over tid.

Analyserne på de enkelte kulturområder har primært til formål at svare på følgende spørgsmål:

- a. Hvor stor en andel af befolkningen deltager i de enkelte kulturaktiviteter?
- b. Hvordan varierer kulturvanerne for forskellige befolkningsgrupper inden for de enkelte kulturområder?
- c. Hvordan har udviklingen været over tid i »kulturforbruget« inden for de enkelte kulturområder?

2. del: Generelle tendenser og mønstre i befolkningens kulturvaner

I bogens 2. del gennemføres nogle delanalyser, hvor særlige problemstillinger behandles mere dybtgående. De særlige problemstillinger er begrundet med væsentlige kulturpolitiske målsætninger og den aktuelle situation inden for kultur- og samfundsliv. I denne del går der således på tværs af de enkelte kulturområder, og der fokuseres i stedet på fx forskellige befolkningsgruppers kulturvaner og udviklingen over tid. De udvalgte analyser er følgende:

Aktive og passive kulturforbrugere

De aktive og passive kulturforbrugere analyseres og beskrives, idet det undersøges, i hvor stor udstrækning det er de samme personer, der er meget aktive med hensyn til flere af kultur- og fritidsaktiviteterne, samt hvilke kulturområder der i givet fald er tale om. Til analyse af dette er faktoranalyser velegnet, idet faktoranalyser består i at undersøge, om man kan finde nogle grupper af aktiviteter, hvor der er signifikant større sammenfald af deltagere i disse aktiviteter, end der ville være tilfældigt, og omvendt er signifikant mindre sammenfald mellem de forskellige aktivitetsgrupper, end der ville være tilfældigt. Herved lokaliseres de personer, der hhv. benytter mange af kultur- og fritidstilbuddene, og dem, der stort set ikke benytter sig af nogen af tilbuddene. Derefter analyseres det ved hjælp af multivariate regressionsmodeller, hvem der er hhv. de aktive og

de passive kulturforbrugere, dvs. hvilke baggrundsvariabler der kan forklare hhv. et stort og et lille kulturforbrug.

Sammenhængen mellem børnenes og deres forældres kulturaktiviteter

Der er meget, der tyder på, at børn og unges kulturvaner i hvert fald i en vis udstrækning er påvirket af deres forældres deltagelse og interesser på kulturområdet. Der ligger i datamaterialet nogle enestående muligheder for at analysere betydningen af dette ved at koble børnenes kulturvaner med de voksnes, idet de ca. 600-700 interviewede børn og unge er børn af de voksne (forældre), som også indgår i undersøgelserne. Dvs. der er gode muligheder for at analysere sammenhængen mellem børn og voksnes kulturvaner. For nogle udvalgte kultur- og fritidsaktiviteter for børn gennemføres en række multivariate regressionsanalyser, hvor børnenes brug af disse aktiviteter forklares med udvalgte baggrundsvariabler for såvel børnene som forældrene, herunder forældrenes kulturvaner.

Emnets relevans kan understreges af, at andre undersøgelser (fx PISA 2000, OECD 2001) har vist, at børnenes »kulturelle kapital«, herunder deres deltagelse på kulturområdet, kan have selvstændig betydning for, hvordan de klarer sig i skolen og senere i livet.

Livsstilsanalyser

De tidligere kulturvaneundersøgelser har for de fleste kulturområder fundet en generel stigende benyttelse, samt en udligning af kulturvaner på tværs af befolkningsgrupper. Således har undersøgelserne vist, at der er sket en betydelig udjævning af de store forskelle, der i 1964 konstateredes på variablerne køn, alder, urbanisering og uddannelsesniveau. Meget tyder på, at disse mere traditionelle baggrundsvariabler til en vis grad er »udtømt« for forklaringsmuligheder, og at der er et behov for at inddrage andre variabler, herunder andre typer af forklaringer, fx livsstilsanalyser. Danskernes kulturvaner analyseres derfor i forhold til forskellige livsstilsgrupper med udgangspunkt i Gallup Kompas. Denne form for analyse kan give et nyt indblik i sammenhængen mellem folks livsstil og kulturvaner. I løbet af de sidste 10-15 år har denne form for analyse spillet en stadig større rolle i forbrugsanalyser, og dette skyldes, at netop livsstilen er blevet en afgørende faktor i at forstå befolkningens adfærd.

Udviklingen i kulturvaner inden for og mellem generationer

For udvalgte kulturområder følges udviklingen i deltagelsen i disse kulturaktiviteter for forskellige generationer, hvilket gør det muligt, at udviklingen inden for en generation kan følges og sammenlignes med udviklingen inden for andre generationer, hvorved mulige ligheder og forskelle i deltagelsesmønstret fra en generation til en anden kan identificeres. For forskellige aldersintervaller vil det bl.a. være muligt at sammenligne deltagelsen i de udvalgte kulturaktiviteter i forskellige successive fødselskohorter og dermed deltagelsen på samme tidspunkt i livsforløbet for de forskellige generationer. Dette er en tilgang, som ligeledes vil kunne give ny viden om udviklingen i befolkningens kulturvaner.

Kulturens geografi

De tidligere kulturvaneundersøgelser har vist en tydelig sammenhæng mellem urbaniseringsgrad og kulturvaner, således at der kan konstateres klare sammenhænge mellem kulturvaner og om, hvorvidt man bor i hovedstadsområdet, i store byer eller på landet. En sammenhæng, som dog er blevet noget udjævnet med tiden, om end den stadig findes. Spørgsmålet om »kulturens demokratisering« må derfor stadig siges at være aktuel i forhold til befolkningens forskellige muligheder for kulturelle aktiviteter i forskellige dele af landet. Desuden er det med den stigende internationalisering og en høj rejseaktivitet blandt danskerne interessant at undersøge, i hvilket omfang kulturbesøg finder sted i forbindelse med besøg i udlandet. På udvalgte kulturområder foretages derfor en analyse af, i hvilken udstrækning kulturaktiviteterne finder sted hhv. i respondents egen by/kommune, i den omkringliggende region, i helt andre dele af landet eller i udlandet. Herudover undersøges det, på hvilke kulturområder geografien (dvs. urbaniseringsgraden og landsdelen) ser ud til at have selvstændig betydning for deltagelsen.

Kulturvaner blandt danskere med anden etnisk baggrund

Kultur som integrationspolitisk instrument er et tema, som har været diskuteret meget i de senere år. Sproget har selvfølgelig en helt afgørende betydning for integrationen af flygtninge, indvandrere og danskere med anden etnisk baggrund i det danske samfund, men herudover kan kultur-

politikken spille en væsentlig rolle for disse befolkningsgruppers introduktion til og integration i det danske samfund.

Ved at analysere kulturvanerne i forhold til nogle oplysninger om etnisk tilhørsforhold og nationalitet er det muligt at lokalisere eventuelle forskelle i kulturvaner med baggrund i etnisk oprindelse. Det bør dog bemærkes, at omfanget af analysemuligheder med hensyn til dette spørgsmål er begrænset på grund af den forholdsvis lille andel af respondenter med anden etnisk baggrund, som indgår i undersøgelsen. Men temaet er introduceret og kan evt. følges op af en mere omfattende undersøgelse i en fremtidig kulturvaneundersøgelse.

1. del

De enkelte kulturområder

2 Tv og radio

2.1 Tv – voksne

2.1.1 Hvor lang tid bruges der på at se tv-udsendelser?

Undersøgelsen viser, at der i gennemsnit bliver set tv i 2 timer og 30 minutter på hverdage, og 3 timer og 21 minutter pr. dag i weekenden.¹⁴ 5% angiver, at de sjældent ser tv. Det kan desuden nævnes, at 8% angiver, at de nogen gange ser tv-programmer over internettet (se kapitel 5).

Tabel 2.1 Hvor lang tid bruger den voksne befolkning over 15 år normalt om dagen på at se tv? 2004 (procent)

	2004		1998			1993
	hverdage	weekend	hverdage	lørdage	søndage	
Under ½ time	8	4	12	8	8	12
½-1½ time	13	10	32	16	20	33
1½-3½ timer	58	47	46	49	49	45
3½-5 timer	16	27	9	22	17	8
over 5 timer	4	12	2	5	6	3
Ved ikke	1	1	0	0	0	
I alt	100	100	100	100	100	100
Gennemsnit	2 t. 30 min.	3 t. 21 min.	2 t. 4 min.	2 t. 45 min.	2 t. 38 min.	2 t. 3 min.

Anm.: Ser man sjældent tv, indgår det i gennemsnitstiden som 0 timer.

Tv-forbruget har været stadigt stigende over årene. I 1998-undersøgelsen blev der i gennemsnit set tv i 2 timer og 4 minutter på hverdage, i 2004 2 timer og 30 minutter. I 1993 var gennemsnittet på en normal dag dvs. ingen adskillelse mellem hverdage og weekender, 2 timer og 3 minutter. På trods af at undersøgelserne ikke er fuldstændigt sammenlignelige, må det

konkluderes, at der er sket en stigning i, hvor lang tid der i gennemsnit ses tv på hverdage. Der er ligeledes fra 1998 til 2004 sket en stigning i, hvor lang tid der ses tv i weekenderne. Der bliver i 2004 i gennemsnit set tv i 3 timer og 21 minutter pr. dag. Tallene for weekender var i 1998 opdelt på lørdage og søndage, og den gennemsnitlige seertid var hhv. 2 timer og 45 minutter for lørdage og for søndage 2 timer og 38 minutter.

Halvdelen kan modtage over 20 kanaler, mens 21% kan modtage under 5 kanaler. 1% har ikke fjernsyn. Gennem perioden er der sket en stigning i andelen, der kan modtage over 20 kanaler, mens andelen, der har under 5 kanaler, er faldet.

Tabel 2.2 Andele af befolkningen over 15 år, der kan modtage forskellige antal tv-kanaler, 2004, 1998 og 1993 (procent)

	2004	1998	1993
Har ikke fjernsyn	1	2	1
Under 5 kanaler	21	19	34
5-10 kanaler	14	16	22
11-20 kanaler	13	17	22
Over 20 kanaler	50	46	21
Ved ikke	1		
I alt	100	100	100

Forklarende faktorer for omfanget af tv-forbruget

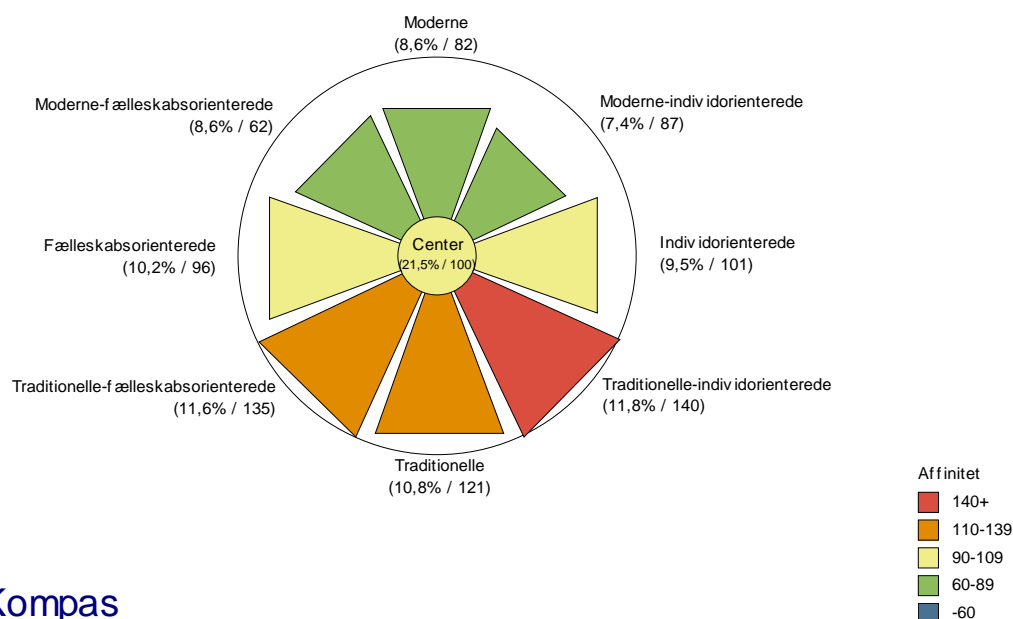
Anvendes en statistisk sandsynlighedsmodel til at undersøge, hvilke baggrundsvariabler der har betydning for, hvor lang tid man bruger på at se tv (se bilag 2), viser det sig, at følgende variabler har en signifikant betydning: Uddannelse, beskæftigelse og livsstilstype. Desuden ser mennesker, der har et fysisk handicap, der hæmmer deres mobilitet, mere tv end andre. Herudover er der en sammenhæng mellem antallet af kanaler, der kan modtages, og hvor lang tid der bruges på at se fjernsyn. Således ser personer, der kan modtage flere end 5 kanaler, mere fjernsyn end de personer, der kan modtage færre kanaler. Alt dette gælder både på hverdage og i weekender. På hverdage gælder det desuden, at antal børn i familien har signifikant betydning, således at børnefamilier ser mindre tv end andre.

Generelt er der en tendens til, at personer med højere uddannelser ser mindre tv end personer, der har en kortere uddannelse. I forhold til beskæf-

tigelsen er det personer, der er uden for arbejdsmarkedet, der bruger mest tid på at se tv. Figur 2.1 illustrerer desuden, at der er en tendens til, at det er de traditionelle segmenter, der ser mest tv.

Figur 2.1 Ser tv over 2½ time på hverdage, 2004

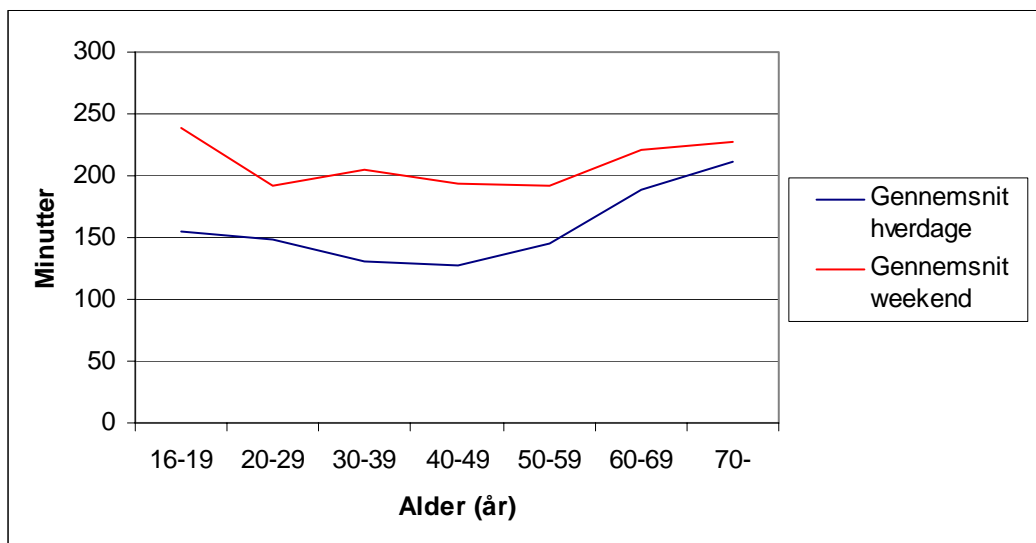
2.1 Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Ser tv over 2 ½ time på hverdage
 Målgruppestr. : 1543 (000) / Stikprøve : 603

Gallup Kompas

På trods af at alderen ikke har signifikant betydning for tv-forbruget, er der alligevel et interessant mønster. Optegnes tv-forbruget i forhold til alderen, ser det ud som på figur 2.2.

Figur 2.2 Gennemsnitlig tid brugt på at se tv, opdelt på alder, særskilt for hverdage og weekend, 2004

Tv-forbruget i weekenderne er kendetegnet ved, at de yngre aldersgrupper bruger mere tid på at se tv, i forhold til hverdage. Blandt de ældste aldersgrupper er forskellen mellem weekender og hverdage begrænset.

Sammenhæng med andre typer af kulturforbrug

Undersøges det i en statistisk sandsynlighedsmodel, hvilke andre typer af kulturforbrugere der øger sandsynligheden for at se meget tv på hverdage, fremgår det bl.a., at sandsynligheden for at se meget tv på hverdage falder, hvis man dyrker meget sport, og hvis man bruger internettet ofte i sin fritid. Omvendt stiger sandsynligheden, bl.a. hvis man ser meget tv i weekenden eller hører meget radio i weekenden.

Når det gælder sandsynligheden for at se meget tv i weekenden, stiger sandsynligheden, hvis man ser meget video/dvd og ofte spiller computer-spil samt ser meget tv på hverdage og ofte hører radio på hverdage. Omvendt falder sandsynligheden bl.a., hvis man ofte læser skønlitteratur og/eller ofte læser fagblade og tidsskrifter.

2.1.2 Hvad ses der på tv?

Tv-kanaler

Den mest sete kanel er DR1, skarpt efterfulgt af TV2, idet hhv. 77 og 76% ser disse kanaler stort set dagligt. Andelen, der ser DR1 og TV2 stort set dagligt eller mindst hver uge, er hhv. 94% og 93%. DR2 er med 29%, der stort set dagligt ser kanalen, den tredjemest sete kanal. Herefter følger TV3, TV3+ og Tv Danmark 2 som de næstmest sete kanaler.¹⁵

I 1998 var TV2 den mest sete kanal med 83%, der næsten dagligt så kanalen, efterfulgt af DR1, som der var 69%, der så næsten dagligt. I forhold til 1998 er der således flere, der stort set dagligt ser DR1, mens lidt færre ser TV2 stort set dagligt. DR2 ses langt mere i dag end i 1998, idet der var 38%, der så DR2 næsten dagligt eller mindst hver uge i 1998, mod 56%, der i 2004 ser DR2 enten stort set dagligt eller mindst hver uge. I forhold til 1998 er der derimod færre, der set tv fra vore nabolande, i 1998 var der 9%, der næsten dagligt så svensk/norsk/tysk tv mod kun 5% i 2004.

Tabel 2.3 Andele af befolkningen over 15 år, der ser forskellige tv-kanaler, 2004 (procent)

Pct.	Stort set dagligt	Mindst hver uge	Mindst hver måned	Sjældnere	Aldrig	I alt
DR1	77	17	3	2	1	100
DR2	29	27	14	13	17	100
TV2/TV2 regioner	76	17	3	3	2	101
TV3	23	29	11	9	28	100
TV3+	15	29	13	12	31	99
Tv Danmark 1	11	21	14	15	38	99
Tv Danmark 2	14	23	15	17	30	99
TV2 Zulu	10	20	13	16	41	100
Lokal tv	5	6	7	21	61	100
Svensk/norsk/tysk tv	5	11	12	25	48	101
Nyhedskanaler	5	11	13	20	51	100
Sportskanaler	7	13	10	18	52	100
Musikkanaler	4	9	8	20	58	99
Filmkanaler	6	13	11	19	51	100
Andet	5	11	9	25	51	101

Andelene, der ser DR1 og TV2, stiger begge med alderen. DR1 har de største seerandele blandt de ældste aldersgrupper, hvorimod TV2 har bedre fat i de yngre seergrupper, set i forhold til DR1. Andelen, der ser DR2 stort set dagligt, er stigende med alderen, og kun en begrænset del af personerne under 30 år ser DR2 stort set dagligt. For TV3's vedkommende er andelen, der ser kanalen stort set dagligt, faldende med alderen, om end der er en stigning i andelen blandt de ældste aldersgrupper.

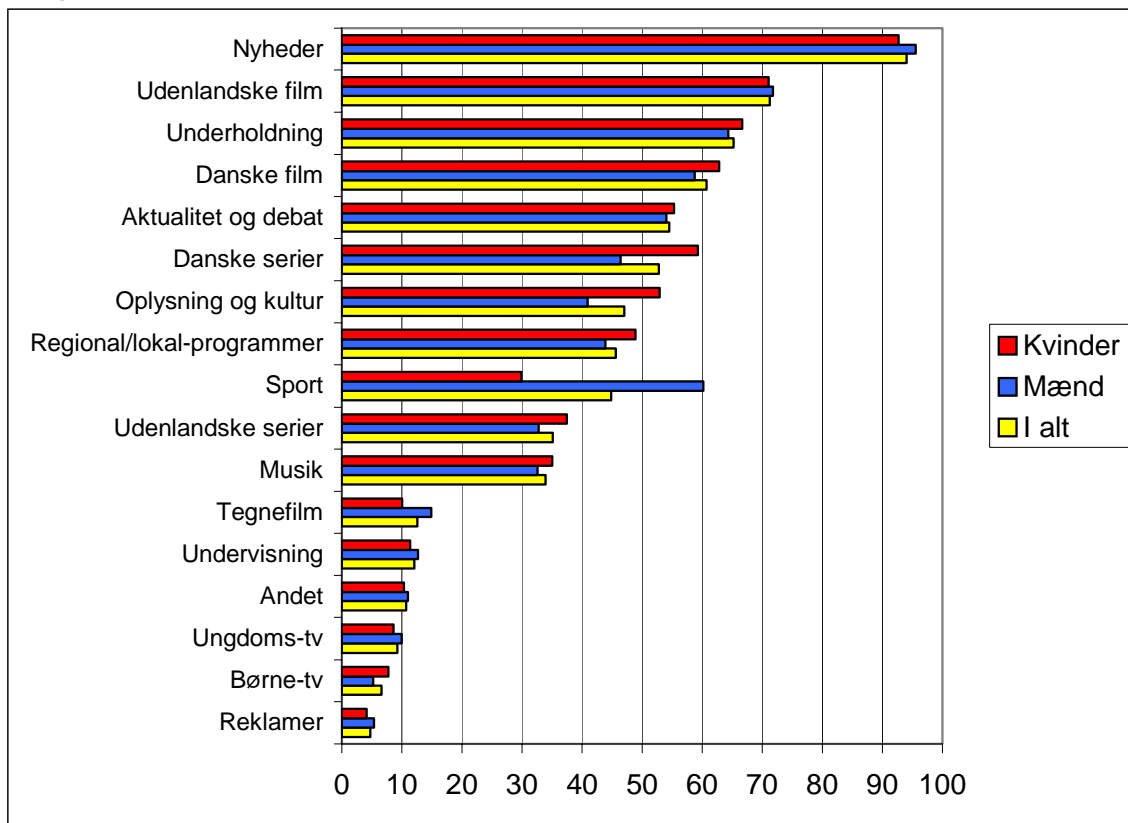
Tabel 2.4 Andele af forskellige aldersgrupper, der stort set dagligt ser udvalgte kanaler, 2004 (procent)

Pct.	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-66 år	67-74 år	75- år
DR1	52	59	76	81	81	83	90	52
DR2	3	9	15	21	36	46	73	3
TV2	67	74	73	75	78	80	83	67
TV3	41	42	27	19	15	12	16	41

Programtyper

Nyheder er den type udsendelse, som absolut flest interesserer sig for, herefter følger udenlandske film og underholdning. I forhold til 1998 er der sket ændringer i, hvilke programmer som der er den største interesse for. Tidligere var de mest populære udsendelser nyheder, dokumentarprogrammer, udsendelser om natur, regional/lokal tv samt danske tv-serier.

Figur 2.3 Andele af befolkningen over 15 år, der er interesseret i forskellige programtyper, 2004 (procent)

De mest markante forskelle i interessen for forskellige programtyper for forskellige aldersgrupper er følgende: Interessen for nyhedsudsendelser ligger mellem 93 og 98%, undtagen for den yngste aldersgruppe, de 15-19-årige, hvor 69% har givet udtryk for interesse for nyhedsudsendelser. Interessen for udsendelser om aktualitet og debat er stigende med alderen, ligesom interessen for danske film er svagt stigende med alderen.

Ved langt de fleste programtyper er der ikke store forskelle på mænd og kvinders interesse, dog er der enkelte undtagelser. Sport er den programtype, hvor der er størst forskel, idet ca. 60% af mændene er interesseret i sport mod kun ca. 30% af kvinderne. Til gengæld er kvinderne mere interesseret i danske serier og udsendelser om oplysning og kultur, dog er forskellen ikke nær så udpræget, som det er tilfældet med sport.

Interessen for udsendelser om aktualitet og debat samt oplysning og kultur er stigende med højere uddannelsesnivea. Omvendt falder interessen for udenlandske serier med stigende uddannelsesnivea.

2.2 Tv – børn og unge

2.2.1 Hvor meget tv ser børn og unge?

Blandt børnene er der 89%, der siger, at de ser tv næsten hver dag. Gennem perioden er der sket et fald i andelen, der ser tv næsten hver dag, men tilsvarende stiger andelen, der ser tv nogle gange om ugen.

Tabel 2.5 Hvor ofte ser børn og unge tv? 2004 (procent)

Pct.	2004	1998	1993
Næsten hver dag	89	95	98 (a)
Nogle gange om ugen	9	4	1
Nogle gange om måneden	1	0	(b)
Sjældnere	0	0	0
Ved ikke	0	0	(b)
I alt	99	99	99

(a) Sum af svarkategorierne hver dag og næsten hver dag.

(b) Indgik ikke som en svarkategori.

4% angiver, at de ser tv-programmer på internettet.

På spørgsmålet om, hvor lang tid man normalt plejer at bruge om dagen på at se tv, bruger 46% under en time på hverdage og 47% over to timer. I weekenden er det 71%, der bruger over to timer.

Tabel 2.6 Hvor lang tid bruger børn og unge over 3. klasses trin normalt på at se tv om dagen? 2004 (procent)

Pct.	2004 hverdage	2004 weekend	1998 (a) (b)	1993 (a) (b)
Under ½ time	8	4	3	7
½-1 time	38	19	29	38
2-3 timer	41	45	52	45
4-5 timer	5	20	14	8
Over 5 timer	1	6	2	1
Ved ikke	6	6	0	0
I alt	99	100	100	99
Gennemsnit	1 t 49 min.	2 t 39 min.	2 t 21 min.	1 t 57 min.

(a) 1993- og 1998-undersøgelserne skelner ikke mellem hverdage og weekender.

(b) I 1998- og 1993-undersøgelserne blev tidsforbruget angivet direkte i timer og minutter. Disse angivelser er blevet konverteret til kategorierne anvendt i 2004 undersøgelsen, således at ½-1 time omfatter 31-90 min., 2-3 timer omfatter 91-210 min., 4-5 t omfatter 211-300 min. og over 5 timer mere end 300 min.

Udregnes et gennemsnit for det daglige tv-forbrug med udgangspunkt i medianerne for tids kategorierne¹⁶ giver det en gennemsnitlig seertid på 1 time og 49 minutter for børn over 3. klasse.¹⁷

I 2004-undersøgelsen er der et klart billede af, at der ses tv i længere tid i weekender (2t 39m) i forhold til hverdage (1t 49m). Det er svært at sige noget entydigt om udvikling af, hvor længe der dagligt ses tv, i kraft af at 1998-undersøgelsen ikke er opdelt på hverdage og weekender med en gennemsnitlig seertid på 2 t og 21 min., men samlet set synes børn og unges tv-forbrug at være faldet en anelse siden 1998.

Alder og køn

Hyppigheden med hensyn til, hvor ofte der ses tv, falder lidt med alderen. 93% af de 7-9-årige ser tv næsten hver dag mod 89% af de 13-15-årige. Modsat stiger tidsforbruget på tv på hverdage med alderen. Ældre børn ser således ikke tv helt så ofte, men til gengæld ser de tv i længere tid, i forhold til de yngre børn. Denne udvikling er ny i forhold til 1998-undersøgelsen, hvor der ikke var nogen forskelle mellem aldersgrupperne, idet 95% i alle aldersgrupperne i 1998 havde angivet, at de så tv næsten hver dag.

Der er ikke klare forskelle mellem kønnene i, hvor meget og hvor længe der ses tv.

Tv på eget værelse

Der har været en kraftig stigning i andel af børn, der har tv på eget værelse. I 2004 havde 69% tv på eget værelse, i 1998 havde 53% tv på eget værelse.

Har barnet tv på eget værelse, er der en tendens til, at der ses tv oftere, idet 91% af de, der har tv på eget værelse, ser tv næsten hver dag, mod 84% af dem, der ikke har tv på eget værelse.

Herudover ser de børn, der har tv på eget værelse, ikke alene oftere tv end de børn, der ikke har tv på eget værelse, men også i længere tid ad gangen.

2.2.2 Hvad ser børn i tv?

De mest populære programtyper blandt børn og unge er tegnefilm, danske spillefilm, udenlandske spillefilm, børne-tv, ungdomsprogrammer og musik (video, hitlister o.l.), som over 50% af børnene er interesserede i.

Tabel 2.7 Andele af børn og unge, der ser forskellige programtyper. 2004 (procent)

Pct.	2004	1998 (a)	1993 (a)
Nyheder/tv-avis	34	34	28
Musik (video, hitlister o.l.)	56	42	41
Underholdning, fx quizzer	53	34	36
Danske spillefilm	66	72	51
Danske tv-serier	47	62	62
Udenlandske spillefilm	57	57	63
Udenlandske ungdomsserier	36	46	(b)
Andre udenlandske serier	24	25	(b)
Sport	44	48	49
Tegnefilm	84	81	74
Børne-tv	57	59	47
Ungdomsprogrammer (fx Boogie)	56	48	(b)
Andet	21	(b)	7
Ved ikke / Ingen af delene	0	(b)	(b)

(a) Omfatter både tv og video.

(b) Spørgsmålet indgik ikke i undersøgelsen.

Gennem perioderne er der sket de største stigninger i interessen for programtyperne underholdning (fx quizzer), musik- og ungdomsprogrammer. Mens de største fald er at finde i interessen vedrørende danske tv-serier og udenlandske ungdomsserier.

Alder og køn

Børnenes alder er den væsentligste faktor, der påvirker, hvilke programmer børnene ser, men der er også forskelle mellem kønnene. Blandt de 7-9-årige er de mest populære udsendelser tegnefilm, børneprogrammer og danske spillefilm. For de 10-12-årige er det tegnefilm, danske spillefilm og udenlandske spillefilm, der ses. For de ældste, dvs. de 13-15-årige, er det udenlandske spillefilm, musik og ungdomsprogrammer, der har den største interesse.

Blandt drengene er de mest populære udsendelser tegnefilm samt danske og udenlandske spillefilm. Hos pigerne er de mest sete udsendelser tegnefilm, danske spillefilm og musik. Der er dog også andre forskelle mellem kønnene end i forhold til de mest foretrukne udsendelser. Således ser 57% af drengene sport, mens dette kun er tilfældet for 31% af pigerne. Omvendt ser 54% af pigerne danske tv-serier, mens dette kun er tilfældet for 39% af drengene. Samme tendens gør sig gældende for udenlandske ungdomsserier, hvor 45% af pigerne ser disse, mod kun 28% af drengene.

2.3 Radio – voksne

2.3.1 Hvor lang tid bruges der på at høre radio?

På hverdage lyttes der til radio i gennemsnitlig 2 timer og 57 minutter om dagen, og i weekender 2 timer og 34 minutter om dagen. 8% hører aldrig radio. Ifølge 1998-undersøgelsen blev der på hverdage i gennemsnit hørt radio i 2 timer og 59 minutter, og i weekenden 2 timer og 19 minutter – altså lidt mindre end i 2004 i weekenden, mens forbruget på hverdage er uændret. I 1993 blev der ikke skelnet mellem hverdage og weekender, og i dette år blev der gennemsnitlig på en normal dag hørt radio i 3 timer og 13 minutter.

8% hører radio over internettet, mens 4% hører radio på deres mobiltelefon. 8% optager ofte eller af og til musik direkte fra radio/tv.

Tabel 2.8 Hvor lang tid høres der radio. 2004, 1998 og 1993 (procent)

Pct.	2004 hverdage	2004 weekend	1998 hverdage	1998 weekend	1993
Under ½ time	25	31	22	30	18
½-1½ time	21	20	24	22	22
1½-3½ timer	22	23	24	25	27
3½-5 timer	12	12	10	10	11
Over 5 timer	18	12	20	13	22
Ved ikke	2	2	0	0	0
I alt	100	100	100	100	100
Gennemsnit	2 t 57 min.	2 t 34 min.	2 t 59 min.	2 t 19 min.	3 t 13 min.

Anm.: Hører man aldrig radio, indgår det i gennemsnitstiden som 0 timer.

Der høres først og fremmest radio under transport, når der ordnes praktiske ting i hjemmet, og mens der arbejdes. Samtidig er der en stor andel (63%), der aldrig »sætter sig ned« for at høre en bestemt udsendelse.

Tabel 2.9 Andele af befolkningen over 15 år, der hører radio, der gør det i bestemte situationer. 2004 (procent)

Pct.	Aldrig	Af og til	Ofte
Jeg »sætter mig ned« for at høre en bestemt udsendelse	63	31	7
Mens jeg ordner praktiske ting i hjemmet	11	33	56
Mens jeg arbejder	32	26	42
Under transport	12	23	65
Når jeg har besøg/gæster	58	33	9
Andet	64	29	7

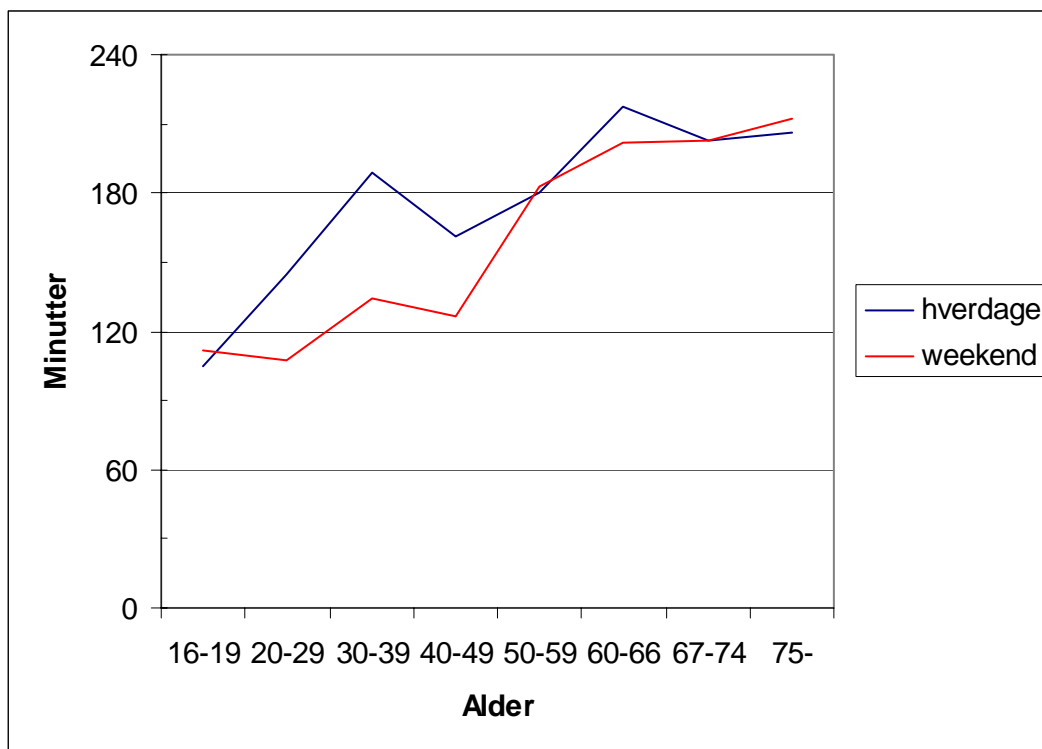
Forklarende faktorer for omfanget af radioforbruget

Anvendes en statistisk model til at undersøge, hvilke baggrundsvariabler der har betydning for, hvor lang tid man bruger på at høre radio (se bilag 2), viser det sig, at følgende variabler har en signifikant betydning for, hvor meget radio der høres på hverdage: alder, køn, urbaniseringsgrad, uddannelse og beskæftigelse. Således er radioforbruget stigende med alderen, mænd hører mere radio end kvinder på hverdage, og der høres mere radio på landet end i større byer. I weekenden er billedet lidt anderledes – her hører børnefamilier mindre radio end andre. Til gengæld mister køn, urbaniseringsgraden og beskæftigelsen betydning. I det følgende beskrives disse tendenser nærmere.

Alder

Der er en positiv sammenhæng mellem alder, og hvor lang tid der bruges på at høre radio. Årsagen til, at personer i alderen 20-50 år hører mere radio på hverdag, end weekender, ligger sandsynligvis i, at mange hører radio under transport.

Figur 2.4 Gennemsnitlig tid brugt på at høre radio, opdelt på alder og særskilt på hverdage og weekend. 2004

Andelen, der ofte hører radio under transport, er rimelig konstant til og med gruppen af 50-59-årige, hvor andelen ligger mellem 64% og 77%, herefter falder andelen markant til 31% i gruppen af personer over 69 år. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at disse aldersgrupper er ved at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet eller allerede har trukket sig tilbage, hvorved deres daglige transportbehov reduceres. Til gengæld stiger andelen, der ofte sætter sig ned for at høre en bestemt udsendelse, med alderen. Således er der stort set ingen blandt grupperne under 50 år, der ofte sætter sig ned for at høre en bestemt udsendelse. Herefter stiger andelen fra 6% blandt de 50-59-årige til 30% blandt personerne over 69 år.

Køn

Mænd lytter noget mere til radio på hverdage end kvinder. Kvinder lytter således både på hverdage og i weekender i gennemsnit til radio i 2 timer og 45 minutter, mens mænd i gennemsnit lytter til radio i 3 timer og 10 minutter på hverdage og i weekender 2 timer 21 minutter.

Denne forskel skyldes måske, at der er en større andel af kvinder (61%), der ofte hører radio, mens der ordnes praktiske ting i hjemmet (hvilket typisk foregår i weekenden), end det er tilfældet for 51% af mændene. Omvendt er der en større andel mænd (48%), der ofte hører radio, mens de arbejder (hvilket typisk foregår på hverdage), end kvinder 35%.

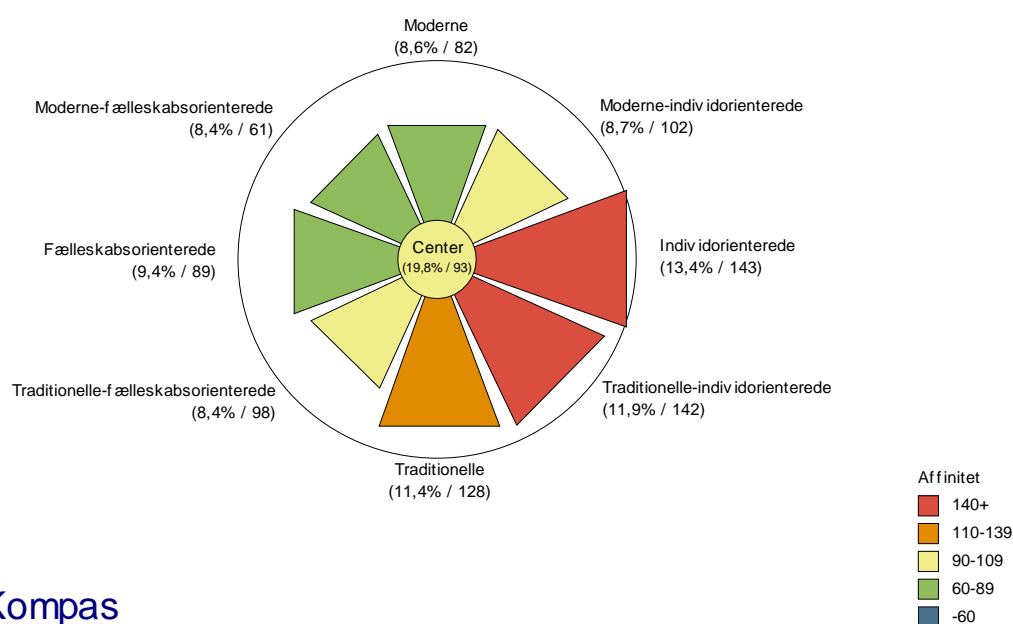
Uddannelse, beskæftigelse og livsstil

Der er en generel tendens til, at der med stigende uddannelse lyttes mindre til radio. Personer, der har en lang videregående uddannelse, hører således gennemsnitligt radio i kortere tid set i forhold til personer med en kortere uddannelse. Beskæftigelsen har betydning for, hvor meget radio, der høres på hverdage, således at der er en tendens til, at folk under uddannelse og selvstændige hører mindre radio end andre.

På trods af at livsstilen ikke fremstår som en signifikant forklaringsfaktor for radiolytninger, fremgår det af nedenstående figur, at der er en tendens til, at det er de individorienterede og traditionelle, der hører mest radio.

Figur 2.5 Lytter til radio over tre timer på hverdage, 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Hører radio over 3 timer på hverdage
 Målgruppestr. : 1414 (000) / Stikprøve : 616

Sammenhæng med andre typer af kulturforbrug

Undersøges det i en statistisk sandsynlighedsmodel, hvilke andre typer af kulturforbrug der øger sandsynligheden for at høre meget radio på hverdage, fremgår det bl.a., at sandsynligheden falder, hvis man ofte læser skønlitteratur, men stiger, hvis man ofte hører radio eller ser tv i weekenden. I weekenden stiger sandsynligheden for at høre radio, bl.a. hvis man går til rytmisk koncert, og/eller hvis man læser skønlitteratur, samt hvis man hører meget radio og ser meget tv på hverdage.

2.3.2 **Hvad høres der i radioen?**

Radiostationer

De oftest hørte radiostationer er DR P4 efterfulgt af hhv. DR P3 og lokalradio. DR P3 er den radiokanal, færrest aldrig hører. Alligevel er der 22%, der aldrig hører den.

Tabel 2.10 Andele af befolkningen over 15 år, der hører radio, der lytter til forskellige radiokanaler. 2004

Pct.	Stort set dagligt	Mindst hver uge	Mindst hver måned	Sjældnere	Aldrig	I alt
DR P1	16	9	6	16	53	100
DR P2	10	7	6	18	59	100
DR P3	31	22	12	13	22	100
DR P4	44	11	6	9	31	100
Sky radio	15	18	11	11	46	101
Radio 100 FM	13	12	8	11	56	100
Lokalradio	21	16	8	12	43	100
Udenlandske	4	5	3	14	75	101
Andre	4	3	4	16	73	100

Alder

Alderen er en vigtig forklarende faktor med hensyn til, hvilke kanaler der lyttes til. Således er DR P3 og lokalradio de meste populære stationer blandt de yngre aldersgrupper op til 29 år. Herefter får DR P4 stigende betydning og bliver fra 40-års-alderen den mest populære radiokanal. For DR P1 og DR P2 gælder, at det først er omkring 40-50-års-alderen, at dis-

se kanaler for alvor begynder at optræde blandt de kanaler, som bliver hørt stort set dagligt. Denne udvikling stemmer i øvrigt godt overens med, hvilke programtyper der interesserer de forskellige aldersgrupper jf. efterfølgende afsnit.

Tabel 2.11 Andel af aldersgrupper, der stort set dagligt lytter til de mest hørte kanaler. 2004

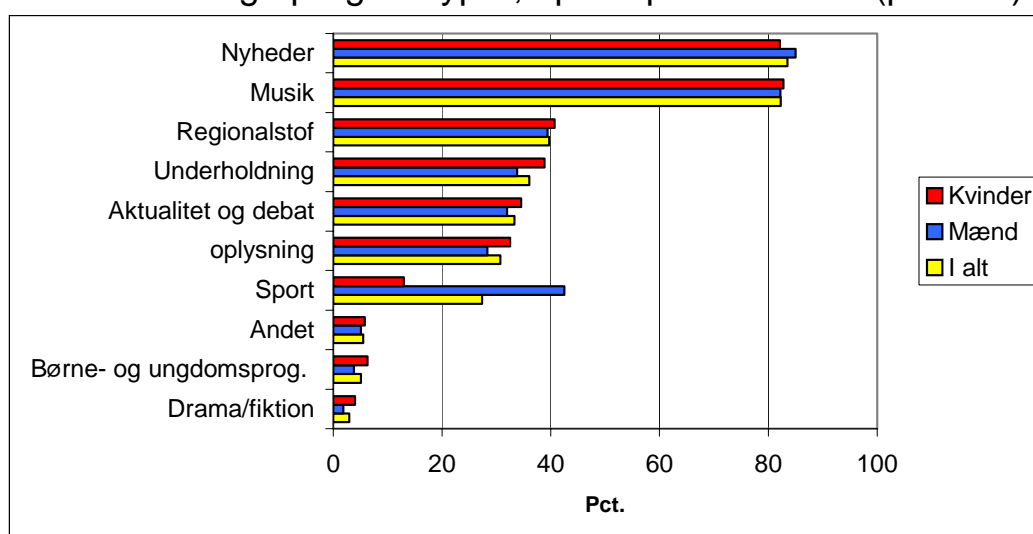
Pct.	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70- år
DR P1	0	2	4	9	20	25	62
DR P2	0	0	2	6	12	21	42
DR P3	26	39	38	40	25	12	23
DR P4	2	4	25	44	64	75	73
Lokalradio	49	24	33	19	12	7	4

Køn

Blandt mændene er der 36%, der stort set dagligt lytter til DR P3, blandt kvinderne er der 25%. Også med hensyn til lokalradioerne er der en større andel blandt mændene end blandt kvinderne, der stort set dagligt lytter til disse kanaler, nemlig hhv. 24% og 18%. For de øvrige kanaler er der ingen væsentlige kønsforskelle.

Programtyper

Figur 2.6 Andelen af befolkningen over 15 år, der hører radion, der er interesseret i forskellige programtyper, opdelt på køn. 2004 (procent)

Nyheder og musik er de programtyper, som langt hovedparten er interesserede i. I forhold til 1998 er interessen for nyheder steget en smule fra 79% i 1998 til 84% i 2004. Til gengæld er interessen for regionalstof faldet. Godt 60% tilkendegav i 1998, at de var interesseret i regionalradio, mod 40% i 2004.

Alder

Interessen for nyheder er stigende med alderen. 31% af gruppen af de 16-19-årige er interesseret i nyheder, denne andel stiger til 92% hos gruppen af de 40-49-årige, hvilket også er niveauet for de efterfølgende aldersgrupper. Samme udvikling ses ved regionalstof. Her stiger interessen fra 12% blandt de 16-19-årige til 46% blandt de 40-49-årige, hvilket også er niveauet for de efterfølgende aldersgrupper. Omvendt falder interessen for musik med alderen: hvor alle i gruppen af de 16-19-årige er interesseret i musik, falder interessen til 58% hos gruppen over 69 år. Ved programtyperne oplysning samt aktualitet og debat stiger interessen med alderen.

Køn

Generelt er der ikke store variationer med hensyn til, hvilke programtyper mænd og kvinder interesserer sig for, dog undtagen sport som interesserer 42% af mændene mod 13% af kvinderne. Endvidere er interessen for nyheder hos mændene en lille smule større end hos kvinderne. Omvendt er interessen for musik lidt større hos kvinderne end hos mændene.

Uddannelse

Med stigende uddannelsesniveau stiger interessen for nyheder, fra 77% af personerne med ingen eller kort uddannelse til 96% af personerne med en lang videregående uddannelse. Samme tendens findes også for programmerne aktualitet og debat samt oplysning. Omvendt falder interessen for underholdningsprogrammer med stigende uddannelse.

2.4 Radio – børn og unge

2.4.1 Hvor meget radio hører børn og unge?

Der er 31% af børnene, der hører radio næsten hver dag, hvilket er færre end i 1998. Ligeledes er der 52%, der hører radio næsten hver dag eller nogle gange om ugen i 2004, mod 62% i 1998. Tilsvarende er der flere i 2004 end i 1998, der sjældnere hører radio. Alt i alt tegner der sig således et billede af et faldende radioforbrug blandt børn og unge.

Tabel 2.12 Hvor tit hører børn og unge radio? 2004 og 1998 (procent)

Pct.	2004	1998
Næsten hver dag	31	43
Nogle gang om ugen	21	19
Nogle gange om måneden	10	7
Sjældnere	13	4
Aldrig	21	26
Ved ikke	3	1
I alt	99	100

På spørgsmålet om, hvor lang tid man normalt plejer at bruge om dagen på at høre radio, viser det sig, at lidt over hovedparten hører radio under ½ time om dagen. Dette er lidt flere end i 1998, ligesom flere hører under 1 time om dagen. Også tabel 2.13 afspejler således et faldende radioforbrug. Ca. ¼ hører ½-1 time om dagen, mens de færreste hører mere. Der høres lidt mere radio i weekenden end på hverdage.

Udregnes et estimat for det gennemsnitlige tidsforbrug på radio med udgangspunkt i medianerne i tidskategorierne, fås i gennemsnit 49 minutter på hverdage og gennemsnitligt 56 minutter i weekenden på dage, hvor der høres radio. 1998-undersøgelsen skelner ikke mellem hverdage og weekender, og her fås et gennemsnitligt tidsforbrug på 1 time og 3 minutter.

Tabel 2.13 Hvor lang tid hører børn og unge over 3. klassetrin normalt radio om dagen? 2004 og 1998 (procent)

Pct.	2004 hverdage	2004 weekend	1998 (a) (b)
Under ½ time	55	53	52
½ -1 time	24	20	30
2-3 timer	6	8	15
4-5 timer	3	4	3
Over 5 timer	1	2	1
Ved ikke	11	13	0
I alt	100	100	100
Gennemsnit	0 t 49 min.	0 t 56 min.	1 t 3 min.

- (a) 1998-undersøgelsen skelner ikke mellem hverdage og weekend, men er et gennemsnit for hele ugen.
- (b) I 1998-undersøgelsen er der blevet bedt om at angive tidsforbruget direkte i timer og minutter. Denne angivelse er blevet konverteret til kategorierne anvendt i 2004-undersøgelsen, ved at ½-1 time omfatter 31-90 min., 2-3 timer omfatter 91-210 min., 4-5 t omfatter 211-300 min. og over 5 timer mere end 300 min.

Alder

Alderen er en væsentlig faktor for, hvor hyppigt der høres radio. Således hører 19% af de 7-9-årige radio næsten hver dag, mens denne andel stiger til 44% for de 13-15-årige. Hvor længe der høres radio, afhænger også af alderen, således at ældre børn hører radio i længere tid i forhold til yngre børn.

Køn

Pigerne hører radio mere hyppigt end drengene, således svarer 37% af pigerne, at de hører radio næsten hver dag, mens der for drengenes vedkommende er tale om 25%. Endvidere hører pigerne radio i længere tid end drengene.

Radio på eget værelse

I 2004 har 80% af børnene radio på eget værelse. Andelen, der har radio på eget værelse har været faldende siden 1987, hvor 94% havde radio på eget værelse.

Tabel 2.14 Andelen af børn og unge, der har radio på eget værelse

	1987	1993	1998	2004
Har radio på eget værelse	94%	90%	85%	80%

Børn, der har radio på eget værelse, hører oftere radio end børn, der ikke har radio på eget værelse. Således hører 35% af de børn, der har radio på eget værelse, radio næsten hver dag, mens der blandt børn, der ikke har radio på eget værelse, kun er 19%, der hører radio næsten hver dag.

I alt 8% hører radio over internettet. Flere piger end drenge lytter til radio over internettet, og med stigende alder stiger andelen, der lytter til radio over internettet. Der er 7%, der lytter til radio på deres mobiltelefon, men her er der ingen forskel mellem kønnene. Igen stiger andelen, der lytter radio på deres mobiltelefon, med stigende alder.

Tabel 2.15 Andelen af børn og unge, der hører radio via internet eller mobiltelefon (procent)

	I alt	drenge	piger	7-9 år	10-12 år	13-15 år
Hører radio over internettet	8	6	9	1	5	16
Hører radio på mobiltelefon	7	7	6	0	4	14

2.4.2 Hvad hører børn i radioen?

De mest populære radiokanaler er de mere underholdningsprægede musikkanaler som lokalradio (fx Voice og PopFM), DR P3, Sky radio og Radio 100 FM. Der er ikke de store variationer med hensyn til køn og alder, dog stiger andelen, der hører lokalradio, Sky radio og Radio 100 FM, med alderen.

Tabel 2.16 Andelen af børn og unge, der hører radio, der hører forskellige radio-kanaler. 2004 (procent)

Pct.	Køn		Alder			I alt
	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-15 år	
DR P1	4	3	3	3	4	3
DR P2	3	6	5	8	1	5
DR P3	40	36	39	40	35	38
DR P4	12	12	14	15	8	12
Sky radio	30	33	22	35	34	32
Radio 100 FM	22	29	19	27	28	26
Lokal radio	55	52	39	48	68	54
Udenlandske	3	4	2	4	5	4

Tabel 2.17 Andelen af børn og unge, der hører radio, der hører forskellige programtyper i radioen. 2004 (procent)

Pct.	2004					I alt	I alt
	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Drenge	Piger	2004	1998
Nyheder	10	23	34	24	25	25	18
Musik	89	94	98	93	96	94	85
Underholdning	10	21	39	22	28	25	(a)
Sport	16	24	29	32	16	24	(a)
Ungdomsprogrammer	1	9	19	10	12	11	18
Børneprogrammer	27	19	6	14	17	16	19
Andet	2	8	13	8	9	9	8

(a) Spørgsmålet indgik ikke i 1998-undersøgelsen.

Musik er ubetinget det, børn og unge hører mest i radioen, idet 94% hører dette, og andelen har været stigende siden 1998. Også flere hører nyheder. 25% i 2004 mod 18% i 1998. Hvad angår ungdomsprogrammer og til dels børneprogrammer, har lytterandelen derimod været faldende.

Alder

Lytterandelen stiger for de fleste programtyper med alderen, undtagen dog for børneprogrammer, hvor lytterandelen ikke overraskende falder med stigende alder.

Køn

De tre mest populære programtyper hos pigerne er: musik, underholdning og nyheder. Tilsvarende for drengene er de mest populære programtyper: musik, sport og nyheder. Den væsentligste forskel mellem kønnene er derfor drengenes præferencer for at lytte til sport.

2.5 Sammenfatning – tv og radio

Undersøgelsen viser, at *tv-forbruget* blandt de voksne har været stadigt stigende over årene, således at der i 2004 i gennemsnit om dagen bliver set tv i 2,5 time på hverdage og ca. 3 timer og 20 minutter i weekenden. 5% ser sjældent tv, mens 8% angiver, at de nogen gange ser tv over internettet (se kapitel 5 for en uddybning af dette).

Uddannelse, beskæftigelse og livsstilstype samt antallet af tv-kanaler, man kan modtage, synes at have signifikant betydning for, hvor meget man ser tv. Herudover ser børnefamilier mindre tv på hverdage end andre.

For børn og unge ser der derimod ud til at være et mindre fald i tv-forbruget, herunder i andelen af børn, der ser tv næsten hver dag.

Når det gælder *radiolytningen*, viser undersøgelsen, at de voksnes radioforbrug på hverdage er uændret, mens der er en mindre stigning i den gennemsnitlige tid, der bruges på at lytte til radio i weekenden, således at der i 2004 i gennemsnit om dagen lyttes til radio i knap 3 timer på hverdage og ca. 2,5 time i weekenden. 8% hører aldrig radio, og 8% angiver, at de nogen gange hører radio over internettet (se i øvrigt kap. 5).

Alder, køn, urbaniseringsgrad, uddannelse og beskæftigelse synes at have signifikant betydning for, hvor ofte der bliver lyttet til radio på hverdage. I weekenden hører børnefamilier mindre radio end andre, men til gengæld mister køn, urbaniseringsgrad og beskæftigelse deres betydning, således at det alene er alderen, antal børn i familien og uddannelsen, der er afgørende for radiolytningen i weekenden.

Børn og unge synes derimod at høre mindre radio end tidligere. Således er der i 2004 31% børnene, der hører radio næsten hver dag, mod 43% i 1998. Det er de mere underholdningsprægede musikkanaler, børnene hører, mens 25% af børnene, der hører radio, angiver, at de er interesserede i nyheder.

3 Musik

3.1 Musik – voksne

3.1.1 Afspillet musik

36% lytter stort set dagligt til musik afspillet fra cd'er, mp3-filer eller lignende, og 35% lytter til afspillet musik næsten hver uge, det betyder, at 71% jævnligt lytter til afspillet musik. 10% lytter aldrig til afspillet musik.

I forhold til 1998 er der færre, der lytter til musik stort set dagligt, men på grund af variation mellem årene er det ikke muligt at identificer nogen entydig tendens over tid.

Tabel 3.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der lytter til afspillet musik, udvikling over tid (procent)

	2004	1998	1993	1987
Stort set dagligt	36	43	36	51
Næsten hver uge	35	35 (a)	27 (a)	25
Næsten hver måned	10	6 (b)	9 (b)	7
Sjældnere	9	7	11	8
Aldrig	10	9	17	9
I alt	100	100	100	100

(a) Hver uge.

(b) Hver måned.

Hvem lytter ofte til musik?

Ved hjælp af statistiske sandsynlighedsmodeller er det belyst, hvilke variabler der har betydning for, hvor ofte der lyttes til afspillet musik (se bilag 2). Følgende variabler har vist sig at have signifikant betydning: alder, urbaniseringsgrad, livsstil, beskæftigelse og civilstatus. Således falder an-

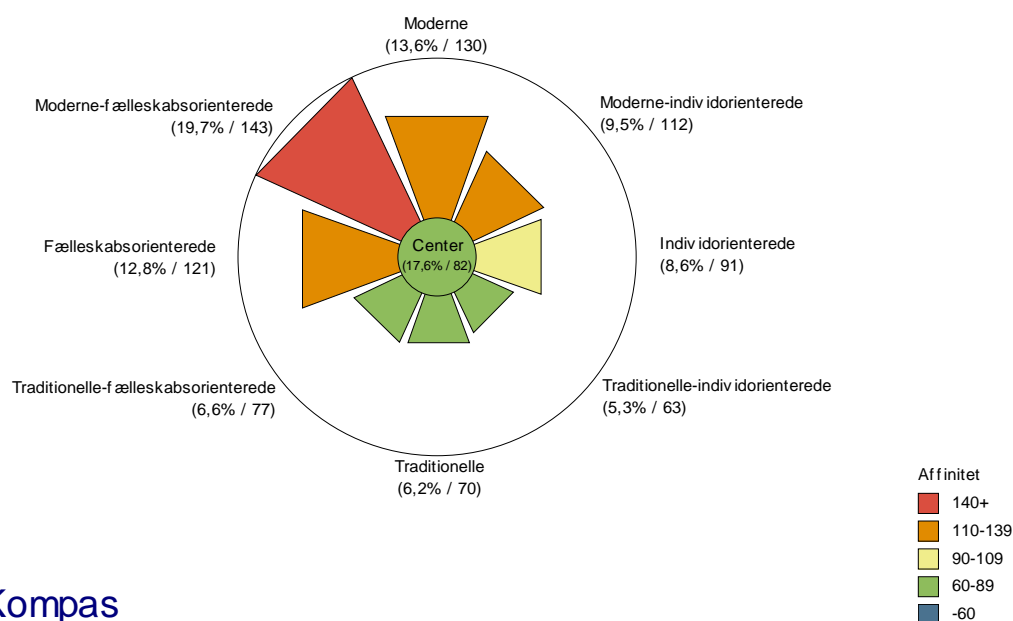
delen, der ofte lytter til afspillet musik, med stigende alder. Bykommuner, hovedstaden og dens forstæder er de områder, hvor der oftest lyttes til afspillet musik.

Gruppen under uddannelse skiller sig ud ved, at 85% lytter til musik stort set dagligt. Dette kan skyldes, at denne gruppe er domineret af yngre personer, der ofte lytter til afspillet musik. Desuden lytter enlige mere til afspillet musik end samboende og gifte par.

Det moderne segment og det moderne fællesskabsorienterede segment er de segmenter, hvor flest jævnligt (stort set dagligt eller næsten hver uge) lytter til afspillet musik.

Figur 3.1 Lytter til afspillet musik stort set dagligt, 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Lytter 'stort set dagligt' til musik
 Målgruppestr. : 1469 (000) / Stikprøve : 612

Gallup Kompas

Alderen er en væsentlig faktor for, hvor ofte der lyttes til afspillet musik; med stigende alder falder andelen, der ofte lytter til musik. Således lytter 81% af de 16-19-årige stort set dagligt til musik, mens der for gruppen på 70 år og derover kun er tale om 20%.

Tabel 3.2 Andelen, der lytter til afspillet musik opdelt på aldersklasser, 2004

Pct.	I alt	Alder (år)						
		16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Stort set daglig	36	81	57	41	32	24	25	20
Næsten hver uge	35	9	28	37	45	44	38	21
Næsten hver måned	10	2	12	10	10	11	13	6
Sjældnere	9	8	3	9	8	11	14	12
Aldrig	10	0	0	4	6	10	11	42
I alt	100	100	100	101	101	100	101	101

I hvilke situationer lyttes der til musik?

De primære situationer, hvor der ofte lyttes til afspillet musik, er, når der ordnes praktiske ting i hjemmet og under transport. Men også mange hører afspillet musik, når de har besøg/gæster, og 68% sætter sig af og til eller ofte ned for at høre noget bestemt musik.

Tabel 3.3 Andele af dem, der lytter til afspillet musik, der gør det i forskellige situationer. 2004 (procent)

Pct.	Aldrig	Af og til	Ofte	Mænd »af og til« samt »ofte«	Kvinder »af og til« samt »ofte«
Jeg »sætter mig ned« for at høre noget bestemt musik	33	51	17	69	65
Mens jeg ordner praktiske ting i hjemmet	9	41	51	87	95
Mens jeg arbejder	45	30	25	60	50
Under transport	20	36	44	83	77
Når jeg har besøg/gæster	21	46	34	78	81
Andet	63	28	10	39	35

Flere kvinder end mænd lytter af og til eller ofte til afspillet musik, mens de ordner praktiske ting i hjemmet, mens flere mænd end kvinder lytter til afspillet musik, mens de arbejder.

Andelen, der lytter til afspillet musik under transport, falder kraftigt fra 63% af de 16-19-årige til 29% hos gruppen over 69 år.

Hvorfra anskaffes musikken?

Den mest almindelige måde at anskaffe sig den musik på, der høres, er ved at købe den. 94% af dem, der lytter til afspillet musik, køber musik enten af og til eller ofte, dernæst kommer modtager som gave, hvilket 92% gør. Omvendt er der 81% af dem, der lytter til afspillet musik, der aldrig downloader fra internettet, 75%, der aldrig låner musik på biblioteket, og 89%, der aldrig optager direkte fra radio/tv.

Tabel 3.4 Andele af dem, der lytter til afspillet musik, der anskaffer deres musik på forskellige måder. 2004 (procent)

	Aldrig	Af og til	Ofte	I alt
Køber den på cd e.l.	7	63	31	101
Modtager som gave	9	73	19	101
Låner hos venner	55	38	7	100
Låner på biblioteket	75	21	5	101
Optager direkte fra radio/tv	89	10	1	100
Downloader fra internettet	81	15	4	100
Andre måder	81	16	3	100

Alderen har stor betydning for, hvordan man anskaffer den musik, man hører. Det er karakteristisk, at de yngre benytter et bredere spektrum af anskaffelsesmuligheder end ældre. Således er det primært de yngre årgange, der låner musik hos venner og bekendte, og hvad angår at downloade fra internettet, er denne tendens endnu mere udpræget. Således har 57% af de 16-19-årige angivet, at de af og til eller ofte skaffer sig den musik, de lytter til, ved at downloade fra internettet, for de 20-29-årige er andelen 43%, mens andelen for de efterfølgende årgange er begrænset – der er ikke mange over 50 år, der downloader. Ligeledes er andelen, der låner på biblioteket og optager direkte fra radio/tv, faldende med alderen. Andelen, der af og til eller ofte køber den musik, de lytter til, stiger med alderen indtil de 40-49-årige, hvorefter andelen falder for de efterfølgende aldersgrupper.

Tabel 3.5 Andele af dem, der lytter til afspillet musik, der anskaffer deres musik på forskellige måder (»af og til« og »ofte«), opdelt på alder. 2004 (procent)

Pct.	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Køber den på cd e.l.	89	93	96	97	93	91	88
Modtager som gave	98	90	90	93	92	88	90
Låner hos venner	87	74	45	41	32	24	26
Låner på biblioteket	43	25	26	25	22	19	26
Optager direkte fra radio/tv	24	11	5	9	11	12	30
Downloader fra internettet	57	43	17	15	8	6	5
Andre måder	51	33	18	14	12	9	13
Antal kilder til musik	4	3	3	3	2	2	1

Ses det over tid, fremgår det, at flere får musik i gave, låner hos venner og bekendte eller låner på biblioteket.

Tabel 3.6 Andele af dem, der lytter til afspillet musik, der anskaffer deres musik på forskellige måder, udvikling over tid (procent)

Procent	2004*	1998	1993	1987
Køber	94	92	82	76
Får som gave	91	70	54	44
Låner hos venner eller bekendte	45	21	30	35
Låner på biblioteket	26	13	12	12
Optager fra radio/tv	11	11	26	48
Downloader	19			
Andre i familien har det			27	37
Andre måder	19	3	2	2

* »Af og til« + »ofte«.

Hvilken slags musik lyttes der til?

De mest populære musikgenrer er rock, pop, som 76% er interesserede i, herefter følger klassisk musik, folkemusik og viser, soul, funk, blues mv. samt jazz.

Der er store forskelle på, hvilke musikgenrer de forskellige aldersgrupper interesserer sig for. Interessen for klassisk musik, jazz samt folke-musik og viser stiger med alderen, dog er der et lille fald ved den/de ældste aldersgrupper. Omvendt falder interessen for rock, pop, soul, funk, blues

mv. samt techno og lignende med alderen. Desuden er der en tendens til, at med stigende alder bliver interessen indskrænket til færre genrer, de 16-19-årige interesserer sig i gennemsnit for 3 genrer, mens gruppen 70 år i gennemsnit kun interesserer sig for 2 genrer.

Tabel 3.7 Andele af befolkningen, der interesserer sig for forskellige musikgenrer, opdelt på alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Alder (år)						
		16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Klassisk musik	38	19	28	25	34	47	57	48
Jazz	25	19	25	19	18	29	39	29
Rock, pop	76	94	95	96	93	81	48	14
Soul, funk, blues mv.	35	47	51	44	45	32	18	9
Folkemusik og viser	37	13	7	20	32	53	65	62
Techno og lignende	11	44	32	15	7	1	0	1
Verdensmusik	20	22	24	20	19	21	20	11
Andet	22	51	37	23	16	19	14	12
Antal genrer	3	3	3	3	3	3	3	2

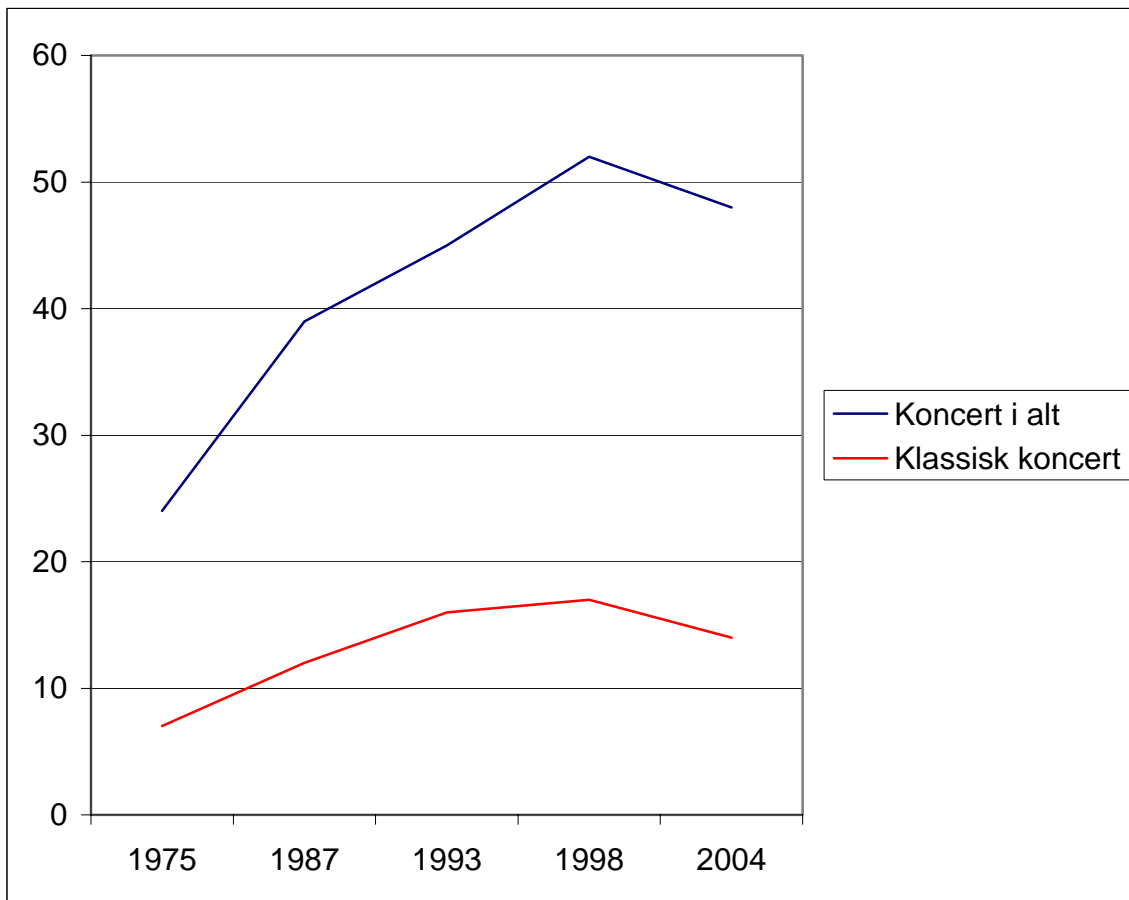
Med hensyn til livsstilssegmenter er de fællesskabsorienterede de grupper, der har den største interesse for klassisk musik. Den største interesse for rock, pop findes blandt de moderne segmenter samt hos det individorienterede segment. De traditionelle segmenter er de grupper, der har den største interesse for folkemusik. Generelt har de moderne-fællesskabsorienterede en bred interesse for de forskellige musikgenrer (se i øvrigt afsnit 16.4).

3.1.2 Koncerter og musikarrangementer

Inden for det sidste år har 14% været til klassisk koncert, hvilket i forhold til de tidligere undersøgelser udgør et fald. I 1975 havde 7% været til klassisk koncert, for 1987, 1993 og 1998 havde hhv. 12, 16 og 17% været til klassisk koncert inden for det sidste år. I 2004 har 41,9% været til rytmisk koncert og 16,4 til anden koncert inden for det sidste år.

Alt i alt har 48% i 2004 været til en eller anden form for koncert eller musikarrangement inden for det sidste år. I de tidligere undersøgelser var andelene: 1998 52%, 1993 45%, 1987 39% og i 1975 24%.

Figur 3.1 Udvikling i andelen af befolkningen over 15 år, der har været til koncert, musikarrangement eller musikfestival inden for de sidste 12 måneder

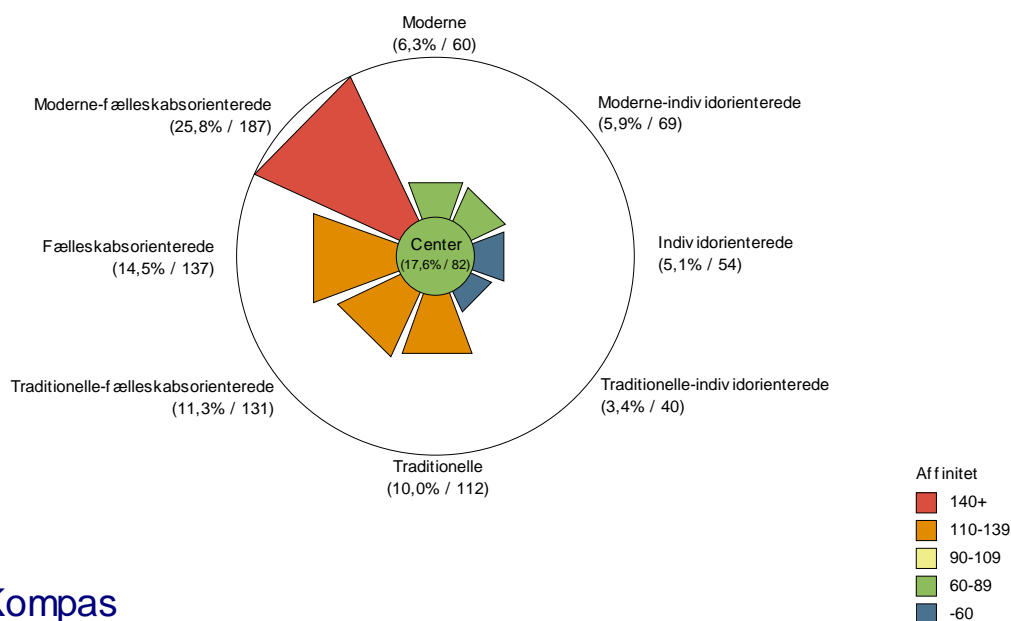
Anvendes en statistisk sandsynlighedsmodel (se bilag 2) til at belyse, hvilke baggrundsvariabler der har betydning for, om man har været til koncert eller musikarrangement, viser det sig, at følgende variabler har signifikant betydning for at gå til *klassisk koncert*: alder, køn, antal børn i familien, urbaniseringsgrad, livsstil, uddannelse og beskæftigelse. Således er der med stigende alder større sandsynlighed for, at en person har været til klassisk koncert, og kvinder går mere til klassisk koncert end mænd. Med stigende antal hjemmeboende børn falder sandsynligheden for at have været til klassisk koncert. Personer bosat i hovedstaden og bykommuner er dem, der oftest går til klassisk koncert. Af livsstilstyperne er det de moderne fællesskabsorienterede, det fællesskabsorienterede og det moderne individorienterede segmenter, der har størst sandsynlighed for at have været til klas-

sisk koncert. Et højere uddannelsesniveau øger sandsynligheden for, at have været til klassisk koncert, ligesom beskæftigelsen har betydning.

Når sandsynligheden for at gå til klassisk koncert stiger signifikant med alderen, hænger det formentlig sammen med, at det at lytte til klassisk musik i en vis udstrækning er en færdighed, der skal tillæres, eller i hvert fald at nytten af klassisk musik stiger med det hidtidige forbrug. Stigler og Becker (1977) har opstillet en model, som kan anskueliggøre dette. Modellen viser, at for det enkelte individ vil det hidtidige forbrug af klassisk musik påvirke den efterfølgende efterspørgsel efter klassisk musik. Forbruget vil for det enkelte individ stige med tiden – også med uændrede præferencer. Dette skyldes, at forbrugeren via sit forbrug akkumulerer en forbrugskapital (se i øvrigt afsnit 17.2 om generationseffekter).

Figur 3.2 Har været til klassisk koncert inden for det seneste år, 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Været til klassisk koncert inden for det seneste år
 Målgruppestr. : 508 (000) / Stikprøve : 198

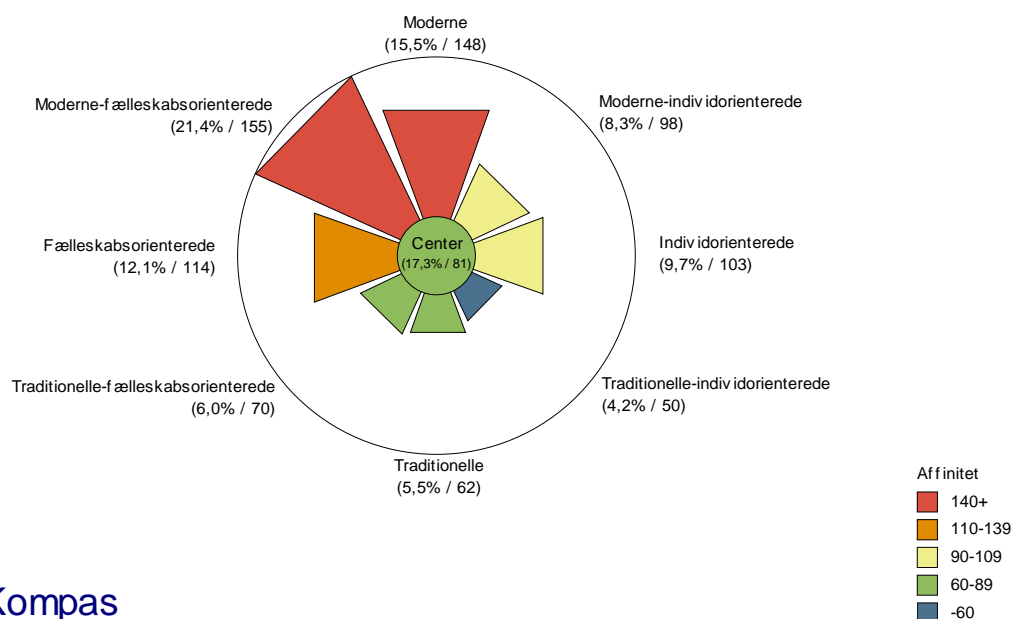

Gallup Kompas

Ved *rytmiske koncerter* har følgende variabler signifikant betydning: alder, urbaniseringsgrad, livsstil, beskæftigelse og etnisk oprindelse. Således går yngre personer oftere til rytmisk koncert end ældre. De fællesskabsorienterede, det moderne-fællesskabsorienterede og det moderne segment er de livsstilstyper, der har størst sandsynlighed for at have været til rytmisk koncert. Danskere med ikke-vestlig baggrund går mindre til rytmiske koncerter end andre, ligesom personer uden for arbejdsmarkedet, dvs. pensionister, efterlønsmodtagere, arbejdsløse og kontanthjælpsmodtagere, har mindre sandsynlighed for at have været til rytmisk koncert.

Figur 3.3 Har været til koncert med rytmisk musik inden for det seneste år, 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Været til koncert med rytmisk musik indenfor det seneste år
 Målgruppestr. : 1602 (000) / Stikprøve : 736

Gallup Kompas

Langt de fleste, der har været til koncert, musikarrangement eller musikfestival inden for de sidste 12 måneder, har været det 1-2 gange. Rock- og popkoncerter er der lidt flere, der har været til 3-5 gange.

Tabel 3.8 Andele af befolkningen over 15 år, der har været til koncert inden for seneste år, 2004

	Har været af hele sam- pel	Heraf andele, der har været:		
		1-2 gange	3-5 gange	Mere end 6 gange
Klassisk koncert	13	10	2	1
Jazzkoncert	9	6	2	1
Rock- eller popkoncert	34	24	7	3
Soul, funk, blues o.l.	12	9	2	1
Folkemusik/visearrangement	11	9	1	1
Techno o.l.	4	3	0	1
Koncert med verdensmusik	5	5	0	0
Andet	7	6	1	0

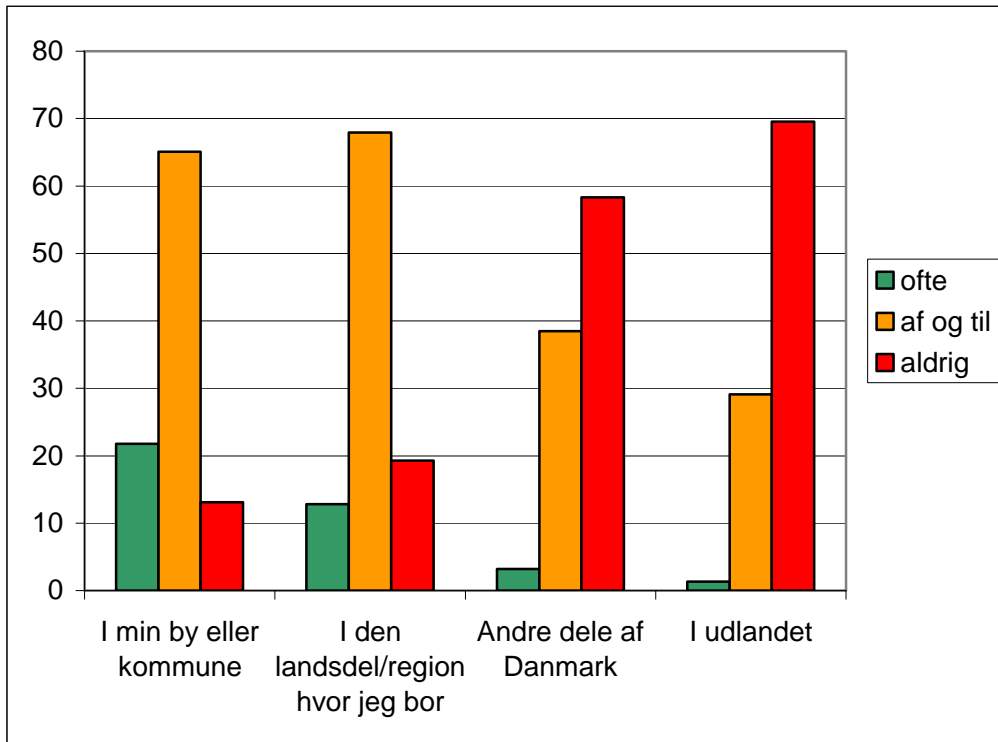
Det kan desuden konstateres, at personer, der går flere gange til koncert i løbet af året, også oftere lytter til afspillet musik end personer, der ikke går til koncerter eller musikfestivaler.

4% af befolkningen er abonnent på koncertserier eller er medlem af en musikforening eller lignende, hvorigennem de blandt andet køber deres koncertbilletter.

Hvor går danskerne til koncerter henne?

Af dem, der har været til koncert inden for det seneste år, går de fleste i den landsdel/region, de bor, eller i deres egen by/kommune. Færre går til koncert i andre dele af Danmark, og endnu færre går til koncerter i udlandet.

Figur 3.4 Andele af befolkningen, der har været til koncert inden for det seneste år, der går til koncert forskellige steder. 2004 (procent)

3.1.3 Egen musikudøvelse

12% spiller musik, og 8% synger selv, mens 83% hverken spiller, synger eller laver egen musik. 2% laver deres egen musik.

I forhold til tidligere er der lige mange, som spiller, men lidt færre, der synger.

Tabel 3.9 Udvikling i musikudøvelsen over tid

Pct.	1975	1987	1993	1998	2004
Spiller (kun)	6	8	9	8	8
Synger (kun)	6	10	6	6	4
Både synger og spiller	6	7	4	5	4

Analyseres det, hvem det er, der i højere grad spiller eller synger selv, viser resultatet af en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2), at følgende variabler bliver signifikante: køn, antal hjemmeboende børn i familien, urbaniseringsgrad, livsstil og indkomst. Mænd spiller eller synger selv i højere grad end kvinder. Med en højere indkomst og med hjemmeboende

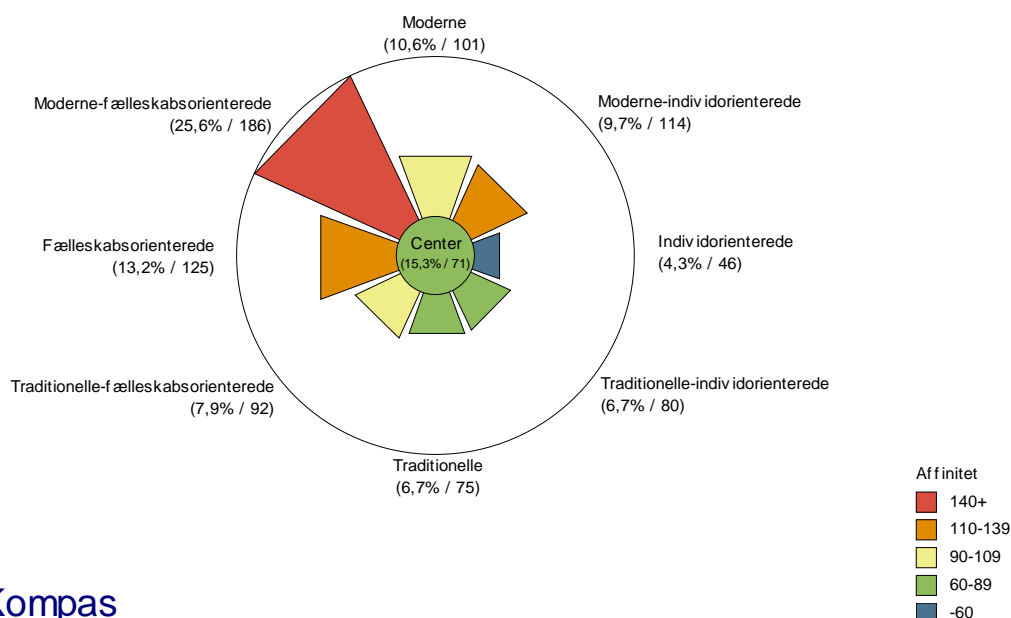
børn i familien er der mindre sandsynlighed for, at man spiller eller synger selv.

I forhold til livsstilstype er det tydeligt, at det er de moderne fælleskabsorienterede, der er mest aktive.

Figur 3.5 Spiller eller synger selv, 2004

3.5

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Spiller eller synger selv
 Målgruppestr. : 689 (000) / Stikprøve : 273

Gallup Kompas

Der er lidt flere mænd end kvinder, der spiller musik, til gengæld er der flere kvinder, der synger, end mænd. Det er stort set kun blandt mændene, at man finder personer, der laver egen musik. De yngste aldersgrupper er de mest aktive til at spille, mens de 30-39-årige er dem, hvoriblandt færrest spiller musik. Der er ikke nogen entydig sammenhæng mellem alder, og om personen synger, dog er det igen gruppen af de 30-39-årige, der er mindst aktiv. Det er primært de yngste aldersgrupper, der laver egen musik, mens der stort set ingen er over 30 år, der laver egen musik.

Tabel 3.10 Andele af befolkningen over 15 år, der selv spiller eller synger, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	køn			Alder (år)						
	I alt	Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Spiller	12	13	11	26	17	8	11	12	12	11
Synger	8	7	9	7	12	5	6	8	10	12
Både synger og spiller	4	4	4	7	6	1	4	3	5	6
Laver selv musik	2	3	0	6	5	1	1	1	0	0
Ingen af delene	83	82	84	71	74	88	87	83	84	83

Der kan desuden konstateres, at personer, der enten spiller eller synger selv, oftere lyttere til afspillet musik end personer, der ikke hverken spiller, synger eller laver musik.

Instrumenter

Andelen, der spiller klaver, er den samme som i 1998, derimod er der sket et mindre fald i andelen, der spiller hhv. guitar el. andre strengeinstrumenter og blæseinstrumenter. Andelen, der spiller på strygeinstrumenter, er steget fra 1998 og er nu på samme niveau som i 1993. Slagtøjsinstrumenter er den instrumentgruppe, hvor der er sket den største stigning, således at der i 2004 er 15%, der spiller på disse instrumenter.

Tabel 3.11 Andele af dem, der spiller, som spiller forskellige instrumenter. Udvikling over tid

Pct.	1975	1987	1993	1998	2004
Klaver, elorgel	43	46	43	48	48
Strygeinstrumenter	6	7	5	2	5
Guitar el. andre strengeinstrumenter	23	27	34	37	34
Blæseinstrumenter	7	18	15	14	12
Slagtøjsinstrumenter	3	5	8	7	15
Andet	8	18	17	17	5

Der er flest kvinder, der spiller på klaver. Det samme gør sig gældende for strygeinstrumenter. For strengeinstrumenter og slagtøj er der flest mænd, der spiller. Andelen, der spiller klaver, er markant stigende med

alderen. Guitar har den største udbredelse blandt de yngre aldersgrupper. Slagtøjsinstrumenter er primært udbredt blandt de 16-29-årige, hvorimod kun få eller slet ingen af de ældre aldersgrupper spiller på slagtøjsinstrumenter.

Tabel 3.12 Andele af dem, der spiller, der spiller forskellige instrumenter, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Klaver, elorgel	48	33	73	25	14	51	54	60	83	86
Strygeinstrumenter	5	3	8	0	0	0	8	3	17	20
Guitar el. andre strengeinstrumenter	34	40	21	43	44	39	45	16	9	14
Blæseinstrumenter	12	12	11	0	19	12	13	12	9	14
Slagtøjsinstrumenter	15	25	3	33	38	15	6	8	0	0
Andet	5	3	10	0	0	0	12	8	9	14
Antal instrumenter	1,2	1,2	1,3	1,0	1,1	1,2	1,4	1,1	1,3	1,5

Hvilken genrer af musik udøves?

De mest udbredte genrer, der spilles, er rock, pop (52%), klassisk musik (42%) og folkemusik (31%). Genreopdelingen er mere nuanceret end i de tidligere undersøgelser, så det er alene klassisk musik og jazz, der kan sammenlignes. I 1998 var der 41%, der spillede klassisk musik, og 13%, der spillede jazz (mod 17% i 2004). Alt i alt synes der således ikke at være sket væsentlige ændringer siden 1998 i forhold til, hvilke genrer der spilles.

Som det også var tilfældet i 1998-undersøgelsen, er der flest kvinder, der spiller klassisk musik (34%), mod 22% af mændene. Til gengæld er der flere mænd, der spiller jazz (16%), mod 5% af kvinderne. 43% af mændene spiller rock, pop, hos kvinderne er det 25%, soul, funk, blues spilles af 24% af mændene mod 8% af kvinderne. Andelen, der spiller rock, pop, er højest blandt gruppen af de 20-29-årige, andelen er herefter faldende med stigende alder. Også med hensyn til soul, funk, blues falder andelen med alderen. For folkemusik er andelen stigende med alderen, dog er det et fald blandt de allerældste. Klassisk musik spilles i alle aldersgrupper.

Tabel 3.13 Andele af dem, der spiller, der spiller forskellige musikgenrer, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Alder (år)						
		16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Klassisk	42	25	37	47	38	37	53	66
Jazz	17	12	19	17	13	19	26	14
Rock, pop	52	68	82	74	61	43	14	7
Soul, funk, blues	23	55	35	18	33	16	11	0
Folkemusik og viser	31	0	14	37	37	26	65	49
Techno o.l.	2	0	8	0	2	0	0	0
Verdensmusik	9	13	15	10	8	6	0	8
Antal genrer	2	2	2	2	2	2	2	2
Antal respondenter		23	37	30	33	38	25	27

3.2 Musik – børn og unge

3.2.1 Afspillet musik

I 2004 er der i alt 77% af børnene, der »næsten hver dag« eller »nogle gange om ugen« lytter til musik, som de afspiller fra cd'er, kassettebånd, mp3-filer eller lignende. Dette er noget færre end i 1998, hvor der i alt var 93% i disse grupper. I 1998 var der endvidere 55%, som lyttede til musik syv dage om ugen, hvilket betyder, at der siden 1998 er sket et væsentligt fald blandt dem, som lytter til musik dagligt eller næsten dagligt. Et fald, som ydermere kan føres tilbage til 1987, hvor der var 86%, som lyttede til musik mindst fire gange om ugen. En andel, som i 1998 var faldet til 69%.

Tabel 3.14 Andele af børn og unge, der lytter til afspillet musik, udviklingen over tid

Pct.	1987	1998	2004
Næsten hver dag	86 ^e	55 ^a	40
Nogle gange om ugen	8 ^f	38 ^b	37
Nogle gange om måneden	2 ^g	3 ^c	13
Sjældnere	2	1 ^d	6
Nej aldrig	2	3	2
Ved ikke		1	2

- a Hører musik 7 eller 6 dage om ugen.
 b Fra 1 dag om ugen til og med 5 dage om ugen.
 c En gang om måneden.
 d Mindre end en gang om måneden.
 e Mindst 4 gange om ugen.
 f Mindst 1 gang om ugen.
 g Mindst 1 gang om måneden.

Hovedparten af børnene hører musik over 1 time om dagen – både på hverdage og i weekenden – men der høres lidt mere musik i weekenden. Det er ikke muligt at foretage en fuldstændig sammenligning mellem tidsforbruget i 1998 og 2004, eftersom der ikke skelnes mellem hverdags- og weekendforbrug i undersøgelsen fra 1998.

Tabel 3.15 Procentandel over hvor lang tid børn over 3. klassetrin bruger om dagen på at høre musik i 1998 og 2004

	1998 (a)	2004 (hverdag)	2004 (weekend)
Under ½ time	37	35	29
½-1 time	39	39	36
2-3 timer	18	15	21
4-5 timer	3	4	4
Over 5 timer	2	1	3
Ved ikke	1	6	8
Gennemsnit	1 t 16 min.	1 t 9 min.	1 t 23 min.

Tabellen omfatter alene børn over 3. klassetrin.

- (a) I 1998 blev tidsforbruget angivet direkte i timer og minutter. Disse angivelser er blevet konverteret til kategorierne anvendt i 2004-undersøgelsen, således at ½-1 time omfatter 31-90 min., 2-3 timer omfatter 91-210 min., 4-5 t omfatter 211-300 min. og over 5 timer mere end 300 min.

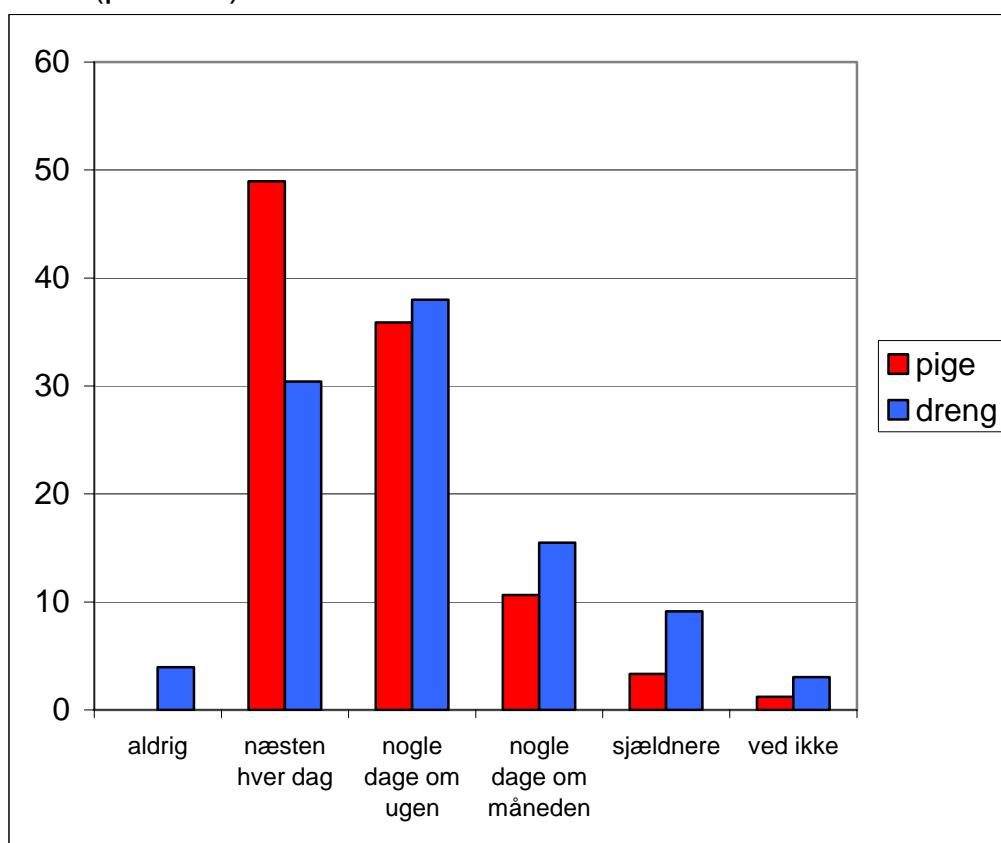
Den tid, som børn over 3. klassetrin bruger på at høre musik om dagen, er stort set uændret siden 1998. I 1998 blev der blandt børnene i gennemsnit brugt 1 time og 16 minutter på at høre musik på en dag, hvor der lyttes til

musik. I 2004 skelnes der mellem tidsforbruget på en hverdag og en dag i weekenden. På hverdage høres der blandt børn over 3. klassetrin i gennemsnit musik i 1 time og 9 minutter og i weekenden 1 time og 23 minutter.¹⁸

Køn og alder

Piger hører oftere musik end drenge. Ifølge figur 3.6 er der flere piger, som hører musik næsten hver dag (49%), hvor der blandt drengene er 30% i samme kategori. Alle af de adspurgte piger hører musik, hvor der blandt drengene er 4%, som aldrig hører musik.

Figur 3.6 Andelen af børn og unge, der lytter til afspillet musik, opdelt på køn. 2004 (procent)

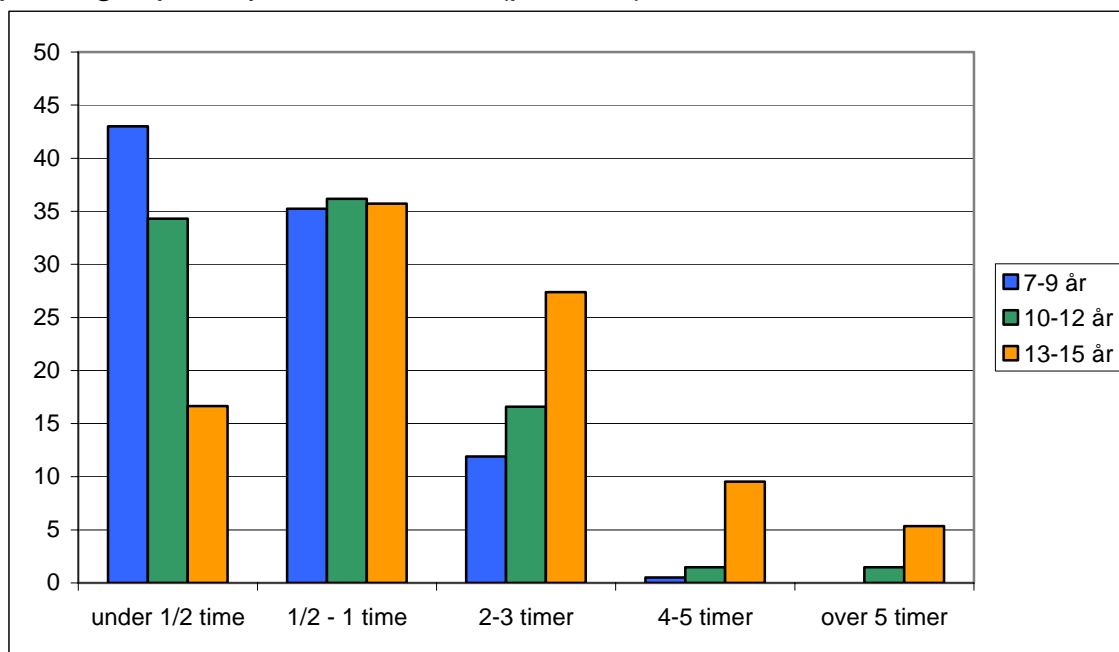

Der er også en tendens til, at piger i gennemsnit bruger lidt længere tid på at høre musik.

Der er desuden en generel tendens til, at jo ældre børn bliver, jo mere tid bruger de på at høre musik. Som det er vist i figur 3.7, er der en sam-

menhæng mellem alder, og hvor lang tid der bruges på at høre musik. Figuren viser, hvor meget tid børn bruger pr. dag i weekenden på at høre musik. Det er det samme billede, som tegner sig for tidsforbruget på en hverdag.

Figur 3.7 Hvor meget tid børn og unge bruger på at høre musik i weekenden, pr. dag, opdelt på alder. 2004 (procent)

Musikanlæg på eget værelse

De fleste børn har et musikanlæg på deres eget værelse (91%). De børn, som har deres eget anlæg, lytter også oftere til musik. Blandt de børn, som ikke har deres eget musikanlæg, er der 20%, som afspiller musik næsten hver dag, hvorimod der blandt børn med eget musikanlæg er 43%.

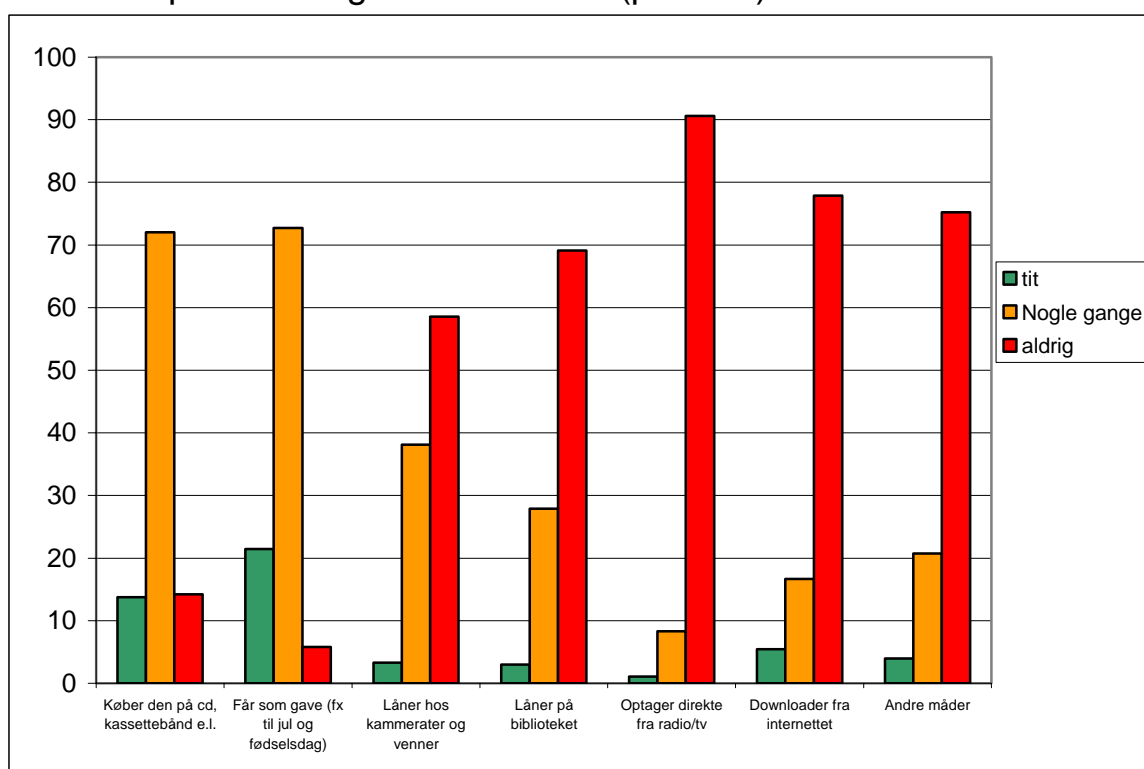
Hvor har børnene den musik fra, som de hører?

Som det fremgår af figur 3.8, køber mange børn enten selv den musik, de hører, på cd'er og lignende, eller de får den i gave. Hovedparten optager *aldrig* direkte fra radio/tv (91%), downloader fra internettet (78%) eller låner på biblioteket (69%). Ligeledes er det over halvdelen, der aldrig låner hos kammerater og venner.

Herudover er der nogle tendenser, som kan fremhæves. Med alderen bliver det mere normalt at låne hos venner og kammerater. Der er således

blandt de 7-9-årige drenge 82%, som aldrig låner hos kammerater og venner, hvorimod der blandt de 13-15-årige drenge er 37% i samme kategori. Den tendens gør sig også gældende, når det drejer sig om at downloade fra internettet. Her er der blandt de yngste børn meget få, som benytter sig af denne mulighed (3%), og ca. 13% af de ældste børn, som gør det tit. Det er populært at modtage musik som gave i alle aldersgrupper. Aldersudviklingen har heller ikke nogen betydning, når det drejer sig om at købe musikken på cd, kassettebånd eller lignende.

Figur 3.8 Andele af børn og unge, der lytter til afspillet musik, der anskaffer deres musik på forskellige måder. 2004 (procent)

3.2.2 Koncerter og musikfestivaler

I 2004 var der 66% af børnene, som havde været til en koncert på et eller andet tidspunkt. Denne andel var på 53% i 1998 og 17% i 1987¹⁹.

I 2004 var der 29% af børnene, som havde været til en koncert inden for det seneste år. I 1998 var tallet 39% – altså et fald på omkring 10%. Til

gengæld var der i 2004 langt flere, der havde været til koncert for mere end 1 år siden – 37% mod 14% i 1998.

I 2004 er der altså færre, der har været til koncert inden for det seneste år – til gengæld er der 32%, som aldrig går til koncert eller musikfestival, hvilket er væsentligt mindre end i 1998, hvor der var der 47%, som aldrig havde været til koncert.

Denne udvikling har været stærkest blandt de 7-9-årige, hvor der i 1998 var 61%, som aldrig gik til koncert, mod 35% i 2004. Også blandt de 10-12-årige har der været et fald blandt dem, som aldrig går til koncert, fra 45% i 1998 til 31% i 2004. Der har derimod ikke været nogen nævneværdig forskel blandt de ældste børn (13-15-årige).

Der er ikke nogen bemærkelsesværdig forskel på, hvor meget drenge og piger går til koncert eller musikfestival. Der er heller ikke nogen forskel på, hvor ofte de går til koncert, alt afhængig af om de bor i byerne eller i landdistrikterne.

Tabel 3.16 Andele af børn og unge, der har været til en koncert eller musikfestival. 2004 og 1998 (procent)

	2004	1998
Ja, inden for seneste måned	9	5
Ja, inden for seneste halve år	8	26
Ja, inden for seneste år	12	8
Ja, men mere end 1 år siden	37	14
Nej, gør det aldrig	32	47
Ved ikke	2	0

Hvem går børn til koncert eller musikfestival med?

Af de børn, der har været til koncert inden for det seneste år, er der flest, som tager til koncert sammen med deres mor og/eller far (79%). Her er det specielt de yngste børn, som tager til koncert eller musikfestival med deres forældre. Når børnene bliver ældre, er forældrene ikke de foretrukne ledsagere til koncerter eller musikfestivaler. Derimod er der en tendens til, at jo ældre børn bliver, jo flere tager til koncert med deres venner og kammerater. Der er således en stigning fra 22% blandt de 7-9-årige til 60% blandt de 13-15-årige. Tendensen er mest udbredt blandt piger, hvor der er 66% blandt de 13-15-årige, som går sammen med vennerne, mod

45% blandt de 13-15-årige drenge. Desuden er der en negativ sammenhæng mellem alder og det at gå til koncert sammen med ens bedsteforældre. Denne andel er helt fraværende blandt de ældste børn. At det er skolen som fremstår som værende den aktive institution, er ligeledes faldende med alderen.

Tabel 3.17 Hvem går børn og unge til koncert eller musikfestival sammen med? Andele af dem, der har været til koncert inden for det seneste år, opdelt på alder (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Min mor og/eller far	94	83	64	79
Mine søskende	48	50	33	44
Mine bedsteforældre	16	9	1	8
Andre i min familie	6	13	17	13
Mine venner og kammerater	22	40	60	42
Med skolen	28	35	6	23
Andre	2	5	8	5

3.2.3 Hvilken musik interesserer børn og unge sig for?

Det overordnede billede med hensyn til, hvilken musik børn interesserer sig for, viser, at det er genrer som rock og pop (92%), techno, elektronica og lignende (29%) samt soul, funk, blues og lignende (18%), der er dominerende blandt børn. Drenge udviser især større interesse for techno, elektronica og lignende. På nær techno, elektronica og lignende viser pigerne imidlertid generelt mere interesse for musikken. Det gælder især rock og pop, soul, funk, blues og lignende, som flere piger end drenge interesserer sig for.

Tabel 3.18 Interessen for forskellige musikgenrer blandt børn og unge, fordelt på køn. 2004 (procent)

Pct.	Dreng	Pige	I alt
Klassisk musik	7	10	8
Jazz	6	9	8
Rock, pop	89	94	92
Soul, funk, blues og ligende	16	21	18
Techno, elektronica og lign.	36	21	29
Verdensmusik	6	9	8
Folkemusik og viser	5	6	6
Andet	30	32	30

Langt størstedelen af børnene udviser interesse for 0-2 forskellige genrer. Totalt set er der således 73%, som holder sig til én eller to genrer. 21% interesserer sig for 3-4 genrer, og det er kun et fåtal, der interesserer sig for fem forskellige genrer og derover.

Tabel 3.19 Antal musikgenrer, som børn og unge interesserer sig for. 2004 (procent)

	Dreng	Pige	Total
0-2 genrer	74	72	73
3-4 genrer	19	23	21
5 genrer og derover	3	3	3

3.2.4 Egen musikudøvelse

Der er ca. 23% af alle børnene, som spiller et instrument, hvilket er nogenlunde samme andel af børn, som spillede et instrument i 1998 (21%) og i 1987 (25%).

Der er ca. 3%, som laver deres eget musik, og 13%, som synger i sangkor eller band. Dog er det de færreste (5%) drenge, som synger i sangkor eller band. Det er mere populært blandt piger, hvor der er 20%, som synger i kor eller band. Der er lige mange drenge og piger, som spiller et instrument, og der er generelt flere af de ældste børn (28%), som spiller et instrument, end der er blandt de yngste (17%).

Desuden er de aktivt musikudøvende generelt mere fokuseret på musik i deres hverdag. Der er således en signifikant positiv sammenhæng mel-

lem de børn, som spiller et instrument, og dem, som oftere går til koncerter og musikfestivaler. Blandt de børn, som spiller et instrument, er det 39%, som har været til en koncert eller musikfestival inden for det seneste år, mod 25% blandt de børn, som ikke spiller et instrument. Desuden er der en tendens til, at de børn, som spiller et instrument, også oftere lytter til musik på musikanlæg. Der er således 46% af de børn, som selv spiller, der lytter til musik næsten hver dag, mod 38% af de børn, der ikke selv spiller.

Instrumenter

Som det fremgår af tabel 3.20, er klaver og elorgel de mest populære instrumenter, efterfulgt af trommer og andre slagtøjsinstrumenter, guitar og andre strengeinstrumenter og endelig blæseinstrumenter.

Fra 1998 til 2004 har der været en nedgang i den andel, der spiller på klaver eller elorgel. Omvendt har der været en stigende tendens for blæseinstrumenter og især trommer eller andre slagtøjsinstrumenter.

Blandt drenge, der spiller, er det mest populært at spille trommer og slagtøj (42%) og guitar eller andre strengeinstrumenter (34%). Blandt pigerne er der flest, som spiller klaver eller elorgel (48%) og blæseinstrumenter (28%).

For klaver eller elorgel er der en tendens til, at flere af børnene begynder at spille disse instrumenter, efterhånden som de bliver ældre (31% blandt de 7-9-årige og 41% for de 13-15-årige). Omvendt er der et fald med alderen blandt de børn, som spiller blæseinstrumenter, og for dem, som spiller trommer eller andre slagtøjsinstrumenter (39% for de 7-9-årige og 18% blandt de 13-15-årige).

Tabel 3.20 Andele af børn og unge, der spiller, som spiller forskellige instrumenter (procent)

	Dreng	Pige	Total i 2004	Total i 1998
Klaver eller elorgel	28	48	38	46
Strygeinstrument	5	3	4	2
Guitar eller andre strengeinstrumenter	34	15	25	26
Blæseinstrument	16	28	22	18
Trommer eller andre slagtøjsinstrumenter	42	15	28	21
Andet	8	15	11	4

22% af børnene, som spiller, spiller mere end ét instrument, og det er især drengene, hvor 24% spiller mere end 1 instrument, mens 18% af pigerne spiller mere end 1 instrument.

Hvilken slags musik spiller børnene?

I 2004 er andelen, som spiller klassisk, 25% blandt dem, som spiller. Rytmisk musik spilles af 66% og andet musik af 45%. 15% beskæftiger sig både med klassisk og rytmisk musik.

Der har siden 1998 være en nedgang i andelen af børn, der spiller klassisk musik. I 1998 var der blandt de børn, som spillede, 34%, som spillede klassisk, og 91%, som spillede rytmisk (her indgik andet musik ikke som svarkategori).

Der er flere drenge end piger som spiller rytmisk musik. Omvendt er der lidt flere piger end drenge, som spiller klassisk musik.

Tabel 3.21 Andele af børn og unge, der spiller, som spiller forskellig slags musik, fordelt på køn. 2004 (procent)

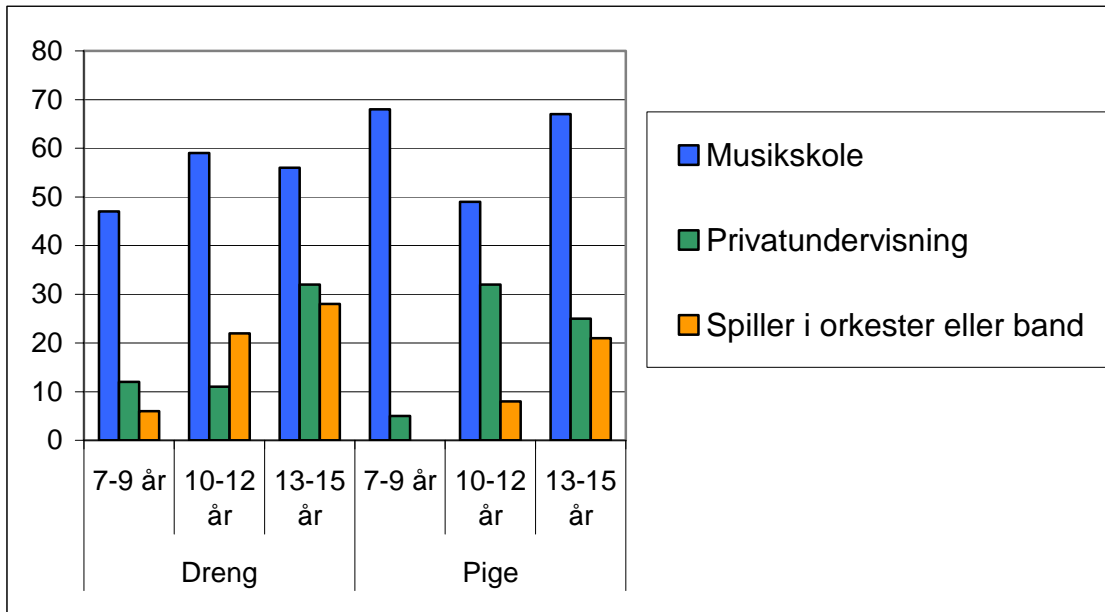
	Drenge	Piger	I alt
Klassisk musik	23	26	25
Rytmisk musik	72	60	66
Andet	43	46	45
Både klassisk og rytmisk musik	14	15	15

Musikundervisning

Af de børn, der spiller, er der 61%, som går til spil på musikskole, 22%, som får privat musikundervisning, og 16%, som spiller i orkester eller band.

Som det fremgår af figur 3.9, er musikskolen det mest benyttede undervisningstilbud i alle aldersgrupper. Andelen, der får privatundervisning, er generelt stigende med alderen. Der er flere drenge end piger, som spiller i orkester eller band, og med alderen bliver der flere, som spiller i orkester eller band.

Figur 3.9 Andele af børn og unge, som spiller, der modtager musikundervisning og/eller spiller i orkester/band. 2004 (procent)

3.3 Sammenfatning – musik

Voksne

Undersøgelsen har vist, at 71% af de voksne jævnligt lytter til musik (mindst hver uge). Der har siden 1998 været et mindre fald i andelen, der lytter til musik stort set dagligt. Flest er interesserede i rock og pop, herefter følger klassisk musik, folkemusik og viser, soul, funk, blues mv. samt jazz.

Der har ligeledes været et fald i andelen af befolkningen, der har været til en eller anden form for koncert eller musikarrangement inden for det sidste år. I 2004 havde 48% været dette, i 1998 var det 52%. Denne faldende tendens gør sig ikke mindst gældende i forhold til klassiske koncerter, hvor andelen, der har været til klassisk koncert inden for det seneste år, er faldet fra 17% i 1998 til 14% i 2004.

12% af befolkningen spiller et instrument i 2004, hvilket svarer til andelen i 1998. Der er 8%, der synger, i 2004 mod 11% i 1998. Næsten halvdelen af dem, der spiller, spiller klaver eller elorgel, og denne andel er uændret fra 1998. Derimod har der været en vækst i slagtøjsinstrumenterne, således at der i 2004 er 15%, der spiller disse instrumenter.

Det er desuden interessant, at der kan konstateres en klar sammenhæng i de voksnes musikinteresse. Således kan de ved hjælp af statistiske sandsynlighedsmodeller vises, at der er en signifikant positiv sammenhæng mellem ofte at lytte til afspillet musik, gå til rytmisk koncert og spille og synge selv.

Dem, der går til klassiske koncerter, skiller sig dog lidt ud. Undersøges det i en statistisk sandsynlighedsmodel, hvilke andre typer af kulturforbrug der øger sandsynligheden for også at gå til klassiske koncerter, viser det sig, at det at spille og synge selv signifikant øger sandsynligheden, hvorimod det ikke har betydning, om man går til rytmiske koncerter eller ofte lytter til afspillet musik. Derimod øger det sandsynligheden for at gå til klassiske koncerter, hvis man også læser skønlitteratur og faglitteratur, læser flere aviser på en dag, går i teatret, på kunstmuseum, besøger kulturlandskaber og/eller går på aftenskole. Hvorimod hvis man ser meget video/dvd eller går til sportsarrangementer som tilskuer, mindsker det sandsynligheden for, at man også går til klassiske koncerter.

Børn og unge

Også for børnenes vedkommende har der været et fald i andelen af børn, der lytter til afspillet musik. I 1998 var det 93% af børnene, der næsten hver dag eller nogle gange om ugen lyttede til afspillet musik, i 2004 er tallet 77%.

Tilsvarende kan der konstateres et fald i andelen af børn, der har været til koncert inden for det seneste år – fra 39% i 1998 til 29% i 2004. Omvendt har der været en kraftig stigning i andelen af børn, der har været til koncert for mere end et år siden, og dermed samlet set et fald i andelen, der aldrig har været til koncert, hvor 47% aldrig havde været i 1998 mod 32% i 2004. Det er især for de yngste børn, at disse ændringer har fundet sted.

23% af børnene spiller et instrument, hvilket svarer til niveauet i de tidligere undersøgelser. Der har været et fald i andelen, der spiller klaver eller elorgel, men til gengæld en vækst i trommer og andre slagtpøjsinstrumenter. Ligeledes er der en mindre andel af børnene, der spiller klassisk musik (25% mod 34% i 1998), hvilket kan hænge sammen med ændringerne i instrumenterne, der spilles.

4 Film

4.1 Film – voksne

4.1.1 Video og dvd

I 2004 ser 25% film på video/dvd hjemme hos sig selv eller hos bekendte næsten hver uge, mens 27% ser det næsten hver måned – lidt over 50% ser således video/dvd jævnligt. Et fåtal (5%) er meget hyppige brugere og ser video/dvd stort set dagligt, mens 13% aldrig ser det, og 29% ser det sjældnere end en gang om måneden.

Gennem perioden er andelen, der ser film på dvd eller video stort set dagligt, konstant, mens andelen, der ser video næsten hver uge, er faldet efter at have været stigende gennem de foregående perioder. Andelen, der ser film på video/dvd næsten hver måned, er stort set uændret i forhold til 1998. Tilsammen betyder det, at der er en tendens til, at der ses film lidt mindre hyppigt i forhold til tidligere, selv om andelen, der aldrig ser video/dvd, er faldet gennem hele perioden.

Tabel 4.1 Andele af befolkningen over 15 år, der ser film på video/dvd. 1987-2004 (procent)

Pct.	2004	1998	1993	1987
Stort set dagligt	5	5	6	5
Næsten hver uge	25	30 (a)	27 (a)	17 (a)
Næsten hver måned	27	26 (b)	22 (b)	13 (b)
Sjældnere	29	24	20	22
Aldrig	13	16	25	43

(a) Hver uge.

(b) Hver måned.

Hvem er det, der ofte ser film på video/dvd?

Statistiske sandsynlighedsmodeller (jf. bilag 2) viser, at følgende variabler har en signifikant betydning for, hvor ofte der ses film på video eller dvd: alder, køn, beskæftigelse, civilstand og handicap. Således ser yngre personer oftere film på video/dvd end ældre personer, ligeledes ser mænd oftere video/dvd i forhold til kvinder. I forhold til lønmodtagere på højeste niveau ser pensionister/efterlønsmodtagere, personer under uddannelse oftere film på video/dvd. Enlige og personer med en samleverske ser oftere film på video/dvd i forhold til personer, der lever i et ægteskab. Desuden ser mennesker med et handicap, der hæmmer deres mobilitet, oftere video/dvd end andre.

Yngre personer ser væsentligt oftere film på video/dvd i forhold til ældre personer. Ligeledes stiger andelen, der aldrig ser film på video/dvd, med alderen, således er der ingen af de 16-19-årige, der aldrig ser det, mens der for personerne på 70 eller derover er tale om 43%. Mænd ser oftere film på video/dvd end kvinder, om end andelen, der stort set dagligt ser det, er næsten lige stor for mænd og kvinder.

Tabel 4.2 Andele af befolkningen over 15 år, der ser film på video/dvd, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

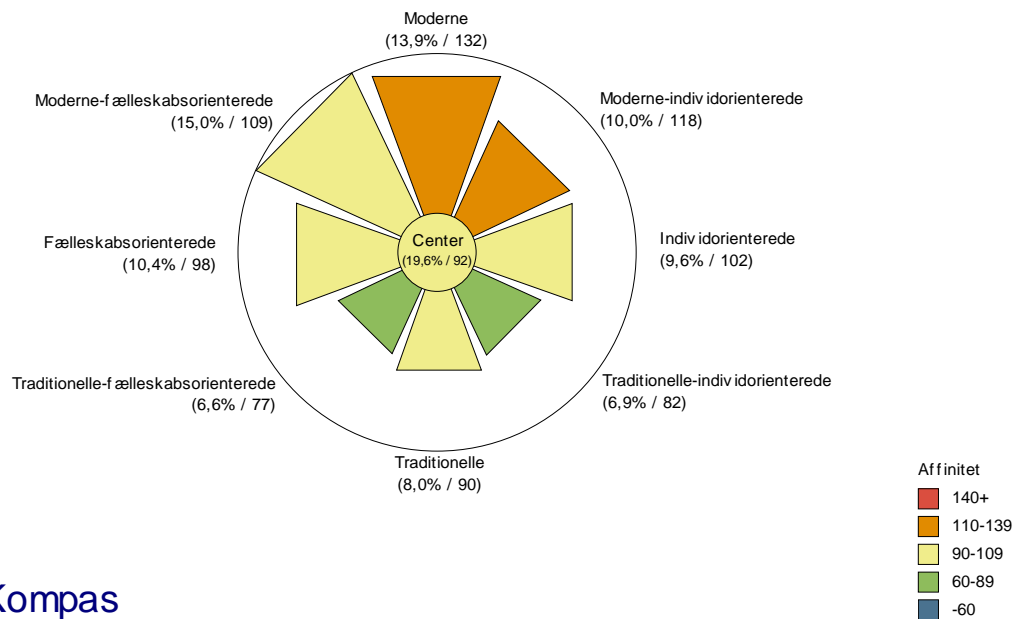
Pct.	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Stort set dagligt	5	5	22	10	4	2	3	4	4
Næsten hver uge	30	21	49	44	28	20	16	19	18
Næsten hver måned	28	27	20	29	35	34	26	25	10
Sjældnere	26	32	8	15	27	38	41	28	26
Aldrig	12	15	0	2	6	6	14	24	43
I alt	101	100	99	100	100	100	100	100	101

Nedenstående figur viser desuden, at det er det moderne-fællesskabsorienterede segment og det moderne segment, der oftest ser video/dvd – dog er livsstilen ikke signifikant i de statistiske modeller.

Figur 4.1 Ser video eller dvd »stort set dagligt« eller »næsten hver uge«, 2004

4.1

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Ser video eller dvd 'stort set dagligt' ell. 'næsten hver uge'
 Målgruppestr. : 1235 (000) / Stikprøve : 488

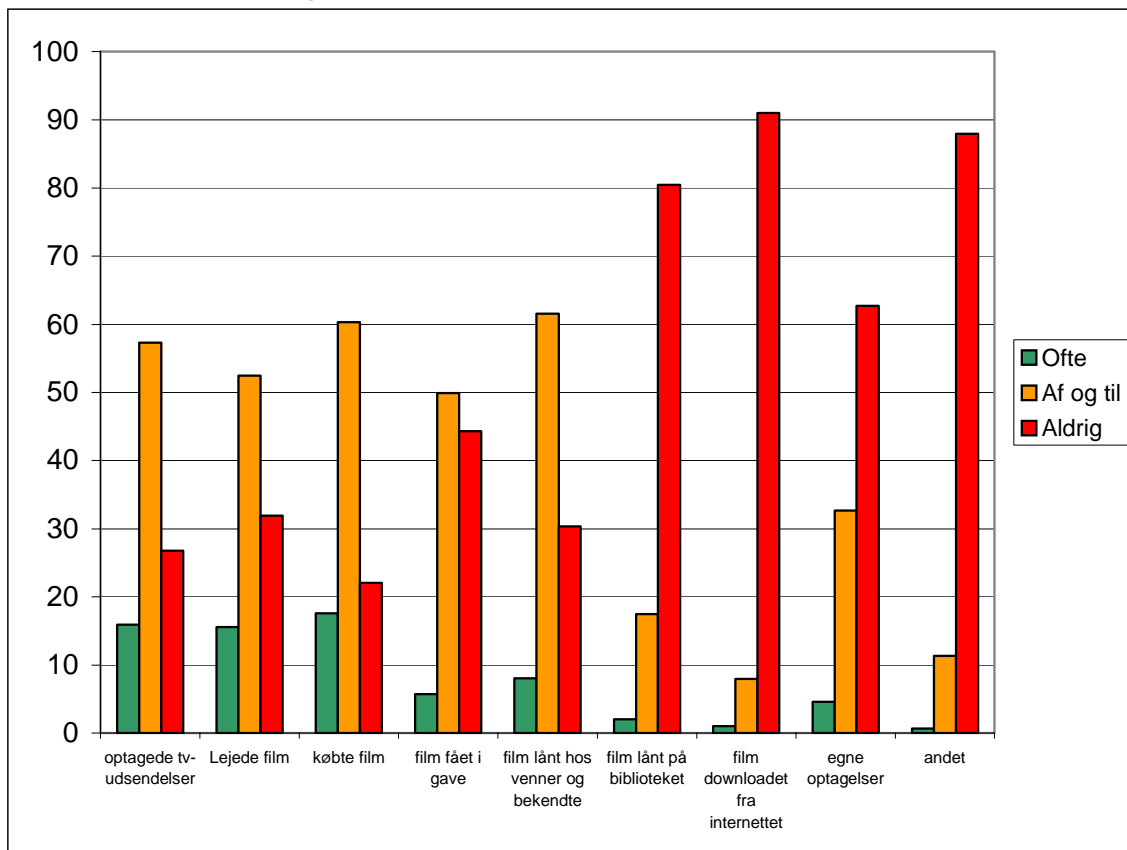

Gallup Kompas

Hvor anskaffes filmene fra?

De fleste køber de film, de ser, eller de ser optagede tv-udsendelser. Også mange lejer film, låner film hos venner og bekendte eller får film i gave. Derimod er der ikke mange, der låner film på biblioteket eller downloader film fra internettet (91% af dem, der ser film på video/dvd, gør det aldrig).

Figur 4.2 Andele af dem, der ser film på video eller dvd, der anskaffer de film, de ser, på forskellige måder. 2004

Herudover skal det nævnes, at der er en stor interesse for at se film direkte i tv (jf. kapitel 2). Således har 72% angivet, at de er interesseret i udenlandske film som programtype, kun nyheder interesserer flere. Danske film har 61% angivet som en programtype, de er interesseret i, hvilket bringer danske film op på en fjerdeplads på listen over, hvilke programtyper som interesserer folk mest.

4.1.2 Biografbesøg

I alt har 66% været i biografen inden for det sidste år. Denne andel er steget fra 51% i 1993 til 60% i 1998 og nu 66% i 2004. Siden 1975 er andelen, der aldrig går i biografen, ligeledes faldet, fra 21% i 1975 til 11% i 2004. Andelen, der har været i biografen inden for den seneste uge, har været stabil siden 1993.

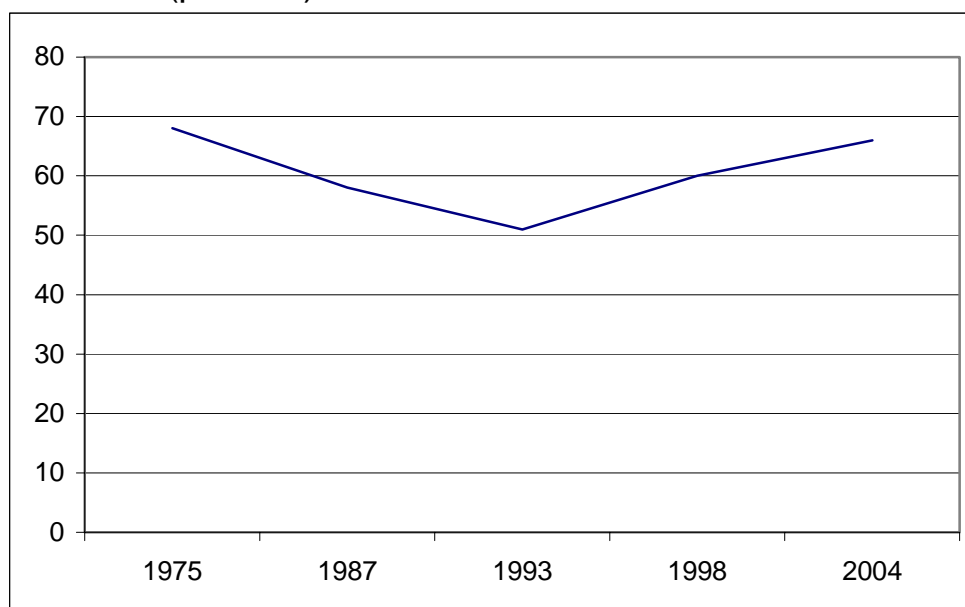
Til sammenligning er antallet af solgte biografbilletter steget fra 10,2 mio. i 1993 til 12,3 mio. i 2003.

Tabel 4.3 Andele af befolkningen over 15 år, der har været i biografen 1975-2004 (procent)

Pct.	2004	1998	1993	1987	1975
Inden for den seneste uge	6	6	6	7	8
Inden for den seneste måned	17	20	19	18	14
Inden for det seneste halve år	31	26	19	24	21
Inden for det seneste år	12	8	7	9	25 (a)
Mere end et år siden	23	27	30	27	-
Nej, gør det aldrig	11	13	18	16	21

(a) Mere end et halvt år siden.

Figur 4.3 Andel af befolkningen, der har været i biografen inden for det seneste år, 1975-2004 (procent)

Testes det i statistiske sandsynlighedsmodeller (jf. bilag 2), hvilke variabler der har betydning for, hvornår man sidst har været i biografen, findes følgende signifikante sammenhænge: alder, køn, urbaniseringsgrad, livsstilstype, uddannelse og bruttoindkomst. Således er der med stigende alder mindre sandsynlighed for at have været i biografen. Kvinder går oftere i biografen end mænd. Personer, der er bosat i enten landdistrikterne eller øvrig bymæssig bebyggelse, går sjældnere i biografen end folk fra bykommuner, hovedstaden og hovedstadens forstæder. De livsstilstyper, der kommer mest i biografen, er de moderne og de fællesskabsorienterede segmenter. Personer, der har ingen eller kort uddannelse, har mindst

sandsynlighed for at have været i biografen. Endelig vil en højere indkomst betyde, at der er større sandsynlighed for at have været i biografen.

Af de personer, der har været i biografen inden for de sidste 12 måneder, har lidt over halvdelen været det 1-2 gange, 27% har været det 3-5 gange, og 19% er meget hyppige brugere og har været det mere end 5 gange.

Fra 1993 op til i dag er der sket en mindre stigning i andelen, der har været i biografen 1-2 gange inden for de sidste 12 måneder, mens der er lidt færre, der har været i biografen flere gange inden for det sidste år.

Tabel 4.4 Hvor mange gange har befolkningen været i biografen inden for det seneste år (andelen af dem, der har været i biografen inden for det seneste år). Udviklingen over tid

Pct.	2004	1998	1993
1-2 gange	52	48	45
3-5 gange	27	29	30
Mere end 5 gange	19	23	26
Ved ikke	2	0	a
I alt	100	100	100

a Indgik ikke som svarmulighed.

Andelen, der ikke går i biografen, er størst for de ældste aldersgrupper, således går 38% af personerne i alderen 70 år eller derover aldrig i biografen, mens dette kun er tilfældet for under 1% af personerne i alderen 20-29 år. Alderen er således en væsentlig faktor for, hvorvidt en person går i biografen eller ej.

Tabel 4.5 Andele af befolkningen over 15 år fordelt i forhold til, hvornår de sidst har været i biografen, opdelt på alder og køn. 2004 (procent)

Pct.	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Inden for den seneste uge	5	6	22	12	6	3	4	1	2
Inden for den seneste måned	16	18	42	36	14	16	12	9	7
Inden for det seneste halve år	33	30	23	36	43	42	27	21	12
Inden for det seneste år	12	12	7	6	16	15	14	11	7
Mere end et år siden	22	23	5	10	18	21	28	36	34
Nej, gør det aldrig	12	11	2	1	3	4	13	22	38
I alt	100	100	101	101	100	101	98	100	100

Ligeledes er der en tydelig tendens til, at de yngste aldersgrupper går hyppigere i biografen.

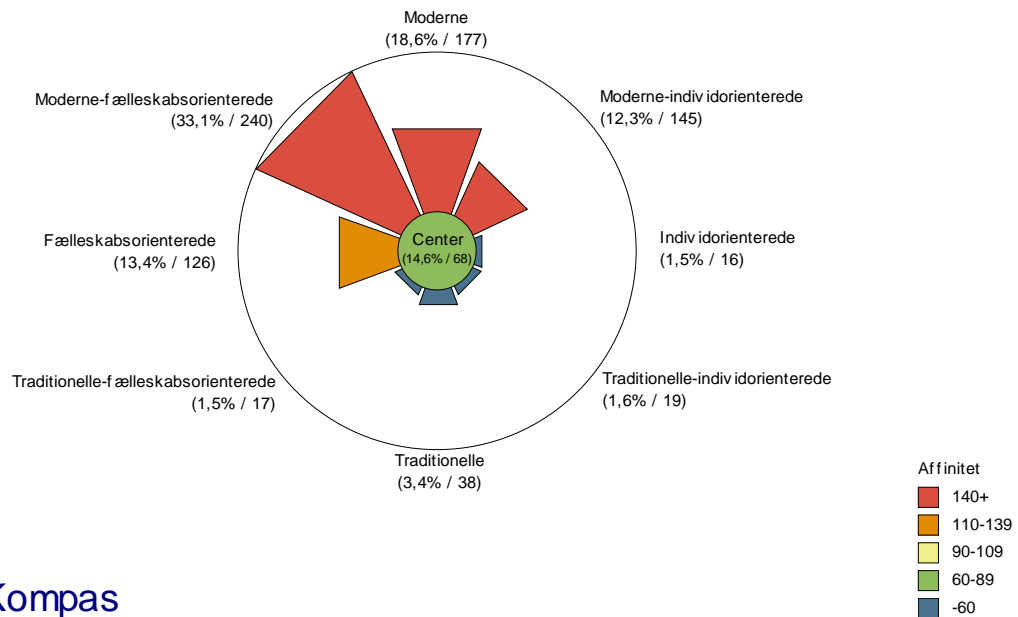
Tabel 4.6 Hvor mange gange har befolkningen været i biografen inden for det seneste år (andele af dem, der har været i biografen inden for det seneste år), opdelt på alder. 2004 (procent)

Pct.	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70- år
1-2 gange	18	31	58	60	57	69	69
3-5 gange	43	29	25	28	30	16	19
Mere end 5 gange	37	38	17	11	11	12	7
Ved ikke	2	2	0	1	2	3	6
I alt	100	100	100	100	100	100	100

Blandt de meget hyppige biografgængere med over 5 besøg inden for det sidste år er de moderne-fællesskabsorienterede og til dels det moderne segment bedst repræsenterede.

Figur Har været i biografen mere end 5 gange inden for det seneste år, 4.4 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Været i biografen mere end 5 gn. indf. de sidste 12 mnd.
 Målgruppestr. : 508 (000) / Stikprøve : 194

Gallup Kompas

Desuden er der en tendens til, at de personer, der ofte går i biografen, også oftere ser film på video/dvd derhjemme eller hos venner og bekendte, ligesom de personer, der aldrig går i biografen, har en større tendens til aldrig at se film hjemme.

Tabel 4.7 Sammenhæng mellem at gå i biograf og se film på video/dvd (procent)

Været i biografen inden for det seneste år	1-2 gange	3-5 gange	Mere end 5 gange	Ved ikke	Gør det aldrig
Ser video/dvd					
Stort set dagligt	4	6	11	11	6
Næsten hver uge	21	30	49	30	17
Næsten hver måned	36	33	23	4	12
Sjældnere	31	27	15	47	32
Aldrig	7	4	2	8	34
I alt	99	100	100	100	101

4% har angivet, at de aldrig ser film, hverken på video/dvd eller i biografen. Specielt blandt de ældste aldersgrupper findes de personer, der aldrig ser film.

Medlemskab af film- eller biografklub

9% af dem, der har været i biografen inden for det sidste år, er medlem af en film- eller biografklub. Andelen er tilnærmelsesvis lige stor for mænd og kvinder, og der er heller ikke nogen meget markante aldersforskelle. Derimod er det moderne-fællesskabsorienterede segment det segment, hvorfra der er flest, der er medlem af en film- eller biografklub (16%), herefter følger hhv. det moderne individorienterede og det fællesskabsorienterede segment, begge med 12%.

4.1.3 Interessen for forskellige typer af film

Danske spillefilm er dem, som flest er interesseret i, efterfulgt af amerikanske og europæiske spillefilm. Lidt flere kvinder end mænd er interesseret i danske og europæiske spillefilm, til gengæld er lidt flere mænd interesseret i amerikanske spillefilm i forhold til kvinder.

Generelt er interessen for danske spillefilm stigende med alderen. Interessen for amerikanske spillefilm topper hos aldersgruppen af de 20-29-årige, hvorefter interessen falder med alderen. Interessen for europæiske spillefilm er størst blandt de 16-19-årige, og er faldende med alderen.

Tabel 4.8 Interesseret i film fra følgende oprindelsesland

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Danske	80	78	82	73	81	83	80	81	82	76
Europæiske	52	51	53	65	56	53	54	56	46	38
Amerikanske	76	80	73	94	97	93	85	74	57	33
Andre	19	20	19	27	27	22	20	18	17	8

De genrer, som interesserer flest er komedie (62%), drama (53%), actionfilm (52%) og kærlighedsfilm (52%). Der er forskel på, hvilke genrer mænd og kvinder interesserer sig for. Eksempelvis er kvinderne mere interesseret i kærlighedsfilm, drama og familiefilm end mændene, som til gengæld er mere interesseret i actionfilm, thrillere og actionkomedie.

Interessen for de forskellige genrer falder med alderen, hvilket hænger sammen med, at antallet af genrer, som personerne er interesseret i, falder med alderen.

Tabel 4.9 Interessen for forskellige filmgenrer, opdelt på køn og alder. 2004

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Actionfilm	52	70	35	77	74	75	62	42	24	15
Komedie	62	64	60	89	89	74	58	55	43	39
Kærlighedsfilm	52	30	73	55	63	60	54	53	44	34
Drama	53	45	61	44	66	63	53	53	48	32
Thrillere	47	52	42	64	75	60	47	40	31	17
Actionkomedie	35	44	26	73	70	50	37	20	10	6
Eventyrfilm	38	41	35	55	71	52	37	27	17	15
Familiefilm	46	39	53	39	29	58	55	45	38	41
Børnefilm	19	15	21	14	17	40	22	11	4	3
Animationsfilm	20	23	16	50	51	27	17	7	6	2
Andet	16	18	14	36	24	14	10	17	18	8
Interesseret i antal genrer	4,5	4,6	4,6	6,1	6,4	6,1	4,7	3,8	2,8	2,2

De moderne segmenter interesserer sig for flest genrer af film, mens de traditionelle segmenters interesse begrænser sig til færre genrer.

4.1.4 Film og video som fritidsinteresse

I alt arbejder 3% med film og video som fritidsinteresse. Blandt personer i alderen 16-19 år findes den største andel, der arbejder med film og video

som deres fritidsinteresse. Desuden er det stort set udelukkende mænd, der interesserer sig for dette.

Tabel 4.10 Andelen af befolkningen, der arbejder med film og video som fritidsinteresse, opdelt på køn og alder. 2004

Pct.	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Arbejder selv med film og video i fritiden	5	1	6	3	2	2	3	4	3
Gør det ikke	95	99	94	97	98	98	97	96	97
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Af personerne, der arbejder med film eller video som fritidsinteresse, kommer 31% i et film- eller videoværksted, mens 10% dyrker deres interesse som medlem af en forening.

Personer, som arbejder med film og video som fritidsinteresse, ser oftere film på video/dvd i forhold til personer, som ikke arbejder med film og video som deres fritidsinteresse.

4.2 Film – børn og unge

4.2.1 Video og dvd

12% af børnene ser film på video eller dvd næsten hver dag hjemme hos sig selv eller hos kammerater og venner. 31% ser video eller dvd nogle gange om ugen, og 44% benytter muligheden for at se video eller dvd nogle dage om måneden, og 10% gør det sjældnere. Endvidere fremgår det af tabel 4.11, at der stort set ikke er nogen, som aldrig ser video eller dvd.

Tabel 4.11 Andelen af børn og unge, der ser video eller dvd, udvikling over tid

	2004	1998	1993	1987
Næsten hver dag	12	12 ^a	33 ^d	10 ^g
Nogle dage om ugen	31	41 ^b	33 ^e	18 ^e
Nogle dage om måneden	44	36 ^c		26 ^h
Sjældnere	10	4	34 ^f	33
Aldrig	1	7		13
Ved ikke	3	1		0
I alt	101	101	100	100

- a Ser video 6-7 dage om ugen
- b Ser video 2-5 dage om ugen
- c Ser video 1 dag om ugen til 1 gang om måneden
- d Ser video hver dag eller næsten hver dag
- e Ser video mindst 1 gang om ugen
- f Sjældnere eller aldrig
- g Ser video mindst 4 gange om ugen
- h Ser video mindst 1 gang om måneden

Ifølge undersøgelsen fra 1998 fremgår det, at der var 12% af børnene, som så video næsten hver dag (6-7 dage om ugen), hvilket svarer til frekvensen i 2004. Herudover ser det ud, som om at der er sket et mindre fald i, hvor ofte børn og unge ser video eller dvd. Der er således lidt færre i 2004 end i 1998, der ser video/dvd nogle dage om ugen, hvorimod der er flere, der gør det sjældnere, dvs. nogle dage om måneden eller sjældnere.

Sammenlignes andelen af de børn, der aldrig ser video eller dvd, har den været faldende siden 1987, med et fald fra 13% i 1987 til 1% i 2004. Totalt set er der altså flere, som ser video. I de tidligere undersøgelser er der blevet spurgt, om de ser video mindst fire gange om ugen. Her har udviklingen været stigende, eftersom der var 10% i 1987 til 26% i 1998.²⁰

På en dag, hvor der ses film på video eller dvd, bruges der i gennemsnit på en hverdag 1 time og 36 minutter og i weekenden 2 timer og 11 minutter. Der er således en generel tendens til, at tidsforbruget er længere i weekenden end på hverdage. Til sammenligning blev der i 1998 i gennemsnit brugt 1 time og 40 minutter på en dag, hvor der blev set video, idet der ikke blev skelnet mellem, hvor lang tid der blev brugt på en hverdag og en dag i weekenden.

Tabel 4.12 Tidsforbrug på en dag, hvor der ses video/dvd, i hverdagen og i weekenden, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år		10-12 år		13-15 år		I alt	
	Hverdag	Week-end	Hverdag	Week-end	Hverdag	Week-end	Hverdag	Week-end
Under ½ time	12	4	10	4	11	1	11	3
½ -1 time	53	34	36	23	30	15	38	23
2-3 timer	27	56	44	61	48	63	41	60
4-5 timer	0	2	0	5	1	11	0	6
Over 5 timer	0	1	0	0	0	0	0	0
Ved ikke	8	4	9	8	11	9	10	7
I alt	100	101	99	101	100	99	100	99
Gennemsnit	1 t 21 min.	1 t 57 min.	1 t 39 min.	2 t 8 min.	1 t 45 min.	2 t 26 min.	1 t 36 min.	2 t 11 min.

Køn og alder

Der er ikke den store forskel på, hvor ofte drenge og piger ser video eller dvd. Der er en lille tendens til, at drenge oftere ser video eller dvd nogle gange om ugen, hvor 34% drenge ser det mod 28% af pigerne. Der er endvidere dobbelt så mange af de yngste (16%), som ser video »næsten hver dag«, end der er blandt de ældste (8%). Blandt de andre kategorier er der ikke nogle aldersspecifikke forskelle.

Som det fremgår af tabel 4.12, er der en tendens til, at jo ældre børn bliver, jo flere bruger 2-3 timer på at se video eller dvd. De mindre børn på 7-9 år ser mere hyppigt video/dvd ½-1 time om dagen.

Video eller dvd på eget værelse

Siden 1993 er der sket en markant udvikling med hensyn til de børn, som har video på eget værelse. I 1993 var der 10% med egen video, 19% i 1998 og i 2004 er der 45%, som har video eller dvd på eget værelse. Som det fremgår af tabel 4.13, er der en signifikant sammenhæng mellem, hvor ofte børn ser video eller dvd, og om de har deres egen video- og/eller dvd-afspiller. Der er ca. 5% flere, som ser video eller dvd hhv. »næsten hver dag« og »flere gange om ugen«, hvis de har deres eget apparat.

Tabel 4.13 Sammenhængen mellem, hvor ofte børn og unge ser video/dvd, og om de har egen video/dvd-afspiller, 2004 (procent)

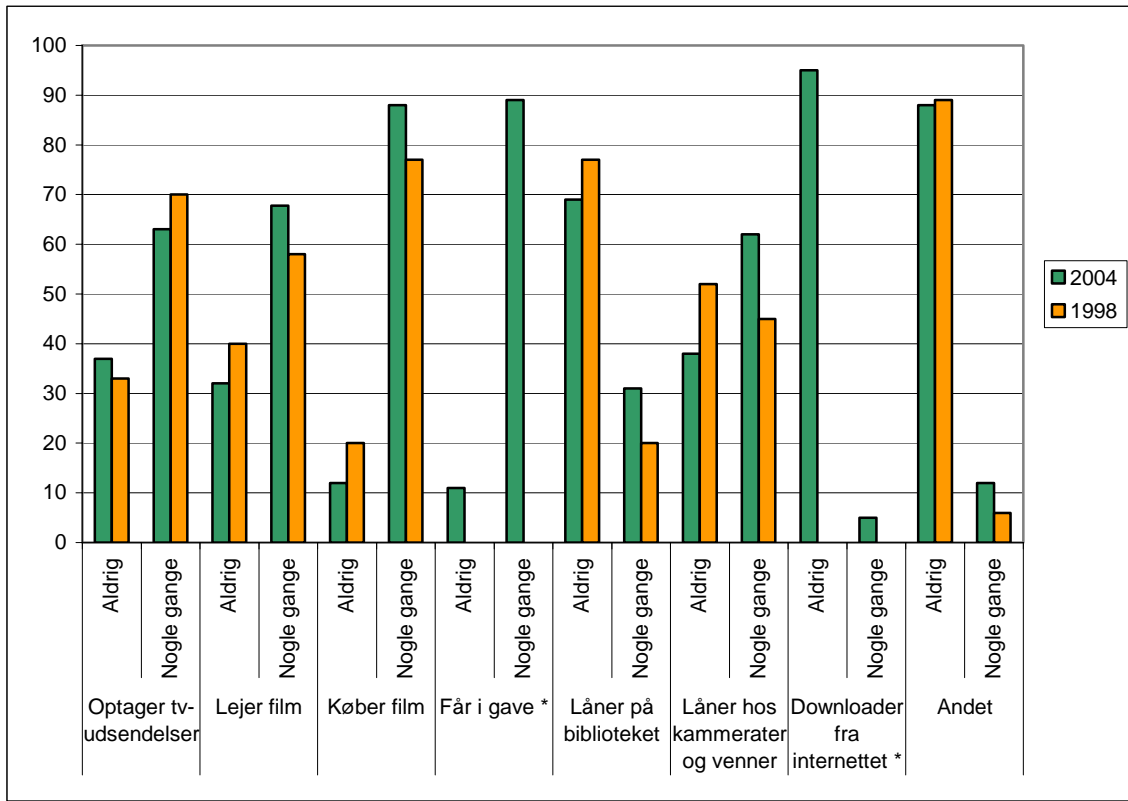
	Ingen video eller dvd på eget værelse	Egen video eller dvd på værelset
Næsten hverdag	9	14
Flere gange om ugen	28	33
Nogle gange om måneden	49	40
Sjældnere	11	8
Aldrig	1	0
Ved ikke	2	4
I alt	100	99

Hvor får børnene de film fra, som de ser?

Det er mest almindeligt, at børn og unge får de film, de ser, på følgende måder i nævnte rækkefølge: Får dem i gave, køber film, lejer dem, optager tv-udsendelser og låner hos kammerater og venner, idet mellem 62% og 89% af de børn, der ser video/dvd, nogle gange får de film, som de ser, på disse måder. Derimod er der mange, som aldrig låner på biblioteket (69%) eller downloader fra internettet (95% af dem, der ser video/dvd, benytter aldrig denne mulighed).

Når der sammenlignes med, hvor filmene kom fra i 1998, er der generelt flere i 2004, som benytter sig af de i figur 4.5 nævnte muligheder. De eneste kategorier, hvor der har været et fald, er andelen af dem, som »optager tv-udsendelser« og »andet«. De kategorier, hvor ændringen har været størst mellem 1998 og 2004, er blandt dem, som lejer film (fra 40% som aldrig lejede i 1998 mod 32% i 2004), og blandt dem, som køber deres film (fra 20% som aldrig købte i 1998 til 12% i 2004). Og lignende tendens kan nævnes blandt de børn, som låner på biblioteket og låner af kammerater og venner.

Figur Andele af børn og unge, der ser film på video eller dvd, der anskaffer 4.5 de film, de ser, på forskellige måder, 1998 og 2004

* Kategorierne indgår ikke i undersøgelsen fra 1998.

4.2.2 Biografbesøg

I 2004 er det 85% af de adspurgte børn, der har været i biografen inden for det seneste år, hvilket svarer til niveauet i 1998. Kun 2% går aldrig i biografen.

Tabel 4.14 Andelen af børn og unge, der har været i biografen. Udviklingen over tid

	1987	1993	1998	2004
Ja, inden for seneste måned	47	45	44	32
Ja, inden for seneste halve år	34	31 ^a	32	48
Ja, inden for seneste år	6	**	10	5
Ja, men det er mere end et år siden	9	24	8	12
Nej, gør det aldrig	4	**	5	2
Ved ikke	0		0	2
I alt	100	100	99	101

a Spørgsmålene i 1993 er stillet anderledes, hvorfor at »ja, inden for seneste halve år« er en summering af spørgsmålene »i dette skoleår« og »i sommerferien«.

Der er ikke nogen nævneværdig forskel på biografvanerne blandt drenge og piger. Derimod betyder alderen noget. Jo ældre børnene er, des oftere går de i biografen. Blandt de 13-15-årige børn er der 47%, som har set en film i biografen inden for den seneste måned. Inden for samme kategori er der blandt de 7-9-årige 18%, der har været i biografen.

Tabel 4.15 Andele af børn og unge, der har været i biografen, fordelt på alder og køn. 2004 (procent)

	Dreng	Pige	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Alle
Ja, inden for seneste måned	32	32	18	33	47	32
Ja, inden for seneste halve år	47	50	60	48	37	48
Ja, inden for seneste år	6	3	7	3	3	5
Ja, men der er mere end et år siden	11	12	13	13	7	12
Nej, gør det aldrig	1	2	2	2	1	2
Ved ikke	2	1	0	1	4	2
I alt	99	100	100	100	99	101

Som det fremgår af tabel 4.16, er der mange af de børn og unge, som går i biografen, der gør det med deres forældre (81%), går sammen med deres søskende (61%) og lidt færre, som går sammen med deres venner og kammerater (67%).

Tabel 4.16 Hvem går børn og unge i biografen sammen med? 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	i alt
Min mor og/eller far	94	84	60	81
Mine søskende	62	66	52	61
Mine bedsteforældre	29	15	9	18
Andre i min familie	20	23	20	21
Mine venner og kammerater	41	69	90	67
Med skolen	28	26	23	26
Med filmklub	20	13	8	14
Andre	4	8	7	6

Drengene har en tendens til oftere at følges med deres forældre og deres søskende. Modsat er der flere piger end drenge, som går sammen med deres venner og kammerater.

I forbindelse med, at børn bliver ældre, begynder de naturligt nok oftere at gå sammen med deres venner og kammerater og mindre med deres forældre. Det er i højere grad de ældste børn, der går i biografen med skolen. Filmklubber er derimod mest et fænomen, som bruges blandt de mindste børn.

4.2.3 Hvilke filmgenrer er børnene mest interesserede i?

Børnene udviser generelt interesse for mange forskellige typer af film. Nogle genrer får klart mere opmærksomhed fra drenge end fra piger, og omvendt. Det drejer sig om fx actionfilm, som 78% af drengene er interesserede i, og 36% af pigerne. Kærlighedsfilm får mest opmærksomhed fra pigerne, hvor der samlet set er 51%, som viser genren interesse, mens der blandt drengene kun er 10%, som interesserer sig for kærlighedsfilm. Genrer som komedier, eventyrfilm og tegnefilm er alle filmgenrer, som både drenge og piger er interesserede i.

Alderen har ligeledes betydning for, hvilke genrer børn er interesserede i. Actionfilm er næsten alle drenge mellem 13-15 år interesserede i. Komedier bliver for både drengene og pigernes vedkommende mest populære blandt de ældste børn. Kærlighedsfilm får stor interesse, når pigerne kommer i teenagealderen, hvor der er 79%, som udviser interesse for disse film. Blandt drengene udgør denne kategori i samme aldersgruppe 17%. Spændingsfilm bliver også mere populært blandt både drenge og piger i

forbindelse med, at de bliver ældre. Eventyrfilm og familiefilm har faldende interesse med stigende alder. Børnefilm har flest tilhængere blandt de 7-9-årige, hvor 93% af børnene viser interesse, hvorimod der blandt de 13-15-årige er 16%. Tegnefilm gennemgår samme udvikling som børnefilm, dog knap så drastisk.

Tabel 4.17 **Børn og unges interesse for forskellige filmgenrer, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)**

	I alt	Dreng	Pige	7-9 år	10-12 år	13-15 år
Actionfilm	57	78	36	39	64	69
Komedier/sjove film	78	77	79	62	83	89
Kærlighedsfilm	31	10	51	12	32	50
Spændingsfilm	55	59	50	29	60	76
Eventyrfilm	72	71	73	75	77	60
Familiefilm	72	65	80	79	80	53
Børnefilm	58	54	63	93	59	16
Tegnefilm	73	75	72	96	76	42
Andet	16	16	15	8	15	25

Børn er således ikke kun interesseret i én bestemt genre. Ifølge tabel 4.18 er der blandt alle børnene 32%, som interesserer sig for 3-4 genrer. Og der er ca. to tredjedele af børnene, som interesserer sig for mellem 3 og 6 genrer.

Tabel 4.18 **Antal filmgenrer, som børn og unge er interesseret i. 2004 (procent)**

Film genrer	%
1-2 genrer	7
3-4 genrer	32
5-6 genrer	37
7 genrer og derover	24
I alt	100

4.2.4 **Børns egen aktivitet inden for filmmediet**

Der er ca. 2% af alle børnene, der selv arbejder med film og video som en fritidsinteresse. Af disse 2% er der 14%, som modtager undervisning, og 29%, som kommer i et film- eller videoværksted.

4.3 Sammenfatning – film

30% af den voksne befolkning over 15 år ser video eller dvd hjemme hos dem selv eller hos venner og bekendte stort set dagligt eller næsten hver uge. Dette er en anelse under niveauet i 1998, hvor den tilsvarende andel var 35%. Yngre mennesker ser oftere video/dvd end ældre, og mænd ser lidt oftere end kvinder.

Der er en stigende andel af den voksne befolkning, der har været i biografen inden for det seneste år. 66% i 2004 mod 60% i 1998 og 51% i 1993. Alder, køn, urbaniseringsgrad, livsstilstype, uddannelse og bruttoindkomst har signifikant betydning for, hvor ofte man går i biografen. Yngre mennesker gør det mere end ældre, og kvinder gør det lidt mere end mænd. Desuden stiger hyppigheden med uddannelse og indkomst, ligesom de hyppige biografgængere primært er at finde i det moderne-fællesskabsorienterede segment.

Det er desuden interessant at konstatere, at der er en sammenhæng i folks interesse for film, således at man med udgangspunkt i en statistisk sandsynlighedsmodel kan vise, at det øger sandsynligheden for, at man ofte går i biografen, hvis man også ofte ser film på video/dvd. Det samme gør sig selvfølgelig også gældende den anden vej, således at det øger sandsynligheden for ofte at se film på video/dvd, hvis man ofte går i biografen. Ligeledes øges sandsynligheden for, at man ofte ser film på video/dvd, bl.a. hvis man ofte spiller computerspil, lytter til afspillet musik og ser meget tv i weekenden.

43% af børnene ser video eller dvd mindst hver uge hjemme hos sig selv eller hos kammerater og venner. Godt halvdelen af børnene har deres egen video/dvd-afspiller på deres værelse.

85% af børnene har været i biografen inden for det seneste år, hvilket svarer til niveauet i 1998.

5 Computerspil og internet

5.1 Voksne

5.1.1 Computere

Tre fjerdedele af alle voksne bruger en computer i deres fritid. 25% har således svaret, at de aldrig bruger en computer i deres fritid.

De, der bruger computer i deres fritid, bruger den til mange forskellige ting. Den kategori, som de fleste bruger computeren til, er at gå på internettet (80%). Der er ligeledes en stor del, som bruger computerens kontorprogrammer (69%). Herudover er der mange, der bruger computeren til computerspil, høre musik samt redigere film og foto.

De yngre bruger computeren til flere forskellige ting i fritiden end de ældre. Foruden at gå på internettet er der blandt de 16-19-årige mange, som hører musik over computeren (74%), der er 64%, som spiller computerspil, og der er 58%, som bruger computerens kontorprogrammer. Som det fremgår af tabel 5.1, bruges computeren generelt til færre ting, jo ældre man bliver.

Tabel 5.1 Andele af dem, der bruger computer i deres fritid, der bruger den til forskellige ting, fordelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	Køn			Alder (år)						
	Total	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Høre musik	23	29	18	74	50	23	17	7	9	6
Redigere/komponere musik	3	5	1	12	8	2	1	2	1	2
Redigere film og foto	20	24	15	18	26	22	19	17	16	12
Computerspil	32	38	25	64	41	36	30	22	17	22
Internet	80	82	78	80	91	86	86	80	67	33
Læse cd-rom for oplysninger eller underholdning	13	15	10	32	19	12	10	7	13	10
Tegne, designe, lave grafik	12	14	9	16	15	13	10	9	13	6
Bruge kontorprogrammer (tekstbehandling, regneark og lignende)	69	71	66	58	72	72	74	70	64	46
Kalender	14	19	9	12	11	17	16	15	14	6
E-learning	5	6	4	5	3	4	8	6	5	4
Andet	28	29	28	39	34	28	28	27	24	18
Antal ting	2,93	3,27	2,65	4,07	3,56	3,04	2,95	2,62	2,43	1,62

Siden undersøgelsen i 1998 er der sket en markant udvikling med hensyn til brugen af computer i fritiden. I 1998 var der således 47%, som aldrig benyttede en computer i fritiden.

Blandt dem, der bruger computer i deres fritid, er brugen også ændret. Som det fremgår af tabel 5.2, er der i takt med, at flere bruger en computer, en mindre andel af dem, der bruger computer, som spiller computerspil, tegner, designer og laver grafik, læser cd-rom og bruger kontorprogrammer. Derimod er internettets udbredelse meget markant.

I undersøgelsen fra 1993 er der ikke direkte blevet spurgt, om man brugte en computer i fritiden. Her blev der udelukkende spurgt til, om man havde en computer i hjemmet – det var der 26%, som havde. I 1998 var denne andel oppe på 65%, og i 2004 er der ifølge Danmarks Statistik 81% familier, som har en pc i hjemmet. Der har altså siden 1993 været en kraftig vækst blandt dem, som ejer en pc.

Tabel 5.2 Andele af dem, som bruger computer i deres fritid, der bruger den til forskellige ting. 2004 og 1998

	2004	1998
Computerspil	32	44
Tegne, designe, lave grafik	12	21
Læse cd-rom for oplysninger eller underholdning	13	22
Internet	80	32
Bruge kontorprogrammer (tekstbehandling, regneark og lignende)	69	82*

* I undersøgelsen fra 1998 differentieres der mellem at skrive og bruge kontorprogrammer. Den angivne andel bruger mindst en af disse funktioner.

5.1.2 Computerspil

Af de adspurgte voksne er der 40%, som en gang imellem spiller computerspil. Heraf er der 7%, som spiller stort set dagligt, 10% spiller næsten hver uge, 7% spiller næsten hver måned, og 16% spiller sjældnere end hver måned. 60% spiller aldrig computerspil. I 1998 var der 24%, der en gang imellem spillede computerspil.

Benyttes en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2) til at beregne, hvilke baggrundsvariabler der har signifikant betydning for, hvor ofte der spilles computerspil, fremgår det, at alene køn, alder og beskæftigelse bliver signifikant. Der er for eksempel 23% mænd, som spiller næsten hver uge – denne andel er blandt kvinderne på 11%. Endvidere er det oftest de unge, som spiller. Der er således 14% blandt de unge mellem 16-19 år, som aldrig spiller. Denne andel er markant stigende, jo ældre de voksne bliver, hvilket betyder, at der blandt de ældste (over 70 år) er 82%, som aldrig spiller. Beskæftigelsesvariablen viser, at der spilles oftere blandt arbejdsløse/kontanthjælpsmodtagere, studerende og lønmodtagere på grundniveau.

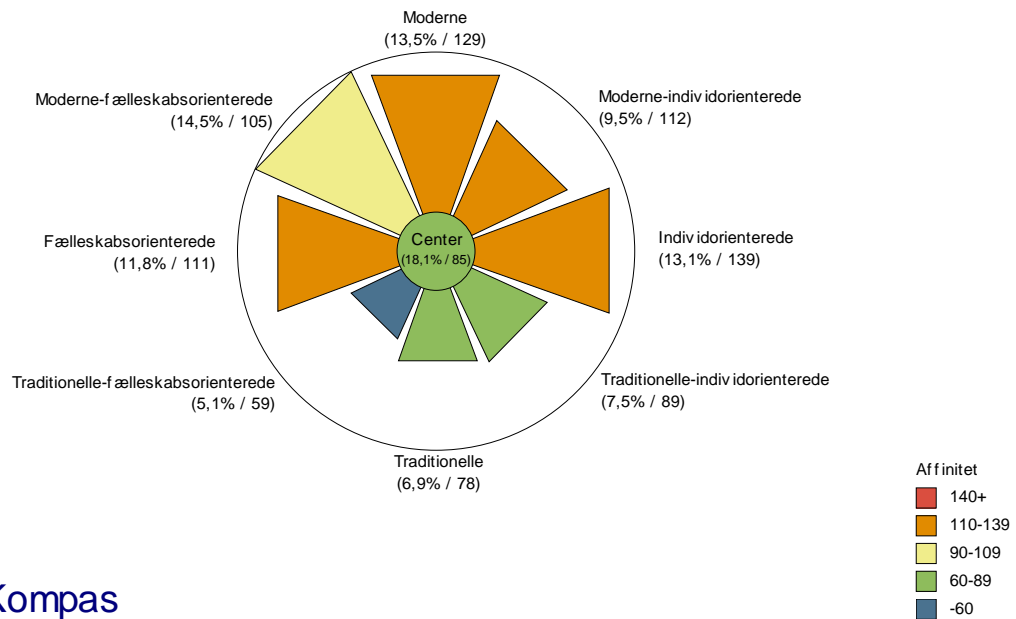
Tabel 5.3 Andele af befolkningen, der spiller computerspil, fordelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	Total	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Stort set dagligt	7	9	4	24	8	5	5	6	6	5
Næsten hver uge	10	14	7	24	15	15	10	7	5	3
Næsten hver måned	7	9	5	10	11	9	9	5	3	2
Sjældnere	16	17	14	29	21	22	18	11	5	8
Aldrig	60	50	70	14	45	48	58	71	81	82
I alt	100	99	100	101	100	99	100	100	100	100

Figur 5.1 viser, at der blandt de traditionelle segmenter er færre, som spiller computerspil, end der er blandt de resterende segmenter, men sammenhængen bliver ikke signifikant i en multivariat statistisk sandsynlighedsmodel, hvor der også tages andre forklarende faktorer med i betragtning (jf. bilag 2).

Figur 5.1 Spiller computerspil »stort set dagligt« eller »næsten hver uge«. 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Spiller computerspil 'stort set dagligt' ell. 'næsten hver uge'
 Målgruppestr. : 712 (000) / Stikprøve : 282

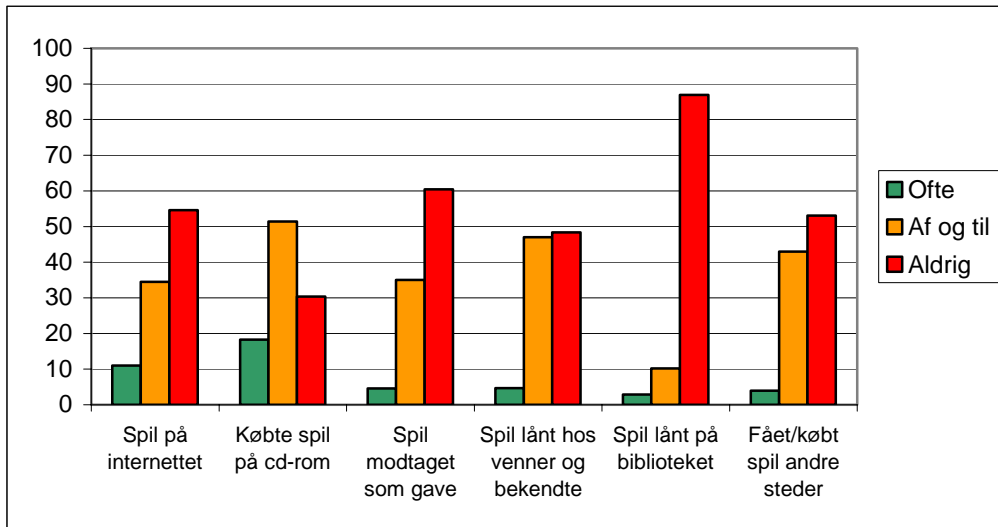

Gallup Kompas

Hvor kommer de computerspil fra, som voksne spiller?

De spil, som voksne spiller, kommer mange forskellige steder fra, hvilket fremgår af figur 5.2. Der er flest, som køber deres egne spil, det er der i alt 69% af dem, som spiller computerspil, som gør. Hvor de fleste køber spil, låner hos venner og bekendte samt spiller på internettet, er det de færreste, som låner spillene på biblioteket. Det er der 87% af dem, der spiller computerspil, som aldrig gør.

Figur 5.2 Andele af dem, der spiller computerspil, der anskaffer computerspil-lene på forskellige måder. 2004 (procent)

Typer af spil

De tre mest populære genrer er kort- og brætspil (22%), actionspil (16%) og hovedbrudsspil (14%). Hvor populære de forskellige typer af spil er, varierer dog væsentligt blandt mænd og kvinder, og afhænger af alder. Som det er blevet beskrevet tidligere, er det mest yngre personer og mænd, der ofte spiller computerspil. Det er ligeledes disse grupper, der udviser størst interesse for flest forskellige typer af spil. De tre mest populære genrer blandt de yngste personer er actionspil (51%), bilspil (42%) og adventurespil (41%). Der er en tendens til, at jo ældre personerne bliver, jo mindre spiller de, og jo færre genrer viser de interesse for. Der er for eksempel blandt de ældste grupper ikke så stor variation, med hensyn til hvilke spil som spilles. De spil, som de fleste over 70 år spiller, er kort- og brætspil (15%).

Der er ligeledes forskel på kvinders og mænds interesser. Mændene udviser interesse for flest forskellige slags spil. De tre mest populære genrer, som mænd interesserer sig for, er actionspil (28%), bilspil (22%) og kort- og brætspil (21%). Kvindernes tre favoritgenrer er kort- og brætspil (23%), hovedbrudsspil (11%) og adventurespil (8%).

Tabel 5.4 Andele af dem, der spiller computerspil, der interesserer sig for forskellige typer af spil, fordelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	Total	Køn		Alder (år)						
		Mand	Kvinde	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Actionspil	16	28	5	51	33	25	15	5	2	1
Adventurespil	13	18	8	41	27	21	11	5	1	0
Sportsspil	10	17	3	37	19	13	8	5	1	2
Bilspil	12	22	3	42	27	18	14	4	0	1
Børnespil	6	5	6	3	7	13	7	3	0	1
Hovedbrudsspil	14	17	11	23	20	17	15	12	8	4
Kort- og brætspil	22	21	23	27	27	27	24	18	16	15
Edutainmentspil	2	2	2	3	4	3	3	1	1	0
Andet	8	10	6	32	18	9	7	5	2	1
Antal genrer	1,0	1,4	0,7	2,6	1,8	1,5	1,0	0,6	0,3	0,2

5.1.3 Internettet

De fleste voksne benytter internettet i fritiden. Der er 25%, der svarer, at de aldrig bruger internettet i fritiden. 43% bruger det stort set dagligt, 22% bruger det næsten hver uge, og 11% bruger det næsten hver måned eller sjældnere.

Tabel 5.5 Andele af befolkningen over 15 år, der bruger internettet i fritiden. 2004 (procent)

Procent	2004	1998
Stort set dagligt	43	5 ^a
Næsten hver uge	22	10 ^b
Næsten hver måned	5	4 ^c
Sjældnere	6	1 ^d
Aldrig	25	79
I alt	101	99

- a 4-7 dage om ugen.
- b 3 eller færre dage om ugen.
- c Hver måned.
- d Mindre end én gang om måneden.

Siden 1998 er der væsentligt flere, som bruger internettet i deres fritid. I 1998 var der således 79%, som aldrig brugte internettet i deres fritid

(uden for arbejde/uddannelse). Som det fremgår af tabel 5.5, er denne andel faldet til 25% i 2004.

Benyttes en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2) til at belyse, hvilke variabler der har signifikant betydning for, hvor ofte man bruger internettet i sin fritid, fremgår det, at alder, køn, livsstilstype og beskæftigelse har signifikant betydning. Mænd bruger oftere end kvinder internettet. 49% af mændene bruger således internettet stort set dagligt – mod 36% af kvinderne. Alderen har ligeledes betydning for brugen af internettet. Jo yngre personer er, jo oftere bruger de internettet (jf. tabel 5.6). Til eksempel kan nævnes, at der blandt de 16-19-årige er 4%, som aldrig benytter internettet i fritiden – denne andel stiger til 80% blandt de personer, som er 70 år og derover. Folk under uddannelse samt lønmodtagere er oftere brugere af internettet i fritiden end andre.

Tabel 5.6 Andele af befolkningen over 15 år, der bruger internettet i fritiden, fordelt på køn og alder. 2004 (procent)

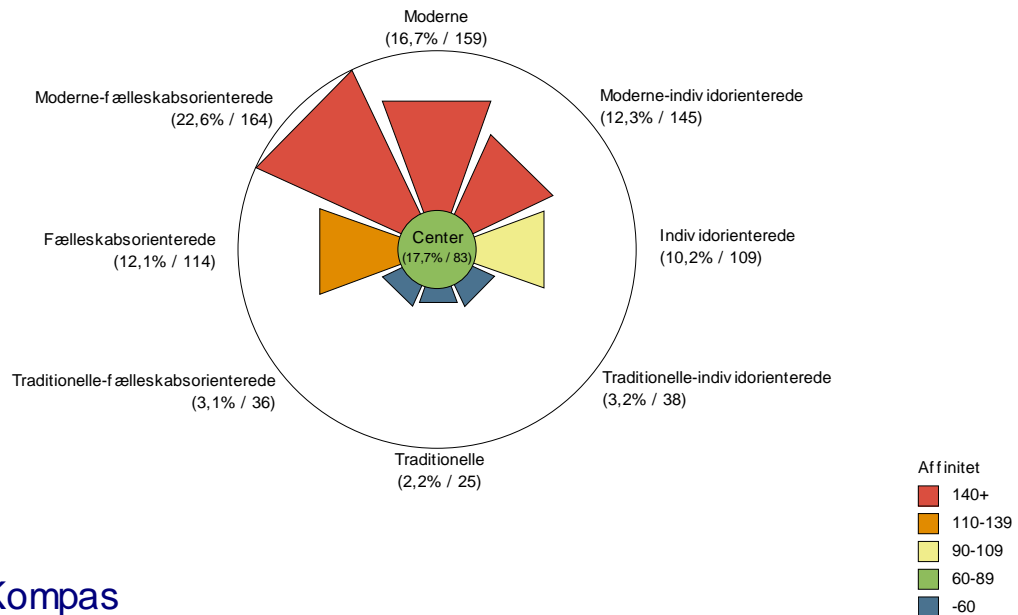
Pct.	Total	Køn		Alder (år)						
		Mand	kvinde	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Stort set daglig	43	49	36	64	64	52	47	39	28	8
Næsten hver uge	22	21	23	23	23	24	29	21	19	10
Næsten hver måned	5	4	6	9	5	5	6	6	5	0
Sjældnere	6	4	7	0	3	8	7	9	3	2
Aldrig	25	22	28	4	6	10	11	26	45	80
I alt	101	100	100	100	101	99	100	101	100	100

Der er en signifikant sammenhæng mellem brugen af internettet og livsstilssegmenter. På nedenstående figur fremgår det, at det segment, som oftest bruger internettet stort set dagligt, er de moderne-fællesskabsorienterede. De segmenter, som har den mindste andel af de daglige brugere, er de traditionelle.

Figur Benytter internettet i sin fritid »stort set dagligt«. 2004

5.3

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
Kontrolgruppe : Alle personer
Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
Målgruppe : Har gjort ... : Benytter internettet i sin fritid 'stort set dagligt'
Målgruppestr. : 1751 (000) / Stikprøve : 785

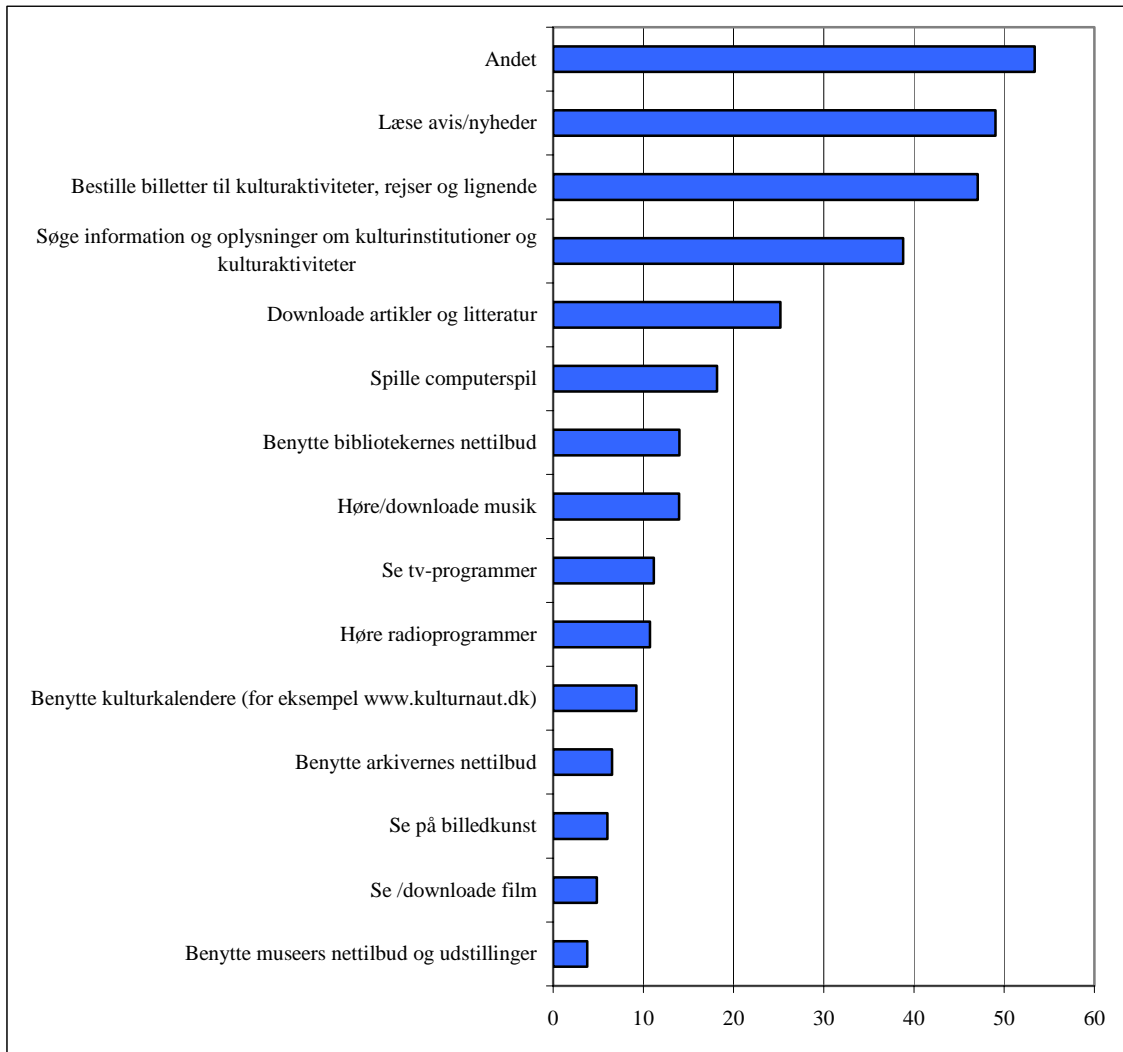

Gallup Kompas

Hvilke kulturelle aktiviteter bruges internettet til?

Af de forskellige kulturelle aktiviteter, som internettet kan bruges til, er de tre mest benyttede aktiviteter at læse avis/nyheder (49%), bestille billetter til kulturaktiviteter, rejser og lignende (48%) og at søge information og oplysninger om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter (39%). 54% angiver, at de bruger internettet til »andet« end de muligheder, der er listet i spørgeskemaet, hvilket uden tvivl hænger sammen med, at der udelukkende spørges om kulturelle aktiviteter, som internettet kan benyttes til.

Figur 5.4 Andele af dem, der bruger internettet i fritiden, der bruger det til forskellige kulturelle aktiviteter. 2004 (procent)

Der er en tendens til, at de yngste brugere har en mere alsidig brug af internettet, de bruger altså internettet til flere forskellige ting end de noget ældre brugere. Hvor de yngste favoriserer computerspil på internettet, benytter de ældre brugere mest internettet til at læse avis/nyheder samt søger oplysninger om kulturinstitutioner og udstillinger og bestiller billetter til diverse kulturarrangementer.

Der er ikke store forskelle på, hvilke aktiviteter mænd og kvinder bruger internettet til. Der er dog flere mænd, som bruger internettet til at spille computerspil og høre/downloade musik. Omvendt er der flere kvin-

der, som bestiller billetter til kulturaktiviteter, rejser o.l. samt søger information om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter.

Tabel 5.7 Andele af dem, der bruger internettet i fritiden, der bruger det til forskellige kulturelle aktiviteter, opdelt på alder. 2004 (procent)

Pct.	Alder (år)						
	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Se tv-programmer	6	20	13	10	6	7	10
Høre radioprogrammer	31	18	13	6	4	4	0
Høre/downloade musik	46	30	11	9	6	5	8
Se /downloade film	14	17	3	1	1	0	0
Spille computerspil	50	29	17	14	10	7	18
Læse avis/nyheder	42	54	53	52	47	32	31
Downloade artikler og litteratur	37	26	23	27	24	20	23
Benytte bibliotekernes nettilbud	18	19	12	14	9	15	15
Benytte arkivernes nettilbud	9	10	5	6	5	8	10
Se på billedkunst	8	7	4	4	7	6	19
Benytte museers nettilbud og udstillinger	5	1	3	3	5	9	5
Søge information og oplysninger om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter	28	37	35	41	45	45	27
Bestille billetter til kulturaktiviteter, rejser og lignende	35	53	48	51	50	39	18
Benytte kulturkalendere (for eksempel www.kulturnaut.dk)	0	13	9	8	10	9	9
Andet	63	62	55	53	47	47	36
Antal aktiviteter (gennemsnit)	3,85	3,89	2,98	2,96	2,77	2,53	2,27

I undersøgelsen fra 1998 blev der også spurgt om, hvad internettet blev brugt til. Her var fokus dog på den generelle brug, og ikke som i 2004 de mere kulturelle aktiviteter. De kategorier, som er sammenlignelige, er at se tv-programmer, høre radioprogrammer og delvis downloade artikler og litteratur (kategoriseret som tekst og billeder i 1998). I 1998 var der således 4%, som så tv-programmer over internettet, 1%, der hørte radio, og 4%, som downloadede tekst/billeder, blandt dem, som benyttede internettet uden for arbejde/uddannelse. Siden 1998 er alle disse aktiviteter blevet mere benyttede, eftersom at der er 11%, som ser tv-programmer over in-

ternettet, 11% hører radio og 26%, der downloader artikler og litteratur blandt dem, der bruger internettet i fritiden.

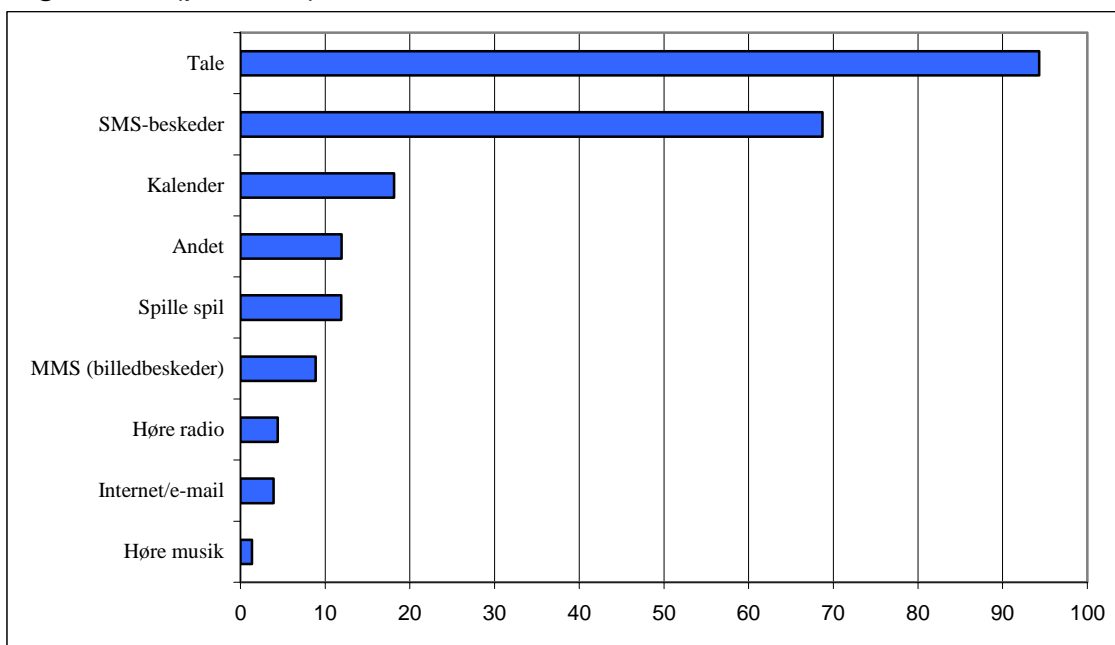
5.1.4 Mobiltelefoner

17% af de voksne bruger aldrig mobiltelefon, hvoraf det kan udledes, at hovedparten af de adspurgte bruger en mobiltelefon (83%). Der er over 90% blandt de 16-49-årige, som bruger en mobiltelefon. Blandt de personer, som er 70 år og derover, er der 42%, som bruger en mobiltelefon.

Brugen af mobiltelefoner er steget kraftigt siden 1998. Der var således 53%, som havde mindst en mobiltelefon i husstanden, blandt de adspurgte i undersøgelsen fra 1998. I 2004 er der 83%, som angiver, at de bruger en mobiltelefon.

Af de personer, som bruger en mobiltelefon, er der ikke overraskende flest, som bruger mobiltelefonen til at tale i (94%). Hernæst er der 69% som skriver SMS-beskeder.

Figur 5.5 Andele af dem, der bruger mobiltelefon, der bruger den til forskellige ting. 2004 (procent)

Dog kan det påpeges, at der blandt de yngste brugere er flere, som bruger de forskellige tjenester, en mobiltelefon tilbyder. Eksempelvis er der blandt de 16-19-årige 20%, som bruger mobiltelefonen til at høre radio,

8% hører musik, og 35% spiller spil på mobiltelefonen – andele, der alle falder markant med alderen.

Der er ikke nogen nævneværdige forskelle mellem mænd og kvinder med hensyn til brug af mobiltelefoner, bortset fra at der er flere mænd end kvinder, der benytter kalender.

Tabel 5.8 Andele af dem, der bruger mobiltelefon, der bruger den til forskellige ting, opdelt på alder. 2004 (procent)

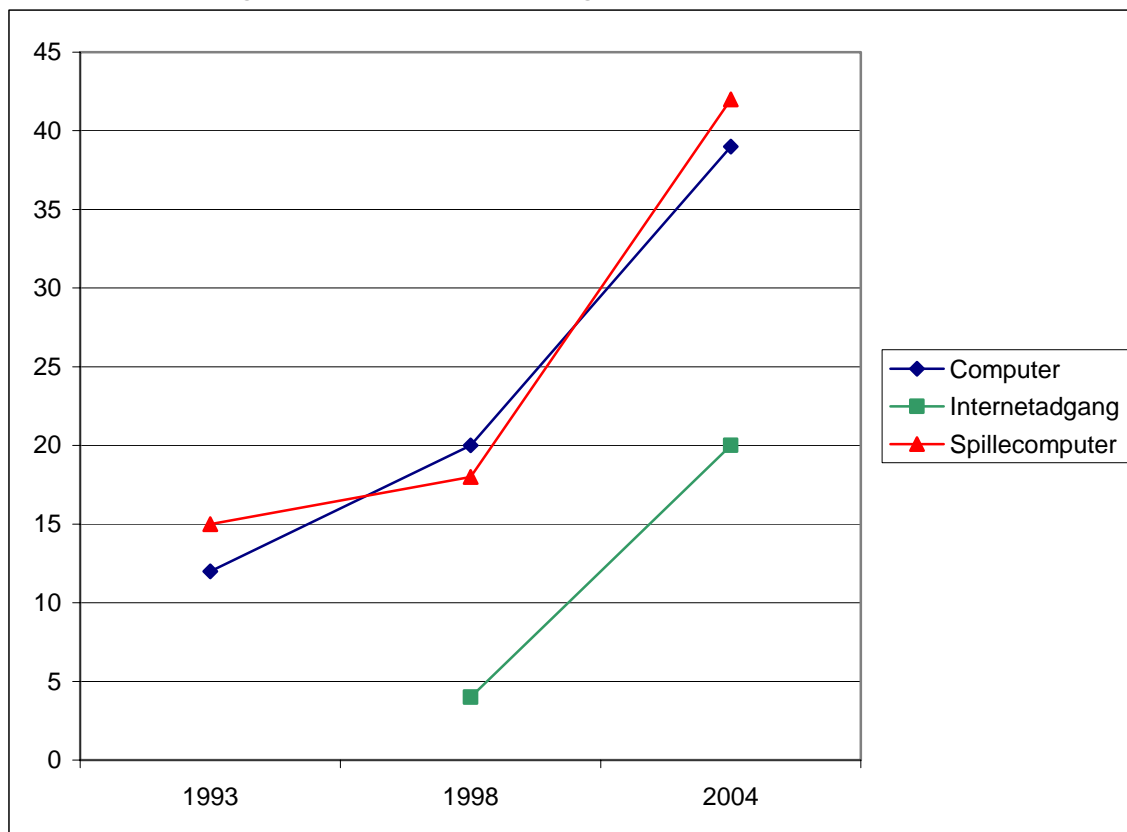
Pct.	Alder (år)						
	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Tale	95	99	97	97	96	87	73
SMS-beskeder	96	96	82	72	58	31	20
MMS (billedbeskeder)	23	23	11	4	3	1	2
Høre radio	20	11	6	1	0	0	2
Høre musik	8	2	2	0	0	0	0
Spille spil	35	36	13	5	2	1	2
Internet/e-mail	3	9	5	4	2	0	2
Kalender	48	38	24	14	9	1	2
Andet	35	19	14	6	9	3	6
Antal ting	3,63	3,35	2,55	2,03	1,78	1,25	1,07

5.2 Børn og unge

5.2.1 Computere

Som det fremgår af figur 5.6, er andelen af børn, som har computer, internetadgang og spillecomputer på eget værelse, steget markant siden 1993. Hvor der i 1993 var 12%, som havde computer på eget værelse, er det i 2004 39%. Spillecomputeren har gennemgået stort set den samme forandring, fra 15% i 1993 til 42% i 2004. Internetadgangen på eget værelse kan kun sammenlignes tilbage til 1998, men her findes også en markant stigning fra 4% i 1998 til, at det i dag er hvert femte barn mellem 7 og 15 år, som har deres egen internetadgang på værelset.

Figur 5.6 Andel af børn og unge, som har computer, internetadgang og spillecomputer på eget værelse, udvikling over tid

Computeren er blevet en integreret del i børns hverdag. Der er kun ca. 11% af de adspurgte børn, som ikke bruger en computer i deres fritid. Og det er primært de 7-9-årige, der ikke bruger computer. Således er der 21% af de 7-9-årige børn, som ikke bruger en computer i fritiden, mod kun 3% blandt de 13-15-årige.

Tabel 5.9 Andele af børn og unge, der bruger computer i fritiden, der bruger den til forskellige ting, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Jeg bruger ikke computer i min fritid	21	8	3	11
Hører musik	10	28	66	34
Redigerer/komponerer musik	1	3	5	3
Redigerer film og foto	0	3	13	5
Computerspil	90	88	70	84
Internet	39	68	75	62
Læser cd-rom for oplysninger eller underholdning	4	8	16	9
Tegner, designer, laver grafik	21	27	20	24
Bruger kontorprogrammer	11	32	56	33
Andet	4	13	26	13

Blandt de børn, der bruger computer i deres fritid, er computerspil den aktivitet, flest børn i alle aldre (84%) bruger computeren til. Herefter kommer internettet, som 62% af de børn, der bruger computer i deres fritid, benytter. En andel, som siden 1998 er steget fra 17%.

Siden 1998 er andelen af børn og unge, som bruger computeren til at spille spil, dog faldet fra 91% til 84%. Dette fald skyldes formentlig, dels at computerne er blevet mere udbredte, dels at computerne nu bruges til flere ting. Der er således bl.a. sket en markant udvikling, når det drejer sig om brugen af internettet, som 17% af dem, der bruger computer, benyttede i 1998 mod 62% i 2004. I 1998 var der 64%, som benyttede computeren derhjemme til at »skrive«, og 6% som brugte computerens regneark. Hvor der i undersøgelsen fra 1998 skelnes mellem skriveprogrammer og regneark, er der i 2004 blevet spurgt, om børnene benytter sig af computerens kontorprogrammer. Her viser det sig, at 33% af alle børnene mellem 7 og 15 benytter sig af disse.

Brugen af computer har en direkte sammenhæng med børnenes alder. Der er således klare tendenser til, at jo ældre børn bliver, jo flere funktioner på computeren benytter de sig af. Således sker der en markant stigning med alderen i andelen af børn, der benytter computerne til at høre musik, internet, kontorprogrammer, læse cd-rom og redigere film og foto.

Derimod er der ikke nogen væsentlige kønsforskelle i forbindelse med brugen af computere. Dette gælder dog ikke, når det drejer sig om at spille

computerspil, hvor der er en klar overvægt af drenge i alle aldersgrupper. Der er således 93% drenge, som bruger computeren til at spille computerspil, en andel, som blandt pigerne er 74%.

5.2.2 Computerspil

Hovedparten af de adspurgte børn spiller computerspil. Der er kun 6% af børnene, som aldrig spiller computerspil.²¹ En tredjedel spiller næsten hver dag, og 30% gør det et par gange om ugen. Der er ca. 20%, som gør det nogle dage om måneden, og 10%, som gør det sjældnere end nogle dage om måneden. I 1998 var det 28% af børnene, der aldrig spillede, mens 72% nogen gange spillede computerspil.

Af tabel 5.10 fremgår det, at der er flest blandt de yngste børn, som spiller computerspil. Her er der 4%, som aldrig spiller, hvor der blandt de 13-15-årige er 11%. Blandt de spillende 13-15-årige er der derimod flere, som spiller næsten hver dag (38%) – en andel, som er 29% blandt de 7-9-årige. Herudover er der som tidligere nævnt forskelle mellem kønnene, således at drenge spiller mere end piger.

Tabel 5.10 Andelen af børn og unge, der spiller computerspil, fordelt på alder. 2004 (procent)

	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-15 år	I alt
Næsten hverdag	57	12	29	35	38	34
Nogle gange om ugen	29	30	31	36	17	30
Nogle gange om måneden	10	29	25	16	19	19
Sjældnere	2	17	9	7	13	9
Aldrig	2	10	4	5	11	6
Ved ikke	1	2	1	1	2	2
I alt	101	100	99	100	100	100

På en dag, hvor der spilles computerspil, vil der i weekenden blive brugt længere tid på at spille computerspil, end der vil blive brugt i hverdagen. Der er således 19%, der på en dag, de spiller computerspil i hverdagen, spiller over 2 timer. En andel, som kommer op på 37% i weekenden.

Tabel 5.11 Tidsforbrug på computerspil blandt børn og unge på en dag, hvor der spilles computerspil, opdelt på køn, alder, weekend og hverdage. 2004 (procent)

	Drenge		piger		7-9 år		10-12 år		13-15 år		I alt	
	hver-dag	week-end	hver-dag	week-end	hver-dag	week-end	hver-dag	week-end	hver-dag	week-end	hver-dag	week-end
Under ½ time	12	9	38	32	31	19	22	22	21	19	25	20
½-1 time	59	35	47	45	56	51	57	40	43	24	53	40
2-3 timer	22	40	11	16	9	25	16	27	26	37	16	29
4-5 timer	3	7	0	3	0	1	2	6	5	7	2	5
Over 5 timer	1	6	0	0	0	0	0	2	2	8	1	3
Ved ikke	3	3	3	4	3	3	3	3	3	5	3	3
I alt	100	100	99	100	99	99	100	100	100	100	100	100

Sammenholdes tidsforbruget på computerspil med spørgsmålet om, hvorvidt børn og unge har enten computer eller spillecomputer/spillekonsol på eget værelse, viser det, at børn med egen computer/spillekonsol på værelset i gennemsnit bruger mere tid på at spille computerspil. De dage, hvor der spilles computerspil, er der blandt børnene med egen computer eller spillekonsol på værelset 27%, som spiller mere end 2 timer i hverdage – en andel, der blandt børn uden computer eller spillekonsol er på 13%. Der er 48% af de børn, som har en computer eller spillekonsol på værelset, der spiller mere end 2 timer i weekenden. Blandt børnene uden disse apparater drejer det sig om 23%.

Der er en også tendens til, at jo ældre børn bliver, jo længere tid bruger de på at spille computerspil. Der er for eksempel 9% af børnene mellem 7 og 9 år, som spiller mere end 2 timer på en hverdag, tilsvarende drejer det sig om 33% blandt de 13-15-årige. Lignende tendens findes med hensyn til tidsforbruget på en dag i weekenden. Her er der 26% af børnene mellem 7 og 9 år, som spiller mere end 2 timer. Blandt de 13-15-årige er det over halvdelen (52%), der spiller over 2 timer, hvoraf de 8% er børn og unge, som spiller mere end 5 timer.

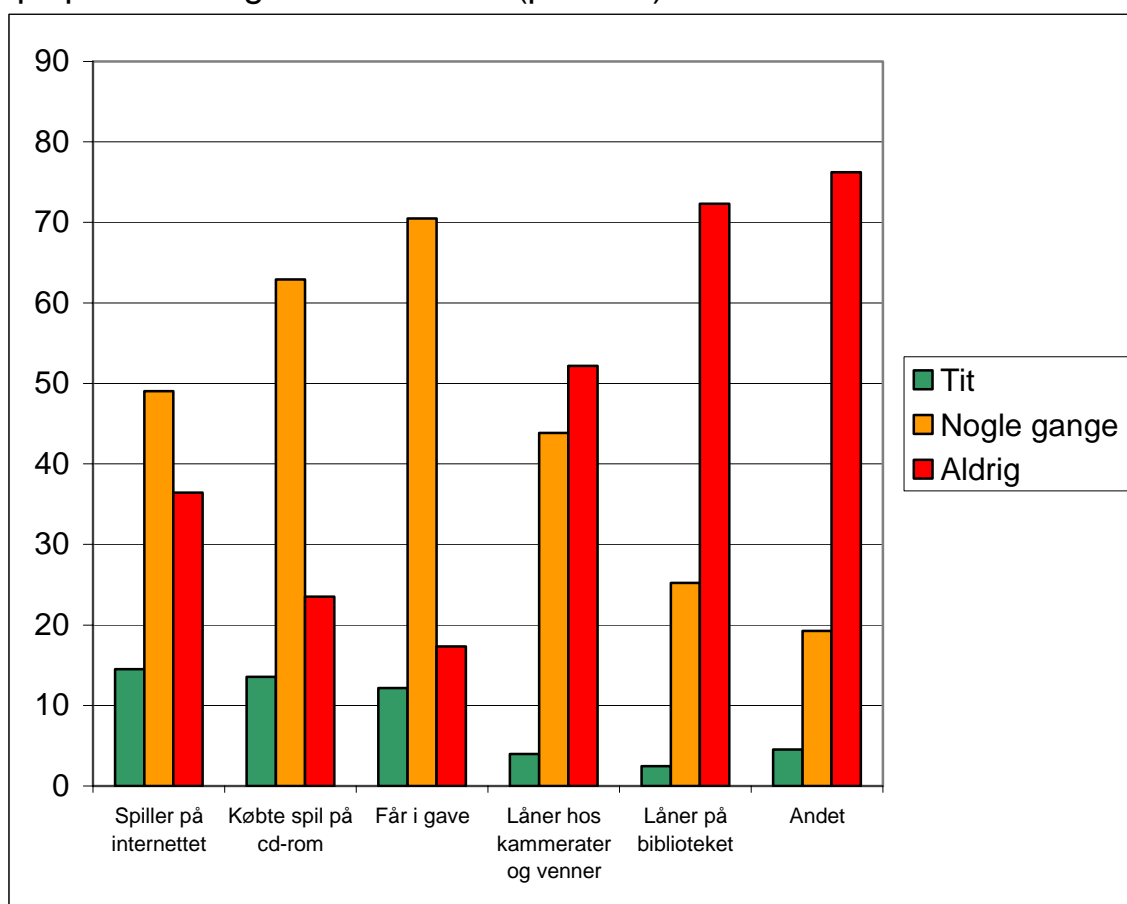
Der er en klar tendens til, at drenge oftere spiller computerspil end piger. Over hovedparten af drenge spiller næsten hver dag, hvorimod hovedparten af piger spiller nogle gange om ugen og nogle gange om måneden. Længden af det gennemsnitlige tidsforbrug viser også, at der er forskel på

kønnene. Når der spilles computerspil på en hverdag, er der 26% af drengene, som spiller over 2 timer. Denne andel er blandt pigerne på 11%. Forskellen er endnu større på en dag, der spilles computerspil i weekenden. Her er der 53% af drengene, som spiller mere end 2 timer, hvoraf de 13% er drenge, som spiller mere end 4 timer. Andele, der blandt pigerne er reduceret til 19%, som spiller mere end 2 timer, og kun 3%, som spiller mere end 4 timer.

Hvor får børnene computerspillene fra?

Det er mest almindeligt, at børnene får deres computerspil i gave, køber spil på cd-rom eller spiller på internettet. Lidt færre låner hos kammerater og venner. Hovedparten af børnene, der spiller computerspil (72%), låner aldrig deres spil på biblioteket.

Figur 5.7 Andele af børn og unge, der spiller computerspil, der anskaffer deres spil på forskellige måder. 2004 (procent)

Hvilke typer af computerspil interesserer børnene sig for?

Generelt interesserer børnene sig for et bredt spektrum af forskellige slags spil, med adventurespil, actionspil og bilspil som de mest populære.

Der er imidlertid stor forskel på, hvilke spil drenge og piger interesserer sig for. De spil, som flest drenge er interesseret i, er actionspil (85%) og bilspil (70%). Pigerne interesserer sig mest for adventurespil (55%), børnespil (61%) og kort- og brætspil (48%).

Tabel 5.12 Interessen blandt børn og unge for forskellige typer af computerspil, opdelt på køn. 2004 (procent)

	Drenge	Piger	Total
Actionspil	85	25	56
Adventurespil	59	55	57
Sportsspil	55	18	37
Bilspil	70	30	51
Børnespil	32	61	46
Kort- og brætspil	21	48	34
Spil, man lærer noget af	26	39	32
Andre slags spil	25	29	27

Lidt over halvdelen (57%) af børnene interesserer sig for ganske få genrer (1-3 genrer). 39% udviser interesse for 4-6 genrer, og 4% interesserer sig for 7-8 genrer. Der er en tendens til, at drengene udviser mere interesse for flere genrer samtidigt.

Tabel 5.13 Andele af børn og unge, der spiller computerspil, der interesserer sig for flere genrer, opdelt på køn. 2004 (procent)

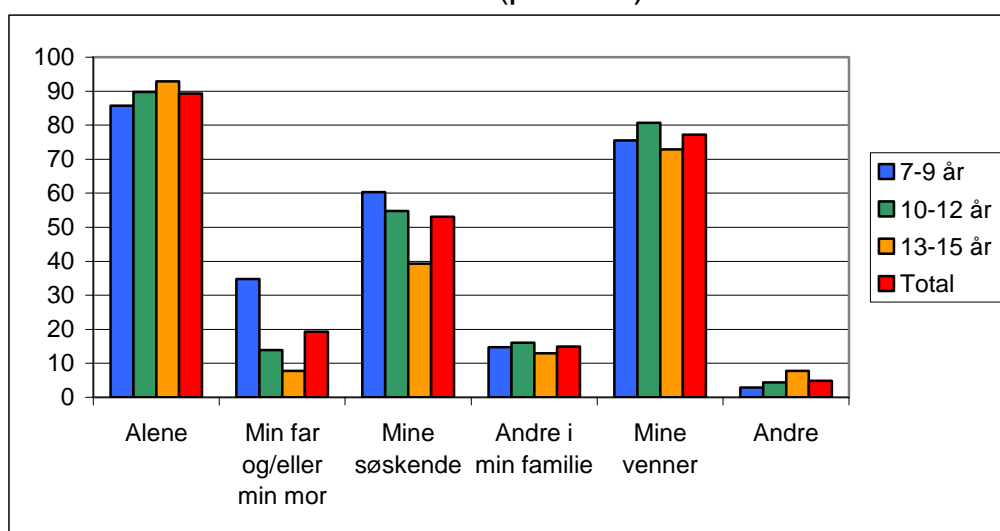
	Drenge	Piger	Total
1-3 genrer	49	66	57
4-6 genrer	46	32	39
7-8 genrer	6	2	4
I alt	100	100	100

Hvem spiller børnene computerspil sammen med?

Som det fremgår af figur 5.8, er der en udpræget tendens til, at computerspil spilles alene. På spørgsmålet om, hvem man spiller computerspil

sammen med, svarer 83% af børnene, der spiller computerspil, ja til, at de spiller alene. Mere interessant er det måske, at der er 11% af børnene, der udelukkende spiller alene og således aldrig spiller sammen med andre. Der er 72%, som nogen gange spiller sammen med venner, og 50%, som nogen gange spiller sammen med søskende. Det er et fåtal af børnene, som spiller sammen med deres far og/eller mor og med andre i deres familie. Desuden er der en klar tendens til, at jo ældre børn bliver, jo mindre spiller de sammen med far og/eller mor og søskende.

Figur 5.8 Andele af børn og unge, der spiller computerspil, der spiller alene eller sammen med andre. 2004 (procent)

5.2.3 Internet

De fleste børn benytter sig af internettet i fritiden, dog er der 22%, der aldrig gør det. I 1998 var det 13%, der nogen gange benyttede internettet i fritiden, mens 87% aldrig brugte det.

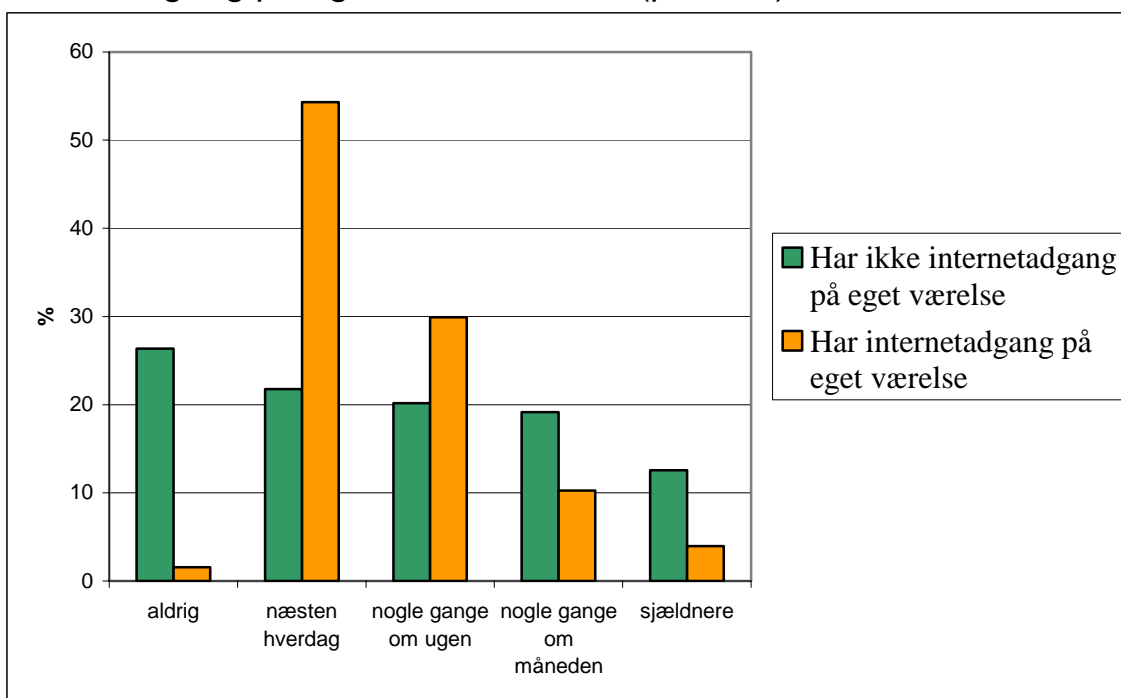
Der er 28% af de adspurgte børn, der gør det næsten hver dag. Der er dog en stor aldersvariation med hensyn til brugen af internettet. Som det er vist i tabel 5.14, er det de 13-15-årige, som oftest bruger internettet i fritiden. Det er således lidt over halvdelen (56%) af de 13-15-årige, der bruger internettet næsten hver dag. En andel, som blandt de 7-9-årige er 6% og de 10-12-årige er 26%. Ligeledes er der 42% af de 7-9-årige, der svarer, at de aldrig bruger internettet i fritiden, en andel, som falder til 7% blandt de 13-15-årige.

Tabel 5.14 Andele af børn og unge, der benytter internettet i fritiden. 2004 (procent)

Pct.	I alt	7-9 år	10-12 år	13-15 år
Næsten hver dag	28	6	26	56
Nogle gange om ugen	22	15	29	19
Nogle gange om måneden	17	21	17	12
Sjældnere	11	16	12	6
Aldrig	22	42	16	7
I alt	100	100	100	100

20% af de adspurgte børn har internetadgang på eget værelse, og disse børn brugere oftere internettet. Af de børn, som ikke har egen internetadgang, er der 22%, som bruger internettet næsten hver dag, mens der blandt de børn, som har egen internetadgang, er 54%, der bruger internettet næsten dagligt.

Figur 5.9 Andele af børn og unge, der bruger internettet, i forhold til, om de har internetadgang på eget værelse. 2004 (procent)

Hvad bruger børn og unge internettet til?

Den kategori, som flest benytter internettet til i alle aldre og uafhængig af køn, er at spille computerspil. Selv om tendensen er faldende, jo ældre børn bliver, er der samlet set 73%, som benytter internettet til at spille computerspil. Men også mange børn bruger internettet til at søge information og oplysninger, e-mail og chatte og surfe.

Tabel 5.15 Andele af børn og unge, der bruger internettet i fritiden, der bruger det til forskellige formål, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Ser tv-programmer	3	4	7	5
Hører radioprogrammer	3	8	18	10
Hører/downloader musik	3	20	46	24
Ser/downloader film	3	6	10	7
Spiller computerspil	86	77	58	73
Læser avis/nyheder	0	2	10	4
Downloader tekst og billeder	11	22	45	27
Benytter bibliotekerne	0	7	7	5
Søger information og oplysninger	19	40	68	44
E-mail	7	42	70	43
Chatter eller surfer	8	39	62	39
Laver hjemmesider	0	14	13	10
Downloader programmer	1	7	19	9
Andet	10	22	31	22

Det er stort set de samme ting, henholdsvis drenge og piger benytter internettet til. Dog er der en overvægt blandt drenge, som bruger internettet til at spille computerspil.

Der er en generel tendens til, at internetvanerne ændrer sig i takt med, at børn bliver ældre (jf. tabel 5.15). Positive trender ses i alle kategorier, bortset fra computerspil. De kategorier, som har den største positive udvikling i alderen, er følgende: hører/downloader musik, downloader tekst og billeder, søger information, e-mail og chatter eller surfer. Denne udvikling bevidner, at der blandt de 13-15-årige børn opstår et mere varieret brug af internettet end blandt de 7-9-årige.

Som det fremgår af tabel 5.15, er der således en sammenhæng mellem børns alder, og hvor mange formål de benytter internettet til. Langt hovedparten (95%) af de yngste børn bruger internettet til 1-3 ting – en andel, som blandt de 13-15-årige udgør 34%. Derimod er der 45% af de 13-15-årige, som bruger internettet til 4-6 ting, mod 5% af de 7-9-årige. Der er ingen af de 7-9-årige, som bruger over 7 forskellige ting. Det er der blandt de 10-12-årige 6%, som gør, og blandt de 13-15-årige 22%.

Tabel 5.16 Andele af børn og unge, der benytter internettet i deres fritid, der benytter det til varierende antal formål. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år
1-3 formål	95	68	34
4-6 formål	5	26	45
7-9 formål	0	5	20
over 10 formål	0	1	2
I alt	100	100	101

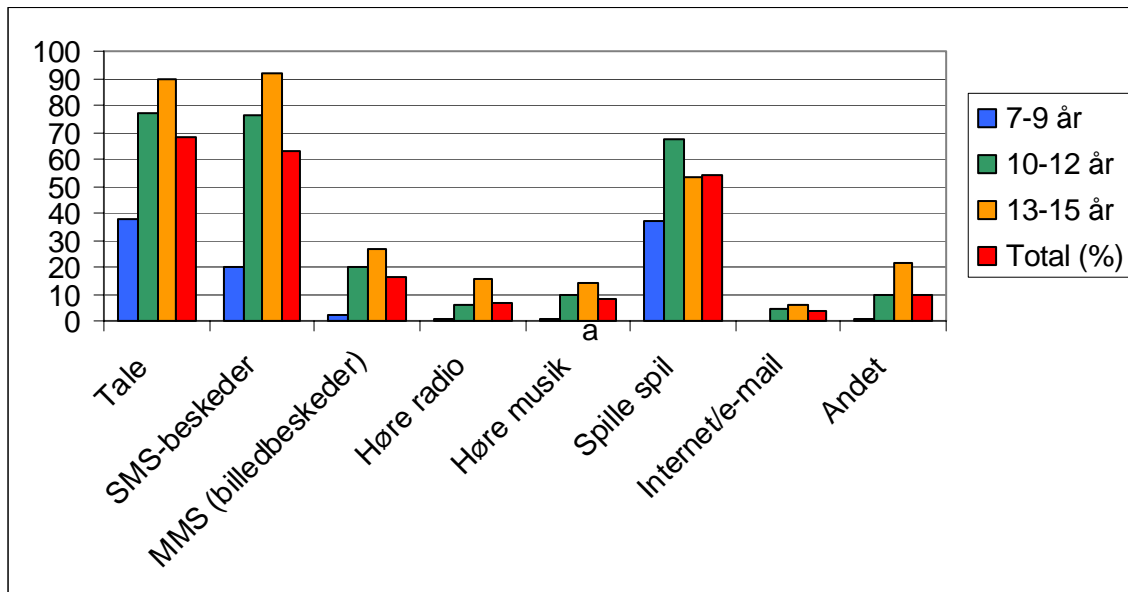
5.2.4 Mobiltelefon

Der er ca. 59% af børnene, som har deres egen mobiltelefon – i 1998 var der 3%.

I 1998 var der ingen børn blandt de 7-9-årige, som havde deres egen mobil. I 2004 er der ca. 10% blandt de 7-9-årige, som har deres egen mobiltelefon. Jo ældre børnene bliver, jo flere får egen mobiltelefon. Der er således blandt de 13-15-årige 93%, som har deres egen mobiltelefon.

De tjenester, flest børn benytter sig af, er også de tjenester, som langt de fleste mobiltelefoner er udstyret med: tale, skrive SMS-beskeder samt at spille spil. Specielle tjenester såsom radio og musik er ikke tilstedeværende på alle mobiltelefoner, hvilket kan forklare den noget lavere procentandel.

Figur 5.10 Andele af børn og unge, der bruger mobiltelefon, der bruger den til forskellige formål. 2004 (procent)

Som det fremgår af figur 5.10, er der en tendens til, at jo ældre børn bliver, jo flere ting benytter de mobiltelefonen til. Denne tendens gælder dog ikke at spille spil, som topper blandt de 10-12-årige.

Derimod er der ikke nogen specielle sammenhænge mellem køn og brugen af mobiltelefon.

5.3 Sammenfatning – computerspil og internet

Voksne

25% har svaret, at de aldrig bruger en computer i deres fritid. I 1998 var det ca. halvdelen af den voksne befolkning, der aldrig brugte en computer i fritiden. Længst de fleste (80%) bruger computeren til at gå på internettet. Der er ligeledes en stor del, som bruger computerens kontorprogrammer. Herudover er der mange, der bruger computerne til computerspil, høre musik samt redigere film og foto.

Der er 40% af de voksne, der indimellem kan finde på at spille computerspil, mens 60% aldrig gør det. 24% gør det mindst hver måned. Køn, alder og beskæftigelse har signifikant betydning for, hvor ofte man spiller computerspil, således at yngre spiller oftere end ældre, og mænd spiller

mere end kvinder. Desuden spilles der oftere blandt arbejdsløse/kontant-hjælpsmodtagere, studerende og lønmodtagere på grundniveau.

Der er 25% af de voksne, der aldrig benytter internettet i fritiden. 43% bruger det stort set dagligt, 22% bruger det næsten hver uge. I 1998 var der 79%, som aldrig brugte internettet i deres fritid (uden for arbejde/uddannelse). Alder, køn, livsstil og beskæftigelse har signifikant betydning for, hvor ofte man bruger internettet i sin fritid. Yngre bruger det mere end ældre, og mænd bruger det mere end kvinder. Det moderne-fællesskabsorienterede segment og det moderne segment bruger det mest. Folk under uddannelse samt lønmodtagere er oftere brugere af internettet i fritiden end andre. Blandt brugerne af internettet er der ca. halvdelen, der læser avis/nyheder, men også mange bruger det til at bestille billetter til kulturaktiviteter, rejser o.l. (48%) eller søge information og oplysninger om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter (39%).

Børn og unge

Kun 11% af de adspurgte børn bruger ikke en computer i deres fritid, og det er primært de mindste børn. Hovedparten af børnene bruger computerne til at spille computerspil eller gå på internettet. Men også mange hører musik, bruger kontorprogrammer eller tegner, designer og laver grafik.

Kun 6% af børnene angiver, at de aldrig spiller computerspil, og 64% gør det mindst hver uge.

Også de fleste børn benytter internettet i deres fritid. 22% gør det aldrig, og det drejer sig primært om de yngste børn. 28% af de adspurgte børn benytter det næsten hver dag. De fleste bruger internettet til at spille computerspil, men også mange søger information og oplysninger, e-mailer og chatter og surfer.

6 Bøger, aviser og blade

6.1 Voksne

6.1.1 Læsning af bøger

I 2004 er der i alt 31%, der læser *skønlitteratur* (romaner, digte og noveller) stort set dagligt eller næsten hver uge. 24% læser aldrig *skønlitteratur*. Dette er forholdsvis stabilt i forhold til tidligere undersøgelser. Siden 1993 er der således en mindre stigning i andelen af befolkningen, der stort set hver uge læser *skønlitteratur*, ligesom der har været et fald i andelen, der aldrig læser *skønlitteratur* – fra 31% i 1993 til 24% i 2004.

32% af befolkningen læser *faglitteratur* (faglige bøger om fx biler, idræt, dyr, psykologi, historie, miljøspørgsmål) stort set dagligt eller næsten hver uge. 22% læser aldrig *faglitteratur*. I forhold til de tidligere undersøgelser er der flere, der læser *faglitteratur* næsten hver uge. Andelen, der aldrig læser *faglitteratur*, har desuden været kraftigt faldende siden 1993, hvor 40% aldrig læste *faglitteratur*.

10% angiver, at de aldrig læser hverken *skønlitteratur* eller *faglitteratur*.

Tabel 6.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der læser bøger, udvikling over tid (procent)

Pct.		2004	1998	1993	1987
Skønlitteratur (a)	Stort set dagligt	17	16	14	20
	Næsten hver uge	14	13	15	16 (b)
	Næsten hver måned	17	20	18	18 (c)
	Sjældnere	29	23	22	31
	Aldrig	24	28	31	15
I alt		101	100	100	100
Faglitteratur	Stort set dagligt	12	13	10	12
	Næsten hver uge	20	14	13 (b)	14 (b)
	Næsten hver måned	19	19 (c)	17 (c)	24 (c)
	Sjældnere	27	19	20	31
	Aldrig	22	35	40	19
I alt		100	100	100	100

- (a) I 1998- og 1993-undersøgelserne var skønlitteratur opdelt i to grupper hhv. skønlitterære bøger og kriminal- og spændingsromaner.
 (b) Hver uge.
 (c) Hver måned.

Hvor lang tid bruges der på at læse bøger?

44% har angivet, at de sjældent læser bøger. Resten har svaret på, hvor lang tid de normalt bruger om dagen på at læse bøger for fornøjelsens skyld. Dem, der læser, bruger i gennemsnit ca. ½ time på hverdage på at læse bøger for fornøjelsens skyld, og i gennemsnit ca. 40 minutter en dag i weekenden. Kvinder bruger længere tid på at læse end mænd, både på hverdage og i weekender. Dette svarer til niveauet i 1998.

Tabel 6.2 Gennemsnitlig tid, der bruges på at læse bøger om dagen for fornøjelsens skyld blandt dem, der læser, opdelt på køn. 2004 og 1998

(timer : minutter)	2004			1998		
	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder
Hverdag	0:27	0:18	0:36	0:34	0:26	0:42
Weekend	0:39	0:27	0:51	0:40	0:29	0:51

Der bruges mere tid på at læse med stigende alder, især på hverdage.

Tabel 6.3 Gennemsnitlig tid, der bruges på at læse bøger for fornøjelsens skyld om dagen, blandt dem, der læser, opdelt på alder. 2004

(timer : minutter)	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70- år
Hverdag	0:24	0:23	0:20	0:22	0:25	0:40	0:48
Weekend	0:32	0:38	0:34	0:37	0:40	0:58	0:42

De 44%, som angiver, at de sjældent læser bøger, er blevet spurgt om årsagen til dette. Den væsentligste årsag til, at der sjældent læses skønlitteratur er manglen på tid, hvilket 39% angiver som årsag, herefter følger »vil hellere se tv, film o.l.« og »det interesserer mig ikke« med hhv. 28% og 19%. Halvdelen af kvinderne angiver manglende tid som årsag til, at de sjældent læser skønlitteratur. Hos mændene er de væsentligste årsager til, at der sjældent læses skønlitteratur, manglende tid og vil hellere se tv og lignende. I aldersgrupperne op til 59 år er der flest, der angiver manglende tid som begrundelse for, hvorfor de sjældent læser skønlitteratur. Aldersgruppen de 60-69-årige angiver »vil hellere se tv, film o.l.« som den væsentligste årsag til, at de sjældent læser skønlitteratur. 33% af personerne på 70 år eller derover svarer »andet« som den væsentligste årsag til, at de sjældent læser skønlitteratur, hvilket kunne tænkes at dække over synsmæssige vanskeligheder eller andre handicap.

Tabel 6.4 Begrundelser for sjældent at læse bøger, blandt dem, som sjældent gør det, opdelt på køn. 2004

Pct.	I alt	Køn	
		Kvinder	Mænd
Det interesserer mig ikke	19	10	25
Jeg har ikke tid	39	50	31
Vil hellere se tv, film og lignende	28	24	31
Andet	14	16	13
I alt	100	100	100

Hvem læser ofte bøger?

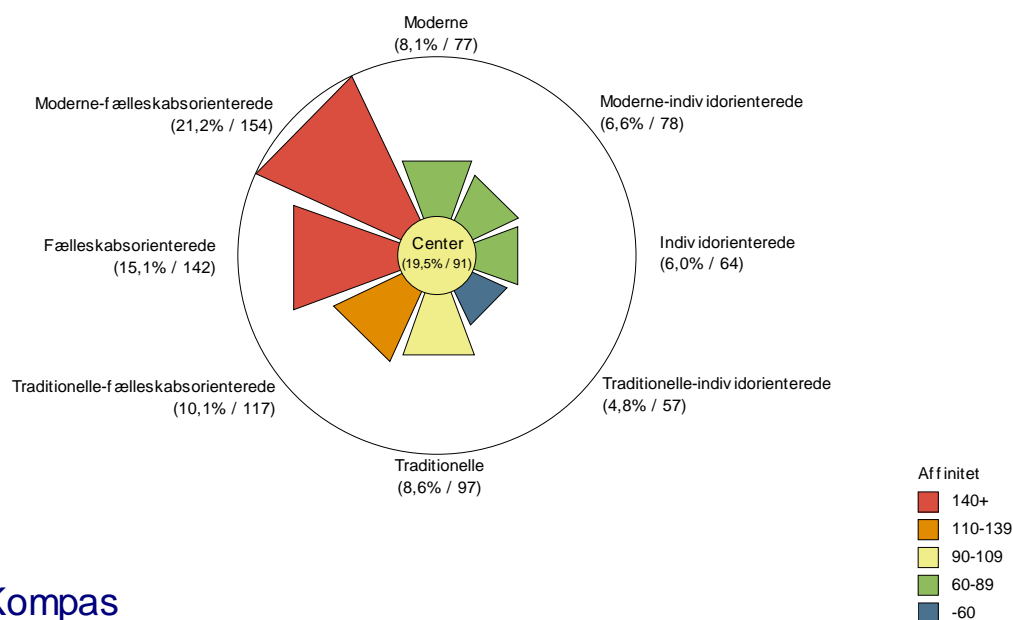
Ved hjælp af statistiske sandsynlighedsmodeller (jf. bilag 2) er det analyseret, hvilke baggrundsvariabler der har en signifikant betydning for, hvor of-

te der læses *skønlitteratur*. De signifikante variabler har vist sig at være køn, alder, antal børn i familien, livsstilstype, uddannelse, beskæftigelse og indkomst. Således læser kvinder oftere skønlitteratur end mænd, og med stigende alder stiger sandsynligheden for, at personen ofte læser skønlitteratur. Med et stigende antal børn i familien falder sandsynligheden for, at der ofte læses skønlitteratur. Lønmodtagere på mellemste og højeste niveau samt folk under uddannelse læser oftere skønlitteratur end andre beskæftigelsesgrupper.

Sandsynligheden for at læse skønlitteratur stiger desuden med uddannelsen. Personer blandt de fællesskabsorienterede segmenter samt det moderne segment er de livsstilstyper, hvor der er den største sandsynlighed for, at der ofte læses skønlitteratur. Desuden læses der færre bøger, når indkomsten stiger.²²

Figur 6.1 Læser skønlitteratur stort set dagligt. 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Læser skønlitteratur 'stort set dagligt'
 Målgruppestr. : 687 (000) / Stikprøve : 314

Gallup Kompas

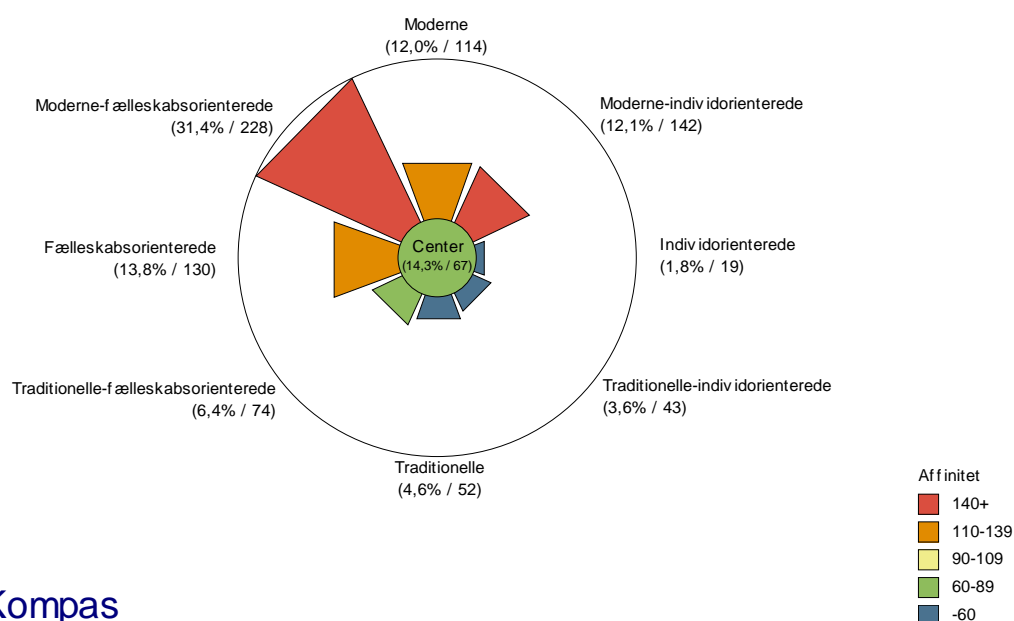
Flere kvinder end mænd læser skønlitteratur, således er der 38% af mændene, der aldrig læser skønlitteratur mod 10% af kvinderne. Andelen, der stort set dagligt læser skønlitteratur, stiger med alderen, således at de flittigste læsere findes blandt personerne over 60 år, hvor omkring en fjerdedel stort set dagligt læser skønlitteratur. Samtidig falder andelen, der aldrig læser skønlitteratur med alderen, dog falder aldersgruppen af de 16-19-årige udenfor ved, at kun 19% af disse aldrig læser skønlitteratur.

Med hensyn til læsning af *faglitteratur* har følgende baggrundsvariable signifikant betydning for, hvor stor sandsynligheden er for, at en person ofte læser faglitteratur: antal hjemmeboende børn, uddannelse, beskæftigelse og livsstilstype. Således mindsker et stigende antal hjemmeboende børn sandsynligheden for, at personen ofte læser faglitteratur, og personer med en mellemlang videregående uddannelse og lang videregående uddannelse er dem, der oftest læser faglitteratur. Der er det fællesskabsorienterede segment samt de moderne segmenter, der oftest læser.

Figur 6.2 Læser faglitteratur stort set dagligt, 2004

6.2

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Læser faglitteratur 'stort set dagligt'
 Målgruppestr. : 447 (000) / Stikprøve : 191

Gallup Kompas

Ved faglitteratur er der ingen signifikant forskel mellem kønnene. Der er heller ikke signifikante aldersforskelle – men dog nogen. Blandt aldersgrupperne op til 59 år er der omkring 20%, der aldrig læser faglitteratur, mens der blandt de to ældste aldersgrupper er hhv. 31% og 28%, der aldrig læser faglitteratur. Den største andel, der stort set dagligt læser faglitteratur, findes blandt personer under 30 år.

Tabel 6.5 Andele af befolkningen over 15 år, der læser bøger, opdelt på køn. 2004 (procent)

Pct.		I alt	Køn	
			Mænd	Kvinder
Skønlitteratur	Dagligt eller næsten hver uge	31	19	42
	Hver måned eller sjældnere	46	44	48
	Aldrig	24	38	10
	I alt	101	101	100
Faglitteratur	Dagligt eller næsten hver uge	32	35	28
	Hver måned eller sjældnere	46	41	51
	Aldrig	22	23	21
	I alt	100	99	100

Tabel 6.6 Andele af befolkningen over 15 år, der læser bøger, opdelt på alder 2004 (procent)

Pct.		Alder (år)	Alder (år)	Alder (år)	Alder (år)	Alder (år)	Alder (år)	Alder (år)
		16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 og der-over
Skønlitteratur	Dagligt eller næsten hver uge	18	26	25	32	34	38	38
	Hver måned eller sjældnere	63	46	45	42	47	40	46
	Aldrig	19	28	29	26	19	22	16
	I alt	100	100	99	100	100	100	100
Faglitteratur	Dagligt eller næsten hver uge	38	38	23	33	36	30	32
	Hver måned eller sjældnere	40	42	54	46	46	42	37
	Aldrig	22	21	22	21	18	28	31
	I alt	100	101	99	100	100	100	100

Blandt dem, der ofte læser skønlitteratur, er der større andele, der også ofte læser faglitteratur, tilsvarende er der blandt dem, der sjældent eller aldrig læser skønlitteratur, ligeledes større andele, der kun sjældent eller aldrig læser faglitteratur. 10% læser aldrig hverken skønlitteratur eller faglitteratur.

Tabel 6.7 Sammenhæng mellem, hvor ofte befolkningen over 15 år læser skøn- og faglitteratur. 2004

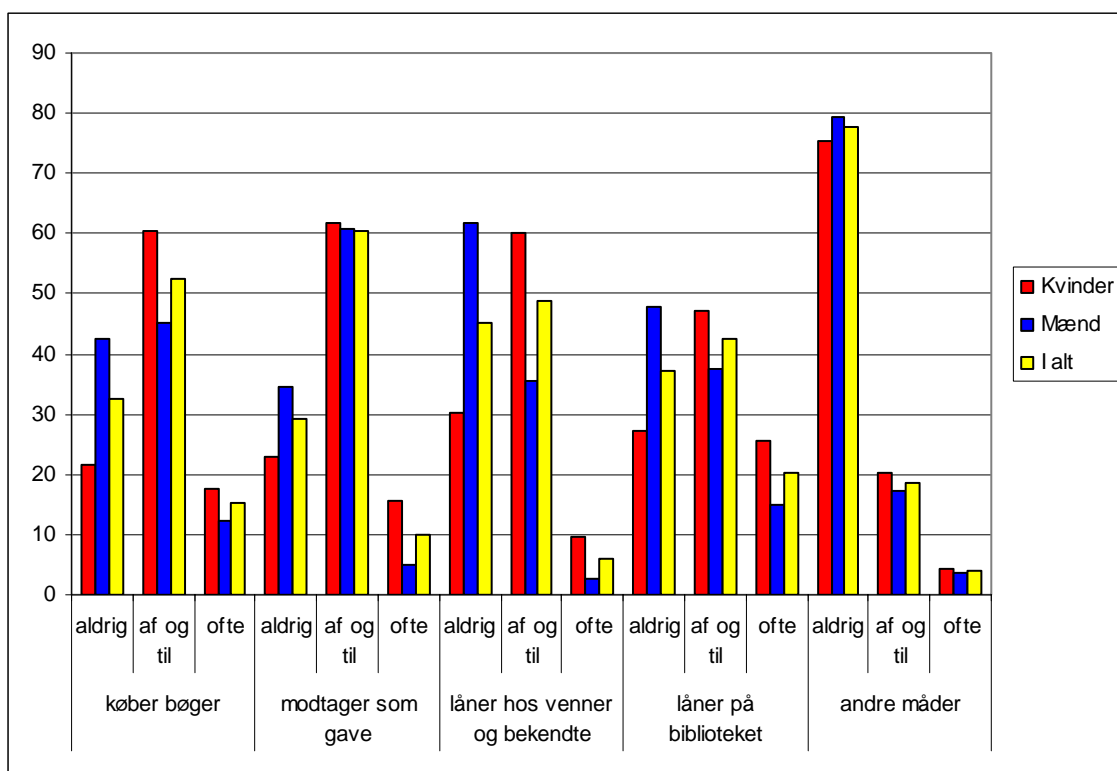
		Læser skønlitteratur				
		Stort set dagligt	Næste hver uge	Næsten hver måned	Sjældnere	Aldrig
Læser faglitteratur	Stort set dagligt	23	15	14	10	5
	Næsten hver uge	27	30	21	13	13
	Næsten hver måned	19	20	25	21	11
	Sjældnere	22	17	30	40	18
	Aldrig	9	17	10	17	53

Hvordan anskaffes de bøger, der læses?

Der er flest af dem, der læser, der angiver, at de af og til eller ofte får bøger i gaver, efterfulgt af køber bøger (hvilket 68% gør), låner bøger på biblioteket, hvilket 63% gør, og låner hos venner og bekendte, hvilket 55% gør.

Kvinderne køber oftere bøger end mænd, hvilket passer godt sammen med, at kvinderne læser mere end mænd. Endvidere er der også flere kvinder end mænd, der modtager bøger som gave, samt låner bøger hos venner og bekendte eller på biblioteket.

Figur 6.3 Andele af befolkningen over 15 år, der anskaffer bøgerne fra forskellige steder, opdelt på køn. 2004 (procent)

Interesse for forskellige typer af bøger

Danske bøger er det, som flest er interesseret i, efterfulgt af udenlandske bøger oversat til dansk. Interessen for danske bøger er stigende med alderen. Interessen for udenlandske bøger på originalsproget er størst blandt gruppen af de 20-29-årige.

Romaner og noveller er den genre, som interesserer flest, især kvinder (81%) interesserer sig for romaner og noveller, mod 46% af mændene. Og-

så digte finder primært interesse blandt kvinder. Generelt er kvinder interesseret i flere genrer end mænd. Interessen for humor og tegneserier samt børne- og ungdomsbøger falder med stigende alder, mens interessen for romaner og noveller samt digte er rimelig konstant mellem aldersgrupperne. Generelt bliver interessen indskrænket til færre genrer med stigende alder.

Tabel 6.8 Andele af befolkningen, der er interesseret i at læse forskellige typer af bøger, opdelt på køn. 2004

Pct.	Køn		
	I alt	Mænd	Kvinder
Danske bøger	66	54	77
Udenlandske bøger oversat	58	48	68
Udenlandske bøger på originalsproget	19	20	18
Romaner og noveller	64	46	81
Skuespil	4	2	6
Digte	9	4	12
Humor, tegneserier	20	23	17
Børne- og ungdomsbøger	9	5	13
Faglitteratur uden for dit arbejdsområde	34	37	31
Andet	27	27	27
Interesseret i antal genrer	1,7	1,4	1,9

6.1.2 Aviser

56% læser dagblade stort set hver dag, og 21% læser mere end en avis. 20% læser sjældent eller aldrig dagblade.

Siden 1964 er der sket et markant fald i andelen, der læser dagblade stort set hver dag – fra 92% i 1964 til 56% i 2004. Ligeledes er andelen, der sjældent eller aldrig læser avis, steget fra 3% i 1964 til 20% i 2004.

Andelen, der læser flere aviser på en dag, er faldet fra 68%, der næsten hver uge læser flere aviser, i 1987, til 36% i 2004. Tilsvarende er andelen, der sjældent eller aldrig læser flere aviser på en dag, steget fra 26% i 1987 til 58% i 2004.

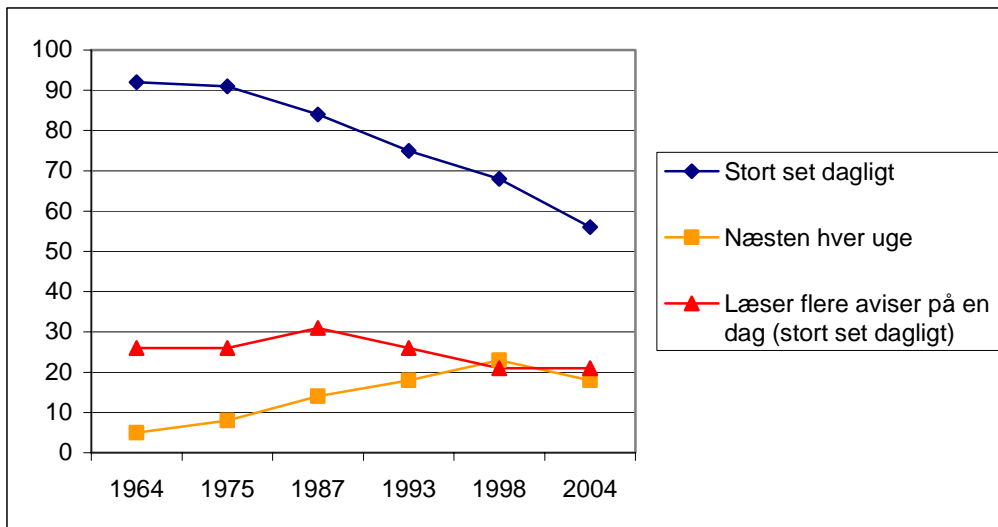
Dette kan sammenholdes med, at dagspressens hverdagsoplag (1. halvår) er faldet fra 1,7 mio. i 1993 til 1,4 mio. i 2003.

Tabel 6.9 Andele af befolkningen over 15 år, der læser dagblade og flere aviser på en dag, udvikling over tid (procent)

Pct.		2004	1998	1993	1987	1975	1964
Dagblade	Stort set dagligt	56	68	75	84	88 (c)	92 (f)
	Næsten hver uge	18	23 (a)	18 (a)	14 (a)	8 (d)	5 (d)
	Næsten hver måned	6	2 (b)	2 (b)	1 (b)		
	Sjældnere	7	2	2	1		
	Aldrig	13	5	3	1	4 (e)	3 (e)
	I alt	100	100	100	101	100	100
Flere aviser på en dag	Stort set dagligt	21	21	25	31	26 (c)	26 (g)
	Næsten hver uge	15	32 (a)	25 (a)	37 (a)	24 (d)	
	Næsten hver måned	6	4 (b)	5 (b)	5 (b)		
	Sjældnere	16	12	12	12	10	
	Aldrig	42	31	32	14	39	
	I alt	100	100	100	99	99	

- (a) Hver uge
- (b) Hver måned
- (c) Daglig + næsten daglig
- (d) Nu og da
- (e) Sjældent/aldrig
- (f) Dagligt
- (g) Kun spurgt til »stort set dagligt«

Figur 6.4 Andele af befolkningen, der læser dagblade, udvikling over tid

I 2004 læser 64% enten dagblade, web-aviser eller gratisaviser stort set dagligt, hvilket stadig er lavere end andelen, der alene læste dagblade stort set dagligt i 1998.

Hvem læser ofte aviser?

Testes det i statistiske sandsynlighedsmodeller (bilag 2), hvilke variabler der har signifikant betydning for, hvor ofte der læses dagblade, fås følgende resultat: alder, landsdel, livsstil, beskæftigelse og bruttoindkomst. Personer, der er bosat i Østjylland, Sjælland, Lolland Falster, Bornholm eller i hovedstaden og hovedstadens forstæder er dem, som oftest læser dagblade.

Blandt de arbejdsløse/kontanthjælpsmodtagerne samt pensionister og efterlønsmodtagere er der mindst sandsynlighed for ofte at læse dagblade. Desuden stiger sandsynligheden for at læse dagblade med indkomsten og alderen.

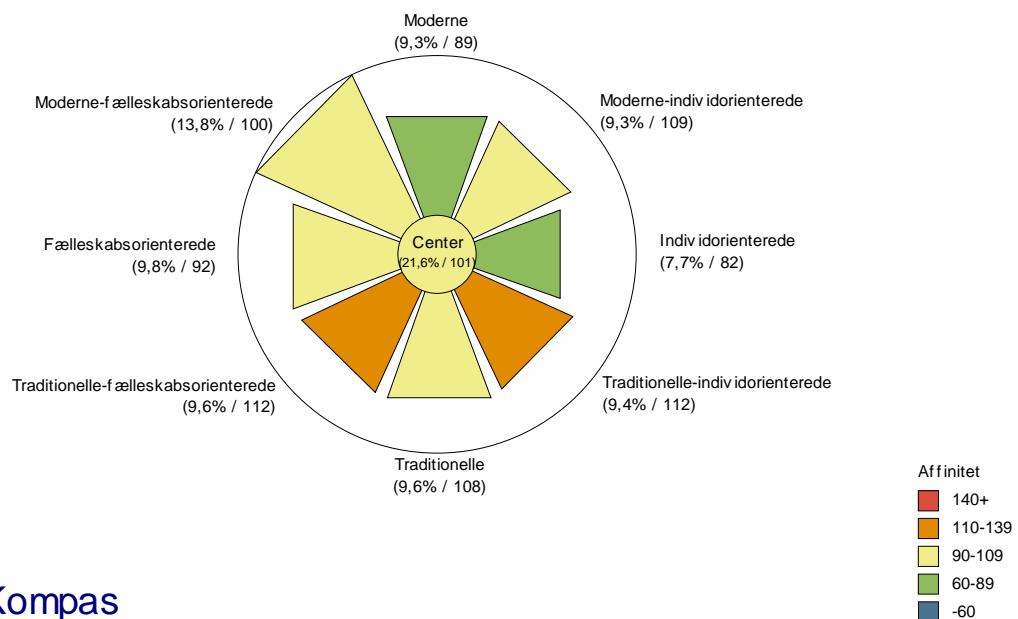
Stort set samme tendenser gør sig gældende, hvad angår læsning af web-aviser samt læsning af flere aviser på en dag. Her bliver kønnet dog også signifikant, således at der er større sandsynlighed for, at mænd end kvinder læser web-aviser og flere aviser på en dag.

Figur 6.5 viser, at der læses dagblade i alle livsstilssegmenter, dog mere i det moderne-fællesskabsorienterede.

Figur Læser dagblade stort set dagligt, 2004

6.5

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Læser dagblade 'stort set dagligt'
 Målgruppestr. : 2225 (000) / Stikprøve : 969

Gallup Kompas

Web-aviser og gratisaviser

Web-aviser læses af 25% stort set dagligt eller næsten hver uge, mens 61% aldrig læser Web-aviser.

Gratisaviser (fx Søndagsavisen, Urban og MetroXpress) læses af forholdsvis mange – ca. 50% læser stort set dagligt eller næsten hver uge, mens 26% aldrig læser denne type aviser. Der er ikke blevet spurgt om læsning af gratisaviser i de tidligere undersøgelser, så det er ikke muligt at undersøge udviklingen.

Hvad angår web-aviser afhænger sandsynligheden for, at man ofte læser disse aviser, signifikant af alder, køn, urbaniseringsgrad, livsstil, beskæftigelse og etnisk oprindelse, således at danskere med ikke-vestlig baggrund i højere grad læser web-aviser.

Mænd er generelt lidt mere flittige avislæsere end kvinderne, om end forskellen er minimal. Dog læser mænd væsentlige mere Web-aviser end kvinder, ligesom mænd i større udstrækning end kvinder læser flere aviser på en dag.

Derimod er der store forskelle mellem aldersgrupperne. Andelen, der læser avis stort set dagligt, er markant stigende med alderen, især gruppen af de 16-19-årige skiller sig ud ved, at væsentligt flere (44%) i denne aldersgruppe end i de øvrige aldersgrupper aldrig læser avis. Samme stigende tendens i forhold til alderen gør sig gældende med hensyn til at læse flere aviser på en dag, og igen er det hovedsageligt de yngste aldersgrupper som aldrig læser flere aviser på en dag.

Web-aviser læses derimod i højere grad af yngre mennesker, og det er i alderen 30-49 år, der er flest, der jævnligt læser web-aviser.

Tabel 6.10 Læser aviser opdelt på køn og alder. 2004

Pct.		køn			Alder (år)						
		I alt	kvinder	mænd	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Dagblade	Stort set dagligt	56	56	56	14	22	43	55	76	77	84
	Næsten hver uge	18	18	19	14	28	23	24	12	12	7
	Sjældnere	13	14	11	27	30	18	10	6	2	2
	Aldrig	13	12	14	44	19	16	11	5	9	7
Gratis-aviser	Stort set dagligt	19	18	19	22	19	17	17	21	16	21
	Næsten hver uge	31	33	31	17	42	28	34	33	31	33
	Sjældnere	24	23	25	43	22	27	21	21	25	18
	Aldrig	26	26	25	18	18	28	27	25	28	29
Web-aviser	Stort set dagligt	16	10	22	10	15	22	20	16	10	2
	Næsten hver uge	9	7	12	5	14	13	10	9	3	2
	Sjældnere	14	15	13	15	25	14	13	12	10	7
	Aldrig	61	68	52	68	47	52	56	62	77	88
Flere aviser på en dag	Stort set dagligt	21	18	24	3	8	20	19	32	29	27
	Næsten hver uge	15	15	17	7	17	12	18	19	14	18
	Sjældnere	22	21	22	28	24	21	23	19	20	18
	Aldrig	42	46	37	60	52	48	39	30	37	35

7% læser sjældent eller aldrig hverken dagblade, gratisaviser eller web-aviser.

6.1.3 Blade og tidsskrifter

Distriktsblade/lokalaviser

I 2004 er der 79%, der stort set dagligt eller næsten hver uge læser distriktsblade/lokalaviser. Dette svarer stort set til den andel, der er fundet i tidligere undersøgelser. Dog er der sket en forskydning således, at langt flere læser disse blade/aviser stort set dagligt, nemlig 28% mod 2% i 1998 og 1993, mens en tilsvarende mindre andel læser dem næsten hver uge i forhold til tidligere. Dette kan muligvis skyldes, at der i 1998, 1993 og 1987 blev spurgt om distriktsblade og tilbudsaviser.

Statistiske sandsynlighedsmodeller (jf. bilag 2) viser, at følgende baggrundsvariabler har signifikant betydning for, hvor ofte en person læser distriktsblade: alder, køn, antal hjemmeboende børn, landsdel, uddannelse, beskæftigelse og livsstilstype. Således læser lidt flere kvinder ofte distriktsblade/lokalaviser end mænd, og der er større sandsynlighed for at læse disse blade/aviser, hvis der er hjemmeboende børn i familien. Desuden stiger sandsynligheden for at læse disse aviser med alderen.

Tabel 6.11 Andele af befolkningen over 15 år, der læser distriktsblade/lokalaviser^(a), udvikling over tid (procent)

Procent	2004	1998	1993	1987
Stort set dagligt	28	2	2	7
Næsten hver uge	51	80 (b)	81 (b)	76 (b)
Næsten hver måned	6	3 (c)	3 (c)	5 (c)
Sjældnere	6	4	3	6
Aldrig	10	11	11	6
I alt	101	100	100	100

(a) I 1998, 1993 og 1987 blev der spurgt om distriktsblade og tilbudsaviser

(b) Hver uge.

(c) Hver måned.

Fagblade og tidsskrifter

Fagblade og tidsskrifter læses stort set dagligt eller næsten hver uge af 40%, mens ca. 30% sjældent eller aldrig læser fagblade og tidsskrifter. I forhold til tidligere er der sket et væsentligt fald i andelen, der aldrig læser

fagblade og tidsskrifter fra omkring 40% til ca. 16%. Ligeledes er der væsentlig flere, der læser disse skrifter næsten hver uge – ca. 40% mod ca. 16% i 1998.

Med hensyn til læsning af fagblade og tidsskrifter har følgende baggrundsvariabler signifikant betydning: Alder, uddannelse, beskæftigelse, indkomst og etnisk oprindelse. Personer med en mellemlang videregående uddannelse eller lange videregående uddannelser er dem, hvor der oftest læses fagblade og tidsskrifter. De beskæftigelsestyper, hvor flest læser fagblade og tidsskrifter er lønmodtagere på mellemniveau, selvstændige, personer under uddannelse samt andet. Med stigende indkomst stiger andelen, der ofte læser fagblade/tidsskrifter. Desuden læser danskere med anden etnisk baggrund end dansk ikke så ofte disse blade som danskere. Med stigende alder er der flere, der ofte læser fagblade og tidsskrifter. Op til gruppen af de 50-59-årige er andelen, der stort set dagligt læser fagblade og tidsskrifter, stigende, således er der omkring 13% af personerne over 50 år, der stort set dagligt læser disse, mens der blandt de 16-19-årige kun er 3%. Andelen, der aldrig læser fagblade og tidsskrifter falder med alderen, fra 44% af de 16-19-årige til 9% af de 60-69-årige. For de allerældste stiger denne andel til 21%.

Tabel 6.12 Andele af befolkningen over 15 år, der læser fagblade og tidsskrifter, udvikling over tid (procent)

Procent	2004	1998	1993	1987
Stort set dagligt	9	2	2	4
Næsten hver uge	31	14 (a)	11 (a)	18 (a)
Næsten hver måned	30	31 (b)	33 (b)	38 (b)
Sjældnere	14	15	14	24
Aldrig	16	38	40	16
I alt	100	100	100	100

(a) Hver uge
(b) Hver måned

Magasiner og ugeblade

51% læser magasiner og ugeblade stort set dagligt eller næsten hver uge, mens 30% sjældent eller aldrig læser disse blade. Også for magasiner og ugeblade har der været en stigning i læsningen i forhold til tidligere un-

dersøgelse, om end den ikke er helt så markant som for fagblade og tidskrifter.

De signifikante baggrundsvariabler er køn, uddannelse, civilstand og handicap. Således læser kvinder oftere magasiner og ugeblade end mænd, Ligeledes læser personer med ingen/kort uddannelser eller en erhvervsfaglig uddannelse oftere magasiner og ugeblade i forhold til personer med længere uddannelser. Desuden læser samboende og ægtefolk oftere ugeblade og magasiner end enlige, og et fysisk handicap, som hæmmer mobiliteten, øger sandsynligheden for ofte at læse magasiner og ugeblade.

Tabel 6.13 Andele af befolkningen over 15 år, der læser magasiner og ugeblade, udvikling over tid (procent)

Procent	2004	1998 (c)	1993	1987
Stort set dagligt	9	3	2	5
Næsten hver uge	42	39 (a)	39 (a)	42 (a)
Næsten hver måned	20	17 (b)	13 (b)	16 (b)
Sjældnere	18	13	13	20
Aldrig	11	28	32	17
I alt	100	100	99	100

- (a) Hver uge
- (b) Hver måned
- (c) Underholdende blade.

6.1.4 Egen skriveaktivitet i fritiden

I alt er der 9%, der skriver i deres fritid.

Af dem, der skriver i deres fritid, er der 40%, der skriver mindre artikler og lignende, 48% skriver digte, noveller, romaner og lignende, mens 32% skriver faglitteratur.

Lidt flere mænd (11%) end kvinder (8%) skriver i deres fritid. Andelen, der skriver, falder med stigende alder, således at 22% i alderen 16-19 år skriver i deres fritid, 17% i alderen 20-29 år, hvorefter andelen ligger omkring 8% op til 69 år.

Herudover er der en tendens til, at personer, der selv skriver i deres fritid, også læser både skønlitteratur og faglitteratur mere hyppigt end dem, der ikke gør.

6.2 Børn og unge

6.2.1 Læsning

Børn og unges læsning må nødvendigvis ses i forhold til deres læsefærdigheder. I 2004 er der 20% af de 7-9-årige, der angiver, at de ikke kan læse endnu. I de ældre aldersgrupper kan alle læse.

Der ses en positiv tendens til, at der er flere, som somme tider læser (bøger, blade, tegneserier) i 2004, end der var i 1993 og 1998. Forskellen er specielt iøjnefaldende blandt de 7-9-årige. Her er der i 2004 78%, som læser en gang imellem, mod 64% og 62% i hhv. 1993 og 1998.

Tabel 6.14 Andele af børn og unge, der sommetider selv læser bøger, blade eller tegneserier. 1993, 1998 og 2004

		7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Ja, læser sommetider	2004	78	94	90	88
	1998	62	93	90	80
	1993	64	92	91	83
Kan ikke læse endnu	2004	20	0	1	6
	1998	27	1	0	11
	1993	29	2	0	10
Nej	2004	2	6	9	5
	1998	11	5	11	9
	1993	7	6	8	7

På dage, hvor der læses bøger, bruges der i gennemsnit længere tid i weekenden end på hverdage til at læse bøger for fornøjelsens skyld (ikke lektier). Der er for eksempel 1% blandt de 7-9-årige, som læser 2 timer og derover på en dag, de læser i hverdagen – en andel, der er 8% i weekenden. Lignende udvikling er gældende for de 10-12-årige, hvor der er 10%, som læser mere end 2 timer på en hverdag og 18% i weekenden. Forskellen er endnu større blandt de 13-15-årige, hvor der er 14%, som bruger mere end 2 timer på at læse i hverdagen og 22% i weekenden.

Der er ingen forskel på, hvor lang tid drenge og piger bruger på at læse bøger, når de læser for fornøjelsens skyld. Men som det er vist i tabel 6.15, viser det sig, at jo ældre børnene er, jo mere tid bruges på læsning af bøger på en dag, hvor der læses.

Tabel 6.15 Hvor lang tid bruger børn og unge på at læse på en dag, hvor der læses for fornøjelsens skyld, opdelt på alder. 2004 og 1998 (procent)

	7-9 år		10-12 år		13-15 år		Total		1998
	Hverdag	Week-end	Hverdag	Week-end	Hverdag	Week-end	Hverdag	Week-end	
Under ½ time	63	50	47	39	37	34	49	41	48
½-1 time	32	36	40	36	43	37	38	36	35
2-3 timer	1	8	8	13	12	15	7	12	15
4-5 timer	0	0	1	4	1	6	1	3	1
Over 5 timer	0	0	1	1	1	1	1	1	0
Ved ikke	4	6	4	8	6	7	5	7	1
I alt	100	100	101	101	100	100	101	100	100
Gennemsnit	0t 32m	0t 44m	0t 49m	1t 4m	0t 57m	1t 14m	0t 46m	1t 1m	0t 59

I de tidligere undersøgelser er der ikke skelnet mellem, hvor meget børnene læser på en dag i hverdagen og i weekenden. Ikke desto mindre var der ca. halvdelen (48%) af børnene, som brugte under ½ time, når de læste. En tredjedel læste mellem ½-1 time, og de resterende 16% brugte over 2 timer. Den tid, børnene bruger på læsning, har således ikke ændret sig nævneværdigt siden 1998 (jf. tabel 6.15).

Højtlesning

Ikke overraskende er det først og fremmest de yngste børn, der får læst højt (fx godnathistorie). 42% af de 7-9-årige får læst højt mindst 4 gange om ugen. Selv om langt de fleste børn selv kan læse, når de er 8 og 9 år, er der alligevel hhv. 32 og 39%, som får læst højt mindst fire gange om ugen i disse aldersgrupper. Stort set ingen børn over 11 år får læst højt.

Billedet af, hvor mange børn som får læst højt af deres mor eller far, og hvor ofte det gøres, er stort set uændret siden 1998.

Tabel 6.16 Andele af børn og unge, der får læst højt af deres mor eller far, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år
Ja, mindst 4 gange om ugen	42	6	0
Ja, mindst én gang om ugen	30	14	1
Sjældnere	22	33	14
Nej, aldrig	6	47	85
I alt	100	100	100

6.2.2 Læsning af bøger

Blandt alle børn, er der ca. 19%, som læser bøger (romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr) mindst fire gange om ugen, og 21%, som mindst gør det én gang om ugen. Dvs. ca. 40% læser bøger forholdsvis hyppigt. Der er dog ca. 44%, som sjældent eller aldrig læser bøger.

Der er en tendens til, at piger oftere læser skønlitterære bøger end drenge. Der er således 32% af drengene, som læser mindst én gang om ugen, hvor der blandt pigerne er 48%. Hvad angår betydningen af aldersudviklingen fremgår det af tabel 6.17, at den ugentlige læsning af bøger topper blandt de 10-12-årige, hvor der er 55%, der læser bøger. En andel, der er 36% blandt de 13-15-årige og 22% blandt de yngste.

Tabel 6.17 Andele af børn og unge, der læser bøger, opdelt på alder og køn. 2004 (procent)

Bøger (romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr)	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	8	27	17	16	22	19
Ja, mindst én gang om ugen	14	28	19	16	26	21
Ja, mindst én gang om måneden	8	17	24	14	18	16
Ja, sjældnere	7	9	16	11	10	10
Nej	63	20	24	44	25	34
I alt	100	101	100	101	101	100

Der er 50% blandt børnene, som ikke læser børnebøger. Denne procentandel er klart præget af, at der blandt de ældste børn er meget få, som læser børnebøger (94% læser sjældent eller aldrig). Der er således blandt de 7-9-årige 54%, som læser børnebøger hver uge. Der er ikke den store for-

skel drenge og piger imellem. Lidt flere piger (17%) læser mindst 4 gange om ugen (10% drenge i samme kategori).

Tabel 6.18 Andele af børn og unge, der læser børnebøger, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Børnebøger	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	25	13	1	10	17	14
Ja, mindst én gang om ugen	29	18	1	14	20	17
Ja, mindst én gang om måneden	8	13	4	10	8	9
Ja, sjældnere	5	14	10	9	11	10
Nej	33	42	84	56	44	50
I alt	100	100	99	99	100	101

Der er over en tredjedel af børnene, der aldrig læser tegneserier. Dog er der 18%, som gør det mindst 4 gange om ugen, og 22%, som mindst gør det én gang om ugen. Desuden er der en tendens til, at drengene oftere læser tegneserier, samt at det mest er de 10-12-årige børn, som oftere læser dem. I denne gruppe er der ca. 49%, som læser hver uge – en andel, der blandt de 13-15-årige er på 25%.

Tabel 6.19 Andele af børn og unge, der læser tegneserier, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Tegneserier	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	14	25	10	21	15	18
Ja, mindst én gang om ugen	25	24	15	26	18	22
Ja, mindst én gang om måneden	12	15	10	13	13	13
Ja, sjældnere	5	12	16	6	16	10
Nej	44	24	49	35	39	37
I alt	100	100	100	101	101	100

Bøger om særlige emner (fx dyr, teknik, biler og lignende) er læst af 49% af de børn, som læser. Det er dog ikke så ofte, at disse bøger bliver læst. Der er en tendens til, at det er noget, man gør en gang om ugen, mindst en gang om måneden eller sjældnere. Drengene læser oftere disse bøger end

pigerne. Derimod har alderen ikke nogen signifikant betydning for læsningen af bøger om særlige emner.

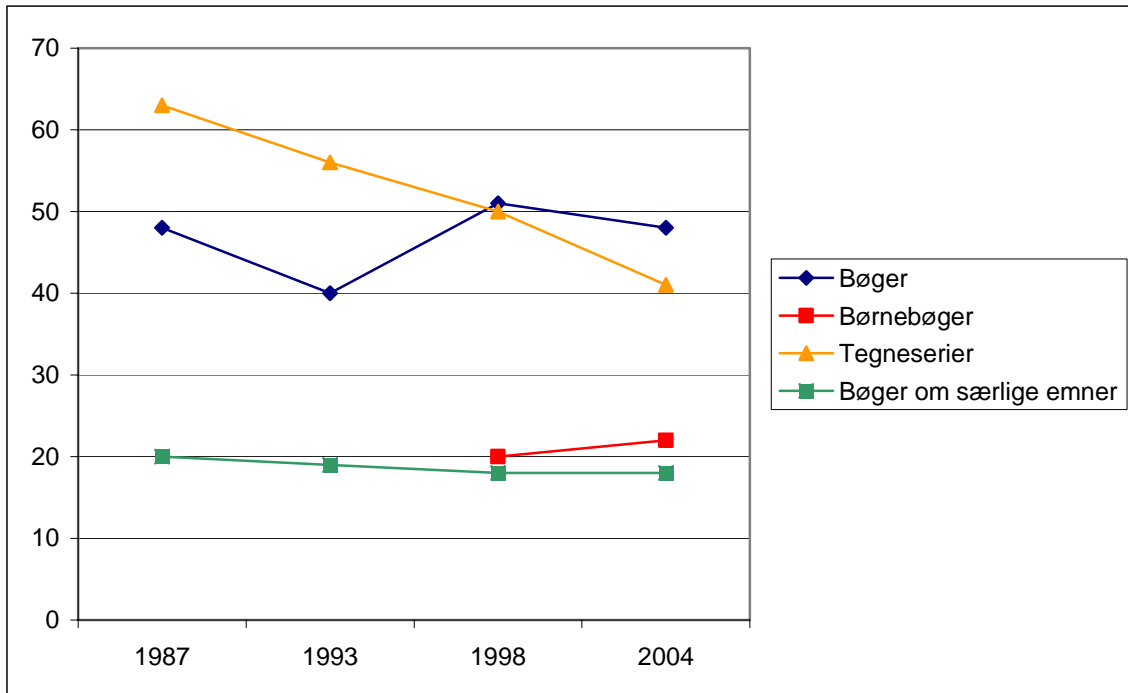
Tabel 6.20 Andele af børn og unge, som læser bøger om særlige emner, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Bøger om særligt emne	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	6	5	6	7	3	5
Ja, mindst én gang om ugen	17	16	10	19	11	14
Ja, mindst én gang om måneden	13	19	13	15	16	16
Ja, sjældnere	8	16	19	14	15	14
Nej	57	45	52	45	56	51
I alt	101	101	100	100	101	100

Udviklingen over tid

Udviklingen over tid viser, at der er en svagt stigende tendens til, at der er flere børn, som læser skønlitterære bøger (se figur 6.6). Udvikling kan kun beskrives for de børn, som går i fjerde klasse og derover. Blandt disse børn fremgår det, at der er sket en stigning blandt de børn, som læser bøger mindst 1 gang om ugen fra 40% i 1993 til 48% i 2004.

Figur 6.6 Andele af børn og unge (børn over 3. klassetrin), der læser bøger etc. hver uge, udviklingen over tid

Note: 1987: Kun børn i alderen 12-15 år.

Siden 1998 er der totalt set samme andel af børnene fra fjerde klasse og derover, som læser børnebøger hver uge.

Læsning af tegneserier har gennemgået en negativ udvikling siden 1987. Der er således sket en stigning blandt de børn, som aldrig læser tegneserier, fra 11% i 1987 til 33% i 2004.

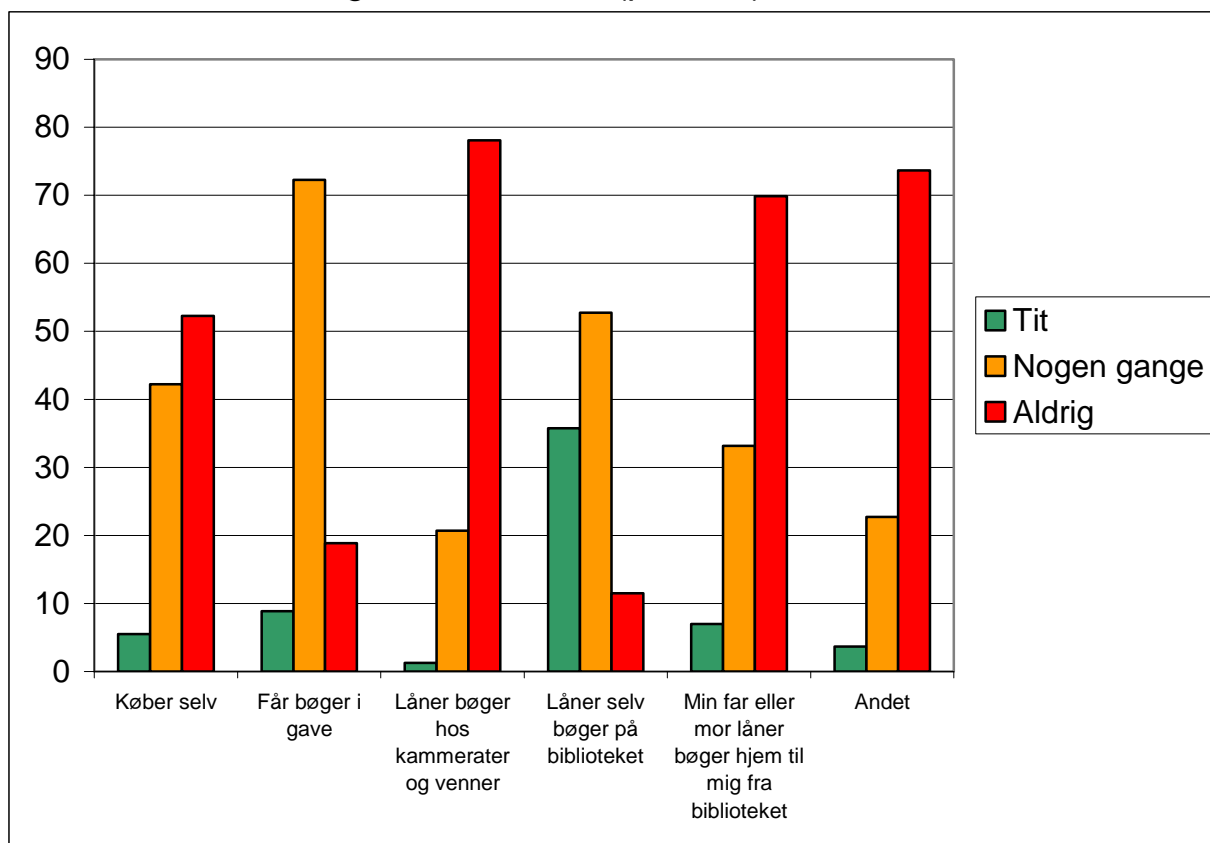
Med hensyn til at læse bøger om særlige emner er det sket en stigning siden 1993 blandt de børn, som læser disse bøger. Der var således 51% af børnene over tredje klasse, som ikke læste disse bøger. I 2004 er denne andel faldet til 48%. Med hensyn til, hvor ofte børnene læser bøgerne, har den største positive vækst været blandt dem, som læser mindst én gang om måneden eller sjældnere. Den ugentlige læsning har derfor næsten været uændret (jf. figur 6.6).

Hvorfra har børnene de bøger, som de læser?

De fleste børn får de bøger, som de læser, i gave eller låner dem på biblioteket. 48% af børnene angiver, at de nogle gange eller tit selv køber bøger, og 40% angiver, at deres far eller mor nogen gange eller tit låner

bøger med hjem fra biblioteket. Derimod er der ikke mange børn, som låner bøgerne hos kammeraterne.

Figur 6.7 Andele af de børn og unge, der sommetider læser, der får de bøger, de læser, fra forskellige steder. 2004 (procent)

6.2.3 Læsning af aviser

Af de forskellige avistyper er der flest børn, som læser aviser, man køber (dvs. fx Jyllandsposten, Politiken, Berlingske Tidende, BT eller Ekstra-bladet). Ca. 10% af børnene læser sådan en avis mindst 4 gange om ugen eller mindst 1 gang om ugen. Det er hovedsagligt de ældste børn, der læser avis. Der er således 22% af de 13-15-årige, som læser avis mindst én gang om ugen.

Tabel 6.21 Andele af børn og unge, der læser avis, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Aviser man køber	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	1	2	7	4	2	3
Ja, mindst én gang om ugen	2	6	15	7	7	7
Ja, mindst én gang om måneden	1	5	4	3	5	4
Ja, sjældnere	1	8	16	8	8	8
Nej	95	79	57	78	78	78
I alt	100	100	99	100	100	100

Gratisaviser (fx Søndagsaviser, MetroXpress eller Urban) læses kun af 4% af børnene mindst en gang om ugen, igen er der flest af de ældste børn (8%), som læser disse aviser. Disse aviser bliver oftest læst blandt de børn, som bor i hovedstaden eller i byerne.

Tabel 6.22 Andele af børn og unge, der læser gratisaviser, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Gratis aviser	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	0	1	2	1	1	1
Ja, mindst én gang om ugen	0	3	6	2	4	3
Ja, mindst én gang om måneden	2	3	7	3	4	4
Ja, sjældnere	0	8	12	6	7	6
Nej	98	85	72	87	84	86
I alt	100	100	99	99	100	100

Ligeledes er det et fåtal af børnene, som læser avis på internettet, og 96% af børnene læser aldrig avis på internettet. Det er udelukkende de ældste børn og unge, som bruger internettet til at læse avis.

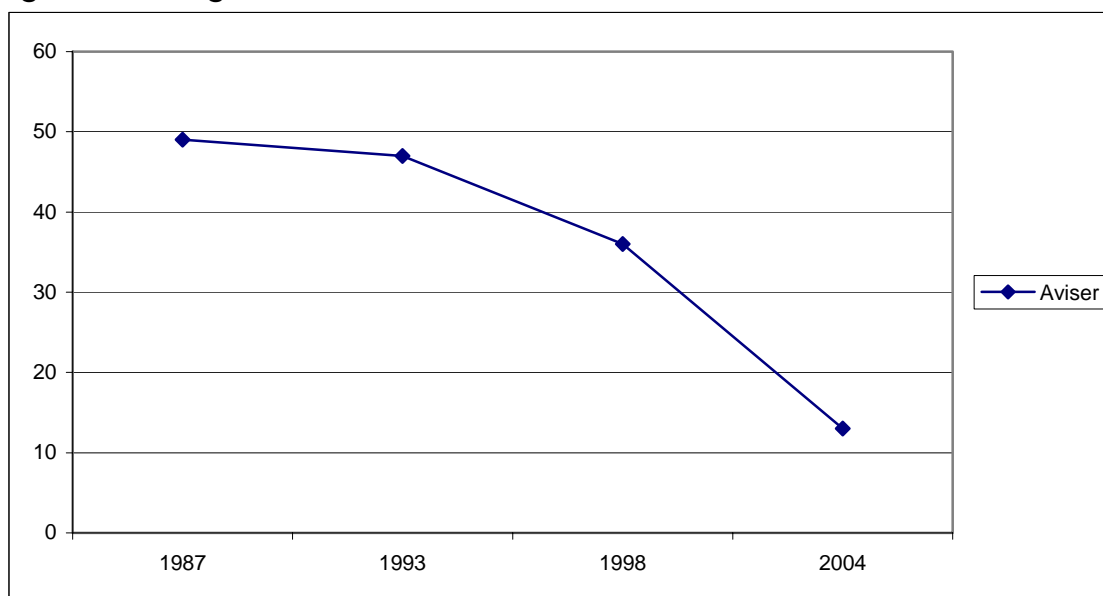
Tabel 6.23 Andele af børn og unge, der læser web-aviser, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Web-aviser	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	0	0	1	0	0	0
Ja, mindst én gang om ugen	0	1	2	1	0	1
Ja, mindst én gang om måneden	0	0	2	1	1	1
Ja, sjældnere	0	3	4	3	2	2
Nej	100	96	91	95	97	96
I alt	100	100	100	100	100	100

Udvikling over tid

I de tidligere undersøgelser (1987, 1993 og 1998) har man ikke skelnet mellem aviser, man køber, web-aviser og gratisaviser. Desuden er det kun børn over 3. klasses trin, der er blevet spurgt om dette i de tidligere undersøgelser, hvorfor udviklingen alene er sammenlignet for denne aldersgruppe. Hvis der kun sammenlignes med aviser, man køber, viser det sig, at der er langt færre børn, som læser avis i 2004 end i 1987. I 1987 var der 49%, som læste avis hver uge, denne andel er faldet til 13% i 2004 (over 3. klasses trin).

Figur 6.8 Andelen af børn og unge (over 3. klasses trin), som læser avis hver uge, udviklingen siden 1987

6.2.4 Læsning af blade og tidsskrifter

Ca. 35% af børnene læser aldrig underholdende blade (fx Vi Unge og Anders And). Totalt set er der flest af de ældste børn, som læser disse blade. Men med hensyn til dem, som læser mindst 4 gange om ugen, er der lidt flere af de 10-12-årige (18%) end de 13-15-årige (13%). Lidt flere piger end drenge læser disse blade.

Tabel 6.24 Andel af børn og unge, som læser underholdende blade, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Underholdende blade	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	7	18	13	12	15	13
Ja, mindst én gang om ugen	17	25	24	21	23	22
Ja, mindst én gang om måneden	15	18	19	14	20	17
Ja, sjældnere	10	12	17	13	13	13
Nej	51	27	27	40	29	35
I alt	100	100	100	100	100	100

Langt de fleste børn (69%) læser aldrig blade om særlige emner (fx mekanik, dyr, håndarbejde, sport, Hi-Fi og edb), og kun en mindre andel – ca. 8% – gør det ofte, dvs. mindst 4 gange om ugen eller mindst 1 gang om ugen. Det er specielt drenge, som viser interesse for disse blade. Der er således 14% af drengene, som læser disse blade hver uge, og 3% blandt pigerne. Der er desuden en tendens til, at jo ældre at børnene bliver, både drenge og piger, jo flere læser disse blade og oftere.

Tabel 6.25 Andel af børn og unge, som læser blade om særlige emner, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Blade om særlige emner	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja, mindst 4 gange om ugen	2	2	6	5	1	3
Ja, mindst én gang om ugen	3	7	4	9	2	5
Ja, mindst én gang om måneden	5	12	15	14	6	10
Ja, sjældnere	6	16	16	11	14	13
Nej	84	63	59	61	76	69
I alt	100	100	100	100	99	100

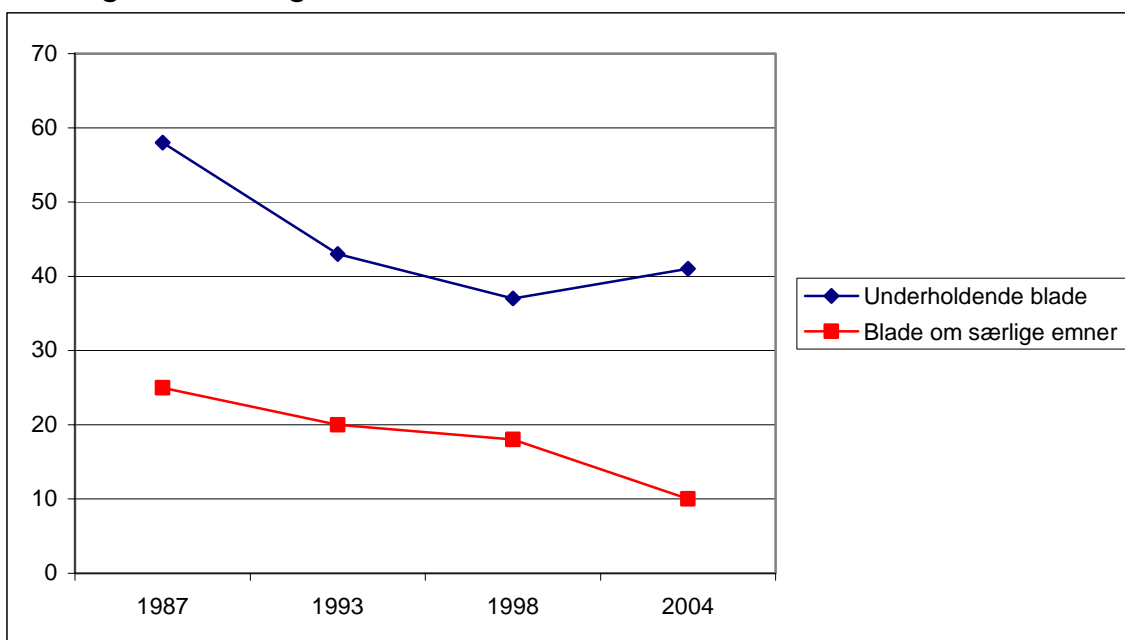
Udviklingen over tid

Udviklingen over tid kan alene sammenlignes for børn over 3. klassestrin.

I 1987 var der 58%, som læste underholdende blade mindst én gang om ugen. Derefter faldt andelen til 36% i 1998, hvorefter den er steget til 41% i 2004.

Af de børn, som læser blade om særlige emner, har der siden 1987 været en faldende tendens blandt de børn, som læser dem mindst én gang om ugen. I 1987 var der 25%, som læste dem hver uge, hvor der i 2004 er 10%. Denne udvikling karakteriseres også af, at der er væsentligt flere, som fravælger disse blade. I 1987 var der 32%, som aldrig læste blade om særlige emner – en andel, som i 2004 er steget til 63% (over 3. klassestrin).

Figur 6.9 Andel af børn og unge (over 3. klassestrin), som læser diverse blade hver uge, udvikling over tid

6.2.5 Skriver selv

Ganske mange børn skriver selv i deres fritid, fx digte, historier eller dagbog. I gennemsnit er der således 31% af børnene, som selv skriver i deres fritid. Det er pigerne, som skriver mest, og blandt pigerne er det især populært i 10-12-års-alderen. Her er der 57%, som selv skriver i deres fritid. Blandt drengene er der derimod ikke væsentlige aldersforskelle.

Tabel 6.26 Andele af børn og unge, som skriver i deres fritid. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige	Total
Ja	23	36	30	12	49	31
Nej	72	56	61	85	40	63
Ved ikke	5	7	9	3	11	7

6.3 Sammenfatning – bøger, aviser og blade

Voksne

31% af den voksne befolkning læser skønlitteratur stort set dagligt eller næsten hver uge. 24% læser aldrig skønlitteratur. Dette er forholdsvis stabilt i forhold til tidligere undersøgelser, dog med en mindre stigning i andelen, der læser.

32% af befolkningen læser faglitteratur stort set dagligt eller næsten hver uge. 22% læser aldrig faglitteratur. I forhold til tidligere er der flere, der læser faglitteratur næsten hver uge.

10% angiver, at de aldrig læser hverken skønlitteratur eller faglitteratur. Derimod er der mange, der både læser skønlitteratur og faglitteratur.

Multivariate statistiske analyser viser, at sandsynligheden for, at man ofte læser skønlitteratur, afhænger af følgende: kvinder læser mere end mænd, og sandsynligheden stiger med alderen og med uddannelsen, og falder med antal børn i familien og med stigende indkomst. Herudover afhænger sandsynligheden af livsstil og beskæftigelse.

Det er gået ned ad bakke med avislæsningen. I 2004 læser 56% dagblade stort set dagligt, 21% læser mere end en avis, og 20% læser sjældent eller aldrig dagblade. Andelen af befolkningen, der stort set dagligt læser dagblade, er faldet fra 92% i 1964 til altså 56% i 2004.

Hertil kommer dog, at der er en del, der læser andre typer af aviser. 19% læser gratisaviser stort set dagligt, 31% gør det næsten hver uge. 16% læser web-aviser stort set dagligt og 9% gør det næsten hver uge. Alt i alt er der 26% af den voksne befolkning, der sjældent eller aldrig læser nogen af disse former for aviser.

Distriktsblade/lokalaviser læses af 28% stort set dagligt og af 51% næsten hver uge. Fagblade og tidsskrifter læses næsten hver uge af 40% af

den voksne befolkning, mens 51% læser magasiner og ugeblade næsten hver uge.

9% skriver selv i deres fritid – enten mindre artikler og lign., digte, noveller, romaner o.l. eller faglitteratur.

Børn og unge

88% af børnene angiver, at de sommetider læser i deres fritid (bøger, blade eller tegneserier). Blandt de 13-15-årige er andelen 90%, men det betyder samtidig, at ca. 10% i denne aldersgruppe aldrig læser i deres fritid.

40% af børnene læser bøger (romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr) mindst en gang om ugen. 34% læser aldrig bøger. Ligeledes er der 40%, der læser tegneserier mindst en gang om ugen, mens 37% aldrig læser dette. 51% læser aldrig bøger om særlige emner (fx dyr, teknik, biler o.l.), og 50% læser aldrig børnebøger.

Siden 1993 er der sket en mindre stigning i andelen af børn, der læser bøger mindst en gang om ugen.

Der er ca. 10% af børnene, der læser aviser mindst en gang om ugen. 78% læser aldrig avis, 4% læser gratisaviser mindst en gang om ugen, og 86% gør det aldrig, mens 1% læser web-aviser mindst en gang om ugen, og 96% aldrig gør det. Andelen af børn over 3. klassetrin, der læser aviser mindst en gang om ugen, er faldet fra 49% i 1987 til 13% i 2004.

35% af børnene læser underholdende blade (fx Vi Unge og Anders And) mindst en gang om ugen. 35% læser aldrig disse blade, mens 69% aldrig læser blade om særlige emner (fx mekanik, dyr, håndarbejde, sport, Hi-Fi eller edb).

31% af børnene skriver selv i deres fritid, fx digte, historier eller dagbog – flest piger i alderen 10-12 år.

7 Biblioteker

7.1 Voksne

7.1.1 Biblioteksbesøg

10% kommer på biblioteket næsten en gang om ugen, og 19% kommer på biblioteket næsten en gang om måneden, således er der i alt 29%, der kommer på biblioteket næsten hver måned og må betegnes som jævnlige brugere. Omvendt kommer 22% aldrig på biblioteket, og 11% kommer under engang om året – altså i alt ca. en tredjedel af befolkningen, der sjældent eller aldrig bruger biblioteket.

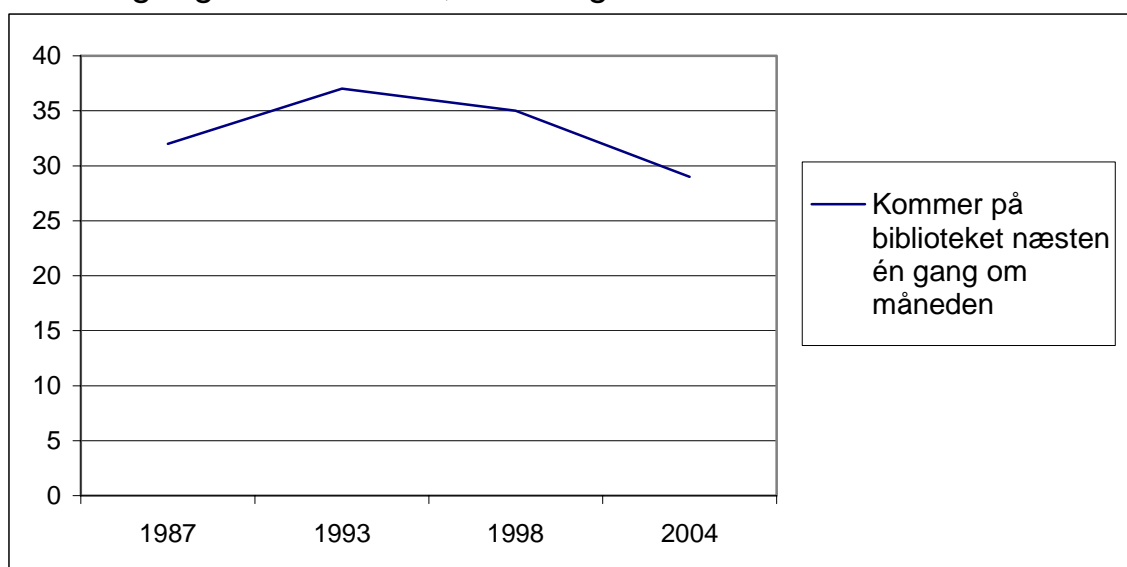
I forhold til tidligere er der lidt flere, der kommer på bibliotekerne næsten hver uge, til gengæld er der færre, der kommer næsten en gang om måneden. Fra 1993 og frem har der været et fald i andelen, der aldrig kommer på biblioteket, således at der i 2004 er 22%, der aldrig kommer på biblioteket.

Tabel 7.1 Andele af befolkningen over 15 år, der kommer på biblioteket. 1987, 1993, 1998 og 2004 (procent)

Pct.	1987	1993	1998	2004
Næsten en gang om ugen	6 (a)	7 (a)	7 (a)	10
Næsten en gang om måneden	26 (b)	30 (b)	28 (b)	19
Ca. 3-10 gange om året	17	12	11	22
Ca. 1-2 gange om året	15	15	14	14
Under en gang om året	(c)	(c)	7	11
Aldrig	36	37	32	22
Ved ikke	0	(c)	0	2
I alt	100	101	99	100

- (a) Summen af kategorierne næsten hver dag, ca. to gange om ugen og ca. en gang om ugen
 (b) Summen af kategorierne ca. en gang om måneden og ca. to gange om måneden
 (c) Kategorien indgik ikke som svarmulighed

Figur 7.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der kommer på biblioteket næsten én gang om måneden, udvikling over tid

Hvem kommer på biblioteket?

Ved hjælp af en statistisk sandsynlighedsmodel kan det identificeres, hvilke faktorer, dvs. socioøkonomiske karakteristika, der har signifikant betydning for, hvor ofte man kommer på biblioteket (se bilag 2). Gennemføres denne type analyse, viser det, at følgende baggrundsvariabler har signifikant betydning for, hvor ofte respondenter kommer på biblioteket: alder, køn, etnisk oprindelse, urbaniseringsgrad, uddannelse, livs-

stil, beskæftigelse og indkomst. Således kommer kvinder oftere end mænd, og med stigende alder falder besøgshyppigheden. Besøgsfrekvensen stiger med stigende uddannelsesniveau og er faldende med indkomsten. Desuden kommer folk fra hovedstaden, hovedstadens forstæder og bykommuner oftere på biblioteket end folk fra landdistrikter og øvrig bymæssig bebyggelse. Folk under uddannelse samt lønmodtagere på høje og mellemniveau kommer der hyppigere end andre. Endelig kommer danskere med ikke-vestlig baggrund oftere på biblioteket end andre.

Kvinderne kommer oftere på biblioteket end mænd, således er der 34% af kvinderne, der kommer på biblioteket næsten hver uge eller måned, mod 23% af mændene. Tilsvarende er der 29% af mændene, der aldrig kommer på biblioteket, blandt kvinderne er der 15%, der aldrig kommer på biblioteket.

Med stigende alder falder andelen, der kommer på biblioteket enten næsten hver uge eller måned. Blandt de 16-19-årige er der 40%, der kommer på biblioteket næsten hver uge eller måned, blandt de 50-59-årige er der 23%, der kommer på biblioteket næsten hver uge eller måned. Blandt de to ældste aldersgrupper er der flere, der kommer på biblioteket næsten hver uge eller måned i forhold til de 50-59-årige. Med alderen er der flere, der aldrig kommer på biblioteket. Blandt de 16-19-årige er der 14%, der aldrig kommer på biblioteket, mens 33% af personerne over 69 år aldrig kommer på bibliotekerne.

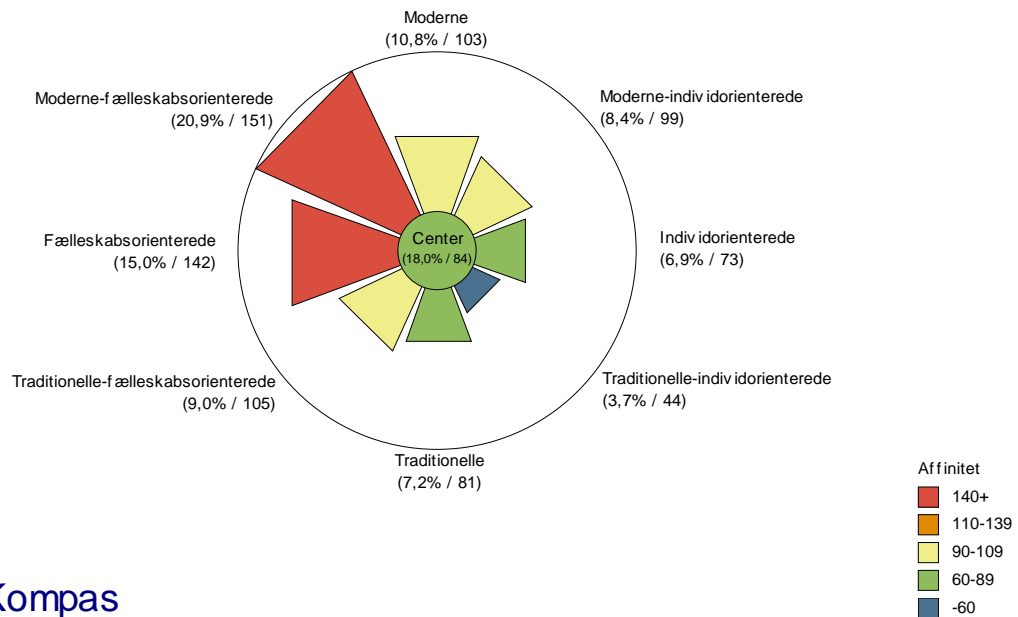
Tabel 7.2 Andele af befolkningen over 15 år, der kommer på biblioteket, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Næsten 1 gang om ugen	10	8	11	13	18	11	9	7	11	6
Næsten en gang om måneden	19	15	23	27	17	18	18	17	19	22
Ca. 3-10 gange om året	22	18	27	24	27	24	23	22	18	19
Ca. 1-2 gange om året	14	15	13	13	16	16	16	15	10	10
Under en gang om året	11	13	9	6	9	15	11	11	9	8
Aldrig	22	29	15	14	14	15	20	25	30	33
Ved ikke	2	2	2	3	0	1	3	4	3	2
I alt	100	100	100	100	101	100	100	101	100	100

De fællesskabsorienterede segmenter er de segmenter, hvor flest kommer ofte på biblioteket, mens de traditionelle segmenter er de segmenter, hvor flest aldrig kommer på biblioteket.

Figur 7.1 Kommer på biblioteket »næsten en gang om ugen« eller »næsten en gang om måneden«. 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Kommer på biblioteket 'næsten 1 gang om ugen' ell. 'næsten 1 gang om måneden'
 Målgruppestr. : 1200 (000) / Stikprøve : 515

Gallup Kompas

Hvad kommer danskerne på biblioteket efter?

Af dem, der kommer på biblioteket, kommer 85% for at låne bøger eller blade. Herefter følger at ledsage børn (36%) og benytte håndbøger/opslagsværker med 29%.

Andelen, der kommer på biblioteket for at låne bøger/blade, er den samme som i 1998, og dermed syntes den tidligere tilbagegang i andelen, der kommer på biblioteket for at låne bøger/blade, at være standset. Andelen, der kommer på biblioteket for at ledsage børn, er steget i forhold til 1998, mens andelen, der kommer for at benytte håndbøger/opslagsværker og få anden information, er faldet markant.

Til sammenligning er folkebibliotekernes årlige bogudlån faldet fra 74,3 mio. udlån i 1992 til 50,6 mio. udlån i 2002, mens udlån af fonogrammer (cd'er, plader og bånd) er steget fra 9,3 mio. til 18,7 mio. i samme periode.

Tabel 7.3 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der kommer på biblioteket, der benytter forskellige tilbud, udvikling over tid (procent)

	1975	1987	1993	1998	2004
Låne bøger/blade	94	95	92	85	85
Låne musik	12	18	18	20	24
Låne videofilm			2	9	6
Benytte håndbøger/opslagsværker			38	42	29
Få anden information			22	30	22
Læse bøger/blade/aviser		14	15	14	14
Bruge computer/internet					9
Bruge kopimaskine, fax eller lign.			11	11	14
Deltage i musikarrangement	1	1	5	5	6
Deltage i foredrag/debat		6	9	11	10
Se filmforevisninger	1	3	1	2	2
Se udstillinger	3		15	19	13
Deltage i møder/undervisning/kurser og lign.	1 (a)	1 (a)	6 (a)	4	6
Ledsage børn				32	36

(a) Studiekredse.

Personer, der ofte kommer på biblioteket, bruger det i gennemsnit til flere aktiviteter i forhold til personer, der ikke kommer der lige så ofte. Fælles for alle grupperne, uanset hvor ofte de kommer på biblioteket, er, at størstedelen af dem kommer for at låne bøger/blade. Personer, der kommer på biblioteket næsten en gang om ugen, bruger, ud over lån af bøger/blade, biblioteket til lån af musik (45%), benytte håndbøger/opslagsværker (41%) og låne videofilm og/eller dvd (39%).

Flere kvinder end mænd kommer på biblioteket for at låne bøger, og generelt benytter kvinder biblioteket til flere forskellige ting end mænd.

For alle aldersgrupper er der flest, der kommer på biblioteket for at låne bøger/blade. Derudover er der væsentlige aldersforskelle med hensyn til, hvad biblioteket benyttes til. Ældre benytter i højere grad end yngre biblioteket til at låne lydbøger, få anden information samt at deltage i foredrag/debat. Det er primært personer i alderen 30-49, der kommer på biblio-

teket for at ledsage børn. De yngre benytter i højere grad biblioteket til at låne musik og video/dvd samt bruge computer/internet.

Tabel 7.4 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der kommer på biblioteket, der benytter forskellige tilbud, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn	
		Mænd	Kvinder
Låne bøger/blade	85	79	90
Låne musik	24	23	24
Låne lydbøger	6	4	7
Låne videofilm og/eller dvd	17	15	18
Låne computerspil	6	7	5
Låne cd-rom	5	6	4
Benytte håndbøger/opslagsværker	29	28	29
For at få anden information	22	19	24
Læse bøger/blade/aviser på stedet	14	15	13
Bruge computer/internet	9	8	10
Bruge kopimaskine, fax eller lign.	14	12	15
Deltage i musikarrangementer	6	4	7
Deltage i foredrag/debat	10	6	14
Se filmforestillinger	2	1	3
Se udstillinger	13	8	17
Deltage i møder/undervisning/kurser o.l.	6	4	7
Ledsage børn	36	32	40
Benytte cafeen	1	1	1
Rart sted at være	12	9	14
Andet	12	13	10
Gør antal ting	3	3	4

Biblioteket bruges primært i forbindelse med fritidsaktiviteter, hvilket knap halvdelen gør, efterfulgt af underholdning/kulturoplevelser med 32%. Alderen har en væsentlig betydning for, hvad biblioteket bruges til, således bruger de yngste aldersgrupper primært biblioteket i forbindelse med uddannelse, mens dette kun i begrænset omfang er tilfældet for de ældre aldersgrupper. Andelen, der benytter biblioteket i forbindelse med arbejde, er størst i alderen 30-59 år, hvor 25-27% benytter biblioteket i forbindelse med arbejde. Andelen, der anvender biblioteket i forbindelse med under-

holdning/kulturoplevelser, ligger forholdsvis konstant omkring 25-35% for alle aldersgrupper.

Tabel 7.5 Andelen af de voksne biblioteksbrugere over 15 år, der benytter biblioteket til forskellige formål, opdelt på køn og alder. 2004

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Uddannelse	23	20	25	71	63	20	16	11	9	1
Arbejde	19	15	23	2	18	25	25	27	12	1
Fritidsaktiviteter	48	50	46	34	47	54	53	52	50	27
Underholdning/kulturoplevelse	32	30	33	26	30	32	35	32	33	29
Andet	17	18	15	18	15	17	19	17	16	11

7.1.2 Elektronisk biblioteksbenyttelse

12% benytter et eller flere bibliotekers hjemmeside næsten hver uge eller måned, mens 73% af befolkningen aldrig benytter bibliotekernes hjemmesider.

Hvor der ikke er væsentlige kønsforskelle, er der en tydelig tendens til, at det er de yngre aldersgrupper, der i højere grad benytter sig af bibliotekernes hjemmesider i forhold til de ældre grupper, og at brugen falder med stigende alder. Således er der 50% af de 20-29-årige, der aldrig benytter bibliotekers hjemmesider, mens det gælder for 90% af personerne over 70 år.

Tabel 7.6 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der benytter et eller flere bibliotekers hjemmeside, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Næsten hver uge	4	4	4	3	8	4	3	4	4	1
Næsten hver måned	8	8	8	18	13	8	8	4	5	5
Mindst en gang om året	8	8	8	19	14	8	11	6	3	0
Sjældnere	6	5	8	5	11	7	7	8	3	1
Aldrig	73	74	72	56	51	73	70	77	85	91
Ved ikke	1	2	1	0	4	0	1	1	0	2
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Hvad benyttes bibliotekernes hjemmesider til?

Af dem, der benytter bibliotekernes hjemmesider, bruger 67% hjemmesiden til at søge og bestille bøger, herefter følger »se oplysninger om mine lån og forny mine lån«, hvilket 39% gør, og »søge oplysninger om biblioteket« (33%).

Der er ikke væsentlige kønsforskelle med hensyn til anvendelse af bibliotekernes hjemmesider.

Forskellen mellem aldersgrupperne er præget af, at de yngre aldersgrupper i større udstrækning anvender bibliotekernes hjemmesider til flere formål.

Tabel 7.7 Andele af dem, der benytter bibliotekernes hjemmesider, der bruger dem til forskellige formål. 2004 (procent)

	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Søge og bestille bøger	67	66	66	87	93	74	65	57	40	26
Søge og bestille andet materiale	25	26	25	74	29	27	17	24	17	6
Se oplysninger og forny mine lån	39	36	42	56	52	46	42	32	20	16
Downloadede musik	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Downloadede tidsskriftsartikler	7	8	7	7	16	9	6	3	6	0
Søge information i opslagsværker	17	17	17	32	19	10	19	14	30	7
Søge oplysninger om biblioteket	33	29	35	38	44	43	34	23	22	10
Andet	9	11	8	14	2	7	8	11	13	20
Gør antal ting	2,0	1,9	2,0	3,1	2,5	2,2	1,9	1,6	1,5	0,9

Personer, der hyppigt besøger biblioteket, vil i højere grad også benytte bibliotekets hjemmeside, således er der 25% af dem, der besøger biblioteket næsten hver uge, der også benytter bibliotekets hjemmeside næsten hver uge. Andelen, der aldrig benytte sig af bibliotekets hjemmesider, stiger med faldende besøgshyppighed på biblioteket, således er der 36% af dem, der besøger biblioteket næsten hver uge, der aldrig benytter bibliotekets hjemmeside, tilsvarende er andelen af dem, der kun kommer på biblioteket 1-2 gange om året, der aldrig benytter bibliotekets hjemmeside 79%.

Tabel 7.8 Sammenhæng mellem hyppighed af biblioteksbesøg og brug af bibliotekshjemmeside

Pct.		Hvor ofte kommer du på biblioteket						
		Næsten 1 gang om ugen	Næsten 1 gang om måneden	Ca. 3-10 gange om året	Ca. 1-2 gange om året	Under en gang om året	Ved ikke	Aldrig
Hvor ofte benytter du et eller flere bibliotekers hjemmeside	Næsten hver uge	25	4	1	1	0	0	0
	Næsten hver måned	24	21	5	3	0	0	0
	Mindst en gang om året	8	13	14	7	3	0	0
	Sjældnere	5	7	11	9	8	2	1
	Ved ikke	2	1	2	1	2	3	1
	Aldrig	36	54	69	79	87	95	98

7.2 Børn og unge

7.2.1 Skolebiblioteker

Som det fremgår af tabel 7.9, er det langt størsteparten af børnene, som kommer på et skolebibliotek mindst én gang om ugen. Det drejer sig om i alt 75% af børnene, herunder hhv. 76% for drengenes vedkommende og 73% for pigernes. Kun ganske få børn kommer aldrig på et skolebibliotek.

Som det fremgår af tabel 7.9, er der forskel på, hvor ofte børn i forskellige aldersgrupper besøger skolebiblioteket. Børn, som er mellem 7 og 9 år, er oftest på besøg på skolebiblioteket. En stor del af børnene (85%) er der mindst én gang om ugen. Dette kan hænge sammen med, at mange klasser på de mindre klassetrin har en fast besøgsdag på skolebiblioteket. Der er samtidig en tendens til, at jo ældre børn bliver, jo flere kommer på skolebiblioteket mindst fire gange om ugen, nemlig ca. 1% blandt de 7-9-årige mod 15% blandt de 13-15-årige. Dette skyldes formentlig, at flere børn i de højere klassetrin kommer på skolebiblioteket på eget initiativ, og en del af dem bliver således meget hyppige brugere.

Tabel 7.9 Andele af børn og unge, der besøger skolebiblioteket, opdelt på alder og køn. 2004 (procent)

	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-15 år	I alt
Mindst 4 gange om ugen	6	10	1	8	15	8
Mindst én gang om ugen	70	63	85	69	41	67
Mindst én gang om måneden	13	19	9	15	25	16
Sjældnere	8	5	2	5	14	6
Aldrig	3	3	3	3	6	3
I alt	100	100	100	100	101	100

Skolebiblioteket har siden 1987 været velbesøgt af skolebørnene, og besøget på skolebiblioteket har ikke ændret sig nævneværdig siden 1987. Hovedparten af børnene kommer på biblioteket mindst én gang om ugen.

Tabel 7.10 Andele af børn og unge, der besøger et skolebibliotek, udvikling over tid

	1987	1993	1998	2004
Mindst 4 gange om ugen	8	6	10	8
Mindst én gang om ugen	62	72	70	67
Mindst én gang om måneden	17	9	13	16
Sjældnere	7	3	3	6
Aldrig	5	9	4	3
I alt	99	99	100	100

7.2.2 Folkebiblioteket/børnebibliotek

Hvor de fleste børn besøger et skolebibliotek hver uge, kommer de ikke lige så hyppigt på et folkebibliotek/børnebibliotek. Her kommer hovedparten af børnene mindst én gang om måneden (39%) eller sjældnere (43%). 9% kommer mindst en gang om ugen, og der er 18%, som aldrig kommer på et folkebibliotek/børnebibliotek (jf. tabel 7.11).

Der er ikke meget markante aldersforskelle i brugen af folkebibliotekerne, dog er der en tendens til, at de yngste bruger det mest, og der er flest børn (13%) blandt de 10-12-årige, der kommer mindst en gang om ugen.

Hvad angår drenge og pigers besøgsvaner, er der heller ikke nogle store forskelle. Der er lidt flere drenge (19%), som aldrig besøger et folkebibliotek/børnebibliotek, end der er piger (16%).

Tabel 7.11 Andele af børn og unge, der besøger et folkebibliotek/børnebibliotek, opdelt på alder og køn. 2004 (procent)

	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-15 år	I alt
Mindst 4 gange om ugen	1	2	0	2	3	1
Mindst én gang om ugen	9	7	8	11	2	8
Mindst én gang om måneden	27	34	34	28	30	30
Sjældnere	44	41	42	43	43	43
Aldrig	19	16	17	16	21	18
I alt	100	100	101	100	99	100

Udviklingen i børns og unges besøg på folkebiblioteker over tid

Hvor hovedparten kom på folkebiblioteket mindst én gang om måneden fra 1987 til 1998, er der en større andel af børnene, der i 2004 kommer sjældnere end hver måned. Det fremgår af tabel 7.12, at den andel af børn, som kommer på et folkebibliotek mindst 4 gange om ugen, har været uændret siden 1987 – andelen udgør dog kun mellem 1 og 2%. Den andel af børn, som kommer der mindst én gang om ugen, har varieret noget siden 1987 – fra 15% i 1987 til 8% i 2004. Der har været en faldende tendens blandt dem, som kommer på folkebiblioteket mindst én gang om måneden – fra at udgøre 56% i 1987 til 39% i 2004. Den andel af børn, som aldrig kommer på et folkebibliotek, har været faldende siden 1993 (25%) og er i 2004 på lignende niveau som i 1987 (18%). Det samlede resultat bliver altså, at der er lige så mange som besøger et folkebibliotek i 2004 som tidligere, men at der er længere mellem besøgene.

Tabel 7.12 Andelen af børn og unge, der besøger et folkebibliotek, udvikling over tid

	1987	1993	1998	2004
Mindst 4 gange om ugen	2	1	2	1
Mindst én gang om ugen	15	9	15	8
Mindst én gang om måneden	39	34	34	30
Sjældnere	28	31	26	43
Aldrig	17	25	22	18
I alt	101	100	99	100

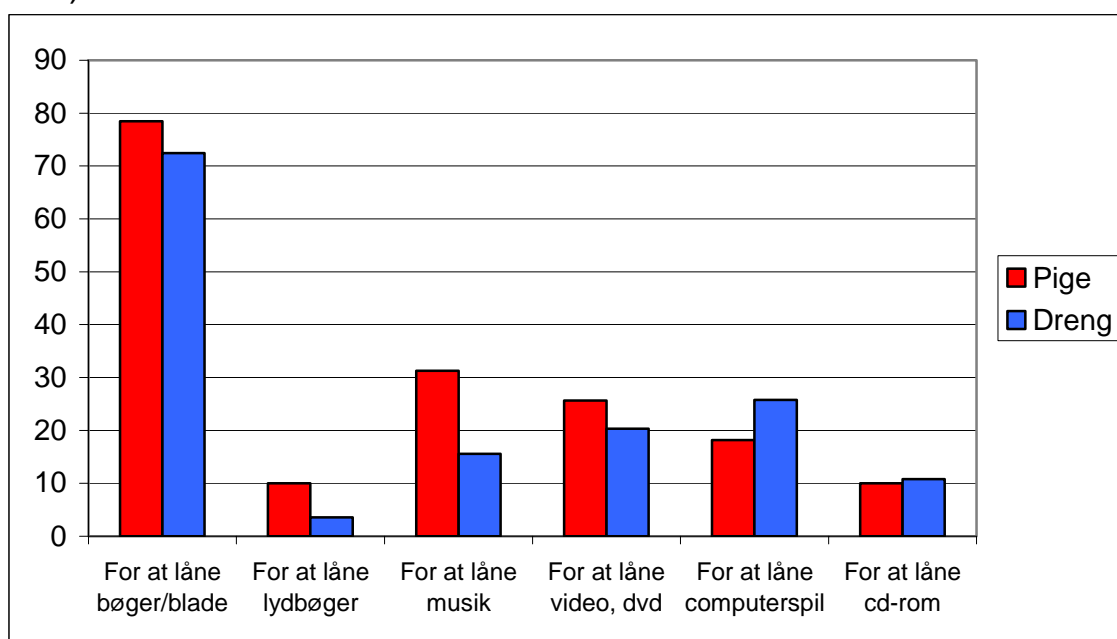
7.2.3 Hvad kommer børnene på bibliotekerne efter?

For at låne noget med hjem

De fleste af de børn, som besøger et bibliotek, enten skolebiblioteket eller folkebiblioteket/børnebiblioteket, kommer for at låne bøger eller blade med hjem.

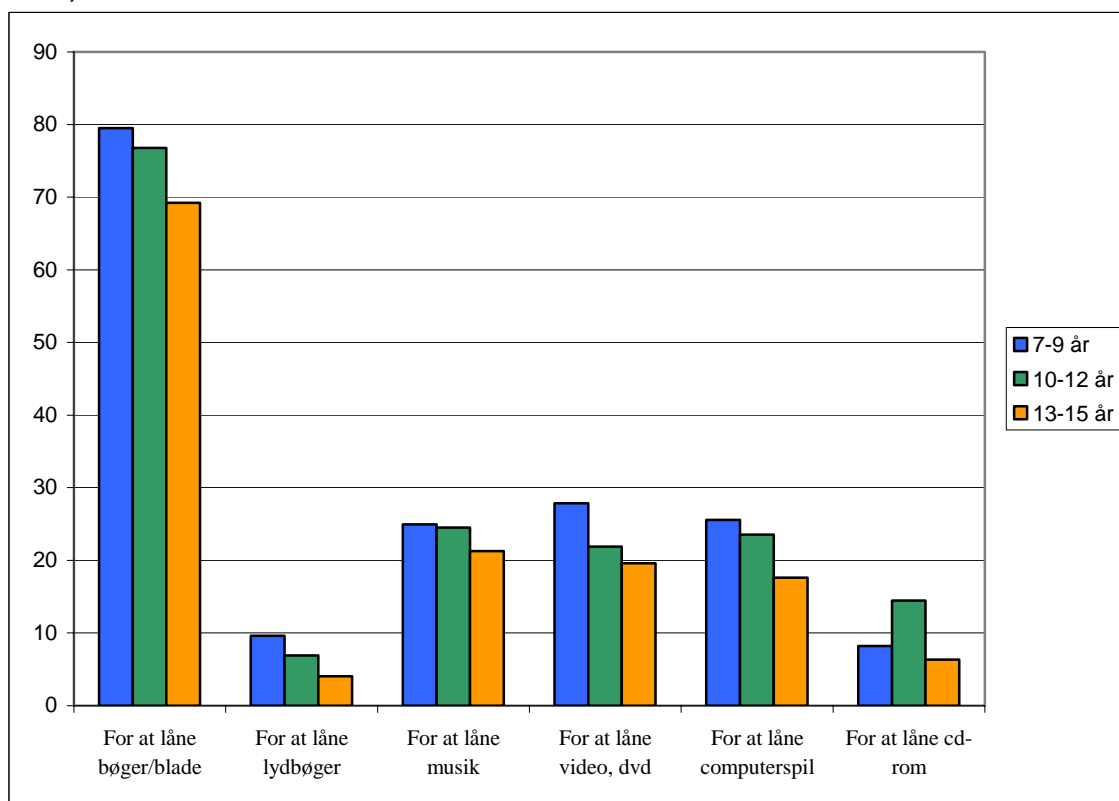
Som det fremgår af figur 7.2, er der lidt flere piger, som besøger biblioteket for at låne bøger/blade. Pigerne kommer også oftere på biblioteket for at låne musik og låne video/dvd. Drengene låner omvendt i højere grad computerspil.

Figur 7.2 Andelen af børn og unge, der kommer på folkebiblioteket, der kommer der for at låne forskellige materialer, opdelt på køn. 2004 (procent)

Alderen har en indflydelse på, hvilke materialer børnene låner med hjem, på den måde, at der er flere i de yngste aldersgrupper, der låner de forskellige materialer, end blandt de ældste.

Figur 7.3 Andelen af børn og unge, der kommer på folkebiblioteker, der kommer der for at låne forskellige materialer, opdelt på alder. 2004 (procent)

Hvad foretager børnene sig ellers, når de er på biblioteket?

Der er også mange børn, som kommer på biblioteket for at gøre andre ting end at låne materiale med hjem.

Den mest benyttede facilitet er bibliotekernes computere/internet, som især benyttes af børn fra 10-års-alderen. Derudover bruges biblioteket til at læse forskellige bøger/blade og aviser samt som et sted, hvor man kan være sammen med og lege med sine kammerater. Blandt de 13-15-årige er der desuden 14%, som kommer for at bruge bibliotekets håndbøger/opslagsværker – en aktivitet, som ikke er særligt udbredt blandt de yngre børn. De yngste børn kommer til gengæld i højere grad end de ældre på biblioteket for at se teater.

Der er ikke nogle store forskelle drenge og piger imellem. Den eneste forskel er blandt dem, som kommer på biblioteket for at læse bøger/blade/aviser, hvor der er 12% drenge og 20% piger, og for at være

sammen med kammerater/lege, hvilket 13% af drengene og 18% af pigerne gør.

Tabel 7.13 Andelen af børn og unge, der kommer på folkebiblioteket, der bruger det til forskellige ting, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	I alt
For at bruge håndbøger/opslagsværker	2	6	14	7
For at bruge computer/internet	7	24	29	20
For at læse bøger/blade/aviser på stedet	13	16	20	16
For at høre musik	2	5	7	4
Se film	5	4	5	4
Se teater	12	6	1	7
For at deltage i værkstedsaktiviteter	2	3	1	2
Være sammen med kammerater/lege	14	17	14	16

Udviklingen over tid

Siden 1998 er der færre, som tager på biblioteket for at låne bøger og blade. Der var således i 1998 94% af børnene, som kom på biblioteket, der kom for at låne bøger. I 2004 er denne andel faldet til 75%. Den procentvise andel af børn og unge, der låner de øvrige materialetyper med hjem, er uændret siden 1998, eller har været svagt stigende.

Siden 1998 er der ligeledes væsentligt færre, som kommer på biblioteket for at gøre forskellige andre ting end at låne materialer med hjem. Således er der i 2004 sammenlignet med 1998 væsentligt færre, som kommer for at bruge de håndbøger/opslagsværker, som biblioteket stiller til rådighed, ligesom der har været en væsentlig nedgang i andel af børn, som kommer på biblioteket for at bruge computer/internet, for at læse bøger/aviser/blade på stedet og for at være sammen med og lege med deres kammerater.

Tabel 7.14 Andelen af børn og unge, der kommer på folkebiblioteket, der bruger det til forskellige ting. 1998 og 2004 (procent)

	2004	1998
For at bruge håndbøger/opslagsværker	7	20
For at bruge computer/internet	20	30
For at læse bøger/blade/aviser på stedet	16	25
For at høre musik	4	8
Se film	4	3
Se teater	7	8
For at deltage i værkstedsaktiviteter	2	3
Være sammen med kammerater/lege	16	28

7.3 Sammenfatning – biblioteker

Voksne

29% af den voksne befolkning kommer på biblioteket mindst en gang om måneden og må således betegnes som jævnlige brugere. 22% kommer aldrig på biblioteket, og 11% kommer under en gang om året – der er således ca. en tredjedel af befolkningen, der sjældent eller aldrig bruger biblioteket. Dette svarer stort set til niveauet i 1998 – dog er der lidt færre, der kommer der mindst en gang om måneden, men der er også færre, der aldrig kommer på biblioteket, nemlig 22% i 2004 mod 32% i 1998.

En multivariat statistisk sandsynlighedsmodel viser, at sandsynligheden for ofte at komme på biblioteket afhænger af alder, køn, urbaniseringsgrad, uddannelse, livsstil, beskæftigelse, indkomst og etnisk oprindelse. Således kommer kvinder oftere end mænd, og med stigende alder falder besøgshyppigheden på bibliotekerne. Besøgsfrekvensen stiger med stigende uddannelsesniveau og falder med indkomsten. Desuden kommer folk fra hovedstaden, hovedstadens forstæder og bykommuner oftere på biblioteket end folk fra landdistrikter og øvrig bymæssig bebyggelse. Folk under uddannelse samt lønmodtagere på højere og mellemniveau kommer der desuden hyppigere end andre. Endelig kommer danskere med ikke-vestlig baggrund oftere på biblioteket end andre.

Hovedparten (85%) af dem, der kommer på biblioteket, kommer der for at låne bøger eller blade. Mange kommer også for at ledsage børn og

benytte håndbøger/opslagsværker. Andelen, der kommer for at benytte håndbøger/opslagsværker og få anden information, er faldet markant siden 1998.

12% benytter et eller flere bibliotekers hjemmeside næsten hver uge eller måned, mens 73% af befolkningen aldrig benytter bibliotekernes hjemmesider.

Børn og unge

Ca. 75% af børnene kommer på et skolebibliotek mindst en gang om ugen. Dette svarer stort set til niveauet i de tidligere undersøgelser.

39% af børnene kommer på et folkebibliotek/børnebibliotek mindst en gang om måneden. Dette er noget mindre end i 1998, hvor 51% af børnene kom mindst en gang om måneden. Derimod er der flere, der kommer sjældnere end 1 gang om måneden.

Børnene kommer primært på biblioteket for at låne bøger og blade, men også en del kommer for at låne musik, video/dvd eller computerspil. Siden 1998 er der sket et fald i andelen af børn, der kommer på biblioteket for at låne bøger og blade. Men der er også færre, der kommer på biblioteket for at gøre forskellige andre ting end at låne materialer med hjem. Således er der væsentligt færre, der kommer for at bruge håndbøger/opslagsværker, bruge computer/internet og for at læse bøger, aviser og blade på stedet. Ligeledes er der færre, der kommer der for at være sammen med kammerater/lege.

8 Teater og dans samt forskellige fornøjelser

8.1 Teater – voksne

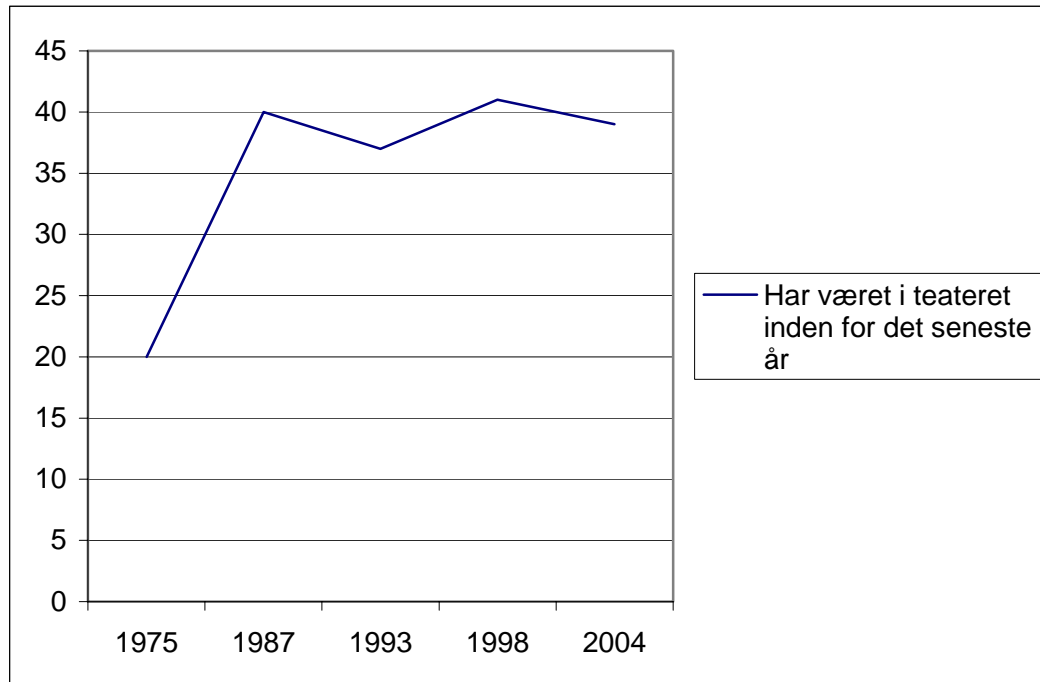
8.1.1 Set teater og dans

Inden for det seneste år har 39% set teater (skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater o.l.). 9% har set teater inden for den seneste måned, og inden for det sidste halve år har 28% set teater. 38% har set teater for mere end et år siden, mens 22% aldrig ser teater.

I 1998 havde 41% set teater (opera, operette/musical, ballet/dans, skuespil eller børneteater) inden for det sidste år, i 1993 havde 37%, 1987 40%, i 1975 havde 20% været i teateret i sæsonen. Andelen, der i 2004-undersøgelsen har været i teateret, ligger således stort set på samme niveau som i 1998.

Til sammenligning er tilskuertallet på de statsstøttede teatre faldet fra 2,6 mio. i 1992/93 til 2,2 mio. i 2002/03. Det skal dog her tilføjes, at der vises teaterforestillinger, som ikke får statsstøtte, hvorfor tilskuertallet til de statsstøttede teatre ikke er dækkende for det samlede teatermarked.

Figur 8.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der har været i teateret inden for det seneste år. 1975-2004 (procent)

Hvem går i teatret?

Der er en signifikant sammenhæng mellem, hvornår man sidst har set teater, og følgende baggrundsvariabler: køn, urbaniseringsgrad, livsstilstype, uddannelse, beskæftigelse, bruttoindkomst og etnisk baggrund (jf. bilag 2).

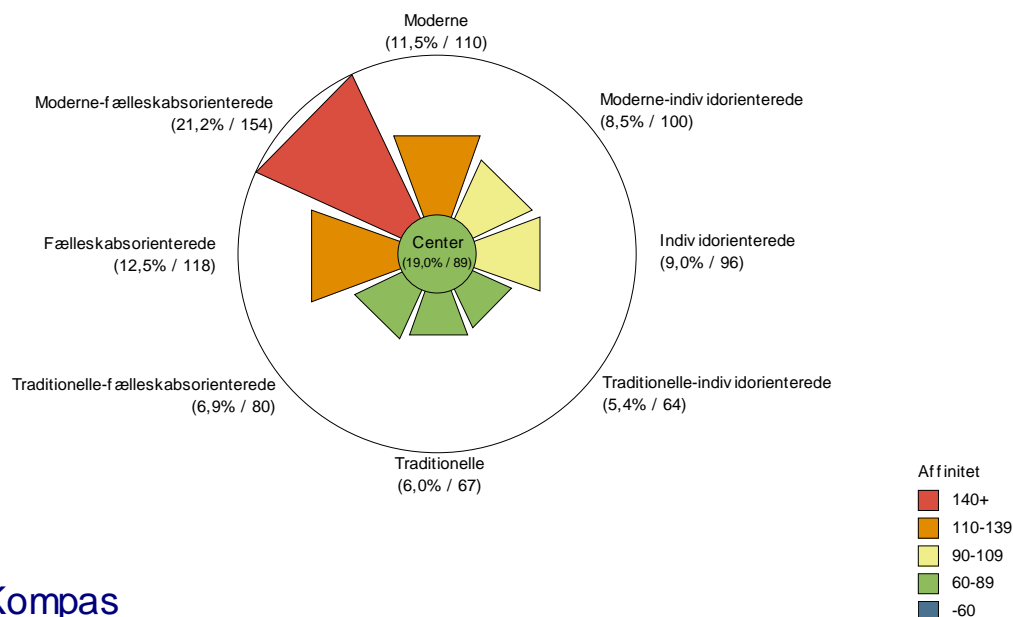
Flere kvinder end mænd ser teater, således har 12% af kvinderne set teater inden for den sidste måned mod 6% af mændene, ligesom der er færre blandt kvinderne (17%), der aldrig ser teater, mens 27% af mændene aldrig ser teater. Der er derimod ingen signifikant sammenhæng mellem alder og teaterbesøg.

Personer bosat i hovedstaden og dens forstæder går oftest i teatret. Personer med enten en mellemlang eller en lang videregående uddannelse har større sandsynlighed for at gå i teatret end andre, hvilket ligeledes gælder for lønmodtagere på mellem og højeste niveau samt personer under uddannelse. Med stigende indkomst stiger sandsynligheden for, at personen har set teater. Desuden går danskere med anden etnisk baggrund mindre i teatret end andre.

De moderne-fællesskabsorienterede, samt det moderne og det fællesskabsorienterede segment er de segmenter, hvorfra flest har været i teateret inden for det seneste år.

Figur 8.2 Har været i teateret inden for det seneste år, 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Har gjort ... : Været i teateret indenfor det seneste år
 Målgruppestr. : 1572 (000) / Stikprøve : 696

Gallup Kompas

Tabel 8.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der inden for det seneste år har set forskellige typer af forestillinger. 1998 og 2004 (procent)

	2004	1998
Skuespil	25 ^a	29
Dans/ballet	9	7
Opera	7	7
Musical	17	15
Revy	14 ^b	24
Børneteater	18 ^c	18
I alt	39	41

a I 2004 inkl. amatørteaterforestillinger og lokalspil/egnsspil.

b I 2004 inkl. cabaret, show.

c I 2004 inkl. skolekomedier.

Af den voksne befolkning over 15 år har 25% set skuespil, 18% har set børneteater, og 17% har set musical inden for det seneste år.

Siden 1998 er andelen, der har set skuespil og revy faldet, mens der har været mindre fremgang for dans/ballet og musical.

Af dem, der har været i teatret inden for det seneste år i 2004, har hovedparten været det 1-2 gange. Skuespil er der dog en del, der har set 3-5 gange.

Tabel 8.2 Andele af befolkningen over 15 år, der har set teater inden for det seneste år. 2004

	1-2 gange	3-5 gange	6 eller flere gange	I alt
Skuespil	15	4	1	20
Dans/ballet	8	1	0	9
Opera	6	1	0	7
Musical	17	1	0	18
Revy, stand-up	9	1	0	10
Cabaret, show	5	0	0	5
Børneteater	9	1	0	10
Amatørforestilling	8	1	0	9
Lokalspil/egnsspil	4	0	0	4
Skolekomedie e.l.	14	1	0	15
Andet	2	0	0	2

Hvor mange er medlem af en teaterforening?

I alt er der 6% af den voksne befolkning over 15 år, eller 14% af dem, der har været i teatret inden for det seneste år, der abonnerer på teaterforestillinger, eller er medlem af en teaterforening, hvor de køber deres billetter igennem. Der er flere kvinder (17%) end mænd (10%). Abonnenterne skal primært findes blandt personerne fra 50 år og opefter, samt i aldersgruppen 16-19 år. Gruppen af de 60-69-årige er den aldersgruppe, hvoraf den største andel er medlem af en teaterforening. I denne aldersgruppe er en tredjedel af dem, der har været i teatret inden for det seneste år, medlem af en teaterforening.

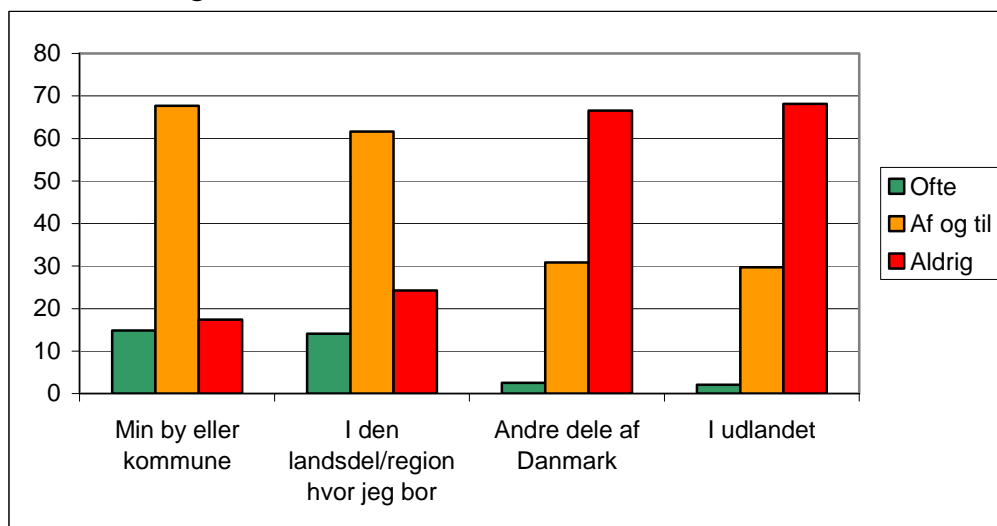
Tabel 8.3 Andele af dem, der har set teater inden for det seneste år, der er medlem af en teaterforening. 2004

I alt	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
14	10	17	15	3	8	6	22	33	14

Hvor ser danskere teater henne?

De fleste ser teater i den by/kommune, hvor de bor, ligesom en stor andel ser teater i den landsdel/region, hvor de bor. Færre ser teater andre steder i landet eller i udlandet.

Figur 8.3 Andelen af dem, der har set teater inden for det seneste år, der ser det forskellige steder. 2004

8.1.2 Spiller selv teater eller danser

Spiller teater

2% spiller selv teater, og det er primært de yngre aldersgrupper samt gruppen af de 60-69-årige, der selv spiller teater. Der er ingen forskel mellem kønnene. 1% er aktive som tekniker, instruktør eller forfatter, og igen er det de 60-69-årige og de yngre aldersgrupper, hvor der er flest aktive. I alt er der 2%, der er aktive ved enten at spille teater eller som tekniker, instruktør eller forfatter.

Af dem, som er aktive, er der 47%, der er medlem af en teatergruppe, mens 27% modtager undervisning. Flere kvinder end mænd er aktive som medlem af en teatergruppe eller ved at modtage undervisning.

I 1998 var der 3%, der inden for det sidste år havde været aktive i en teatergruppe, og i 1993 var der 2%, der inden for det sidste år havde været aktive som amatør i en teatergruppe. Andelen i 2004, som er aktiv inden for amatørteater, synes at være stabil i forhold til andelen af aktive i de tidligere undersøgelser.

Danser selv

9% går til dans, flere kvinder (11%) end mænd (7%) går til dans. Fra 30-årsalderen stiger andelen, der går til dans, således er der 4% af de 30-39-årige, der går til dans, mens der blandt personerne over 69 år er 19%, der går til dans.

Tabel 8.4 Hvor mange går til dans, 2004

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Går til dans	9	7	11	9	8	4	5	9	13	19

Af dem, der danser, er der en tredjedel, der danser sportsdans/standarddans, herefter følger folkedans/squaredance med 27%. Det bør bemærkes, at 46% har angivet, at de danser andet end det, der er angivet i spørgeskemaet. Blandt mændene er der flest, der danser sportsdans/standarddans (44%) efterfulgt af squaredance med 23%. Blandt kvinderne er der flest, der danser folkedans/squaredance (30%), efterfulgt af sportsdans/standarddans med 27%.

Interessen for folkedans/squaredance er stigende med alderen, således at ingen eller kun få blandt de yngste aldersgrupper danser dette, mens gruppen over 69 år topper med 43% af dem, der danser. Omvendt er interessen for hiphop, breakdance og lignende knyttet til de yngre aldersgrupper.

Tabel 8.5 Andele af dem, der danser, der danser forskellige typer af dans, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Sportsdans, standarddans	33	44	27	64	9	30	25	27	59	30
Hiphop, breakdance o.l.	7	9	7	20	45	11	0	0	0	0
Salsa	6	5	7	0	19	15	13	4	0	0
Klassisk ballet	4	5	4	25	21	5	0	0	0	0
Moderne dans eller jazzballet	14	12	15	37	39	0	21	0	13	11
Folkedans, squaredans	27	23	30	0	8	8	23	33	36	43
Andet	46	56	39	57	51	52	41	55	33	42

Knap en tredjedel af dem, der danser, går til undervisning, langt flere kvinder (41%) end mænd (19%) går til danseundervisning. Andelen, der går til danseundervisning, ligger forholdsvis konstant omkring 45% op til gruppen af de 40-49-årige, hvorefter andelen falder blandt de ældste aldersgrupper. Af dem, der danser, er der 22%, der er medlem af en dansegruppe: igen er der flere blandt kvinderne end mændene der er medlem. Andelen, der er medlem af en dansegruppe, er stigende med alderen. Der er flest i de yngste aldersgrupper, der deltager i opvisninger eller turneringer, samlet set er det 14% af dem, der danser.

Tabel 8.6 Andele af dem, der danser, der går til danseundervisning o.l. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Deltager i opvisning eller konkurrencer	14	13	15	25	32	12	16	25	9	0
Medlem af en dansegruppe	22	16	26	0	8	12	23	24	13	44
Går til danseundervisning	32	19	41	43	45	45	45	31	32	16

8.2 Teater – børn og unge

8.2.1 Set teater

Hvor ofte kommer børn i teatret?

Totalt set har næsten alle børn og unge set en eller anden form for teaterforestilling, enten på skolen eller et andet sted. I alt er der 85% af børnene, som har set en forestilling inden for det sidste år. Hovedparten af børnene har set teater på skolen. Der er således hhv. 72% og 75%, som inden for det sidste år har set en forestilling, på skolen eller en skolekomedie. Når der ses bort fra de forestillinger, som der vises i forbindelse med skolen, er der 42%, som har set en forestilling inden for det sidste år. Omvendt er der 31%, som aldrig har set en teaterforestilling uden for skolen.

Tabel 8.7 Andele af børn og unge, som har været i teatret. 2004 (procent)

	Inden for sidste år	Mere end 1 år siden	Aldrig	Ved ikke	I alt
På skolen	72	20	6	3	101
Skolekomedie (eleverne spiller teater)	75	16	7	2	100
På biblioteket	6	12	79	3	100
I klubben/SFO	18	10	69	3	100
I et teater i den by, hvor du bor	21	16	62	2	101
I et teater i en anden by	26	20	51	4	101
Andet	4	3	76	17	100
I alt	85	13	2	0	100
I alt ude fra skolen og klubben/SFO	42	26	31	1	100

Det er ikke muligt at foretage en fuldstændig sammenligning med hensyn til, om børn ser mere eller mindre teater i 2004 end i 1998. Undersøgelsen fra 1998 skelner mellem teater for voksne og børneteater. Det er derfor ikke muligt at vide, om fx skolekomedier er inddraget i undersøgelsen. Fratages forestillinger, som bliver vist på skolen eller i klubben/SFO, fås et udtryk for, hvor mange børn som ser teater ved siden af skolen. Det giver en andel, som ligger lidt under andelen i 1998.

Tabel 8.8 Andele af børn og unge, som har set teater. 2004 og 1998 (procent)

	2004 (inkl. skole)	2004 (ekskl. skole)	1998
Inden for sidste år	85	42	52
Mere end 1 år siden	13	26	23
Aldrig	2	31	25
Ved ikke	0	1	0

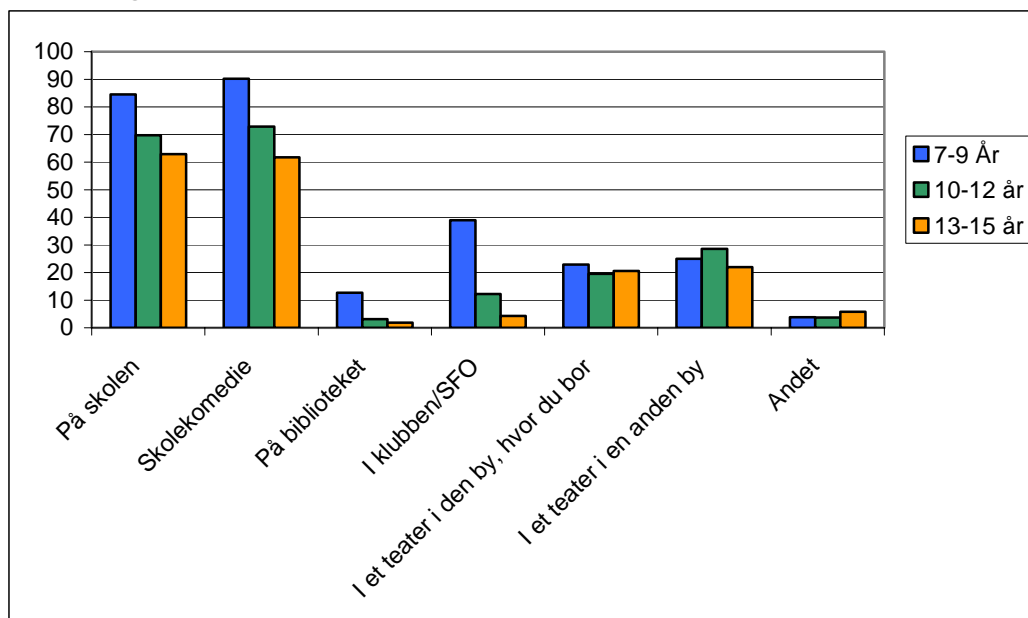
Hvor ser børn teaterforestillinger henne?

Som det fremgår af tabel 8.4, er det forskelligt, hvor børn ser teater henne.

Næsten alle børn ser en forestilling på skolen, hvad enten det er en udefrakommende opsætning eller skolens egne børn, som optræder. Inden for det sidste år er der 26% af børnene, som har set teater i en anden by, end de bor i, mens der er 21%, som inden for det sidste år har set teater i den by, hvor de bor. 18% har været til en forestilling i deres klub eller SFO inden for det sidste år.

Som det fremgår af figur 8.4, er det hovedsageligt de 7-9-årige, som har været til en teaterforestilling inden for det seneste år.

Figur 8.4 Andele af børn og unge, der inden for det seneste år har set teater forskellige steder, opdelt på alder. 2004

Hvem ser børn teater sammen med?

Som det er vist tidligere, ser de fleste børn og unge teaterforestillinger på skolen. Ikke overraskende er der derfor mange børn, som nævner, at de ser teater sammen med skolen (65%). Foruden skolen er det mor og/eller far (49%), som børn og unge oftest ser teater sammen med.

Tabel 8.9 Andele af børn og unge, der har været i teatret inden for det seneste år, der har været det sammen med skolen, forældre, etc. 2004 (procent)

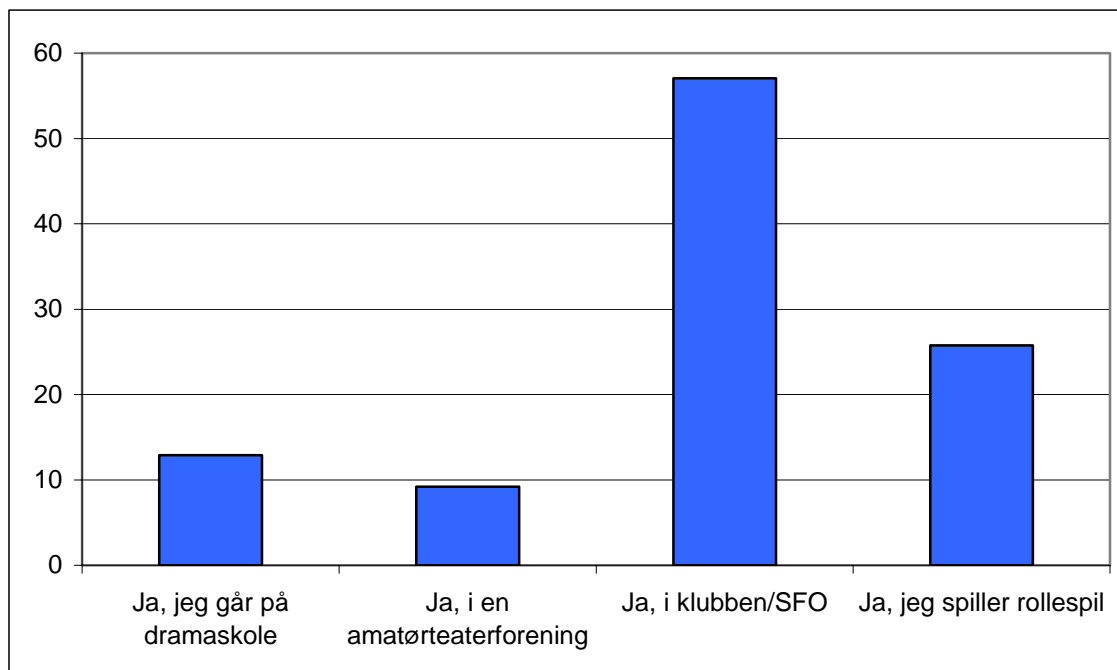
	I alt
Min mor og/eller far	49
Mine søskende	34
Mine bedsteforældre	14
Andre i min familie	11
Mine venner og kammerater	30
Med skolen	65
Andre	5

8.2.2 Spiller selv teater eller danser

Hvor mange børn spiller selv teater?

Af de adspurgte børn er der 23%, som selv spiller teater. Som det fremgår af figur 8.5, er det over halvdelen (56%) af de børn, som selv spiller teater, der gør det i klubben/SFO'en. 24% af børnene spiller rollespil, og omkring 12% går på dramaskole, ligesom små 10% spiller teater i en amatørteaterforening.

Figur 8.5 Organisering af teateraktiviteten blandt børn og unge, der spiller teater. 2004 (procent)

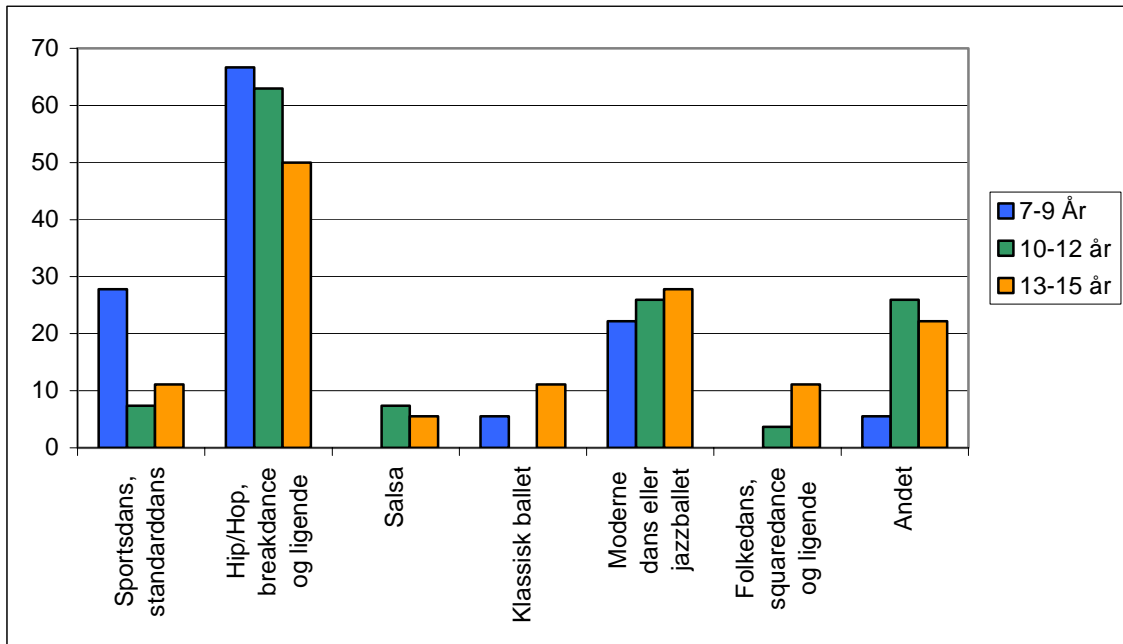
Danser selv

10% af børnene går til dans. For drengenes vedkommende drejer det sig om 4%, og blandt pigerne er det 15%. Der er stort set lige mange børn i de forskellige aldersgrupper (7-9 år, 10-12 år og 13-15 år), som går til dans, altså mellem 9 og 10%.

Der har fra 1998 været en stigning fra 6% i 1998 til 10% i 2004 i andelen af børn, der danser.

Den type dans, som flest børn danser, er hiphop, breakdance o.l. Af de børn, der går til dans, drejer det sig om 61% af børnene. Som det fremgår af figur 8.6, er der en sammenhæng mellem alder og andelen af børn, som går til sportsdans og standarddans. Der er således en større andel af de 7-9-årige børn, som deltager, end i de øvrige aldersgrupper. En lignende tendens er til stede, når det drejer sig om hiphop, breakdance og lignende. Hiphop, breakdance og lignende er den mest populære genre, både blandt drenge og piger. Derimod er der ingen drenge, som danser moderne dans eller jazzballet – mens 33% af de dansende piger danser dette.

Figur 8.6 Andelen af børn og unge, der danser, der danser forskellige typer af dans, opdelt på alder. 2004 (procent)

8.3 Sammenfatning – teater og dans

Inden for det seneste år har 39% af den voksne befolkning været i teatret (skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater o.l.). Dette svarer stort set til niveauet i 1998, hvor 41% havde været i teatret. 22% ser aldrig teater.

Undersøgelsen har vist, at følgende baggrundsvariabler har signifikant betydning for, hvor ofte man går i teatret: køn, urbaniseringsgrad, livsstil, uddannelse, beskæftigelse, bruttoindkomst og etnisk oprindelse. Således går kvinder oftere end mænd i teatret, og sandsynligheden for, at man har været i teatret, stiger med uddannelsen og indkomsten.

Af dem, der har været i teatret, er der flest, der har set skuespil, og derefter kommer børneteater, musical og revy.

I alt er der ca. 2% af befolkningen, der selv er aktive med teater, mens 9% danser selv.

85% af børnene har set en teaterforestilling inden for det seneste år, men heraf er der mange, der kun har set det på skolen eller i klubben/SFO. 42% af børnene har således set teater uden for skolen/SFO.

23% af børnene spiller selv teater, hvoraf hovedparten gør det i klubben/SFO. Omkring 12% af dem der spiller teater, går på dramaskole, mens lidt under 10% spiller teater i en amatørteaterforening, og 24% spiller rollespil.

10% af børnene går til dans, hvilket udgør en stigning i forhold til 1998, hvor 6% gik til dans. Mest populært er hiphop, breakdance o.l.

8.4 Forskellige fornøjelser – voksne

Det fremgår af nedenstående tabel, hvor stor en andel af den voksne befolkning over 15 år, der har besøgt forskellige kulturtilbud.

Tabel 8.10 Andelen af den voksne befolkning over 15 år, der har besøgt forskellige kulturtilbud. 2004 (procent)

	Cirkus	Forlystelsespark	Oplevelsescenter	Zoo/dyrepark	Akvarium
Ja, inden for seneste uge	1	5	1	2	0
Ja, inden for seneste måned	2	12	4	5	1
Ja, inden for seneste halve år	4	11	8	11	6
Ja, inden for seneste år	9	27	16	22	15
Ja, men det er mere end ét år siden	54	36	43	49	55
Aldrig	28	9	24	10	19
Ved ikke	1	1	3	1	3
I alt	99	101	100	100	99

Cirkus

16% har været i cirkus inden for det seneste år, 54% har været i cirkus for mere end et år siden, og 28% gør det aldrig.

Ved hjælp af en statistisk sandsynlighedsmodel er det analyseret, hvilke faktorer der har signifikant betydning for, hvornår danskerne sidst har været i cirkus (jf. bilag 2).

Denne analyse viser, at køn og antal børn i familien har signifikant betydning, således at kvinder går mere i cirkus end mænd, og antallet af børn i familien øger sandsynligheden for at have været i cirkus. Herudover har urbaniseringsgraden betydning, og sandsynligheden for at have været i cirkus stiger med stigende bruttoindkomst, samt hvis personerne har en samlever eller ægtefælle.

Forlystelsesparker/Tivoli

55% har været i en forlystelsespark/Tivoli inden for det seneste år, 36% har været det for mere end et år siden, og 9% gør det aldrig.

En statistisk analyse (jf. bilag 2) viser, at alderen har betydning, således at yngre mennesker oftere kommer der end ældre, og desuden øger antallet af børn i familien sandsynligheden for at have været i forlystelsesparker/Tivoli. Urbaniseringsgraden og landsdele er ligeledes faktorer, som spiller ind, hvor beboere i hovedstaden, hovedstadens forstæder og byerne oftere er besøgende. Livsstil er også en parameter, som har indflydelse på, hvor ofte forlystelsesparker bliver besøgt, ligesom beskæftigelsen har betydning, således at pensionister, arbejdsløse, folk under uddannelse og lønmodtagere på grundniveau sjældnere kommer i en forlystelsespark/Tivoli end andre. Endelig har indkomstniveauet signifikant positiv betydning.

Oplevelsescentre

30% har været på et oplevelsescentre (for eksempel Eksperimentarium, Lejre Forsøgscenter, Middelaldercentret) inden for det seneste år, 43% har været det for mere end et år siden, og 25% gør det aldrig.

Den statistiske analyse (jf. bilag 2) viser, at børnefamilier oftere besøger disse steder. Ligeledes har landsdelen betydning, således at besøgende oftere er fra Fyn, Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm samt hovedstadens forstæder. Livsstilen har også betydning, hvor de traditionelle segmenter er sjældnere besøgende end de andre segmenter. Uddannelsesniveauet er signifikant, hvor folk med ingen/kort eller en erhvervsfaglig uddannelse sjældnere er besøgende. Endelig spiller beskæftigelsen en rolle, således at pensionister og arbejdsløse har mindre sandsynlighed for besøg end andre.

Zoo/dyrepark

40% har besøgt en zoo/dyrepark inden for det seneste år, 49% har været der for mere end et år siden, og 10% kommer der aldrig.

Ved at analysere besøgene nærmere i en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2), viser det sig, at alder, antal børn i familien, landsdel, beskæftigelse, bruttoindkomst og civilstand har signifikant betydning for, hvor ofte man kommer i zoo/dyrepark. Yngre mennesker kommer oftere end ældre, og et stigende antal børn i familien øger sandsynligheden for at komme. Indkomsten har positiv betydning, således at sandsynligheden for at komme stiger med indkomsten, mens enlige kommer mindre end andre.

Akvarium

22% har besøgt et akvarium inden for det seneste år, 55% har gjort det for mere end et år siden, og 19% gør det aldrig.

Antallet af børn i familien har igen en positiv signifikant betydning for, hvor ofte et akvarium bliver besøgt. Herudover har livsstil, beskæftigelse og civilstand betydning. Blandt det moderne segment, moderne individorienterede segment, det fællesskabsorienterede og det moderne fællesskabsorienterede segment besøges et akvarium oftere. Det er derimod sjældnere, at arbejdsløse/kontanthjælpsmodtager og pensionister/efterlønsmodtagere kommer i et akvarium, ligesom enlige kommer sjældnere end samboende og gifte par.

Udviklingen over tid

Som det fremgår af tabel 8.11, er det muligt at følge, hvor mange som har besøgt en zoo/dyrepark inden for det seneste år tilbage til 1987. I denne periode har andelen ligget forholdsvis stabilt på ca. 40%. Det er muligt at sammenligne de resterende kulturtilbud tilbage til 1998. For disse tilbud har der været en mere eller mindre stagnerende tendens. Dog er der sket et fald fra 28% i 1998 til 22% i 2004 i den andel af befolkningen, som har besøgt et akvarium inden for det sidste år.

Tabel 8.11 Andelen af befolkningen, som har besøgt forskellige kulturtilbud inden for det seneste år, udvikling over tid

Pct.	1987	1993	1998	2004
Går i zoo/dyrepark	38	37	41	40
Akvarium	**	**	28	22
Cirkus	**	**	16	16
Går i forlystelsespark/tivoli	**	**	54	55
Går i oplevelsescenter	**	**	26	29

** Data ikke oplyst

8.5 Forskellige fornøjelser – børn og unge

Langt de fleste børn kommer ud og oplever forskellige fornøjelser. Der er således 98% af børnene, som inden for det sidste år har været til en af de i tabel 8.12 nævnte fornøjelser – hvoraf 92% har været til det inden for det sidste halve år.

Tabel 8.12 Andelen af børn og unge, der har besøgt forskellige kulturtilbud. 2004 (procent)

	Ja, inden for den seneste måned	Ja, inden for det seneste halve år	Ja, inden for det seneste år	Ja, men mere end 1 år siden	Nej, gør det aldrig	Ved ikke	I alt
Cirkus	8	9	22	52	7	2	100
Forlystelsespark, Tivoli eller sommerland	32	13	39	14	1	1	100
Oplevelsescenter	8	16	24	30	17	5	100
Zoo eller dyrepark	11	13	31	40	4	1	100
Akvarium	3	7	20	49	17	4	100
Svømmehal/vandland	48	34	11	4	2	1	100
Skøjtehal	1	26	12	16	42	3	100

Tabel 8.13 Andelen af børn og unge, der har besøgt forskellige kulturtilbud inden for det seneste år, udvikling over tid

	1993 ^a	1998	2004
Cirkus	21	31	39
Forlystelsespark/tivoli	49	81	84
Oplevelsescenter		38	48
Zoo/dyrepark	40	55	55
Akvarium		39	30
Svømmeland/vandland	83	85	92

a Andelen, der inden for sidste måned, i dette skoleår eller i sommerferien har besøgt forskellige kulturtilbud.

Cirkus

39% af børnene har været i cirkus inden for det seneste år, og 52% har været det for mere end et år siden. 7% gør det aldrig.

Det er mest de yngste børn, som er besøgende, hvoriblandt der er 53%, som har været der inden for det sidste år. Blandt de 13-15-årige er andelen 26%. Der er ikke nogen umiddelbar sammenhæng med urbaniseringsgraden, og hvor ofte et cirkus bliver besøgt.

Siden 1998 har der været en mindre stigning i andelen af børn, som har været i et cirkus inden for det seneste år. I 1998 var der 31%. Tallene for 1993 er ikke umiddelbart sammenlignelige, da der er anvendt et andet tidsinterval. Her havde 21% været i cirkus i sommerferien eller tidligere og 79% havde været der for længere tid siden.

Forlystelsespark, Tivoli eller sommerland

84% af børnene har været i en forlystelsespark, Tivoli eller et sommerland inden for det seneste år. 14% har været det for mere end et år siden. Kun 1% kommer aldrig i forlystelsespark.

Der er ingen væsentlige aldersforskelle med hensyn til børn, der besøger disse steder.

I 1998 var der 81%, som havde været der inden for sidste år.

Oplevelsescenter

48% af børnene har været i et oplevelsescenter (som fx Eksperimentarium eller Middelaldercenter) inden for det seneste år. 30% har været det for mere end et år siden, og 17% kommer aldrig i et oplevelsescenter. Der er

ikke nogle nævneværdige aldersforskelle med hensyn til besøg på disse steder.

Andelen af besøgende er steget siden 1998, hvor der var 38% af børnene, der havde været i et oplevelsescenter inden for det sidste år.

Zoo eller dyrepark

55% af børnene har været i zoo eller dyrepark inden for det seneste år. 40% har været det for mere end et år siden, og 4% kommer det aldrig.

Det er hovedsagelig de yngste børn, som oftest besøger en zoo eller dyrepark. Her er der 72%, som har været der inden for det seneste år. En andel, som er 39% blandt de ældste børn.

Andelen af børn og unge, der har været i zoo/dyrepark, har været uændret siden 1998, hvor der var 55%, som havde været der inden for det seneste år.

Akvarium

30% af børnene har besøgt et akvarium inden for det seneste år. 49% har været der for mere end et år siden, og 17% besøger aldrig et akvarium.

Det er mest de yngste børn, som besøger et akvarium, hvor der blandt de 7-9-årige er 38%, som har været der inden for det seneste år, og 15%, som har været der inden for det sidste halve år. Blandt de 13-15-årige er der 18%, som har besøgt et akvarium inden for sidste år og 3% inden for sidste halve år.

Siden 1998 er der sket et mindre fald i andelen af børn, som har været der inden for det seneste år. I 1998 var der 39%, dog var der 21%, som aldrig kom et sådant sted, en andel, som er faldet til 17% i 2004.

Svømmehal/vandland

93% af børnene har været i svømmehal/vandland inden for det seneste år – 48% har været det for nylig, dvs. inden for den seneste måned. 4% har været det for mere end et år siden, og 2% gør det aldrig.

Der er flest blandt de 10-12-årige, som har været i svømmehal/vandland inden for den seneste måned (55%). For de 7-9-årige er der 48%, som har været der inden for seneste måned, og blandt de 13-15-årige er der 35%.

I 1998 var der 52%, der havde været i svømmehal/vandland inden for den seneste måned.

Skøjtehal

39% af børnene har været i skøjtehal inden for det seneste år. 16% har været det for mere end et år siden, og der er 42% af alle de adspurgte børn, som aldrig kommer i skøjtehallen.

De ældste børn kommer oftere i skøjtehallen end de yngste. Blandt de 13-15-årige børn er der således 43%, som har været der inden for seneste år, mod 35% blandt de 7-9-årige.

Skøjtehal har ikke været medtaget i tidligere undersøgelser, hvorfor det ikke er muligt at lave en sammenligning.

8.6 Sammenfatning – forskellige fornøjelser

For de voksnes vedkommende har 40% været i zoo/dyrepark, 22% har besøgt et akvarium, 16% har været i cirkus, 55% har været i forlystelsespark/Tivoli, og 30% har været i oplevelsescenter inden for det seneste år. Dette svarer nogenlunde til niveauet i 1998, dog er der lidt færre, der har besøgt et akvarium

For børnenes vedkommende har 55% være i zoo/dyrepark, 30% har besøgt et akvarium, 39% har været i cirkus, 84% har været i forlystelsespark/Tivoli, 48% har været i oplevelsescenter, 93% har været i svømmehal/vandland, og 39% har været i skøjtehal inden for det seneste år. Der har også for børnenes vedkommende været et fald i andelen, der har besøgt et akvarium, men omvendt har der været en vækst i andelen, der har besøgt et oplevelsescenter siden 1998. For de øvrige ting svarer niveauet stort set til niveauet i 1998.

9 Museer og billedkunst

9.1 Museer og billedkunst – voksne

9.1.1 Besøg på kunstmuseer og kunstudstillinger

Inden for det seneste år har 31% været til *kunstudstilling*, hvilket er på samme niveau som i 1998, hvor 32% havde været på kunstudstilling inden for det seneste år. 33% har i 2004 været på kunstudstilling for mere end ét år siden, og 35% gør det aldrig.

Tilsvarende har ca. 30% været på *kunstmuseum* inden for det seneste år (i forhold til 29% i 1998), 35% har været det for mere end et år siden, og 33% gør det aldrig.

Det er i høj grad de samme, der både har været på kunstudstilling og kunstmuseum inden for det seneste år. 87% af dem, der aldrig har været på kunstudstilling, har heller ikke været på kunstmuseum.

I alt går 31% aldrig hverken på kunstudstilling eller kunstmuseum. 35% har været en af delene inden for det seneste år, og 34% har været det for mere end et år siden.

Tabel 9.1 Andele af befolkningen over 15 år, der har været på kunstmuseum eller kunstudstilling 1993, 1998 og 2004 (procent)

Pct.	1987 (a)	1993 (a)	1998	2004
Kunstudstilling				
Inden for seneste:				
uge	3	3	2	2
måned	7	10	7	8
halve år	15	21	16	14
år	12	10	7	7
Mere end et år siden	22	24	24	33
Har ikke været	39	33	44	35
Ved ikke	(b)	(b)	0	2
Kunstmuseum				
Inden for seneste:				
uge			1	2
måned			5	7
halve år			15	13
år			8	8
Mere end et år siden			26	35
Har ikke været			45	33
Ved ikke			0	2

(a) I 1987 og 1993 blev der spurgt til, om personen havde besøgt kunstudstilling/museum

(b) Indgik ikke som svarkategori

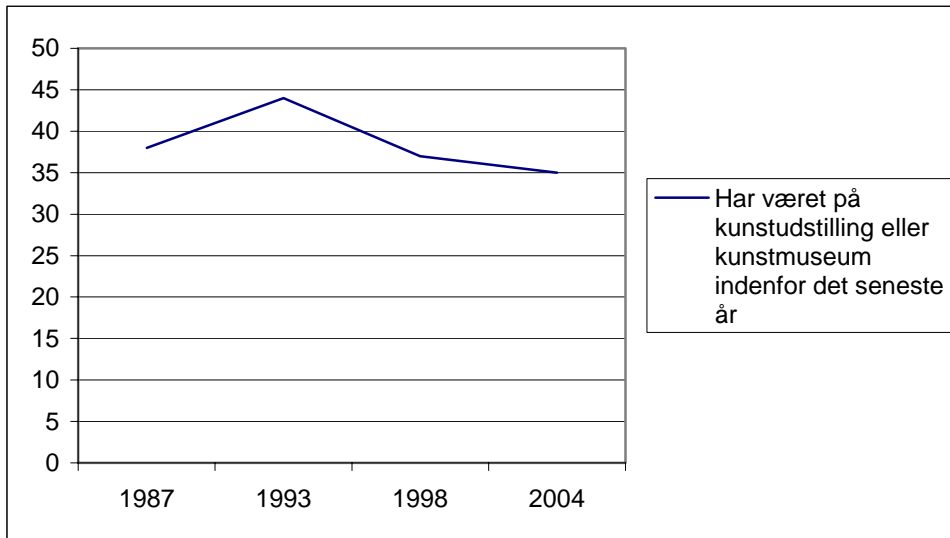
Udviklingen viser, at andelen (35%), der har været på kunstmuseum eller udstilling i 2004, ligger stort set på niveau med 1998, hvor 37% havde været det. Derimod ligger det noget under niveauet i 1993, hvor 44% havde været det.

Tabel 9.2 Andelen af befolkningen over 15 år, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum, 1987, 1993, 1998 og 2004 (procent)

	1987	1993	1998	2004
Inden for det seneste år	38	44	37	35
Mere end et år siden	22	24	21	34
Har ikke været	39	33	42	31
I alt	99	101	100	100

Til sammenligning havde kunstmuseerne i alt 2,7 mio. besøgende i 1993 mod 2,5 mio. i 2003.

Figur 9.1 Udvikling i andelen af befolkningen over 15 år, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år

Tabel 9.3 Andelen af befolkningen, der har set på kunst forskellige steder inden for det seneste år. 2004, 1998 og 1993 (procent)

	år	1-2 gange	3-5 gange	6 flere gange	har ikke	ved ikke	i alt
Kunstmuseum permanent udstilling	2004	27	4	1	65	3	100
Kunstmuseum Særudstilling	2004	27	3	1	66	3	100
Galleri	2004	22	4	1	72	2	100
Kunstforening e.l.	2004	11	2	0	84	3	100
Kunstudstilling	1998	22	7	5	66	0	100
Kunstmuseum	1998	23	5	4	67	0	100
Kunstudstilling/museum	1993	26	11	5	58		100

32% har været på kunstmuseum inden for de sidste 12 måneder for at se deres permanente udstilling. 31% har været på kunstmuseum inden for de sidste 12 måneder for at se særudstilling. 26% har været på galleri for at se på kunst, og 13% har set på kunst i kunstforening e.l.

Som det fremgår af tabel 9.3, har langt de fleste set på kunst 1-2 gange inden for det seneste år. Kun ganske få procent har set på kunst mere end to gange inden for de sidste 12 måneder. I 1998 og 1993 var der en lidt

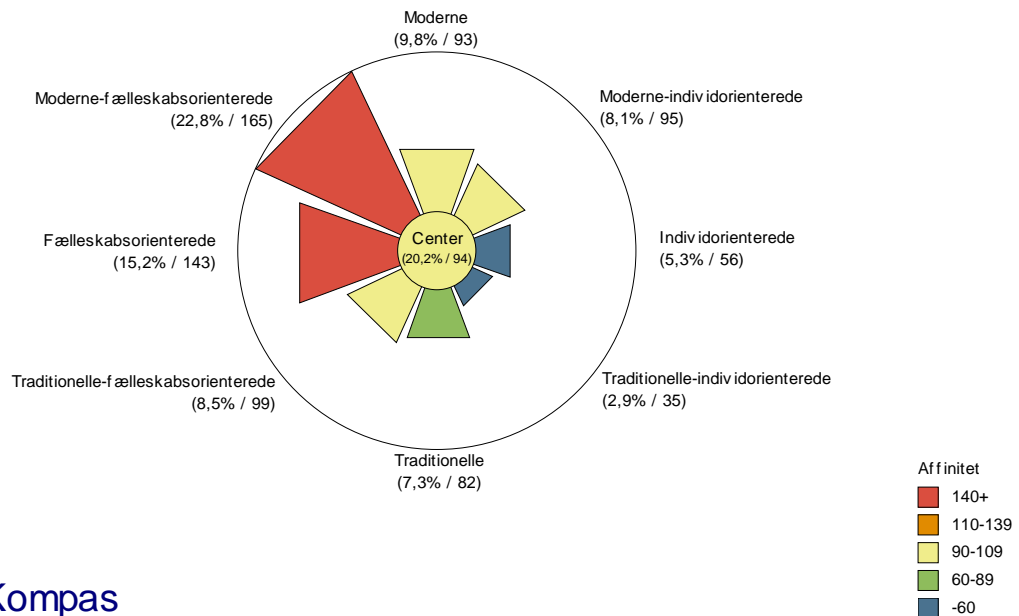
større andel, der så på kunst 3-5 gange eller over 6 gange inden for det seneste år.

Hvem går på kunstudstilling eller kunstmuseum?

En statistisk sandsynlighedsmodel viser (jf. bilag 2), at alder, køn, antal hjemmeboende børn, urbaniseringsgrad, livsstilstype, uddannelsesniveau og beskæftigelse alle har signifikant betydning for sandsynligheden for at gå på kunstmuseum. For kunstudstilling gør de samme parametre sig gældende, men her bliver også landsdelen signifikant, således at folk i Sydjylland har mindst sandsynlighed for besøg. Således har kvinder større sandsynlighed for at have været på kunstudstilling/kunstmuseum end mænd. Med stigende alder stiger sandsynligheden for, at personen har været på kunstudstilling/kunstmuseum, mens sandsynligheden falder med et stigende antal hjemmeboende børn. De livsstilstyper, der oftest kommer på kunstudstilling/kunstmuseum, er de moderne livsstilssegmenter samt det fællesskabsorienterede segment. Med stigende uddannelse stiger sandsynligheden for, at man har været på kunstudstilling/kunstmuseum, ligesom beskæftigelsen har betydning.

Figur Været på kunstmuseum/udstilling inden for det seneste år. 2004

9.2 Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : : Været på kunst-/kunstmuseum indf. det seneste år
 Målgruppestr. : 1393 (000) / Stikprøve : 594

Gallup Kompas

Tabel Andele af befolkningen over 15 år, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Inden for de seneste år	28	41	29	33	24	30	45	46	42
Mere end et år siden	35	33	46	45	35	37	27	25	26
Har ikke været	36	25	24	21	40	31	26	28	31
Ved ikke	1	1	2	1	1	2	2	1	1
I alt	100	100	101	100	100	100	100	100	100

I alt er 14% af befolkningen over 15 år medlem af en kunstforening, fx i forbindelse med en arbejdsplads e.l., og 11% er medlem af en museumsklub (fx Louisiana Klubben e.l.). Andelen, der er medlem af en kunstforening eller museumsklub, er stigende med alderen. Således er 2% af de 16-19-årige medlem af en kunstforening, mens andelen topper blandt de 60-69-årige med 26%. Der er ligeledes 2% af de 16-19-årige, der er medlem af en museumsklub, mens 24% af de 60-69-årige er medlem. Desuden kan det vises, at medlemmer af kunstforening eller museumsklub går oftere på museum eller kunstudstilling end personer, der ikke er medlem af en sådan klub/forening.

9.1.2 Andre slags museer (kulturhistoriske og naturhistoriske museer)

Inden for det seneste år har 32% været på anden slags museum, 36% har været på anden slags museum for mere end ét år siden, og 28% gør det aldrig.

Tabel 9.5 Andelen af befolkningen over 15 år, der har været på en anden slags museum (ikke kunstmuseum), udvikling over tid (procent)

Pct.	1987	1993	1998	2004
Anden slags museum				
Inden for seneste:				
uge	1	2	1	2
måned	5	8	6	5
halve år	16	25	23	13
år	14	9	11	12
Mere end et år siden	27	29	27	36
Har ikke været	37	28	32	28
Ved ikke	(a)	(a)	0	4
I alt	100	100	100	100

(a) indgik ikke som svarkategori.

Andelen, der har været på anden slags museum i 2004 (ikke kunstmuseum), er væsentligt mindre end i 1998, hvor 41% havde været på anden slags museum inden for det seneste år. Derimod er andelen, der har været der for mere end et år siden, steget.

36% angiver, at de har været på kulturhistorisk museum (fx Nationalmuseet eller et lokalt museum) inden for det seneste år, mens 18% har været på naturhistorisk museum, og 18% har været noget andet end dette. Som det fremgår af tabel 9.6, har langt de fleste været på disse typer af museer 1-2 gange inden for det seneste år. Kun ganske få procent har været på disse museer mere end to gange inden for det seneste år.

Tabel 9.6 Andelen af befolkningen, der har været på andre slags museer inden for det seneste år. 2004 (procent)

Pct.	Har været i alt	Heraf:					
		1-2 gange	3-5 gange	6 flere gange	har ikke	ved ikke	i alt
Kulturhistorisk museum	36	32	3	1	4	60	100
Naturhistorisk museum	18	17	1	0	4	78	100
Andet	18	17	1	0	7	74	99

Til sammenligning havde Nationalmuseet med tilknyttede museer 1,2 mio. besøgende i 1993 mod 0,6 mio. i 2003. I samme periode faldt besøgstallet på kulturhistoriske specialmuseer fra 4,2 mio. til 3,5 mio., mens besøgstallet på kulturhistoriske lokalmuseer har været stabilt på ca. 2,5 mio.

En større andel af de personer, der har været på kunstudstilling/museum inden for det seneste år, har også været på anden slags museum end af de personer, der ikke har været på kunstudstilling/museum inden for det seneste år. Således er der en tendens til, at det er de samme personer, der besøger de forskellige typer af museer.

Tabel 9.7 Sammenhængen mellem dem, der har været på andre slags museer og været på kunstudstilling/museum inden for det seneste år. 2004 (procent)

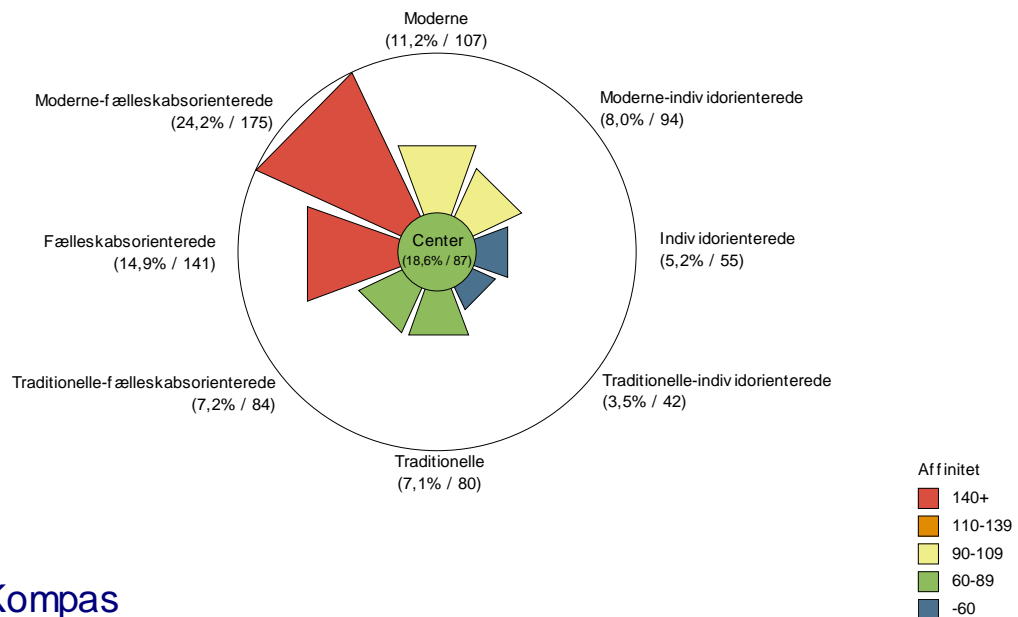
Har været på kunst-udstilling/museum	Har været på anden slags museum:				
		Inden for det seneste år	Mere end et år siden	Har ikke været, ved ikke	I alt
	Inden for det seneste år	22	7	6	35
	mere end et år siden	7	22	5	34
	Har ikke været	3	7	22	32
	I alt	32	36	32	

Hvem går på andre slags museer?

Anvendes en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2), kan det vises, at følgende baggrundsvariabler har signifikant betydning for sandsynligheden for, at man går på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum: alder, køn, livsstilstype, uddannelse og beskæftigelse. Således stiger sandsynligheden for, en person har været på anden slags museum, med alderen. Kvinder kommer oftere på andre slags museer end mænd. Personer, der tilhører de moderne livsstilssegmenter, kommer oftere på andre slags museer end personer fra det traditionelle livsstilssegment. Sandsynligheden for, at en person, der enten har en mellemlang eller en lang videregående uddannelse, har været på andre slags museer, er større end for personer med ingen/kort uddannelse.

Figur 9.3 Været på anden slags museum inden for det seneste år. 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : Været på anden slags museum indf. det seneste år
 Målgruppestr. : 1226 (000) / Stikprøve : 544

Gallup Kompas

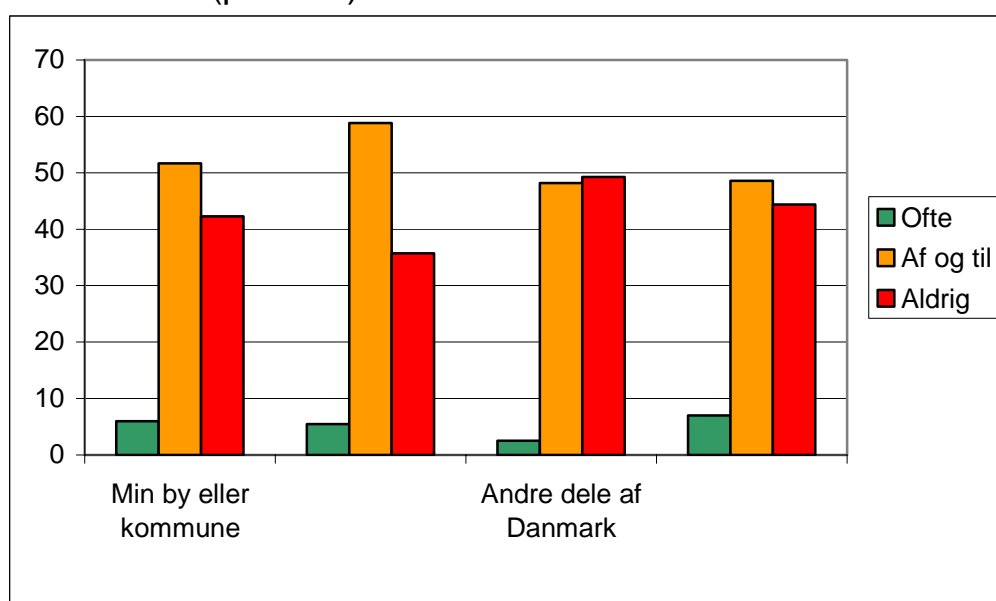
Tabel 9.8 Andelen af befolkningen over 15 år, der har været på andre slags museer, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Uge	2	2	0	4	2	1	2	2	5
Måned	4	7	8	4	5	5	6	7	5
Halve år	12	14	15	9	10	11	17	19	12
År	13	11	7	8	12	15	12	13	12
Mere end et år siden	38	35	34	40	38	41	34	29	32
Har ikke været	29	27	27	31	30	24	26	30	32
Ved ikke	3	4	8	5	4	4	3	1	2
I alt	101	100	99	101	101	101	100	101	100

9.1.3 Hvor går folk på museer og kunstudstillinger henne?

Museer er et kulturtilbud, som besøges både lokalt, regionalt og internationalt. Således er der lige så mange, der af og til eller ofte går på museum i den by eller kommune, hvor de bor, som der er folk, der siger, at de ofte går på museum i andre dele af landet eller i udlandet. Derimod er der lidt færre, der siger, at de ofte går på museum i den landsdel/region, hvor de bor, og tilsvarende lidt flere, der siger, at de af og til gør dette.

Figur 9.4 Andele af befolkningen, der går på museer og kunstudstilling forskellige steder. 2004 (procent)

9.1.4 Arbejder selv kreativt med billedkunst eller kunsthåndværk

77% af befolkningen arbejder ikke selv kreativt med billedkunst og kunsthåndværk i deres fritid.

12% tegner eller maler, 11% væver, strikker og/eller syr, 4% fotografere (ikke bare almindelige familiebilleder), og 2% arbejder med keramik eller skulptur.

Især med hensyn til at male/tegne og lave håndarbejde er kvinderne langt mere aktive end mændene. De 16-29-årige er dem, hvoraf flest maler/tegner, idet mellem 19 og 23% i disse aldersgrupper maler/tegner. Andelen, der væver, strikker eller syr, ligger mellem 11 og 13%, med undtagelse af de 16-19-årige (5%) og de 30-39-årige (7%).

Tabel 9.9 Andelen af befolkningen over 15 år, der selv arbejder kreativt med billedkunst og kunsthåndværk, opdelt på køn. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn	
		Mænd	Kvinder
Jeg maler/tegner	12	6	16
Jeg fotograferer	4	4	5
Jeg arbejder med keramik eller skulptur	2	1	3
Jeg væver, strikker eller syr	11	0	21
Ingen af delene	77	88	67

Af de personer, der selv arbejder kreativt med billedkunst og kunsthåndværk, er der 2%, der udstiller og/eller sælger. 53% af de aktive personer dyrker deres kreative aktiviteter som medlem af en forening, mens 19% modtager undervisning.

Af de mænd, der arbejder kreativt med billedkunst og kunsthåndværk, er der en større andel, der er enten udstiller og/eller sælger, er medlem af en forening eller modtager undervisning, end der er blandt de aktive kvinder.

Personer, der selv arbejder kreativt med billedkunst og kunsthåndværk, syntes oftere at komme på museum eller kunstudstilling i forhold til personer, der ikke selv arbejder kreativt med billedkunst eller kunsthåndværk.

9.2 Museer og billedkunst – børn og unge

9.2.1 Besøg på museer og udstillinger

I alt 44% af børnene har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, og 19% af børnene, har været det for mere end et år siden. 34% af børnene kommer aldrig på kunstmuseum eller kunstudstilling.

Det er især de yngste børn, der aldrig kommer på kunstmuseum eller kunstudstilling, idet 45% af de 7-9-årige børn aldrig kommer der – en andel, der blandt de 10-15-årige er på 29%. Der er ikke nogle nævneværdige forskelle drenge og piger imellem.

Der er en signifikant tendens til, at børn, som er bosat i de større byer, oftere kommer på et kunstmuseum end de børn, som bor i landdistrikter.

Tabel 9.10 Andelen af børn og unge, der kommer på kunstudstilling/museum, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Ja, inden for den seneste måned	8	10	12	10
Ja, inden for det seneste halve år	14	21	17	18
Ja, inden for det seneste år	15	15	18	16
Ja, men mere end 1 år siden	15	20	21	19
Nej, gør det aldrig	45	29	29	34
Ved ikke	3	4	3	4
I alt	100	99	100	101

Som det fremgår af tabel 9.11, har der siden 1998 været en fremgang i andelen af børn og unge, som har været på kunstudstilling/museum inden for det seneste år, en stigning fra 30% i 1998 til 44% i 2004.

Tabel 9.11 Andelen af børn og unge, som har været på et kunstmuseum eller kunstudstilling. 1998 og 2004 (procent)

	2004	1998
Ja, inden for den seneste måned	10	8
Ja, inden for det seneste halve år	18	17
Ja, inden for det seneste år	16	5
Ja, men mere end 1 år siden	19	18
Nej, gør det aldrig	34	52
Ved ikke	4	
I alt	101	100

Hvad angår besøg på andre slags museer end kunstmuseer, har 47% af børnene været på andet slags museum inden for det seneste år, 23% har været der for mere end et år siden, og 21% gør det aldrig.

Hvad angår besøg på disse museer, er der ikke den store forskel mellem aldersgrupper. Blandt de børn, som har været der inden for seneste år, er der lidt flere besøgende blandt de yngste børn, nemlig 51%, sammenlignet med 43% blandt de ældste børn (13-15 år).

Tabel 9.12 Andelen af børn og unge, der har været på et andet slags museum, opdelt på alder. 2004 (procent)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Ja, inden for den seneste måned	11	13	13	12
Ja, inden for det seneste halve år	18	20	14	18
Ja, inden for det seneste år	22	15	16	17
Ja, men mere end 1 år siden	18	26	24	23
Nej, gør det aldrig	25	17	21	21
Ved ikke	6	9	13	9
I alt	100	100	101	100

Der er ligeledes flere i 2004 end i 1998, som har besøgt et sådant museum, dog gælder stigningen kun dem, der har været der for mere end et år siden. I 1998 var der ligeledes 33%, som aldrig kom på et andet museum, den andel er i 2004 faldet til 21%.

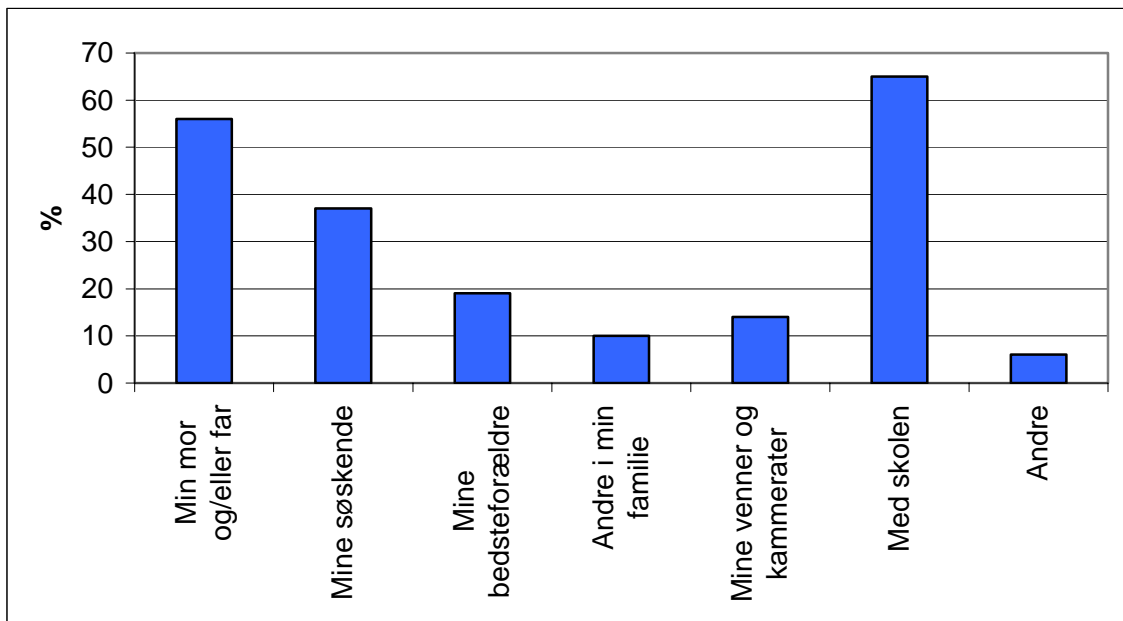
Tabel 9.13 Andelen af børn og unge, der har besøgt et andet slags museum. 1998 og 2004 (procent)

	2004	1998
Ja, inden for den seneste måned	12	11
Ja, inden for den seneste halve år	18	28
Ja, inden for det seneste år	17	9
Ja, men mere end 1 år siden	23	19
Nej, gør det aldrig	21	33
Ved ikke	9	
I alt	100	100

Hvem tager børnene på museum eller udstillinger sammen med?

Når børn tager på museum eller udstilling, foregår det mest med skolen eller med forældrene. 65% af de børn, der har været på museum eller udstilling inden for det seneste år, har været det sammen med skolen, og 56% har været det sammen med forældrene. Søskende er også ofte med på museum, og bedsteforældrene har været med på museum med 19% af børnene.

Figur 9.5 Andelen af børn og unge, der har været på museum inden for det seneste år, der har været det sammen med skole, forældre etc. 2004 (procent)

9.2.2 Arbejder selv med billedkunst

Det er de fleste børn, der på en eller anden måde beskæftiger sig med billedkunst og kunsthåndværk i deres fritid. Der er totalt set 61% af børnene, som tegner og/eller maler – en andel, der blandt de yngste børn er noget højere (79%) end blandt de ældste (54%). Af alle de adspurgte børn er der ca. en fjerdedel, som væver, strikker og/eller syr, og igen en fjerdedel, som arbejder med træ/laver sløjd. 8% arbejder med keramik og/eller skulptur, og der er 6%, som fotograferer.

Hovedparten af de børn, der arbejder med disse aktiviteter, gør det derhjemme eller i SFO. For alle typer af aktiviteter drejer det sig om 92-96% af de børn, der arbejder med det. I alle kategorierne er der til gengæld meget få, som går til det. Her drejer det sig om 5-8% af de børn, der nogen gange arbejder med de forskellige aktiviteter.

Tabel 9.14 Andelen af børn og unge, der arbejder med billedkunst og kunsthåndværk i deres fritid. 2004 (procent)

	Nej	Ja	Af dem, der gør det:	
			Jeg gør det derhjemme el. i SFO	Jeg går til det
Jeg maler og/eller tegner	39	61	96	6
Jeg fotograferer	94	6	93	7
Jeg arbejder med keramik og/eller skulptur	92	8	95	5
Jeg væver, strikker og/eller syr	77	23	95	5
Jeg arbejder med træ/laver sløjd	74	26	92	8

Køn og alder

Som det fremgår af figur 9.17, er der nogle væsentlige forskelle drenge og piger imellem. Det er pigerne, som udviser størst interesse for disse former for kreativitet. Den eneste kategori, hvor drengene udviser større aktivitet end pigerne, er, når det drejer sig om at arbejde med træ/lave sløjd. Her er der en overvægt af drenge, som er aktive.

Tabel 9.17 Andelen af børn og unge, der arbejder med billedkunst og kunsthåndværk i deres fritid, opdelt på køn. 2004 (procent)

	Dreng	Pige
Jeg maler og/eller tegner	46	76
Jeg fotograferer	5	8
Jeg arbejder med keramik og/eller skulpturer	5	11
Jeg væver, strikker og/eller syr	4	41
Jeg arbejder med træ/laver sløjd	31	22

Som det fremgår af tabel 9.17, er det typisk pigerne, som oftest beskæftiger sig med billedkunst og kunsthåndværk. Der er således kun 17% af pigerne, som aldrig beskæftiger sig med nogle af disse kreative discipliner, en andel, som blandt drengene er 39%.

Billedskole er det meget få, som går på. Det drejer sig om 3%, hvoraf pigerne næsten sidder på alle pladserne. Der er således kun 1% af drengene, som går på billedskole – mod 6% af pigerne.

9.3 **Sammenfatning – museer og billedkunst**

Voksne

35% af den voksne befolkning har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, og 34% har været det for mere end et år siden. 31% gør det aldrig. Andelene af befolkningen, der har været på kunstmuseum eller kunstudstilling, svarer stort set til andelen i 1998, men den er faldet siden 1993, hvor 44% havde været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år.

Alder, køn, antal hjemmeboende børn, urbaniseringsgrad, livsstilstype, uddannelsesniveau og beskæftigelse har signifikant betydning for, hvor ofte man kommer på kunstmuseum. Således kommer kvinder oftere end mænd, og sandsynligheden stiger med stigende alder og stigende uddannelsesniveau, men falder med antal børn i familien.

Inden for det seneste år har 32% været på anden slags museum (kulturhistorisk, naturhistorisk eller andet). 36% har været det for mere end et år siden, og 28% gør det aldrig. Der har været tale om et fald siden 1998, hvor 41% havde været på anden slags museum inden for det seneste år.

Der er en klar tendens til, at de folk, der går på kunstmuseum og kunstudstilling, også går på andre slags museer og omvendt.

77% af befolkningen arbejder ikke selv kreativt med billedkunst eller kunsthåndværk i deres fritid. 12% tegner eller maler, 11% væver, strikker og/eller syr, 4% fotograferer (ikke bare almindelige familie billeder) og 2% arbejder med keramik og skulptur.

Børn og unge

44% af børnene har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, og 19% af børnene har været det for mere end et år siden. 34% af børnene kommer aldrig på kunstmuseum eller kunstudstilling.

Der har siden 1998 været en væsentlig fremgang i andelen af børn, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum – fra 30% i 1998 til 44% i 2004.

Hvad angår andre museer end kunstmuseer har 47% af børnene besøgt sådan et museum inden for det seneste år. Dette svarer til niveauet i 1998. 21% besøgte aldrig sådan et museum.

Mange børn beskæftiger sig selv med billedkunst eller kunsthåndværk i deres fritid. 61% maler og/eller tegner, 6% fotograferer, 8% arbejder med keramik og/eller skulptur, 23% væver, strikker og/eller syr, og 26% arbejder med træ/laver sløjd. Det er dog kun et fåtal – 3% – der angiver, at de går på billedskole.

10 Kulturhistoriske bygninger og seværdigheder, historiske arkiver og kirken

10.1 Kulturhistoriske bygninger og seværdigheder

Der er forholdsvis mange (60%), som har besøgt kulturhistoriske bygninger og seværdigheder inden for det seneste år. Heraf har 8% besøgt en kulturhistorisk bygning eller seværdighed 6 eller flere gange, 15% har været der 3-5 gange, og 37% har været besøgende 1-2 gange.

10.1.1 Hvor ofte besøges kulturhistoriske bygninger og seværdigheder?

Tabel 10.1 Andele af befolkningen over 15 år, der har besøgt kulturhistoriske bygninger og seværdigheder. 2004 (procent)

Pct.	Historiske bygninger	Bymiljøer	Fortidsminder	Kulturlandskaber	Andet	I alt
6 eller flere gange inden for sidste 12 mdr.	4	3	3	4	2	8
3-5 gange inden for sidste 12 mdr.	10	7	4	9	2	15
1-2 gange inden for sidste 12 mdr.	31	28	25	27	15	37
Mere end et år siden	42	34	45	44	30	31
Aldrig	13	24	21	15	31	8
Ved ikke	1	4	2	1	19	1
I alt	101	100	100	100	99	100

Inden for det seneste år har 45% besøgt kulturhistoriske bygninger (fx slotte, herregårde, kirker, fabrikker o.l.), 38% har besøgt bymiljøer, 32% har besøgt fortidsminder (fx gravhøje, ruiner, forsvarsværker o.l.), og 40% har besøgt kulturlandskaber (fx Dyrehaven og Mols Bjerger). 19% har besøgt andre former for kulturhistoriske seværdigheder inden for det seneste år.

3-4% har besøgt disse seværdigheder 6 eller flere gange inden for de sidste 12 måneder. 9-10% har besøgt historiske bygninger 3-5 gange, inden for de sidste 12 måneder, 7% har besøgt bymiljøer 3-5 gange og 4% har besøgt fortidsminder 3-5 gange. De fleste af dem, der har besøgt disse seværdigheder inden for de sidste 12 måneder, har gjort det 1-2 gange.

42% har besøgt historiske bygninger for mere end et år siden, og 13% gør det aldrig. 34% har besøgt bymiljøer for mere end et år siden, og 24% gør det aldrig. 45% har besøgt fortidsminder for mere end et år siden, og 21% gør det aldrig. Endelig har 44% besøgt kulturlandskaber for mere end et år siden, og 15% gør det aldrig.

Ved hjælp af statistiske sandsynlighedsmodeller (bilag 2) er det analyseret, hvilke baggrundsvariabler der har signifikant betydning for, om man besøger denne type seværdigheder.

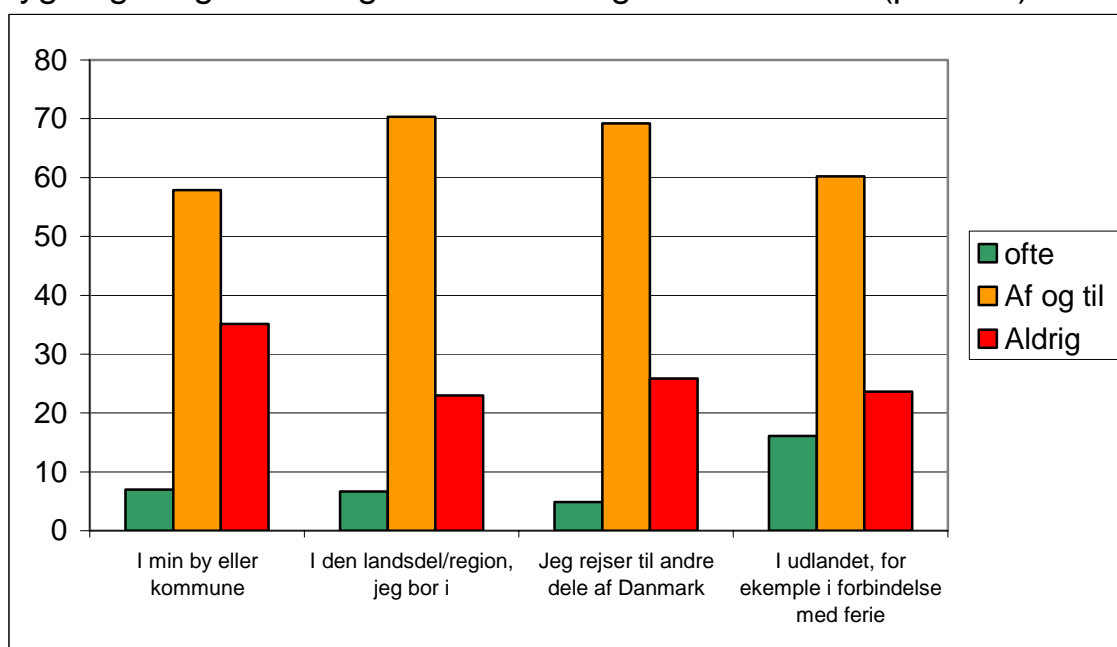
Analyserne viser, at for alle disse typer af seværdigheder har alder, livsstil, uddannelse og beskæftigelse signifikant betydning. Jo ældre man er, desto større sandsynlighed er der for, at man besøger disse bygninger og seværdigheder. De personer, der oftest besøger disse steder, er mellem 50 og 70 år. De moderne og de fællesskabsorienterede segmenter kommer mere end andre, ligesom sandsynligheden for at besøge disse bygninger og steder stiger med uddannelsesniveaue.

For historiske bygninger og kulturlandskaber gælder i øvrigt, at kvinder kommer oftere end mænd, mens antallet af børn i familien har en signifikant negativ betydning for, om man besøger bymiljøer – man kommer der mere, hvis man ikke har hjemmeboende børn. Herudover har landsdelen betydning for, om man har besøgt kulturlandskaber (fx Dyrehaven og Mols Bjerger) – formentlig fordi de nævnte landskaber ligger i bestemte landsdele. Endelig har etnisk oprindelse betydning for, om man har besøgt fortidsminder, således at danskere med anden etnisk baggrund kommer mindre end danskere.

10.1.2 Hvor bliver de kulturhistoriske bygninger og seværdigheder set?

Der tegner sig ikke noget ensartet billede af, hvor man tager hen for at se på kulturhistoriske bygninger og seværdigheder. De fleste gør det af og til i den landsdel/region, som de bor i, eller rejser af og til til andre dele af landet. Færrest ser på bygningerne eller seværdighederne i den by/kommune, som de bor i (35% gør det aldrig). Der er forholdsvis mange, der fx med et ferieophold i udlandet benytter tiden til at opsøge disse kulturhistoriske steder. Der er således 16%, som ofte gør det, og 60%, som af og til gør det.

Figur 10.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der besøger kulturhistoriske bygninger og seværdigheder forskellige steder. 2004 (procent)

10.1.3 Foreningsmedlemskab

Det er et fåtal af de adspurgte personer, som er medlem af enten en lokalhistorisk forening (6%), naturhistorisk forening (zoologi, botanik og geologi) (3%) eller bevarings- og fredningsforening (6%). Der er dog væsentligt flere, som er medlemmer af denne type foreninger, efterhånden som de bliver ældre (jf. tabel 10.2).

Tabel 10.2 Andelen af befolkningen over 15 år, der er medlemmer af lokalhistoriske og naturhistoriske foreninger, opdelt på alder. 2004 (procent)

Pct.	I alt	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Lokal historisk forening	6	5	6	0	1	2	3	5	13	15
Naturhistorisk forening	3	3	3	0	0	2	1	4	5	7
Bevarings- og fredningsforening	6	5	7	3	1	4	4	7	10	12

10.2 Historiske arkiver

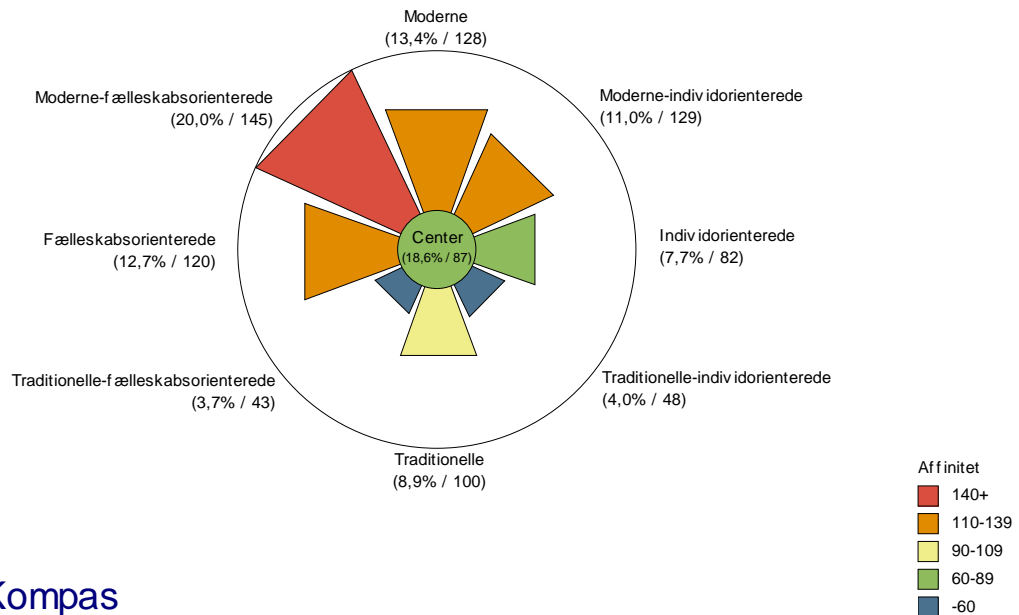
84% af de adspurgte voksne bruger aldrig et statsligt eller lokalhistorisk arkiv. Der er 5%, som bruger et arkiv mindst én gang om året, og i alt 8% af de adspurgte bruger et arkiv mindre end en gang om året.

Statistiske sandsynlighedsmodeller (se bilag 2) viser, at der er en signifikant sammenhæng med, hvor ofte et statsligt eller lokalhistorisk arkiv bruges, og hhv. alder og livsstilssegmenter. Der er således flere, som oftere bruger et arkiv, jo ældre de bliver. Endvidere er der blandt de moderne, de fællesskabsorienterede og de moderne-fællesskabsorienterede en tendens til, at de oftere bruger et arkiv.

Figur Kommer på arkiv mindst en gang om året. 2004

10.2

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
Kontrolgruppe : Alle personer
Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
Målgruppe : Kommer på arkiv mindst en gang om året
Målgruppestr. : 192 (000) / Stikprøve : 75

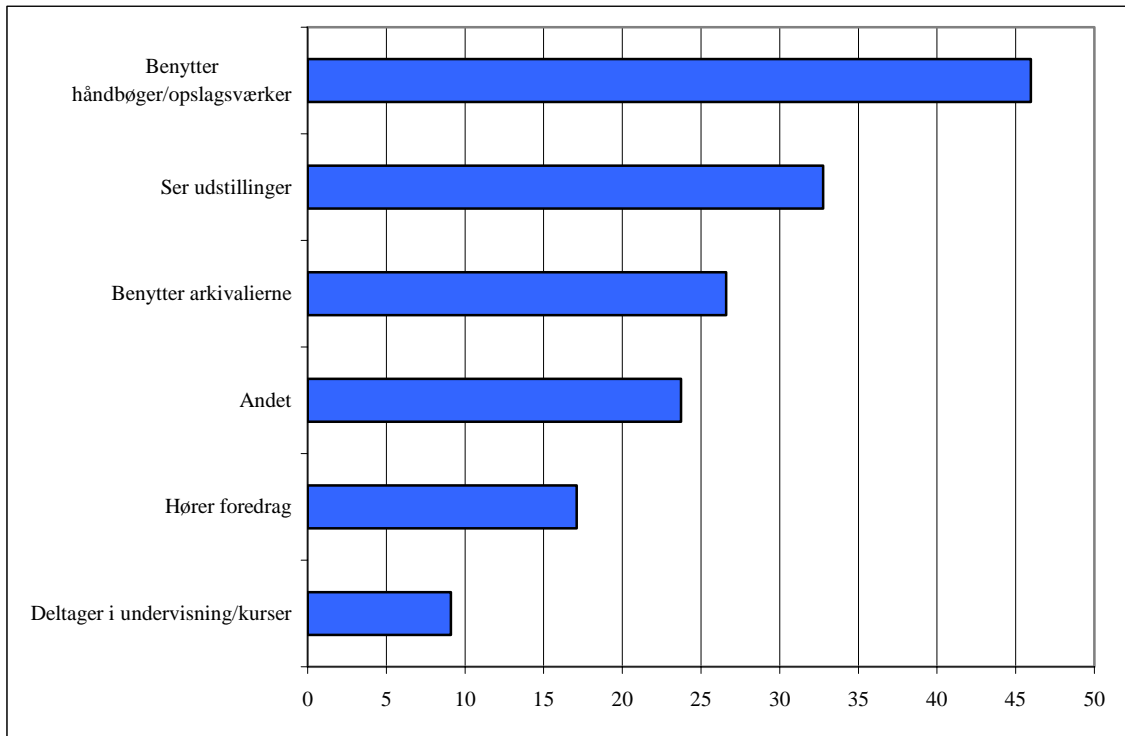

Gallup Kompas

10.2.1 Hvad bruges arkiverne til?

De fleste brugere kommer på arkiverne for at benytte håndbøgerne/opslagsværkerne. 47% benytter arkiverne til dette. Dernæst er der mange, der bruger arkiverne til at se udstillinger (33%), 28% kommer for at benytte arkivalierne, 18% hører foredrag, 9% deltager i undervisning/kurser, og 23% bruger arkiverne til andre ting.

Figur Andele af dem, der bruger de historiske arkiver, der bruger dem til 10.3 forskellige ting. 2004 (procent)

Der er en positiv sammenhæng mellem alderen og dem, som hører foredrag og ser udstillinger.

Der er en vis forskel på mænd og kvinders brug af arkiverne. Således er der flere mænd, som benytter arkivalier (35%) og håndbøger/opslagsbøger (51%). Omvendt er der flere kvinder, der kommer på arkiverne for at høre foredrag (21%) og se udstillinger (39%).

Tabel 10.3 Andelen af dem, der bruger de historiske arkiver, der bruger dem til forskellige ting, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	Køn		Alder (år)							
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-	I alt
Benytter arkivalierne	35	20	12	34	30	21	20	33	31	27
Benytter håndbøger/opslagsværker	51	43	46	59	48	39	35	45	57	46
Hører foredrag	14	21	0	7	19	17	22	20	24	17
Ser udstillinger	26	39	12	15	25	27	45	32	60	33
Deltager i undervisning/kurser	10	8	12	14	7	5	5	13	9	9
Andet	21	25	54	26	17	24	21	29	10	24

Af de voksne, som bruger arkiverne, er der ca. 25%, som bruger dem i forbindelse med fritidsaktiviteter (for eksempel til slægtsforskning). 16% procent bruger arkiverne i forbindelse med uddannelse (og det er mest kvinder), mens 10% benytter arkiverne i forbindelse med arbejde.

Det er især de ældste brugere, som benytter arkiverne i forbindelse med fritidsaktiviteter, mens de yngste brugere i højere grad bruger arkiverne i forbindelse med uddannelse (56%).

Tabel 10.4 Andelen af dem, der bruger arkiverne, der bruger dem i forbindelse med hhv. uddannelse, arbejde og fritid, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

Pct.	Total	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Uddannelse	16	12	19	56	36	12	3	7	11	0
Arbejde	10	10	11	0	3	13	17	16	5	5
Fritidsaktiviteter, for eksempel slægtsforskning	25	27	25	19	11	16	21	37	42	58
Andet	20	19	20	8	11	10	23	24	35	33

10.3 Kirken

En opgørelse fra Danmarks Statistik viser, at der pr. 1. januar 2002 var 84% af Danmarks befolkning, som var medlem af folkekirken. Ifølge denne undersøgelse er der i 2004 87% af de adspurgte voksne, som er medlem af folkekirken, og 3% er medlem af andre trossamfund (herunder ca. en fjerdedel romersk katolsk, ca. en fjerdedel andre kristne trossamfund, ca. en fjerdedel muslimske og resten andet). 10% har ikke noget medlemskab til folkekirken eller andre trossamfund. Da denne undersøgelse er gennemført blandt personer, som er bosiddende i Danmark og kan forstå dansk, formodes det, at andre trossamfund bliver en anelse underrepræsenteret i forhold til medlemmer af den danske folkekirke.

Der er en lidt større andel blandt de ældre, der er medlem af folkekirken, end blandt de yngste (16-19-årige). Ligeledes er der en lidt større andel af kvinderne end blandt mændene, der er medlemmer.

Blandt medlemmer af folkekirken udføres menighedsarbejde af ca. 4%, hvoraf den største tilslutning er blandt personer, som er 50 år og derover. Der er cirka dobbelt så mange kvinder end mænd, som deltager i menighedsarbejde. Andelen har stort set været uændret siden 1987.

Tabel 10.5 Andelen af befolkningen over 15 år, der er medlem af folkekirken og deltager i menighedsarbejde, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

	Køn		Alder (år)							
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-	I alt
Medlem af folkekirken	86	89	77	88	89	87	82	91	94	87
Deltager i menighedsarbejde	4	5	0	4	2	4	7	6	6	5

Besøg i folkekirken

Langt de fleste (99%) kommer i kirken i forbindelse med baredåb, bryllup og/eller begravelse, heraf 60% mindst en gang om året. 62% kommer nogen gange i kirken for at overvære/deltage i gudstjenester eller at bede, hvoraf de 23% kun kommer i forbindelse med højtiderne, mens 25% i øvrigt kommer mindst en gang om året. Der er 24%, som kommer i kirken for at se kirkens arkitektur og udsmykning mindst en gang om året, 19%

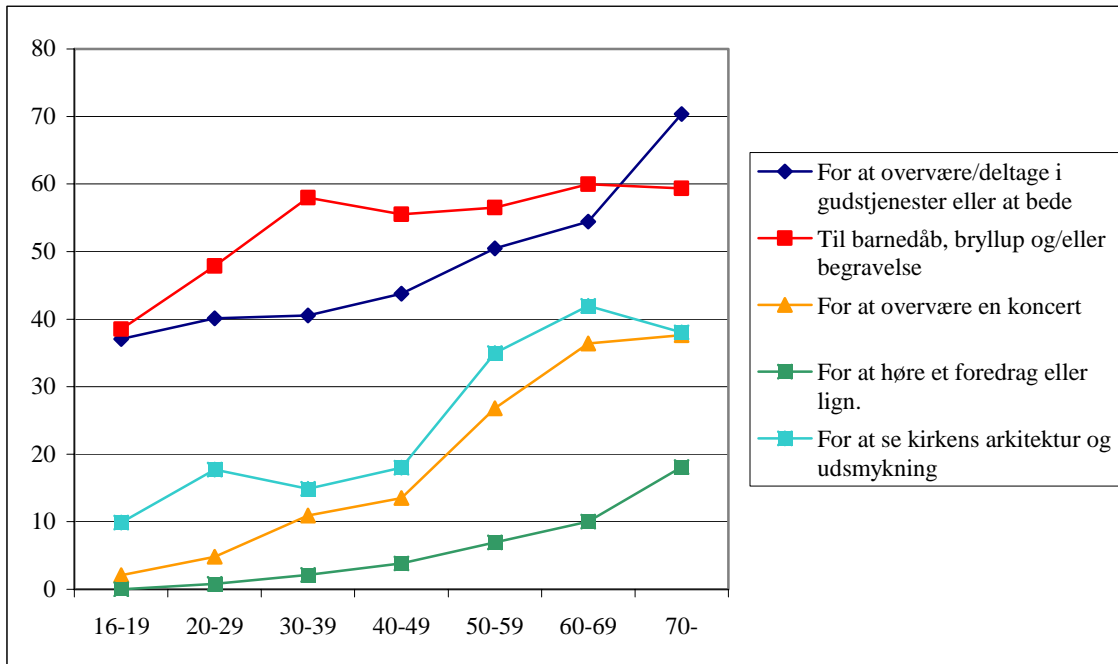
kommer i kirken for at overvære en koncert, og 6% kommer i kirken for at høre et foredrag eller lignende mindst en gang om året.

Tabel 10.6 Andelen af befolkningen over 15 år, der kommer i en folkekirke med forskellige formål. 2004 (procent)

	For at overvære/deltage i gudstjenester eller at bede	Til barnedåb, bryllup og/eller begravelse	For at overvære en koncert	For at høre et foredrag eller lign.	For at se kirkenes arkitektur og udsmykning
Næsten hver uge	3	1	0	0	0
Et par gange om måneden	6	2	1	1	1
Mindst en gang om året	16	57	18	5	23
Kun til højtidene	23	**	**	**	**
Sjældnere	14	39	22	14	32
Aldrig	38	1	59	81	43
I alt	100	100	100	101	99

Som det er vist i figur 10.4, er der en signifikant positiv sammenhæng mellem alder og besøg i kirken. Dette gælder alle typer af besøg bortset fra barnedåb, bryllup og/eller begravelse, som 60% af alle over 30 år kommer for.

Figur 10.4 Andelen af befolkningen, der kommer i en folkekirke, opdelt på alder. 2004 (procent)

Udviklingen over tid

Det er kun muligt at sammenligne den andel, som kommer i kirken til gudstjeneste (bortset fra barnedåb, bryllup og begravelse) over tid, eftersom der i de tidligere undersøgelser kun er blevet spurgt om dette. Sammenligningen er kun foretaget for medlemmer af folkekirken.

Andelen af dem, som aldrig kommer i kirken, har ændret sig noget siden 1964. I 1975 var der over halvdelen af de adspurgte, som aldrig kom i kirken til gudstjeneste. Andelen har derefter været faldende frem til 1993 (28%), hvorefter den er steget til 38% i 1998. I 2004 er den tilsvarende andel 35%. Andelen af befolkningen, som kommer til gudstjeneste næsten hver uge, har stort set været uændret i denne periode. Blandt dem, som kommer et par gange om måneden, har andelen også stort set været uændret, dog er der lidt flere i 2004 end tidligere. I alt er der i 2004 39%, som kun kommer til gudstjeneste til højtiderne eller kommer der sjældnere end en gang om året.

Tabel 10.7 Andelen af befolkningen, der er medlem af folkekirken, der kommer i kirken til gudstjeneste (bortset fra barnedåb, bryllup og begravelse). 1964-2004 (procent)

	2004	1998	1993	1987	1975(c)	1964(c)
Næsten hver uge (a)	3	1	1	1	2	4
Et par gange om måneden	7	3	4	2	4	6
Mindst en gang om året (b)	17	16	20	21	22	26
Kun til højtidene	25	41	46	34	20	32
Sjældnere	14	Ikke oplyst	Ikke oplyst	Ikke oplyst	Ikke oplyst	Ikke oplyst
Aldrig	35	38	28	41	51	33
I alt	101	99	99	99	99	100

(a) 1964-1998 »en gang om ugen«.

(b) 1964-1998 »af og til«.

(c) Her blev der spurgt om, hvor ofte man går i kirke, og altså ikke kun til gudstjeneste.

10.4 Sammenfatning – kulturhistoriske bygninger og seværdigheder, historiske arkiver og kirken

Der er forholdsvis mange, der besøger kulturhistoriske bygninger og seværdigheder. Således har 45% besøgt kulturhistoriske bygninger (fx slotte, herregårde, kirker, fabrikker o. lign.), 38% har besøgt bymiljøer, 32% har besøgt fortidsminder (fx gravhøje, ruiner, forsvarsværker o.l.) og 40% har besøgt kulturlandskaber (fx Dyrehaven og Mols Bjerger) inden for det seneste år. 19% har besøgt andre former for kulturhistoriske seværdigheder.

Der er 5% af de adspurgte, der har brugt et statsligt eller lokalhistorisk arkiv mindst én gang om året. 8% bruger et arkiv mindre end 1 gang om året, og 84% bruger det aldrig. 47% af dem, der indimellem bruger et arkiv, kommer der for at benytte håndbøger/opslagsværker. Dernæst er der mange, der bruger arkiverne til at se udstillinger (33%). 28% kommer for at benytte arkivalierne.

Undersøgelsen viser, at 87% af befolkningen over 15 år er medlem af folkekirken og 3% af andre trossamfund. Blandt medlemmerne af folkekirken er der 4%, der deltager i menighedsarbejde, heraf flest over 50 år. 27% kommer mindst en gang om året for at overvære gudstjeneste eller for at bede (ikke kun til højtiderne), 60% kommer mindst en gang om året i kirken til barnedåb, bryllup og/eller begravelse, 19% kommer for at overvære en koncert, 6% for at høre foredrag e.l., mens 24% kommer mindst en gang om året for at se kirkens arkitektur og udsmykning. Andelen, der kommer i kirken for at overvære gudstjeneste, er stort set uændret siden 1998.

11 Sport og motion

11.1 Voksne

Der er fortsat en stigning i den voksne befolknings interesse for at dyrke sport og motion. I alt har 58% af den voksne befolkning i 2004 oplyst, at de regelmæssigt har dyrket sport og motion inden for det sidste år (se tabel 11.1). I 1998 var det 51% af den voksne befolkning, der normalt dyrkede sport eller motion, og i 1993 var det 47%, der dyrkede sport eller motion. For 30 år siden – i 1975 – var det under 30% af den voksne befolkning, der dyrkede sport. Siden 1998 er andelen især øget for aldersgrupperne mellem 20 og 59 år, hvor der fra 1993 til 1998 var en mere af-dæmpet vækst.

Tabel Andele af befolkningen over 15 år, der dyrker sport eller motion.
11.1 1964-2004 (procent)

	Dyrker sport eller motion:					
	1964 ²	1975	1987	1993	1998 ³	2004 ⁴
Alle	15	29	42	47	51	58
Mænd	21	31	43	47	51	58
Kvinder	11	27	42	47	51	57
16-19 år	53	52	61	67	67	73
20-29 år	27	41	48	56	59	69
30-39 år	17	41	46	49	51	60
40-49 år	10	25	44	49	51	61
50-59 år	5	21	31	42	46	56
60-69 år	3	11	30	36	47	50
70-år ¹	2	13	24	30	37	44
Under uddannelse		55	59	65	64	
Ingen erhvervsuddannelse		18	31	31	33	53
Kort el. faglig udd.		33	44	50	52	56
Mellemlang videreg. udd.		44	51	50	61	68
Lang videreg. udd.		40	57	59	65	72

1 I 1987 indgår kun de 70-74 årige.

2 I 1964 blev der spurgt: Dyrker De sport?

3 I 1998 blev der spurgt: Dyrker De normalt sport eller motion?

4 I 2004 blev der spurgt: Hvor ofte dyrker du normalt motion/sport (alle aktiviteter). Medtaget: Mindst 1 gang om ugen.

Hvem dyrker ofte sport og motion?

Statistiske sandsynlighedsmodeller (se bilag 2) viser, at der er signifikante sammenhænge mellem, hvor ofte man dyrker sport og motion på den ene side, og alder, uddannelsesniveau og beskæftigelse på den anden side.

Samlet er det nogenlunde lige mange mænd og kvinder, der dyrker sport og motion, men der er fortsat en klar sammenhæng med alder. 73% af de 16-19-årige og 69% af de 20-29-årige dyrker fast sport eller motion. Denne andel falder jævnt med alderen, og blandt de ældste er det omkring halvdelen. Den vedvarende vækst i andelen, der dyrker sport og motion, finder man dog i alle aldersgrupperne. Siden 1998 er andelen blandt de ældste således steget fra 37% til 44%.

Der er også fortsat en klar sammenhæng med uddannelsesniveau. Jo højere uddannelse, jo større er andelen, der mindst en gang om ugen dyrker sport og motion. Det er ca. halvdelen af befolkningen uden særlig er-

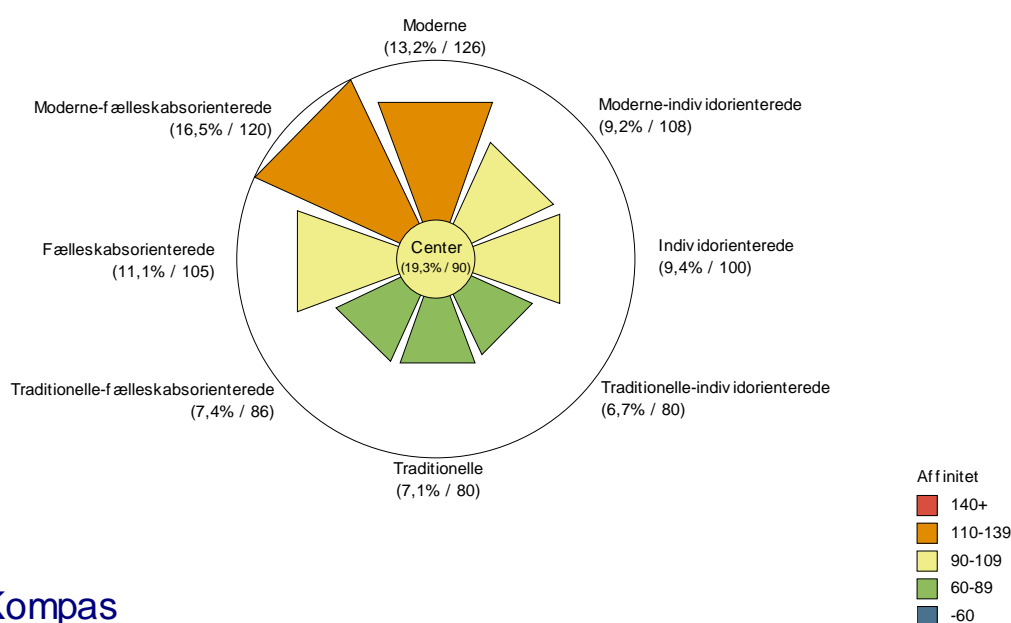
hvervsuddannelse og 72% af de langvarigt uddannede, der dyrker sport og motion. En del af denne sammenhæng skyldes, at der er sammenhæng mellem uddannelsesniveau og alder, idet de ældre årgange i gennemsnit har fået mindre uddannelse. Men de statistiske regressionsanalyser viser, at uddannelse klart har en selvstændig betydning for motion og sport ud over denne aldersmæssige sammenhæng.

I forhold til beskæftigelsen er det i grupperne af lønmodtagere på mellemste og højeste niveau og blandt de uddannelsessøgende og pensionister/efterlønsmodtagere, at man finder mange, der dyrker sport og motion.

Der er ikke nogen selvstændig signifikant sammenhæng mellem livsstil og om, man dyrker sport og motion.

Figur 11.1 Dyrker sport/motion mindst to gange om ugen. 2004

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : : Dyrker sport/motion mindst 2 gange om ugen
 Målgruppestr. : 1786 (000) / Stikprøve : 776

Gallup Kompas

Inden for aldersgrupperne er der en del forskelle mellem mænd og kvinders motionsaktivitet (se tabel 11.2). Blandt de yngste – de 16-19-årige – er det ligesom blandt de 13-15-årige lidt flere af pigerne end af drengene, der regelmæssigt dyrker motion. I alderen fra 20-39 år er det imidlertid større andele blandt mændene. Det svinger til kvindernes fordel i aldersgrupperne mellem 40 og 69, hvor det er noget større andele af kvinderne. Blandt de ældste er det igen noget større andele af mændene.

Tabel 11.2 Andelen i forskellige aldersgrupper, der dyrker sport/motion mindst en gang om ugen. 2004 (procent)

	Mænd	Kvinder	Alle
16-19 år	68	81	73
20-29 år	77	63	69
30-39 år	62	58	60
40-49 år	60	62	61
50-59 år	51	62	56
60-69 år	47	54	50
70 år og derover	50	39	44
Alle	58	57	58

Hvor ofte dyrkes der sport eller motion?

At dyrke sport eller motion regelmæssigt betyder for langt de fleste mindst 1 gang om ugen. En hel del dyrker imidlertid sport og motion flere gange om ugen, og 9% af befolkningen dyrker motion næsten dagligt – dvs. mindst 5 gange om ugen. Igen er det de yngste, der fremtræder som de flittigste motionsdyrkere, men der er også en del blandt de ældste, der oplyser at dyrke motion mindst 5 gange om ugen (se tabel 11.3).

Tabel 11.3 Hvor ofte dyrker befolkningen over 15 år normalt motion/sport (alle aktiviteter). 2004 (procent)

	Antal gange om ugen:					1-3 gange om måneden	Sjældnere	I alt
	5 eller mere	4 gange	3 gange	2 gange	1 gang			
Mænd	9	9	12	16	16	7	30	99
Kvinder	10	7	13	17	18	7	28	100
16-19 år	10	18	15	14	17	4	22	100
20-29 år	11	12	19	18	11	9	20	100
30-39 år	6	8	14	17	16	9	29	99
40-49 år	8	4	14	18	19	10	27	100
50-59 år	7	6	9	17	23	5	33	100
60-69 år	13	6	9	14	18	5	34	99
70 - år	17	9	7	15	15	2	34	99
Alle	9	8	13	17	17	7	29	100

11.1.1 Sportsgrene

Det er især de mere motionsprægede aktiviteter, der dyrkes regelmæssigt af større andele af befolkningen. 16% af befolkningen har svaret vandreture, og det er ligeledes 16%, der har oplyst, at de regelmæssigt dyrker jogging/motionsløb/orienteringsløb (se tabel 11.4). 12% dyrker gymnastik under en eller anden form, og 11% dyrker vægttræning eller evt. bodybuilding. 11% har oplyst, at de regelmæssigt svømmer. Herefter kommer badminton, som 9% af den voksne befolkning dyrker regelmæssigt, og hhv. fodbold og cykelsport, som 8% af befolkningen dyrker regelmæssigt.

En ganske stor del af denne aktivitet finder sted inden for rammerne af sportsklubber og idrætsforeninger. Ca. to tredjedele af dem, der regelmæssigt dyrker sport eller motion, er medlemmer af en sportsklub/forening. Det svarer til 38% af den voksne befolkning. Samlet er det 21% af befolkningen, der udelukkende dyrker sport og motion uden for idrætsforeningernes rammer, 21% dyrker udelukkende sport og motion i en klub/forening, og 19% dyrker motion/sport både i klub/forening og udenfor. I 1993-undersøgelsen, som er den undersøgelse, man bedst kan sammenligne med på dette område, var det 22%, der udelukkende dyrkede mo-

tion uden for sportsklubberne, 22% dyrkede udelukkende sport/motion inden for klubberne, og 13% gjorde det både indenfor og udenfor. Det er således blevet en større andel af befolkningen, der dyrker sport/motion både inden for og uden for klubberne/foreningerne.

Næsten hver tredje af de aktive deltager også i konkurrencer/turneringer. Det svarer til 18% af den voksne befolkning. Det er kun de færreste inden for de fleste aktiviteter, der deltager i konkurrencer. Det er ikke mindst markant inden for de mere motionsprægede aktiviteter som svømning, vandreture, gymnastik og vægttræning. Ca. 3% af befolkningen har dog deltaget i jogging-/løbekonkurrencer/-turneringer. Den største andel, der deltager i konkurrencer, finder man blandt fodboldspillerne. Over halvdelen af dem, der spiller fodbold, har deltaget i konkurrencer/turneringer.

Tabel 11.4 Andelen af den voksne befolkning over 15 år, der har dyrket forskellige former for sport/motion regelmæssigt inden for det sidste år, er medlem af sportsklub/forening, samt deltager i konkurrencer/turneringer. 2004 (procent)

	Har dyrket regelmæssigt det sidste år	Som medlem af sportsklub/forening	Deltaget i konkurrencer/turneringer
Fodbold	8	6	5
Håndbold	2	2	1
Andet boldspil for hold	4	3	2
Badminton	9	7	2
Tennis	4	3	1
Golf	5	4	2
Bowling, petanque, billard og lign.	7	2	2
Andet boldspil (individuel)	2	1	0
Ridning	3	1	1
Svømning	11	4	1
Jogging/motionsløb/orienteringsløb	16	3	3
Vandreture, motionsmarch	16	1	1
Rulleskøjter/skateboard	4	0	0
Cykelsport (ikke transport)	8	1	1
Spinning	4	2	0
Gymnastik/aerobic/workout	12	8	1
Vægttræning/bodybuilding inkl motionscenter	11	7	0
Atletik	1	0	0
Dans, alle former	5	3	0
Yoga, afspændning mv.	4	2	0
Kampsport (Karate, taekwondo, aikido, judo, brydning el. andet)	2	2	1
Boksning	1	1	0
Skydning	3	2	1
Jagt	3	2	0
Fiskeri	8	2	1
Kano, kajak, roning	3	1	0
Sejlsport, windsurfing	3	1	1
Handicapidræt	1	0	0
Andet	3	1	1
Alle	58	38	18

Der er en række karakteristiske forskelle mellem, hvilke sportsgrene mænd og kvinder dyrker, og mellem, hvilke sportsgrene eller motionsformer der dyrkes i de forskellige aldersgrupper (se tabel 11.5).

Fodbold bliver først og fremmest dyrket af yngre mænd, men helt op i 50-59-års-alderen er der stadig en del, der regelmæssigt spiller fodbold.

Håndbold er for de yngste aldersgrupper, og der er lidt flere kvinder end mænd, der spiller håndbold.

Badminton bliver dyrket allermest af aldersgrupperne mellem 40 år og 59 år og mere af mænd end kvinder.

Tennis bliver dyrket næsten lige meget i alle aldersgrupper op til 70-års-alderen. Det er også flere mænd end kvinder, der spiller tennis.

Golf er blevet populært i alle aldersgrupper, men allermest blandt de yngste. 10% af de 16-19-årige har oplyst, at de regelmæssigt spiller golf.

Ridning bliver overvejende dyrket af kvinder, mest i aldersgruppen 20-29 år.

Svømning er for både mænd og kvinder. Interessen for svømning top- per i 30-39-års-alderen, hvor 15% regelmæssigt svømmer.

Også både mænd og kvinder jogger eller løber motions- eller orienteringsløb. I aldersgrupperne mellem 16 år og 49 år er det mellem 22 og 25%, der regelmæssigt løber. I de ældre aldersgrupper er andelen noget mindre.

Vandreture og motionsmarcher top- per blandt de 40-59-årige, hvor 22% har oplyst, at de regelmæssigt går på vandreture.

Gymnastik dyrkes af langt flere kvinder end mænd – hhv. 18% og 5%. De største andele finder man blandt de yngste og de allerældste, men i alle aldersgrupper er der mange, som regelmæssigt går til gymnastik.

Vægttræning/bodybuilding (inkl. motionscenter) dyrkes til gengæld nogenlunde lige meget af mænd og kvinder, men med en overvægt i de yngre aldersgrupper. Spinning top- per blandt de 20-29-årige, hvor 11% har svaret, at de regelmæssigt går til spinning.

Dans i en eller anden form dyrkes noget mere af kvinder end af mænd og mest blandt de yngste og de ældste aldersgrupper.

Yoga/afspænding dyrkes først og fremmest af kvinder og mest blandt de 20-29-årige.

Tabel Andele af den voksne befolkning over 15 år, der dyrker forskellige sportsgrene. 2004 (procent)

	Har dyrket regelmæssigt inden for de sidste 12 måneder:									
	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Fodbold	14	3	27	16	11	7	6	2	0	8
Håndbold	2	3	11	2	2	3	1	2	0	2
Andet boldspil for hold	6	3	20	10	4	2	2	2	2	4
Badminton	11	6	9	7	9	11	10	7	5	9
Tennis	6	3	5	6	5	4	5	6	1	4
Golf	6	3	10	4	4	4	5	7	5	5
Bowling, petanque, billard	10	5	9	12	5	9	8	7	4	7
Andet boldspil (individuel)	3	1	0	2	3	2	2	2	1	2
Ridning	1	4	3	6	4	3	2	2	2	3
Svømning	10	13	11	13	15	13	9	9	6	11
Jogging/motionsløb mv.	18	15	23	25	22	24	12	5	2	16
Vandreture/motionsmarch	15	18	9	16	16	22	22	14	11	16
Rulleskøjter/skateboard	4	4	12	7	3	5	4	2	0	4
Cykelsport ikke transport	9	6	10	9	9	10	7	5	3	8
Spinning	3	5	0	11	5	5	2	2	0	4
Gymnastik/aerobic mv.	5	18	8	18	8	11	10	11	19	12
Vægttræning/bodybuild. inkl. motionscenter	11	12	16	28	14	10	7	4	2	11
Atletik	1	1	0	1	1	1	1	2	0	1
Dans, alle former	3	7	12	7	4	3	5	4	8	5
Yoga, afspænding mv.	1	7	4	9	3	3	3	5	3	4
Kampsport 1)	3	1	12	5	2	1	1	2	0	2
Boksning	1	2	3	4	2	0	1	2	0	1
Skydning	5	1	10	2	3	5	4	2	0	3
Jagt	6	1	3	2	4	6	5	3	1	3
Fiskeri	14	2	17	4	8	9	7	8	6	8
Kano, kajak, roning	4	3	8	4	2	4	4	2	1	3
Sejlsport, windsurfing	4	2	0	2	4	4	4	3	2	3
Handicapidræt	1	1	0	2	1	1	1	2	0	1
Andet	2	4	3	4	4	3	4	4	1	3
I alt mindst én sportsgren	65	56	79	71	64	67	57	47	46	58

1 Karate, taekwondo, aikido, judo, brydning el. anden kampsport.

Kampsport, som karate, taekwondo, aikido, judo eller brydning, dyrkes til gengæld overvejende af mænd i de yngste aldersgrupper. Boksning bliver

kun dyrket regelmæssigt af få. Til gengæld er også piger begyndt at dyrke boksning regelmæssigt.

Skydning, jagt og fiskeri dyrkes overvejende af mænd. Jagt og fiskeri topper blandt de midaldrende, bortset fra at også mange blandt de yngste også er interesserede i at fiske.

Også interessen for kano/kajak og sejlsport holder sig langt op i årene. Blandt de yngste er der interesse for kano/kajak, men sejlsport dyrkes næsten ikke blandt de 16-19-årige.

Det er ca. 1% af befolkningen, der har oplyst, at de regelmæssigt dyrker handicapdræt. Det gælder i alle aldersgrupperne.

Det er muligt at sammenligne disse andele af befolkningen, der regelmæssigt dyrker forskellige former for motion (sport) med kultur- og fritidsaktivitetsundersøgelsernes oplysninger fra 1998 og 1993 for de fleste motionsformers vedkommende (se tabel 11.6). Som det fremgår, er det først og fremmest inden for de mere motionsprægede aktiviteter, at der har fundet en vækst sted i denne periode. Andelen, der regelmæssigt løber motionsløb eller eventuelt orienteringsløb, er vokset fra 9% i 1993 til 16% i 2004. Regelmæssige vandreture/motionsmarcher er i samme periode øget fra 4% af de voksne til 16% i 2004. Også golf og cykelsport har oplevet en stigende interesse.

Til gengæld har der ikke været vækst i andelen, der regelmæssigt svømmer. Denne andel er mindre i 2004 end i 1998, men på niveau med 1993. Det samme gælder gymnastik/aerobic/workout. Vægttræning (inkl. motionscenter) ligger på niveau med 1998. I 1993 var det kun 4% af den voksne befolkning, der regelmæssigt dyrkede vægttræning/motionscenter.

Andelen af den voksne befolkning, der regelmæssigt spiller fodbold eller håndbold har holdt sig nogenlunde stabilt siden 1993. Men der har været en stigning i interessen for andre boldspil for hold, uden at det er oplyst, hvilke holdspil det især drejer sig om. Også andelen, der regelmæssigt spiller badminton, har været stabil gennem de sidste ca. 10 år.

En stor del af væksten i andelen af befolkningen, der regelmæssigt dyrker sport eller motion, skyldes således, at der er blevet flere, der dyrker motion uden at være interesseret i de mere konkurrenceprægede sportsgrene, hvilket passer sammen med, at en stor del af væksten har fundet sted i de ældre aldersgrupper.

Tabel 11.6 Andelen af den voksne befolkning over 15 år, der har dyrket forskellige former for sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år. 1993-2004 (procent)

	Har dyrket regelmæssigt det sidste år:		
	2004	1998	1993
Fodbold	8	6	7
Håndbold	2	3	3
Andet boldspil for hold	4	3	1
Badminton	9	8	9
Tennis	4	4	3
Golf	5	3	1
Bowling, petanque, billard og lign.	7		
Andet boldspil (individuel)	2	3	
Ridning	3	2	2
Svømning	11	18	10
Jogging/motionsløb/orienteringsløb	16	15	9
Vandreture, motionsmarch	16	15	3
Rulleskøjter/skateboard	4	5	
Cykelsport (ikke transport)	8	5	2
Spinning	4		
Gymnastik/aerobic/workout	12	18	14
Vægttræning/bodybuilding inkl. motionscenter	11	11	4
Atletik	1		
Dans, alle former	5	4	2
Yoga, afspænding mv.	4	3	1
Kampsport (Karate, taekwondo, aikido, judo, brydning el. andet)	2	2	0
Boksning	1		
Skydning	3	2	1
Jagt	3	4	2
Fiskeri	8	8	3
Kano, kajak, roning	3	2	0
Sejlsport, windsurfing	3	3	2
Handicapidræt	1		

14% af den voksne befolkning går i motionscenter eller fitness-center (se tabel 11.7). Der er flest i de yngre aldersgrupper, der kommer i motionscentrene. Men også i de ældre aldersgrupper er der en del. 11% af de 50-

59-årige og 9% af de 60-69-årige oplyser, at de kommer i et motionscenter. Det er ikke oplyst, hvor ofte man kommer der.

Tabel 11.7 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der går i motionscenter (fitness-center), opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Går i motionscenter (Fitness-center)	14	15	27	32	15	10	11	9	5	14

Medlemskab af sportsklub/forening

På spørgsmålet, om man er medlem af en sportsklub/idrætsforening, har 35% af befolkningen oplyst, at de er medlem af en forening. Det er en noget større andel af mænd (43%) end af kvinder (27%), der er medlemmer af en sportsklub. Bortset fra blandt de alleryngste og de allerældste er det i alle aldersgrupper mellem 30% og 40% af befolkningen, der er medlem af en idrætsforening.

Ca. en fjerdedel af medlemmerne deltager i medlemsmøder. Det er en dobbelt så stor andel af mændene som af kvinderne, der deltager, men det er i øvrigt nogenlunde lige mange fra alle aldersgrupper. I alt 4% af befolkningen har en leder- eller tillidspost i en idrætsforening. Det er først og fremmest mænd, der har disse poster, og det er overvejende ikke de unge. Blandt de 40-49-årige er der 7%, der har en tillidspost.

Det er også mest mænd, der er trænere eller instruktører i idrætsforeningerne. Trænerne er typisk lidt yngre end lederne. 8% af de 30-39-årige er trænere eller instruktører.

Tabel 11.8 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der er medlem af en sportsklub/idrætsforening og deltager i foreningens arbejde, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Andel medlem af sportsklub/ idrætsforening	43	27	49	35	38	39	34	30	23	35
Andel, der deltager i medlemsmøder	13	5	8	9	10	11	7	10	6	9
Andel, der har leder- eller tillidspost	7	2	0	3	5	7	6	4	1	4
Andel, der er træner eller instruktør	6	3	8	4	8	6	3	2	1	4
Andel, der udfører andet foreningsarbejde	13	8	7	11	11	13	13	10	4	10

Hertil kommer, at i alt 10% af befolkningen deltager i andet foreningsarbejde af forskellig art, uden at det er oplyst, hvilket arbejde det drejer sig om. Igen er det mest mænd, men også 8% af alle kvinder deltager i andet foreningsarbejde.

Det er således ganske store andele af befolkningen, der lægger et stykke arbejde i en sportsklub eller idrætsforening. Samlet er det 14% af befolkningen, der enten har lederposter eller tillidsposter, er trænere eller instruktører eller deltager i andet foreningsarbejde. For mænds vedkommende er det 19%, og for kvinders er det 10%. Foreningsaktiviteten er høj i alle aldersgrupper, men den topper blandt de 40-49-årige. I alt 19% af befolkningen i denne aldersgruppe deltager aktivt i foreningsarbejdet i sportsklubberne.

Går tur eller cykler tur i naturen

Ud over de nævnte motions- og sportsaktiviteter er der i alt 40% af den voksne befolkning, der svarer, at de næsten dagligt går tur eller cykler tur i naturen eller i lokalområdet eller cykler til og fra arbejde (se tabel 11.9). Der er en noget større andel af kvinderne end af mændene, der således får

motion til hverdag. Yderligere 31% af befolkningen gør det næsten hver uge. Til gengæld er det 11% af alle mænd, der aldrig får motion ved at gå/cykle tur eller cykle frem og tilbage til arbejde. Og yderligere 15% af mændene gør det mere sjældent end »næsten hver måned«, hvilket ikke er ret ofte. For kvindernes vedkommende er det noget mindre andele, der ikke får motion på denne måde.

Tabel 11.9 Andele af befolkningen over 15 år, der går tur eller cykler tur i naturen eller i lokalområdet, eller cykler til og fra arbejde. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Stort set dagligt	35	46	40	44	33	36	40	48	45	40
Næsten hver uge	30	32	15	38	33	30	30	29	29	31
Næsten hver måned	11	8	14	4	13	15	9	8	2	10
Sjældnere	15	8	16	5	13	12	11	9	10	11
Aldrig (inkl. ikke svaret)	11	6	16	8	7	7	10	6	15	9
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

En statistisk sandsynlighedsmodel viser, at køn, antal børn i familien, urbaniseringsgraden og beskæftigelsen har betydning for, om man går tur eller cykler tur i naturen eller i sit lokalområde, eller cykler til og fra arbejde. Kvinder gør det som sagt mere end mænd, og desuden falder sandsynligheden for, at man gør det, hvis der er børn i familien. Desuden er det et urbant fænomen. Det er noget, man i højere grad gør i hovedstaden og i bykommuner end andre steder.

Alt i alt er det 17% af befolkningen, der hverken regelmæssigt dyrker motion eller sport eller går tur eller cykler mindst »næsten hver uge«. Der er således en gruppe, der tilsyneladende ikke får megen motion. Det er især i de ældre aldersgrupper. 19% af de 50-59-årige får tilsyneladende ikke megen motion. Det samme gælder for 22% af befolkningen i alderen 70 år og derover.

11.1.2 Tilskuersport

I alt 27% af befolkningen havde været til et sportsarrangement som betalende tilskuer inden for det sidste år (se tabel 11.10). I 1998 var det 25% af befolkningen, i 1993 var det 27%, og i 1987 var det 26% af befolkningen. Det er således siden 1987 en uændret andel af befolkningen, som mindst én gang om året går til et sportsarrangement som betalende tilskuer.

En statistisk sandsynlighedsmodel (se bilag 2) viser, at sandsynligheden for at have været betalende tilskuer til et sportsarrangement afhænger signifikant af alder, køn, landsdel, uddannelse, bruttoindkomst, civilstand og etnisk oprindelse. Således er der større sandsynlighed for, at yngre end ældre har været til sportsarrangement, og mænd deltager mere end kvinder. Uddannelse har betydning, således at folk med en lang videregående uddannelse har lavere sandsynlighed for at deltage end andre. Til gengæld stiger sandsynligheden med stigende indkomst, mens enlige og samlevende kommer mindre end folk med en ægtefælle. Endelig deltager danskere med anden etnisk baggrund mindre i sportsarrangementer end danskere.

Det er betydeligt større andele af mændene end af kvinderne, der går til sportsarrangementer. 55% af alle kvinder går aldrig til et sådant arrangement. For mændenes vedkommende er det 39%. 7% af alle mænd har været betalende tilskuere inden for den sidste uge og i alt 17% inden for den sidste måned. Kun 2% af kvinderne har været betalende tilskuere inden for den sidste uge.

Der er også en klar sammenhæng med alder, idet jo yngre aldersgruppe, jo større er andelen, der går til sportsarrangementer som betalende tilskuer, og jo større er andelen, der har været det inden for den sidste uge.

Tabel 11.10 Andelen af befolkningen over 15 år, der har været til sportsarrangement som betalende tilskuer, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Ja, seneste uge	7	2	7	8	5	4	5	2	0	4
Ja, seneste måned	10	6	11	6	11	9	8	8	1	8
Ja, seneste ½ år	11	9	14	13	13	13	9	5	2	10
Ja, seneste år	5	4	6	10	5	6	4	2	1	5
Mere end et år siden	28	24	35	22	29	29	24	23	24	26
Aldrig/ved ikke	39	55	27	40	38	39	49	61	72	47
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Det er først fremmest fodboldkampe, som mange går til som betalende tilskuere (se tabel 11.11). 18% af den voksne befolkning har været betalende tilskuer til en fodboldkamp inden for det sidste år. Det er en betydeligt større andel af mænd end af kvinder, der har været til fodbold. Og det er de yngste aldersgrupper, der er de flittigste fodboldtilskuere. Andelen falder med stigende alder.

Ud over fodbold er det håndbold og gymnastik, der kan trække tilskuere. 7% af befolkningen har været til en håndboldkamp inden for det sidste år. Og i modsætning til ved fodboldkampe er der nogenlunde lige mange mænd og kvinder, der går til en håndboldkamp.

Også gymnastikarrangementer har en del været til som betalende tilskuere inden for det sidste år. Det er 8% af kvinderne og 4% af mændene, der har været til et gymnastikarrangement inden for det sidste år som betalende tilskuere.

Interessen for at se badminton og tennis findes først og fremmest i de ældre aldersgrupper.

Tabel 11.11 Andelen af befolkningen over 15 år, der har været til sportsarrangement som betalende tilskuer inden for seneste år, opdelt på sportsgrene samt køn og alder. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Fodbold	26	10	29	31	21	20	18	9	1	18
Håndbold	8	7	11	5	7	12	8	9	1	7
Andet boldspil for hold	2	1	3	3	2	2	1	1	0	2
Badminton	1	1	0	1	1	1	2	1	0	1
Tennis	1	1	0	0	0	0	0	2	1	1
Golf	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0
Ridning	0	1	2	1	1	1	0	1	0	1
Svømning	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1
Gymnastik	4	8	5	5	8	10	5	3	3	6
Kampsport	1	1	4	1	1	1	0	1	0	1

Tabel 11.12 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der går til et sportsarrangement som betalende tilskuere forskellige steder, opdelt på køn og alder. 2004 (procent)

	Går af og til eller ofte:									
	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
I min by eller kommune	24	15	29	28	23	24	20	13	4	19
I den landsdel/region, hvor jeg bor	21	13	27	21	19	23	19	10	1	17
Jeg rejser til andre steder i Danmark	12	7	21	16	10	12	7	7	1	9
I udlandet, for eksempel i forbindelse med ferie	5	2	11	6	3	5	5	0	1	4

De betalende tilskuere går mest til sportsarrangementer i egen by eller kommune eller den landsdel/region, hvor de bor. 19% af befolkningen nævner den by eller kommune, hvor de bor, og 17% nævner egen lands-

del eller region. Især blandt de yngre aldersgrupper er der en del, der af og til eller ofte rejser til andre steder i Danmark for at komme til en fodboldkamp eller et andet sportsarrangement. Det er også mest i de yngre aldersgrupper, at man går til et sportsarrangement som betalende tilskuer i udlandet, fx i forbindelse med ferie.

11.2 Sport og motion – børn og unge

11.2.1 Dyrker forskellige typer af sport eller motion

Hovedparten af børnene (88%) har dyrket sport eller motion inden for det seneste år.

Der er en tendens til, at de yngste børn oftest dyrker sport eller motion, eftersom at der er 91% blandt de 7-9-årige, som regelmæssigt dyrker sport eller motion, hvor der blandt de 13-15-årige er 80% aktive børn og unge. Som det fremgår af tabel 11.13, er det ligeledes blandt de yngste børn (7-9-årige), at der har været en fremgang siden 1998 i den andel, der regelmæssigt dyrker sport.

Tabel 11.13 Andele af børn og unge, som regelmæssigt dyrker sport eller motion, opdelt på alder. 1998 og 2004 (procent)

Pct.	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
2004	91	90	80	88
1998	86	93	88	89

Hvor meget tid bruger børn og unge om ugen på sport?

Der er 6% af børnene, som bruger under ½ time om ugen på sport/motion. 16% bruger mellem ½ og 1 time om ugen, 35% bruger mellem 2 og 3 timer, og 40% bruger over 4 timer om ugen (her er ikke medregnet gymnastiktimerne i skolen).

I gennemsnit bruger børn, der dyrker sport eller motion, 3 timer²³ om ugen på dette.

Som det fremgår af tabel 11.14, er der en tendens til, at jo ældre børn bliver, jo længere tid bruger de på at dyrke sport eller motion. Der er fx 7% af de 7-9-årige som bruger over 5 timer om ugen, hvor imod der blandt de

13-15-årige er 26%. Der er endvidere en tendens til, at drengene bruger længere tid på at dyrke sport eller motion end pigerne.

Tabel 11.14 Børn og unges normale ugentlige tidsforbrug på sport og motion (ikke gymnastiktimer i skolen), opdelt på alder og køn. 2004 (procent)

	Total	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige
Under ½ time	6	6	6	6	5	7
½-1 time	16	18	15	14	13	19
2-3 timer	35	46	30	29	33	36
4-5 timer	21	23	22	19	24	19
Over 5 timer	19	7	24	26	22	15
Ved ikke	3	1	4	6	3	4
I alt	100	101	101	100	100	100

Der er også en del, der ikke bruger så meget tid. Især blandt pigerne er denne andel stor. Ca. en fjerdedel af de piger, der dyrker sport og motion, bruger én time eller mindre på det om ugen.

Sammenlignes tidsforbruget med undersøgelsen fra 1998²⁴, fremgår det, at tidsforbruget i 2004 stort set svarer til tidsforbruget i 1998. Ændringerne har været blandt dem, som dyrker meget sport (over 4 timer). Her er andelen faldet fra 44% i 1998 til 40% i 2004. Omvendt er der flere (6%) i 2004, som bruger under ½ time om ugen, end i 1998 (3%).

Tabel 11.15 Udviklingen i børn og unges ugentlige tidsforbrug på sport og motion. 2004 og 1998 (procent)

	2004	1998
Under ½ time	6	3
½-1 time	16	18
2-3 timer	35	35
4-5 timer	21	21
Over 5 timer	19	23
Ved ikke	3	0
I alt	100	100

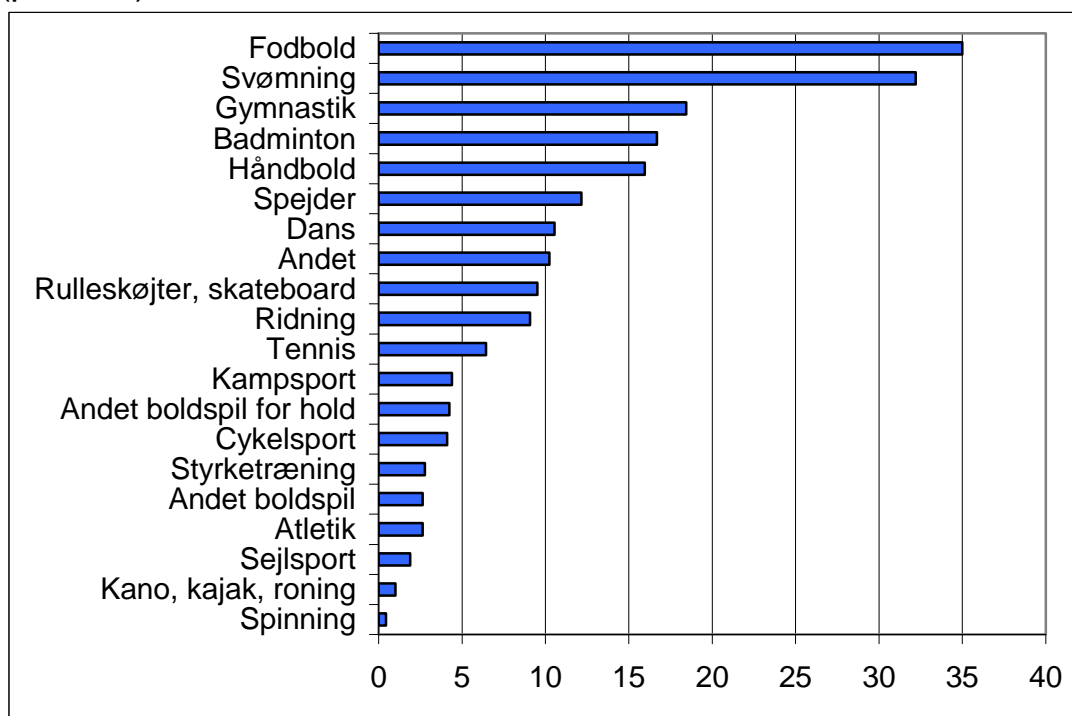
Hvilke sportsgrene dyrker børn?

De fem mest populære sportsgrene eller motionstyper, som drengene dyrker, er i prioriteret rækkefølge: fodbold (48%), svømning (34%), badmin-

ton (21%), håndbold (13%) og gymnastik, areobic og lignende (13%). Pigerens top fem er: svømning (31%), gymnastik, areobic og lignende (24%), fodbold (22%), håndbold (19%) og dans (18%). Derudover er der en klar pigedominans, når det drejer sig om ridning.

Nogle sportsgrene/motionstyper oplever et faldende tilhængerantal i forbindelse med, at børnene bliver ældre. Det drejer sig især om fodbold, håndbold, svømning, gymnastik og spejder. Omvendt er der også sportsgrene, som oplever det modsatte – en stigning i antallet af tilhængere, jo ældre børn bliver. Denne udvikling er mest markant inden for badminton og tennis.

Figur 11.2 Andele af børn og unge, der dyrker forskellige sportsgrene. 2004 (procent)

Tabel 11.16 Andele af børn og unge, der dyrker forskellige former for sport/motion opdelt på køn og alder, 2004

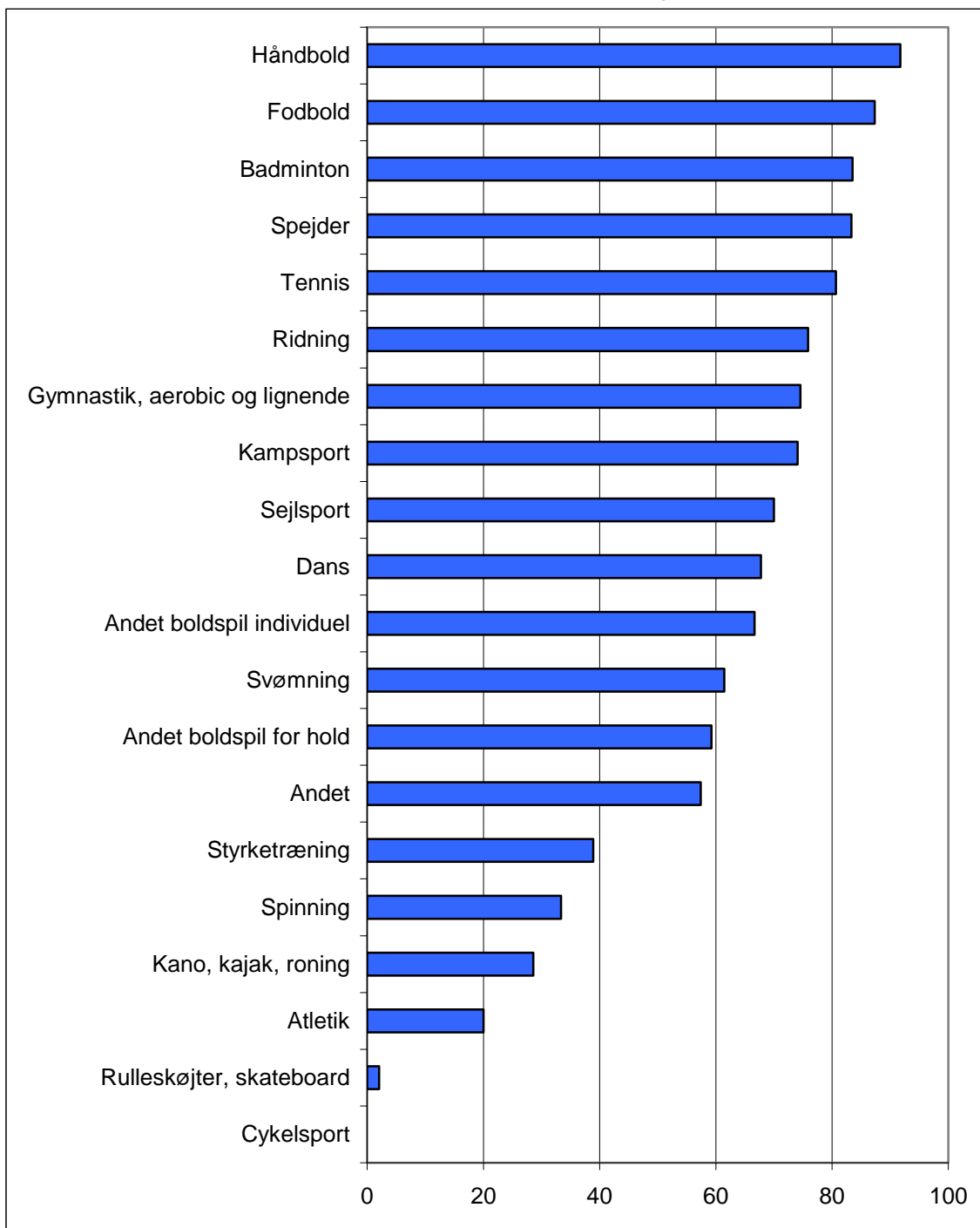
	I alt	Køn		Alder		
		Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-15 år
Fodbold	35	48	22	35	40	27
Håndbold	16	13	19	18	16	13
Andet boldspil for hold	4	5	4	2	6	5
Badminton	17	21	13	9	19	22
Tennis	6	7	6	2	8	10
Andet boldspil (individuel)	3	4	1	0	4	3
Svømning	32	34	31	42	35	16
Gymnastik, aerobic o.l.	18	13	24	27	17	11
Atletik	3	2	4	1	3	4
Dans	11	4	18	11	9	11
Spinning	0	0	1	0	0	1
Styrketræning	3	3	3	1	1	7
Kampsport	4	6	3	4	5	4
Cykelsport	4	4	4	1	5	6
Rulleskøjter, skateboard	10	11	8	11	9	9
Ridning	9	1	17	9	11	5
Kano, kajak, roning	1	1	1	0	1	2
Sejlsport	2	3	1	0	2	4
Spejder	12	11	13	15	13	7
Andet	10	11	10	7	10	15

Medlemskab af sportsklubber/foreninger

De fleste af de børn, som dyrker sport eller motion, gør det gennem en forening. Figur 11.4 viser, hvor mange procent af de udøvende børn inden for de forskellige sportsgrene som er medlem af en sportsklub eller forening. 80% eller derover er medlem af en sportsklub eller forening, når de dyrker håndbold, fodbold, badminton, spejder og tennis. De sportsgrene eller motionstyper, hvor det er under halvdelen af de udøvende børn, som er medlem af en sportsklub eller forening, er styrketræning, spinning, kano, kajak og roning, atletik, rulleskøjter og skateboard og cykelsport.

Alt i alt er næsten 67% af alle børnene medlem af en sportsklub eller idrætsforening.

Figur 11.4 Andele af børn og unge, der dyrker en bestemt sportsgren, der gør det som medlem af en sportsklub eller forening. 2004 (procent)

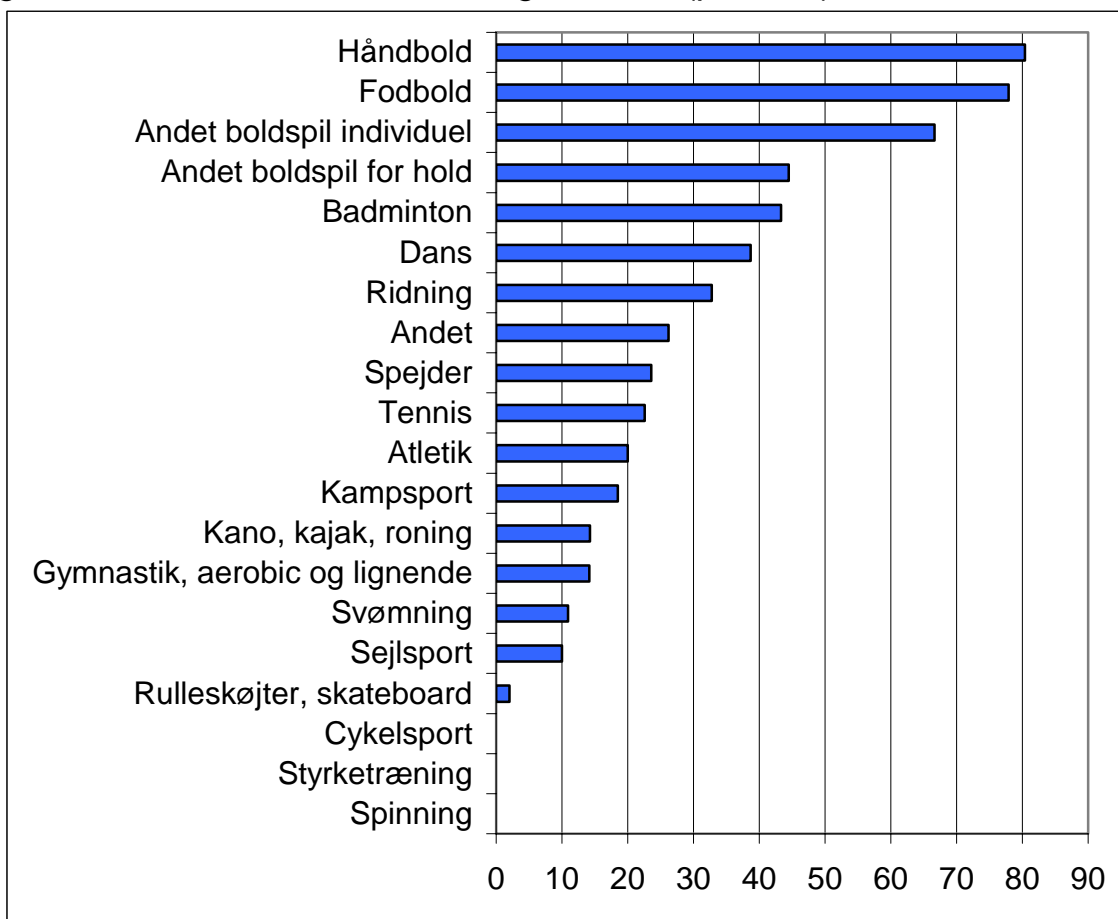

Konkurrencer og turneringer

De sportsgrene/motionstyper, hvor der er flest af de udøvende børn, der også deltager i konkurrencer eller turneringer, er håndbold og fodbold. I

disse sportsgrene er der ca. 80% af de udøvende børn, som også deltager i konkurrencer og turneringer. Ligeledes er der mange, der dyrker andre former for boldspil, der deltager i konkurrencer. Blandt de børn, der dyrker badminton, er der 43%, som deltager i konkurrencer eller turneringer.

Figur 11.4 Andele af børn og unge, der dyrker en bestemt sportsgren, der deltager i konkurrencer eller turneringer. 2004 (procent)

Af de børn, som dyrker regelmæssig sport eller motion inden for det seneste år, er det hovedparten af børnene, som har dyrket mere end én sportsgren. Som det fremgår af tabel 11.17, er der ca. en tredjedel af børnene, som udelukkende udøver en sportsgren eller motionsform. Den anden tredjedel dyrker to sportsgrene, og den sidste tredjedel dyrker over tre sportsgrene.

Tabel 11.17 Andele af børn og unge, som dyrker sport og motion, der samtidig dyrker et varierende antal sportsgrene eller motionstyper. 2004

Antal sportsgrene	Pct.
1	34
2	32
3	18
4	10
Over 5	6
I alt	100

Tabel 11.18 Andele af børn og unge, der dyrker forskellige idrætsgrene som medlem af klub/forening eller deltager i konkurrencer/turneringer. 2004 og 1998 (procent)

	Har dyrket regelmæssigt inden for det sidste år: 2004			Har dyrket regelmæssigt inden for det sidste år: 1998		
	Ja	Er medlem af sportsklub/-forening	Har deltaget i konkurrencer/turneringer	Ja	Ja, som medlem af sportsklub/-forening	Ja, har deltaget i konkurrencer/turneringer
Fodbold	35	27	24	32	26	24
Håndbold	16	14	12	18	16	14
Andet boldspil for hold	4	2	2	9	4	3
Badminton	17	12	6	13	10	7
Tennis	6	3	1	3	2	1
Andet boldspil individuelt	3	1	1	4	1	0
Svømning	32	19	3	28	13	3
Gymnastik, aerobic o.l.	18	12	2	22	13	3
Atletik	3	0	1			
Dans	11	6	3	6	4	2
Spinning	0	0				
Styrketræning	3	1		2	1	0
Kampsport ¹	4	3	1	5	4	1
Cykelsport	4	4		4	0	0
Rulleskøjter, skateboard	10	0	0	23	0	0
Ridning	9	6	3	10	7	5
Kano, kajak, roning	1	0	0	2	1	1
Sejlsport	2	1	0	1	1	0
Spejder	12	8	2			
Andet	10	5	2	11	6	2
I alt	88	68	45	89	72	49

1 Karate, teakwondo, aikido, judo el. anden kampsport.

Mønsteret i skolebørnenes idrætsinteresser har ikke ændret sig meget siden 1998, som det fremgår af tabel 11.18. Også i 1998 var det i alt 89% af de 7-15-årige børn, der dyrkede sport og motion regelmæssigt. Interessen for de forskellige sportsgrene har også været nogenlunde stabil. Det er i 2004 en noget mindre andel af børnene, der har nævnt rulleskøjter/skateboard. Til gengæld er der bl.a. blevet flere af børnene, der går til svømning, og flere piger, der går til dans.

Det er også nogenlunde stabilt, hvilke rammer som sportsaktiviteterne finder sted i. Fodbold, håndbold, tennis og badminton og andre boldspil bliver overvejende dyrket inden for den organiserede idræts rammer, idet børnene er medlemmer af en sportsklub eller -forening. En stor del af svømningen (og også af gymnastikken) finder imidlertid sted uden for foreningernes rammer. Rulleskøjterne og skateboard bliver udelukkende dyrket uden for foreningernes rammer. Samlet er det dog ca. to tredjedele af alle børnene, der er medlemmer af en idrætsforening.

Også når det gælder deltagelse i konkurrencer/turneringer, er der store forskelle. En meget stor del af dem, der dyrker en eller anden form for boldspil i en idrætsforening, har deltaget i konkurrencer/turneringer. For de øvrige idrætsgrene er det mindre almindeligt. Kun de færreste af børnene, der har dyrket svømning, har deltaget i konkurrencer. Det samme gælder de børn, der har dyrket gymnastik under en eller anden form. I alt er det lidt mindre end halvdelen af børnene, der har deltaget i konkurrencer/turneringer inden for det sidste år.

Tabel 11.19 7-15-årige fordelt efter, hvor de dyrker sport. 2004 (procent)

	Alle	Dreng				Piger				Alle
	2004	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Alle	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Alle	1998
Dyrker ikke sport	13	12	6	22	13	7	13	20	13	11
Kun uden for sportsklub	20	18	22	23	21	17	19	22	19	17
Kun i sportsklub	52	53	50	41	49	62	51	49	54	39
Både i klub og udenfor	16	17	21	14	18	14	17	9	14	32
I alt	101	100	99	100	101	100	100	100	100	99

Som det er fremgået, er det en meget stor del af børnenes idrætsaktiviteter, der finder sted under den organiserede idræts foreningsrammer. Halvdelen af børnene (52%) har udelukkende dyrket sport og motion i en sportsklub, jf. tabel 11.19 16% af alle de 7-15-årige har oplyst både at dyrke sport og motion i en sportsklub og uden for en klub. Der er dog også en del, der udelukkende dyrker motion uden for sportsklubbernes rammer. Det drejer sig om 20% af børnene. I forhold til 1998 er der flere, der kun dyrker sport i sportsklub, og færre der dyrker både i klub og udenfor.

11.2.2 Tilskuersport

De fleste børn (69%) har været tilskuer til et sportsarrangement inden for det seneste år. De 62% har været der inden for det sidste halve år. 22% af børnene har aldrig været til et sportsarrangement, og 8% har været til et arrangement, men det er mere end 1 år siden.

I 1998 havde 51% af børnene været tilskuere til et sportsarrangement inden for det seneste år, og der er dermed tale om en ikke ubetydelig fremgang.

Tabel 11.20 Andelen af børn og unge, der har været til sportsarrangementer som tilskuer, opdelt på sportsgrene. 2004 (procent)

	Ja, inden for den seneste måned	Ja, inden for det seneste halve år	Ja, inden for det seneste år	Ja, men mere end 1 år siden	Nej, gør det aldrig	Ved ikke	I alt
Fodbold	25	15	8	10	42	1	101
Håndbold	6	14	4	6	70	0	100
Gymnastik, dans og lignende	6	13	3	5	73	1	101
Dans (alle former)	5	5	2	2	85	1	100
Ridning	6	3	2	2	87	1	101
Badminton	1	6	2	2	88	1	100
Andet	3	2	2	2	88	3	100
Svømning	3	3	1	2	90	1	100
Andet boldspil for hold	1	2	1	2	92	2	100
Kampsport	1	1	2	2	95	0	101
Tennis	1	1	1	1	97	0	101
I alt	48	14	7	8	22	1	100

Den type sportsarrangement, som de fleste børn går til som tilskuer, er fodboldkampe. 48% af børnene været til en fodboldkamp inden for det seneste år. 24% har set håndboldkamp inden for det seneste år, og 22% har været til gymnastik eller danseopvisning e.l.

Der er flest drenge, som går til fodboldkampe, mens der er flest piger der ser håndboldkampe eller ser på gymnastik eller dans. Fodbold og håndboldkampe er mest populære blandt de 10-12-årige.

Desuden er der signifikante sammenhænge mellem, om børnene udøver en bestemt sportsgren/motionstype, og om de ofte går til sportsarrangementer inden for samme sportsgren. Der er for eksempel 67% af de børn, som selv spiller fodbold, som har været til en fodboldkamp (som tilskuer) inden for det sidste halve år. Blandt de børn, som ikke selv spiller fodbold, er der 25%, som har været til en fodboldkamp inden for det sidste halve år. Samme tendenser kan bl.a. også nævnes blandt de børn, som spiller håndbold.

Hvem går børn til sportsarrangementer med?

Når børn tager til sportsarrangementer, tager to tredjedele deres mor og/eller far med. 46% tager til sportsarrangementer med deres venner og kammerater, og 41% kommer sammen med deres søskende (jf. tabel 11.21).

Tabel 11.21 Hvem børn tager til sportsarrangementer sammen med. 2004 (procent)

Min mor og/eller far	64
Mine søskende	41
Mine bedsteforældre	12
Andre i min familie	13
Mine venner og kammerater	46
Med skolen	12

11.3 Sammenfatning – sport og motion

Voksne

Der er en fortsat stigning i den voksne befolknings interesse for at dyrke sport og motion. I alt har 58% oplyst, at de mindst en gang om ugen har dyrket sport og motion inden for det seneste år. I 1998 var det 51%, i 1993 47%. For 30 år siden i 1975 var det under 30%.

Det er især de mere motionsprægede aktiviteter, der dyrkes regelmæssigt af større dele af befolkningen. 16% af befolkningen har svaret vandreture, og 16% har oplyst, at de regelmæssigt dyrker jogging, motionsløb/orienteringsløb. 12% dyrker gymnastik under en eller anden form, 11% dyrker vægttræning/bodybuilding, ligesom 11% regelmæssigt svømmer. Herefter følger badminton med 9% og hhv. fodbold og cykelsport med 8%. Det er ligeledes de mere motionsprægede aktiviteter, der har været i vækst. Andelen, der regelmæssigt jogger/løber motionsløb, er steget fra 9% i 1993 til 16% i 2004. Regelmæssige vandreture/motionsmarcher er i samme periode øget fra 3% til 16%. Også golf og cykelsport har oplevet en stigende interesse. Derimod har der fra 1998 været et fald i andelen, der svømmer, således at niveauet i 2004 svarer til 1993.

35% af befolkningen er medlem af en sportsklub/idrætsforening.

27% af befolkningen har inden for det seneste år været til et sportsarrangement som betalende tilskuer. Dette svarer til niveauet i de tidligere undersøgelser. Det er først og fremmest fodboldkampe, mange har været til.

Børn og unge

88% af børnene har dyrket sport eller motion inden for det seneste år, hvilket svarer til niveauet i 1998. Der er en lidt større andel af de yngste, der regelmæssigt dyrker sport og motion, og der kan også i denne aldersgruppe konstateres en vækst siden 1998.

De mest populære sportsgrene er fodbold og svømning, hvorefter følger gymnastik, aerobic o.l., badminton og håndbold. Der har siden 1998 været en væsentlig tilbagegang i andelen, der dyrker rulleskøjter/skateboard, men til gengæld en fremgang for bl.a. svømning, dans og badminton.

69% af børnene har været tilskuer til et sportsarrangement inden for det seneste år. Også for børnenes vedkommende er der flest, der har været til fodboldkampe.

12 Andre fritidsaktiviteter

12.1 Voksne

12.1.1 Deltagelse i aftenskoleundervisning eller studiekredse

15% af den voksne befolkning har deltaget i aftenskoleundervisning eller studiekredse inden for de sidste 12 måneder (tabel 12.1). Hertil kommer, at 47% af befolkningen svarer, at de har deltaget, men at det er mere end 12 måneder siden. 39% har aldrig deltaget i aftenskoleundervisning eller studiekredse. Oplysningerne fra 2004-undersøgelsen kan ikke direkte sammenlignes med oplysningerne fra de tidligere undersøgelser, idet man her spurgte til, om de på interviewtidspunktet gik til nogle faste fritidsaktiviteter, herunder om de gik til aftenskoleundervisning. Både i 1998 og 1993 drejede det sig om 8% af befolkningen. Men denne undersøgelse bekræfter, at det fortsat er en pæn andel af befolkningen, der har deltaget i aftenskoleundervisning eller studiekredse inden for det sidste år.

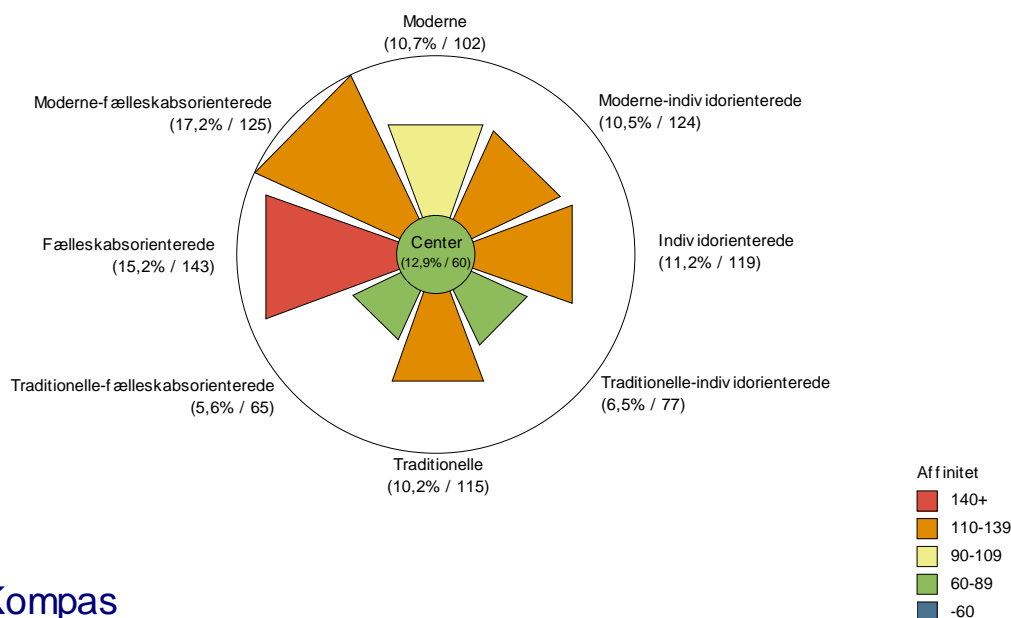
Tabel 12.1 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der har deltaget i aften- skoleundervisning eller studiekredse. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvin-der	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Har deltaget:										
Ja	12	17	5	16	12	12	16	21	15	15
Ja, men det er mere end 12 måneder siden	40	54	11	32	47	52	58	50	50	47
Nej aldrig /uoplyst	48	29	84	52	41	36	26	29	34	39
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Deltager i: (pct. af aktive):										
Kreative og musiske fag	11	30	33	13	24	26	35	23	6	23
Sprog	27	27	33	24	26	15	28	19	53	27
Kontorfag/ edb	23	18	0	3	13	30	22	26	27	20
Motion og bevægelse	4	21	0	11	11	15	23	12	13	14
Samfund, herunder historie og geografi	14	6	0	28	7	5	2	17	0	9
Kunst og litteratur	9	15	33	5	17	7	9	26	6	13
Andet	30	25	34	41	32	24	17	28	23	27

Benyttes en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2) til at belyse, hvilke variabler der har signifikant betydning for, om man deltager i aftensko- leundervisning eller studiekredse, bliver følgende variabler signifikante: alder, køn, livsstil, uddannelse og beskæftigelse, således at sandsynlighe- den for at deltage stiger med alderen, og kvinder deltager mere end mænd. Folk med en erhvervsfaglig uddannelse eller en mellemlang vide- regående uddannelse deltager mere end andre. Med hensyn til livsstils- segment er det de moderne-fællesskabsorienterede og de fællesskabsori- enterede, der deltager mest.

Figur 12.1 Deltaget i aftenskoleundervisning inden for det seneste år. 2004

12.1 Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : : Deltaget i aftenskoleundervisning inden for det seneste år
 Målgruppestr. : 544 (000) / Stikprøve : 234

Gallup Kompas

Det er flere kvinder end mænd, der deltager i aftenskoleundervisning mv. 17% af kvinderne har deltaget inden for de sidste 12 måneder. Det samme gælder for 12% af mændene. Ca. halvdelen af alle mænd har aldrig deltaget i aftenskoleundervisning eller studiekredse. De alleryngste deltager noget mindre end de ældre aldersgrupper. Interessen for aftenskolen topper blandt de 60-69-årige. 21% af denne aldersgrupper har deltaget inden for de sidste 12 måneder.

Det er mest sprog, kreative og musiske fag samt kontorfag – herunder edb – der trækker. 27% af deltagerne har deltaget i sprogundervisning på aftenskolen inden for det sidste år. Også for sprogundervisningens vedkommende gælder det, at det er flest i de ældre aldersgrupper, der deltager. De kreative og musiske fag søges helt overvejende af kvinder og af flest i de ældre aldersgrupper. Motion og bevægelse inden for aftenskolens regi er en aktivitet, der næsten udelukkende bruges af kvinder. 21% af de kvinder, der går på aftenskole, har gået til motion og bevægelse inden for det sidste år. Også kunst og litteratur søges overvejende af kvinder, og mest af

de 60-69-årige. Kontorfag/edb søges til gengæld af både mænd og kvinder. Det eneste af aftenskolens tilbud, som trækker flere af mændene end af kvinderne, er aftenskoleundervisning eller studiekredse om »Samfund, herunder historie og geografi«.

På spørgsmålet, om hvad den primære grund er til ikke at deltage i aftenskoleundervisning, har 44% af dem, der ikke deltaget inden for det sidste år, svaret, at de ikke har tid (se tabel 12.2). 27% angiver, at det ikke interesserer dem, 6% svarer, at det er for dyrt, og 18% svarer andet. Det er først og fremmest mænd, der svarer, at det ikke interesserer dem at gå på aftenskole eller til studiekredse, og det er flest i de yngre aldersgrupper. Halvdelen af alle kvinder angiver mangel på tid som den primære grund til ikke at have deltaget i det sidste år.

Tabel 12.2 Primære grund til ikke at have deltaget i aftenskoleundervisning inden for de sidste 12 måneder. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Primære grund til ikke at deltage:										
Jeg er ikke interesseret	35	20	34	42	24	24	27	24	23	27
Det er for dyrt	5	7	5	6	4	5	7	12	8	6
Jeg har ikke tid	38	49	41	43	57	51	48	28	16	44
Andet	18	17	20	7	11	16	15	24	39	18
Ved ikke	4	7	0	3	4	4	4	10	13	5
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

12.1.2 Deltagelse i foredrag eller debatarrangementer

I alt 30% af den voksne befolkning har været til et foredrag eller debatarrangement inden for de sidste 12 måneder (se tabel 12.3). Yderligere 27% af befolkningen har oplyst, at de har været til sådanne arrangementer, men at det er mere end 12 måneder siden. Det er således over halvdelen af befolkningen, der kan finde på at gå til et foredrag eller debatarrangement.

Tilsyneladende er det blevet en lidt mindre andel af befolkningen, der går til foredrag. I 1998 var det 35% af befolkningen, der havde været til et foredragsarrangement inden for det sidste år (se tabel 12.3). I 1987 og 1993

var det hhv. 31% og 32% af den voksne befolkning, der havde været til et foredrag inden for det sidste år.

Tabel 12.3 Andele af befolkningen over 15 år, der har været til foredrag eller debatarrangement inden for det seneste år, opdelt på køn og alder. 1987-2004 (procent)

	Har inden for det sidste år været til et foredragsarrangement:			
	1987	1993	1998	2004 2)
Alle	31	32	35	30
Mænd	29	28	29	27
Kvinder	33	36	41	32
16-19 år	26	31	44	25
20-29 år	27	29	33	27
30-39 år	34	37	33	28
40-49 år	36	39	38	30
50-59 år	31	31	38	34
60-69 år	29	33	32	36
70 - år 1)	31	26	30	25

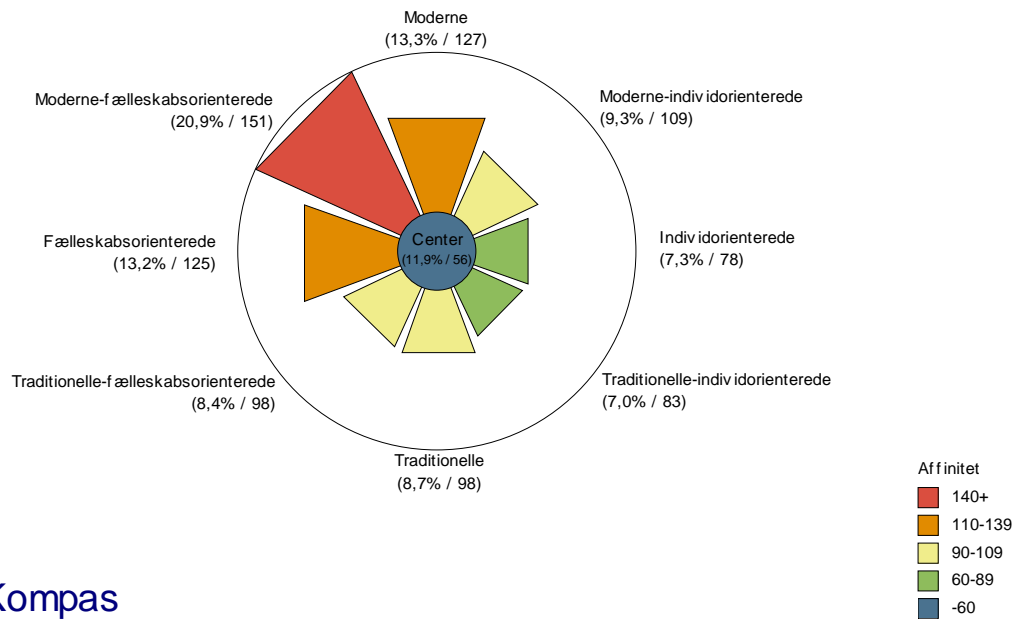
1 I 1987 indgår kun de 70-74-årige.

2 I 2004 er der spurgt om foredrag eller debatarrangement.

Benyttes en statistisk sandsynlighedsmodel (jf. bilag 2) til at lokalisere, hvilke variabler der har signifikant betydning for, om man har været til foredrag eller debatarrangement, viser det sig, at alder, køn, urbaniseringsgrad, livsstil, uddannelse og beskæftigelse har betydning. Således stiger sandsynligheden for, at man har deltaget i foredrag eller debatarrangement med alderen, og kvinder deltager mere end mænd. I landdistrikter, øvrig bymæssig bebyggelse og bykommuner synes der at være større sandsynlighed for at deltage, ligesom det er folk med en mellem-lang videregående uddannelse, der deltager mest. Endelig er det folk fra det moderne-fællesskabsorienterede segment, der har størst sandsynlighed for at deltage, jf. figur 12.2.

Figur 12.2 2004 Været til foredrag eller debatarrangement inden for det seneste år.

Undersøgelse : P29972 Kulturaktiviteter 2004
 Kontrolgruppe : Alle personer
 Kontrolgruppestr. : 4199 (000) / Stikprøve : 1830
 Målgruppe : : Været til foredrag eller debatarrangement inden for det seneste år
 Målgruppestr. : 1110 (000) / Stikprøve : 501

Gallup Kompas

Det er en lidt større andel af kvinderne (32%) end af mændene (27%), der går til foredragsarrangementer, og interessen for at gå til foredrag eller debat topper i alderen mellem 50 år og 69 år. 40% af alle 50-59-årige kvinder har været til et foredragsarrangement inden for det sidste år. I den anden ende af skalaen finder man de 30-39-årige mænd. Af disse har kun 22% været til sådant arrangement inden for det sidste år (se tabel 12.4).

Tabel 12.4 Andelen af mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper, der inden for det sidste år har været til et foredrag eller debatarrangement. 2004 (procent)

	Mænd	Kvinder	Alle
16-19 år	29	22	25
20-29 år	27	27	27
30-39 år	22	33	28
40-49 år	25	34	30
50-59 år	29	40	34
60-69 år	35	37	36
70 år og derover	27	23	25
Alle	27	32	30

12.1.3 Faste fritidsinteresser

I alt 48% af de voksne, der i undersøgelsen har oplyst, om de har nogle faste fritidsinteresser, som de går til eller dyrker på bestemte ugedage og tidspunkter, har sådanne faste fritidsinteresser. I 1998 var det 50% af befolkningen, der havde nogle faste skemalagte fritidsaktiviteter, og i 1987 og 1993 var andelen hhv. 50% og 44%. Det er således nogenlunde samme andele af befolkningen, der i perioden siden 1987 har haft faste fritidsinteresser, som de går til på bestemte ugedage og tidspunkter.

Tabel 12.5 Andelen af mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper, der har nogle faste fritidsinteresser, som de går til/dyrker på bestemte ugedage og tidspunkter. 2004 (procent)

	Mænd	Kvinder	Alle
16-19 år	65	71	67
20-29 år	63	46	54
30-39 år	46	42	44
40-49 år	52	41	47
50-59 år	44	57	50
60-69 år	53	47	50
70 år og derover	38	47	43
Alle	50	47	48

Det er flest i de yngre aldersgrupper, der har nogle faste fritidsinteresser. 71% af de 16-19-årige kvinder har faste fritidsaktiviteter. Men også

blandt de allerældste er det 43%, der går til faste aktiviteter på bestemte ugedage og tidspunkter.

Der er også en mindre sammenhæng med uddannelsesniveau (se tabel 12.6). Lidt flere af de langvarigt uddannede har faste fritidsaktiviteter end blandt gruppen uden en erhvervsuddannelse.

Blandt dem, der har faste fritidsaktiviteter, er der til gengæld en del, som går til dem flere gange om ugen. I gennemsnit går de til faste fritidsaktiviteter 2,8 gange om ugen. Det er især de yngste og ældste, der dyrker de faste fritidsinteresser mange gange om ugen.

Tabel 12.6 Andelen af den voksne befolkning, der har nogle faste fritidsinteresser, som de går til/dyrker på bestemte ugedage og tidspunkter. 2004

	Andel med faste fritidsinteresser	Blandt disse: gns. antal gange om ugen
Alle	48	2,8
Mænd	50	2,87
Kvinder	47	2,73
16-19 år	67	3,89
20-29 år	54	3,23
30-39 år	44	2,77
40-49 år	47	2,25
50-59 år	50	2,24
60-69 år	50	2,47
70- år	43	4,35
Ingen erhvervsuddannelse	47	3,44
Kort el. faglig udd.	48	2,38
Mellemlang videreg. udd.	50	2,59
Lang videreg. udd.	52	2,21
Hovedst. + forstæder	46	2,76
Bykommuner	50	2,90
Landkommuner	41	1,93
Hovedstaden	39	3,14
Hovedstadens forstæder	52	2,50
Sjæl., Lolland, Falster, Bornholm	48	3,08
Fyn	47	2,48
Syddjylland	46	2,75
Vestjylland	52	2,76
Østjylland	50	3,29
Nordjylland	51	2,08

12.1.4 Frivilligt arbejde og hjælp uden for husstanden

I alt 39% af den voksne befolkning har oplyst, at de bruger en del af deres fritid til – uden betaling – at være aktiv i forskellige organisationer og foreninger (se tabel 12.7). Der er spurgt til organisationer med et socialt sigte, fritidsorganisationer som fx idrætsklubber, politiske foreninger, kulturaktiviteter og andre foreninger. Men der er også spurgt til ulønnet ar-

bejde på børnenes skole, i daginstitutioner for børn og institutioner for voksne eller gamle.

Det er først og fremmest idrætsorganisationer, som mange lægger et ulønnet arbejde i. I alt 14% af den voksne befolkning gør det, hvilket også fremgår af afsnit 11.1.1, hvor man spørger til arbejde i idrætsforeningerne. Det drejer sig om lederposter og andre tillidshverv, om træner- og instruktørjob samt om andet arbejde i sportsklubben eller idrætsforeningen. Det er mere mænd end kvinder, der lægger ulønnet arbejde i disse foreninger, men det er alle aldersgrupper, der arbejder i idrætsforeningerne med forskellige opgaver, som det også fremgik af kapitel 11.

Til gengæld er det mest kvinder, der lægger et ulønnet arbejde i organisationer med et socialt sigte fx hjælpeorganisationer, besøgstjeneste e.l. Og det er især de ældre årgange i alderen fra 50 år og opefter.

Tabel 12.7 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der bruger en del af deres fritid til – uden betaling – at være aktiv i forskellige organisationer/foreninger. 2004 (procent)

	Køn		Alder							Alle
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	
Organisation med socialt sigte (fx hjælpeorganisation, besøgstjeneste)	3	8	2	4	2	2	7	12	8	5
Fritidsorganisation (fx idrætsklub, spejder) som frivillig leder eller andet	17	10	21	12	16	20	5	9	3	14
Politisk forening	3	2	8	2	3	2	3	2	2	2
Kulturaktiviteter	4	3	3	5	3	2	4	4	5	4
Andre foreninger	14	7	14	5	8	10	14	20	6	11
Børnenes skole	10	13	2	0	22	28	11	1	0	12
Daginstitutioner for børn	3	6	0	3	13	5	3	0	0	5
Institutioner for voksne eller gamle	2	3	0	1	0	1	3	4	8	2
I alt bruger en del af fritiden på ulønnet arbejde	41	38	37	27	45	50	45	39	24	39

2% af befolkningen lægger et ulønnet arbejde i politiske foreninger. Blandt de alleryngste er det 8%.

4% af befolkningen lægger ulønnet arbejde i forskellige kulturaktiviteter – uden at det er nærmere præciseret, hvad det drejer sig om. Det er

nogenlunde lige mange mænd og kvinder, der lægger arbejde i kulturaktiviteterne.

I de aldersgrupper, hvor man har skolesøgende børn, er det mange, der oplyser, at de udfører et ulønnet arbejde i skolen. Blandt de 40-49-årige er det 28%. Noget tilsvarende gør sig gældende for ulønnet arbejde i daginstitutionerne for børn. Her topper det i aldersgruppen 30-39 år, hvor i alt 13% udfører et ulønnet arbejde i daginstitutionerne.

Til gengæld er det mest de ældre, der lægger et frivilligt arbejde i institutionerne for de gamle. 8% af gruppen af 70-årige eller ældre udfører et sådant arbejde.

Det er således afhængigt af egen situation, hvor man eventuelt udfører et ulønnet arbejde, men samlet er det i alle aldersgrupper relativt mange, der udfører ulønnet arbejde. Den mindste andel finder man blandt 20-29-årige, hvor det er 27%, der laver ulønnet frivilligt arbejde. Andelen topper blandt de 40-49-årige. I denne aldersgruppe er det over halvdelen, der er aktive uden betaling i forskellige organisationer.

Tabel 12.8 Andele af den voksne befolkning over 15 år, der bruger en del af deres fritid til at være aktiv i forskellige organisationer/foreninger, opdelt på uddannelse, urbaniseringsgrad og landsdel. 2004 (procent)

	Bruger en del af fritiden på ulønnet arbejde
Alle	39
Ingen erhvervsuddannelse	32
Kort el. faglig udd.	45
Mellemlang videreg. udd.	45
Lang videreg. udd.	47
Hovedst. + forstæder	34
Bykommuner	42
Landkommuner	37
Hovedstaden	29
Hovedstadens forstæder	38
Sjæl.,Lolland,Falster,Bornholm	40
Fyn	39
Sydjylland	54
Vestjylland	41
Østjylland	42
Nordjylland	40

Der er en vis sammenhæng mellem at bruge en del af fritiden til ulønnet arbejde og uddannelse. I gruppen uden erhvervsuddannelse er det en lidt mindre andel, der arbejder ulønnet i fritiden. Der er også nogle regionale og urbaniseringsmæssige forskelle. I selve hovedstaden er det en mindre andel end i resten af landet. I Sydjylland er det over halvdelen af befolkningen, der udfører et frivilligt ulønnet arbejde.

Andelene af befolkningen, der er aktive uden betaling i de forskellige typer af organisationer og institutioner er stort set de samme som i 1998. Alligevel er den samlede andel af befolkningen, der er aktivt ulønnede steget fra 34% i 1998 til 39% i 2004. Væksten har været inden for andre foreninger, børnenes skole og i daginstitutioner for børn.

Tabel 12.9 Andele af befolkningen over 16, der yder regelmæssig hjælp til personer uden for husstanden, opdelt på køn og alder. 2004. (procent)

	Mænd			Kvinder			Alle		Alle
	19-29 år	30-49 år	50- år	19-29 år	30-49 år	50- år	Mænd	Kvinder	
Forældre/svigerforældre	34	38	23	28	34	18	31	26	28
Børn/svigerbørn	1	13	34	6	17	28	20	20	20
Passe børnebørn	0	1	27	3	2	35	12	17	14
Andre slægtninge	18	13	11	25	15	6	13	13	13
Naboer	8	16	25	10	14	12	18	13	15
Andre	15	17	15	24	18	7	16	14	15
Hjælp i alt	50	49	63	54	53	59	55	56	56

Samlet er det 56% af den voksne befolkning, der svarer, at de regelmæssigt yder hjælp til nogen uden for husstanden. Det er først og fremmest hjælp til de gamle – til forældre og svigerforældre, men også mange yder regelmæssigt hjælp til deres børn, passer børnebørn, andre slægtninge, naboer eller andre (se tabel 12.9). Det er nogenlunde samme andele af begge køn i alle aldersgrupper, der regelmæssigt yder en sådan hjælp. Dog er det en lidt større andel af kvinderne end af mændene, der passer børnebørn, og en lidt større andel af mændene end af kvinderne, der regelmæssigt hjælper naboer.

Hvilken hjælp, der er behov for at yde uden for husstanden, hænger selvsagt sammen med, hvor i livsfasen man befinder sig. Det er den ældste aldersgruppe i alderen fra 50 år og opefter, der er mest bud efter, især til at passe børn og børnebørn. Hjælp til forældre eller svigerforældre topper i aldersgruppen af 30-49-årige.

Andelen af befolkningen, der regelmæssigt yder hjælp til nogen uden for husstanden, er lidt højere i 2004, end den var i 1998, hvor i alt 52% af den voksne befolkning oplyste, at de gjorde det. Bortset fra andelen, der svarer, at de yder hjælp til andre slægtninge, har der været en lille vækst i andelen, der yder hjælp til alle de nævnte grupper.

12.2 Andre fritidsaktiviteter – børn og unge

12.2.1 Faste fritidsinteresser

Langt de fleste af børnene (83%) har nogle faste fritidsinteresser, som de går til på bestemte tidspunkter (for eksempel sport, spejder, guitar, spil, dramatik, filmklub, ridning, syning, dans eller lignende). Niveauet er gældende for alle aldersgrupper og kønnene imellem. Denne andel har også været uændret over tid, hvor der i 1998 var 84%, som havde faste fritidsaktiviteter, 83% i 1993 og 81% i 1987.

De børn, som har faste fritidsinteresser, går til disse aktiviteter i gennemsnit tre dage om ugen. De ældste børn går i gennemsnit til noget flere gange om ugen end de yngste. De ældste børn (13-15 år) går i gennemsnit 3,5 dage om ugen, de 10-12-årige går i gennemsnit til fritidsaktiviteter tre dage om ugen, og de yngste (7-9-årige) går i gennemsnit til noget 2,5 dage om ugen. Størst er forskellen blandt dem, som går til fritidsaktiviteter fire dage om ugen. Her er der blandt de yngste børn 6% – en andel, der er stigende med alderen, hvilket fører til, at den er 11% blandt de ældste børn. Drengene dyrker i gennemsnit oftere en fast fritidsinteresse. De dyrker den i gennemsnit 3,3 dage om ugen modsat pigerne, som dyrker den 2,7 dage om ugen.

Tabel 12.10 Andele af børn og unge, der går til faste fritidsaktiviteter, opdelt på alder og køn. 2004 (procent)

Antal dage om ugen	I alt	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Dreng	Pige
1	19	25	19	14	16	23
2	30	38	25	29	32	28
3	28	25	33	25	28	28
4	11	6	11	14	12	10
5	6	4	6	9	6	6
6	1	0	2	1	1	1
7	4	2	3	7	4	3

12.2.2 Kammerater

Det er de fleste børn, som har samvær med deres kammerater i fritiden – enten hjemme hos dem selv eller hos kammerater.

26% af børnene har kammerater på besøg hjemme hos dem selv mindst 4 gange om ugen, 53% har det mindst en gang om ugen, og 18% har det mindst en gang om måneden. 2% har det aldrig.

Tilsvarende er 24% af børnene hjemme og lege hos kammerater mindst 4 gange om ugen, 55% er det mindst en gang om ugen, og 19% mindst en gang om måneden. 2% af børnene er aldrig hjemme hos kammerater.

Det er de ældste børn (13-15 år), som sjældnere har besøg flere gange om ugen, men har det i højere grad mindst en gang om ugen.

Der er ingen væsentlig forskelle mellem drenge og piger mht. at lege med kammerater.

Tabel 12.11 Andele af børn og unge, der er sammen med kammerater i fritiden. 2004 (procent)

	Hos sig selv	Hos kammeraten
Mindst 4 gange om ugen	26	24
Mindst en gang om ugen	53	55
Mindst en gang om måneden	18	19
Aldrig	2	2
I alt	100	100

Udviklingen siden 1987

Siden 1987 er der lidt flere, som tager kammerater med hjem at lege. Udviklingen ses tydeligst blandt dem, som tager en kammerat med hjem mindst én gang om ugen. Her var der i 1987 48% – en andel, der i 2004 er steget til 53%. Derimod er der færre, som sjældent gør det (mindst en gang om måneden). Siden 1993 har der været færre, som tager en kammerat med hjem mindst fire gange om ugen.

Blandt de børn, som tager over til en kammerat for at lege, er billedet næsten uændret siden 1987. Der er lidt færre, som aldrig tager over til en kammerat (8% i 1987 mod 2% i 2004).

Tabel 12.12 Andelen af børn og unge, der er sammen med kammerater i fritiden. 1987-2004 (procent)

	Hos sig selv				Hos kammeraten			
	2004	1998	1993	1987	2004	1998	1993	1987
Mindst 4 gange om ugen	26	35	33	21	24	28	28	22
Mindst en gang om ugen	53	45	39	48	55	52	45	49
Mindst en gang om måneden	18	16	24	24	19	15	23	21
Aldrig	2	5	4	7	2	5	4	8

12.3 Sammenfatning – andre fritidsinteresser

Voksne

15% af den voksne befolkning har deltaget i aftenskoleundervisning eller studiekredse inden for de sidste 12 måneder. Hertil kommer, at 47% har deltaget for mere end et år siden, mens 39% aldrig har deltaget.

Undersøgelsen viser, at følgende baggrundsvariabler har signifikant betydning for, om man deltager i aftenskoleundervisning: Alder, køn, livsstil, uddannelse og beskæftigelse, således at sandsynligheden for at deltage stiger med alderen, og kvinder deltager mere end mænd. Folk med en erhvervsfaglig uddannelse eller en mellemlang videregående uddannelse deltager mere end andre. Desuden er det de moderne-fællesskabsorienterede og de fællesskabsorienterede, der deltager mest.

30% af den voksne befolkning har været til et foredrag eller debatarangement inden for de sidste 12 måneder. Dette er lidt mindre end i 1998, hvor 35% af befolkningen havde været til et foredragsarrangement inden for det seneste år.

48% af den voksne befolkning har oplyst, at de har nogle faste fritidsinteresser, som de går til eller dyrker på bestemte ugedage og tidspunkter. Dette svarer til niveauet i 1998 og 1993, hvor der var 50%.

Børn og unge

Faste fritidsinteresser er noget, langt de fleste børn har (83%). Stort set alle børn har faste fritidsinteresser uafhængig af alder. Antallet af dage om

ugen, hvor de »dyrker« deres fritidsaktivitet, stiger, dog i takt med, at børnene bliver ældre. Foruden fritidsaktiviteter er det også de fleste børn, som leger eller er sammen med deres kammerater i fritiden, det være sig enten hjemme hos en selv eller på besøg hos kammeraten. Hvor der blandt de yngste er mange, som har besøg flere gange om ugen, er denne andel mindre blandt de ældste børn/unge, dog har de fleste besøg mindst én gang om ugen.

13 Penge

13.1 Befolkningens syn på de offentlige udgifter til kulturelle formål

42% finder, at det offentlige bruger en passende mængde penge til kulturelle formål generelt. Lidt flere synes, at det offentlige bruger for mange penge på kulturelle formål generelt, end der er folk, der synes, at der bruges for få penge til kulturelle formål generelt. 29% kan ikke svare på spørgsmålet, ligesom der også er mange, der ikke kan svare på de øvrige spørgsmål vedr. synet på det offentlige forbrug til specifikke kulturelle formål.²⁵

Tabel 13.1 Den voksne befolknings syn på det offentliges udgifter til forskellige kulturelle opgaver. 2004

Pct.	for mange penge	passende	for få penge	ved ikke	
Kulturelle formål generelt	16	42	13	29	100
Til Det kgl. Teater	27	34	4	34	100
Til teater	18	37	11	34	100
Til musik	10	39	15	36	100
Til film	13	40	11	37	100
Til museer	11	40	13	36	100
Til biblioteker	8	44	17	32	100
Til arkiver	10	33	6	51	100
Til billedkunstere	26	23	6	45	100
Til forfattere	21	27	8	44	100
Til kunstneriske uddannelser	17	27	9	47	100
Til fritidsundervisning for voksne	8	32	30	30	100
Til eliteidræt	17	33	14	36	100
Til breddeidræt	5	29	29	37	100

I forhold til 1998 er der sket et fald i andelen, der synes, at det offentlige bruger for mange penge på kulturelle formål, og omvendt er der flere, der synes, at der bruges for få penge. Denne tendens gælder både for det generelle spørgsmål og for de specifikke kulturområder.

Tabel 13.2 Den voksne befolknings syn på det offentliges udgifter til forskellige kulturelle opgaver. 2004, 1998, 1993 (procent)

Pct.	Bruger for mange penge			passende			Bruger for få penge		
	2004	1998	1993	2004	1998	1993	2004	1998	1993
Kulturelle formål generelt	16	25	17	42	49	52	13	9	14
Til Det kgl. Teater	27	28	27	34	41	39	4	5	9
Til teater	18	17	17	37	47	45	11	12	17
Til musik	10	14	12	39	48	45	15	11	18
Til film	13	15	14	40	47	40	11	11	23
Til museer	11	13	9	40	51	52	13	12	18
Til biblioteker	8	8	8	44	54	52	17	20	23
Til arkiver	10			33			6		
Til billedkunstere	26			23			6		
Til forfattere	21	22		27	35		8	8	
Til kunstneriske uddannelser	17			27			9		
Til fritidsundervisning for voksne	8	20	8	32	46	49	30	20	29
Til eliteidræt	17	20	17	33	45	45	14	13	17
Til breddeidræt	5	43	5	29	33	42	29	19	35

Opinionsbalancen er et udtryk for forholdet mellem den andel, der hhv. mener, at der bruges for mange penge og for få penge. Når den er negativ, er det et udtryk for, at flere synes, at det offentlige bruger for mange penge end for få penge på området. De tre områder: Det Kgl. Teater, billedkunstnere og forfattere, skiller sig alle ud ved, at væsentligt større andele synes, at det offentlige bruger for mange penge på området i forhold til, hvor mange der synes, at der bruges for få penge på områderne. Anderledes er det for områderne fritidsundervisning for voksne samt biblioteker, hvor væsentligt flere synes, at det offentlige bruger for få penge på områderne, end der er folk, der synes, at der bruges for mange penge.

Det er bemærkelsesværdigt, at 2004 på mange måder minder om niveauet i 1993, mens 1998 skiller sig ud.

Tabel 13.3 Opinionsbalancer, 2004, 1998 og 1993

Pct.	2004	1998	1993
Kulturelle formål generelt	-2,7	-15,8	-3,8
Til Det kgl. Teater	-23,2	-22,8	-18,1
Til teater	-6,8	-4,4	-0,3
Til musik	4,7	-2,8	5,7
Til film	-2,9	-3,8	9,3
Til museer	1,6	-1,9	8,6
Til biblioteker	8,9	11,5	15,7
Til arkiver	-4		
Til billedkunstere	-19,6		
Til forfattere	-13,2	-14,2	
Til kunstneriske uddannelser	-7,4		
Til fritidsundervisning for voksne	22,7	-0,2	21,1

Statistiske sandsynlighedsmodeller viser, at alder, antal hjemmeboende børn, landsdel, livsstilstype og civilstand er signifikante faktorer for, hvorvidt man synes, at det offentlige bruger for mange eller for få penge til kulturelle formål generelt. Således synes flere ældre, at det offentlige bruger for mange penge til kulturelle formål generelt i forhold til yngre mennesker. Ligeledes vil et stigende antal hjemmeboende børn medføre, at der er større sandsynlighed for, at man synes, at der bruges for mange penge til kulturelle formål generelt. Blandt personer, der er bosat på øerne eller i hovedstadsområdet, synes flere, at det offentlige bruger for få penge til kulturelle formål generelt i forhold til de øvrige dele af landet. Samme tendens gælder for personerne tilhørende de fællesskabsorienterede segmenter samt det moderne segment, der i højere grad synes, at det offentlige bruger for få penge til kulturelle formål generelt. Blandt enlige og personer, der lever i et ægteskab, er der flere, der synes, at det offentlige bruger for få penge til kulturelle formål generelt, end blandt samboende.

13.2 Privat forbrug til kulturelle formål

I gennemsnit bruger hver husstand knap 6.600 kr. om året på indkøb af musik, film, computerspil, bøger, blade, tidsskrifter, aviser, billedkunst, kunsthåndværk samt sport og motion. De største poster er sport og motion, der udgør knap en tredjedel, herefter følger aviser, blade og tidsskrifter med 1.400 kr.

Herudover bruger hver husstand i gennemsnit 3.300 kr. på kulturaktiviteter, dvs. udgifter til billetter og entré til koncerter, biograf, teater, museer, sportsarrangementer o.l.

I forhold til 1998 er der sket et fald i forbruget til indkøb af musik og sport og motion (kontingenter, tøj, udstyr mv.), mens der har været vækst i udgifterne til computerspil.

Tabel 13.4 Gennemsnitlige udgifter pr. husstand til indkøb og aktiviteter med kulturelle formål, 2004 og 1998

Kr.	2004	1998 ¹
Indkøb		
Musik	749	1053
Film	666	
Computerspil	497	320
Bøger	661	677
Aviser, blade, tidsskrifter	1385	
Billedkunst	392	
Kunsthåndværk	273	
Sport og motion	2091	3200
Indkøb i alt	6538	
Koncerter	691	487
Biograf	607	439
Teater	484	318
Cirkus, forlystelsparker, zoo o.l.	738	
Museer	336	
Sportsarrangementer	525	
Aktiviteter i alt	3290	

1 Beløbene er ikke korrigeret for udviklingen i forbrugerpriserne.

Sammenlignes resultaterne fra 2004 med forbrugsundersøgelsen 2000-2002 (Danmarks Statistik), ses det, at forbruget til indkøb af cd, videobånd, fotofilm mv. ligger på samme niveau som summen af forbruget til musik og film i denne undersøgelse. Kategorierne bøger samt aviser og tidsskrifter ligger i forbrugsundersøgelsen over resultaterne fra denne undersøgelse. De resterende kategorier er kendetegnede ved, at det har været nødvendigt at aggregere flere kategorier fra kulturvaneundersøgelsen for at kunne sammenligne med forbrugsundersøgelsens kategorier, og at grupperne derfor ikke er helt sammenlignelige.

Tabel 13.5 Sammenligning mellem forbrugsundersøgelsen 2000-2002 og kulturvaneundersøgelsen 2004

Kr.	Forbrugsundersøgelsen 2000-2002*	Kulturvaneundersøgelsen 2004
Cd, videobånd, fotofilm mv.	1281	1415 a
Bøger	1156	661
Avis, tidsskrifter	1885	1385
Sportsaktiviteter	1395	2616 b
Biograf, teater, koncerter	870	1783 c
Museer, zoologiske haver ol.	121	1074 d

*Kilde: Danmarks Statistik – statistikbanken.dk

a Musik og film

b Sport og motion samt sportsarrangementer

c Koncerter, biograf og teater

d Cirkus, forlystelsesparker, zoo o.l. samt museer

Statistiske sandsynlighedsmodeller viser, at alder, antal hjemmeboende børn, landsdel, livsstilstype, uddannelsesniveau, bruttoindkomst, civilstand samt oprindelsesland er afgørende faktorer for, hvor mange penge der bruges på *indkøb* af førnævnte ting. Således falder forbruget til indkøb med stigende alder, omvendt siger det med et stigende antal hjemmeboende børn. Der er ligeledes en positiv korrelation mellem indkomstniveauet, og hvor meget der bruges til forbrug, ligesom personer med et højere uddannelsesniveau bruger flere penge på forbrug i forhold til personer med et lavere uddannelsesniveau. De moderne livsstilssegmenter er de livsstilstyper, der bruger flest penge på forbrug. Personer, der er bosat på Sjælland eller i de nord- eller østjyske regioner, bruger flere penge på forbrug end de øvrige egne af landet. Med hensyn til civilstand er det per-

soner, der lever i ægteskab, der har det højeste forbrug. Personer af ikke-vestlig oprindelse bruger færre penge på forbrug end andre. Sammenhængen mellem forbruget på *kulturelle aktiviteter* minder i stor udstrækning om forbruget på indkøb, dog er civilstand ikke signifikant.

2. del

Generelle tendenser og mønstre i befolkningens kulturvaner

14 De aktive og passive kulturforbrugere

14.1 Voksne

Tabel 14.1 giver et overblik over udviklingen i en række af de aktiviteter, som kan følges tilbage gennem kultur- og fritidsaktivitetsundersøgelserne. På flere af de egentlige kulturområder har der været tale om mindre tilbagegang siden 1998. Det gælder for besøg på andre museer, samt om man har været til klassisk koncert. Andelen af befolkningen, der læser avis stort set dagligt, er gået ganske meget ned siden 1998, mens læsningen af bøger har været svagt stigende, især for fagbøgernes vedkommende. Nedgangen i den daglige avislæsning fortsætter således en tendens, der har kunnet ses siden 1964, men tilsyneladende med en stærkt øget hastighed. Andelen, der går i teater, er stort set uændret siden 1987-undersøgelsen.

Derimod ser det ud til, at det er en stigende andel af befolkningen, der dyrker sport eller motion. Og andelen, der har været i biografen inden for det sidste år, er også større i 2004, end den var i 1998.

Det er også en stigende andel af befolkningen, der ser tv mere end 2½ time om dagen. Til gengæld er det blevet lidt færre, der hører radio mange timer om dagen. Computeren er blevet mere almindelig, og i 2004 er det 43% af den voksne befolkning, der stort set dagligt benytter internet i fritiden.

Tabel 14.1 Andele af befolkningen, der har deltaget i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter. 1964-2004 (procent)

Aktivitet: inden for sidste år	2004	1998	1993	1987	1975	1964
Teater ¹	39	41	37	40	20	16
Kunstudstilling/-museum ²	35	38	44	37	23	17
Anden slags museum	32	41	44	36	23	
Klassisk koncert ²	14	17	16	12	7	3
Rytmask musik ³	42	39	33	29	17	
Andet musikarrangement ⁴	16	15	14	14	8	
I biografen ⁵	66	59	52	58	44	55
Læser avis - stort set dagligt ⁶	56	68	75	83	88	92
Læser avis - mere end én stort set dagligt	21	20	24	30	26	26
Læser skønlitterære bøger - næsten hver uge ⁷	31	29	29	36	34	27
Læser fagbøger - næsten hver uge	32	26	22	26	7	
Bibliotek ⁸	66	60	64	63	37	25
Dyrker sport eller motion	58	51	47	42	29	15
Sportsarrangement, betaling	27	25	27	26		15
Foredrag eller debatarrangement	30	35	32	31		
Aftenskole eller studiekreds ⁹	15	8	8			11
Bruger statsligt eller lokalhistorisk arkiv	5					
Cirkus	16	16				
Forlystelsespark/Tivoli	55	54				
Oplevelsescenter (Eksperimentarium e.l.)	29	26				
Zoo/dyrepark	40	41	37	38		
Akvarium	23	28				
Seværdigheder: Hist. bygn. (slotte, kirker el.)	45					
Seværdigheder: Bymiljøer	38					
Seværdigheder: Fortidsminder (gravhøje, ruiner)	32					
Seværdigheder: Kulturlandskab (Dyrehaven el.)	40					
Spiller eller synger selv	16	19	19	25	17	15
Har faste fritidsaktiviteter - hver uge	48	49	44	50		
Ser tv over 2½ time på hverdage	37	29				
Hører radio over 3 timer på hverdage	28	35				
Lytter stort set dagligt til musik	36	43	36	50		
Ser video el dvd næsten hver uge	30	35	33	22		
Spiller computerspil næsten hver uge	17					
Benytter internet i fritid stort set dagligt ¹⁰	43	5				

1) 2004: Skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater og lignende. I 1998,1993,1987 er der spurgt særskilt til hver af disse genrer. 1975 og 1964: I denne sæson.

2) 1964: I denne sæson.

3) I 2004: Rytmask musik.

- 4) 2004: Andet. 1998,1993, 1987, 1975: Folkemusik/visearrangement.
- 5) 1975: Inden for sidste ½ år. 1964: Hvor tit i biografen: Få gange om året eller mere.
- 6) i 2004: Dagblade.
- 7) 1975 og 1964: I gang med en bog for tiden.
- 8) 1975 og 1964: Kommer på biblioteket - uden tidsangivelse.
- 9) I 1998 og 1993 omfattede spørgsmålet kun aftenskole. I 1964: Aftenskole eller frivillig kursusundervisning.
- 10) 1998: Mindst 4 dage om ugen.

14.1.1 **Befolkningsgrupper med hhv. høj og lav aktivitet**

Næsten alle benytter sig af en række forskellige aktiviteter. Kun ca. 1% af den voksne befolkning har slet ikke benyttet sig af nogen af disse muligheder. Ca. en tredjedel af befolkningen har benyttet sig af op til 8 af mulighederne, en tredjedel af mellem 9 og 13 aktiviteter og ca. en tredjedel af 14 eller flere af de i alt 36 aktiviteter i listen (se tabel 14.2).

Der er ikke forskel i antallet af aktiviteter mellem mænd og kvinder. Bortset fra, at de ældste aldersgrupper dyrker lidt færre af aktiviteterne, og at relativt mange af de alleryngste dyrker mange af aktiviteterne, er der heller ikke så store forskelle mellem aldersgrupperne.

Statistiske sandsynlighedsmodeller viser, at de forhold, der har signifikant betydning for antallet af aktiviteter, er urbaniseringsgrad, uddannelsesniveau, beskæftigelse, oprindelsesland og livsstilstype.

De største andele, der slet ikke har benyttet sig af nogen af tilbuddene eller kun af få af mulighederne, finder man i landdistrikterne. Over halvdelen af befolkningen i landdistrikterne har deltaget i højst 8 af de 36 aktiviteter. Omvendt har 41% af befolkningen i hovedstaden benyttet sig af mindst 14 forskellige aktivitetsmuligheder.

Endnu mere klart fremstår forskellene mellem uddannelsesgrupper. 42% af befolkningen uden erhvervsuddannelse har højst benyttet sig af 8 aktiviteter, og kun 28% har benyttet sig af mindst 14 forskellige aktiviteter. I den anden ende af skalaen finder man, at 64% af befolkningen med en langvarig videregående uddannelse har benyttet sig af et bredt udsnit af mulighederne i 2004, og kun 6% har benyttet sig af 0-8 aktivitetsmuligheder. Disse forskelle genfindes, når man ser på beskæftigelse. Lønmodtagere på mellemste og højeste niveau samt de uddannelsessøgende har større sandsynlighed for at have deltaget i mange aktiviteter.

Tabel 14.2 Antal forskellige kultur- og fritidsaktiviteter, som den voksne befolkning havde deltaget i. 2004 (procent)

	Antal aktiviteter ud af 36			
	0-8 akt.	9-13 akt.	14 akt. og derover akt.	i alt
Alle	35	33	33	101
Mænd	35	32	34	101
Kvinder	34	33	32	99
16-19 år	29	25	46	100
20-29 år	24	40	36	100
30-39 år	30	37	34	101
40-49 år	31	34	35	100
50-59 år	30	35	35	100
60-69 år	39	27	35	101
70- år	61	22	17	100
Ingen/kort uddannelse	42	30	28	100
Erhvervsfaglig uddannelse	38	39	24	101
Mellemlang videregående udd.	17	31	52	100
Lang videregående uddannelse	6	30	64	100
Landdistrikter	52	27	21	100
Øvrige bymæssige bebyggelser	44	28	28	100
Bykommuner	32	34	34	100
Hovedstadens forstæder	23	39	39	101
Hovedstaden	24	35	41	100

Anm.: De 36 kultur- og fritidsaktiviteter i 2004, som er listet i tabel 14.1.

Personer født uden for landets grænser, uanset om det er i et vestligt eller ikke-vestligt land, har større sandsynlighed for kun at have deltaget i få af de 36 aktiviteter.

Blandt livsstilstyperne er det i de moderne segmenter samt i det fællesskabsorienterede segment, at man ser flest med mange forskellige aktiviteter.

14.1.2 Hvem benytter ikke kulturtilbud i snæver forstand?

Ser man på, hvor store andele af befolkningen der slet ikke har benyttet sig af nogen af de kulturelle tilbud, der kan følges tilbage til 1975, fremgår det, at det siden 1987 er nogenlunde samme andel af befolkningen, der ikke har været til *hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert, på kunstudstilling/-museum, andre museer eller på et folkebibliotek* inden for det seneste år (se tabel 14.3). Det drejer sig i 2004 om i alt 21% af den voksne befolkning. I 1975 var det 45% af befolkningen, der ikke havde været til nogen af de 8 aktiviteter. I 1987 var det 22%, hvilket har været niveauet siden.

Det fremgår også, at der siden 1975 er blevet flere af mændene end af kvinderne, der ikke har benyttet sig af nogen af tilbuddene. Denne forskel synes at være blevet ganske stabil, idet den har ligget på nogenlunde samme niveau siden 1987. I 2004 er det således 84% af kvinderne, der har deltaget i mindst én af de 8 kulturaktiviteter inden for det sidste år. Blandt mænd er det 74% i 2004.

Også forskellene mellem uddannelsesgrupper og mellem land og by fremtræder klart. Jo højere uddannelsesniveau, jo færre har ikke benyttet sig af kulturtilbuddene. Og mens det kun er 15% af befolkningen i hovedstadsområdet, der ikke har udnyttet mulighederne, er det i landkommunerne 38% af befolkningen, der ikke har været i teater, på kunstudstilling eller museum, til klassisk koncert eller på et bibliotek inden for det sidste år.

Statistiske sandsynlighedsberegninger viser endvidere, at der er selvstændige signifikante sammenhænge mellem at have været til mindst én af disse aktiviteter og beskæftigelse. Relativt mange pensionister, arbejdsløse og kontanthjælpsmodtagere, selvstændige og lønmodtagere på grundniveau har ikke deltaget i nogen af disse kulturaktiviteter inden for det sidste år.

Beregningerne peger også på, at det er i de moderne segmenter samt i det fællesskabsorienterede segment, at man finder flest, der har deltaget i mindst én af kulturaktiviteterne inden for det sidste år.

Tabel 14.3 Andele af befolkningen over 15 år, som ikke har været til hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert, på kunstmuseum/-udstilling, andre museer eller folkebiblioteket inden for det seneste år. 1975-2004 (procent)

	1975	1987	1993	1998	2004
Alle	45	22	21	23	21
Mænd	44	26	24	27	26
Kvinder	46	19	18	18	16
16-19 år	31	11	10	5	21
20-29 år	37	20	16	18	11
30-39 år	35	18	18	18	18
40-49 år	43	19	16	17	21
50-59 år	52	31	21	27	22
60-69 år	56	32	29	32	26
70- år ¹	62	28	33	43	31
Under uddannelse	15	7	5	10	
Ingen erhvervsuddannelse ²	64	37	41	41	26
Kort el. faglig uddannelse	37	20	19	22	25
Mellemlang videregående udd.	15	3	4	10	8
Lang videregående uddannelse	4	0	5	4	3
Hovedstaden + forstæder	31	14	12	14	15
Bykommuner	47	24	23	25	23
Landkommuner	63	29	28	29	38
Hovedstaden	34	13	13	12	17
Hovedstadens forstæder	27	14	10	16	11
Sjæl.,Lolland,Falster, Bornholm	50	25	22	25	22
Fyn	48	20	23	22	23
Sydjylland	54	30	26	31	20
Vestjylland	54	25	26	24	19
Østjylland	48	21	24	23	22
Nordjylland	56	30	24	31	33

1) I 1987 indgår kun de 70-74-årige.

2) I 2004 inkl. under uddannelse.

Ser man alene på de kulturaktiviteter, der kan følges tilbage til 1964-undersøgelsen, nemlig *opera, musical, ballet, skuespil (i 2004 teater), klassisk koncert og kunstmuseum/-udstilling*, fremgår det ligeledes, at andelen af befolkningen, der benytter sig af de kulturelle tilbud, var stigende frem til 1987-undersøgelsen. Men siden 1987 har niveauet været fuldstændigt stabilt. Lidt mere end halvdelen af befolkningen har benyttet sig af mindst ét af disse tilbud i løbet af det sidste år (se tabel 14.4).

Også forskellen mellem mænds og kvinders interesse for at gå til disse kunst- og kulturtilbud har været temmelig stabil siden 1987-undersøgelsen.

De statistiske sandsynlighedsberegninger viser igen, at det foruden køn er alder, uddannelse, urbanisering, beskæftigelse og livsstilstyper, der har signifikant betydning for, om man har været i enten teater, til klassisk koncert eller på kunstudstilling inden for det sidste år. Som det fremgår af tabel 14.4, er det over halvdelen af befolkningen uden erhvervsuddannelse, der ikke har benyttet sig af disse tilbud. I den anden ende er det 83% af dem med en lang videregående uddannelse, der har benyttet sig af dem.

Tabel 14.4 viser også forskellene i forhold til urbanisering. I hovedstadsområdet har 68% af befolkningen i 2004 været til en af kulturaktiviteterne inden for det sidste år. I landdistrikterne er det 43% af befolkningen.

I forhold til livsstilstype er det inden for de moderne segmenter og inden for de fællesskabsorienterede segmenter, at sandsynligheden er størst for, at man har været i teater, til klassisk koncert eller på kunstudstilling inden for det sidste år.

Tabel 14.4 Andele af befolkningen over 15 år, som ikke har været hverken på kunstudstilling, til klassisk koncert eller i teatret inden for det seneste år. 1964-2004 (procent)

	1964	1975	1987	1993	1998	2004
Alle	72	68	47	45	47	47
Mænd	72	68	50	50	53	52
Kvinder	73	68	44	40	41	41
16-19 år	61	64	50	36	33	53
20-29 år	68	64	50	50	48	47
30-39 år	75	62	46	46	50	49
40-49 år	70	65	40	38	41	50
50-59 år	75	69	48	37	45	40
60-69 år	74	75	53	46	54	42
70- år ¹	83	81	47	53	53	49
Under uddannelse		44	37	31	34	
Ingen erhvervsuddannelse ¹		83	65	65	68	53
Kort el. faglig uddannelse		63	45	46	49	53
Mellemlang videreg. Udd.		35	15	18	26	29
Lang videregående udd.		29	12	10	12	17
Hovedstaden + forstæder	56	54	33	28	29	32
Bykommuner	70	71	51	48	51	49
Landkommuner	89	83	53	57	60	57
Hovedstaden		53	30	23	22	31
Hovedstadens forstæder		54	35	33	34	32
Sjæl.,Lolland,Falster, Bornholm		78	49	46	50	52
Fyn		73	47	48	46	47
Sydjylland		75	53	48	68	50
Vestjylland		80	52	53	57	52
Østjylland		70	48	49	46	51
Nordjylland		74	61	56	58	58

Anm.: Tilbuddene omfatter opera, musical, ballet, skuespil (i 2004 teater), klassisk koncert, kunstmuseum/-udstilling, inden for denne sæson i 1964 og 1975, inden for det sidste år 1987-2004. Oplysning om kommune og erhvervsuddannelse findes ikke for 1964.

1) I 2004 inkl. under uddannelse. I 1987 indgår kun de 70-74-årige.

14.1.3 Mønstre i de voksnes fritidsaktiviteter

For at få et indtryk af, om man kan finde grupper af aktiviteter med større sammenfald af deltagere, og omvendt grupper af aktiviteter, hvor der er mindre sammenfald, kan man foretage en såkaldt faktoranalyse. Resultatet af en sådan analyse fremgår af tabel 14.5. Analysen peger på, at man kan skelne mellem 4 forskellige dimensioner i de voksnes fritidsaktiviteter, samt nogle aktiviteter, som falder uden for disse dimensioner. For den voksne befolkning tegner der sig 2 forskellige grupper af aktiviteter uden for hjemmet. Den ene gruppe af »gå ud«-aktiviteter omfatter koncerter med rytmisk musik og anden musik, sportsarrangementer som betalende tilskuer, teater, museumsbesøg og i biografen mindst 5 gange inden for det sidste år. Den anden mere snævre gruppe af »gå ud«-aktiviteter hænger sammen med at spille eller synge selv og omfatter *teater og koncerter*, klassiske koncerter og musikarrangementer med anden musik. Det er således en dimension med musikinteresse, men også at dyrke sport og motion mindst 2 gange om ugen hører til her.

Tabel Dimensioner i de voksnes fritidsaktiviteter 2004. Korrelationsværdier
14.5 fra faktoranalyse

	Intellektuel dimension	»Gå ud«- dimension	Teater koncerter	Elektroni- ske medier	Andel, der har delta- get. pct. ande- le
Aktivitet: inden for sidste år	faktor 1	faktor 2	faktor 3	faktor 4	
Kunstudstilling/-museum	54	25			33
Folkebibliotek én gang pr måned	49				29
Læser skønlitteratur hver uge	47				29
Anden slags museum	46	28			29
Læser faglitteratur hver uge	43				27
Foredrag el. debatarrangement	23				26
Statsligt eller lokalhistorisk arkiv	20				5
Aftenskole eller studiekreds					13
Hører radio mindst 3 t. på en hverdag					28
Koncert mv. rytmisk musik		49			38
Sportsar. som tilskuer sidste måned		41			26
Teater	27	38	27		37
Sport/motion mindst 2 gange/uge		31			58
I biografen mindst 5 gange sidste år	23	25		23	12
Ser tv mindst 2½ t. på en hverdag					37
Klassisk koncert	22		54		12
Spiller eller synger selv			45		16
Koncert mv. anden musik		25	27		12
Ser video el. dvd hver uge				39	29
Spiller computerspil hver måned				34	24
Internet i fritid næsten hver dag		26		30	42
Læser avis dagligt					53

Anm.: Kun korrelationsværdier over 20 er medtaget.

Mange af de medtagne aktiviteter falder i øvrigt i en gruppe, man kunne kalde mere *intellektuelle aktiviteter*. Dimensionen omfatter museumsbesøg, læsning af skøn- og faglitteratur, besøg på biblioteket mindst hver måned, foredrag eller debatarrangementer og besøg på et statsligt eller lokalhistorisk arkiv. Til denne gruppe af aktiviteter hører også teater, hyppige biografbesøg og klassiske koncerter.

Endelig tegner der sig en dimension med hyppig brug af *elektroniske medier*, dvs. man ser video eller dvd hver måned, spiller computerspil hver

måned samt benytter internet i fritiden næsten dagligt. Til denne dimension hører også at gå flittigt i biografen.

Der er dog en del sammenfald mellem dimensionerne, der således ikke fremstår som helt skarpt adskilte dimensioner. Endvidere er der nogle af de medtagne aktiviteter, som ikke falder sammen med nogen af de grupper af aktiviteter, som analysen har udskilt. Det gælder at se meget tv, høre radio mere end 3 timer om dagen, daglig avislæsning og deltagelse i aftenskole eller studiekreds. Disse aktiviteter går således på tværs af de 4 aktivitetsgrupper.

Som det fremgår af tabel 14.6, er der også nogle karakteristiske forskelle mellem grupper af befolkningen, der er meget aktive inden for de forskellige dimensioner. Dimensionerne afspejler til dels forskelle mellem mænds og kvinders interesser og mellem aldersgrupperne. Aktivitetsniveauet inden for den mere intellektuelle eller boglige dimension er dog nogenlunde jævnt fordelt over aldersgrupperne og mellem mænd og kvinder. Statistiske sandsynlighedsmodeller viser også her en klar sammenhæng med uddannelsesniveau. Desuden er der relativt mange aktive i denne gruppe blandt enlige. Til gengæld er der ikke en selvstændig statistisk signifikant sammenhæng med urbanisering eller forskelle mellem landsdelene. Blandt livsstilstyperne er det i det moderne segment og det fællesskabsorienterede og moderne fællesskabsorienterede segment, at man finder flest aktive inden for den intellektuelle gruppe af aktiviteter.

»Gå ud«-dimensionen omfatter, om man har været til rytmisk koncert eller været betalende sportstilskuer inden for det sidste år, om man dyrker motion/sport mindst 2 gange om ugen, har været i teater inden for det sidste år eller i biografen mindst 5 gange i det sidste år. Der er en klar sammenhæng mellem disse aktiviteter og alder. Det er de unge, der er mest aktive i denne gruppe af aktiviteter. Herudover viser sandsynlighedsmodellerne den sædvanlige klare sammenhæng med uddannelse. Derudover betyder det noget at bo i bykommuner eller hovedstadsområdet. Blandt livsstilstyperne er det i det moderne segment, samt i det fællesskabsorienterede og det moderne fællesskabsorienterede segment, at man finder flest aktive inden for disse aktiviteter.

Tabel 14.6 Andele af befolkningen over 15 år, der er aktive med forskellige aktiviteter samtidig. 2004 (procent)

Aktivitetsgruppe:	Mænd			Alle mænd	Kvinder			Alle kvinder	Alle
	16-29 år	30-49 år	50 år -		16-29 år	30-49 år	50 år -		
Intellektuel ¹ : Ingen	35	36	31	34	22	24	25	24	29
1-2 aktiviteter	41	45	38	42	38	41	41	40	41
3-7 aktiviteter	23	19	30	25	40	35	34	35	30
i alt	99	100	99	101	100	100	100	99	100
»Gå ud« ² : Ingen	10	20	31	23	12	19	37	26	25
1-2 aktiviteter	51	54	56	54	42	53	49	50	52
3-5 aktiviteter	38	26	13	23	46	28	13	24	24
i alt	99	100	100	100	100	100	99	100	101
Musik ³ : Ingen	60	76	69	70	68	77	65	70	70
1-3 aktiviteter	40	24	31	30	32	23	35	30	30
i alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Internet mv. ⁴ : Ingen	6	22	48	30	16	42	60	46	38
1 aktivitet	32	40	37	37	44	39	32	36	37
2-3 aktiviteter	62	38	15	33	41	19	9	18	25
i alt	100	100	100	100	101	100	101	100	100
TV højst 1 time og 40 min./dag	38	42	31	36	40	42	29	36	36
1:40 - 3 timer/dag	36	46	40	42	36	43	41	41	41
3 timer el mere	27	12	29	22	23	15	30	23	23
i alt	101	100	100	100	99	100	100	100	100

- 1 Har været på kunstmuseum/ -udstilling, andet museum, bibliotek hver md., læser skønlitteratur, faglitteratur hver uge, foredrag og arkiv sidste år.
- 2 Rytmik koncert, betalende sportstilskuer, motion mindst 2 gange/uge, teater, bio mindst 5 gange sidste år.
- 3 Klassisk koncert, spiller eller synger selv, musikarr. med anden musik.
- 4 Computerspil hver måned, internet i fritid hver dag, video el. dvd hver uge.

I den tredje dimension, *musikdimension*, er der ikke klare forskelle mellem mænd og kvinder eller mellem aldersgrupperne. Til gengæld betyder uddannelse noget, og enlige er her mere aktive end andre. Blandt livsstilstyperne er det i alle de fællesskabsorienterede segmenter, at man finder de aktive inden for musikdimensionen.

Gruppen af aktiviteter, der omfatter *elektroniske medier* som at spille computerspil hver måned, brug af internet i fritiden næsten dagligt, samt om man ser video eller dvd hver uge, er ligeledes afhængig af alder. Det er

meget større andele af de unge, der er meget aktive brugere af de elektroniske muligheder, og det er mange flere blandt de unge mænd end blandt de unge kvinder. Sandsynlighedsmodellerne viser til gengæld, at disse aktiviteter ikke hænger sammen med uddannelsesniveau, som et af de meget få områder. For livsstilstypernes vedkommende er det karakteristisk, at man finder færre interesserede i de elektroniske medier i de traditionelle segmenter end i de øvrige segmenter.

14.1.4 **Sammenhæng mellem aktiviteter**

At de fire grupper af aktiviteter eller dimensioner ikke er skarpt adskilte dimensioner af interesser, fremgår også af tabel 14.7. Tabellen viser, at relativt mange af dem, der har mange forskellige aktiviteter inden for en gruppe af aktiviteter, også har mange aktiviteter inden for de andre grupper af aktiviteter. Det gælder for de fire aktivitetsområder, som blev udpeget i tabel 14.5.

Blandt dem, der har deltaget i mange af de intellektuelle aktiviteter, er det relativt mange, nemlig 45%, der har deltaget i mange af »gå ud«-aktiviteterne. I den voksne befolkning som helhed er det kun 28%. De aktive med mange af de intellektuelle aktiviteter har også mere hyppigt deltaget i musikaktiviteterne og i aktiviteterne med de elektroniske medier, end befolkningen som helhed har. Til gengæld er det færre af de aktive på de fire områder, der ser meget tv. Blandt dem med mange aktiviteter inden for dimensionerne med intellektuelle aktiviteter og »gå ud«-aktiviteterne er det kun 15%, der ser tv mindst 3 timer om dagen. Omvendt er det også relativt få af dem, der ser meget tv, der har benyttet sig af mange af aktiviteterne i de øvrige grupper af aktiviteter. Kun når det drejer sig om gruppen af aktiviteter, der omfatter computerspil, at se dvd hyppigt og benytte internet i fritiden næsten hver dag, er der lige så mange aktive blandt dem, der ser meget tv, som i befolkningen som helhed.

Tabel 14.7 Andele af voksne, der er meget aktive med forskellige aktiviteter, der også har været mest aktive med andre aktiviteter. 2004

Andel af de meget aktive med:	Der også er meget aktive med:				
	Intellektuelle	Gå ud	Musik	Computerspil mv.	Tv
Intellektuelle aktiviteter		45	45	31	15
Gå ud-aktiviteter	49		46	38	15
Musik	46	42		31	19
Computerspil mv.	38	42	37		22
Tv	21	18	26	24	
Alle	30	28	30	25	22

Samlet er det ca. en tredjedel af befolkningen, der ikke hører til de mest aktive på nogen af de 4 dimensioner, ca. en tredjedel, der hører til de mest aktive på ét af områderne, og ca. en tredjedel, der er meget aktive på mere end ét af områderne.

Samlet gælder det således, at de meget bredt aktive findes med størst sandsynlighed blandt de yngre veluddannede i byerne.

14.2 Børn og unge

Gennemgangen i denne rapport af de enkelte kulturområder viser et billede af skolebørnene som ganske aktive med forskellige aktiviteter i fritiden. Tabel 14.8 giver et overblik over en del af de aktiviteter, der er omfattet af undersøgelsen.

Nogle af disse aktiviteter deltager næsten alle børn i. 75% af alle børn har svaret, at de dyrker sport/motion mindst to timer om ugen. 85% af børnene har været i biografen inden for det sidste år, og 31% har været det inden for den sidste måned. 40% af børnene kommer på et folkebibliotek mindst én gang om måneden. Det er da også kun meget få af børnene, der slet ikke har deltaget i nogen af de aktiviteter, der er listet i tabellen (under 1%). Men en del af børnene deltager kun i nogle få af aktiviteterne.

Tabel 14.8 Andele af børn og unge, der har deltaget i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter. 1987-2004. (procent)

Aktivitet: inden for sidste år	2004	1998	1993	1987
Teater ¹	39	52		
Kunstudstilling/-museum	43	30		
Anden slags museum	48	48		
Koncert eller musikfestival ²	28	40		
I biografen sidste måned	31	44	45	47
Læser avis – hver uge ^{3, 7}	16	36	46	
Læser romaner mv. – hver uge ^{4, 7}	52	48		
Folkebibliotek/børnebibliotek mindst én gang pr. md. ⁵	40	51	44	56
Dyrker sport/motion mindst 2 timer om ugen	75			
Sportsarrangement som tilskuer	69	50		
Spiller eller synger selv	30	34		
Lytter til musik over 2 timer på en hverdag	14			
Ser tv mindst 2 timer på en hverdag ⁷	37			
Hører radio mindst ½ time på en hverdag	28			
Ser video eller dvd næsten hver dag ⁶	13	24	33	
Spiller computerspil næsten hver dag	34			
Benytter internet i fritid næsten hver dag	28			

- 1 2004: »Teater i den by, hvor du bor« eller »i en anden by«. I 1998: I teater (voksen) eller Børneteater.
- 2 1998: Til koncert.
- 3 2004: Aviser, man køber. 1998 og 1993: Læser du avis?
- 4 2004: Bøger, dvs. romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr.
- 5 1993: Kommunebiblioteket (bogbussen). 1987 Folkebiblioteket (bogbussen).
- 6 1993 og 1998: mindst 4 dg om ugen.
- 7 Andele af børn fra 10 år.

14.2.1 De aktive og passive børn og unge

Ser man bort fra spørgsmålene om læsning, er det kun 2% af børnene, der kun har deltaget i en enkelt af 16 listede aktiviteter. Men 35% af børnene har kun deltaget i højst 4 aktiviteter, som det fremgår af tabel 14.9. I den anden ende af skalaen er det en næsten lige så stor andel af børnene (29%), der har deltaget i mindst 7 af de 16 aktiviteter.

Over en tredjedel af børnene falder imidlertid i en mellemgruppe med 5-6 forskellige aktiviteter. Der tegner sig således et billede af børns fritidsaktiviteter, hvor de fleste børn er aktive på mange forskellige områder, men samtidigt er der en del børn med et relativt smalt aktivitetsmønster.

En sådan opgørelse over aktivitetsniveauet er selvfølgelig helt afhængig af, hvilke aktiviteter der medtages i opgørelsen, samt af hvilke krav til aktivitetsomfang der bliver stillet for at være aktiv på det enkelte område. For at kunne skelne mellem børn, som er meget aktive eller meget passive i forhold til andre børn, er kravene til aktivitetsomfang her fastlagt relativt stramt. Alligevel ser man, at ca. 30% af børnene er aktive inden for halvdelen af de medtagne aktiviteter.

Det fremgår også af tabel 14.9, at der er systematiske forskelle mellem børn med mange forskellige aktiviteter og børn med relativt få aktiviteter. Dels har de yngste børn naturligt nok lidt færre forskellige aktiviteter end børn i 13-15-års-alderen. Næsten halvdelen af de 7-9-årige har højst deltaget i 4 af aktiviteterne. 43% af de 13-15-årige har deltaget i mindst 7 af aktiviteterne.

Men ud over, at antallet af børnenes forskellige aktiviteter afhænger af deres alder, er det meget svært at finde forhold, som har betydning. Statistiske sandsynlighedsmodeller viser, at hverken børnenes køn, forældrenes uddannelse, beskæftigelse, civilstand, oprindelsesland, livsstilstype har betydning. Heller ikke urbanisering og landsdel har betydning. Til gengæld har forældrenes antal aktiviteter (som listet i tabel 14.2) og antallet af forældrenes kulturelle aktiviteter i mere snæver forstand (som listet i tabel 14.3 og 14.4) en betydning. Bortset fra børnenes alder er det således bredden i forældrenes aktiviteter, der er afgørende for, hvor mange forskellige aktiviteter som børnene benytter sig af.

Tabel 14.9 Antal forskellige aktiviteter, som børn og unge har deltaget i. 2004 (procent)

	Antal aktiviteter ud af 16:			
	0-4 akt.	5-6 akt.	7 akt. og derover	i alt
Alle	35	36	29	100
Drenge	38	34	28	100
Piger	33	37	30	100
7-9 år	48	37	14	99
10-12 år	31	34	35	100
13-15 år	19	38	43	100
Ingen/kort uddannelse	37	29	34	100
Erhvervsfaglig uddannelse	33	38	30	101
Mellemlang videregående udd.	37	38	25	100
Lang videregående uddannelse	34	35	31	100
Landdistrikter	44	34	21	99
Øvrige bymæssige bebyggelser	31	36	33	100
Bykommuner	34	37	28	99
Hovedstadens forstæder	40	31	30	101
Hovedstaden	41	33	26	100

Anm.: De 17 aktiviteter i 2004, som er listet i tabel 14.8 ekskl. læsning.

14.2.2 Sammenfald af aktiviteter

Disse muligheder for aktiviteter i fritiden har en meget forskellig karakter, og man kunne forvente, at nogle af dem gensidigt udelukker hinanden. Børn, der bruger rigtigt mange timer på at dyrke sport, kan ikke bruge så mange timer på at se fjernsyn. Men sådan hænger det ikke sammen. Tværtimod ser børn, der dyrker meget sport, mere tv end gennemsnittet af børn.

For at få et indtryk af, om man kan finde nogle grupper af aktiviteter, hvor der er større sammenfald af deltagere, og omvendt, om der er nogle grupper af aktiviteter, hvor der er et mindre sammenfald af aktiviteter, end der ville være tilfældigt, kan man foretage en såkaldt faktoranalyse. Resultatet af en sådan analyse peger på, at man kan skelne mellem 2 dimensioner i de 7-15-årige børns aktiviteter (se tabel 14.10). Den ene dimension omfatter *aktiviteter uden for hjemmet*. Her indgår besøg på kulturinstitutioner (besøgt kunstudstilling/-museum eller anden slags museum inden for det sidste år), samt interesse for musik, dvs. har været til koncert eller syn-

ger eller spiller selv. Korrelationsværdiernes størrelse er udtryk for, i hvor høj grad aktiviteten bliver udført af børn, der også udfører aktiviteten inden for gruppen/dimensionen af aktiviteter, og ikke af børn, der mest er aktive inden for den anden gruppe af aktiviteter. Med en negativ værdi indgår at se tv mindst 2 timer på en hverdag og at spille computerspil dagligt. Det betyder, at de øvrige aktiviteter uden for hjemmet hænger sammen med ikke at se tv mindre end 2 timer og ikke at spille computerspil næsten hver dag.

Den anden dimension omfatter til gengæld overvejende brug af de *elektroniske medier*: Dvs. benytter internet i fritiden næsten dagligt, ser tv mindst 2 timer om dagen og spiller computerspil næsten hver dag. Til denne dimension hører imidlertid også at gå i biografen og at dyrke meget sport – dvs. mindst 4 timer om ugen. Med noget mindre korrelationsværdier indgår endvidere, om man har været på kunstudstilling eller i skøjtehal inden for det sidste år. Der er således en del sammenfald i aktiviteterne mellem de 2 dimensioner.

Selv om analysen peger på, at man kan skelne mellem en gruppe aktiviteter uden for hjemmet og en anden gruppe aktiviteter med overvægt på de elektroniske medier, så fremstår disse 2 grupper således ikke som 2 skarpt adskilte dimensioner. Især den sidste gruppe af aktiviteter omfatter meget forskellige aktiviteter – både brug af de elektroniske medier og biografbesøg og brug af megen tid på sport. De relativt små korrelationsværdier i denne gruppe viser også, at børnenes benyttelse af dem ikke udelukker, at de også kan benytte sig af andre aktiviteter eller af andre kombinationer af aktiviteter. Børn, der er aktive på ét område, kan således også være aktive på næsten alle de andre områder eller på nogle af dem. Kun gruppen af mere kulturelle *aktiviteter uden for hjemmet* i den første dimension synes at udgøre en mere afgrænset gruppe af aktiviteter. Det er aktiviteter, som børnene formodentlig benytter sig af, fordi forældrene benytter sig af dem, og hvor forældrene tager dem med på fx en kunstudstilling eller på en anden slags museum.

Samlet giver analysen imidlertid indtryk at, at der kun til dels er nogle faste mønstre i disse kulturaktiviteter. Det er således svært ud fra kombinationer af kulturaktiviteter at skelne mellem forskellige grupper af børn. Det

skyldes selvfølgelig, at rigtigt mange børn samtidigt er aktive med mange forskellige af de medtagne aktiviteter.

Tabel Dimensioner i 7-15-åriges fritidsaktiviteter 2004. Korrelationsværdier
14.10 fra faktoranalyse

	Aktiviteter uden for hjemmet	Elektroniske medier mv.
Aktivitet: inden for sidste år	faktor 1	Faktor 2
Anden slags museum	42	
Teater	41	
Kunstudstilling/-museum	38	16
Skøjtehal	36	16
Koncert eller musikfestival	33	
Spiller eller synger selv	30	
Svømmehal/vandland sidste måned	16	
Folkebibliotek/børnebibliotek mindst én gang pr. måned	15	
Benytter internet i fritid næsten hver dag		59
I biografen sidste måned	14	30
Ser tv mindst 2 timer på en hverdag	-16	22
Spiller computerspil næsten hver dag	-21	21
Dyrker sport/motion mindst 4 timer om ugen		20
Hører radio mindst ½ time på en hverdag	17	17
Sportsarrangement som tilskuer sidste måned.		13
Ser video eller dvd flere gange om ugen		
Cirkus		-21

14.2.3 Børn og unges aktiviteter på forskellige områder

At selv børn, der er meget aktive på forskellige af de konkrete områder, også ofte er meget aktive på andre områder, fremgår også af undersøgelsen. Tabel 14.11 indeholder en oversigt over meget aktive og mindre aktive børn på forskellige hovedaktiviteter, og tabel 14.12 viser, hvor mange af de mest aktive på et område der også hører til de mest aktive på andre områder. Langt de fleste børn er meget aktive på mindst ét af disse områder. Kun ca. 5% af alle børn falder slet ikke ind i én af grupperne med høj aktivitet.

Tabel 14.11 Andele af de 7-15-årige, der har været aktive med forskellige aktiviteter. 2004 (procent)

Aktivitet:	Drengene			Alle drenge	Piger			Alle piger	Alle
	7-9 år	10-12 år	13-15 år		7-9 år	10-12 år	13-15 år		
Kultur¹:									
Ingen	31	27	36	31	17	14	14	16	23
1-2 aktiviteter	43	55	52	49	60	58	60	59	54
3-4 aktiviteter	26	18	12	20	22	27	26	25	22
I alt	100	100	100	100	99	99	100	100	99
Sport:									
1 time/uge	25	26	32	27	37	34	35	36	31
2-3 timer/uge	44	24	26	32	43	31	26	35	33
mindst 4 timer/uge	31	50	42	41	20	35	39	30	36
I alt	100	100	100	100	100	100	100	101	100
Computerspil:									
Aldrig eller sjældent	4	4	7	5	25	24	45	29	17
Nogle gange om ugen eller nogle gange om måneden	51	39	24	40	68	62	46	60	50
Næsten hver dag	45	57	69	55	8	15	9	10	33
I alt	100	100	100	100	101	101	100	99	100
Tv:									
Under 1 time/dag	28	28	27	28	31	25	21	27	27
1-2½ time/dag	53	33	26	40	55	40	31	43	41
2½ time el mere	18	39	47	32	14	35	48	30	31
I alt	99	100	100	100	100	100	100	100	99
Internet:									
Aldrig eller sjældent	57	24	12	35	59	33	13	38	36
Nogle gange om ugen eller nogle gange om måneden	37	47	29	39	35	44	33	37	38
Næsten hver dag	6	29	59	27	5	24	54	24	26
I alt	100	100	100	101	99	101	100	99	100
Læser bøger:²									
Aldrig eller sjældent		26	35	29		12	29	19	24
Mindst hver måned		49	45	48		51	48	50	49
Mindst 4 gange/uge		25	20	23		37	23	31	27
I alt		100	100	100		100	100	100	100

1 Har været i teater, på kunstmuseum/-udstilling, på andet museum eller til koncert inden for det sidste år.

2 10-15-årige.

Ser man på gruppen af kulturaktiviteter (har været i teater, på kunstmuseum/-udstilling, på anden slags museum eller til koncert), så er det samlet 23% af alle 7-15-årige børn, der ikke har været til noget af det inden for det sidste år (se tabel 14.11). En tilsvarende andel (22%) har til gengæld været til mindst 3 af de 4 aktiviteter. For drengenes vedkommende falder denne andel imidlertid med alderen. Kun 12% af de 13-15-årige drenge har været til mindst 3 af de kulturelle aktiviteter inden for det sidste år.

Langt de fleste børn dyrker sport/motion fast eller gør det meget (88%). Men en del bruger ikke megen tid på det. Det er næsten en tredjedel af børnene, der højst får en times sport/motion om ugen. I den anden ende af skalaen fremgår det, at godt en tredjedel af børnene (36%) til gengæld dyrker sport/motion mindst 4 timer om ugen. Dette gennemsnit dækker over, at det i alle aldersgrupper er nogle flere af drengene end af pigerne, der dyrker meget sport.

Computerspil er meget udpræget en drengeaktivitet. Især i de ældste aldersgrupper er det mange af drengene, der ofte spiller computerspil. 69% af de 13-15-årige drenge spiller computerspil næsten hver dag. Det gælder kun for 9% af pigerne i den samme aldersgruppe. 45% af de 13-15-årige piger spiller aldrig computerspil mod kun 5% af drengene i denne alder.

Godt en fjerdedel af børnene i alle aldersgrupper ser højst fjernsyn én time om dagen, men næsten en tredjedel ser fjernsyn mindst 2½ time om dagen. Andelene stiger med alderen, og op imod halvdelen af de 13-15-årige ser fjernsyn mindst 2½ time om dagen.

Det er ligeledes de ældste af skolebørnene, der er de mest flittige brugere af internet. Over halvdelen af 13-15-årige bruger det næsten hver dag. Blandt de 7-9-årige er det kun 5-6%.

Ca. en fjerdedel af 10-15-årige børn læser aldrig eller kun sjældent bøger, men det er også ca. en fjerdedel af børnene, der læser bøger mindst 4 gange om ugen. Denne andel er lidt større blandt pigerne end blandt drengene.

Tabel 14.12 Andele af mest aktive 7-15-årige med forskellige aktiviteter, der også har været mest aktive med andre aktiviteter. 2004 (procent)

Andel af de meget aktive med:	Der også er meget aktive med:					
	Kultur	Sport	Compu-ter	Tv	Internet	Bøger
Drenge						
Kultur		34	50	21	23	35
Sport	16		56	34	29	29
Computer	18	42		32	36	23
Tv	13	42	54		36	18
Internet	17	44	74	44		24
Bøger ¹	24	59	63	33	43	
Alle	20	41	55	32	27	23
Piger						
Kultur		35	9	23	28	37
Sport	29		6	35	31	32
Computer	22	19		46	46	41
Tv	19	35	16		33	27
Internet	28	38	20	41		27
Bøger ¹	33	38	16	36	33	
Alle	25	30	10	30	24	31

1 10-15-årige.

Som det fremgår, varierer andelen af de meget aktive børn en del mellem aldersgrupperne og mellem drenge og piger. Tabel 14.12 belyser sammenhænge mellem at være aktiv på de forskellige områder særligt for drenge og piger. For drengenes vedkommende fremgår det, at de relativt få drenge, som har besøgt mange af kulturaktiviteterne, til gengæld er mindre aktive end gennemsnittet af alle børn på de øvrige aktiviteter, bortset fra, at de også er relativt flittige læsere af bøger for de 10-15-åriges vedkommende. Noget tilsvarende gør sig ikke gældende for de »kulturelle« piger. 35% af disse piger dyrker sport mindst 4 timer om ugen mod 30% af alle piger. De er også mere end gennemsnitligt på internettet. For både drenge og piger gælder det imidlertid, at relativt få af de »kultur-interesserede« ser meget fjernsyn.

Både blandt sportsdrene og sportspigerne finder man nogenlunde de samme andele meget aktive på andre områder som blandt andre unge. Men igen ser man relativt færre blandt de ivrige sportsdrenge, der har væ-

ret på en kunstudstilling mv., mens det blandt pigerne er relativt flere, der har været til mindst 3 af de kulturelle aktiviteter.

Drenge, der spiller computerspil næsten dagligt, ligner nogenlunde alle andre drenge på de øvrige aktiviteter. Det er da også over halvdelen af alle drengene, der meget ofte spiller computerspil. For pigernes vedkommende er det derimod en relativt stor andel af flittige computerspillere, der også ser meget tv og bruger internet næsten dagligt. Det er også flere end gennemsnitligt af pigerne, der læser bøger næsten dagligt. Til gengæld er det relativt få af computerpigerne, der dyrker meget sport/motion.

Børn, der næsten dagligt bruger internet, er relativt mere aktive på næsten alle de andre områder end gennemsnittet af børn. For drengenes vedkommende er undtagelsen kulturbesøg, mens den for pigernes vedkommende er læsning af bøger næsten dagligt. Også de flittige boglæsere blandt de 10-15-årige børn er mere end gennemsnitligt aktive på alle de øvrige aktivitetsområder.

Samlet viser tabellen således, at børn, der er meget aktive på et område, også relativt ofte er meget aktive på andre områder. Kun er det relativt få af børnene, der ser meget tv, der har været 3 eller flere gange på museum mv., og omvendt relativt få af de kulturaktive, der ser meget tv.

Det samlede indtryk af børnenes kulturaktiviteter er derfor også, at langt de fleste børn har en bred vifte af aktiviteter. Der er nogle aldersforskelle, som mest viser sig ved, at de ældre skolebørn har flere forskellige aktiviteter end de yngre. Og der er nogle karakteristiske forskelle mellem drenges og pigers interesser. Og så er der en sammenhæng med bredden i forældrenes aktiviteter. Jo flere forskellige aktiviteter forældrene har benyttet sig af, desto flere af børnene har ligeledes benyttet sig af relativt mange forskellige af de nævnte aktivitetsmuligheder (se i øvrigt kapitel 15).

15 Sammenhængen mellem børn og unge og deres forældres interesser og aktiviteter

Ud over, at børn og unges deltagelse i kulturelle aktiviteter selvfølgelig har en selvstændig interesse, er det også værd at nævne, at undersøgelser har vist, at børn og unges deltagelse i kulturaktiviteter og »den kulturelle kapital« i hjemmet har selvstændig betydning for, hvordan børn og unge klarer sig i skolen og senere i livet.

I PISA (2000), hvor man har undersøgt, hvordan skolebørn i OECD-landene klarer sig, har man medtaget betydningen af børns »kulturelle kapital«, målt ved en række indikatorer:

- Om de i deres hjem havde bøger med klassisk litteratur, digte og kunstværker (malerier og lign.)
- Hvor tit de havde deltaget i aktiviteter relateret til klassisk kultur, såsom besøgt et museum, set teater, opera eller ballet, eller været til symfonikoncert.
- Hvor tit de snakkede med deres forældre om bøger, film eller tv-programmer, eller lyttede til musik sammen med deres forældre.

Målt på alle disse tre dimensioner viste børnenes »kulturelle kapital« sig at have en selvstændig betydning for, hvordan børnene klarede sig i skolen i de forskellige OECD-lande.

Forældrenes deltagelse i aktiviteter på kulturområder synes således ikke alene at have betydning for børnenes aktivitetsniveau og interesser på disse områder, men kan også have betydning for, hvordan børnene klarer sig i skolen og senere i livet.

15.1 Børns og forældres aktiviteter

Kulturpolitik for børn og unge har haft en særlig fokus de senere år. Med oprettelsen af Kulturrådet for børn i 1999 blev der sat særlig fokus på kulturpolitik for børn – kultur for, af og med børn. Det er i den sammenhæng interessant at få belyst, hvad der betinger børns og unges kulturvaner og udviklingen i disse.

Det forekommer selvindlysende, at forældrenes interesser og aktiviteter må have en afgørende betydning for, hvilke aktiviteter børnene kommer til at stifte bekendtskab med og kommer til at interessere sig for. I kulturvanerundersøgelserne ligger der nogle enestående muligheder for at belyse sammenhænge mellem børnenes og deres forældres aktiviteter, idet der foreligger oplysninger om kultur- og fritidsaktiviteter fra én af forældrene til alle de børn i alderen 7-15 år, der indgår i undersøgelsen.

At der generelt er en stærk sammenhæng mellem børnenes aktiviteter og deres forældres aktiviteter og interesser, fremgår af tabel 15.1. For næsten alle de aktiviteter, der indgår i tabellen, gælder det, at betydeligt større andele af børnene har været aktive på et område, hvis forældrene har været aktive på dette område. For enkelte af aktiviteterne er forskellen mindre markant.

Over halvdelen af børnene med forældre, der har været i teater inden for det sidste år, har også selv været i teater inden for det sidste år. Kun godt en fjerdedel af børnene med forældre, der ikke havde været i teater, har selv været i teater inden for det sidste år. Tilsvarende forskelle finder man i sandsynligheden for, at børnene har været på kunstudstilling eller kunstmuseum, har været på en anden slags museum eller har været til en koncert. Også sandsynligheden for, at børnene har været i biografen inden for den sidste måned, er meget større, hvis forældrene har været i biografen inden for den sidste måned.

Det er ikke mange af børnene, der læser avis til daglig, men ca. 18% af de 10-15-årige gør det dog mindst en gang om ugen. Hvis forældrene læser avis dagligt eller næsten dagligt, stiger sandsynligheden dog lidt, idet 25% af deres børn læser avis mindst en gang om ugen. Kun 10% af børn med forældre, der ikke er daglige avislæsere, læser selv avis hver uge.

Det er også flere af børnene, der læser skønlitteratur (romaner mv.), hvis forældrene gør det, end hvis forældrene ikke selv læser skønlitteratur

hver uge. Men forskellen synes her at være mindre markant. Til gengæld er der en meget klar forskel på, om børnene bruger folkebiblioteket, alt efter om forældrene gør det.

Om børnene bruger megen tid på at dyrke sport, synes heller ikke at afhænge særligt meget af, om forældrene regelmæssigt dyrker sport/motion, men der er dog en mindre forskel i tabellen. Forskellen er noget større, når man ser på interessen for at gå til sportsarrangement som tilskuere.

Det er en betydeligt større andel af børnene, der selv synger eller spiller, blandt børn af forældre, der også synger og spiller. Men det er dog også 26% af børnene, der synger eller spiller selv, selv om forældrene ikke gør det.

Tabel 15.1 Andele af børn og unge, der har deltaget i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter, særskilt for om deres forældre har deltaget eller ej. 2004. (procent)

Børnenes aktivitet: Inden for sidste år	Forældre har deltaget:		Alle
	Ja	Nej	
Teater ¹	54	27	39
Kunstudstilling/-museum	62	32	43
Anden slags museum	69	36	48
Koncert eller musikfestival	41	16	28
I biografen sidste md	58	26	31
Læser avis – hver uge ² 10-15-årige	25	10	16
Læser romaner mv. – hver uge ³ 10-15-årige	52	43	46
Læser ugeblade – hver uge 10-15-årige	45	36	40
Folkebibliotek/børnebibliotek mindst én gang pr. md.	66	29	40
Dyrker sport/motion mindst 4 timer om ugen ⁴	37	33	35
Sportsarrangement som tilskuer sidste md.	46	29	34
Cirkus	79	28	40
Spiller eller synger selv	57	26	30
Ser tv mindst 2 timer på en hverdag	45	25	36
Hører radio mindst ½ time på en hverdag ⁵	28	17	28
Ser video eller dvd flere gange om ugen	63	37	43
Spiller computerspil næsten hver dag ⁶	41	31	34
Benytter Internet i fritid næsten hver dag	35	19	28

- 1 2004: »teater i den by, hvor du bor« eller »i en anden by«.
- 2 2004: Aviser man køber el. Gratisaviser.
- 3 2004: Bøger, dvs. romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr.
- 4 Forælder dyrker sport motion mindst 1-3 gange om måneden.
- 5 Forælder hører radio mindst 2 timer om dagen.
- 6 Forælder spiller computerspil næsten hver måned.

Om børnene er flittige brugere af de elektroniske medier, hænger også sammen med, om forældrene er flittige brugere af de elektroniske medier. Hvis forældrene ser tv mindst 2 timer på en hverdag, er det næsten halvdelen af børnene (45%), der også ser mindst 2 timer om dagen. Blandt børn med forældre, der ser mindre tv, er det kun 25%, der ser tv mindst 2 timer om dagen på en hverdag. Endnu større sammenhæng mellem børnenes og deres forældres aktiviteter er der, når det gælder at se video eller dvd flere gange om ugen. Men også for computerspil og brug af internet er der klare sammenhænge mellem omfanget af børnenes aktivitet og deres forældres aktivitet.

Tabellen viser således, at der er en gennemgående klar sammenhæng mellem skolebørnenes aktiviteter og deres forældres kulturaktiviteter. Men det fremgår også, at der ikke er en fuldstændig overensstemmelse mellem børns aktiviteter og deres forældres interesser. En del børn har fx ikke været på museum inden for det sidste år, selv om deres forældre har været det, og en del børn har været på museum, selv om deres forældre ikke har været det.

Som det er fremgået tidligere af denne rapport, er der for en række aktiviteter spurgt om, hvem børnene deltager i forskellige aktiviteter sammen med. Tabel 15.2 indeholder en oversigt over disse spørgsmål. Af tabellen fremgår det bl.a., at blandt børn, der har været i teater inden for det sidste år, er det 66%, der har været det sammen med forældrene. Men en lidt større andel af børnene (74%) svarer, at de har været i teater med skolen inden for det sidste år. Noget tilsvarende gør sig gældende for de skolebørn, der har været på museum eller udstilling inden for det sidste år. Blandt disse har 70% været sammen med familien og 76% sammen med skolen. En fjerdedel af børnene, der har været på museum eller udstilling inden for det sidste år, har i øvrigt været det sammen med bedsteforældre.

Tabel 15.2 Andele af børn og unge, der har deltaget i forskellige kulturaktiviteter, der har været sammen med hhv. forældre, skolen eller andre. 2004. (procent)

	Hvem har du været sammen med til:				Sport tilskuer sidste år ^d	Spiller computer-spil dagligt
	Teater sidste år ^a	Museum eller udstilling sidste år ^b	Koncert sidste år	Hvem går du i biografen med ^c		
Alene						90
Med mor og/eller far	66	70	83	71	79	22
Med søskende	52	46	45	53	53	54
Mine bedsteforældre	2	25	10	16	16	
Andre i min familie	16	12	12	18	15	18
Venner/kammerater	37	17	41	55	53	86
Med skolen	74	76	23	23	53	
Andre	6	7	5	5		7

a Har været i teatret i den by, hvor du bor eller i et teater i en anden by.

b Har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det sidste år.

c Har været i biografen inden for den sidste måned.

d Har været til sportsarrangement som tilskuer inden for den sidste måned.

Skolen betyder mindre for, om børnene har været til en koncert inden for det sidste år. 82% havde været sammen med forældre og 41% sammen med venner. Skolen betyder heller ikke så meget for, om børnene kommer i biografen. 71% af børnene oplyser, at de går i biografen med forældre, og 55% har svaret, at de går i biografen med venner/kammerater. Det er næsten det samme mønster, som man finder i, hvem børnene går til sportsarrangementer med som tilskuere.

Langt de fleste børn, der næsten dagligt spiller computerspil, svarer, at de gør det alene eller sammen med venner/kammerater, og kun 22% har oplyst, at de spiller computerspil sammen med mor eller far.

Gennemgående er der (jf. tabel 15.1) meget klare sammenhænge mellem børns og deres forældres aktiviteter. Men tabellen viser også, at det ikke udelukkende er forældrenes interesser, der har betydning for børnenes aktiviteter. Når det gælder kulturoplevelser, som teater og besøg på museum og udstillinger, er skolen meget vigtig, og for de øvrige aktiviteter er venner og kammerater vigtige.

I det følgende vil sammenhængene blive analyseret lidt mere i detaljer med henblik på at uddybe, hvad der betinger skolebørnenes fritidsinteresser.

15.1.1 De enkelte kulturaktiviteter

For en lang række af de forskellige kulturaktiviteter, som børn og unge deltager i, er det ved hjælp af statistiske sandsynlighedsmodeller analyseret, hvilke variabler der har signifikant betydning for sandsynligheden for, om børnene deltager i den pågældende aktivitet. Følgende variabler er medtaget i analysen: børnenes køn og alder, om deres forældre selv har deltaget i den pågældende kulturaktivitet, hvor barnet bor (urbaniseringsgrad og landsdel) samt følgende karakteristika ved forældrene: uddannelse, livsstil, beskæftigelse, personlig bruttoindkomst, civilstand samt antal hjemmeboende børn i familien (jf. bilag 3).

I det følgende refereres resultaterne af disse analyser, dvs. det belyses, hvilke variabler der har signifikant betydning for, om børnene deltager i de enkelte kulturaktiviteter.

Resultaterne af analyserne viser, at om forældrene har været i *teater* inden for det sidste år, forældrenes uddannelse og barnets køn, har signifikant betydning for, om børnene har været i teater. Piger kommer lidt mere i teater end drengene. Børn af forældre med mellemlange eller lange videregående uddannelse har med større sandsynlighed været i teater, uanset om forældrene selv har været det. Det kan synes umiddelbart overraskende, at sandsynligheden for, at børnene har været i teater, stiger med forældrenes uddannelsesniveau, uanset om forældrene selv har været i teater eller ej.

En tilsvarende analyse af børns besøg på *kunstmuseum eller kunstudstillinger* viser til gengæld, at her har urbanisering en selvstændig betydning ud over den helt afgørende sammenhæng med, om forældrene har været det eller ej. Men også her viser det sig, at med forældres uddannelsesniveau øges chancerne for, at børnene har været på en kunstudstilling, uanset om forældrene selv har været på en kunstudstilling inden for det sidste år.

Beregningerne viser endvidere, at også børnenes besøg på *andre typer af museer end kunstmuseer*, hænger sammen med, om forældrene har været det, samt forældrenes livsstilssegment. Ud over denne sammenhæng har det ikke betydning, om man bor på landet eller i en bykommune, men be-

søg på andre museer hænger sammen med landsdel. Sandsynligheden for at have været på et andet museum er størst i Østjylland, på Fyn og i hovedstadsområdet.

Urbanisering betyder til gengæld noget for, om børnene har været i *biografen* inden for den sidste måned. Herudover har børnenes alder betydning, idet flere af de ældre børn har været i biografen. Og igen har det betydning, om forældrene selv har været i biografen inden for den sidste måned, ligesom forældrenes livsstil og civilstand har betydning.

Også om børnene *læser avis*, hænger sammen med, om deres forældre gør det, og forældrenes uddannelsesniveau. Men børnenes alder har også en selvstændig betydning. Det er oftere blandt de ældre børn, at man finder avislæsere. Herudover er der ikke andre af de medtagne forhold, der har en signifikant selvstændig betydning.

Man finder ligeledes en sammenhæng mellem forældres læsning af skønlitteratur og børns *læsning af romaner, ungdomsbøger, historier eller eventyr*. Derimod er der ingen selvstændig sammenhæng med forældres uddannelsesniveau. Børnenes læsning af romaner mv. er endvidere karakteriseret ved, at en del flere af pigerne end af drengene læser romaner, og af, at de ældre børn læser mere end de yngre aldersgrupper blandt skolebørnene.

Om børnene har været på et *folkebibliotek* inden for den sidste måned, hænger sammen med, om forældrene har været det, og hvilken livsstilstype forældrene tilhører. Det er i det moderne segment samt i de fællesskabsorienterede segmenter, at børnene kommer på folkebibliotekerne. Sandsynligvis er der mange af børnene, der går på biblioteket sammen med deres forældre. Herudover har landsdelen betydning.

At spille eller synge selv hænger også tæt sammen med, om forældrene selv synger eller spiller. Køn har en selvstændig betydning, idet der især er flere piger end drenge, der synger. Herudover har forældrenes beskæftigelse en selvstændig betydning, der altså slår igennem, uanset om forældrene selv synger og/eller spiller et musikinstrument.

Om børnene *dyrker meget sport* (mindst 4 timer om ugen), hænger også sammen med, om forældrene dyrker meget motion/sport (mindst 2 gange om ugen). Men også børnenes egen alder og køn har betydning. Det

er flest blandt drengene og flest i de ældre aldersgrupper, der dyrker mange timers sport hver uge.

Det, om forældrene selv ser meget tv, har først og fremmest betydning for, om børnene *ser meget tv*.

Forældrenes radiovaner har ligeledes betydning for børnenes *radiovaner*, ligesom børnenes egen alder betyder meget, således at ældre børn og unge lytter mest. Hertil kommer, at flere piger end drenge er interesseret i at lytte til radio.

At *se video eller dvd* flere gange om ugen afhænger imidlertid ikke af, om forældrene selv ser video eller dvd flere gange om ugen, men af børnenes alder og urbanisering. De ældre børn ser mindre dvd, og børnene i hovedstadsområdet ser mindre dvd end i andre områder af landet.

Forældrenes egne aktiviteter har ligeledes betydning for, om børnene spiller computerspil næsten dagligt, samt om børnene *benytter internet* næsten dagligt. Men her har børnenes alder også en stor selvstændig indflydelse, især for om de benytter internet. Det er en meget større andel af børnene i de ældste aldersgrupper, der næsten dagligt benytter sig af internet.

For *computerspillenes* vedkommende er det endvidere afgørende, om man er dreng eller pige. Det er meget få piger i forhold til drengene, der spiller computerspil næsten dagligt. Internet er endelig noget mindre benyttet i landkommunerne end i bykommunerne og i hovedstaden.

Disse analyser viser således, at det gennemgående har betydning, om forældrene gør det, for om børnene gør det.

I sammenligning med betydningen af forældrenes interesser betyder det kun få steder noget, hvor man bor. At bo i en by har dog en selvstændig betydning for chancen for, at børnene har været på kunstmuseum, har været i biografen sidste måned, og for at de bruger internet næsten dagligt. Omvendt ser børnene i hovedstadsområdet mindre video og dvd end i det øvrige land.

16 Livsstilsanalyser

16.1 Gallup Kompas

Traditionelle demografiske og socioøkonomiske kriterier har i stigende grad mistet deres betydning for borgernes valg og handlinger. Dette gælder i en vis grad også i beskrivelsen og fortolkningen af danskernes kulturvaner. Selv om de traditionelle socioøkonomiske variabler stadig er udslagsgivende for befolkningens kulturvaner, er forskellene blevet mindre markante over tiden og skellene mindre. Holdninger til livet kan derimod på mange måder siges at spille en meget central rolle i dagens samfund. Før i tiden var holdninger stærkt afhængig af folks sociodemografiske status. Dermed var bl.a. demografiske kriterier et nyttigt værktøj til at gruppere og karakterisere forbrugerne. Det er ikke nødvendigvis tilfældet i dag. På denne baggrund har Gallup i 1996 udviklet segmenteringsværktøjet Gallup Kompas, som afspejler folks holdninger.

Gallup Kompas bygger på et værdikort, med i alt 32 værdier. En værdi er en sammenlægning af flere spørgsmål, der udtrykker den pågældende holdning. Udvælgelsen af spørgsmålene er sket ved hjælp af sociologiske overvejelser og multivariate teknikker. Gallup Kompas er et forsøg på at overskue en meget kompleks verden. Samtidig kan værdikortet være en hjælp til at forstå Gallup Kompas.

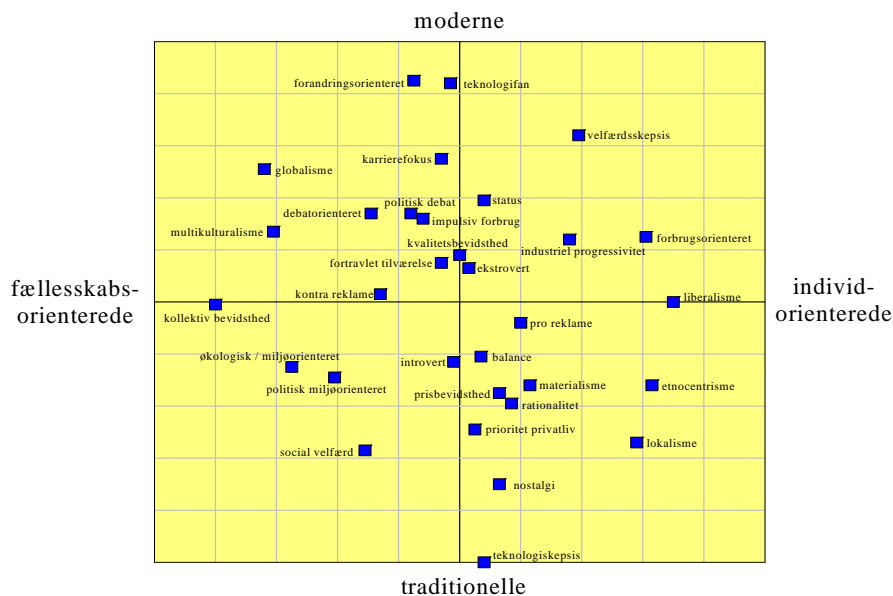
Værdikort

I det nord-vestlige hjørne er det samfundsorienterede værdier, der er fremherskende, fx globalisme, multikulturalisme og debatorienteret.

Mod øst er det især værdier, der sætter individet i centrum, fx etnocentrisme, liberalisme og velfærdsskepsis.

Mod syd er det de nære emner, der fremhæves, fx lokalisme, nostalgi og social velfærd.

Figur 16.1 Gallup Kompas værdikort

Med udgangspunkt i en række spørgsmål placeres respondenterne i otte segmenter på den todimensionale skala individorienteret contra fællesskabsorienteret og moderne contra traditionel.

De spørgsmål, der anvendes til at placere respondenterne i de enkelte segmenter, er følgende:

1. Alting ændrer sig for hurtigt i dag
2. Det er for let at få penge fra det offentlige
3. Det bør være frivilligt, hvorvidt man vil være medlem af en fagforening
4. Hvis vi ikke passer på, tager den moderne teknik magten fra menneskene
5. Der gøres for lidt for flygtninge i Danmark
6. Det er vigtigt for mig at have succes
7. Edb og moderne teknologi giver mig mange fordele i min hverdag
8. Jeg ville købe flere økologiske varer, hvis de fandtes
9. Jeg benytter mig ofte af kulturtilbud

Svarkategorierne er:

1. Fuldstændig enig
2. Enig
3. Nærmest enig
4. Nærmest uenig
5. Uenig
6. Fuldstændig uenig

De respondenter, der ikke entydigt kan placeres i et af de otte segmenter, bliver placeret i en gruppe for sig: »de uplacerede« i gruppe 9. Hver respondent har således en værdi fra 1 til 9, der karakteriserer hans gruppetilhørsforhold, og denne information kan nu (som køn, alder, erhverv mv.) krydses med alle øvrige spørgsmål i den aktuelle undersøgelse.

Gallup Kompas er konstrueret og justeret således, at de forskellige segmenter så vidt muligt bliver lige store. Således er Gallup Kompas konstrueret således, at de tre moderne segmenter tilsammen udgør 33,3% af respondenterne, de tre individorienterede segmenter 33,3%, de tre traditionelle segmenter 33,3% og de tre fællesskabsorienterede segmenter udgør også 33,3% af respondenterne.

De forskellige segmenter beskrives således:²⁶

Det moderne segment

Nøgleord: Karriere, velbjærgede, luksus

I det moderne segment finder man i stor udstrækning den yngre del af befolkningen, der er i færd med at opbygge en karriere og sætte sit præg på udviklingen i erhvervslivet.

Den moderne dansker er i overvejende grad under fyrre år med en lille overvægt af mænd og ofte bosiddende i hovedstadsområdet, men der er dog ikke en meget udtalt geografisk skævhed for dette segment.

Vi befinder os i et veluddannet og vellønnet segment og dermed i de højere socialklasser. Således tjener en tredjedel af segmentet mere end 300.000 kroner om året, hvilket er det højeste indtægtsniveau blandt alle de otte kompassegmenter. Der arbejdes dog også for sagen med lange arbejdsuger – for en stor del af det moderne segment er den opfattede arbejdsuge på 40 timer og derover. Beskæftigelsen er enten lavere eller høje-

re funktionær – men der er dog også en del lærlinge/studerende i segmentet formentlig med aspirationer i retning af karrierejob og høj løn.

I det hele taget går den moderne dansker meget op i karrieren. En stor del af segmentet bruger pc hjemme i forbindelse med arbejde, der læses faglitteratur og tidsskrifter, og erhvervsstoffet i aviser og blade får større opmærksomhed end i de andre segmenter. Berlingske Tidende, Børsen, Jyllands-Posten og Computerworld hører således til blandt de foretrukne medier – både i papirudgave og på internettet, som de moderne er storforbrugere af. Deres tilstedeværelse på internettet er i overvejende grad centreret omkring nyheds- og informationssøgning, og personerne i dette segment holder sig heller ikke tilbage fra at anvende internettet, når det kommer til finansielle transaktioner via pc-/net-banking.

Det moderne segment køber gerne kvalitets-/mærkevarer og aflægger gerne Illum og Magasin besøg. Man er opmærksomme på nye trends og livsstilsprodukter, og man henter i overvejende grad inspiration hertil i magasiner. Derudover er forretningsrejser i Danmark eller udlandet også en større del af dagsordenen end hos de øvrige segmenter. Der bliver dog også tid til motion for den moderne dansker, der både dyrker holdsport og individuel sport både i og uden for en klub.

Det politiske ståsted er – nok ikke helt overraskende – Venstre og Konservative, ligesom Centrum Demokraterne skal finde en del af deres vælgere hos det moderne segment.

Holdningsmæssigt favner den moderne danske egentlig relativt bredt. De er begejstrede for ny teknologi og mobiltelefoner og går i høj grad op i at have succes, men de synes ikke umiddelbart, penge er en målestok for, hvordan man klarer sig i forhold til andre, og de synes heller ikke, at man må acceptere miljøforurening, hvis industrien skal vokse.

Det moderne-individorienterede segment

Nøgleord: De dynamiske unge, sin egen lykkes smed, pionerer

I det moderne-individorienterede segment finder man de unge, der er med fremme og oppe på beatet. De er dynamiske og karrierelystne og villige til at yde den indsats, der skal til for at nå højt op på karrierestigen. Det er ikke nødvendigvis en kort eller lang akademisk uddannelse, der har banet ve-

jen for deres succes eller den overrepræsentation af højere indkomster, som er til stede i det moderne-individorienterede segment.

Personerne i dette segment udgøres hovedsageligt af unge i alderen 20-39 med en klar overrepræsentation af mænd. Mange har endnu ikke stiftet familie og er stadig hyppige brugere af aktiviteter uden for hjemmet. De er synlige i det pulserende gadebillede på cafeer, restauranter, diskoteker og biografteatre. Deres udseende og ydre fremtoning står ligeledes højt på dagsordenen, når de skal gebærde sig i deres fremadstormende tilværelse, og derfor sværger de til sport samtidig med, at de også er hyppigere brugere af solarier. Knaphed på tid karakteriserer det moderne-individorienterede segment, hvorfor der ofte står færdigretter på menuen, hvis de da ikke har købt deres mad ude. Selv om deres hverdag ofte er præget af travlhed og knaphed på tid, tager de sig også tid til deres venner og familie, og når der skal holdes ferie er det storbyferie, sportsferie, skiferie eller en forlænget weekend i udlandet, som står øverst på ønskelisten.

Personerne i det moderne-individorienterede segment er deres egen lykkes smed og vil gerne klare skærene selv uden indblanding fra offentlig side, hvilket ligeledes afspejles i deres stærke politiske tilknytningsforhold til Venstre og Konservative. De synes, at det er for let at få penge fra det offentlige, de sætter frihed til at vælge i højsædet og ønsker, at Danmark skal fokusere på sine egne problemer, før man yder økonomisk støtte til andre lande.

De moderne-individorienterede er stærkt interesseret i erhvervsforhold, hvilket naturligvis også afspejles i deres medievalg, idet printmedier såsom Jyllands-Posten, Dagbladet Børsen, Børsens Nyhedsmagasin, Erhvervsbladet og Penge & Privatøkonomi er hyppigt foretrukne medier. Derudover rangerer M!, Golf Magasinet, Tipsbladet, og diverse Bilmagasiner også højt på deres læsepræferenceliste. Ny teknologi, it, biler, stereoanlæg/Hi-fi og det moderne-individorienterede segment er størrelser, som går hånd i hånd. De moderne-individorienterede er hyppige brugere af pc'er og internet såvel på arbejdspladsen som i hjemmet, og deres tilstedeværelse på internettet bruges på at deltage i konkurrencer og klikke på bannerreklamer, og ikke mindst på nyheds- og informationssøgning. Søgning efter finans- og erhvervsinformation, anvendelse af pc-/net-banking,

samt gennemførelse af aktie- og obligationshandler via internettet synes ligeledes ofte at berettige deres tilstedeværelse på internettet.

Det individorienterede segment

Nøgleord: Begrænset samfundsinteresse, mange yngre, jyder & mænd

Det individorienterede segment er det østligste af de ni segmenter i Kompasrosen – dog ikke i geografisk forstand, idet de individorienterede hovedsageligt skal findes vest for Storebælt, i særdeleshed i Jylland. Personerne i dette segment har en relativt jævn aldersmæssig fordeling, dog med en vis overrepræsentation blandt den yngre del af befolkningen under 40 år samt blandt mænd.

Personerne i det individorienterede segment udviser ikke den store interesse for samfundsøkonomiske og politiske spørgsmål og synes, at Danmark skal holde orden i eget hus, før man skal yde hjælp til andre lande. De ønsker at holde sig til det nære og nærværende og koncentrerer sig i høj grad om deres egen tilværelse og succes. Det politiske ståsted er Venstre og Konservative, ligesom det i stor udstrækning er i dette segment, at Dansk Folkeparti finder sine vælgere.

Erhvervsmæssigt er det individorienterede segment i stor udstrækning befolket af lærlinge/elever og yngre arbejdere, som har en erhvervsuddannelse bag sig. Derudover er de selvstændige landbrugere, selvstændige detailhandlere og håndværksmestre stærkt overrepræsenteret i dette segment.

Interesserne er alt, hvad der har med biler og motoranliggende at gøre, suppleret med en vis interesse for gør-det-selv – de viger ikke tilbage fra at foretage mindre reparationer i hjemmet eller hos vennerne. De unge i segmentet går ofte på diskotek, hvorimod den resterende gruppe mere er til hjemlig hygge og samvær – gerne med en købt videofilm. Indkøbene til husholdningen foretages ofte i discountbutikker eller større supermarkeder, og det er oftest den traditionelle danske madkultur, som praktiseres i de individorienteredes køkkener, hvis man da ikke har været forbi grill-baren eller har konsumeret en færdiglavet frossen middagsret.

Den begrænsede interesse for samfundsøkonomiske og politiske forhold kommer også til udtryk i det individorienteredes mediaforbrug. Det er ikke i dette segment, at de landsdækkende aviser finder deres kernelæsere. Det er snarere de regionale, lokale samt gratis ugeaviser, der udgør det fo-

retrukne medievalg. Derudover er radioen ofte tændt hos de individorienterede, og medier, der har stofområder omfattende bil- og motormæssige anliggender, synes også i stor udstrækning at kunne tiltrække opmærksomheden fra dette segment.

Det traditionelle-indvidorienterede segment

Nøgleord: Gør-det-selv & havearbejde, teknologi-skepsis, fædrelandskærlighed, pensionister

I det traditionelle-indvidorienterede segment er det nøgleord som fædrelandskærlighed, teknologi-skepsis samt gør-det-selv, der i stor udstrækning kan danne rammen for dette befolkningsudsnits udseende. Her finder man den ældre generation, der nyder sin pensionisttilværelse og ikke ønsker, at dagligdagen skal bryde med traditionelle danske rammer og værdier. Personerne i dette segment har typisk lavere indkomster og ofte ingen eller en lavere uddannelse. De har overvejende til huse i provinskommunerne – især vest for Storebælt, hvor landejendomme eller gårde ofte er den foretrukne boligform.

Personerne i dette segment er af den opfattelse, at Danmark skal passe sig selv, løse sine egne problemer og generelt være kraftigt tilbageholdende på den internationale scene. Personerne i det traditionelle-indvidorienterede segment har stor kærlighed til sit fædreland, og det er her, Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet henter deres kernevælgere.

Personerne i det traditionelle-indvidorienterede segment ynder at leve efter et mere gammeldags familiemønster, hvor manden indtager en mere dominerende rolle. På hjemmefronten bruger husmoderen meget tid på huslige sysler, og i køkkenet står den på traditionel dansk mad (indkøbt i en discountbutik) og hjemmebag, hvis hun ikke syr, broderer, hækler eller læser den sidste nye romannovelle i ugebladet. Mandens domæne findes i haven eller hobbyrummet, hvor interessen for havearbejde og gør det selv-arbejde dyrkes i høj grad. Det traditionelle-indvidorienterede segment interesserer sig i stor udstrækning for underholdning i tv samt for at læse lokalstof i aviser. Medier såsom Familie Journalen, Hjemmet, Ude og Hjemme, Se & Hør, tilbudsaviser fra supermarkeder og gratis distriktsblade eller lokalaviser udgør de foretrukne medievalg. Man har stor skepsis over for den teknologiske udvikling og er af den opfattelse, at moderne

teknik tager magten fra menneskene. Rygning, især af hjemmerullede cigaretter, er relativt udbredt i det traditionelle-individualiserede segment, og mange har en stærk spillelidenskab for Lotto, oftest med Joker.

Det traditionelle segment

Nøgleord: Hjemlige sysler, traditionelle familieværdier, ældre

I det Traditionelle segment finder man i stor udstrækning den ældre del af befolkningen. Personerne i dette segment har ydet sit til det danske samfund og nyder i stor udstrækning godt af det danske velfærdssamfunds goder. Det traditionelle segment, der ligger i bunden af Kompasrosen, kan man hovedsageligt finde i provinskommuner både øst og vest for Storebælt. En relativ stor del af personerne i det Traditionelle segment er ude af erhverv, men blandt dem, der stadig er aktive på erhvervsmarkedet, findes mange arbejdere – især ufaglærte. Derfor er husstandsindkomsten heller ikke overraskende høj – størsteparten har en husstandsindkomst under 400.000 kroner om året og en personlig indkomst under 200.000 kroner om året.

I lyset af, at personerne i dette segment ofte er lidt ældre, er det ikke nogen overraskelse, at Socialdemokratiet henter mange af sine kernevælgere her, men Kristeligt Folkeparti finder ligeledes en relativ stor andel af sine vælgere her. I det Traditionelle segment er der en overhyppighed af vælgere, der ikke kan huske, hvad de stemte, og vælgere, som ikke offentligt ønsker at tilkendegive, hvad de stemte ved sidste folketingsvalg.

I det Traditionelle segment hersker der en udbredt skepsis over for ny teknologi og ændringer i samfundet generelt. De traditionelle er som helhed enige i, at udviklingen i samfundet skrider for hurtigt frem, og man er bange for, at de traditionelle familieværdier skal træde i baggrunden. Man ønsker at bevare de traditionelle værdier, og at det danske samfund skal se ud, som det altid har gjort uden indblanding fra international side. »Det er nødvendigt med et socialt sikkerhedsnet som det danske«, og »der skal gøres mere for de ældre og svage i samfundet«, er udsagn, der nyder bred opbakning hos personerne i det Traditionelle segment. Ønsket om at bevare de traditionelle værdier i det danske samfund skinner også igennem i holdningen til flygtningeforhold, hvor man er af den opfattelse, at Danmark

skal løses sine egne problemer, før man giver sig i kast med at hjælpe andre.

Et fritidsliv med vægten på de hjemlige sysler og havearbejde er det, der vejer tungest i dagligdagen, selv om der også er lidt flere kirkegængere blandt de traditionelle end i resten af befolkningen. Håndarbejdet står i høj kurs blandt de traditionelle, i dette segment bliver der både syet, broderet og hæklet.

I det Traditionelle segment er der i stor udstrækning enighed om, at det er den lokale avis, der informerer bedst, selv om BT, Ekstra Bladet og Kristeligt Dagblad også finder en relativt stor andel af deres læsere i det traditionelle segment. De traditionelle er også storforbrugere af tv-mediet, og når dagen går på hæld, er det en udbredt fornøjelse blandt de traditionelle at slænge sig i lænestolen med Hjemmet, Ugebladet Søndag eller Familie Journalen, hvor man gerne læser en spændende novelle.

Det traditionelle-fællesskabsorienterede segment

Nøgleord: Helsekost og Økologi, velfærdssamfundsstøtter, it og teknologiske skepsis, Skrabespil

Det Traditionelle-fællesskabsorienterede segment repræsenterer et befolkningsudsnit, som lægger stor vægt på ernæring og sunde interesser samt et velfungerende velfærdssamfund. Personerne i dette segment udgøres hovedsageligt af ældre i alderen 50 og derover med en klar overrepræsentation af kvinder. De Traditionelle-fællesskabsorienterede har allerede forladt eller er i færd med at forlade arbejdsmarkedet, og de har nået et stadium i deres liv, hvor de vil sætte sig selv i centrum og nyde deres velfortjente otium.

Det Traditionelle-fællesskabsorienterede segment er af den samfundsopfattelse, at det er de bredeste skuldre, der skal bære de tungeste byrder. De ønsker at fremme integrationen af flygtninge i det danske samfund og synes ikke det offentlige systems indblanding i den enkelte borgers dagligdag skal mindskes. De er tilhængere af et socialt sikkerhedsnet – især for svage og ældre – som kan garantere social lighed i det danske samfund. Denne holdningsorientering kommer også til udtryk i deres politiske tilhørsforhold til partier placeret omkring eller til venstre for midten. Social-

demokratiet, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Kristeligt Folkeparti finder mange af deres kernevælgere her.

Det nymodens it-samfund og alskens teknik virker skræmmende på det Traditionelle-fællesskabsorienterede segment, og de er bange for, at traditioner og traditionelle familieværdier vinder mindre og mindre indpas i det danske samfund.

Miljø, økologi og helse er kerneområder, som der værnes om, og som nyder stor interesse blandt personerne i det Traditionelle-fællesskabsorienterede segment. De undgår helst varer tilsat kunstige tilsætningsstoffer, køber miljøvenlige produkter og ville om muligt gerne købe flere økologiske varer, hvis de fandtes. De bager selv, læser skønlitteratur, går på aften-skolekursus, og biblioteks-, kirke-, teater- og museumsbesøg er ofte foretrukne aktiviteter i de Traditionelle-fællesskabsorienteredes hverdag. Derudover har de en stærk spillelidenskab for skrabespil såsom Quick, Dussino, Stifinder, Bogstavjagt og i stor udstrækning spil på heste.

Deres sundhedsbevidsthed og holdnings- og interesseorientering kommer ligeledes til udtryk i deres medievalg, hvor Helse, Samvirke, Ældresagen, Hjemmet, Ugebladet Søndag samt regionale aviser, der behandler egns- og lokalspørgsmål, ofte udgør det foretrukne læsestof.

Det fællesskabsorienterede segment

Nøgleord: Social ansvarlighed og medmenneskelighed, den politiske og grønne forbruger, helse, Økologi og Ernæring

I det Fællesskabsorienterede segment er det nøgleord som medmenneskelighed, social ansvarlighed, omsorg, økologi og sundhed der i overvejende grad kendetegner dette segments profilkarakteristika. Det fællesskabsorienterede segment er det vestligste segment i kompasrosen, men finder flest disciple øst for Storebælt, og er især overrepræsenteret i hovedstadsregionen, specielt København og Frederiksberg. Personerne i det Fællesskabsorienterede segment skal i stor udstrækning findes i aldersgruppen 40 og 59 år, og især kvinder synes at være stærkt repræsenteret her.

Interesserne centrerer sig omkring det nære og medmenneskelige, og den politiske og grønne forbruger kan man ofte finde i dette segment. Personerne i det Fællesskabsorienterede segment er nemlig stærkt interesseret i spørgsmål, der umiddelbart går tæt på det enkelte menneske og dennes

hverdag: Miljø- og forureningsspørgsmål, arbejdsmarkeds- og bolig-politisk debat samt forbrugerspørgsmål er områder, der vægter højt på deres personlige interesseagenda. I tråd med de samfundsmæssigt nærværende interessefelter er det også områder som helse, økologi og ernæring, der i stor udstrækning optager dette segment, og man tilhører den kundegruppe, som helst køber miljøvenlige produkter og gerne ville have muligheden for at kunne købe flere økologiske varer samt varer uden indhold af kunstige stoffer.

I det Fællesskabsorienterede segment finder man også læsehestene, og det er såvel skøn- som faglitteratur, der udgør det foretrukne læsestof, og inde bag husets fire vægge lyttes der i stor udstrækning til jazz og klassisk musik, hvis man ikke finder sig selv i færd med at spille på sit eget musik-instrument. Når man benytter sig af kulturelle forlystelser, er det museer, kunst-/maleriudstillinger samt biblioteks- og teaterbesøg, som tiltrækker de Fællesskabsorienterede personer.

Personerne i det Fællesskabsorienterede segment er tilhængere af Danmarks åbenhed og tilstedeværelse på den internationale politiske scene, og man ønsker at rette større fokus på integrationen af flygtninge i det danske samfund og derved hjælpe dem til at komme tilbage på rette spor. Rent politisk finder de Fællesskabsorienterede sammen hos Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre, ligesom Enhedslisten skal finde en stor del af sine vælgere i dette segment.

Politiken, Information, Weekendavisen og Samvirke udgør de foretrukne printmedier, når man skal fordybe sig og gøres up to date med udviklingen på såvel den politiske/forbrugerpolitiske som den kulturelle front. Derudover finder Ud & Se, Sygeplejersken, Socialpædagogen også mange læsere i det Fællesskabsorienterede segment.

Det moderne-fællesskabsorienterede segment

Nøgleord: Kulturkonsumenter, akademikere, samfundsendagerede Idealister/Humanister/Vagthunde

I det Moderne-fællesskabsorienterede segment finder man kulturkonsumenterne, der ofte benytter sig af kulturelle forlystelser. Social og samfundsmæssig ansvarlighed, åbenhed over for omverdenen, tolerance og medmenneskelighed er nøgleord, der kendetegner dette segment – især når

det kommer til Danmarks virke på den internationale scene, eller når det gælder hjælp til ringere stillede lande eller integrationen af flygtninge i det danske samfund. Dette segments politiske orientering har også sine rødder i partier som det Radikale Venstre, Centrum-demokraterne, Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti.

Det Moderne-fællesskabsorienterede segment er bredt repræsenteret i aldersgruppen 20-49 år, og har ofte stiftet familie. De har primært til huse i større byer, især øst for Storebælt og med en stærk overrepræsentation i Københavnsområdet. Personerne i dette segment har enten eller er i færd med at skabe sig en akademisk baggrund, hvor det især er humanistiske og offentligt-relaterede uddannelser, der er i højsæde. De Moderne-fællesskabsorienterede finder man derfor ofte i stillinger i offentligt regi inden for uddannelsessektoren, forvaltning og sygehusvæsenet, hvilket ligeledes afspejles i deres medievalg. Fagblade som Magister Bladet, Djøf-bladet, Gymnasieskolen og Dagens Medicin har en stærk overrepræsentation i det Moderne-fællesskabsorienterede segment, mens dagblade som Information, Politiken og Berlingske Tidende ligeledes finder mange læsere blandt dette befolkningsudsnit.

Personer i det Moderne-fællesskabsorienterede segment udviser et stærkt samfundsengagement, når det kommer til politisk debat, forurenings- og miljøspørgsmål samt EU og erhvervsforhold. At opnå succes i livet er et personligt drive, og de er af den opfattelse, at den offentlige støtte til kulturlivet bør øges.

I deres fritid er de storforbrugere af kulturelle tilbud, hvor teater-, biograf-, museums- og biblioteksbesøg samt maleri- og kunstudstillinger ofte udgør den foretrukne aktivitet. De er hyppige brugere af pc og internet såvel i deres arbejdsmæssige funktion som i hjemmet, og tilstedeværelsen på internettet centrerer sig i stor udstrækning omkring nyheder, job samt underholdnings- og kulturtilbud.

På hjemmefronten har man hang til helse og økologi, og når der er venner til spisning, står den på finere madlavning, hvor man ikke viger tilbage fra at prøve nye produkter og opskrifter. Der lyttes til jazz og klassisk musik, og flere i det Moderne-fællesskabsorienterede segment spiller selv på et musikinstrument.

16.2 Respondenternes placering på livsstilssegmenter

Fordeles de forskellige segmenter på de mere traditionelle baggrundsvariable som køn, alder, uddannelse, indkomst, beskæftigelse og geografi, viser det således nogle interessante mønstre, som afspejler ovenstående segmentbeskrivelser (se bilag 4).

Alder

Det fremgår tydeligt, at de moderne segmenter er mest repræsenterede blandt de yngre, og de traditionelle segmenter mest blandt de ældre. Det moderne-fællesskabsorienterede segment, som er de mest kulturelt aktive, er bedst repræsenteret i aldersgruppen 20-29 år.

Køn

Fordelingen blandt mænd og kvinder i de forskellige segmenter viser, at der er flere mænd end kvinder i de moderne og de individorienterede segmenter. Omvendt er der flere kvinder end mænd i de traditionelle og de fællesskabsorienterede segmenter.

Uddannelse

Der er ligeledes en klar sammenhæng mellem segmenter og uddannelse. De traditionelle segmenter har typisk ingen eller en kort uddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse. Ligeledes har moderne segmenter i højere grad en mellemlang eller en lang videregående uddannelse. Igen skiller de moderne-fællesskabsorienterede sig ud ved, at 40% af respondenterne med en lang videregående uddannelse findes i det moderne-fællesskabsorienterede segment.

Indkomst

I forhold til indkomst tegner der sig også et relativt interessant billede. De traditionelle segmenter er primært repræsenteret blandt respondenter med lav indkomst. Dette gælder i en vis udstrækning også for de fællesskabsorienterede segmenter. Omvendt er respondenter med høj indkomst stort set udelukkende repræsenteret blandt de moderne og de individorienterede

segmenter. Men igen skiller de moderne-fællesskabsorienterede sig noget ud ved, at de er at finde i alle indkomstgrupper, dog primært blandt respondenter med en indkomst af størrelsesordenen 600-700.000 kr., men der er også en stor andel blandt respondenter med de højeste indkomster over 900.000 kr., der ligger i dette segment.

Beskæftigelse

Fordelingen af livsstilssegmenter på beskæftigelse er ikke helt så markant, men det fremgår dog tydeligt, at de traditionelle segmenter er bedst repræsenterede blandt pensionister og efterlønsmodtagere, men også blandt selvstændige og arbejdsløse/kontanthjælpsmodtagere. Omvendt er lønmodtagere primært at finde blandt de moderne segmenter. De moderne-fællesskabsorienterede er der flest af blandt respondenter under uddannelse, men også blandt lønmodtagere på højeste niveau og mellemniveau er andelen høj.

Dahl (1996) sammenholder livsstile med Bourdieus begreber. Højere uddannelse og husstandsindkomst antages som udtryk for kulturel og økonomisk kapital, og desuden kan respondentens stilling medtages som et (meget) tilnærmet mål for magt eller symbolsk kapital. Uden at det her er stedet for en nærmere diskussion af Bourdieus begreber i relation til livsstilsbegreberne, er der dog ingen tvivl om, der er en tydelig sammenhæng mellem både hhv. uddannelse og indkomst og livsstilssegmenter. Den samlede kapital stiger langs den lodrette akse, mens det relative forhold mellem indkomst/uddannelse stiger langs den vandrette akse.

Livsstil og kulturvaner må desuden formodes at være forholdsvis tæt koblede. Dahl (1997) er en af dem, der har skrevet mest om livsstil og kulturvaner. Han giver mange eksempler på, hvordan kulturforbrug og livsstil er tæt koblede, og han skriver bl.a.:

»Når man interesserer sig for forholdet mellem livsstil og kunst, er det i nogle tilfælde nok at se på, hvilke institutionelle former for kunst og kultur, den enkelte opsøger og hvilke former, der modsætningsvis bliver afvist, for at fastslå, om hun eller han hører hjemme i en bestemt livsstil. I andre tilfælde er det derimod nødvendigt at se på, hvilke genrer der foretrækkes, og hvordan forbruget af kunst og kultur italesættes«.

»Hvor den refleksive holdning til politik og samfund bidrager til, at den enkelte person kan føle sig som et helstøbt menneske med rødder i en bestemt livsstil, så bidrager smagen for kunst og kultur til, at livsstilene kan hænge sammen og medlemmerne af de enkelte livsstile kan finde ud af, hvem der skal optages som medlem, og hvem der ikke hører hjemme i en bestemt livsstil«... »På den måde er klassifikationen og valoriseringen af kulturinstitutioner en af de sikreste og mest effektive måder, hvorpå man kan afgøre, om man selv eller andre hører hjemme i ens livsstil«.

På grund af den tætte kobling, og fordi kulturforbrug til en vis grad indgår i definitionen af livsstilssegmenterne, er der i en vis udstrækning en fare for tautologiske slutninger, når kulturvaner tolkes i forhold til livsstile. På den anden side har holdninger og værdier formentlig en selvstændig forklaringsværdi i forhold til såvel kulturvaner, som i forhold til mange andre forbrugsvaner. Og analyseres befolkningens kulturvaner i forhold til de 8 livsstilssegmenter, tegner der sig da også nogle interessante mønstre.

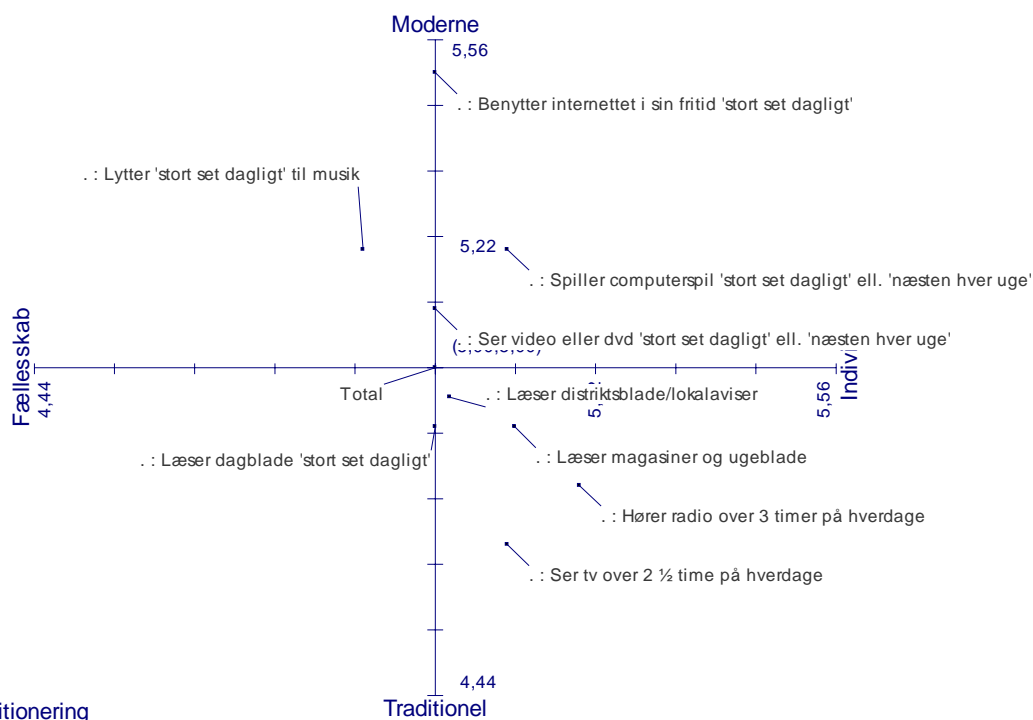
16.3 **De forskellige livsstilssegmenters deltagelse i forskellige kulturaktiviteter**

I afsnittene for de enkelte kulturområder i bogens første del er det mere detaljeret vist, hvordan kulturvanerne på de enkelte kulturområder varierer for de forskellige livsstilssegmenter. I dette afsnit er det derfor alene hensigten at give et mere overordnet og samlet billede af kulturvanerne i de forskellige livsstilssegmenter.

Til dette formål er anvendt positioneringskort, hvor der for udvalgte kulturvariabler er indtegnet respondenternes gennemsnitlige placering i det todimensionale rum. For at kunne anvende denne illustration er det nødvendigt, at kulturvariablen har en binær form (enten gør man det, eller også gør man det ikke). Mange af kulturvariablerne i undersøgelsen er imidlertid karakteriseret ved, at der anvendes graderede mål for, hvor meget man gør det (fx aldrig, næsten hver dag, næsten hver uge, næsten hver måned, osv.) eller er karakteriseret ved en tidsangivelse, som angiver, hvor meget tid man bruger på en given aktivitet. For at indtegne sådanne kulturvariab-

ler i positioneringskortet, er det derfor nødvendigt at fastsætte en grænse for, hvornår der er tale om hyppige brugere i forhold til ikke så hyppige brugere. Resultatet vil selvsagt i en vis udstrækning være afhængig af, hvor denne grænse sættes.²⁷

Figur 16.2 Gallup Positionering: Medier

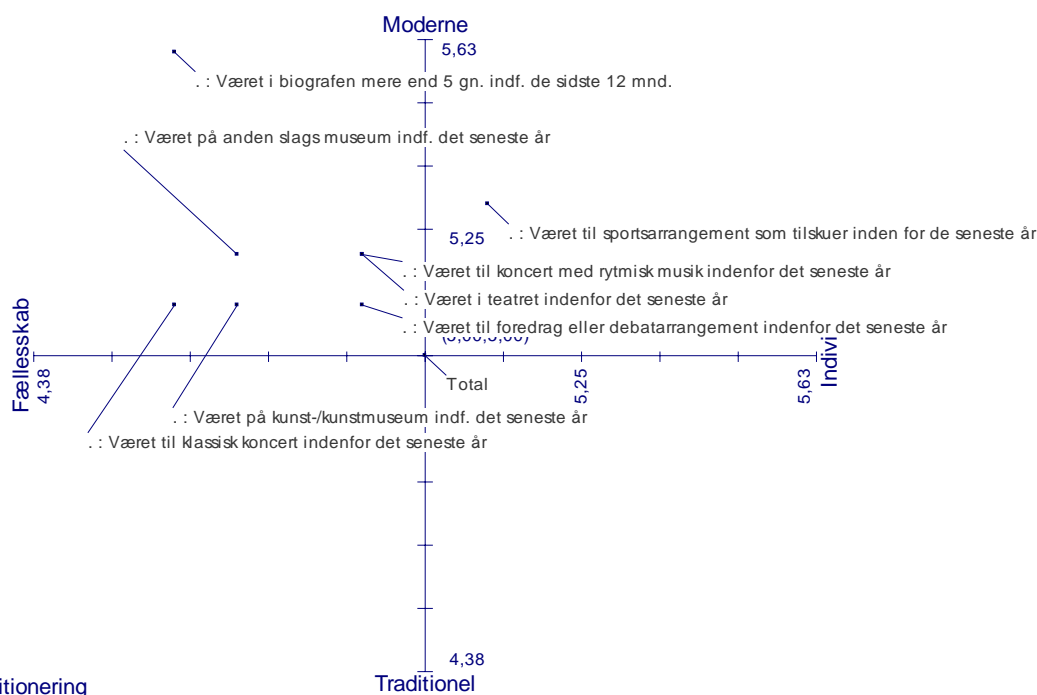

Figur 16.2 viser placeringen af brug af forskellige medier. Der tegner sig et interessant mønster.

- De traditionelle-individorienterede skiller sig bl.a. ud ved, at de i større udstrækning hører radio over 3 timer om dagen.
- De, der ser tv over 2½ time om dagen, er ligeledes mere traditionelle-individorienterede end gennemsnittet.
- De, der læser distriktsblade/lokalaviser samt ugeblade og magasiner, er ligeledes mere traditionelle-individorienterede end gennemsnittet.
- De, der læser dagblade stort set dagligt, er lidt mere traditionelle end gennemsnittet.
- De moderne benytter i højere grad end andre internettet i deres fritid stort set daglig.
- De moderne ser også i højere grad video/dvd end andre.

- De, der spiller computerspil stort set dagligt eller næsten hver uge, er mere moderne-individorienterede end gennemsnittet.
- Der, hvor de moderne-fællesskabsorienterede primært skiller sig ud, er, at de i højere grad stort set dagligt lytter til afspillet musik (ikke radio).

Figur 16.3 Gallup Positionering: Kulturaktiviteter uden for hjemmet

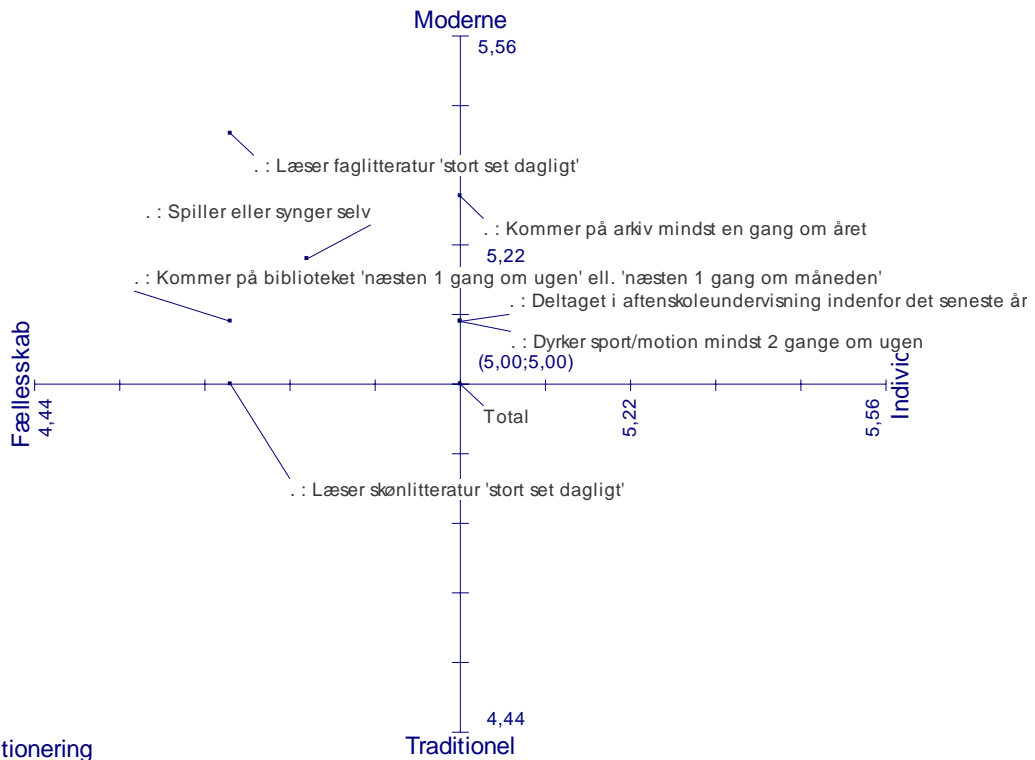

Figur 16.3 viser kulturaktiviteter, der primært foregår uden for hjemmet. Figuren viser klart det moderne-fællesskabsorienterede segments dominans på disse kulturområder. Den eneste aktivitet, dette ikke gælder for, er at have været til sportsarrangement som tilskuer inden for det seneste år, hvor de moderne-individorienterede gør det mere end gennemsnittet.

Mest tydelig er de moderne-fællesskabsorienteres dominans med hensyn til at have været i biografen mere end fem gange inden for det seneste år. Men tendensen er også klar med hensyn til at have været på anden slags museum inden for det senest år, og noget mindre med hensyn til at have været til foredrag eller debatarrangement inden for det seneste år. Hvad angår at have været til klassisk koncert inden for det seneste år, er det især det fællesskabsorienterede, der er udslagsgivende, og det gælder også med hensyn til at have været på kunstmuseum eller kunstudstilling inden for det seneste år. Omvendt er det i højere grad det moderne, der dominerer dem,

der har været til rytmisk koncert inden for det seneste år og været i teatret inden for det seneste år.

Figur Gallup Positionering: Aktivt udøvende på forskellige kulturområder 16.4 samt læsning af bøger

Figur 16.4 viser aktiviteter, hvor man i stor udstrækning selv er aktivt udøvende samt læser bøger. Også dette viser det moderne-fællesskabsorienterede segments dominans. Mest tydeligt med hensyn til at læse faglitteratur stort set dagligt, men også i høj grad med hensyn til at spille og synge selv og med hensyn til at komme på biblioteket mindst 1 gang om måneden.

Det fællesskabsorienterede er dominerende med hensyn til at læse skønlitteratur stort set dagligt, mens det moderne er dominerende med hensyn til at komme på et arkiv mindst en gang om året, samt i forhold til at dyrke sport eller motion mindst to gange om ugen samt at have deltaget i aftenskoleundervisning inden for det seneste år.

Opsummering

Alt i alt viser disse analyser en klar dominans af *det moderne-fællesskabsorienterede segment* inden for mange kulturaktiviteter. Det gælder bl.a.:

- Lytter til musik stort set dagligt
- Været i biografen mere end 5 gange inden for de sidste 12 måneder
- Været på anden slags museum (ikke kunstmuseum) inden for det seneste år
- Været på kunstmuseum/udstilling inden for det seneste år
- Været til klassisk koncert inden for det seneste år
- Været til koncert med rytmisk musik inden for det seneste år
- Været i teatret inden for det seneste år
- Været til foredrag eller debatarrangement inden for det seneste år
- Læser faglitteratur stort set dagligt
- Spiller eller synger selv
- Kommer på biblioteket mindst en gang om måneden

Det moderne segment deltager i større udstrækning end gennemsnittet i følgende aktiviteter:

- Benytter internettet i sin fritid stort set dagligt
- Ser video eller dvd næsten hver uge
- Kommer på statsligt eller lokalhistorisk arkiv mindst en gang om året
- Har deltaget i aftenskoleundervisning inden for det seneste år
- Dyrker sport/motion mindst 2 gange om ugen

Det moderne-individorienterede segment deltager i større udstrækning end gennemsnittet i følgende aktiviteter:

- Spiller computerspil næsten hver uge
- Været til sportsarrangement som tilskuer inden for det seneste år

Det traditionelle-individorienterede segment deltager i større udstrækning end gennemsnittet i følgende aktiviteter:

- Ser tv over 2½ time på hverdage
- Hører radio over 3 timer på hverdage
- Læser magasiner og ugeblade
- Læser distriktsblade/lokalaviser

Det traditionelle segment deltager i større udstrækning end gennemsnittet i følgende aktivitet:

- Læser dagblade stort set dagligt

Mens det fællesskabsorienterede segment i større udstrækning end gennemsnittet gør følgende:

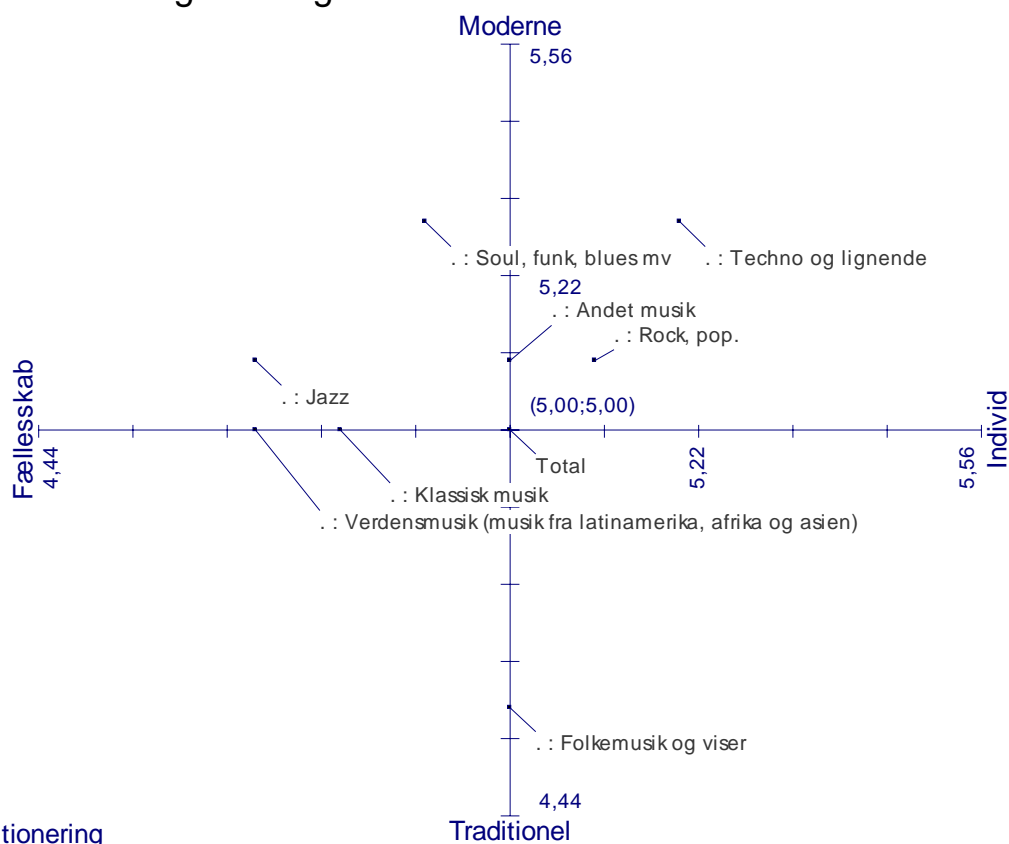
- Læser skønlitteratur stort set dagligt

16.4 **De forskellige segmenters interesse for forskellige genrer**

For nogle kulturaktiviteter kan livsstilssegmenterne måske i højere grad eller i hvert fald i lige så høj grad have betydning for, hvilke genrer man interesserer sig for, end om man overordnet set deltager i eller benytter en given kulturaktivitet.²⁸ Dette kunne fx være tilfældet med hensyn til musik, film, litteratur og teater. Og måske også i forhold til, hvad man ser i fjernsynet og hører i radioen, eller hvilke sportsgrene man dyrker. I det følgende er respondenternes interesse for forskellige genrer derfor opdelt på de forskellige segmenter.

Musik

Figur 16.5 Gallup Positionering: Musikgenrer

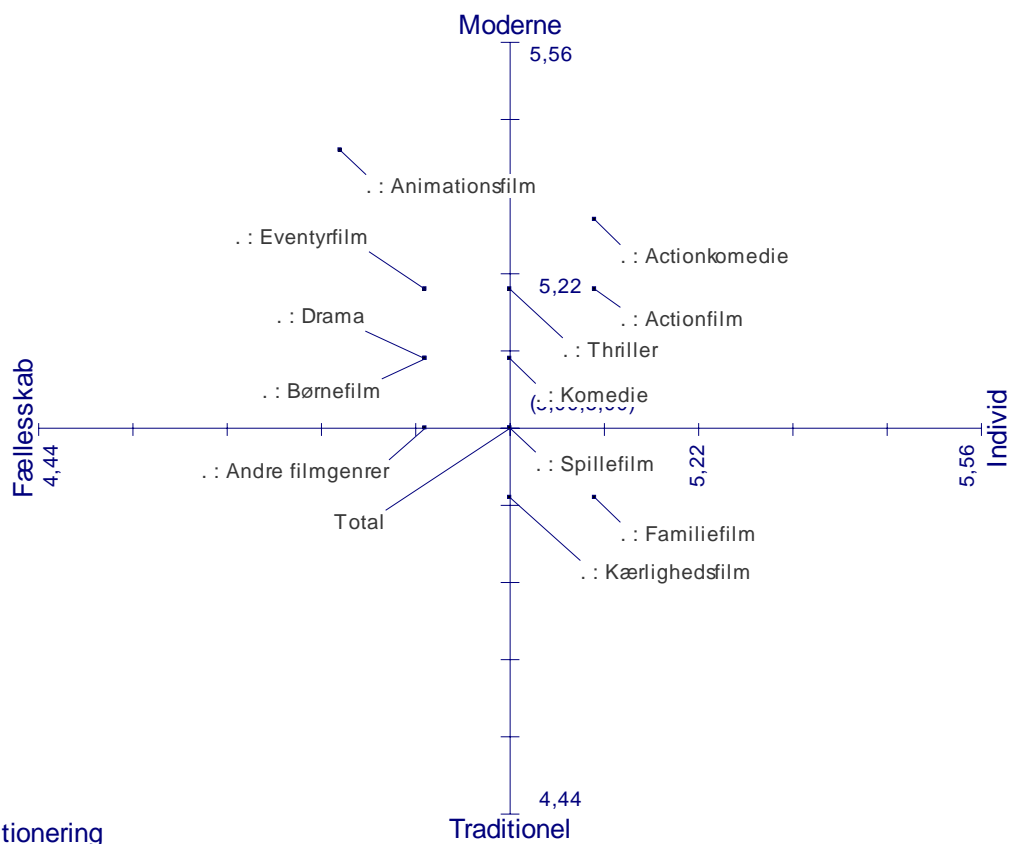
Gallup Positionering

Figur 16.5 viser et interessant billede vedrørende interessen for musik:

- De traditionelle-fællesskabsorienterede adskiller sig fra gennemsnittet ved at interessere sig mere for folkemusik og viser.
- De moderne-individorienterede adskiller sig ved at interessere sig mere for techno o.l. samt pop og rock.
- De moderne-fællesskabsorienterede interesserer sig i højere grad for jazz samt soul, funk og blues mv.
- De fællesskabsorienterede er dem, der er mest interesserede i verdensmusik og klassisk musik.

Film

Figur 16.6
Gallup Positionering: Filmgenrer

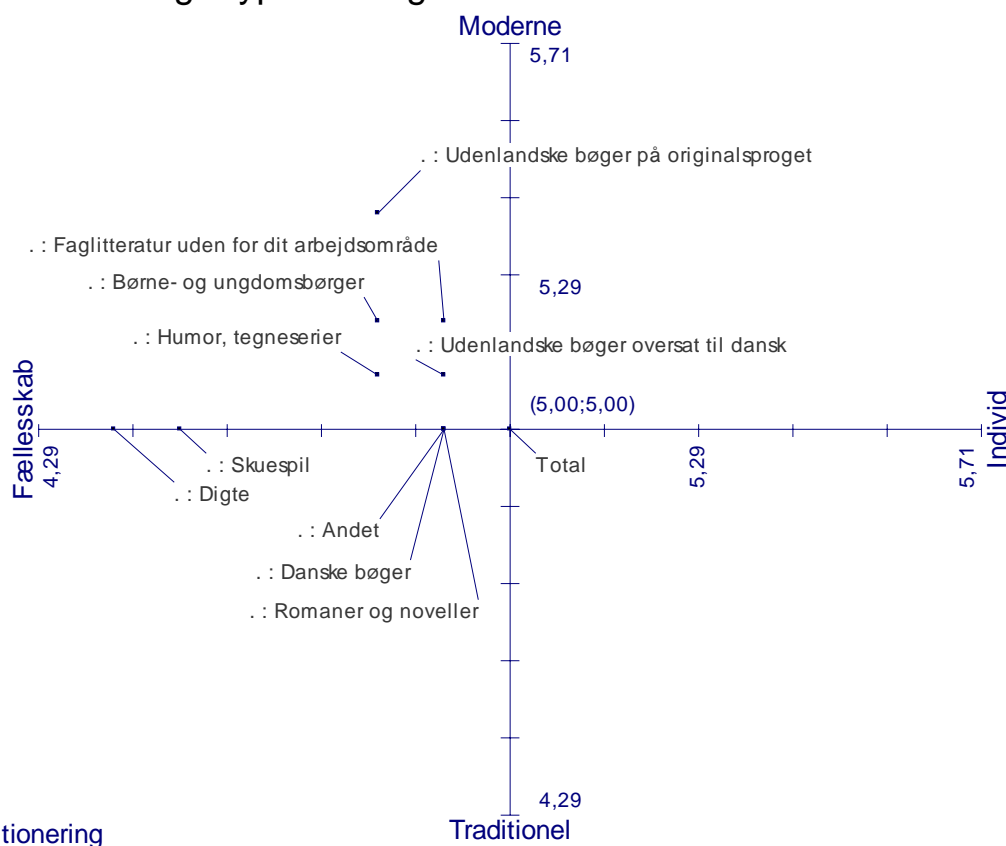

Figur 16.6 viser følgende billede vedrørende interessen for film:

- De moderne er i højere grad end gennemsnittet interesseret i thrillere og komediefilm.
- De moderne-individorienterede er i højere grad end gennemsnittet interesseret i actionkomedier og actionfilm.
- De moderne-fællesskabsorienterede er i højere grad end andre segmenter interesseret i animationsfilm, eventyrfilm, drama og børnefilm.
- Kærlighedsfilm er mest populære i det traditionelle segment.
- Familiefilm er mest noget for det traditionelle-fællesskabsorienterede segment.
- Spillefilm er alle segmenter lige interesseret i.

Bøger

Figur 16.7 Gallup Positionering: Typer af bøger

Figur 16.7 viser følgende billede vedrørende interessen for forskellige typer af bøger:

Det er igen i det moderne-fællesskabsorienterede hjørne, at der er flest, der interesserer sig for de forskellige genrer af bøger. Dette gælder både:

- udenlandske bøger på originalsproget
- børne- og ungdomsbøger
- faglitteratur uden for respondentens arbejdsområde
- udenlandske bøger oversat til dansk
- humor og tegneserier

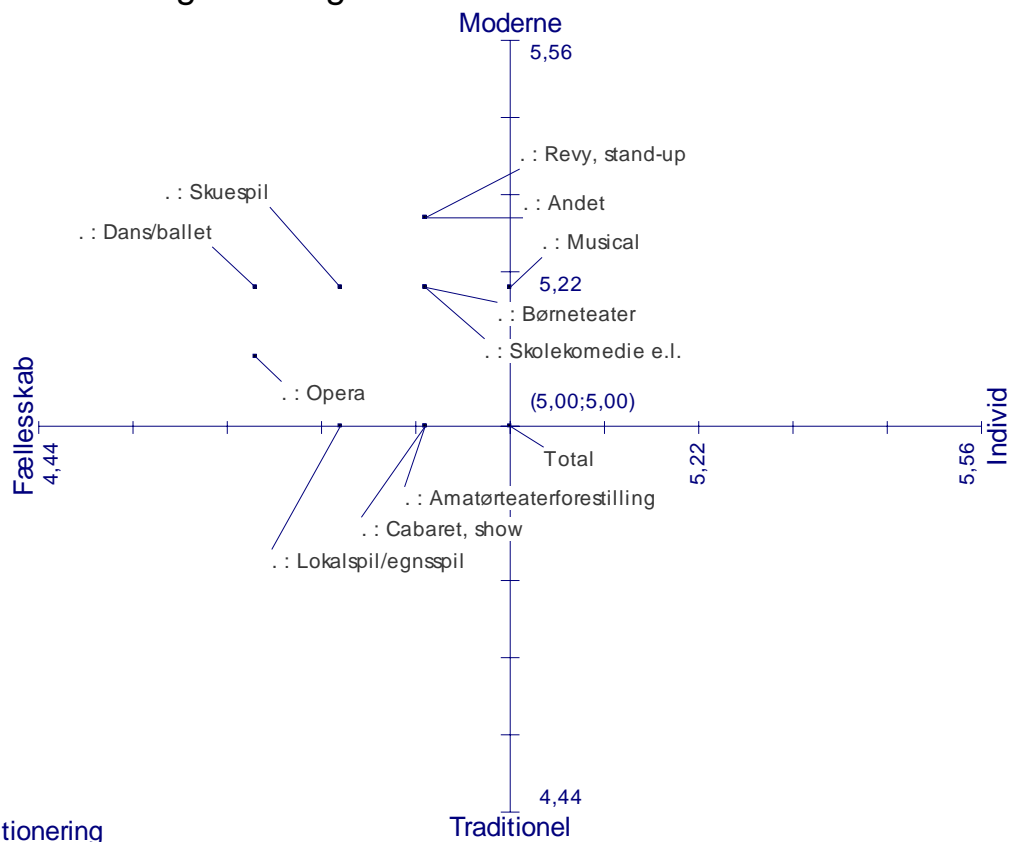
Det fællesskabsorienterede element kommer især til udtryk i interessen for:

- digte
- skuespil
- danske bøger

- romaner og noveller

Teater

Figur 16.8 Gallup Positionering: Teatergenrer

Stort set samme billede tegner sig for teatret. Det er i det moderne-fællesskabsorienterede segment, hvor flest har set²⁹ de forskellige genrer inden for teater. Dette gælder især:

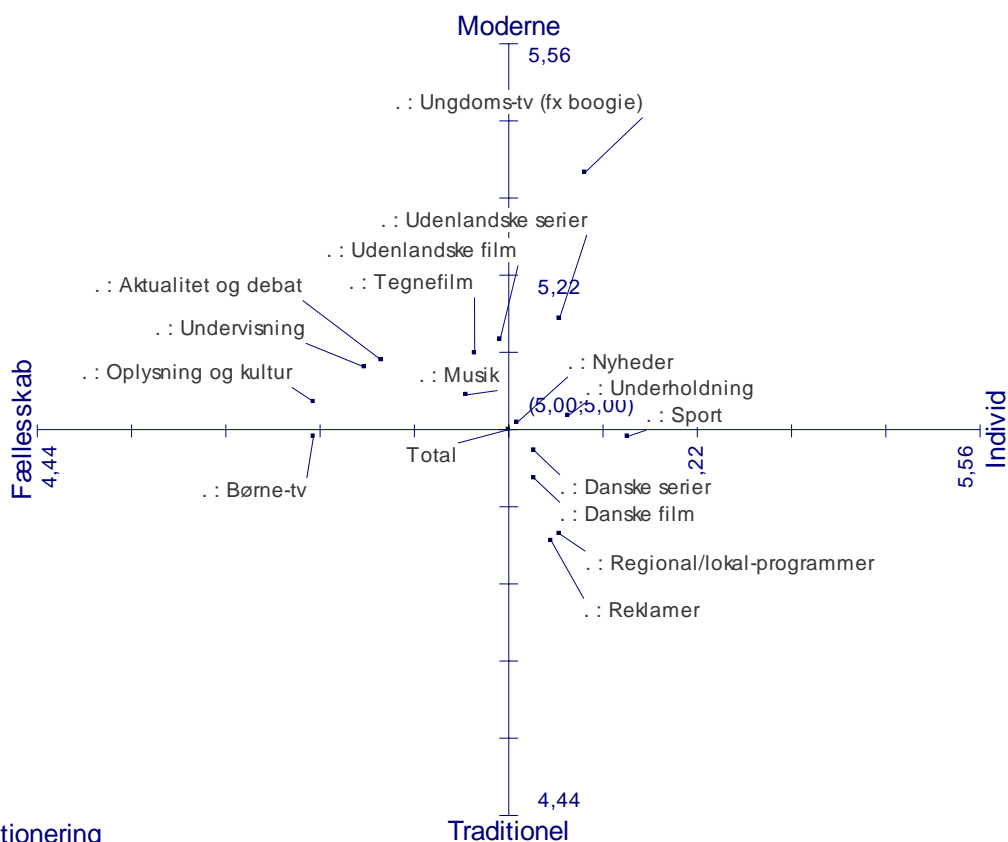
- dans og ballet
- skuespil
- opera
- skolekomedie e.l.
- børneteater
- revy, stand-up o.l.

Herudover gør *det moderne* sig først og fremmest gældende i forhold til interessen for musicals, mens *det fællesskabsorienterede* gør sig gældende i forhold til lokalspil/egnsspil og cabaret/show.

Tv-programmer

Figur 16.9 Gallup Positionering: Tv-programmer

16.9

Gallup Positionering

Figur 16.9 viser følgende billede:

Det moderne-fællesskabsorienterede segment er mere interesseret end gennemsnittet i følgende typer af tv-programmer:

- Aktualitet og debat
- Undervisning
- Oplysning og kultur
- Tegnefilm
- Musik

Det moderne segment er mere interesseret end gennemsnittet i udenlandske film, mens *det moderne-individorienterede segment* er mere interesseret end gennemsnittet i ungdoms-tv og udenlandske serier.

Det individorienterede segment er mere interesseret i underholdning og sport, mens *det fællesskabsorienterede segment* dominerer i forhold til interessen for børne-tv.

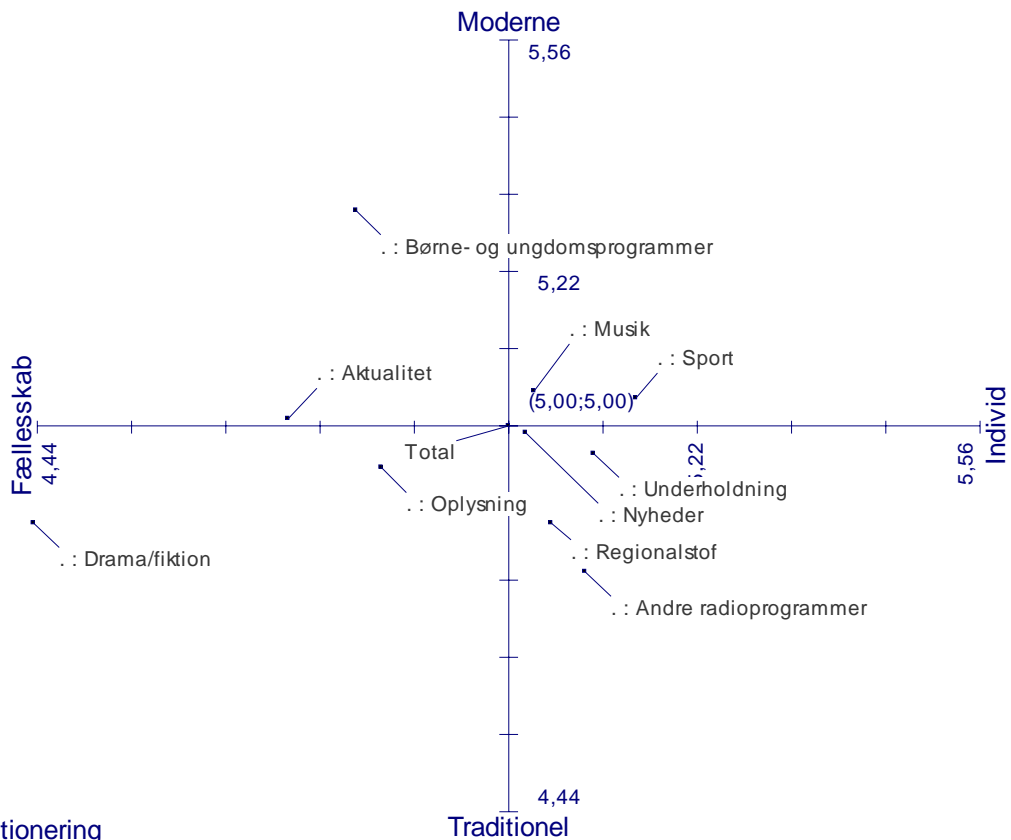
Det traditionelle-individorienterede segment er mere interesseret end gennemsnittet i:

- Danske serier
- Danske film
- Regional/lokal-programmer
- Reklamer

Nyheder er der derimod lige stor interesse for i alle segmenter.

Radioprogrammer

Figur 16.10 Gallup Positionering: Radioprogrammer

Gallup Positionering

Figur 16.10 viser, at i forhold til gennemsnittet for samplet, er interessen for forskellige typer af radioprogrammer fordelt således:

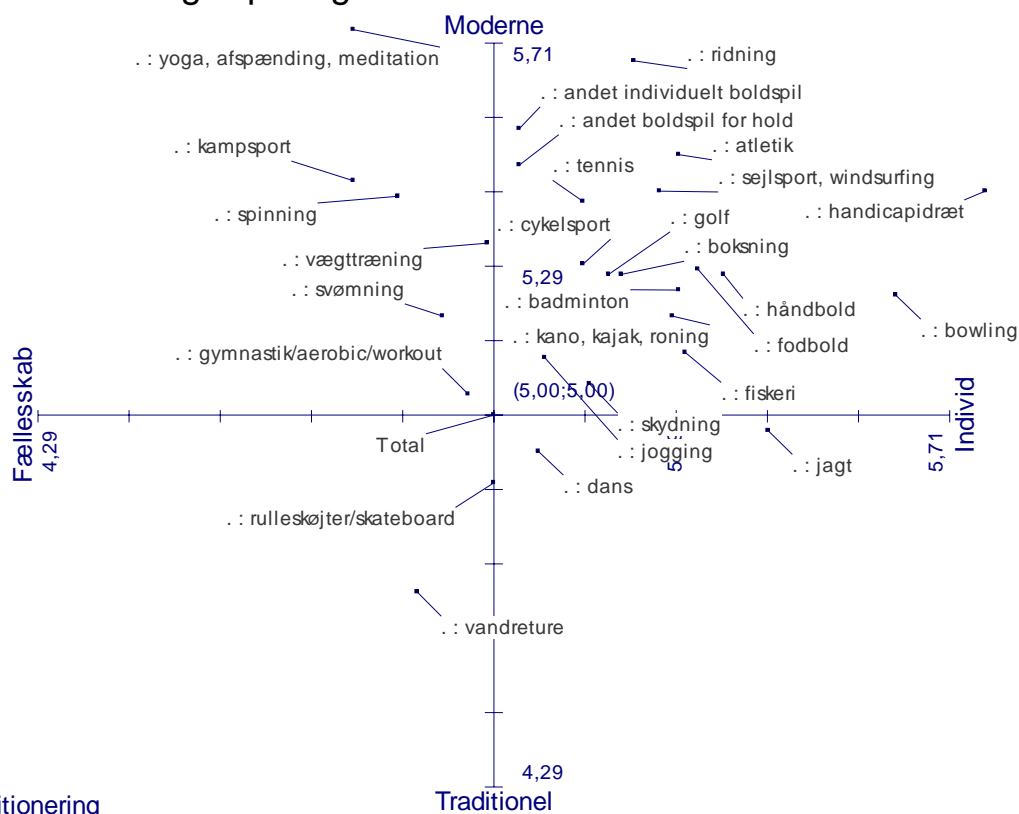
- Det moderne-fællesskabsorienterede segment er mere interesseret i børne- og ungdomsprogrammer
- Det moderne-individorienterede segment er mere interesseret i musik og sport

- Det traditionelle-indvidiorienterede segment er mere interesseret i underholdning og regionalstof
- Det traditionelle-fællesskabsorienterede segment er mere interesseret i drama/fiktion og oplysning, mens
- Det fællesskabsorienterede segment i højere grad er interesseret i aktualitet.

Igen er der lige stor interesse for nyheder i alle segmenter.

Sportsgrene

Figur 16.11 Gallup Positionering: Sportsgrene – voksne

Gallup Positionering

Figuren viser, at det *moderne-indvidiorienterede* segment er mere interesseret end gennemsnittet i langt de fleste sportsgrene.

De sportsgrene som i størst udstrækning dyrkes blandt *de traditionelle-indvidiorienterede* er:

- Jagt
- Dans

De traditionelle er i højere grad end gennemsnittet interesseret i rulleskøjter/skateboard, mens de traditionelle-fællesskabsorienterede er dem, der i størst udstrækning tager på vandreture.

Det moderne-fællesskabsorienterede segment er i forhold til gennemsnittet mere interesseret i:

- Yoga, afspænding, meditation
- Kampsport
- Spinning
- Svømning
- Gymnastik, aerobic, workout

16.5 Resultater børn og unge

Analysere man børn og unges kultur- og fritidsaktiviteter i forhold til deres forældres livsstil (altså den ene af forældrene, der har deltaget i undersøgelsen), fremkommer nogle ganske interessante resultater, som afspejler, at det, som børnene foretager sig i deres fritid af kulturelle aktiviteter, har betydelig sammenhæng med deres forældres holdninger og interesser.

Blandt andet gør følgende interessante sammenhænge sig gældende:

Børn og unge, hvis forældre tilhører *det moderne-fællesskabsorienterede segment*, deltager i højere grad end gennemsnittet i følgende ting:

- Læser aviser, man køber, mindst en gang om ugen
- Hører radio over 2 timer på hverdage
- Spiller computerspil næsten hver dag
- Har været til koncert inden for det seneste år
- Har været i biografen inden for den seneste måned
- Har været i teatret inden for det seneste år
- Har været på kunstmuseum eller kunstudstilling inden for det seneste år
- Spiller selv musik
- Kommer på folkebiblioteket mindst en gang om måneden
- Læser bøger (dvs. romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr) mindst 4 gange om ugen

- Dyrker sport og motion over 2 timer om ugen (men dette ligger tæt på gennemsnittet, således at der ikke er meget forskel på, hvor ofte børn og unge dyrker sport og forældrenes livsstil)

De børn og unge, hvis forældre tilhører *det moderne-individorienterede segment*, deltager i højere grad end andre i følgende aktiviteter:

- Bruger internettet i fritiden næsten hver dag
- Har været til sportsarrangement som tilskuer inden for det seneste år

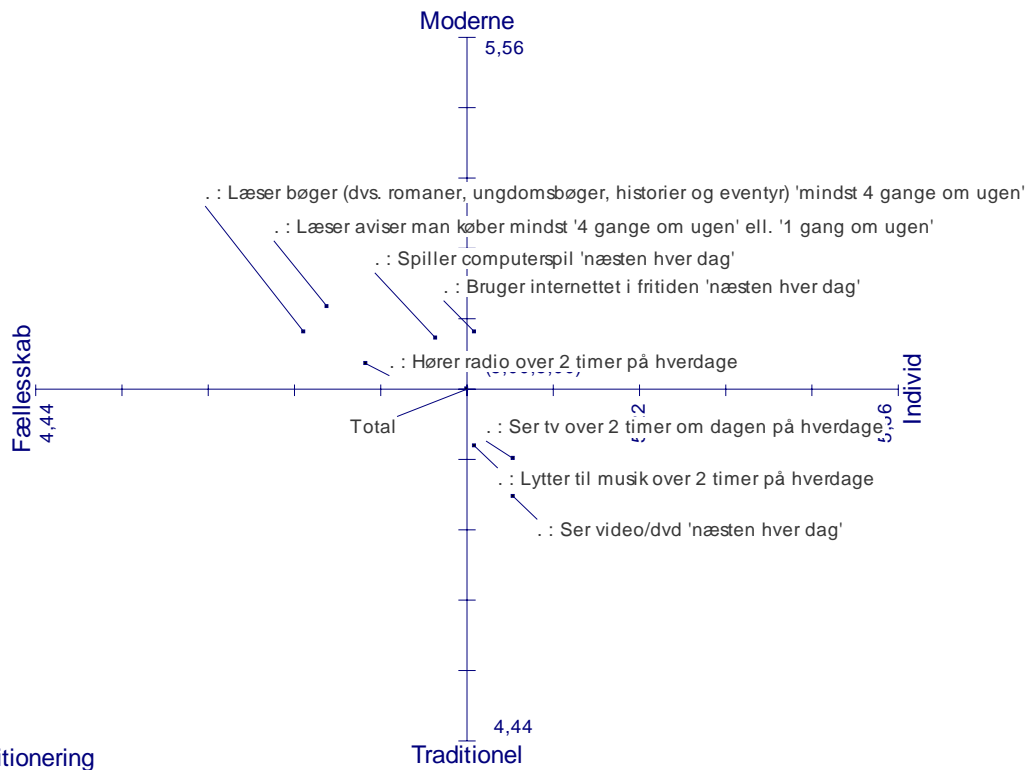
De børn og unge, hvis forældre tilhører *det traditionelle individorienterede segment*, deltager i højere grad end andre i følgende aktiviteter:

- Ser tv over 2 timer om dagen på hverdage
- Ser video/dvd næsten hver dag
- Lytter til musik over 2 timer på hverdage.

Sammenlignes denne fordeling med de voksnes aktiviteter i de forskellige segmenter, er der en slående lighed.

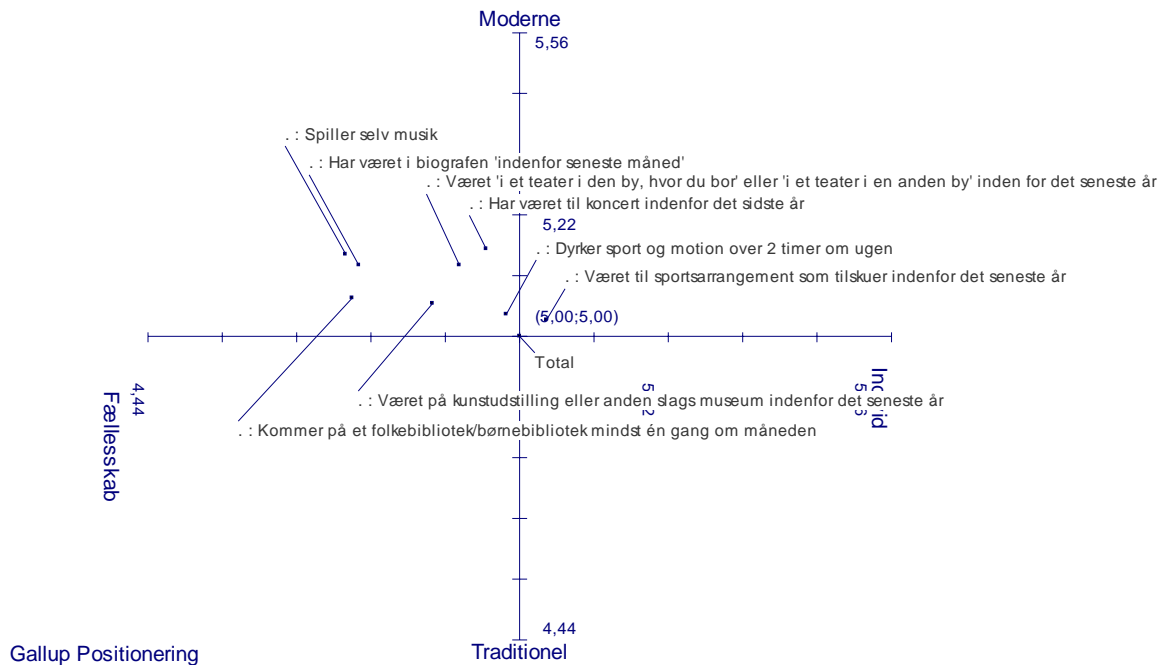
Figur Gallup Positionering: Medier m.m., børn og unge

16.12

Figur Gallup Positionering: Kulturaktiviteter, børn og unge

16.13

16.6 **Sammenfatning**

Samlet set må livsstilssegmenterne siges at give en relativt god beskrivelse af befolkningens kulturvaner. Resultaterne bekræfter desuden mange af de tendenser, der er beskrevet af Dahl (1997). De moderne-fællesskabsorienterede adskiller sig på næsten alle kulturområder ved at være mere interesserede og aktive end gennemsnittet. Dette segments diametrale modsætning udgøres af det traditionelle-individorienterede segment, der til gengæld ser mere tv, hører mere radio og læser flere ugeblade, magasiner og distriktsblade/lokalaviser end gennemsnittet. Endnu mere interessant er det måske at se, hvordan børnenes aktiviteter i en vis udstrækning afspejler forældrenes holdninger og livsstil (se i øvrigt kapitel 15).

17 **Udviklingen i kulturvaner inden for og mellem generationer**

Formålet med dette afsnit er at belyse et væsentligt aspekt med hensyn til udviklingen i den danske befolknings deltagelse i kulturaktiviteter i perioden 1964-2004, nemlig generationseffekter. For en række udvalgte kulturvariabler, analyseres udviklingen i kulturforbruget med henblik på at lokalisere generationseffekter, periodeeffekter og alderseffekter.

Kulturpolitisk er det interessant at dykke nærmere ned i disse spørgsmål om udviklingen i den voksne befolknings kulturvaner dels inden for generationer, dels på tværs af generationer, med henblik på evt. også at kunne sige noget om den forventede fremtidige udvikling. Hvordan har fx udviklingen i læsevaner været for forskellige generationer? Eller udviklingen i besøget til klassiske koncerter?

Spørgsmålet kan overordnet set formuleres således – hvor betydningsfuld er *generationshypotesen* (fastholdelse af den enkeltes kulturvaner over tid) i forhold til *periodehypotesen* (den enkeltes kulturvaner ændres over tid som følge af generelle tendenser i samfundet)? Herudover tages der højde for *alderseffekter*, idet den enkeltes adfærd også ændres som følge af, at man bliver ældre.

17.1 **Datastrukturen**

Statistisk set er der med de gentagne kulturvaneundersøgelser i 1964, 1975, 1987, 1993, 1998 og nu i 2004 vedrørende voksne, som alle er baseret på et repræsentativt udsnit af befolkningen, tale om det, man kalder »quasi-paneler«³⁰ eller »repeated cross-sections«, som rummer nogle sær-

lige analysemuligheder (jf. Deaton, 1997). Dette skyldes, at man så at si-ge har mulighed for at følge udviklingen i kulturforbruget for bestemte generationer, på trods af at det ikke er præcis de samme mennesker der er blevet spurgt i de forskellige år, som det ville have været i et egentligt panel.

Kulturvanerne analyseres vha kohorte-analyser, som giver et mere nuanceret billede end traditionelle sammenligninger af kulturvanerne i forskellige aldersgrupper. I kohorte-analysen inddeles befolkningen i fødselskohorter med fx 10-årsintervaller med hensyn til fødselsår, hvorved det bliver muligt at udnytte »quasi-panelstrukturen« i data. I kohorte-analysen beskrives kulturvanerne for udvalgte kulturaktiviteter gennem livsforløbet for successive fødselskohorter, hvorved udviklingen inden for en generation følges og sammenlignes med udviklingen inden for andre generationer, hvorved mulige ligheder og forskelle i deltagelsesmønstret fra en generation til en anden kan identificeres. For forskellige aldersintervaller vil det bl.a. være muligt at sammenligne deltagelsen i de udvalgte kulturaktiviteter i forskellige successive fødselskohorter og dermed deltagelsen på samme tidspunkt i livsforløbet for de forskellige generationer.

I disse analyser udnyttes det, at det er muligt at følge nogle kulturområder tilbage gennem de forrige kulturvaneundersøgelser. Tabel 17.1 illustrerer, hvorledes respondenterne samles i kohorter, som kan følges, efterhånden som generationerne bliver ældre. Kohorterne er defineret ud fra generationens fødselsår. Eksempelvis kohorten 1920-1929 omfatter respondenter, som i 1964 var mellem 35 og 44 år gamle. Ved 1975-undersøgelsen er generationen blevet 46-55 år gamle, ligeledes for de efterfølgende undersøgelser, således at generationen i 2004-undersøgelsen er blevet mellem 75 og 84 år gamle. I de hhv. yngste og ældste kohorter er generationerne ikke repræsenteret i alle undersøgelser, således er der kun 3 kohorter, der kan følges fra 2004 og helt tilbage til 1964.

Et gennemsnit udregnes for, hvor store andele blandt aldersgrupperne i de enkelte undersøgelser der benytter en given kulturaktivitet, og dette udgør værdierne for de enkelte celler. Eksempelvis udregnes et gennemsnit blandt de 35-44-årige i 1964-undersøgelsen for, hvor store andele der har benyttet en given kulturaktivitet, i 1975-undersøgelsen udnyttes det, at aldersgruppen nu er blevet 46-55 år gamle, og tilsvarende for de øvrige ko-

horter og undersøgelser. Det er således ikke muligt at følge den enkelte person, men i stedet følges generationen, efterhånden som den bliver ældre.

Tabel 17.1 Aldersudviklingen i de forskellige kohorter

Kohorte	1964	1975	1987	1993	1998	2004
1880-1889	75-84					
1890-1899	65-74	76-85				
1900-1909	55-64	66-75				
1910-1919	45-54	56-65	68-77	74-84	79-88	
1920-1929	35-44	46-55	58-67	64-73	69-78	75-84
1930-1939	25-34	36-45	48-57	54-63	59-68	65-74
1940-1949	15-24	26-35	38-47	44-53	49-58	55-64
1950-1959		16-25	28-37	34-43	39-48	45-54
1960-1969			18-27	24-33	29-38	35-44
1970-1979			7-17	14-23	19-28	25-34
1980-1989					9-18	15-24

Ved dannelsen af kohorterne (dvs. ved beslutningen om, hvor mange fødselsårsgange der skal slås sammen til én kohorte) skal det sikres, at der er et vist antal respondenter i hver kohorte. Det taler for at slå relativt mange fødselsårsgange sammen. Samtidig er det vigtigt at overveje, hvorvidt de aldersgrupper, der samles i kohorterne, også minder om hinanden, dette taler for at gøre antallet af fødselsårsgange som kohorterne spænder over mindre. Eksempelvis må det antages, at de 20- og 23-åriges kulturvaner minder mere om hinandens i forhold til de 20- og 30-åriges. Vi har valgt 10-års-intervaller, fordi det ellers ikke ville være muligt at opnå et tilstrækkeligt antal individer i de hhv. ældste og yngste aldersgrupper i kohorterne.

17.2 **Generationseffekter for udvalgte kulturområder**

Biograf

Som det fremgik af kapitel 4.1, er andelen af befolkningen, der har været i biografen inden for det seneste år, 66% i 2004. Andelen har været stigende fra 51% i 1993.

Udviklingen i biografbesøg som funktion af alder er vist i figur 17.1 for de enkelte kohorter. De markerede punkter på kurverne for de enkelte kohorter repræsenterer den gennemsnitlige alder for tiårskohorten på tidspunktet for spørgeskemaundersøgelsen.

Alderseffekt: Det generelle billede er, at andelen, der har været i biografen inden for det seneste år, falder med alderen. Det ses, at for de ældste kohorter falder andelen, der har været i biografen inden for det seneste år med alderen. Således, at med stigende alder har stadig mindre andele været i biografen inden for det seneste år.

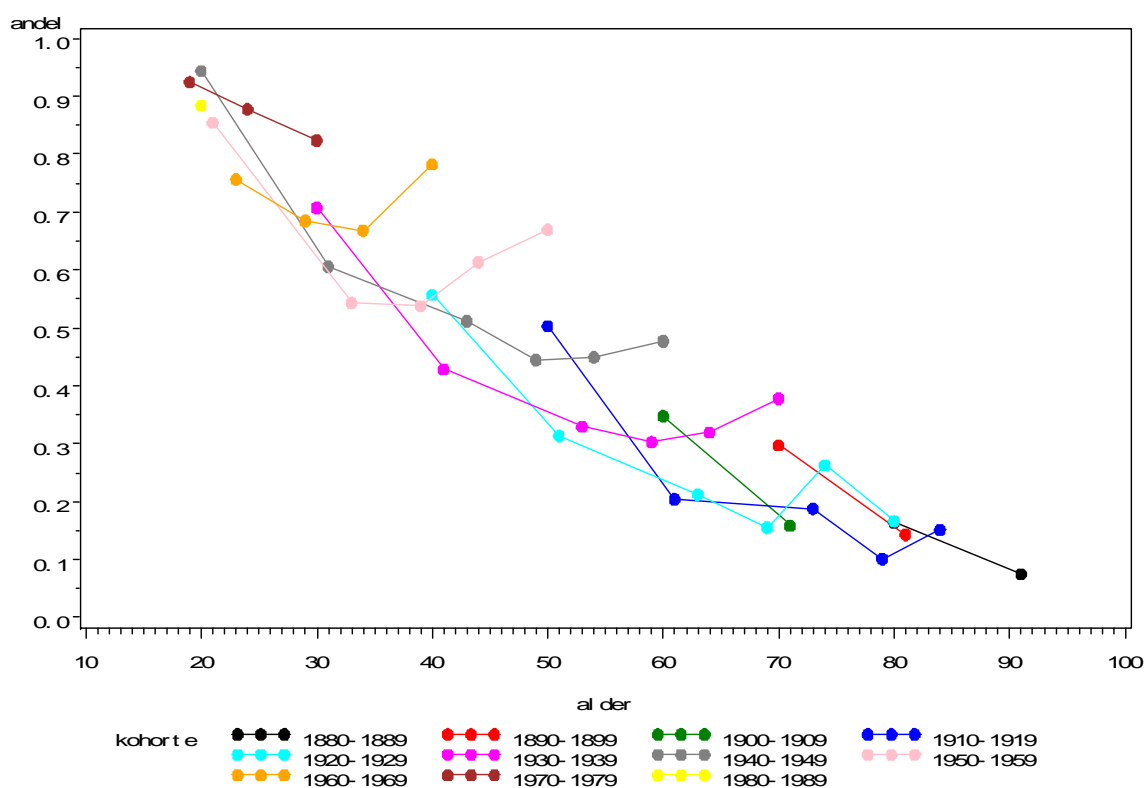
Periodeeffekt: Dog er der i de seneste to surveyår sket en markant stigning i andelen, der går i biografen, således at alderseffekten ikke i samme udstrækning gør sig gældende – en stigning, der gør sig gældende i alle generationer – dog mest blandt de yngste. Denne periodeeffekt betyder, at andelen, der går i biografen, vokser for generationerne 60-69, 50-59, 40-49 og 30-39 fra 1998 til 2004 – og for de tre sidstnævnte generationer også fra 1993 til 1998 – således at alderseffekten mere end opvejes.

Generationseffekt: Denne periodeeffekt er også årsag til, at der tilsyneladende er generationseffekter. Ved at sammenligne kurverne for de forskellige generationer for de aldersintervaller, hvor der er overlap, ses, at der er en tendens til, at en større andel fra yngre generationer (givet alderen) går i biografen, end det er tilfældet for ældre generationer, da de var på samme alder. Andelen er således større for 70-79-generationen end for 60-69-generationen, og den er større for 60-69-generationen end for 50-59-generationen. Andelen er større for 50-59-generationen end for 40-49-generationen, når alderen er over 40 år, mens der ikke er nogen betydelig forskel på disse to generationer for aldersintervallet under 40 år. Et tilsvarende resultat fås ved sammenligning af 40-49-generationen med 30-39-generationen. Disse forskelle mellem generationerne er dog muligvis ho-

vedsageligt udtryk for den omtalte periodeeffekt: Når de to sidste observationer for hver generation ignoreres, er der ikke så markante niveauforskelle mellem generationerne. Det kan således være vanskeligt at skelne mellem, hvad der er hhv. periodeeffekter og generationseffekter.

Alt i alt synes biografen at være et kulturtilbud i vækst – ikke mindst fordi alderseffekten ser ud til at blive udlignet af de yngre generationer.

Figur 17.1 Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der har været i biografen inden for det seneste år

Avislæsning

Udviklingen i andelen, der læser avis stort set dagligt som funktion af alder, er vist i figur 17.2 for de enkelte kohorter. De markerede punkter på kurverne for de enkelte kohorter repræsenterer den gennemsnitlige alder for tiårskohorten på tidspunktet for spørgeskemaundersøgelsen.

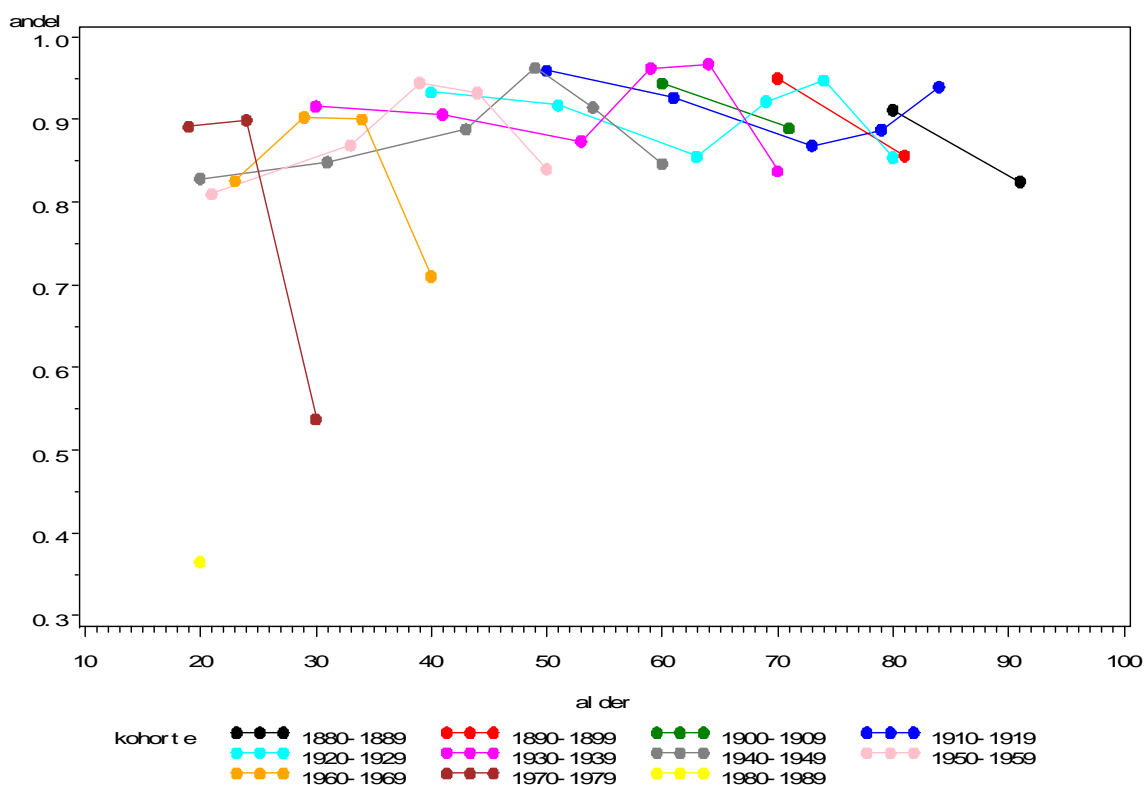
Alderseffekten: Ser man på de enkelte generationer, synes der ikke at være nogen væsentlige alderseffekter, der gør sig gældende.

Generationseffekter: Der synes generelt set heller ikke at være væsentlige forskelle på generationerne – bortset fra den yngste generation, som læser væsentligt mindre hyppigt avis end alle andre generationer.

Periodeeffekt: Samtidig synes en periodeeffekt at gøre sig gældende, idet andelen af daglige avislæsere falder for alle generationer i 2004-undersøgelsen i forhold til de tidligere undersøgelser. Forskellene mellem 2004-undersøgelsen og de tidligere undersøgelser er dog markant størst blandt de yngre aldersgrupper, dvs. de 15-24-årige, 25-34-årige og 35-44-årige.

Hermed tegnes der et dystert billede for avislæsningen, hvis denne tendens fortsættes. Det er dog udelukkende dagblade, der er medtaget her. Web-aviser og gratisaviser er ikke medtaget i denne analyse.

Figur 17.2 Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der læser avis stort set dagligt eller næsten hver uge

Klassisk koncert

Udviklingen i andelen, der har været til klassisk koncert inden for det seneste år som funktion af alder, er vist i figur 17.3 for de enkelte kohorter. De markerede punkter på kurverne for de enkelte kohorter repræsenterer den gennemsnitlige alder for tiårskohorten på tidspunktet for spørgesmaundersøgelsen.

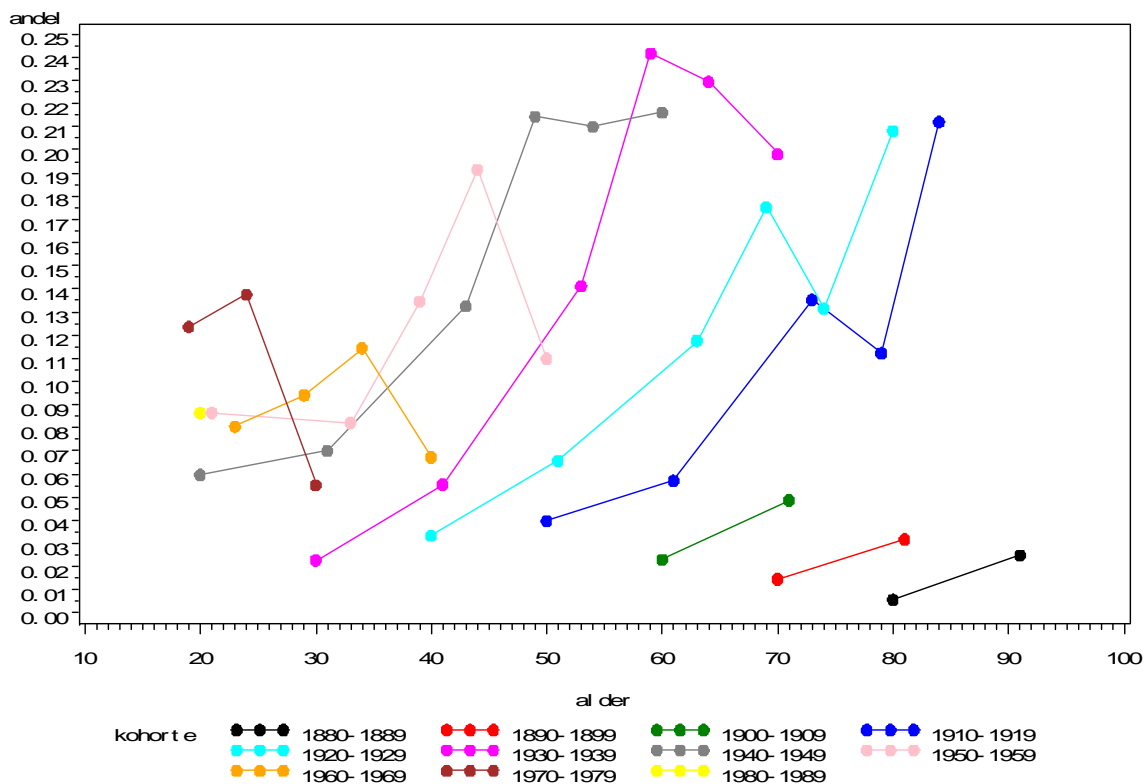
Alderseffekt: Den generelle tendens er, at andelen af en generation, som går til klassisk musik, stiger, efterhånden som generationen bliver ældre.

Generationseffekt: Der har været en generel positiv generationseffekt, således at nye generationer i højere grad går til klassisk koncert end ældre.

Periodeeffekt: I 2004 og til dels i 1998 ser det ud til, at kurverne er knækket, således at de yngre generationer går mindre til klassisk koncert, end de hidtidige alderseffekter og generationseffekter skulle indikere. Det samme fald gør sig ikke gældende i de ældre generationer.

Overordnet set er der altså en tendens til, at andelene, der har været til klassisk koncert, vokser med stigende alder. Samtidig er der en stigning i andelen, der går til klassisk koncert fra generation til generation (generationseffekt). Andelen, der i 2004-undersøgelsen har været til klassisk koncert inden for det seneste år, ligger under niveauet for de tidligere undersøgelser, hvilket giver sig udslag i, at de yngste kohorter ender i et nedadrettet knæk (periodeeffekt).

Figur 17.3 Udviklingen i andelene af forskellige generationer, der har været til klassisk koncert inden for det seneste år

Kunstmuseer og kunstudstillinger

Udviklingen i andelen, der har været på kunstmuseum eller kunstudstilling inden for det seneste år som funktion af alder, er vist i figur 17.4 for de enkelte kohorter. De markerede punkter på kurverne for de enkelte kohorter repræsenterer den gennemsnitlige alder for tiårskohorten på tidspunktet for spørgeskemaundersøgelsen.

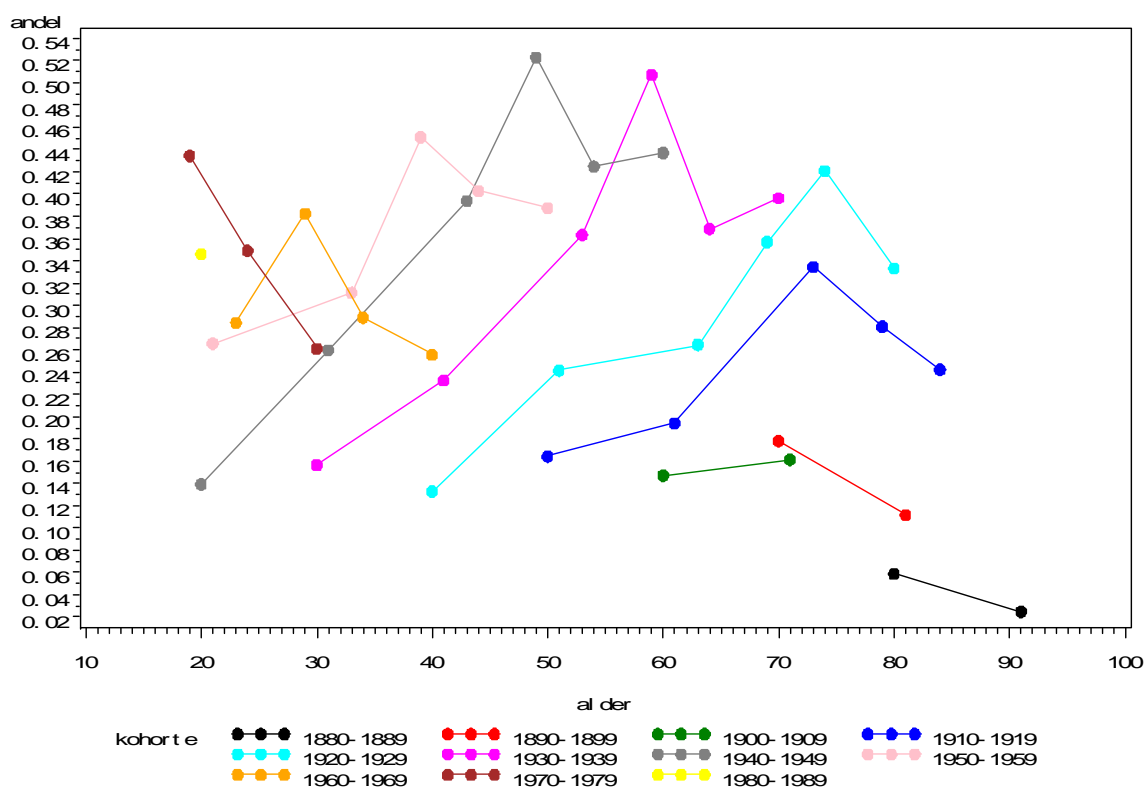
Alderseffekt: Generelt stiger andelen, der har været på kunstmuseum eller udstilling med alderen.

Generationseffekt: Fra en generation til den næste er der en stigende andel, der har været på kunstmuseum eller udstilling inden for det seneste år.

Periodeeffekt: Ved de kohorter, der kan følges helt tilbage til 1964 stiger andelen, der har været på kunstmuseum eller -udstilling inden for det seneste år, indtil 1998- og 2004-undersøgelserne, hvor kurverne knækker, og der sker et fald i andelen, der har været på kunstmuseum eller -udstil-

-udstilling. Fordi knækket går igen ved alle kohorter, der omfatter 1998- og 2004-undersøgelserne, dvs. kohorterne fra 1930-1939 og senere, må det tolkes som en generel periodeeffekt, altså et generelt fald i andelen, der går på kunstmuseum i 1998 og 2004.

Figur 17.4
17.4 Udvikling i andelen, der har været på kunstmuseum eller kunststud-
stilling inden for det seneste år

Sport og motion

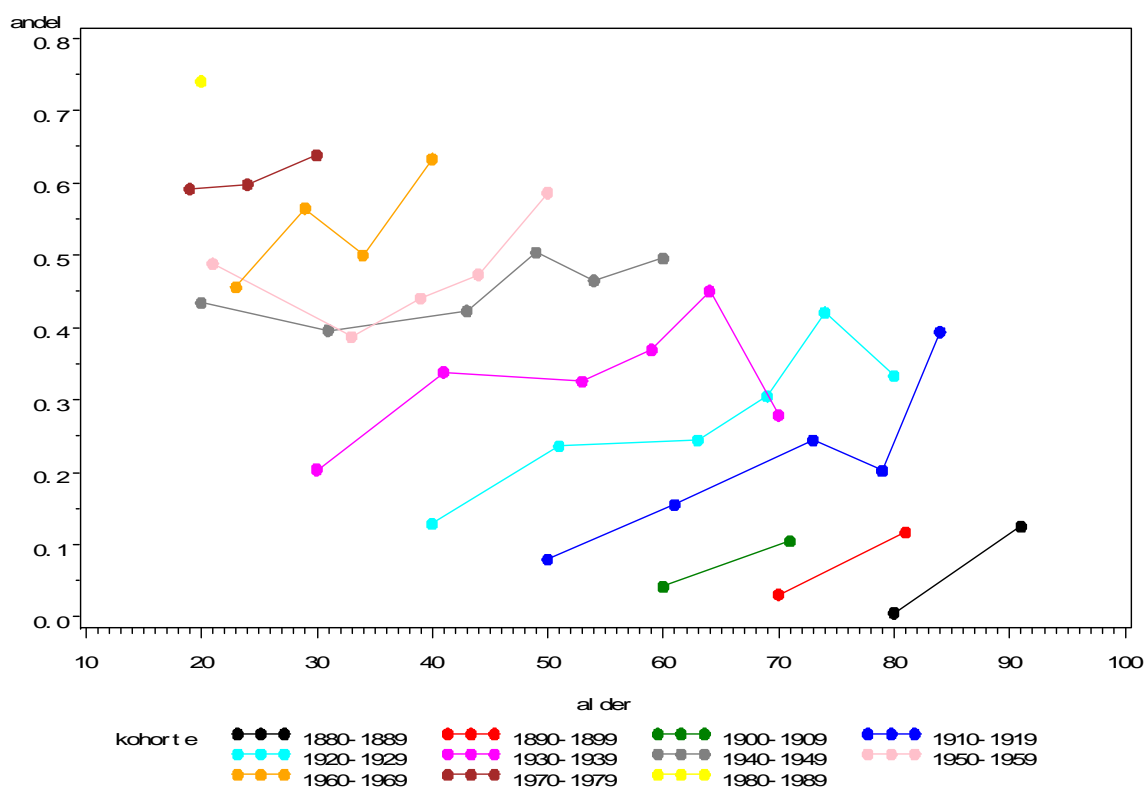
Udviklingen i andelen, der regelmæssigt dyrker sport og motion som funktion af alder, er vist i figur 17.4 for de enkelte kohorter. De markerede punkter på kurverne for de enkelte kohorter repræsenterer den gennemsnitlige alder for tiårskohorten på tidspunktet for spørgeskemaundersøgelsen.

Alderseffekter: Selv om andelen, der dyrker sport og motion, falder med stigende alder, er der, hvis man følger de enkelte generationer, en stigende andel, der dyrker sport og motion, og dermed for de enkelte generationer stigende alderseffekter.

Generationseffekt: Fra en generation til den næste er der en stigende andel, der dyrker sport og motion.

Periodeeffekt: Der er ikke noget, der tyder på periodeeffekter, bortset fra et fald i 1998 for nogle generationer og i 2004 for andre.

Figur 17.5 Udvikling i andelen af forskellige generationer, der har dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år

Larsen (1999) har ligeledes belyst generationseffekter og alderseffekter på data fra kulturvaneundersøgelsen fra 1993 og tilbage i tid. Larsen (1999) finder ligeledes en kraftig vækst inden for generationer i andelen af voksne, der dyrker sport og motion. Selv om der er en større andel af yngre end af ældre, der dyrker sport og motion i hvert enkelt år, viser det sig, hvis man følger en generation, at for den enkelte generation stiger andelen, der dyrker sport og motion, med alderen. Hertil kommer en vækst i motionsdyrkelsen mellem generationer således, at niveauet er stigende fra generation til generation.

Biblioteker

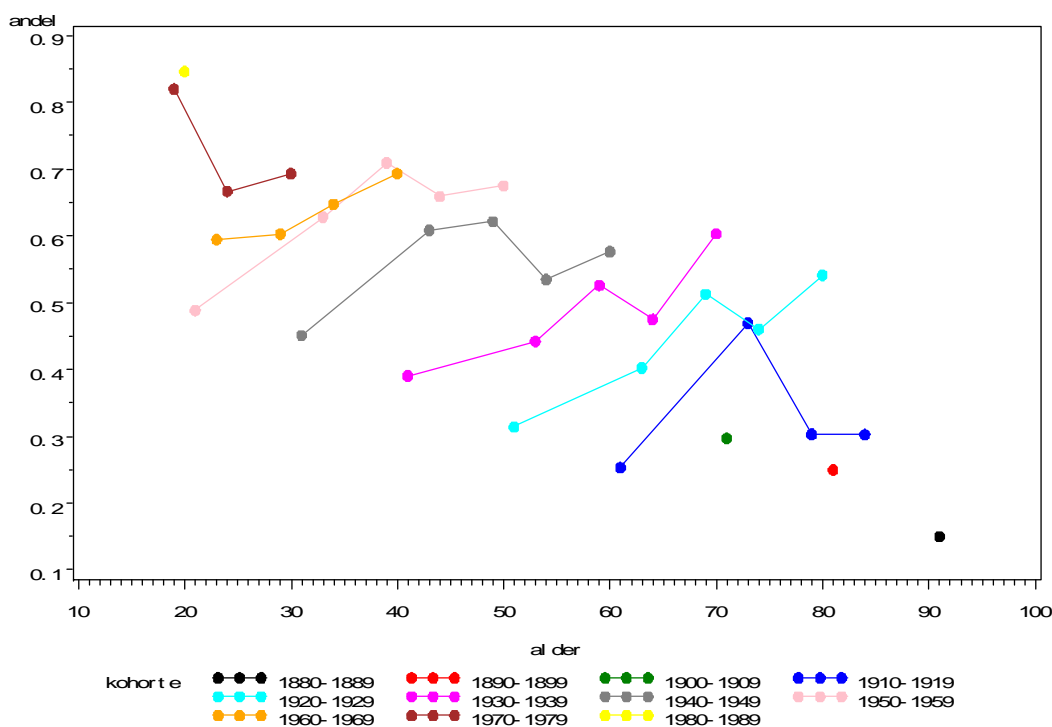
Udviklingen i andelen, der kommer på biblioteket mindst en gang om måneden, er vist i figur 17.6 for de enkelte kohorter. De markerede punkter på kurverne for de enkelte kohorter repræsenterer den gennemsnitlige alder for tiårskohorten på tidspunktet for spørgeskemaundersøgelsen. 1964-undersøgelsen indgår ikke i analysen, da der ikke findes data for biblioteksbrug fra dette år. Tendenserne er i en vis udstrækning de samme som vedr. sport og motion.

Alderseffekter: Selv om andelen, der kommer på biblioteket mindst en gang om måneden, falder med stigende alder, er der, hvis man følger de enkelte generationer, en stigende andel, der bruger biblioteket, og dermed for de enkelte generationer stigende alderseffekter.

Generationseffekt: Fra en generation til den næste er der en stigende andel, der kommer på biblioteket.

Periodeeffekt: Der er ikke noget, der tyder på periodeeffekter, bortset fra et fald i 1998 for nogle generationer.

Figur 17.6 Udvikling i andelen af forskellige generationer, der har været på biblioteket inden for det seneste år

18 Kulturens geografi

De tidligere kulturvaneundersøgelser har vist en tydelig sammenhæng mellem urbaniseringsgrad og kulturvaner, således at der kan konstateres klare sammenhænge mellem kulturvaner, og om man bor i hovedstadsområdet, i store byer eller på landet. En sammenhæng, som dog er blevet noget udjævnet med tiden, om end den stadig findes.

Kulturens geografi må stadig siges at være et aktuelt kulturpolitisk emne. Spørgsmålet om »kulturens demokratisering« er stadig aktuelt i forhold til befolkningens forskellige muligheder for kulturelle aktiviteter i forskellige dele af landet. Ikke alene er der klare forskelle i befolkningens muligheder for at deltage i kulturelle aktiviteter i land og i by, men der er også forskelle i forskellige egne af landet. I hvilken udstrækning afspejler det sig i befolkningens kulturvaner?

I denne sammenhæng kan det desuden være interessant at undersøge, i hvilken udstrækning kulturforbruget finder sted lokalt i respondentens egne by/kommune, regionalt eller i helt andre steder i landet. Desuden er det med en stigende internationalisering og en høj rejseaktivitet blandt danskerne interessant at undersøge, i hvilket omfang kulturbesøg finder sted i forbindelse med besøg i udlandet.

I dette kapitel belyses følgende spørgsmål:

- a. På hvilke kulturområder har urbaniseringsgraden (forskellen mellem land og by) en selvstændig betydning for danskernes kulturvaner?
- b. På hvilke kulturområder har det en selvstændig betydning for danskernes kulturaktiviteter i hvilken del af landet de bor?
- c. Hvor stor en del af forbruget på de forskellige kulturområder finder sted hhv. lokalt, regionalt, nationalt og internationalt?

- d. Hvilke befolkningsgrupper er særligt kulturelt aktive i udlandet, og hvilke kulturområder gælder det især?

18.1 **Geografiens betydning for befolkningens kulturvaner**

Befolkningens kulturvaner vil være påvirket af geografiske forhold, idet udbuddet af tilbud varierer dels fra landsdel til landsdel, dels i forhold til graden af urbanitet (forskelle mellem land og by). I denne undersøgelse er der medtaget to forskellige udtryk for geografien, nemlig hhv. landsdele og urbaniseringsgrad. Men det er ikke tilstrækkeligt alene at se på, hvordan kulturvanerne varierer i forhold til disse to geografiske variabler, idet det forhold også gør sig gældende, at det kan være forskellige typer af mennesker (fx med forskelligt uddannelsesniveau) der bor forskellige steder – og at det i sig selv kan forklare eventuelle forskelle i kulturforbruget. Analyseres de geografiske variabler i sammenhæng med andre forklarende variabler i multivariate statistiske modeller (jf. bilag 2), er det imidlertid muligt at lokalisere, på hvilke kulturområder geografien har en selvstændig forklaringsværdi. I det følgende beskrives, på hvilke kulturområder de to geografiske variabler har vist sig at have signifikant betydning.

18.1.1 **Urbaniseringsgradens betydning**

Undersøgelsen har vist (jf. bilag 2), at urbaniseringsgraden har betydning for musikforbruget. Herudover har urbaniseringsgraden selvstændig betydning for, hvor ofte man kommer i biografen, på biblioteket, i teatret og på kunstmuseer/udstillinger. Endelig er det en faktor, der har betydning i forhold til forbruget af forskellige medietyper, deltagelse i foredrag og debatarrangementer, motion i det fri og forskellige forlystelser.

Tabel 18.1 Andelen af befolkningen over 15 år, der inden for det seneste år har deltaget i forskellige kulturaktiviteter, fordelt på urbaniseringsgrad. 2004 (procent)

	Hovedstaden	Hovedstadens forstæder	Bykommuner	Øvrig bymæssig bebyggelse	Landdistrikter
Klassisk koncert	19	11	13	9	12
Rytmask koncert	48	39	46	38	43
Biograf	82	79	69	60	59
Teaterforestilling	47	54	37	31	30
Kunstudstilling	48	37	30	21	24
Kunstmuseum	50	36	30	20	19
Kulturlandskaber	47	53	37	35	32
Cirkus	11	20	17	16	16
Forlystelsespark/tivoli	73	71	49	50	40
Oplevelsescenter	32	36	26	28	26
Zoo/dyrepark	42	40	41	38	38
Sportsarrangementer	28	34	28	23	19
Bibliotek (måned)	39	31	29	26	20

Musik

Urbaniseringsgraden har vist sig at have signifikant betydning for, hvor meget der lyttes til musik, både afspillet musik og til koncerter og musikfestivaler, herunder både for klassiske og rytmiske koncerter. Mennesker, som er bosiddende i hovedstaden, hovedstadens forstæder og bykommuner, lytter således oftere til afspillet musik end folk, der bor i landdistrikter og øvrig bymæssig bebyggelse. Ligeledes har urbaniseringsgraden signifikant betydning for, hvor ofte man går til koncerter.

Derimod har landsdelen ingen betydning for musikinteressen.

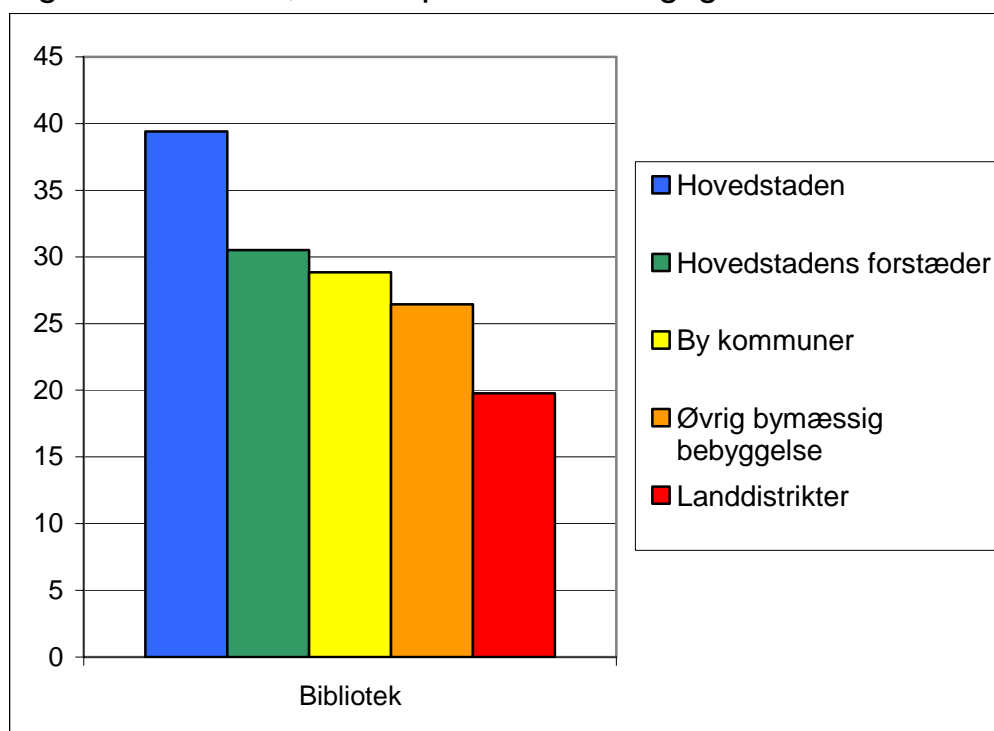
Biograf, bibliotek, teatre og kunstmuseer/udstillinger

Biografbesøg, biblioteksbesøg, besøg i teatret og på kunstmuseer er ligeledes karakteriseret ved, at urbaniseringsgraden har betydning.

Der er således en signifikant sammenhæng mellem urbaniseringsgraden og biografbesøg, hvor folk bosat i hovedstaden og hovedstadens forstæder oftere kommer i biografen end dem, som er bosiddende i »øvrige bymæssige bebyggelser« og i landdistrikterne. Derimod er der ingen for-

skelle imellem landsdele. Noget tilsvarende gør sig gældende på biblioteksområdet. Da der findes biblioteker i de fleste større byer i Danmark, er der ikke nogen væsentlig forskel på, hvor ofte et bibliotek bliver besøgt i de forskellige landsdele. Derimod er der en forskel, når det drejer sig om urbaniseringsgraden. Her viser det sig, at de, som er bosat i byerne, oftere benytter sig af bibliotekerne (jf. figur 18.1).

Figur 18.1 Andel af befolkningen over 15 år, der kommer på biblioteket næsten en gang om måneden, fordelt på urbaniseringsgrad. 2004

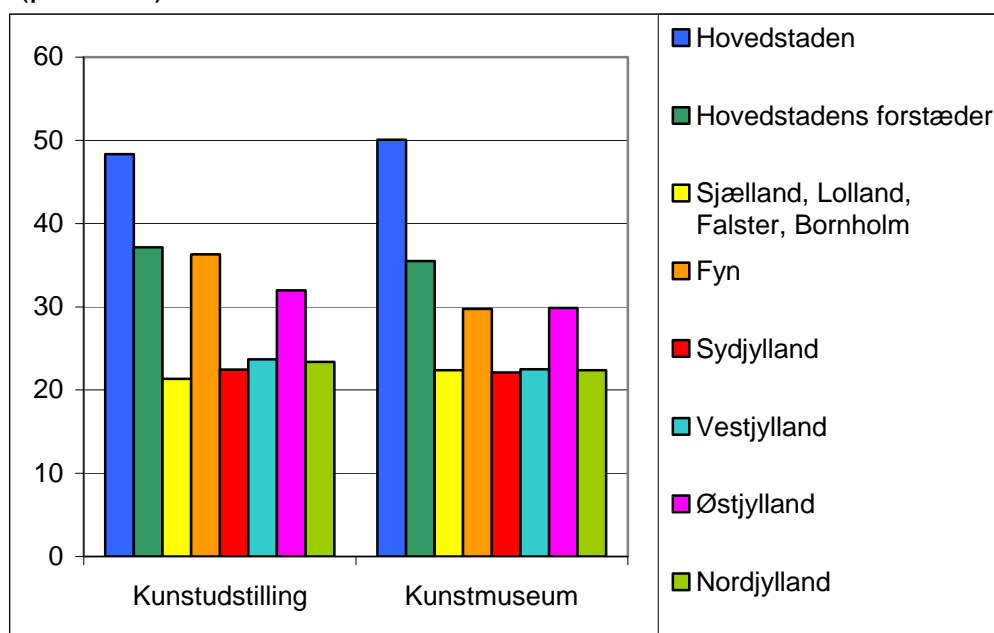

Urbaniseringsgraden har desuden betydning for, hvor ofte man kommer i teatret, således at folk i hovedstaden og hovedstadens forstæder kommer oftere end andre.

Endelig har urbaniseringsgraden betydning, når det drejer sig om kunstudstillinger og kunstmuseer, hvor der er flere besøgende inden for et år, som er bosiddende nær hovedstaden eller i bykommunerne. Folk bosat i landdistrikterne kommer altså ikke så ofte på et sådant museum/udstilling som dem, der er bosat i byerne. Herudover har det vist sig, at landsdelen har signifikant betydning for besøg på kunstudstillinger, hvor den største

andel af besøgende er at finde i hovedstaden, hovedstadens forstæder, Fyn og Østjylland.

Figur 18.2 Andele af befolkningen over 15 år, der har besøgt en kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, fordelt på landsdele. 2004 (procent)

Medier

Urbaniseringsgraden har ligeledes betydning for læsning af gratisaviser, web-aviser og radiolytning på hverdage, således at der i større udstrækning læses gratisaviser (fx Søndagsavisen) uden for hovedstadsområdet, mens web-aviser læses mest i hovedstaden, hovedstadens forstæder og bykommuner. Der høres mere radio på hverdage på landet end i byerne.

Foredrag og debatarrangementer

Foredrag og debatarrangementer har større tilslutning på landet end i hovedstaden og hovedstadens forstæder.

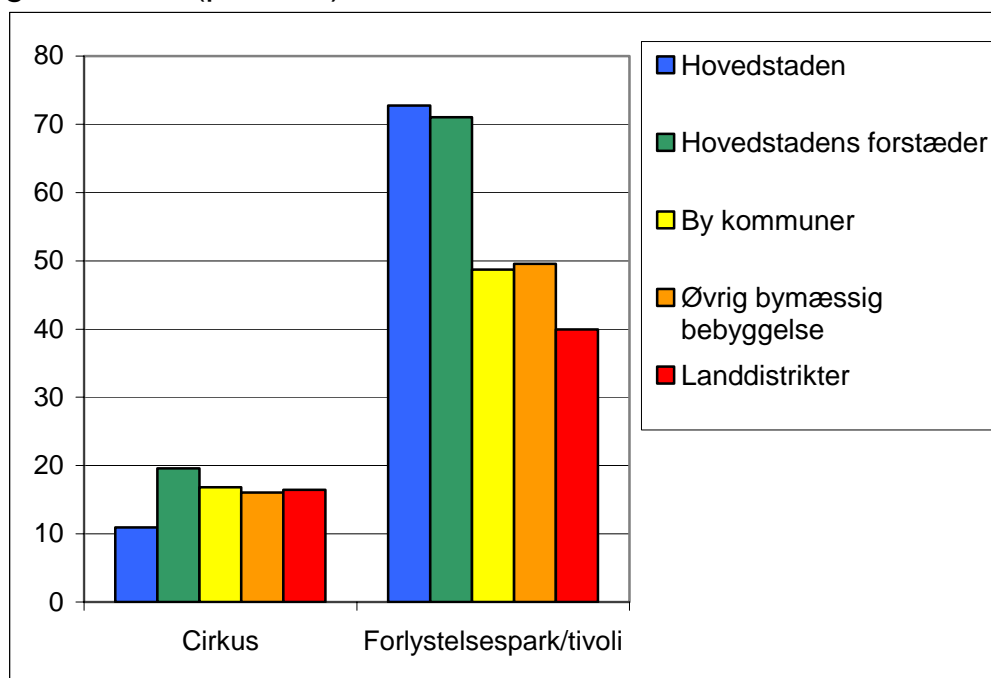
Motion i det fri

Omvendt er det at gå eller cykle i naturen i sit lokalområde, eller cykle til og fra arbejde et urbant fænomen. Det er noget, man gør i hovedstaden og i bykommuner – ikke på landet.

Forskellige forlystelser

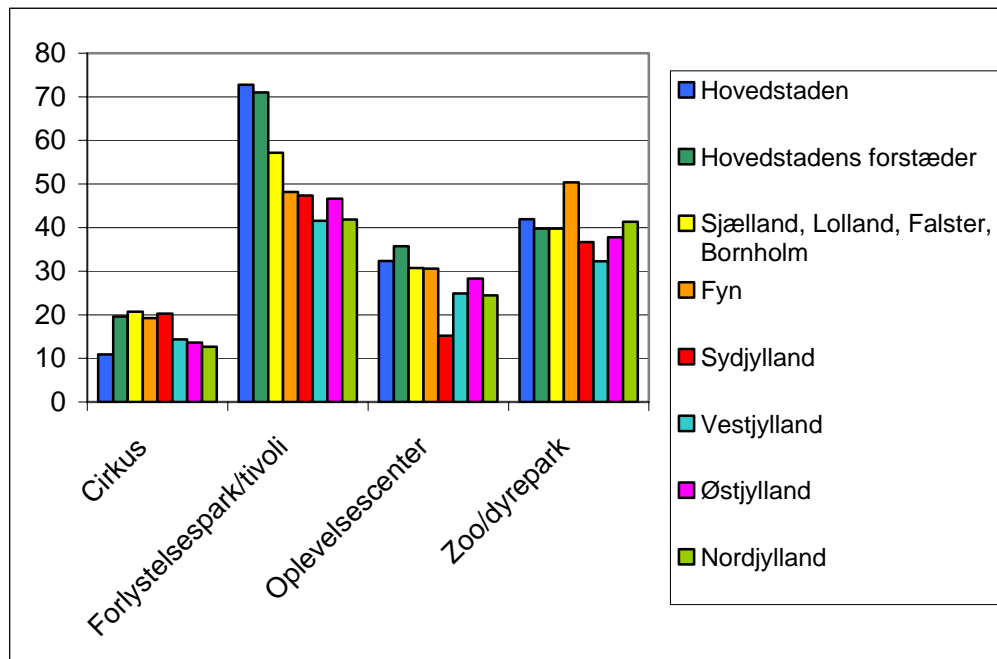
Urbaniseringsgraden har ligeledes betydning i forhold til, hvor ofte forlystelsesparker/Tivoli og cirkus bliver besøgt. Som det fremgår af figur 18.3, er forlystelsesparker og tivolier oftest besøgt blandt dem, som bor i hovedstaden og dens forstæder. Cirkus, derimod, er ikke en forlystelse, som har en fast lokalisering, hvilket formentlig har indflydelse på, at cirkus i højere grad bliver besøgt af dem, som bor i landdistrikter, end blandt dem, som bor i hovedstaden.

Figur 18.3 Andele af befolkningen over 15 år, der inden for det seneste år har været i hhv. cirkus og forlystelsesparker/Tivoli, fordelt på urbaniseringsgrad. 2004 (procent)

Der er imidlertid også signifikante forskelle på, hvor ofte folk fra forskellige landsdele besøger forlystelsesparker/Tivoli, oplevelsescentre og zoo/dyreparker. Hvad angår cirkus, er der imidlertid ingen signifikante forskelle i forhold til landsdele, når der tages højde for andre forklarende variabler (jf. bilag 2)

Figur 18.4 Andel af befolkningen over 15 år, der inden for det seneste år har besøgt forskellige fornøjelser, fordelt på landsdele. 2004 (procent)

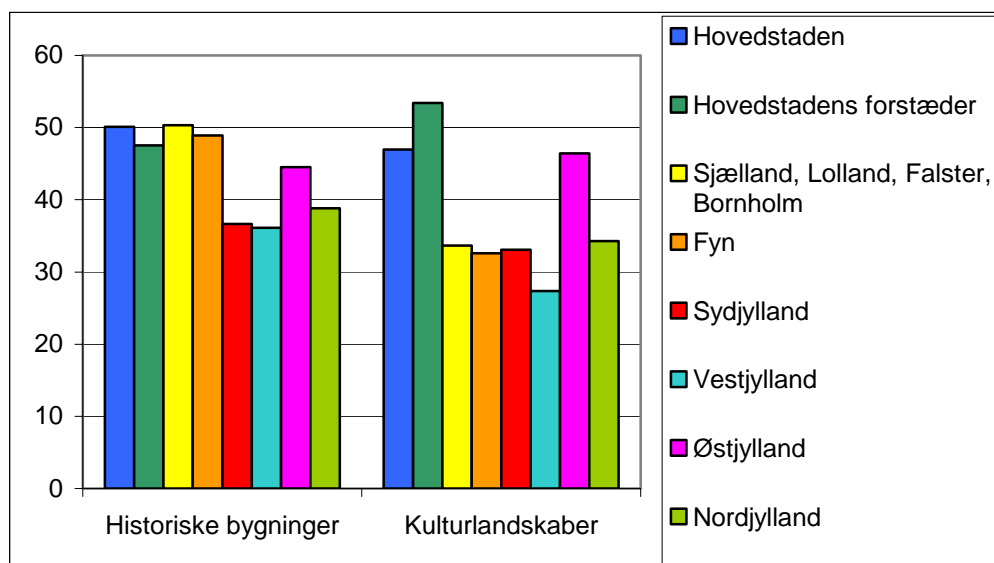
18.1.2 Landsdelenes betydning

Det har for forbruget af visse kulturaktiviteter også en selvstændig betydning, hvor i landet man bor. Det gælder ud over for kunstudstillinger og forskellige fornøjelser for besøg i kulturlandskaber og deltagelsen i sportsarrangementer som tilskuer. Herudover varierer forbruget af visse medietyper i forskellige dele af landet.

Kulturlandskaber

Der er sammenhæng mellem, hvor i landet man bor, og hvor ofte man besøger kulturlandskaber (som fx Dyrehaven og Mols Bjerger), således at mennesker, der bor i hovedstadens forstæder og Østjylland oftere tager ud og ser disse landskaber (altså de dele af landet, hvor netop Dyrehaven og Mols Bjerger ligger).

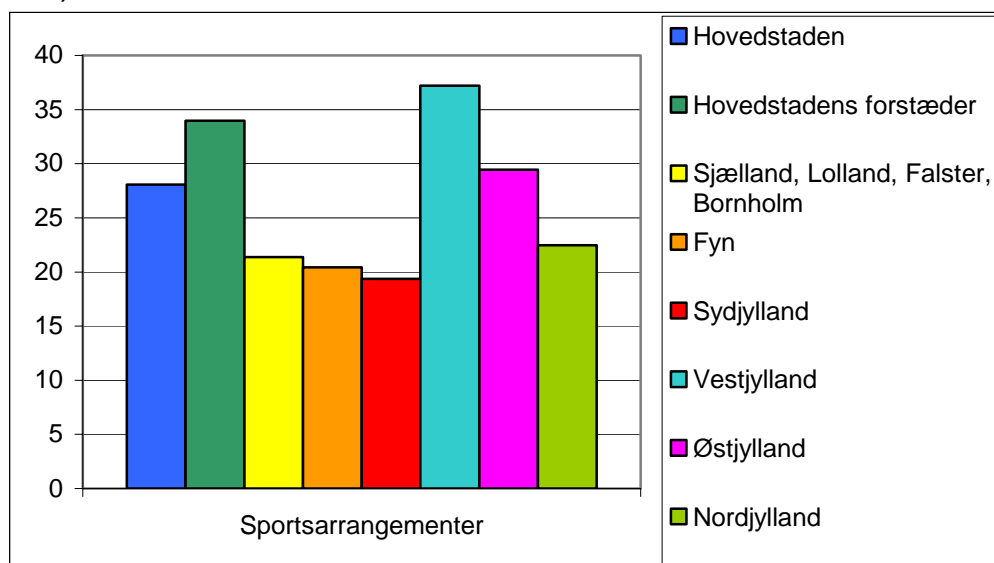
Figur 18.5 Andel af befolkningen over 15 år, der har besøgt historiske bygninger og kulturlandskaber inden for det seneste år, fordelt på landsdele. 2004

Sportsarrangementer

27% af alle respondenterne har været til et sportsarrangement som betalende tilskuer inden for det sidste år. Der er dog signifikante variationer i forhold til, hvor i landet man bor, således at der er flest fra Vestjylland, der har været til sportsarrangement.

Figur 18.6 Andel af befolkningen over 15 år, der inden for det seneste år har været besøgende til et sportsarrangement, fordelt på landsdele. 2004 (procent)

Medier

Læsning af distriktsblade/lokalaviser, dagblade, flere aviser om dagen samt gratisaviser varierer ligeledes i forhold til forskellige dele af landet.

18.2 Mobilitet

Der er forskel på, hvilke kulturelle aktiviteter man oftest oplever i sin by, kommune eller region eller ofte rejser til andre steder i landet eller måske til udlandet for at opleve.

Som det fremgår af nedenstående tabel, er sportsarrangementer noget de fleste oplever lokalt, og sjældent oplever i andre dele af landet – og endnu sjældnere i udlandet. Det samme gælder for koncerter og teaterforestillinger.

Omvendt er kulturhistoriske bygninger og seværdigheder noget, mange oplever i udlandet eller andre steder i Danmark.

Museer opleves både lokalt, nationalt og internationalt. Flest går ofte på museum i deres region.

Tabel 18.2 Andel af befolkningen, der inden for det seneste år har benyttet forskellige kulturtilbud, der af og til eller ofte benytter dem forskellige steder. 2004 (procent)

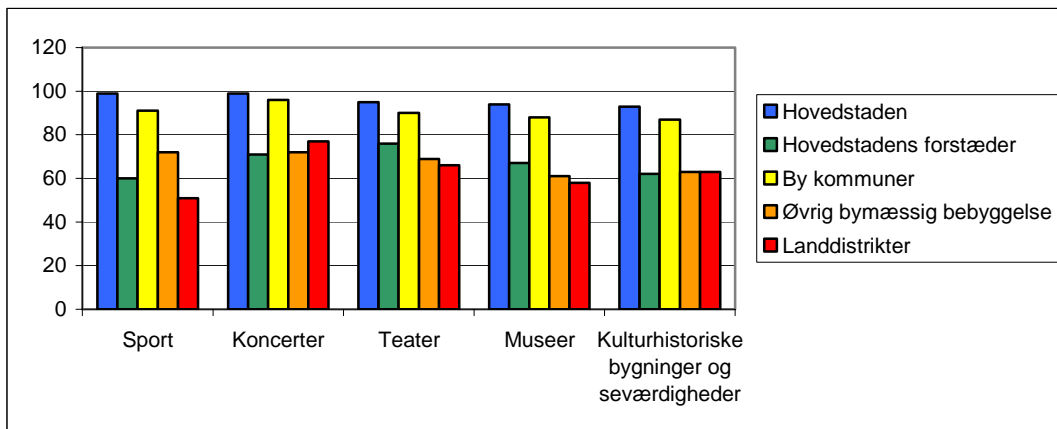
	I egen kommune/by	I den landsdel/region de bor i	Et andet sted i Danmark	I udlandet
Museer (alle slags) og billedkunst	78	86	65	73
Kulturhistoriske bygninger og seværdigheder	76	89	86	87
Koncerter	87	81	42	30
Sportsarrangementer	80	71	40	17
Teaterforestillinger	83	76	33	32

Der er for de fleste kulturområder en signifikant sammenhæng mellem mobilitet og urbaniseringsgrad.

Kulturel aktivitet i egen by/kommune

Som det fremgår af figur 18.7, er der en tendens til, at de, som er bosat i hovedstaden og i bykommunerne, oftest besøger kulturtilbud i den by/kommune, de bor i. Eksempelvis opleves sportsarrangementer gerne tæt på, hvor folk er bosiddende. Blandt de, som bor i hovedstaden, drejer det sig om 99% af dem, som tager til disse arrangementer, som af og til eller ofte ser det i den by/kommune, som de bor i – en andel, der for landdistrikterne er på 51%.

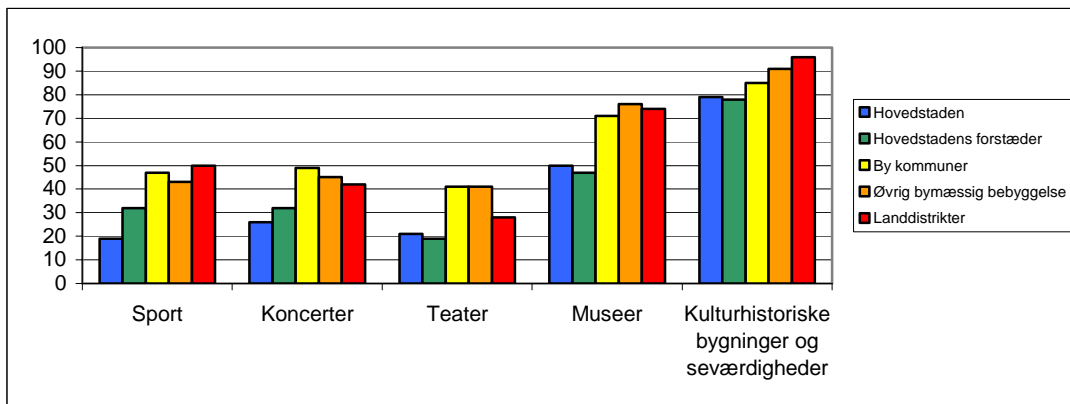
Figur 18.7 Andele af dem, som har besøgt forskellige kulturtilbud inden for det seneste år, der af og til eller ofte benytter dem i den by/kommune, hvor de bor, opdelt på urbaniseringsgrad. 2004 (procent)

Kulturel aktivitet andre steder i Danmark

Den omvendte tendens gør sig gældende, når det drejer sig om at opsøge de forskellige kulturtilbud andre steder i Danmark (jf. figur 18.8). Blandt dem, som besøger de forskellige kulturtilbud, er der en generel tendens til, at jo længere væk fra byen, man er bosat, jo flere søger de forskellige kulturtilbud andre steder i Danmark. Den aktivitet, flest tager uden for deres region/landsdel for at besøge, er kulturhistoriske bygninger. Her drejer det sig for hovedstadens beboere om 79% og for dem, som bor i landdistrikterne, om 96%.

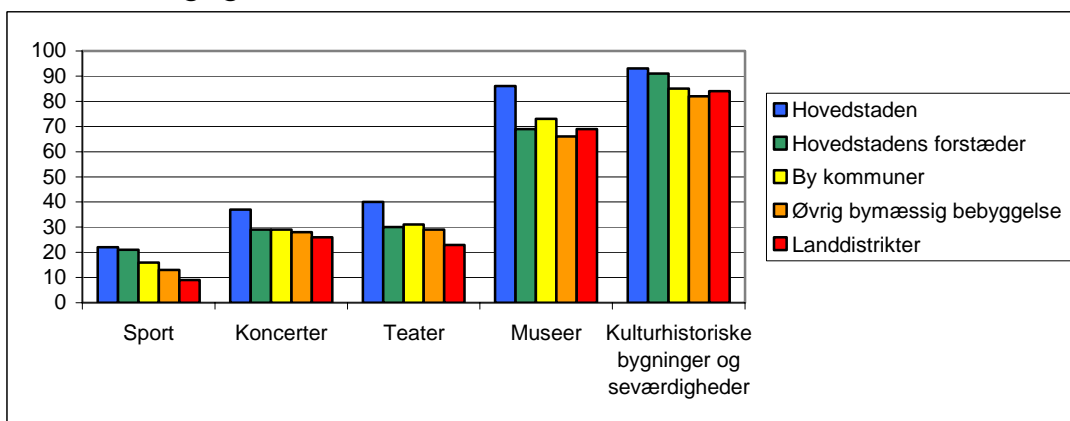
Figur 18.8 Andele af dem, som har besøgt forskellige kulturtilbud inden for det seneste år, der af og til eller ofte benytter dem andre steder i Danmark, opdelt på urbaniseringsgrad. 2004 (procent)

Kulturtilbud i udlandet

Urbaniseringsgraden har signifikant betydning med hensyn til benyttelsen af kulturtilbud i udlandet, hvor der er en større andel af dem, der bor i hovedstaden og dens forstæder, som besøger forskellige kulturattraktioner i udlandet.

Figur 18.9 Andele af dem, som har besøgt forskellige kulturtilbud inden for det seneste år, der af og til eller ofte benytter dem i udlandet, opdelt på urbaniseringsgrad. 2004

Desuden har alderen signifikant betydning med hensyn til koncertbesøg og museumsbesøg i udlandet. Der er således større sandsynlighed for, at ældre går til koncert og på museum i udlandet end yngre mennesker.

Endelig kan det være interessant at fremhæve, at etnisk oprindelse har signifikant betydning for sandsynligheden for at gå til koncert, i teatret og til sportsarrangement i udlandet. Danskere med anden etnisk baggrund har således større sandsynlighed for at gå til koncerter og i teatret i udlandet (deres oprindelsesland?), mens de går mindre til sportsarrangementer i udlandet end danskere.

19 **Kulturvaner blandt danskere med anden etnisk baggrund**

Kultur som integrationspolitisk instrument er et tema, som har været diskuteret meget i de senere år. Sproget har selvfølgelig en helt afgørende betydning for integrationen af flygtninge, indvandrere og danskere med anden etnisk baggrund i det danske samfund, men herudover kan kulturpolitikken spille en væsentlig rolle for disse befolkningsgruppers introduktion til og integration i det danske samfund.

Etniske tilhørsforhold er ikke blevet belyst i de tidligere kultur- og fritidsundersøgelser, men det forekommer naturligt, at kulturvaneundersøgelsen også til en vis grad belyser dette aspekt.

En egentlig analyse af kulturvanerne blandt danskere med anden etnisk baggrund vil kræve en særlig stikprøve blandt disse befolkningsgrupper, oversættelse af spørgeskemaet til diverse sprog m.m. Det er der ikke lagt op til inden for rammerne af dette projekt. Derimod er det muligt at gennemføre en mindre ambitiøs analyse af dette spørgsmål ved at introducere nogle baggrundsspørgsmål vedr. etnisk tilhørsforhold og nationalitet, og lade disse baggrundsspørgsmål indgå i de statistiske analyser af befolkningens kulturvaner med henblik på at lokalisere eventuelle forskelle i kulturvaner med baggrund i etnisk oprindelse. Det skal dog understreges, at omfanget af analysemuligheder med hensyn til dette spørgsmål er begrænsede på grund af den forholdsvis lille andel af respondenter med anden etnisk baggrund, der opnås med denne tilgang. Men temaet er introduceret og kan evt. følges op af en mere omfattende undersøgelse i en fremtidig kulturvaneundersøgelse.

19.1 Svarprocent blandt danskere med anden etnisk baggrund

Som det fremgik af afsnit 1.3.4, er der gjort en ekstra indsats for at øge svarprocenten blandt danskere med anden etnisk baggrund. Alligevel er svarprocenten blandt denne gruppe lavere end for samplet som helhed.

Med udgangspunkt i registeroplysninger fra IDA-databasen fra Danmarks Statistik er det muligt at belyse, hvor mange hhv danskere, indvandrere og efterkommere der har svaret på spørgeskemaet i forhold til samplet som helhed. Resultat fremgår af tabel 19.1.

Tabel 19.1 Danskere/indvandrere/efterkommere, der har besvaret spørgeskemaet

Grupper	Har ikke besvaret spørgeskemaet	Har besvaret spørgeskemaet	Hele stikprøven
	Procent		
Danskere	89,9	93,6	92,2
Indvandrere	9,2	5,1	6,6
Efterkommere	0,9	0,4	0,6
Uoplyst	0,0	0,9	0,6
I alt	99,9	100,0	100,0

Anm.: Fordelingen er på uvægtede data.

Det ses, at hvor der er i alt ca. 7% indvandrere og efterkommere i hele samplet, er der kun ca. 5% i nettostikprøven (altså blandt dem, der har svaret) hvilket viser, at denne gruppe har svaret mindre end danskere med dansk baggrund.

Opdeles indvandrere og efterkommere på statsborgerskab, ser fordelingen således ud:

Tabel 19.2 Statsborgerskab blandt indvandrere og efterkommere, der har besvaret spørgeskemaet

Grupper	Har ikke besvaret spørgeskemaet	Har besvaret spørgeskemaet	Hele stikprøven
Afrika	11,0	9,9	10,4
EU (- Danmark)	12,2	18,5	15,3
Asien	20,7	4,9	12,9
Øvrige Europa	42,7	32,1	37,4
Mellemøsten	11,0	4,9	8,0
Amerika	0,0	7,4	3,7
Uoplyst	2,4	22,2	12,3
I alt	100,0	100,0	100,1

Anm.: Fordelingen er på uvægtede data.

Af tabel 19.2 fremgår det, at det især er respondenter med statsborgerskab fra Asien og Mellemøsten, der ikke har svaret på spørgeskemaet.

Fordeles indvandrere og efterkommere på oprindelsesland, ser det således ud:

Tabel 19.3 Oprindelsesland blandt indvandrere og efterkommere, der har besvaret spørgeskemaet

Grupper	Har ikke besvaret spørgeskemaet	Har besvaret spørgeskemaet	I alt
Afrika	9,5	11,0	10,3
EU (- Danmark)	12,4	22,9	17,9
Asien	20,0	7,6	13,5
Øvrige Europa	39,0	26,3	32,3
Mellemøsten	17,1	14,4	15,7
Amerika	1,9	3,4	2,7
Uoplyst	0	14,4	7,6
I alt	99,9	100,0	100,0

Anm.: Fordelingen er på uvægtede data.

Af tabel 19.3 fremgår det ligeledes, at det især er respondenter fra Asien, Mellemøsten og øvrige Europa, der ikke har svaret.

Alt i alt er der opnået svar fra 105 indvandrere (95) og efterkommere (10), hvilket er en forholdsvis lille andel af de i alt 1830 personer, der har deltaget i undersøgelsen. Dette understreger, at mulighederne for analyser er begrænsede.

Opdeles indvandrene og efterkommerne på oprindelseslande, fremgår det, at 51 er fra vestlige lande, og 54 er fra ikke-vestlige lande.

Tabel 19.4 Respondenter fordelt på indvandrere og efterkommer fra hhv. vestlige og ikke-vestlige lande

		Oprindelsesland	Statsborgerskab
Danskere	1705	Danmark: 1705 Andet: 0	Dansk: 1703 Andet: 2
Indvandrere	95	Vestlige lande: 46 Ikke-vestlige lande: 49	Dansk: 35 Andet: 60
Efterkommere	10	Vestlige lande: 5 Ikke-vestlige lande: 5	Dansk: 7 Andet: 3
Uoplyste	20	20	20
I alt	1830	1830	1830

Idet der alene er tale om 105 indvandrere og efterkommere i samplet, er det ikke muligt at analysere forskelle i oprindelseslande m.m. Det er alene muligt at analysere kulturvanerne blandt den samlede gruppe af indvandrere og efterkommere i forhold til danskernes kulturvaner, evt. opdelt på indvandrere og efterkommere fra vestlige lande i forhold til ikke-vestlige lande. Selvom der opdeles på vestlige og ikke-vestlige lande, er det imidlertid nogle meget uhomogene grupper, der er tale om, hvilket selvfølgelig begrænser mulighederne for fortolkninger.

19.2 Kulturvaner blandt danskere med anden etnisk baggrund – tentativt belyst

På trods af ovennævnte begrænsninger med hensyn til det lille antal respondenter med anden etnisk baggrund end dansk, og på trods af at der ydermere er tale om en meget uhomogen gruppe, tegner der sig alligevel et vist mønster, hvis vi ser på, hvordan kulturvanerne blandt danskere med anden etnisk baggrund end dansk adskiller sig fra danske danskeres.

I de statistiske sandsynlighedsmodeller (bilag 2), er det for alle de forskellige kulturaktiviteter analyseret, hvilke baggrundsvariabler (karakteristika ved respondenterne), der signifikant øger sandsynligheden for, om man har deltaget i en bestemt aktivitet. I disse modeller indgår det forhold,

om man er dansk eller indvandrere/efterkommere med vestlig hhv. ikke-vestlig baggrund. I disse analyser tages der højde for alle karakteristika ved respondenterne samtidigt, hvilket betyder, at man kan få et udtryk for, om det, at respondenterne er indvandrere/efterkommere eller dansk i sig selv, betyder noget for adfærden, hvis man i øvrigt tager højde for en lang række andre karakteristika ved respondenterne som uddannelse, beskæftigelse osv. Dette er væsentligt, idet en simpel konstatering af, at ikke-vestlige indvandrere og efterkommere fx går mindre til klassisk koncert end danskere, måske i højere grad hænger sammen med fx deres uddannelsesmæssige baggrund end deres etniske baggrund.

Med udgangspunkt i disse analyser viser resultaterne, at indvandrere/efterkommere bruger følgende kulturaktiviteter *mere* end danskere med dansk baggrund, hvis der i øvrigt tages højde for en lang række karakteristika ved respondenterne.

Indvandrere og efterkommere især med ikke-vestlig baggrund bruger *bibliotekerne* oftere end danskere. Dette skyldes formentlig, at bibliotekerne faktisk bruger en del kræfter på at udbyde særlige tilbud og ydelser til disse befolkningsgrupper. Ser vi alene på biblioteksbrugen blandt danskere og indvandrere/efterkommere (uden at der tages hensyn til andre karakteristika ved respondenterne), ses følgende billede:

Tabel 19.5 Biblioteksbrug blandt danskere og indvandrere/efterkommere med hhv. vestlig og ikke-vestlig oprindelse. 2004 (procent)

	Danskere	Vestlige	Ikke-vestlige	I alt
Næsten 1 gang om ugen	9	20	37	10
Næsten 1 gang om måneden	19	25	12	19
3-10 gange om året	23	16	19	22
1-2 gange om året	15	13	4	14
Under en gang om året	11	8	10	11
Aldrig	22	16	14	22
Ved ikke	2	1	4	2
I alt	100	100	100	100

Herudover tyder analyserne på, at danskere med ikke-vestlig baggrund oftere læser web-aviser og gratisaviser end danskere. Måske læser disse

grupper i højere grad web-aviser, fordi de her kan få nyheder på deres eget sprog eller fra deres hjemland.

Omvendt er der en række kulturaktiviteter, som indvandrere og efterkommere bruger *mindre* end andre. Det drejer sig om: teater, koncerter med rytmisk musik, tilskuer ved sportsarrangementer, besøge fortidsminder, samt læsning af fagblade og tidsskrifter.

Hvad angår teater, kunne en forklaring være sproget, men også andre kulturelle forskelle. Som det fremgår af nedenstående tabel, er det kun danskere med ikke-vestlig baggrund, der skiller sig ud. Til gengæld er det interessant at konstatere, at danskere med anden etnisk baggrund end dansk har været signifikant mere i teatret i udlandet end danskere (jf. afsnit 18.2).

Tabel 19.6 Teaterbesøg blandt danskere, indvandrere og efterkommere. 2004 (procent)

	Danskere	Vestlige	Ikke-vestlige	I alt
Inden for seneste år	39	39	22	38
Mere end 1 år siden	38	35	36	37
Har ikke været	22	24	36	22
Ved ikke	1	1	5	1
I alt	100	100	100	100

Der ses også ved besøg til rytmiske koncerter en mindre andel, der har været til rytmisk koncert blandt indvandrere og efterkommere. Igen er det interessant at konstatere, at danskere med anden etnisk baggrund går signifikant mere til koncert (alle slags) i udlandet end danskere (jf. afsnit 18.2).

Tabel 19.7 Besøg til koncerter med rytmisk musik blandt danskere, indvandrere og efterkommere. 2004 (procent)

	Danskere	Vestlige	Ikke-vestlige	I alt
Inden for seneste år	43	26	9	42
Mere end 1 år siden	31	28	28	31
Har ikke været	24	45	60	26
Ved ikke	1	2	2	1
I alt	100	100	100	100

Indvandrere og efterkommer går også signifikant mindre til sportsarrangementer som betalende tilskuere. Dette er formentlig et udtryk for forskellige traditioner.

Tabel 19.8 Besøg til sportsarrangementer som betalende tilskuere blandt danskere, indvandrere og efterkommere. 2004 (procent)

	Danskere	Vestlige	Ikke-vestlige	I alt
Inden for seneste år	28	7	11	27
Mere end 1 år siden	26	18	21	26
Har ikke været	44	74	63	46
Ved ikke	1	1	4	1
I alt	100	100	100	100

På de øvrige kulturområder har der ikke kunnet identificeres nogen signifikant forskel på danskeres og indvandreres/efterkommeres kulturvaner. Men som sagt skal resultaterne tages med et vist forbehold.

Ikke desto mindre forekommer de tentative resultater af denne analyse ganske overbevisende. Indvandrere og efterkommere går oftere på biblioteket end andre – og i øvrigt benytter de en række andre kulturtilbud mindre end andre – især hvor sproglige og kulturelle forskelle må formodes at gøre sig gældende. Til gengæld går indvandrere og efterkommere mere i teatret og til koncert i udlandet end danskere med dansk baggrund.

Således er det også interessant, at der ikke har kunne identificeres nogle signifikante forskelle med hensyn til blandt andet klassiske koncerter, læsning af bøger, biografbesøg og besøg på museer.

Bilag 1

Følg brev og forældreinstruktion

«Titel» «Navn»
«Adresse»
«Postnr» «By»

12. april 2005

Jeres kultur- og fritidsaktiviteter

Som aftalt pr. telefon får du hermed tilsendt spørgeskema til dig og til dit barn, (indsæt navn). Vi er rigtig glade for, at I vil deltage i undersøgelsen og beder dig og dit barn om at returnere spørgeskemaet inden torsdag den 20. maj 2004. Hvis begge spørgeskemaer er indsendt rettidigt deltager du og dit barn i lodtrækningen om præmier til en værdi af i alt 50.000 kr. (præmieoversigt vedlagt).

Spørgeskemaerne drejer sig om dine og dit barns fritids- og kulturvaner. Det er Kulturministeriet, som står bag undersøgelsen – undersøgelsen er blevet lavet med 5-7 års mellemrum siden 1964, så undersøgelsen giver et unikt indblik i, hvordan kultur- og fritidsvaner har udviklet sig i Danmark de sidste 40 år. Det er af meget stor betydning, at du og dit barn svarer på spørgeskemaet – alle svar er vigtige uanset, hvor aktiv du og dit barn er i kultur- og fritidslivet.

Du og dit barn kan svare på spørgeskemaet på to måder, og I må selv om hvilken I vælger:

1. I kan besvare de vedlagte spørgeskemaer og returnere dem i vedlagte frankerede svarkuvert
2. I kan gå ind på Internettet og besvare spørgeskemaet på følgende måde:
 - a. Gå ind på www.gallup.dk og klik på "Survey"
 - b. Tast følgende brugernavn ind: Kulturvaner
 - c. Tast følgende password ind for dig: xxxxxx
 - d. Tast følgende password ind for dit barn: xxxxxx
 - e. Herefter guides I igennem spørgeskemaet på skærmen

Hvis I har nogle spørgsmål, er I velkomne til at ringe til vores hotline 3915 4275 mandag-fredag kl. 9-16 eller skrive til os på public@gallup.dk.

Med venlig hilsen

TNS Gallup

Leo Andersen, underdirektør

Vedlagt:

- Forældreinstruktion i forbindelse med barnets udfyldelse af spørgeskemaet
- Spørgeskema til dig og til dit barn
- Præmieoversigt

«Titel» «Navn»
«Adresse»
«Postnr» «By»

12. april 2005

Jeres kultur- og fritidsvaner

Vi sendte for et stykke tid siden et spørgeskema til dig, idet vi håbede at du ville deltage i undersøgelsen om kultur- og fritidsvaner. Så vidt vi kan se har vi ikke modtaget din besvarelse.

Det er meget vigtigt for undersøgelsens resultat at alle deltager, derfor fremsender vi spørgeskemaet til dig igen og håber, at du får tid at besvare spørgsmålene og sende skemaet, så vi har det senest den 8. juni. Hvis vi dit svar inden den 8. juni er du stadig med i lodtrækningen. Hvis svaret er sendt inden for de seneste par dage bedes du se bort fra dette brev.

Spørgeskemaet kan besvares på to måder,

3. I kan besvare spørgeskemaet og returnere det i svarkuverten, porto er betalt.
4. I kan gå ind på Internettet og besvare spørgeskemaet på følgende måde:
 - a. Gå ind på www.gallup.dk/kulturvaner
 - b. Dit barns person ID er følgende: xxxx
 - c. Herefter guides I igennem spørgeskemaet på skærmen
 - d. Hvis der opstår problemer med at logge ind på undersøgelsen vil vi anbefale at besvare og indsende vedlagte skema.

Hvis du har nogle spørgsmål til undersøgelsen, er du velkommen til at ringe til Gallups hotline på tlf. 3915 4275 mandag-fredag kl. 9-16 eller skrive til Helle.damkjaer@tns-gallup.dk

Med venlig hilsen

TNS Gallup

AKF

Leo Andersen, underdirektør

Trine Bille, seniorforsker, ph.d.

Vedlagt:

- Spørgeskema
- Forældreinstruktion
- Svarkuvert

Forældreinstruktion i forbindelse med barnets udfyldelse af spørgeskemaet

Undersøgelsen gennemføres med børn i alderen 7 – 15 år. Det er indlysende, at større børn har lettere ved at besvare spørgsmålene end mindre børn, men selv de større børn har brug for lidt instruktion fra din side. Børn på 11 år og derover med gode læsekundskaber kan i høj grad selv svare på spørgeskemaet, og der vil din rolle i udfyldelsen af spørgeskemaet være noget mindre.

Hvis barnet er under 11 år

1. Det er vigtigt, at du selv svarer på dit eget spørgeskema først, så du selv har været igennem et spørgeskema, inden du skal vejlede dit barn
2. Ved udfyldelsen af spørgeskemaet er det vigtigt, at alle spørgsmål bliver opfattet korrekt. Derfor er det bedst, hvis du sidder sammen med barnet og hjælper til med læsning af spørgeskemaet og besvarelsen af tvivlsspørgsmål
3. Det er vigtigt, at du lader barnet selv formulere sin holdning og besvare spørgeskemaet ud fra sine egne holdninger. Du skal altså søge at få dit barns holdninger frem og selv træde lidt i baggrunden. Husk at alle svar er lige gode, og det er i orden at svare ”ved ikke”.
4. Ved faktuelle spørgsmål er det vigtigt, at du hjælper til med at huske på, hvornår var det nu det var etc.
5. Det er ikke en god idé at lade barnet svare på spørgeskemaet sammen med en jævnaldrende, da barnet kan lade sine svar påvirke af en kammerat.

Hvis barnet er 11 år eller derover og har gode læsekundskaber

1. Det er vigtigt, at du selv svarer på dit spørgeskema først, så du selv har været igennem et spørgeskema, inden du evt. skal vejlede dit barn
2. Understreg overfor barnet. At det er vigtigt, at barnet selv formulerer sin holdning og besvare spørgeskemaet ud fra sine egne holdninger. Det er således ikke en god idé at barnet svarer på spørgeskemaet sammen med en jævnaldrende, da barnet kan lade sine svar påvirke af en kammerat.
3. Understreg at alle svar er lige gode, og det er i orden at svare ”ved ikke”.
4. Ved faktuelle spørgsmål er det vigtigt, at du hjælper til med at huske på, hvornår var det nu det var etc.

Mest vigtigt er det måske, at du motiverer dit barn til at svare på spørgeskemaet og gør det til en god og positiv oplevelse. Held og lykke med udfyldelsen af spørgeskemaet!

Bilag 2

Regressionsanalyser – voksne

Ved hjælp af multivariate statistiske sandsynlighedsmodeller er det for en lang række kulturaktiviteter analyseret, hvilke baggrundsvariabler der kan påvises at have signifikant betydning for sandsynligheden for at deltage i en given kulturaktivitet.

Modellerne er estimeret som ordered logit modeller ved hjælp af statistikprogrammet SAS.

I tabel B2.1 er de anvendte responsvariabler defineret.

I tabel B2.2 er de anvendte baggrundsvariabler defineret.

I tabel B2.3-B2.6 er resultaterne af de logistiske regressioner afrapporteret. Resultaterne er fremstillet på den måde, at hvis en given baggrundsvariabel har signifikant betydning for sandsynligheden for at deltage i en given kulturaktivitet, er det angivet med et fortegn i tabellen, i hvilken retning den pågældende baggrundsvariabel påvirker sandsynligheden for deltagelse i den givne kulturaktivitet.

Er der fx angivet et minus ud for alder, betyder det, at med stigende alder falder sandsynligheden for at deltage i den pågældende kulturaktivitet. Er der angivet et plus, betyder det, at med stigende alder stiger sandsynligheden for at deltage i kulturaktiviteten. Er intet angivet, har alderen ingen signifikant betydning for sandsynligheden for at deltage.

Kriteriet for signifikans er i alle modeller 0,05%.

Tabel Responsvariabler

B2.1

Variabel	Variabeldefinition
Tv hverdag	Hvor lang tid bruger du normalt på at se tv-udsendelser på hverdage ser sjældent tv/0 minutter/ved ikke = 0, under 30 minutter = 1, 30-60 minutter = 2, 60-180 minutter = 3, 180-300 minutter = 4, mere end 300 minutter = 5
Tv weekend	Hvor lang tid bruger du normalt på at se tv-udsendelser i weekender ser sjældent tv/0 minutter/ved ikke = 0, under 30 minutter = 1, 30-60 minutter = 2, 60-180 minutter = 3, 180-300 minutter = 4, mere end 300 minutter = 5
Radio hverdag	Hvor lang tid bruger du normalt på at høre radio på hverdage Hører sjældent radio/0 minutter/ved ikke = 0, under 30 minutter = 1, 30-60 minutter = 2, 60-180 minutter = 3, 180-300 minutter = 4, mere end 300 minutter = 5
Radio Weekend	Hvor lang tid bruger du normalt på at høre radio i weekender Hører sjældent radio/0 minutter/ved ikke = 0, under 30 minutter = 1, 30-60 minutter = 2, 60-180 minutter = 3, 180-300 minutter = 4, mere end 300 minutter = 5
Afspillet musik	Hvor ofte lytter du til afspillet musik Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten, hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Klassisk Koncert	Har du været til koncert, musikarrangement eller musikfestival, når det gælder: klassisk musik Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Rytmask Koncert	Har du været til koncert, musikarrangement eller musikfestival, når det gælder: rytmisk musik (rock, pop, jazz eller lignende) Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Spiller/synger selv	0 = spiller eller synger ikke 1 = spiller eller synger
Video/dvd	Hvor ofte ser du film på video eller dvd hjemme hos dig selv eller hos bekendte Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Biograf	Hvornår har du sidst været i biografen Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Computerspil	Hvor ofte spiller du computerspil Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Internet	Hvor ofte bruger du internettet i din fritid Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Skønlitteratur	Hvor ofte læser du skønlitteratur Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4

Variabel	Variabeldefinition
Faglitteratur	Hvor ofte læser du faglitteratur Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Dagblade	Hvor ofte læser du dagblade Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Gratisaviser	Hvor ofte læser du gratisaviser Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Web-aviser	Hvor ofte læser du web-aviser Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Flere aviser på en dag	Hvor ofte læser du flere aviser på en dag Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Distriktsblade/ Lokalaviser	Hvor ofte læser du distriktsblade/lokalaviser Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Fagblade/ Tidsskrifter	Hvor ofte læser du fagblade og tidsskrifter Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Magasiner/ Ugeblade	Hvor ofte læser du magasiner og ugeblade Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Bibliotek	Hvor ofte kommer du på et bibliotek Aldrig/ved ikke = 0, under en gang om året = 1, ca. 1-2gange om året = 2, ca. 3-10 gange om året = 3, næsten 1 gang om måneden = 4, næsten 1 gang om ugen = 5
Teater	Hvornår har du sidst set teater (skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater og lignende) Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Cirkus	Har du benyttet følgende kulturtilbud: cirkus Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Tivoli	Har du benyttet følgende kulturtilbud: forlystelsespark/Tivoli Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Oplevelsescenter	Har du benyttet følgende kulturtilbud: oplevelsescenter Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Zoo	Har du benyttet følgende kulturtilbud: zoo/dyrepark Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5

Variabel	Variabeldefinition
Akvarium	Har du benyttet følgende kulturtilbud: akvarium Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Kunstudstilling	Har du været på kunstudstilling Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Kunstmuseum	Har du været på kunstmuseum Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Anden slags museum	Har du været på anden slags museum (ikke kunstmuseum) Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Historiske bygninger	Har du besøgt følgende sted: historiske bygninger Gør det aldrig/ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, 1-2 gange = 2, 3-5 gange = 3, 6 eller flere gange = 4
Bymiljøer	Har du besøgt følgende sted: bymiljøer Gør det aldrig/ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, 1-2 gange = 2, 3-5 gange = 3, 6 eller flere gange = 4
Fortidsminder	Har du besøgt følgende sted: fortidsminder Gør det aldrig /ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, 1-2 gange = 2, 3-5 gange = 3, 6 eller flere gange = 4
Kulturlandskaber	Har du besøgt følgende sted: kulturlandskaber Gør det aldrig /ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, 1-2 gange = 2, 3-5 gange = 3, 6 eller flere gange = 4
Arkiv	Hvor ofte bruger du et statsligt eller lokalhistorik arkiv Aldrig/ved ikke = 0, sjældnere = 1, mindst en gang om året = 2, næsten hver måned = 3, næsten hver uge = 4
Sport/motion	Hvor ofte dyrker du normalt motion/sport Sjældnere = 0, 1-3 gange om måneden = 1, 1 gang om ugen = 2, 2 gange om ugen = 3, 3 gange om ugen = 4, 4 gange om ugen = 5, 5 gange om ugen eller mere = 6
Gå/cykletur	Går du tur eller cykler i dit lokalområde, eller cykler du til og fra arbejde Aldrig = 0, sjældnere = 1, næsten hver måned = 2, næsten hver uge = 3, stort set dagligt = 4
Sportsarrangement	Har du været til sportsarrangement som betalende tilskuer Gør det aldrig / ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, inden for seneste år = 2, inden for seneste halve år = 3, inden for seneste måned = 4, inden for seneste uge = 5
Aftenskole	Har du deltaget i aftenskole undervisning eller studiekredse Aldrig = 0, mere end 12 måneder siden = 1, ja
Foredrag	Har du været til et foredrag eller debatarrangement Gør det aldrig/ved ikke = 0, mere end ét år siden = 1, 1-2 gange inden for det sidste år = 2, 3-5 gange inden for det sidste år = 3, 6 eller flere gange inden for det sidste år = 4

Tabel **Baggrundsvariabler**

B2.2

Variabel	Variabeldefinition
Alder	Respondentens alder Heltalsvariabel
Køn	Respondentens køn Dummyvariabel 0 = kvinde 1 = mand
Børn	Antal børn i familien Heltalsvariabel
Urbaniserings-grad	Urbaniseringsgrad Kategorisk variabel 1 = landdistrikter 2 = øvrig bymæssig bebyggelse 3 = bykommuner 4 = hovedstadens forstæder 5 = hovedstaden
Landsdel	Landsdel Kategorisk variabel 1 = Nordjylland 2 = Østjylland 3 = Vestjylland 4 = Sydjylland 5 = Fyn 6 = Sjæl., Lol., Falster, Bornholm 7 = Hovedstadens forstæder 8 = Hovedstaden
Kompas	Livsstiletype Kategorisk variabel 1 = ikke kategoriseret 2 = det moderne segment 3 = det moderne individorienterede segment 4 = det individorienterede segment 5 = traditionelle individorienterede 6 = det traditionelle fællesskabsorienterede segment 7 = det fællesskabsorienterede segment 8 = de moderne fællesskabsorienterede 9 = det traditionelle segment
Uddannelse	Højeste fuldførte uddannelse Kategorisk variabel 1 = ingen/kort uddannelse 2 = erhvervsfaglig uddannelse 3 = mellemlang videregående uddannelse 4 = lang videregående uddannelse

Variabel	Variabeldefinition
Beskæftigelse	Hovedbeskæftigelse Kategorisk variabel 1 = andet 2 = pensionist/efterlønsmodtager 3 = arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager 4 = under uddannelse 5 = selvstændig 6 = lønmodtager andet 7 = lønmodtager grundniveau 8 = lønmodtager mellem niveau 9 = lønmodtager højeste niveau
Indkomst	Personlig bruttoindkomst i kr. Kontinuertvariabel
Civilstand	Civilstand Kategorisk variabel 1 = enlig 2 = samlever 3 = ægtefælle
Oprindelsesland	Oprindelsesland 1 = ikke vestligt 2 = vestligt 3 = Danmark
Handicap	Har et fysisk handicap, der hæmmer mobiliteten Dummyvariabel 0 = nej 1 = ja

Anm.: Alle baggrundsvariabler (ekskl. Kompas-variablen, urbaniseringsgraden, landsdelen og handicap) er hentet fra IDA-databasen, Danmarks Statistik.

Tabel B2.3 Statistiske sandsynlighedsmodeller: tv, radio, musik, film, computerspil, internet

Variabel	Variabeldefinition	Tv hverdage	Tv weekender	Radio på hverdage	Radio i weekender	Afspillet musik	Klassisk koncert	Rytmisk koncert	Spiller eller synger selv	Video eller dvd	Biografen	Computerspil	Internettet
Alder	Respondentens alder Heltalsvariabel			+	+	-	+	-		-	-	-	-
Køn	Respondentens køn Dummyvariabel 0 = kvinde 1 = mand			+			-		+	+	-	+	+
Børn	Antal børn i familien Heltalsvariabel	-			-		-		-				
Urbaniseringsgrad	Kategorisk variabel 1 = landdistrikter 2 = øvrig bymæssig bebyggelse 3 = bykommuner 4 = hovedstadens forstæder 5 = hovedstaden (referencepunkt)			+		-	-	+	+		-		
				+		-	-	+	+		-		
				-		+	+	+	+		+		
				+		+	-	-	-		+		

Variabel	Variabeldefinition	Tv hverdage	Tv weekender	Radio på hverdage	Radio i weekender	Afspillet musik	Klassisk koncert	Rytmisk koncert	Spiller eller synger selv	Video eller dvd	Biografen	Computerspil	Internettet
Landsdel	Kategorisk variabel 1 = Nordjylland 2 = Østjylland 3 = Vestjylland 4 = Syddanmark 5 = Fyn 6 = Sjæl., Lol., Falster, Bornholm 7 = Hovedstadens forstæder 8 = Hovedstaden (referencepunkt)												
Kompas	Livsstilestype Kategorisk variabel 1 = ikke kategoriseret 2 = det moderne segment 3 = det moderne individorienterede segment 4 = det individorienterede segment 5 = traditionelle individorienterede 6 = det traditionelle fællesskabsorienterede segment 7 = det fællesskabsorienterede segment 8 = de moderne fællesskabsorienterede 9 = det traditionelle segment (referencepunkt)	+ + - - + + + - -	- + + - + + + - -			- + + - - + + +	+ - + - - - + + +	+ + - - - - + + +	- - + - - - - + +		- + + - - - + + +		+ + + + - - + + +

Variabel	Variabeldefinition	Tv hverdage	Tv weekender	Radio på hverdage	Radio i weekender	Afspillet musik	Klassisk koncert	Rytmisk koncert	Spiller eller synger selv	Video eller dvd	Biografen	Computerspil	Internettet
Uddannelse	Højeste fuldførte uddannelse Kategorisk variabel 1 = ingen/kort uddannelse 2 = erhvervsfaglig uddannelse 3 = mellemlang videregående uddannelse 4 = lang videregående udd. (referencepunkt)	+ + -	+ + -	+ + -	+ + -		- - +				- + +		
Beskæftigelse	Hovedbeskæftigelse Kategorisk variabel 1 = andet 2 = pensionist/efterlønsmodtager 3 = arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager 4 = under uddannelse 5 = selvstændig 6 = lønmodtager andet 7 = lønmodtager grundniveau 8 = lønmodtager mellem niveau 9 = lønmodt. højeste niveau (referencepunkt)	+ + + - - - - -	+ + + - - - + -	+ + + - - + + +		+ - - + - - - -	+ - - + - - + +	- - - + + + + +		+ + - - - - - -		+ - + + - - + -	- - - + - - + +
Bruttoindkomst	Bruttoindkomst i kr. Kontinuert variabel								-		+		
Civilstand	Kategorisk variabel 1 = enlig 2 = samlever 3 = ægtefælle (referencepunkt)					+ -				+ +			

Variabel	Variabeldefinition	Tv hverdage	Tv weekender	Radio på hverdage	Radio i weekender	Afspillet musik	Klassisk koncert	Rytmisk koncert	Spiller eller synger selv	Video eller dvd	Biografen	Computerspil	Internettet
Oprindelsesland	1 = ikke vestligt 2 = vestligt 3 = Danmark (referencepunkt)							· +					
Handicap	Har et fysisk handicap der hæmmer mobiliteten Dummyvariabel 0 = Nej 1 = ja	+	+							+			
Kanal	Antal kanaler, der kan modtages (anvendes kun til regressionerne 35 og 36) 1 = har ikke fjernsyn/ved ikke (referencepunkt) 2 = under 5 kanaler 3 = 5-10 kanaler 4 = 11-20 kanaler 5 = over 20 kanaler	- - + +	- - + +										
Antal observationer til grund for regressionen		1666	1615	1652	1583	1733	1568	1652	1667	1728	1734	1735	1730

+ gør det oftere/for kortere tid siden

- gør det sjældnere/for længere tid siden

Tabel B2.4 Statistiske sandsynlighedsmodeller: læsning, aviser, bibliotek

Variabel	Variabeldefinition	Skønlitteratur	Faglitteratur	Dagblade	Gratisaviser	Web-aviser	Flere aviser på en dag	Distriktsblade/lokalaviser	Fagblade og tidsskrifter	Magasiner og ugeblade	Bibliotek
Alder	Respondentens alder Heltalsvariabel	+		+	+	-	+	+	+		-
Køn	Respondentens køn Dummyvariabel 0 = kvinde 1 = mand	-				+	+	-		-	-
Børn	Antal børn i familien Heltalsvariabel	-	-					+			
Urbaniseringsgrad	Kategorisk variabel 1 = landdistrikter 2 = øvrig bymæssig bebyggelse 3 = bykommuner 4 = hovedstadens forstæder 5 = hovedstaden (referencepunkt)				+	-					- - + +
Landsdel	Kategorisk variabel 1 = Nordjylland 2 = Østjylland 3 = Vestjylland 4 = Sydjylland 5 = Fyn 6 = Sjæl., Lol., Falster, Bornholm 7 = Hovedstadens forstæder 8 = Hovedstaden (referencepunkt)			+	-		-	+			

Variabel	Variabeldefinition	Skønlitteratur	Faglitteratur	Dagblade	Gratisaviser	Web-aviser	Flere aviser på en dag	Distriktsblade/okaviser	Fagblade og tidsskrifter	Magasiner og ugeblade	Bibliotek
Kompas	Livsstilstype Kategorisk variabel 1 = ikke kategoriseret 2 = det moderne segment 3 = det moderne individorienterede segment 4 = det individorienterede segment 5 = traditionelle individorienterede 6 = det traditionelle fællesskabsorienterede segment 7 = det fællesskabsorienterede segment 8 = de moderne fællesskabsorienterede 9 = det traditionelle segment (referencepunkt)	- + - - - + + +	- + + - - - + +	+ + + - - - - +		+ + + - - - + +	+ + + - - - + +	- + + - - - + +			- + + - - - + +
Uddannelse	Højeste fuldførte uddannelse Kategorisk variabel 1 = ingen/kort uddannelse 2 = erhvervsfaglig uddannelse 3 = mellemlang videregående uddannelse 4 = lang videregående udd. (referencepunkt)	- - +	- - +		+ + -			- + +	- - +	+ + -	- - +

Variabel	Variabeldefinition	Skønlitteratur	Faglitteratur	Dagblade	Gratisaviser	Web-aviser	Flere aviser på en dag	Distriktsblade/okaviser	Fagblade og tidsskrifter	Magasiner og ugeblade	Bibliotek
Beskæftigelse	Hovedbeskæftigelse Kategorisk variabel 1 = andet 2 = pensionist/efterlønsmodtager 3 = arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager 4 = under uddannelse 5 = selvstændig 6 = lønmodtager andet 7 = lønmodtager grundniveau 8 = lønmodtager mellem niveau 9 = lønmodt. højeste niveau (referencepunkt)	+ - - + - + - +	- - - + + + - -	- - - + + + + +	+ - + + - + - +	+ - + - - + + +	+ - + - + - - +	- - - + + + + -	+ - - + + - - +		+ - - + - - - +
Bruttoindkomst	Bruttoindkomst i kr. Kontinuert variabel	-		+			+		+		-
Civilstand	Kategorisk variabel 1 = enlig 2 = samlever 3 = ægtefælle (referencepunkt)				+ +					- +	
Oprindelsesland	1 = ikke vestligt 2 = vestligt 3 = Danmark (referencepunkt)				+ -	+ -			- -		+ -

Variabel	Variabeldefinition	Skønlitteratur	Faglitteratur	Dagblade	Gratisaviser	Web-aviser	Flere aviser på en dag	Distriktsblade/lokaviser	Fagblade og tidsskrifter	Magasiner og ugeblade	Bibliotek
Handicap	Har et fysisk handicap der hæmmer mobiliteten Dummyvariabel 0 = Nej 1 = ja									+	
Antal observationer til grund for regressionen		1682	1565	1688	1595	1438	1546	1655	1417	1642	1738

Tabel B2.5 Statistiske sandsynlighedsmodeller: teater, forskellige fornøjelser, museer

Variabel	Variabeldefinition	Teater	Cirkus	Forlystelsespark/Tivoli	Oplevelsescenter	Zoo/dyrepark	Akvarium	Kunstudstilling	Kunstmuseum	Anden slags museum (ikke kunstmuseum)
Alder	Respondentens alder Heltalsvariabel			-		-		+	+	+
Køn	Respondentens køn Dummyvariabel 0 = kvinde 1 = mand	-	-					-	-	-
Børn	Antal børn i familien Heltalsvariabel		+	+	+	+	+	-	-	
Urbaniseringsgrad	Kategorisk variabel 1 = landdistrikter 2 = øvrig bymæssig bebyggelse 3 = bykommuner 4 = hovedstadens forstæder 5 = hovedstaden (referencepunkt)	- - - +	+ - + +	- + + +				- - - +	- - + +	

Variabel	Variabeldefinition	Teater	Cirkus	Forlystelsespark/Tivoli	Oplevelsescenter	Zoo/dyrepark	Akvarium	Kunstudstilling	Kunstmuseum	Anden slags museum (ikke kunstmuseum)
Landsdel	Kategorisk variabel 1 = Nordjylland 2 = Østjylland 3 = Vestjylland 4 = Syddjylland 5 = Fyn 6 = Sjæl., Lol., Falster, Bornholm 7 = Hovedstadens forstæder 8 = Hovedstaden (referencepunkt)			. +	. +	+ .		+ + + . + + + + +		
Kompas	Livsstilestype Kategorisk variabel 1 = ikke kategoriseret 2 = det moderne segment 3 = det moderne individorienterede segment 4 = det individorienterede segment 5 = traditionelle individorienterede 6 = det traditionelle fællesskabsorienterede segment 7 = det fællesskabsorienterede segment 8 = de moderne fællesskabsorienterede 9 = det traditionelle segment (referencepunkt)	- + - - - - + +		+ + + - - - - +	+ + + - - - + +		- + + - - - + +	+ + + - - - + +	- + + - - - + +	+ + + - - - + +

Variabel	Variabeldefinition	Teater	Cirkus	Forlystelsespark/Tivoli	Oplevelsescenter	Zoo/dyrepark	Akvarium	Kunstudstilling	Kunstmuseum	Anden slags museum (ikke kunstmuseum)
Uddannelse	Højeste fuldførte uddannelse Kategorisk variabel 1 = ingen/kort uddannelse 2 = erhvervsfaglig uddannelse 3 = mellemlang videregående uddannelse 4 = lang videregående uddannelse (referencepunkt)	- - +		
Beskæftigelse	Hovedbeskæftigelse Kategorisk variabel 1 = andet 2 = pensionist/efterlønsmodtager 3 = arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager 4 = under uddannelse 5 = selvstændig 6 = lønmodtager andet 7 = lønmodtager grundniveau 8 = lønmodtager mellem niveau 9 = lønmodtager højeste niveau (referencepunkt)	+ - - + + - - +		+ . . + . + . + + + + + + .	+ + . . . + + + + + + + .	+ . . + + + + + .	+ . . + + + + + .	+ . . + + + + + .
Bruttoindkomst	Bruttoindkomst i kr. Kontinuertvariabel	+	+	+		+				
Civilstand	Kategorisk variabel 1 = enlig 2 = samlever 3 = ægtefælle (referencepunkt)		- +			. +	. +			

Variabel	Variabeldefinition	Teater	Cirkus	Forlystelsespark/Tivoli	Oplevelsescenter	Zoo/dyrepark	Akvarium	Kunstudstilling	Kunstmuseum	Anden slags museum (ikke kunstmuseum)
Oprindelsesland	1 = ikke vestligt 2 = vestligt 3 = Danmark (referencepunkt)	- +								
Handicap	Har et fysisk handicap der hæmmer mobiliteten Dummyvariabel 0 = Nej 1 = ja									
Antal observationer til grund for regressionen		1726	1643	1644	1565	1667	1624	1672	1659	1642

Tabel Statistiske sandsynlighedsmodeller: kulturarv, arkiver, sport, motion, sportsarrangementer, aftenskole, B2.6 foredrag

Variabel	Variabeldefinition	Historiske bygninger	Bymiljøer	Fortidsminder	Kulturlandskaber	Statsligt eller lokalhistorisk arkiv	Motion/sport	Går du tur eller cykler	Sportsarrangement	Aftenskoleundervisning	Foredrag eller debatarrangement
Alder	Respondentens alder Heltalsvariabel	+	+	+	+	+	-		-	+	+
Køn	Respondentens køn Dummyvariabel 0 = kvinde 1 = mand	-			-			-	+	-	-
Børn	Antal børn i familien Heltalsvariabel		-					-			
Urbaniseringsgrad	Kategorisk variabel 1 = landdistrikter 2 = øvrig bymæssig bebyggelse 3 = bykommuner 4 = hovedstadens forstæder 5 = hovedstaden (referencepunkt)							. . . + .			+ + + .

Variabel	Variabeldefinition	Historiske bygninger	Bymiljøer	Fortidsminder	Kulturlandskaber	Statsligt eller lokalhistorisk arkiv	Motion/sport	Går du tur eller cykler	Sportsarrangement	Aftenskoleundervisning	Foredrag eller debatarrangement
Landsdel	Kategorisk variabel 1 = Nordjylland 2 = Østjylland 3 = Vestjylland 4 = Syddanmark 5 = Fyn 6 = Sjæl., Lol., Falster, Bornholm 7 = Hovedstadens forstæder 8 = Hovedstaden (referencepunkt)				. + +				. + + + + + + +		
Kompas	Livsstiletype Kategorisk variabel 1 = ikke kategoriseret 2 = det moderne segment 3 = det moderne individorienterede segment 4 = det individorienterede segment 5 = traditionelle individorienterede 6 = det traditionelle fællesskabsorienterede segment 7 = det fællesskabsorienterede segment 8 = de moderne fællesskabsorienterede 9 = det traditionelle segment (referencepunkt)	+ + + - - - + +	+ + + - - - + +	- + + - - - + +	+ + + - - - + +	+ + . - - - + +				+ + + . . . + +	+ + + +

Variabel	Variabeldefinition	Historiske bygninger	Bymiljøer	Fortidsminder	Kulturlandskaber	Statsligt eller lokalhistorisk arkiv	Motion/sport	Går du tur eller cykler	Sportsarrangement	Aftenskoleundervisning	Foredrag eller debatarrangement
Uddannelse	Højeste fuldførte uddannelse Kategorisk variabel 1 = ingen/kort uddannelse 2 = erhvervsfaglig uddannelse 3 = mellemlang videregående uddannelse 4 = lang videregående udd. (referencepunkt) +	. . . +	. . . +		. . . +		+ + +	. + +	. . . +
Beskæftigelse	Hovedbeskæftigelse Kategorisk variabel 1 = andet 2 = pensionist/efterlønsmodtager 3 = arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager 4 = under uddannelse 5 = selvstændig 6 = lønmodtager andet 7 = lønmodtager grundniveau 8 = lønmodtager mellem niveau 9 = lønmodtager højeste niveau (referencepunkt)	+ + + + + . . + + + + + . . + + + + + . . -	+ + + + + . . +		+ + + + + + +	 + + + + + + + + + + + + + + + + + +
Bruttoindkomst	Bruttoindkomst i kr. Kontinuert variabel								+		

Variabel	Variabeldefinition	Historiske bygninger	Bymiljøer	Fortidsminder	Kulturlandskaber	Statsligt eller lokalhistorisk arkiv	Motion/sport	Går du tur eller cykler	Sportsarrangement	Aftenskoleundervisning	Foredrag eller debatarrangement
Civilstand	Kategorisk variabel 1 = enlig 2 = samlever 3 = ægtefælle (referencepunkt)								.		
Oprindelsesland	1 = ikke vestligt 2 = vestligt 3 = Danmark			- +					.		
Handicap	Har et fysisk handicap der hæmmer mobiliteten Dummyvariabel 0 = Nej 1 = ja										
Antal observationer til grund for regressionen		1710	1601	1652	1674	1723	1639	1661	1720	1587	1589

Bilag 3

Regressionsanalyser – børn og unge

Tabel B3.1 Statistiske sandsynlighedsmodeller for børn og unges deltagelse på forskellige kulturområder

Variabel	Variabeldefinition	TV	Radio	Afspillet musik	Koncerter	Synger/spiller selv	Video/dvd	Biograf	Computerspil	Internet	Læser romaner	Læser avis	Folke/børnebibliotek	Teater	Kunstmuseer/udstilling	Andre museer	Dyrker sport
Alder	Barnets alder Heltalsvariabel		+	+			-	+		+	+	+			+		+
Køn	Barnets køn Dummyvariabel 0 = pige 1 = dreng		-	-	-	-			+		-			-			+
Børn	Antal børn i familien Heltalsvariabel																
Geo 3	Urbaniseringsgrad Kategorisk variabel 1 = landdistrikter 2 = øvrig bymæssig bebyggelse 3 = bykommuner 4 = hovedstadens forstæder 5 = hovedstaden (referencepunkt)						+	·		·					·		
							+	·		·					·		
							+	·		·					·		
							+	·		·					·		
							·	+		+					+		

Variabel	Variabeldefinition	Dyrker sport	Andre museer	Kunstmuseer/udstilling	Teater	Folke/børn bibliotek	Læser avis	Læser romaner	Internet	Computerspil	Biograf	Video/dvd	Synger/spiller selv	Koncerter	Afspillet musik	Radio	Tv
Landsdel	Landsdel Kategorisk variabel 1 = Nordjylland 2 = Østjylland 3 = Vestjylland 4 = Sydjylland 5 = Fyn 6 = Sjæl., Lol., Falster, Bornholm 7 = Hovedstadens forstæder 8 = Hovedstaden (referencepunkt)		. + . . . + . +			. . . + . + . +											
Kompas	Forældres livsstilstype Kategorisk variabel 1 = ikke kategoriseret 2 = det moderne segment 3 = det moderne individorienterede segment 4 = det inividorienterede segment 5 = traditionelle individorienterede 6 = det traditionelle fællesskabsorienterede 7 = det fællesskabsorienterede segment 8 = de moderne fællesskabsorienterede 9 = det traditionelle segment (referencepunkt)		+ + . . . + + +			. + . . . + + +					+ . - + . . . + +			+ + . . . + +			

Variabel	Variabeldefinition	TV	Radio	Afspillet musik	Koncerter	Synger/spiller selv	Video/dvd	Biograf	Computerspil	Internet	Læser romaner	Læser avis	Folke/børnebibliotek	Teater	Kunstmuseer/udstilling	Andre museer	Dyrker sport
Hffsp	Forældres højeste fuldførte uddannelse Kategorisk variabel 1 = ingen/kort uddannelse 2 = erhvervsfaglig uddannelse 3 = mellemlang videregående uddannelse 4 = lang videregående udd. (referencepunkt)										 +	. . . +		
Besk.	Forældres hovedbeskæftigelse Kategorisk variabel 1 = andet 2 = pensionist/efterlønsmodtager 3 = arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager 4 = under uddannelse 5 = selvstændig 6 = lønmodtager andet 7 = lønmodtager grundniveau 8 = lønmodtager mellemniveau 9 = lønmodt. højeste niveau (referencepunkt)					+ + - + + + - - +											
Brindk	Forældres bruttoindkomst i kr. Kontinuertvariabel																
Cstand	Forældres civilstand Kategorisk variabel 1 = enlig 2 = samlever 3 = ægtefælle (referencepunkt)							+ .									

Variabel	Variabeldefinition																
		TV	Radio	Afspillet musik	Koncerter	Synger/spiller selv	Video/dvd	Biograf	Computerspil	Internet	Læser romaner	Læser avis	Folke/børnebibliotek	Teater	Kunstmuseer/udstilling	Andre museer	Dyrker sport
Forældre-deltagelse	Forældredeltagelse Dummyvariabler 0 = Deltager ikke 1 = Deltager	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Antal observationer til grund for regressionen		638	644	624	639	604	641	644	640	641	533	518	644	612	609	603	597

Bilag 4

Sammenhæng mellem livsstilsegmenter og traditionelle baggrundsvariable

Tabel Alder

B4.1

Pct.	Alder (år)							I alt
	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-	
Det moderne segment	29,0	13,7	17,0	11,3	6,8	4,0	0,7	10,5
Det moderne individorienterede segment	12,7	12,9	11,0	10,6	7,5	4,6	1,7	8,5
Det individorienterede segment	10,2	10,5	12,3	11,4	7,5	7,8	4,7	9,4
Traditionelle individorienterede segment	2,8	2,4	5,8	6,7	10,8	11,8	16,7	8,4
Det traditionelle segment	4,6	5,8	4,9	5,7	10,3	10,6	20,7	8,9
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	4,0	2,1	3,9	4,5	9,3	18,7	17,7	8,6
Det fællesskabsorienterede segment	9,8	7,1	10,3	13,4	11,5	12,4	5,1	10,6
Det moderne fællesskabsorienterede segment	8,0	27,5	15,4	16,9	14,5	8,8	1,5	13,9
Uden for kategori	18,9	18,0	19,4	19,7	21,8	21,2	31,3	21,4

Tabel **Køn**

B4.2

	Mænd	Kvinder	I alt
Det moderne segment	13,4	7,8	10,5
Det moderne individorienterede segment	12,3	5,0	8,5
Det individorienterede segment	11,3	7,6	9,4
Traditionelle individorienterede segment	9,0	8,0	8,4
Det traditionelle segment	7,1	10,7	8,9
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	6,4	10,4	8,6
Det fællesskabsorienterede segment	8,7	11,6	10,6
Det moderne fællesskabsorienterede segment	12,8	14,9	13,9
Uden for kategori	19,0	23,9	21,4

Tabel **Uddannelse**

B4.3

	Kort/ingen	Erhvervsfaglig	Mellemlang vidr.	Lang vidr.	I alt
Det moderne segment	9,6	8,9	12,7	14,4	10,5
Det moderne individorienterede segment	6,2	10,4	9,5	12,4	8,5
Det individorienterede segment	9,5	13,0	6,3	0,6	9,4
Traditionelle individorienterede segment	10,0	10,4	3,2	0,8	8,4
Det traditionelle segment	10,3	11,2	4,4	2,4	8,9
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	10,8	6,6	8,3	3,9	8,6
Det fællesskabsorienterede segment	8,1	10,3	15,9	9,5	10,6
Det moderne fællesskabsorienterede segment	12,1	7,3	22,4	40,2	13,9
Uden for kategori	23,4	22,0	17,3	15,9	21,4

Tabel Indkomst

B4.4

Indkomst i 1.000 kr.	Under 300	300-400	400-500	500-600	600-700	700-800	800-900	Over 900
Det moderne segment	8,4	15,7	19,4	19,4	9,9	48,0	29,5	0,0
Det moderne individorienterede segment	6,2	13,2	17,9	15,8	18,5	12,4	35,0	41,0
Det individorienterede segment	10,1	7,6	7,9	7,2	0,0	8,1	0,0	3,5
Traditionelle individorienterede segment	9,5	5,1	5,8	8,2	5,1	0,0	26,8	0,0
Det traditionelle segment	10,8	4,2	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	10,6	2,9	2,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Det fællesskabsorienterede segment	9,2	18,3	7,3	6,6	10,1	0,0	0,0	8,2
Det moderne fællesskabsorienterede segment	12,2	16,9	17,8	18,9	37,3	16,9	8,7	24,2
Uden for kategori	23,0	15,9	18,8	22,4	19,2	14,6	0,0	23,2

Tabel Beskæftigelse

B4.5

	Andet	Pensionist/ efterløn	Arbejds- løs/ kontant hjælp	Under ud- dan- nelse	Selv- stæn- dig	Løn- modta- ger andet	Løn- modta- ger grund- niveau	Løn- modta- ger mel- lem- niveau	Løn- modta- ger hø- jest niveau	I alt
Det moderne segment	18,9	0,8	2,4	18,2	9,4	13,8	10,1	16,5	14,5	10,5
Det moderne individorienterede segment	6,1	2,3	2,7	5,4	10,4	11,0	11,7	9,9	9,8	8,5
Det individorienterede segment	9,4	4,4	10,6	1,4	8,9	13,9	14,0	8,7	4,4	9,4
Traditionelle individorienterede segment	6,3	16,4	8,3	2,9	15,8	8,1	8,3	3,9	2,0	8,4
Det traditionelle segment	10,5	18,6	11,1	1,0	10,0	6,9	9,6	1,3	3,2	8,9
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	5,0	16,8	10,2	8,3	9,9	9,4	6,3	4,8	3,8	8,6
Det fællesskabsorienterede segment	5,5	7,6	19,8	9,4	8,0	6,0	10,2	13,8	15,0	10,6
Det moderne fællesskabsorienterede segment	22,0	4,5	7,3	32,9	10,0	8,9	9,7	21,1	30,9	13,9
Uden for kategori	16,3	28,6	27,8	20,6	17,7	22,0	20,1	20,1	16,5	21,4

Tabel Geografi, landsdel

B4.6

	Nordjyl-land	Øst-jylland	Vest-jylland	Syd-jylland	Fyn	Sjæl., Lol, Falster, Bornholm	Hovedstadens forstæder	Hovedstaden	I alt
Det moderne segment	10,3	11,3	9,6	10,6	5,5	9,7	16,1	8,8	10,5
Det moderne indvidorienterede segment	4,8	9,6	8,7	14,4	6,8	7,8	10,5	8,6	8,5
Det indvidorienterede segment	9,0	10,1	12,8	18,8	10,1	8,5	8,2	5,1	9,4
Traditionelle indvidorienterede	9,4	8,4	12,9	11,5	9,3	10,8	6,1	1,5	8,4
Det traditionelle segment	13,0	9,3	12,0	9,6	7,5	8,7	4,4	7,5	8,9
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	7,6	10,0	7,2	5,5	17,0	8,1	5,9	7,3	8,6
Det fællesskabsorienterede segment	13,5	9,0	8,6	6,0	8,3	10,1	13,7	11,8	10,6
Det moderne fællesskabsorienterede segment	10,9	11,4	8,2	7,1	11,8	12,3	17,2	26,7	13,9
Uden for kategori	21,5	20,9	20,0	16,5	23,7	24,1	17,8	22,6	21,4

Tabel Geografi, urbaniseringsgrad

B4.7

	Landdistrikter	Øvr. By-mæssig bebyggelse	Bykommuner	Hovedstadens forstæder	Hovedstaden	I alt
Det moderne segment	7,4	8,6	11,1	16,1	8,8	10,5
Det moderne indvidorienterede segment	6,8	7,4	8,9	10,5	8,6	8,5
Det indvidorienterede segment	12,8	11,7	9,0	8,2	5,1	9,4
Traditionelle indvidorienterede segment	14,2	11,3	8,4	6,1	1,5	8,4
Det traditionelle segment	12,4	8,9	10,3	4,4	7,5	8,9
Det traditionelle fællesskabsorienterede segment	7,6	9,4	9,4	5,9	7,3	8,6
Det fællesskabsorienterede segment	6,9	10,1	9,8	13,7	11,8	10,6
Det moderne fællesskabsorienterede segment	5,3	10,8	12,3	17,2	26,7	13,9
Uden for kategori	26,7	21,9	20,9	17,8	22,6	21,4

Litteratur

Andersen, Dines (1998): *Skolebørns dagligdag*. Socialforskningsinstituttet, København.

Andersen, Dines (1995): *Skolebørns fritid*. Socialforskningsinstituttet, København.

Andersen, Dines (1988): *Danskerne dagligdag 1987, bind 1 og 2*. Socialforskningsinstituttet, København.

Andersen, D. og A. Kjærulff (2003): *Hvad kan børn svare på? – om børn som respondenter i kvantitative undersøgelser*. Socialforskningsinstituttet, København.

Andersen, D. og M.H. Ottesen (2002): *Børn som respondenter – Om børns medvirken i survey*, Socialforskningsinstituttet, København.

Bille Hansen, Trine (1996): *Danskernes værdisætning af Det Kgl. Teater*. akf forlaget, København.

Dahl, Henrik (1997): *Hvis din nabo var en bil*, Akademisk Forlag.

Dahl, Henrik (1996): *Nogle erfaringer med at operationalisere Bourdieu*, Mediekultur 24, s. 5-19.

Deaton, Angus (1997): *The Analysis of Household Surveys*, The John Hopkins University Press, Baltimore.

- Fridberg, Torben (2003): *Culture and Leisure Habits, 1980-2000*. I: Peter Duelund (ed.): *The Nordic Cultural Model*. Nordisk Kultur Institut, 2003.
- Fridberg, Torben (2000): *Kultur- og fritidsaktiviteter 1975-1998*. Socialforskningsinstituttet, København.
- Fridberg, Torben (1999): *Skolebørns fritidsaktiviteter – Kultur- og fritidsundersøgelsen 1998*. Socialforskningsinstituttet, København.
- Fridberg, Torben (1997): *Fra eliteforbrug til masseforbrug. Interessen for kultur 1964-93*. Socialforskningsinstituttet, København.
- Fridberg, Torben (1996): *Mønstre i mangfoldighed – 15-18-åriges mediebrug i Danmark*. Borgens Forlag, København.
- Fridberg, Torben (1994): *Kultur- og fritidsaktiviteter 1993*. Socialforskningsinstituttet, København.
- Fridberg, Torben (1989): *Danskerne og kulturen – de 16-74-åriges fritidsaktiviteter 1987 sammenlignet med 1975 og 1964*. Socialforskningsinstituttet, København.
- Gray, Charles M. (2003): Participation, I: Ruth Towse (ed.): *A Handbook of Cultural Economics*. Edward Elgar, 2003.
- Hansen, F. et al. (2002): *Børns opvækst som forbrugere*. Samfundslitteratur.
- Kühl, P.-H. (1980): *Fritid 1964-1975*. Socialforskningsinstituttets meddelelse 27, København.
- Kühl, P.-H. og I. Koch-Nielsen (1976): *Fritid 1975*. Socialforskningsinstituttets meddelelse 14, København.
- Kühl, P.-H., I. Koch-Nielsen og K. Westergaard (1966): *Fritidsvaner i Danmark*. Socialforskningsinstituttets publikation 25, København.
- Larsen, Knud (2003): *Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur, Lokale- og Anlægsfondens Skriftserie*.

Larsen, Knud (1999): *The Sporting Life-Course*, *Idrætsforsk Skrifter*, nr. 6.

Linder, Steffan B. (1970): *The harried leisure class*, Columbia University Press, New York.

OECD (2001): *Knowledge and Skills for Life*. First results from PISA2000.

Scott, J. (1997): *Childrens well-being in changing British households*. Papir præsenteret på The International conference on urban childhood, Trondheim, June 1997.

Scott, J. (2000): *Children as Respondents*, I: Christensen, P. og A. James: *Research with Children. Perspectives and Practice*, Falmer Press, London.

Stigler, G.J. og G.S. Becker (1977): *De Gustibus Non Est Disputandum*, *The American Economic Review*, vol. 65.

Summary

The Danes' Participation in Cultural and Leisure Activities 2004 – with Trends Back to 1964

Issued April 2005

by Trine Bille, Torben Fridberg, Svend Storgaard and Erik Wulff

The purpose of this study is to illustrate the current cultural participation of the Danish population (aged 7 and upwards), as well as the changes from 1964 to 2004, including changes in activity and consumption patterns as a result of new opportunities and activities. The aim is to disclose relevant current cultural and political issues that can form the basis for political and cultural discussions, for research, and for the general orientation of the population.

The study of cultural participation 2004 follows up and updates the previous studies conducted in 1964, 1975, 1987, 1993 and 1998 (adults) and in 1987, 1993 and 1998 (children).

The report contains two parts. The first part includes an analysis and review of the most significant results within the different cultural areas. The second part includes a number of different analyses to provide in-depth knowledge of specific issues. This section takes a cross-sector approach, focusing on, among other things, the development in the cultural participation of various population groups over time.

Adults

Electronic media

The 2004 study shows that the average Dane watches television for 2.5 hours on weekdays and approx. 3 hours and 20 minutes at weekends, while 5 per cent seldom watch television. The radio is on for just under 3 hours on weekdays and approx. 2.5 hours at weekends, while 8 per cent never listen to the radio.

36 per cent of all adults play music from CDs, MP3 files, etc. practically daily, and 35 per cent listen to recorded music almost every week, which means that 71 per cent regularly listen to recorded music. 10 per cent never listen to recorded music.

30 per cent watch video/DVD films at home or with friends almost every week, while 27 per cent do so almost every month – this means that over 50 per cent watch videos/DVDs regularly. A small minority (5 per cent) are very frequent users, i.e. practically daily, while 13 per cent never watch videos/DVDs and 29 per cent do so less than once a month.

Three quarters of all adults use computers in their leisure time. Those who do so use them for many different purposes. Most of them (80 per cent) use the Internet. A large percentage also uses the computer's office programmes (69 per cent). In addition, many people use computers for playing games, listening to music and editing films and photos.

Among the adults interviewed, 40 per cent play computer games from time to time. 7 per cent play practically daily, 10 per cent almost every week, 7 per cent almost every month, and 16 per cent less frequently. 60 per cent never play computer games.

Most adults use the Internet in their leisure time. 25 per cent responded that they never use the Internet in their leisure time. 43 per cent use it practically daily, 22 per cent use it almost every week, and 11 per cent use it almost every month or less frequently.

Cultural activities outside the home

In 2004, a total of 48 per cent of the adult population had been to some sort of concert or music performance within the last year. 14 per cent had been to a classical concert.

66 per cent had been to the cinema within the last year, 23 per cent within the last month.

39 per cent of the adult population had been to the theatre (plays, operas, musicals, ballet/dance, children's theatre, etc.) within the last year. 38 per cent had been to the theatre more than a year earlier, while 22 per cent never go to the theatre.

35 per cent of the adult population had been to an art exhibition or art museum within the last year, and 34 per cent more than a year earlier, while 31 per cent never go. 32 per cent had been to another type of museum (cultural history, natural history or other) within the last year. 36 per cent had been more than a year earlier, and 28 per cent never go.

A relatively large number of people visit historical buildings and sights. 45 per cent had visited historical buildings (e.g. castles, manors, churches, factories), 38 per cent had visited urban environments, 32 per cent had visited ancient monuments (e.g. barrows, ruins, fortifications), and 40 per cent had visited cultural landscapes (e.g. Dyrehaven and Mols Bjerger) within the last year. 29 per cent had visited other types of historical sights.

Reading

In 2004, a total of 31 per cent read fiction (novels, poetry and short stories) practically daily or almost every week. 24 per cent never read fiction. 32 per cent of the population read non-fiction (specialist books on e.g. cars, sports, animals, psychology, history, environmental issues) practically daily or almost every week. 22 per cent never read non-fiction. 10 per cent stated that they neither read fiction nor non-fiction.

56 per cent read daily newspapers practically every day, and 21 per cent read several daily newspapers, while 20 per cent seldom or never read daily newspapers. 16 per cent read online newspapers almost every week, while 61 per cent never read online newspapers. Free newspapers (e.g. Søndagsavisen, Urban and MetroXpress) are read by 19 per cent almost every day, while 26 per cent never read this type of newspaper.

79 per cent read district/local newspapers almost every week. 40 per cent read professional journals and periodicals every week, while approx. 30 per cent seldom or never read such publications. 51 per cent read

weekly magazines and other magazines almost every week, while 30 per cent seldom or never read magazines.

Libraries and archives

10 per cent visit the library almost once a week, and 19 per cent visit the library almost once a month, which means that a total of 29 per cent visit the library almost every month and can thus be regarded as regular users. On the other hand, 22 per cent never visit the library and 11 per cent visit it less than once a year – this means that about one third of the population seldom or never visit the library.

12 per cent visit the website(s) of one or several libraries almost every week or month, while 73 per cent of the population never use library websites.

5 per cent of those interviewed use national or local historical archives at least once a year. 8 per cent use archives less than once a year, and 84 per cent never use them.

Sports and exercise

A total of 58 per cent stated that they had participated in a sport or had exercised at least once a week within the past year. Regular fitness activities are particularly popular with a large part of the population. 16 per cent of the population responded that they go for walks, 16 per cent jog or run cross-country regularly. 12 per cent attend some sort of exercise class, 11 per cent do weight training/bodybuilding, and 11 per cent swim regularly. Next on the list are badminton (9 per cent) and football and cycling (8 per cent each).

35 per cent of the population are members of a sports club/athletics association.

27 per cent of the population had been paying spectators at sports events within the last year. Football matches are the most popular events.

Other leisure activities

15 per cent of the adult population had participated in evening classes or study groups within the last year. 47 per cent had participated more than a year earlier, while 39 per cent never participate.

30 per cent of the adult population had attended a talk or debate within the last year.

48 per cent of the adult population stated that they have regular leisure activities that they attend or do at specific times on certain weekdays.

Active participation in cultural activities

12 per cent play music themselves, 8 per cent sing, and 2 per cent make their own music. 3 per cent of the population work with films and videos as a hobby. 9 per cent write in their leisure time. Of the latter group, 40 per cent write short articles, etc., 48 per cent write poetry, short stories, novels, etc., while 32 per cent write non-fiction.

About 2 per cent of the population take active part in theatre performances, while 9 per cent dance.

12 per cent draw or paint, 11 per cent weave, knit and/or sew, 4 per cent take photographs (not merely family snapshots), while 2 per cent work with pottery and sculpture.

The most significant trends over time

While the studies of cultural and leisure interests from 1964 to around 1987 showed a significant increase in the population's use of most cultural activities, the most recent studies have not demonstrated the same increase, and from 1998 to 2004 no major changes were seen in many cultural areas, so that the proportion of the population using the various cultural activities is at basically the same level as in 1998. Nevertheless, there have been some changes, the most significant being the following:

Electronic media continue to gain ground – particularly the Internet. Since 1998, considerably more people have begun to use the Internet in their leisure time. In 1998, 79 per cent never used the Internet in their leisure time – in 2004 this figure was 25 per cent. 43 per cent use the Internet practically daily, compared to 5 per cent in 1998. 40 per cent play computer games from time to time, 17 per cent do so practically daily or almost every week. In 1998 there were 24 per cent who sometimes played computer games.

Television consumption has increased steadily over the years, and daily television consumption continued to increase from 1998 to 2004. As

regards the radio, only a minor increase in consumption was registered at weekends.

On the other hand, slightly fewer people than in 1998 listened to music from CDs, MP3 files, etc. practically daily, but due to the variation over the years it is not possible to identify an unambiguous trend. At the same time, the consumption of videos and DVDs appears to have dropped slightly, but the change is only minor.

The continuous increase in the use of electronic media does not seem to have affected people's reading habits. More or less the same percentage of the population as previously read fiction, and more people read non-fiction (specialist books on e.g. cars, sports, animals, psychology, history, environmental issues, etc.). Professional journals and periodicals and magazines have also attracted more readers. However, daily newspapers are losing ground. Since 1964, a significant decline has been seen in the percentage of the population reading newspapers practically every day – from 92 per cent in 1964 to 56 per cent in 2004. Altogether, 64 per cent read either daily newspapers, online newspapers or free newspapers almost every day – which is still lower than in 1998 when 68 per cent read daily newspapers almost every day.

Fewer people tend to visit the library almost once a month, but this trend is not major. However, use of the library has changed since 1998, in that considerably fewer people go to the library to use reference books/ encyclopaedias and to get other information.

The percentage of the population that goes to the theatre is practically the same as previously. However, more people go to the cinema. In 1993, 51 per cent had been to the cinema within the last year, in 1998 it was 60 per cent, and in 2004 it was 66 per cent. The percentage of the population that visits art museums or art exhibitions remains practically unchanged since 1998, while fewer seem to have visited other museums (cultural history, natural history or other).

In 2004, a total of 48 per cent of the population had been to some kind of concert or music performance within the last year. In previous studies, the figures were: 1998 – 52 per cent; 1993 – 45 per cent; 1987 – 39 per cent; and 1975 – 24 per cent. 14 per cent had been to a classical concert within the last year, a decline compared to the most recent studies. In 1975,

7 per cent had been to a classical concert within the last year, while the corresponding figures for 1987, 1993 and 1998 were 12, 16 and 17 per cent, respectively.

The adult population's interest in sports and exercise continues to grow. A total of 58 per cent stated that they had participated in sports or had exercised at least once a week within the last year. The corresponding figure was 51 per cent in 1998 and 47 per cent in 1993. 30 years ago, in 1975, it was lower than 30 per cent.

The increase is attributable to exercise-related activities. The percentage of the population that regularly jogs/runs increased from 9 per cent in 1993 to 16 per cent in 2004. In the same period, regular walks/exercise walks increased from 3 per cent to 16 per cent. Golf and cycling are growing in popularity. However, the number of people who swim has declined since 1998, so that the 2004 level matches the 1993 level.

A lower percentage of the population had attended talks or debates within the last year compared to 1998. Around half the population stated that they have regular leisure activities that they attend or do at specific times on certain weekdays. This is the same as previously.

Which population groups participate in the various cultural activities?

The analyses of the various cultural activities show which background variables have a significant influence on whether someone is likely to participate in a given cultural activity. An overview of these background variables is presented in Annex 2.

Children and young people

Electronic media

The daily lives of children also seem to be influenced by the electronic media. Many children and young people have their own equipment in their rooms. 69 per cent of the children have a television set in their room, 80 per cent have a radio (this is lower than in 1998 when the figure was 85 per cent), 91 per cent have a stereo. 45 per cent of the children have their own video/DVD player in their room – the corresponding figure was 19 per cent in 1998 and 10 per cent in 1993. In 1987, 17 per cent of the children had their own computer. This figure increased to 39 per cent in 2004. Video

game consoles show more or less the same trend, from 14 per cent in 1993 to 42 per cent in 2004. While 4 per cent of the children had Internet access from their own rooms in 1998, one child in five aged 7 to 15 now has access. Finally, 59 per cent of the children have their own mobile phones – compared to 3 per cent in 1998.

89 per cent of the children stated that they watch television almost every day, and 31 per cent listen to the radio almost every day. Most of the children listen to the radio for less than 30 minutes a day. Very few listen for more than 2 hours. Older children do not watch television quite as often as younger ones – however, they watch television for longer intervals.

In 2004, a total of 77 per cent of the children listened to music from CDs, cassette tapes, MP3 files, etc. almost every day or several days a week. Girls listen to more music than boys, and the older the children, the more time they spend listening to music.

43 per cent of the children watch videos or DVDs at least once a week at home or with friends; 12 per cent of this group do so almost every day.

Only 11 per cent of the children interviewed do not use a computer in their leisure time, primarily the youngest children. Most of the children use their computers to play computer games or use the Internet. However, many also listen to music, use office programmes or draw, design and make graphics.

Only 6 per cent of the children stated that they never play computer games, while 64 per cent do so at least once a week, and 34 per cent almost daily.

Most of the children also use the Internet in their leisure time, while 22 per cent never do so. 28 per cent of the children interviewed use it almost every day, 22 per cent use it several times a week. Most of them use the Internet to play computer games, but many also seek information, use e-mail, chat and surf.

Cultural activities outside the home

29 per cent of the children had been to a concert within the last year. 80 per cent of the children had been to the cinema within the last six months. Only 2 per cent of the children never go to the cinema.

85 per cent of the children had seen a theatre performance within the last year, but many had only seen one at school or in a club/after school programme. 42 per cent of the children had been to the theatre outside school/after school programmes.

44 per cent of the children had been to art exhibitions or art museums within the last year, and 47 per cent had visited other museums.

Reading

88 per cent of the children stated that they sometimes read in their leisure time (books, magazines or comics). Among those aged 13-15, the percentage is 90, but this also means that approx. 10 per cent in this age group never read in their leisure time.

40 per cent read books (novels, books for young readers, stories and fairy tales) at least once a week. 34 per cent never read books. 40 per cent read comics at least once a week.

About 10 per cent of the children read newspapers you can buy at least once a week. 78 per cent never read newspapers, 4 per cent read free newspapers at least once a week, while 1 per cent read online newspapers at least once a week.

35 per cent of the children read entertainment magazines (e.g. Vi Unge and Donald Duck) at least once a week.

39 per cent of the children visit a public library/children's library at least once a month, and approx. 75 per cent of the children visit a school library at least once a week.

Sports, exercise and other leisure activities

88 per cent of the children had participated in sports or had exercised within the last year. Slightly more of the youngest children participate in sports or exercise regularly. The most popular sports are football and swimming, followed by gymnastics, aerobics, etc.

69 per cent of the children had been spectators at a sports event within the last year, mostly football matches.

A great majority of the children (83 per cent) have regular leisure activities that they go to at fixed times (e.g. sports, scouts, guitar, drama, film

club, riding, sewing, dancing, etc.). This applies to all age groups and to both girls and boys.

Active participation in cultural activities

23 per cent of all children play a musical instrument, which is more or less the same as in 1998 (21 per cent) and 1987 (25 per cent). Approx. 3 per cent make their own music, and 13 per cent sing in a choir or in a band.

23 per cent of the children take part in theatre performances, most of them in a club/after school programme. Just over 12 per cent of those involved in theatre performances go to drama school, while just under 10 per cent are members of an amateur drama society and 25 per cent play role games.

10 per cent of the children take dancing lessons, an increase from 6 per cent in 1998.

About 2 per cent of all children work with films and videos as a hobby. Of this group, 14 per cent take lessons, while 29 per cent go to a film or video workshop.

Many children work with visual arts or handicrafts in their leisure time. 61 per cent paint and/or draw, 6 per cent take photographs, 8 per cent work with pottery and/or sculptures, 23 per cent weave, knit and/or sew, and 26 per cent do woodwork. Most of the children do these activities at home or at an after school programme. In all categories, only few actually take lessons. These children make up 5-8 per cent of those who sometimes work with the various activities. Likewise, only few – 3 per cent – stated that they take lessons in visual arts.

31 per cent of the children, mostly girls aged 10-12, write in their leisure time, e.g. poetry or stories, or keep a diary.

The most significant trends over time

Children and young people seem to watch slightly less television than previously. In 2004, 89 per cent of the children stated that they watch television almost every day, compared to 95 per cent in 1998. Children and young people also seem to listen to the radio less than previously. In 2004, only 31 per cent of children listened to the radio every day, compared to 43 per cent in 1998.

Children and young people also play recorded music less frequently than previously. In 2004, 77 per cent of the children played recorded music almost every day or several times a week. This figure is somewhat lower than in 1998 (93 per cent) and in 1987 (94 per cent).

Children and young people also seem to watch videos/DVDs a little less frequently. In 2004, slightly fewer children than in 1998 watched videos/DVDs several times a week, while more children watched videos/DVDs several times a month or less frequently.

On the other hand, there has been a growth in the number of children who play computer games and use the Internet in their leisure time. In 1998, 72 per cent sometimes played computer games; in 2004 it is 94 per cent. Similarly, 13 per cent of the children sometimes used the Internet in their leisure time. In 2004 it is 78 per cent.

In 2004, fewer children had been to a concert within the last year; on the other hand, only 32 per cent never attend a concert or music festival (which is considerably lower than in 1998, when 47 per cent had never been to a concert). At the same time, more children had been to a concert more than one year earlier – 37 per cent in 2004, compared to 14 per cent in 1998.

80 per cent of the children had been to the cinema within the last six months, corresponding to the level in 1998.

Since 1998 the percentage of children visiting art exhibitions or art museums has risen – from 30 per cent in 1998 to 44 per cent in 2004.

47 per cent of the children had visited other museums than art museums within the last year. This is equivalent to the 1998 level.

The number of children who read books at least once a week has also increased slightly since 1993.

The percentage of children above the third grade who read newspapers at least once a week has, however, declined from 49 per cent in 1987 to 13 per cent in 2004.

39 per cent of all children visit a public library/children's library at least once a month. This is somewhat lower than in 1998, when 51 per cent of the children visited the library at least once a month. More children visit the library less than once a month, however. The number of children who

visit the school library at least once a week is practically the same as in the previous studies.

The number of children and young people who have done sports or exercise within the last year is in step with the 1998 level. Likewise, the percentage of children (83 per cent) with regular leisure activities that they go to at fixed times (e.g. sports, scouts, guitar, drama, film club, riding, sewing, dancing, etc.) has remained unchanged over time – 84 per cent in 1998, 83 per cent in 1993 and 81 per cent in 1987.

Connection between the cultural activities of children and parents

It would seem evident that the interests and activities of the parents have a decisive influence on the activities that the children get to know and become interested in. The data provide a unique opportunity to analyse this connection by linking the cultural interests of the children with those of the adults, since the approx. 600-700 children and young people interviewed were children of the adults (parents) interviewed. This gives us a good opportunity to analyse the link between the cultural interests of children and adults.

The study generally shows that a considerably larger percentage of the children was active within a cultural area if their parents were also active within this area.

Overall there is, thus, a very clear link between the activities of the children and those of their parents. However, the study also shows that the children's activities are not influenced by their parents' interests alone. In relation to cultural experiences such as theatres and visits to museums and exhibitions, the school plays an important role, and in connection with a number of other activities friends are a key factor.

Noter

1. Man skal dog være opmærksom på, at det at sikre kontinuiteten ikke nødvendigvis er et spørgsmål om at fastholde spørgsmålene helt uændrede. Et spørgsmål, som er helt uændret mellem fx 1964 og 2004, kan blive opfattet forskelligt i de to år. Så det er ikke givet, at det med hensyn til tidsmæssig sammenlignelighed af resultaterne altid er det bedste at lade spørgsmålsformuleringerne være helt uændrede.
2. I Fridberg (2003) er der gjort et forsøg på at sammenligne kulturvaneundersøgelserne i de nordiske lande over en årrække.
3. Dette afsnit bygger på notat udarbejdet af TNS Gallup, der har været ansvarlig for og har gennemført hele dataindsamlingen.
4. Dette afsnit bygger på notat udarbejdet af TNS Gallup.
5. De tidligere kulturvaneundersøgelser er for de voksnes vedkommende gennemført ved telefoninterview med besøgsopfølgning til dem, der ikke havde telefon eller ikke kunne træffes pr. telefon. For børnenes vedkommende blev der udelukkende gennemført besøgsinterview. Der er imidlertid tale om et meget langt spørgeskema – for de voksnes vedkommende med en gennemsnitlig interviewlængde på ca. 50 minutter. Telefoninterview af denne længde kan gøre respondenterne utålmodige. Træthedseffekten kan forringe kvaliteten og seriøsiteten i svarene (reliabiliteten), idet respondenterne ikke nødvendigvis giver sig den fornødne tid til refleksion og overvejelse, inden der svares. Nogle af de samme problemer gør sig gældende ved lange besøgsinterview. Gennemførelsesprocenten for besøgs- og telefoninterview er endvidere dalende i hele den vestlige verden. Der er flere årsager til dette. En af de mere tungtvejende er, at der konkurreres mere og mere om den sparsomme fritid, og flere vælger det fra, som forstyrrer dem i deres travle hverdag. Derfor omlægges flere og flere undersøgelser med fordel til andre mindre intervenerende interviewteknikker. Der er således ikke nu til dags nødvendigvis kvalitetsmæssige fordele forbundet med at bruge besøgs- eller telefoninterviews som primær dataindsamlingsmetode.
6. For at motivere deltagerne til at besvare undersøgelsens spørgsmål blev der trukket lod om præmier blandt svarpersonerne. Der var i alt afsat 50.000 kr. til præmier.
7. Dette afsnit bygger på notat udarbejdet af TNS Gallup.
8. Telefoninterview benyttes ikke til børneinterviewene.
9. Dette afsnit bygger på notat udarbejdet af TNS Gallup.
10. Dette afsnit bygger på notat udarbejdet af TNS Gallup.
11. Det er dog lidt lavere end i undersøgelsen fra 1998, hvor der var en svarprocent på 68.

12. I beregningerne er dem, der ikke har svaret på enkelte spørgsmål, generelt ikke medtaget i beregningsgrundlaget vedrørende dette spørgsmål. I de tidligere kulturvaneundersøgelser, senest Fridberg (2000), er dem, der ikke har svaret på enkelte spørgsmål, generelt medtaget i beregningsgrundlaget, og dem, der ikke har svaret, medtages, som om de ikke har deltaget i den pågældende aktivitet. De forskellige beregningsmetoder giver typisk kun anledning til afvigelser i frekvensberegningerne af størrelsesordenen 1-2%.
13. I Bille Hansen (1996) p. 149-151 er svarene på, hvor ofte respondenterne havde været i Det Kgl. Teater, jf. kulturvaneundersøgelsen fra 1993, sammenholdt med tilskuertallet på Det Kgl. Teater, hvilket viste en »overrapportering« på ca. 20%, hvilket er ganske meget.
14. Ifølge Gallups TvMeter-undersøgelser, som bygger på registrering af seeradfærden i 1000 udvalgte husstande eller 2200 personer, var den gennemsnitlige daglige seertid i 2002 2 timer og 38 minutter. (Danmark i tal 2004, Danmarks Statistik, 2004).
15. Ifølge Gallups TvMeter var TV2 og DR1 i 2002 de mest sete kanaler, beregnet ud fra gennemsnitlige daglig seertid med hhv. 55 og 47 minutter. Herefter følger TV3 med en gennemsnitlige daglig seertid på 10 minutter. (Danmark i tal 2004, Danmarks Statistik 2004.)
16. Følgende værdier er brugt til at udregne en gennemsnitlig seertid: under ½ time: 15 min, ½-1 time: 45 min, 2-3 timer: 180 min, 4-5 timer: 270 min, over 5 timer: 300 min.
17. Den gennemsnitlige daglige seertid i 2003 ifølge Gallups TvMeter er for børn i alderen 4-11 år 1 time og 27 minutter, i aldersgruppen 12-20 år drejer det sig om 1 time og 39 minutter.
18. Udregnet på grundlag af medianerne i hver tidskategori. Ved kategorien »over 5 timer« er brugt 300 minutter.
19. I undersøgelsen fra 1987 blev der kun spurgt til, om børnene kom til koncerter og ikke hvor ofte.
20. Spørgsmålene fra 1998 var stillet, så svarmulighederne var fra 1 dag om ugen til og med 7 dage om ugen, en gang om måneden, mindre end én gang om måneden og aldrig. Svarmulighederne i 1993 var hver dag, næsten hver dag, mindst én gang om ugen og sjældnere/aldrig. I 1987 blev der spurgt om mindst 4 gange om ugen, mindst 1 gang om ugen, mindst 1 gang om måneden, sjældnere og aldrig.
21. Denne andel er noget mindre end den andel, der har svaret, at de ikke bruger computeren til at spille computerspil. Dette kan skyldes, at nogen kun spiller computerspil på andet end en almindelig computer, fx på playstation o.l.

22. Dette er et oplagt resultat af Linder-effekten (Linder 1970). Når indkomsten stiger, stiger skyggeprisen på fritid, hvilket giver et incitament til at substituere tidsintensive aktiviteter (som læsning) med mindre tidsintensive aktiviteter.
23. Udregnet på grundlag af medianerne i tidskategorierne.
24. I 1998 blev børnene direkte bedt om at angive det antal timer og minutter, som de brugte på sport og motion om ugen.
25. Se i øvrigt Bille Hansen (1996, pp 206-217) for en nærmere diskussion af denne måde at spørge på, som er meget anvendt i den politologiske litteratur, herunder i hvilken udstrækning svarene på denne type spørgsmål afspejler egeninteresse i forhold til almeninteresser, samt en diskussion af informationsniveauets betydning.
26. Dette er Gallups officielle segmentbeskrivelser.
27. I positionskortene er gennemsnittet for denne undersøgelsessampel placeret i origo, hvorved der så at sige er korrigeret for den skævhed, der er i samplet med hensyn til, at der er flere blandt det moderne-fællesskabsorienterede, der har responderet (jf. afsnit 1.3.6). Således er alle konklusioner baseret på afvigelser i forhold til samplets gennemsnit.
28. Dahl (1997) beskriver fx, hvordan de forskellige livsstiles forhold til musik og film, kræver en særlig omtale. Dette skyldes, at musik og film ikke indgår som positivt valuerede kategorier i nogle klassifikationssystemer og som negative kategorier i andre af den simple grund, at alle kan lide musik og film. Derfor er det for disse kulturformer nødvendigt at se på genrerne, hvis forskellene mellem de forskellige livsstile skal kategoriseres.
29. Bemærk, at der her er spurgt, om man har set de forskellige genrer. For de andre kulturområder, der har været nævnt i dette afsnit (musik, film og bøger), er der spurgt, om hvorvidt man interesserer sig for disse genrer.
30. I egentlige paneldata følger man de samme personer over tid.